UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 00674318 1

PURCHASED FOR THE

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

FROM THE

CANADA COUNCIL SPECIAL GRANT

FOR

MEDIEVAL STUDIES

45

Obres de Ramon Lull

EDICIÓ ORIGINAL

FETA EN VISTA

DELS MILLORS Y MÉS ANTICHS MANUSCRITS

378 c

« Volum VII »

PUBLICACIONS LULLIANES

Obres de Ramon Lull: edició original illustrada ab variants y facsímils dels més antichs m.ss., pròlechs, notes y glosaris, mostres de traduccions, etc.—Volums en 8.u major, al entorn de 500 pàgines cadascún. Ademés dels tres pertanyents a l'edició Rossellò (1886-92), interrompuda per malaltia y mort de l'editor, n'hi ha d'aquesta continuació, novament represa (1906), set volums publicats:

—Obres Doctrinals: **Doctrina Pueril. Libre del Orde de Cavallería. Libre de Clerecía. Art de Confessió:** ab 2 facsímils en fototipia y mostres de traduccions; pròlech general, variants y notes den *M. Obrador:* 1 vol. de més de 500 págs . . . . 10 pts.

—**Libre de Contemplació;** tom I (caps. 1 al 59), ab proemi den *M. Obrador,* taula completa ab les rúbriques dels 366 capítols, mostres de traduccions llatines, facsímil policromat d'un m.s. del s. XV, comentaris y notes bibliográfiques . . . . . 10 pts.

—**Libre de Contemplació;** tom II (caps. 60 al 102), ab facsímil policromat d'un altre m.s. quatrecentista, variants y notes. 7'50 pts.

—**Libre de Contemplació;** tom III (caps. 103 al 168), ab un facsímil policromat d'un altre m.s. del s. XIV . . 10 pts.

—**Libre de Contemplació;** tom IV (caps. 169 al 226), ab un facsímil policromat d'un m.s. del s. XIII . . . . . 12'50 pts.

—**Libre de Contemplació;** tom V (caps. 227 al 268), ab un facsímil policromat d'un m.s. del s. XIV, y sis gravats. 10 pts.

—**Libre de Contemplació;** tom VI (caps. 269 al 314). 12'50 pts.

EN PREPARACIÓ

—**Libre de Contemplació;** tom VII (caps. 315 al 366).

—**Libre de Banquerna.**

—**Libre del Arbre de Sciencia;** dos toms.

ALTRES EDICIONS LULLIANES

—**Libre d'Amich e Amat;** text original, ab facsímil; proemi, notes y glosari den *M. Obrador:* 1 vol. de 215 págs. en 8u . 2'50 pts.

Exemplars en paper de fil, perllongat, numerats . . . 4 »

—**Libre de les Besties;** (extr. del *Felix de Maravelles del mon);* ab introducció y glosari den *M. Obrador:* 1 vol. en 8u (de la Biblioteca Popular de *L'Avenç)*. . . . . 0'50 pts.

—**Libre de la Doctrina Pueril;** text original; ab pròlech y notes den *M. Obrador:*—Barcelona, G. Gili editor, 1906: 1 vol. de 303 págs. en 8 u, paper de fil. . . . . 4 pts.

LIBRARY
DEC 21 1966
UNIVERSITY OF TORONTO
1154696
B
765
L8
1906
v.7

OBRES ORIGINALS
DEL
ILLUMINAT DOCTOR MESTRE RAMON LULL

LIBRE DE CONTEMPLACIÓ EN DEU

escrit a Mallorca & transladat darábic en romanç vulgar devers lany M.CC.lxxij.

TRANSCRIPCIÓ DIRECTA
CONFRONTES Y VARIANTS DELS MÉS VELLS MANUSCRITS
PER
Moss. Salvador Galmés

Tom VI

PALMA DE MALLORCA
COMISSIÓ EDITORA LULLIANA
* 1913 *

En l'Estampa d'Amengual y Muntaner.—Conquistador, 30.
PALMA DE MALLORCA

*
* *

INTIMAMENT convençut del pobre mèrit del meu treball en aquesta *Edició de les Obres Lullianes* i seguint l'exemple del benaventurat Mestre, no me considerava digne de que el meu nom fos escrit en la portada per indicar la meva labor de transcripció directa, confrontes, variants, règim i cura de la publicació. Per això no'l vaig posar en els volums V i VI (toms IV i V del LIBRE DE CONTEMPLACIÓ.)

Més ara, indicacions de la *Comissió Editora,* qui creu del cas que hi haja una persona moralment responsable de la *Edició,* me constrenyen a postposar el meu criteri i sotsmetre-me als desitjos de la *Comissió.*

Salvador Galmés, pre.

Libre de Contemplacio

Vol. III.

(Continuació)

Comensa lo V.é libre

De la .xxxix.ª distinccio: damor.

¶ Cap. 269. *Com nostre Senyor Deus ha amor a sí metex.*

H *Deus gloriós sobre totes glories, gran sobre totes granèes! A vos, Sènyer, sia feta reverencia e honor*[1] *per tots temps.* Car qui vol entrar en lo encercament per lo qual es atrobada e coneguda la amor que vos avets a vostra gloriosa essencia, cové que la encerc ab .iiij. qualitats, so es a saber, la vostra gran saviea e lo nostre remembrament e enteniment e voler; car reebent hom los significats daquestes .iiij. qualitats, ha hom conexensa de la gran amor que vostra gloriosa essencia divina ha a sí metexa. ℣ 2. On, com assò,[2] *Sènyer,* sia en axí, doncs cové que la nostra ánima de tota la forsa de son remembrament remembre

1. E, honor e reuerencia.—2. E, ayso *(forma usual).*

e de son enteniment entena e de son voler vulla la vostra sancta unitat e trinitat e les vostres glorioses qualitats; car aitant com lo nostre remembrament porá remembrar ne lenteniment entendre ni la volentat amar, daitant se formará gran la conexensa que la nostra ánima aurá de la amor que vos avets a vos metex, e aitant com aquella amor conexerá gran, daitant será en la nostra ánima gran lo nostre remembrament e lo nostre enteniment. ✠ 3. Mas, car la nostra memoria e enteniment e volentat sien coses creades e comensades e termenades e fenides, e com la amor que vos, *Sènyer*, avets a vos metex sia amor eternal infinida sens nulla fi e sens null comensament, per assò cové a la nostra ánima que remembre e entena que molt major es la amor que vos avets a vos metex, que no es la amor que la ánima pot remembrar ni entendre ni amar en vos.

4. *Perdurable Senyor en tots temps, acabat e abundós*[1] *en tots bens!* Sensualment sentim e entellectualment[2] entenem que la nostra ánima ha poder de remembrar e de entendre que lo cors del home es cors elementat compost de .iiij. elements, e per assò, *Sènyer*, la ánima ha remembrament e enteniment daquella cosa que lo cors es; mas car la ánima vol remembrar e entendre la ánima que es en sí metexa, adoncs la ánima remembra e entén que son remembrament no basta a remembrar ni son enteniment a entendre aquella cosa que la anima es en sí metexa. ✠ 5. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car jassía assò que la ánima remembre e entena so quel cors es e no pusca membrar ni entendre so que ella es en sí metexa, per tot assò no román que la ánima no am més sí metexa que lo cors. On, com assò sia en axí, doncs per assò es significat e demostrat al humá[3] enteniment que molt més val aquella cosa que es la ánima, que no fa so que es lo

1 E, aondós.—2. E, entallectualment.—3. E, humanal. *(formes usuals).*

cors, pus que la volentat ama més so que no pot remembrar la memoria ni entendre lenteniment, que no fa so que la memoria remembra e lenteniment entén. ✠ 6. Sensualment sentim e entellectualment entenem que home ha molt gran amor a moltes coses sensualment e entellectualment. On, com la vostra gloriosa essencia sia, *Sènyer*, mellor sens tota comparacio que no son totes les creatures, e com hom am més les coses nobles on major conexensa ha delles, e com la vostra saviea sapia mills sens tota comparacio sí metexa que nos no fem nulla cosa, doncs, qui es, *Sènyer*, qui pogués aesmar ne ymaginar la gran excellent amor que vos avets a vos metex per raó de la gran bonea que vos avets e per raó de la gran conexensa que avets de vos metex?

7. *Ob vos, Sènyer Deus, qui sots amor e esperansa del vostre servidor!* Entellectualment entellectueja, *Sènyer*, la ánima del vostre servidor que sa memoria remembra e son enteniment entén que vos sots .j. deu eternal infinit subirá en tots bens noble sobre totes noblèes. On, aitant, *Sènyer*, com la memoria pot remembrar e lenteniment entendre la vostra gran bonea ni l vostre excellent acabament, daitant la volentat se pot formar[1] e engranir del remembrament e enteniment en voler e amar la vostra gran bonea e noblea e honrament. ✠ 8. On, com lo meu remembrament e enteniment e voler sien en menor quantitat a remembrar e a entendre e a voler la vostra bonea segons[2] la relacio de la conexensa que vos avets de vostra bonea, que no es .j. punt a esgart de tota la quantitat del mon, doncs, qual remembrament es, *Sènyer*, qui pusca remembrar ni enteniment qui pusca entendre la gran amor que vos avets a vos metex? ✠ 9. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com es cosa molt cuvinent e raonable que vos amets vos metex daxí gran amor com es la vostra bonea cone-

1. E, fermar.—2. A, seguons *(passim)*.

guda per la vostra infinida saviea, en axí es cosa molt cuvinent e raonable que lo nostre remembrament e enteniment qui son coses caitives e mesquines e determenades,[1] no pusquen compendre tota la amor que vostra essencia ha a sí metexa.

10. *Sènyer*[2] *Deus qui totes coses environats*[3] *e comprenets dintre vostra gran granea!* La ánima, *Sènyer*, aitant com es gran en son remembrar e entendre e voler la vostra infinitat e eternitat e vida, aitant remembra e entén e vol de vostra infinitat e eternitat e vida. ✠ 11. On, com en la vostra gloriosa substancia sia molt major la infinitat e eternitat e vida, per assò, *Sènyer*, es significat al meu remembrament e enteniment, que la mia volentat es molt poca a amar la vostra substancia pus que la memoria poc remembra e lenteniment poc estén en la granea que la vostra substancia ha en sa infinitat e eternitat e vida. ✠ 12. On, com assò sia en axí, doncs per la poca quantitat en la qual ma ánima remembra e entén e ama la vostra excellent substancia en sa infinitat e eternitat e vida, per aquella, *Sènyer*, aferma e remembra e entén que molt es gran e maravellosa cosa la amor que vos avets a la vostra gloriosa essencia, com sia cosa que la vostra bonea e la vostra sciencia sia aitán gran com la vostra substancia es gran en sa infinitat e eternitat e vida. On, com assò sia en axí, doncs la vostra gran amor ador e lou e contemple e a ella común la mia amor e a ella la do per a amar e a honrar e a loar e a servir son gloriós Deu.

13. *Liberal Senyor qui lo meu cor abundats damor e los meus ulls bastats de lágremes e de plors!* Com la ánima del vostre servidor, *Sènyer*, remembra com gran bé li es son remembrar, e com entén com bona cosa li es entendre, adoncs son voler ama aitant lo remembrament e lenteniment, com la ánima remembra e entén la noblea el bé el

1. E, e fenides e termenades.—2. E, A seyner.—3. E, inuironatz.

profit que ha per son remembrar e per son entendre. ℣ 14. On, com la ánima, *Sènyer*, se remembra e sentén e sama en sí metexa per esta manera, adoncs se remembra e sentén que ella sama tant, que per tot lo mon ella no volría esser privada de son remembrament ni de son enteniment ni de sa volentat, car no es nulla cosa qui li ho valgués; car si de les .iij. vertuts privava, no sería so que es, e si de la una o de las dues privava, sís faría de totes .iij. ℣ 15. On, com la ánima ha a sí metexa tan gran amor que per tot lo mon ne si eren .M. milia seggles[1] tots los en rebujaría que ella non daría[2] una de ses vertuts, doncs, qui es, *Sènyer*, qui pogués aestmar la gran amor que la vostra sancta unitat ha a sa gloriosa trinitat unida de .iij. persones les quals son mellors e plus nobles sens tota comparacio que no son totes les creatures ne si eren .M. milia mons e puxes atretants e que fossen infinits en quantitat! Enfre tots, *Sènyer*, no valríen tant com fa sola la una de les .iij. persones divines. On, com assò sia enaxí, doncs tuit de tota la forsa de la nostra ánima som ubligats a amar la vostra trinitat gloriosa qui es tant amada amant sí metexa, que no es remembrament ni enteniment ni nulla cosa creada quei pogués bastar a membrar ni a entendre la gran amor que vos avets a vos metex.

16. *Ah Sènyer Deus, qui sots acabada vida de la qual totes vides reeben gracia e benediccio!* En egual quantitat que la memoria engenra lenteniment, en aquella egualtat metexa entén lenteniment e en aquella egualtat metexa remembra la memoria e en aquella egualtat metexa ama la volentat ixent de la memoria e del enteniment. On, com assò sia enaxí, doncs per aquesta comparacio e semblansa entellectual podem pujar, *Sènyer*, la nostra ánima a contemplar[3] la gran amor qui es en la vostra sancta trinitat. ℣ 17. Car enaxí com infinidament es gran la generacio

1. E, segles *(forma usual)*.—2. E, no daria.—3. E, manca: *la nostra anima a contemplar.*

que la persona del Fill reeb del Pare, e enaxí com eternalment lo Fill es engenrat del Pare, enaxí lo Sant Espirit infinidament e eternalment es ixent del Pare e del Fill. On, com la vostra saviea e la vostra sciencia aja conexensa, *Sènyer,* desta infinitat e eternitat en totes .iij. les persones, qui es qui pogués aesmar ni albirar la gran amor qui es en les .iij. persones divines? ✠ 18. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car tota vostra gloriosa essencia es amor. On, enaxí com vos sots gran en essencia, enaxí sots gran en amor, e aitant com cascuna de vostres persones es gran en noblea e en bonea e en saviea e en poder e en dretura e en misericordia, enaxí es gran en amor: on, tant[1] quant es amor en vos es vos, e tot quant sots vos es vostra amor. On, com tantes noblèes e tantes bonèes e tantes excellencies aja en vostra unitat e trinitat, doncs, quant es gran, *Sènyer,* la vostra amor gloriosa!

19. *Misericordiós Senyor ple de pietat e de mercè!* Entellectualment entenem que com la memoria enjenra lenteniment et dona eximent a la volentat, que adoncs la memoria remembrant so que fa, ama la ánima sí metexa e so que fa la memoria; e lenteniment com reeb generacio de la memoria e dona eximent a la volentat, adoncs entenent sí metex e so que reeb e so que dona, adoncs ama la ánima sí metexa amant la memoria e lenteniment la volentat; e la volentat com reeb eximent de la memoria e del enteniment, adoncs ama sí metexa e so don es ixent. ✠ 20. On, com assò sia molt gran amor, per esta amor, *Sènyer,* podem contemplar la subirana amor qui es en les vostres persones, la qual amor es sobre[2] totes amors: car enaxí com per la gran unió e conjuncció qui es enfre les tres vertuts, cascuna de les .iij. vertuts es amant lautra usant cascuna de sa natura e de sa propietat, doncs, quant més cascuna de les vostres persones es amant lautra com

1. E, tot: M, *tantum.*—2. E, la qual es amor sobre,

lur unió sia unió infinida eternal acabada en tots acabaments! ✠ 21. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus*: car tant es gran la unitat de vostres .iij. persones, que tot so que la una de les personas ama amen les dues, e tot so que les dues amen ama la una, e tot so que totes .iij. amen es amat per les dues e per la una, e tota la amor qui es en elles es una amor tan solament. On, tant es gran la amor qui es enfre en elles,[1] que qui una de les vostres persones ama totes les .iij. persones ama, e qui les dues ama sís fa la tersa; e qui una de les persones desama totes .iij. les persones desama.

22. *Oh vos, Sènyer Deus, en lo qual salegren les mies cogitacions e los meus enamoraments!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que la nostra ánima remembra e entén en sí metexa poder e saber e voler e moltes daltres qualitats. On, totes aquelles qualitats vertuoses que membra e entén en sí metexa, ama, *Sènyer*, de molt gran amor, jassía assò que les qualitats sien en ella[2] fenides e termenades en quantitat e vertut. On, com la ánima qui es creatura am de molt gran amor qualitats fenides, doncs, quant es gran la amor que vos, *Sènyer*, avets a les vostres qualitats infinides! Car enaxí com les vostres qualitats son infinides en granea e en eternitat,[3] enaxí son dignes que sien amades ab amor infinida eternal;[4] e enaxí com la vostra amor es infinida en granea e en eternitat, enaxí es digna cosa que so que ama en vos sia enfinit en granea e en eternitat;[5] e enaxí com la vostra amor es gran en infinitat e en durabletat, enaxi es de sa natura e de sa proprietat que sia amant cosa gran infinida eternal. On, com assò sia enaxí, doncs, qui poría aestmar la granea de la amor que vos avets a vos metex? ✠ 23. On, enfre les altres raons per que la nostra ánima es ubligada, *Sènyer*, a més loar e amar les vostres qualitats que les sues metexes, es per so car

1. E, qui es enfre elles.—2. A, eles.—3. E, trenitat.—4. E, e eternal.—5. E, durabletat.

les vostres qualitats son infinides e eternals e son amades per amor infinida eternal, e les qualitats qui son en ánima racional son fenides e termenades en quantitat e en temps, per la qual fi e quantitat no son dignes que sien tant amades ni tant loades com les vostres glorioses qualitats. ✠ 24. On, com assò sia enaxí, doncs benahuirats son los homens qui més amen e més loen e més honren vostre saber e poder[1] e voler e les altres qualitats que les qualitats dells meteys,[2] e malahuirats son, *Sènyer,* los homens qui pus sovín amen e loen[3] lur poder e saber e voler e les altres qualitats que les vostres. On, com assò sia enaxí, doncs lo vostre servidor en presencia del vostre gloriós altar fa a vos donacio de son remembrament e enteniment e voler per amar e loar e honrar e servir vostres glorioses qualitats sobre totes altres qualitats.

25. *Celestial Senyor qui sots font de mos plors e amor de mes amors!* Com la ánima del vostre servidor vos vol vèer[4] entellectualment remembrant e entenent, adoncs reeb gracia e benediccio de vos segons que ha gran son remembrament en vos a remembrar e son enteniment en vos a entendre e sa volentat en vos a amar. ✠ 26. On, com la mia ánima, *Sènyer,* cresca en noblea e en vertut e en gloria segons[5] que es creguda sa memoria e son enteniment e son voler en vos a membrar e a entendre e a voler,[6] doncs per aquest creximent[7] aital aperceb lo nostre enteniment la granea damor que vos avets a vos metex; car si la mia ánima infinida e eternal memoria e enteniment avía, auría amor infinida; mas car la sua memoria el seu enteniment sien creatures e coses fenides, doncs no pot aver amor infinida en granea ni en eternitat, jassía que sia la anima cosa durable no privada del esser que ha reebut per creacio. ✠ 27. On, beneita sia, *Sènyer Deus,* la vostra amor gloriosa:

1. E, poder e saber.—2. E, metexs: J, matexos.—3. E loen e amen.—4. E, ueser *(forma usual)*.—5. A, sogons.—6. E, e entendre e uoler.—7. E, crexement.

car tant es excellent e nobla e alta e maravellosa, que null hom qui de ella vulla contemplar no nes digne si doncs no nes[1] tot enamorat e tot encès e abrasat e aflamat damar ella. On, com assò sia enaxí, doncs lo vostre servidor, *Sènyer*, umple e complex tot son remembrament e son enteniment e son voler de la gran amor qui es en vos per tal que la sua amor viva contemplant en la vostra amor gloriosa graciosa vertuosa.

28. *Demostrador Seynor de miracles e de maravelles als vostres pobles!* Si en home qui es creatura mesquina frèvol a esguart de son creador es tan nobla e tan vertuosa cosa amor, doncs, quant més es en vos, *Sènyer*, amor gran cosa e nobla! E si en home es tan gran cosa la dretura e la misericordia e la bonea que ha en sí metex, doncs, quant més la vostra saviea sab gran e nobla la vostra bonea e dretura e misericordia! ✠ 29. On, com assò sia enaxí sabut per vostra saviea, doncs, qual remembrament ni qual enteniment poría bastar a remembrar ni a entendre la gran amor que vos avets a vos metex? ni qual volentat dome puría voler ni amar ni contemplar tant la vostra amor com es gran?[2] On, beneyta sia, *Sènyer*, la vostra gran amor: car daitant com vos sots major que lo nostre remembrament ni enteniment ni voler, daitant es major la amor que vos avets a vos metex, que no es la amor a la qual la nostra ánima pot bastar a remembrar e a entendre e a voler. ✠ 30. On, gloria e reverencia e honor sia feta per tots temps, *Sènyer*, a la vostra gran amor: car tant es amor gran e alta e nobla e excellent, que totes les nostres sensualitats e entellectuitats son en molt gran ubligament damar e donrar e de servir e de loar la vostra gloriosa amor de tota la nostra forsa sensual e entellectual, la qual forsa sensual no pot bastar a pronunciar ni a escriure, ni la entellectual a remembrar ni a entendre ni a amar la totalitat

1. E, no es,—2. E, com ela es gran.

de la amor que la vostra essencia ha a sí metexa amant son esser divinal.

¶ CAP. 270. *Com es tractat de la amor qui es enfre la natura divina e la natura humana en nostre Senyor Jhesu Christ.*[1]

JHESU *Crist qui sots comensament de tots comensaments! A vos, Sènyer, sia donada tota gloria e tota laor.*[2] Car qui vol fruyr en la excellent amor qui es enfre la vostra sancta deitat e la vostra humanitat gloriosa, cové que ab cor molt fortment enamorat tracte de la vostra acabada amor de la qual se tracta en los significats de vostres qualitats divines e humanes, de les quals prenem .iij. qualitats de part la deitat e altres .iij. de part la vostra humanitat, e les .iij. qualitats de vostra deitat son poder saber[3] e voler, e les de la humanitat son memoria e enteniment e volentat. ℣ 2. On, com aquest encercament de la vostra amor, cové a nos, *Sènyer,* fer en esta manera, per assò se cové que la amor que vostra deitat ha a la humanitat, encerquem en .iij. coses, so es en vostra unitat e en vostra[4] trinitat e en les vostres qualitats, e la amor que vostra humanitat ha a la vostra deitat, cové que encerquem en altres .iij., so es en la ánima e en lo cors e en les qualitats de vostra humana natura. ℣ 3. On, per tal, *Sènyer,* que la nostra ánima pusca aver gran conexensa de la

1. E, Con es tractat de nostre seyner Jhesu christ en la amor que san la sua deitat e la sua bumanitat: J, De la amor qui es enfre la natura divina e la natura humana en nostre Senyor Jhesu Christ.—2 E, honor.—3. E, e saber.—4. E, e en la uostra.

gran amor qui es enfre la vostra deitat e humanitat, cové que de totes ses forses sesfors aitant com pusca a esforsar son remembrament e son enteniment e son voler a contemplar remembrant e entenent e amant la gran amor que la vostra deitat ha a la vostra humanitat e la vostra humanitat a la vostra deitat. Mas, enaxí com de necessitat cové afermar e entellectuejar entellectualment al vostre servidor, que molt major es lo mon en sa totalitat que no son les parts del mon sentides per les mies sensualitats, enaxí, *Sènyer*, de necessitat cové que la ánima del vostre servidor aferm que molt major sens tota comparacio es la amor qui es enfre la vostra deitat e humanitat, que no es la ánima poderosa a remembrar ni a entendre ni a amar aquella amor.

4. *Oh sancta paternitat, oh gloriosa filiacio, oh vertuosa processio!* Entellectualment entenem, *Sènyer*, que lo vostre poder es poder damar tot so que sab vostre saber en la vostra humanitat. On, com lo vostre saber sapia que la sancta persona del Fill sencarná per tal que ajustás la divinal natura e la humana, e com lo vostre saber sabia[1] que la vostra humanitat sia molt mellor e pus nobla que no son totes les altres creatures, doncs per assò es significat que la vostra gloriosa humana natura es molt amada per la vostra gloriosa natura divina. ✠ 5. On beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car segons que la nostra ánima remembra ni entén ni ama lo vostre poder e saber e voler e bonea e noblea de la vostra humanitat, segons aquella quantitat del nostre remembrament e enteniment e voler fruem[2] e contemplam de la gran amor que abdues les natures an la una a lautra. ✠ 6. Mas, car en lo remembrament nostre ni en lo enteniment ni en la volentat, *Sènyer*, no pusca caber tota la gran granea de vostre poder e saber e voler ni tota la noblea ni la bonea[3] de la vostra sancta humanitat, per assò la nos-

1. E, sapia.—2. E, fruy.—3. E, la bonea ni la noblea.

tra anima no pot bastar a aver tan gran conexensa de la amor qui es enfre abdues les natures, com es gran la amor que la una natura ha a la altra.

7. *Singular Senyor sens par e sens companyó!* Entellectualment entenem que la vostra ánima gloriosa remembra e entén totes quantes coses son creades ni feites, e la volentat ama tota la vertut que la memoria ha en remembrar e lenteniment a entendre vostra deitat. On, com assò sia enaxí, doncs per assó es significat que la vostra sancta natura divina es molt amada per la vostra humana natura gloriosa. ✠ 8. *Gloriós Deus!* Aitant com la vostra ánima ha major poder de remembrar e dentendre e damar la vostra deitat que la mia ánima no ha poder de remembrar ni dentendre ni damar la vostra deitat,[1] daitant més, *Sènyer,* ama més la vostra humana natura la vostra divina natura, que la mia ánima no pot membrar ni entendre ni amar la amor que la vostra natura humana ha a la natura divina. On, com assò sia enaxí, doncs, qui poría aesmar quant més es major la amor que la vostra humanitat ha a la vostra deitat, que no es la amor que la mia ánima membra ni entén ni ama de la vostra humanitat? ✠ 9. *Piadós Senyor!* Entellectualment entenem que so que ánima dome membra e entén e vol en les creatures, no es tant com so que ublida e innora e no ama en elles. On, com assó sia enaxí, e com la vostra deitat am vostra humanitat qui totes les creatures membra e entén, e vol tot so que vos fets en elles ni elles fan per vos, e com la vostra humanitat am la vostra deitat en tot so que sab ni entén ni vol, doncs, qui es qui pogués aver membransa ni conexensa de la gran amor qui es en abdues les natures per acabada volentat vertuosa?

10. *Liberal Senyor, larc sobre totes larguèes, donador de tots bens!* Entellectualment entenem que lo vostre cors gloriós no es culpable ne injuriós ni peccador en nulla cosa,

1. A,J, manca aquest inçís.

enans es innocent, pacient, vertuós, pus noble e pus acabat[1] e pus gloriós que no son totes les altres creatures corporals. ✠ 11. *Gloriós Deus!* Aitant com la mia ánima se vol esforsar a remembrar ne a entendre ne a amar lo vostre cors gloriós poderós,[2] e aitant com la mia ánima vol contemplant remembrar e amar e entendre vostre acabat poder e saber e voler, daitant, *Sènyer,* reeb la mia ánima los significats que la vostra deitat e humanitat donen de la amor que la vostra deitat ha a la vostra humanitat. ✠ 12. *Celestial Senyor!* Daitant com la mia ánima no pot bastar ne atènyer a membrar ne a entendre ne a amar tota la noblea de vostre cors preciós, ni no pot membrar ne entendre totes les penes ni les greus dolors que sostenc per nosaltres peccadors, ni la mia ánima no basta a apercebre tot lacabament qui es en lo vostre poder e saber e voler, per assò, *Sènyer,* la mia ánima no pot bastar en nulla manera a apercebre la gran granea damor que la vostra deitat gloriosa ha al vostre cors gloriós.

13. *Rey dels reys e Senyor dels senyors!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que la nostra ánima no pot bastar ni atènyer a saber quants palms ha de la terra entrò[3] al cel, ni .j. home peccador quant es luny de la amor de son creador,[4] ni .j. home just quant es prop de la gracia de son Deu. On, enaxí com la nostra ánima no pot bastar sensualment ni entellectualment a estes coses damundites, doncs, quant més la nostra ánima defall a aver tota la conexensa de la gran amor e unió qui es feta[5] enfre la vostra divina natura e la vostra natura humana! ✠ 14. On, com assò sia enaxí, jassía assò, *Sènyer,* que tota la mia ánima aja molt gran volentat dapercebre e de conèxer la gran amor que vostra divina natura ha al vostre sant cors preciós, per tot assò la mia ánima no pot en tant fruír en la amor damundita, com es la granea de la amor; e assò es

1. A,J, abacat.—2. E, glorios gracios poderos.—3. E, dentro.—4. A,J, manca aquest membre.—5. E, feyta *(forma usual).*

per so car lo vostre poder pot més que mon poder, e lo vostre saber sab més que mon saber, e la vostra volentat ama més que mon voler. ✠ 15. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car si tot lajustament e lacostament qui es en totes les creatures era enfre dues creatures tan solament, e si tot lo lunyament e la diversitat e la contrarietat qui es enfre totes les creatures era en dues substancies tan solament, enfre tot no sería tant ni tan gran com es lo sant acostament e la santa unió qui es enfre vostra deitat e la vostra humanitat. On, com assò sia enaxí, doncs, qui es qui pogués albirar ni cogitar la gran amor que vostra deitat ha al cors?

16. *Spiritual*[1] *Senyor ple de gloria e damor!* Tant la mia ánima no sesforsa a remembrar e a entendre e a voler les qualitats nobles dels angels e de les altres creatures, que pusca membrar ni entendre que enfre totes les qualitats lurs vallen tant ni agen tant dacabament com ha sola una de les qualitats de vostra beneyta humanitat. ✠ 17. On, com la mia ánima contempla e ha conexensa que molt major noblea an cascunes de les qualitats de vostra humanitat que no an totes les qualitats qui son en les altres creatures, per assò es significat, *Sènyer*, a la mia ánima la gran amor que la vostra dreturera deitat ha a la vostra sancta humanitat, la qual es molt pus digna que sia més amada que totes les altres creatures. ✠ 18. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus Jhesu Christ:* car enaxí com la ánima el cors e les qualitats de la vostra sancta humana natura valen e son excellents e glorioses sobre totes, enaxí es molt digna cosa que la vostra humana natura sia més amada que totes les creatures. On, com les creatures sien tantes e tan nobles, qui es qui pogués membrar ni entendre la gran amor ab la qual la vostra humana natura es amada?

19. *Senyor eternal agradable e plaent a totes creatures!*

1, E, Sperital *(passim)*.

Com[1] la mia ánima fruex en son remembrament e entenimenl e voler de la vostra excellent unitat[2] divina gloriosa infinida, la qual unitat es la mellor e la pus nobla e la mills[3] una que nulla altra unitat, adoncs es, *Sènyer*, significat a la mia ánima com la vostra sancta humanitat ama la vostra deitat de molt gran amor gloriosa amorosa[4] maravellosa. ℣ 20. Car en so, *Sènyer*, que la gloriosa ánima de la vostra sancta humanitat remembra acabadament ab molt gran remembrament la vostra unitat[5] e remembra aquella sens null ublidament, e lenteniment entén acabadament sens nulla innorancia vostra simpla unitat, per assò la volentat es tan gran e tant acabada en amar vostra unitat divina, que no es nulla cosa que sia creada qui poguès bastar ne atènyer a saber tota la granea de la amor que vostra humanitat ha a la vostra essencia divina. ℣ 21. Si la ánima, *Sènyer*, del vostre servidor ama la vostra substancia divina més que totes quantes coses son creades, ja sia que no sapia qual cosa ni què sia la vostra substancia en sí metexa, doncs, quant es gran, *Sènyer*, la gran amor que la vostra humana natura ha a la vostra sancta substancia divina, com sia cosa que la vostra humanitat sapia lesser de la vostra divina substancia gloriosa!

22. *Dreturer Senyor sobre totes coses, noble sobre totes noblèes!* Entellectualment entenem que molt feel crestiá ama tant per fe la vostra sancta trinitat, que enans se lexaría tot desmembrar e puxes rossegar[6] e cremar, que ell no descreuría la vostra trinitat sancta vertuosa. On, com la vostra humanitat sia conexent e scient la vostra sancta paternitat filiacio e processio, e com en la vostra humanitat sia encarnada la persona del Fill, doncs, qui es qui pogués aestmar la gran amor que ha vostra humanitat a la vostra sancta trinitat preciosa? ℣ 23. *Gloriós Deus!* Com me pens ne malbir la gran conexensa que ha vostra humanitat de

1. E, cor.—2. A,J, humanitat.—3 E, mes.—4. E, manca aquest adjectiu.—5. A, hunitat: E, humanitat.—6. A, rocegar.

la gran noblea e de la gran bonea qui es en vostra trinitat, e com me pens, *Sènyer,* la gran unió e la gran conjunccio en la qual es la vostra humanitat ab vostra deitat infinida, adoncs, on pus me pens ni malbir, pus fortment es significat a la mia ánima son defalliment e sa mesquinea en so que no pot atènyer ni contemplar tota la amor que vostra humanitat ha a vostra trinitat, per lo gran significat que dona de sí metexa la gran amor que ha vostra humanitat a vostra trinitat acabada. ℣ 24. Com me remembre, *Sènyer,* en la gran amor que vostra humanitat ha a vostra deitat, adoncs es significat al enteniment de la mia ánima que si tots los angels e totes les ánimes e totes les esteles e tots los vegetables els metalls e tots los átomus e totes les parts quis fan de la materia corporal, si tuit amaven e tuit pensaven e cogitaven, enfre tuit no poríen tant amar ni tant cogitar ni apercebre com es gran la amor que vostra sancta humanitat ha a la vostra sancta trinitat graciosa.

25. *Savi Seynor sobre tota saviea, poderós Senyor sobre tots poders!* Entellectualment entenem que la vostra ánima gloriosa ha remembrament e[1] enteniment e voler en la infinitat e eternitat e poder e saber e voler e en les autres qualitats de vostra divina natura. On, aitant, *Sènyer,* com la vostra deitat ha ennobleída vostra ánima sobre totes creatures, daitant ha ennobleyda[2] sa memoria en remembrar e son enteniment en entendre e son voler en amar les qualitats de vostra divina natura. ℣ 26. On, beneyta sia, *Sènyer,* la vostra sancta humanitat qui tant ama les qualitats de la divina essencia gloriosa: car enaxí com la vostra anima es major en quantitat de vertut que no son totes les creatures en quantitat de compte[3] ni de natura corporal ni entellectual, enaxí es major molt sens tota comparacio lo remembrament e lenteniment el voler que la ánima[4] ha en amar vostres qualitats, que no son quantes[5] coses son crea-

1. A, ni.—2. E, ennobleyta.—3. A,E, comte *(forma usual).*—4. E, que la anima uostra.—5. E, totes quantes.

des ni totes les coses que son fetes[1] per les creatures. ✠ 27. Car enaxí, *Sènyer*, com la vertut de la vostra humanitat es major e mellor que no son totes les creatures, en axí cové que sia major en amar les qualitats de la vostra essencia divina; car si no ho era sería significat que en alcuna cosa fossen les creatures de major quantitat que la vertut de la vostra excellent natura humana.

28. *Oh vos, Sènyer, al qual nulla cosa no es amagada!* Entellectualment entenem que la vostra ánima sab e conex que vos la avets creada de no re[2] e que de vos ha la noblea e la vertut que ha en sí metexa e conex que vos sots creador e benfactor de totes creatures, e la vostra ánima sab e conex, *Sènyer*, que de vos es tot lo bé e que de vos no vé null mal ni null defalliment, e la vostra ánima ha conexensa que tot lo mon vos ama e us honra e us es ubligat a servir e a loar e a obeyr. ✠ 29. On, com la vostra ánima, *Sènyer*, sia acabadament remembrable e sia entenent en totes estes coses, doncs significat es que la volentat della am aitant la vostra deitat com la memoria remembra e l'enteniment entén vostra deitat gloriosa, e si no ho faya,[3] doncs sería significat que la voluntat de la vostra ánima no fos en egual quantitat de lo vostre remembrament ni enteniment, e assò es cosa impossíbol. ✠ 30. On, beneyta sia, *Sènyer Deus*, la vostra divina natura e humana: car qui vol entendre ni entellectuejar maravella sobre totes maravelles ni granea sobre totes granèes, umplesca son remembrament e son enteniment e son voler de la gran amor maravellosa gloriosa vertuosa la qual es enfre la vostra bonahuirada humana natura e la vostra graciosa natura divina.

1. E, feytes *(forma usual)*.—2. E, de non re.—3. E, fehya: J, faia.

¶ CAP. 271. *Com la humana natura*[1] *de nostre Senyor Jhesu Christ ama sí metexa.*

AH *Deus, sant dels sants, gloria de totes glories!* Com la vostra sancta humanitat sia, *Sènyer*, composta de .iij. coses, ánima[2] e cors e la conjunccio qui es dánima ab lo cors, per assò cové al humá enteniment entellectuejar que vostra humanitat es .vj. coses, so es forma e materia el compost sensual, e materia e forma el compost entellectual. ℣ 2. Entellectualment entenem, *Sènyer*, que una substancia es la vostra gloriosa humanitat, e per assò fa .j. nombre. On, com la substancia se departesca en .iij. coses, so es ánima e cors e espirit qui es ixent dam.ij., per assò cové entendre tres coses, e estes .iij. son en la substancia e la substancia es en elles .iij.,[3] e en la una e en los[4] .iij. ha .vj. coses, so es materia e forma e compost sensual, e materia e forma e compost entellectual. On, estes .vj. coses son en la una e en les .iij. e la una e les .iij. son en estes .vj. ℣ 3. On, ja sia so, *Sènyer*, que lo compte sensualment safigur en .x. coses, per tot assò no passa en .x., mas en .ix. tan solament, e assò es per so car .j. es en tres e en .vj., e .iij. es en .j. e en .vj., e .vj. es en .j. e en .iij.; e car lenteniment compta[5] pus vertaderament que la paraula, per assò reebem lo nombre que entén lenteniment e esquivam[6] lo nombre sensual de la paraula; mas car la paraula nombra tro a .x., per assò en .x. maneres encercarem la amor que vos avets a vos metex, lo qual encer-

1. E, Con la humanitat.—2. E, so es anima.—3. E,J, es en les .iij.—4. J, les.—5. A,E, comta *(forma usual, de* comtar).—6. A, esquiua.

cament fem ab .iij. coses, so es memoria enteniment e[1] volentat.

4. *Dreturer Senyor en totes coses, vertader en totes veritats!* La primera manera es, *Sènyer,*[2] com vos amats la unitat de vostra humana substancia gloriosa. On, entellectualment entenem que vos sabets que la vostra humana natura es unida ab la deitat tan solament: on, per so[3] es vist e demostrat a la vostra conexensa que la vostra unitat val més que no fan totes les creatures. ℣ 5. On, aitant com la vostra conexensa, *Sènyer,* es gran en conèxer la noblea de vostra unitat, aitant es gran lo remembrament que ha vostra ánima en remembrar la granea de la noblea de vostra humanitat; e com assò sia enaxí, doncs la volentat de vostra ánima deu aitant amar vostra humanitat, com la memoria remembra[4] ni l enteniment la entén. On, com la vostra humana unitat sia per vos mills membrada e entesa e amada que nos no la podem membrar ni entendre ni amar, per assò cové que nos affermem que vostra humanitat ama molt més sens tota comparacio sí metexa, que nos no podem fruír en ella membrant ni entenent ni volent. ℣ 6. *Gloriós Deus!* Com la mia ánima remembra com moltes sien les substancies els accidents qui son en les creatures per raó dels individuus qui son molts, e còm me pens ni malbir que totes quantes substancies son creades ne tots los accidents no valen tant com fa solament vostra substancia humana, adoncs atrop comprès e fenit mon remembrament e mon enteniment en so que la ánima mia[5] no pot membrar ni entendre tota la gran granea damor que vostra substancia humana ha a sí metexa.

7. *Senyor al qual negunes coses*[6] *no poden esser amagades!* La segona manera es com la vostra ánima ama sí metexa. On, deym que la vostra ánima es substancia entellectual simpla a esguardament de la substancia corpo-

1. E, manca *e.*—2. E, seyner es.—3. E, per ayso.—4. E, la remembra.—5. E, la mia anima.—6. E, nules causes.

ral. On, com la vostra ánima, *Sènyer,* sapia e pusca membrar e entendre e amar sí metexa en sa totalitat, e com ella sapia sí metexa eser mellor en son remembrar e entendre e voler que totes les creatures, per assò es significada al nostre enteniment la gran amor que la vostra ánima dreturera ha a sí metexa. ℣ 8. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat, *Sènyer,* al nostre enteniment, que la vostra amor es aitán gran, com es vostre remembrament e vostre enteniment en quant sots home; e assò es per so car tant es gran lo remembrament e lenteniment de la vostra ánima, que a la volentat no es cosa necessaria que sia major que la memoria ni lenteniment, car si ho era seríen la memoria e lenteniment en defalliment, e assò es cosa impossíbol, axí com es a la nostra volentat cosa possíbol que sia major que lo remembrament e lenteniment per defallent remembrament e enteniment. ℣ 9. En so, *Sènyer,* que la vostra ánima remembra e entén que lo poder e la saviea e la amor e la dretura e la misericordia e la gloria el honrament que ella ha en sí metexa es mellor e major que no son totes les vertuts ni les noblèes ni ls honraments que son en les altres creatures, doncs la sua volentat ama tant lo esser de la vostra ánima, que no es cor qui ho pogués pensar ni boca qui ho pogués dir ni orelles qui ho poguessen oyr.

10. *Sènyer ver Deus qui crèas re de no re e sols poder sobre tots poders!* La tersa manera d amor es com la vostra sancta ánima lo vostre sant cors gloriós ama;[1] car entellectualment entenem que enaxí com la vostra ánima gloriosa ha gran vertut en remembrar e en entendre[2] lo vostre cors, enaxí ha gran voler en amar aquell. On, en so, *Sènyer,* que la vostra ánima remembra e entén com[3] la sancta persona del Fill s encarná ab lo cors, e com lo vostre cors ha recreat muyrent[4] tot lo mon, e com la sancta divinitat

1. E, ama lo uostre sant cors glorios.—2. E, e entendre.—3. E, que —4. A, muyren: J, morint.

ha més donrament reebut[1] per lo vostre cors qui murí per honrar ella que per tots los altres, per assò la ánima remembra e entén que lo vostre cors val molt més que totes creatures: on, per so com la ánima remembra e entén[2] lo vostre cors en tan gran bonea, per assò lama tant que nou poría nulla autra creatura aestmar ni apercebre. ✠ 11. On, beneyta sia, *Sènyer Deus,* la vostra sancta ánima vertuosa: car enaxí com son remembrament es major en vertut a remembrar e son enteniment a entendre que no son totes les creatures, enaxí ha major vertut a amar lo cors, que no es tota la quantitat en compte ni en granea la qual es en les altres creatures; e enaxí com la sancta purificacio e sanctetat[3] e innocencia e gloria e benediccio del vostre cors es major e mellor que no es tot lautre bé ne tota la granea de totes les altres creatures, enaxí es lo vostre sant cors gloriós digne que sia amat sobre totes sanctes creatures.[4] ✠ 12. On, si lo vostre cors no fos tant amat, *Sènyer,* per la vostra ánima com ella es poderosa de ell a amar ni com lo cors es digne de esser amat per raó de sa gran bellea e resplandor e sanctetat e gloria, fora la vostra ánima el vostre cors en defalliment, e assò es, *Sènyer,* cosa impossíbol que en vos pusca aver null defalliment entellectualment ni sensualment.

13. *Gloriós Senyor sobre totes glories, alt sobre totes altèes!* La quarta manera damor es com la vostra ánima ama aquella conjunccio[5] qui es en ella e el cors com sien abdues les substancies una humana substancia. On, deym, *Sènyer,* que entellectualment entenem que la vostra sancta ánima es remembrant e entenent que la conjunccio que es enfre ella el cors, es la pus forts e la pus ajustada e conjuncta e la pus ferma e la pus pura conjunccio que totes les altres conjunccions creades; car si totes les concordancies ni conveniencies ne conjunccions qui son en totes les

1. E, resebut *(forma usual).*—2. A,J,M, manquen aquestes dues linyes.—3. E, sentetat.—4. E, sobre totes creatures.—5. J, la conjunccio.

creatures eren en dues substancies, no sería tan gran ni tan nobla com es lajustament qui es enfre la vostra ánima el vostre cors. ℣ 14. On, com la vostra ánima sia, *Sènyer*, remembrant e entenent la excellent maravellosa conjunccio qui es enfre ella el vostre cors, per assò es significat al humá enteniment que la amor que la vostra ánima ha a aquella conjunccio es molt gran e molt maravellosa, per la qual granea e maravella es significat al nostre remembrament que ell no ha poder de remembrar, e al nostre enteniment que ell no ha poder de entendre la gran amor que la vostra ánima ha remembrat e entenent e amant al ajustament qui es fet enfre ella e lo cors. ℣ 15. On, enaxí com es significat al[1] nostre enteniment que la ánima ama més la conjunccio que ha ab lo vostre cors que no es tota la autra amor qui es en les creatures, enaxí, *Sènyer*, es significat al humá enteniment que lo departiment que la ánima feu del cors al dia que murí vostre cors e fo penjat en la crou, aquell departiment fo a la vostra ánima major pena entellectual que no es tota la pena entellectual e sensual qui es en les creatures, e la pena que sostenc lo vostre cors fo major pena sensual que no es tota lautra pena de les creatures: on, per so fo la pena tan gran com es gran la amor qui es del cors e de la ánima, la qual pena convenía que fos gran per so car recreava moltes creatures de gran culpa.

16. *Ah Sènyer Deus qui sots plaer de mos plaers e amor dels meus enamoraments!*[2] La .vª. manera damor es com la vostra ánima ama la sua materia entellectual. On, entellectualment entenem, *Sènyer*, que la vostra ánima[3] remembra e entén la materia de son remembrament e de son enteniment e son voler, que es la pus nobla creatura e la mellor que totes les altres creatures. ℣ 17. En so, *Sènyer*, que la vostra ánima remembra e entén que nulla cosa no

1. E, a lo.—2. E. enamoratz.—3. E, entallectualment entenem que la nostra anima remembra e enten que la uostra anima.

ublida ne innora, e membra e entén que nulla ánima ne totes les altres creatures no remembren ni entenen ne amen tant com ella, e en so que membra e entén que es unida ab divina natura, doncs segons que la vostra ánima assò remembra e entén, es amadora de la materia segons que es gran lo remembrament qui assò remembra e lenteniment qui assò entén. ℣ 18. On, beneyta sia vostra ánima gloriosa, *Sènyer Deus Jhesu Christ:* car si la ánima del vostre servidor ama tant la materia del seu cors qui es en materia corrumpuda per peccat e per corrupcio[2] de forma, doncs, quant més, *Sènyer,* la vostra ánima ama la sua materia metexa! E si la mia ánima ama més la sua materia metexa que cella del cors jassía que innor la materia sua metexa e aja conexensa del cors, doncs, qui es qui pogués aestmar la amor que la vostra ánima ha a sa materia metexa la qual no es ublidada ne innorada per ella?

19. *Ferm Senyor sobre totes fermetats!* La .vj[a]. manera damor es com entellectualment entenem, *Sènyer,* que vostra ánima graciosa remembra e entén la sua forma metexa esser la pus nobla e la pus bella e la mellor e la pus honrada forma que sia, ni totes les altres formes creades no an enfre totes tanta de vertut com ha tan solament la forma de la vostra ánima beneyta. ℣ 20. *Jhesu Christ Sènyer!* Aitant com es bella la granea[3] el honrament e la auta excellent bonea de la forma de vostra ánima, aitant es membrada e entesa per vostra ánima, e aitant com vostra ánima la remembra e la entén, aitant es gran la amor que vostra anima ha a[4] sa forma metexa. On, com assò sia enaxí, doncs, qui es qui pogués aestmar la gran amor que la vostra ánima ha a sí metexa? On, com la forma de la vostra[5] ánima sia tan amada e sia tam bella e tan nobla e bona, doncs, quant será, *Sènyer,* aquell dia que la ánima del vostre servidor veurá la forma de la vostra ánima gloriosa?

1. E, la diuina.—2. E, corrompcio *(forma usual).*—3. E, Aitant com es gran la belea.—4. A, manca *a.*—5. E, de uostra.

℣ 21. Tant es alta e excellent e nobla e bella e gloriosa, *Sènyer,* la forma de la vostra ánima e tant es amada e honrada, que enaxí com la bellea e la bonea[1] de la forma del vostre cors es occasió a gloriejar totes les sensualitats dels homens justs com lurs sensualitats serán en gloria, enaxí la forma de la vostra ánima per sa gran vertut e noblea e bellea es occasió a totes les ánimes dels sants de parays e a tots los angels, com veent ella agen gloria e benediccio della, per la qual gloria e benediccio an exausament e gracia de remembrar e conèxer e amar la vostra excellent natura divina.

22. *Senyor .j. en trinitat, acabat en totes vostres qualitats!* La .vij^a^. manera es com la vostra ánima gloriosa ama la conjunccio qui es enfre la materia e la forma de vostra ánima vertuosa. On, entellectualment entenem, *Sènyer,* que la nostra ánima membrant e entenent e amant la noblea de la vostra ánima, remembra e entén e ama com la vostra ánima ama la conjunccio e la natura e la proprietat qui es enfre la materia e la forma de la vostra ánima. ℣ 23. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car en so que la vostra ánima sab que molt més es pus nobla cosa e mellor e pus concordant e pus conjuncta e unida la conjunccio qui es feta de la materia e la forma[2] de vostra ánima que no es tota la vertut qui es en totes creatures, per assò aitant com es lo remembrament que vostra ánima ha en so[3] a entendre, aitant es gran la amor que ha a aquestes coses a amar. ℣ 24. On, com la mia ánima am de molt gran amor la conjunccio de la materia e la forma, ja sia que lo meu remembrament no aja poder della a remembrar[4] nil meu enteniment no la pusca entendre, doncs, quant més, *Sènyer,* la vostra volentat ama la conjunccio entellectual de la materia e la forma de la vostra ánima! Car si cosa ublidada e innorada es amada de molt gran amor, doncs,

1. E, la bonea e la belea.— 2. E, e de la forma.—3. E, en aso.— 4. E, de remembrar dela.

quant més es amada cosa en re no ublidada ne innorada!

25. *Vertuós Senyor sobre tota vertut, noble sobre tot bonrament!* La .viij.ª manera, *Sènyer*, es com vostra ánima gloriosa ama la materia del vostre cors gloriós. On, com la materia del vostre cors gloriós valla molt més sens tota comparacio que no fa tota la materia sensual ni entellectual de les altres[1] creatures, e com la vostra ánima aja vertut en assó a membrar e a entendre, doncs significat es al nostre humá enteniment que molt es gran la amor que vostra ánima ha a la sua materia. ✠ 26. *Jhesu Christ Sènyer!* La .ix.ª manera es com la vostra ánima amorosa ama de molt gran amor la forma del vostre cors. Car en so, *Sènyer*, que la vostra ánima entellectueja aquella forma mellor e pus bella e pus nobla que totes les formes altres, en assò es la amor aitán gran com es la vertut de la vostra ánima e la vertut de la vostra forma corporal. On, com tant sia gran aquesta vertut, doncs, qui es qui aquesta amor pogués aesmar? ✠ 27. La .x.ª manera, *Sènyer*, es com la vostra ánima[2] ha amor a la conjunccio qui es enfre la vostra materia e forma corporal. On, com la vostra ánima sia entellectuejant que molt més val sens tota comparacio la conjunccio qui es enfre la materia e la forma del vostre cors que no son totes les altres conjunccions creades, per assò, *Sènyer*, es tan fortment amant vostra ánima la conjunccio qui es feta corporalment enfre la materia e la forma del vostre cors, que no es cor dome qui ho pogués pensar ne ymaginar ni boca dir ni ulls vèer ne orelles oyr.

28. *Liberal Senyor sobre totes larguèes, gracia de totes gracies!* Aitant com la obra del maestre es bona e bella e fructuosa, aitant dona significat que lo maestre deu esser amat per la bonea e bellea de sa obra. On, com assò sia

1. E, de totes les altres.—2. E, la uostra anima simpla.

enaxí, doncs la nau qui es molt bella e bona, dona major significat de la bonea del maestre que no fa lalcursí,[1] e lo firmament els elements e les coses compostes dells donen majors significats[2] de la bonea de lur creador, que no fa la nau del maestre que la ha feyta. ℣ 29. On, com per les .x. raons damundites ajam aitant com avem pogut reebut los significats de la gran amor que la vostra sancta humanitat ha a sí metexa, per assò adoram e reclamam e contemplam de totes les nostres forses la gran amor que vostra humana natura ha a sí metexa. On, beneyta sia la vostra deitat, *Sèyner*, qui tan noblament ama e tan nobla e tan gran amor ha creada en la vostra humanitat; car aytant com la amor que vostra humanitat ha a sí metexa es gran, aitant dona significacio de la noblea de son creador. ℣ 30. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car si la vostra sancta deitat no fos unida ab humanitat, la vostra humanitat no agra tan gran occasió damar sí metexa com ha, e si no ho agués no agrets tan gran amor creada com avets per so com[3] vos sots encarnat. On, beneyta sia, *Sènyer*, la vostra sancta humanitat gloriosa:[4] car enaxí com ha major granea e vertut vostra humanitat en sí metexa que no es tota la granea ni vertut qui es en les[5] creatures, enaxí la vostra sancta humanitat ha major vertut e poder de donar los significats per los quals es significada la noblea e granea de vostra deitat, que no an totes les altres creatures. On, so per que assò es enaxí, es per so car la vostra humanitat es tan solament creatura unida ab la vostra gloriosa essencia divina.

1. E. laucursi: M, *dolium*.—2. E, maior significat.—3. E, cor.—4. E, humanitat gloria.—5. E, en [totes] les.

¶ CAP. 272. *Com es tractat de la amor que nostre Senyor Jhesu Christ ha als angels e los angels[1] an a ell.*

OH *Jhesu Christ alt e gran e maravellós! A vos, Sènyer, sia donada tota gloria e tota bonor.* Car per so car vos sots en dues natures les quals son divinitat e humanitat, per assò amats los angels en dues maneres; car per una manera son amats per vostra deitat e per altra per vostra humanitat: on, per so car ells son amats per vos per estes dues maneres diverses, per assò amen los angels vos en .ij. maneres; car en una manera amen la vostra deitat e en altra amen la vostra humanitat. ✠ 2. On, com assò, *Sènyer,* sia enaxí, doncs per assò covè que nos a[2] gloria e ab entencio donrar vos, tractem desta amor damundita en .iiij. maneres: la primera es com tractam de la amor que la vostra excellent deitat ha als angels, segona es com tractam de la gloriosa amor que la vostra sancta humanitat ha als angels, tersa es com tractam com los benahuirats angels amen vostra acabada deitat, quarta es com tractam de la amor dreturera que los angels an a la vostra humanitat graciosa. ✠ 3. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com hom ha mester los senys sensuals com encerca les coses sensuals, enaxí ha hom mester les .iij. vertuts de la ánima com hom vol encercar la amor qui es enfre vos els angels; car aitant com la ánima es contemplativa en esta amor damundita e sesforsa de remembrar e damar la amor que vos avets

1. E, els angels. — 2. A,J, ab.

als angels els angels an a vos, daitant se forma es demostra entellectualment la amor al humá enteniment.

4. *Gloriós Senyor per lo qual son mos ulls en plor e mon cor en amor!* La primera manera damor es com la vostra excellent deitat ama los angels. On, deym que entellectualment entenem com los angels son .iij. coses, so es materia e forma entellectual e la conjunccio entellectual. On, [com][1] la ánima dome contempla vostra acabada volentat e remembra e entén e ama aquella, e remembra e entén e ama los angels e la bonea daquells e la innocencia lur e la lur simpla natura incorrumpable, adoncs, *Sènyer*, es a la dita ánima significada la amor que la vostra deitat ha als angels. On, enaxí com home ha mester los senys sensuals com encerca les coses sensuals, enaxí qui vol esser encercador de la amor damundita, cové que aquella amor encerc ab tres coses, so es ab la memoria e ab lenteniment e ab la volentat. ✠ 5. Car com[2] la ánima, *Sènyer*, remembrant e entenent e amant reeb los significats de les vostres qualitats e los significats de les qualitats dels angels, adoncs reeb remembrant e entenent et amant la gran amor que vos avets als angels; car aitán fort com la ánima sesforsa en remembrar e en amar los significats de vostres qualitats divines e les qualitats dels angels, daitant sesforsa lumá enteniment dapercebre e conèxer la gran amor que la vostra deitat ha a ses creatures. ✠ 6. Mas car la vostra deitat ama, *Sènyer*, més[3] que la mia ánima no pot membrar e entendre e voler, e car los angels valen[4] e son pus nobles creatures que la mia ánima no pot membrar e entendre e voler,[5] per assò cové de necessitat quel vostre servidor confés e atorc que molt major es la amor que vos avets als angels, que no son los significats que la mia ánima pot reebre de la dita amor.

1. A,E,J, manca *com:* M, *et quando.*—2. E, Con com.—3. E, ama mes seyner.—4. E, uolen: M, *valent.*—5. E, no pot membrar ni entendre (manca *e voler).*

7. *Creador Senyor del cel e de la terra e de tot quant es!* Com la mia ánima remembra e entén e ama la vostra volentat dreturera, e com vol remembrar e entendre lo remembrament quels angels an de la vostra noblea e de la gracia e benediccio[1] la qual an reebuda de vostra divina[2] essencia, adoncs, *Sènyer*, es significat a la mia ánima la gran amor que vos avets al remembrament quels angels an de la vostra deitat, per so car remembren vos e la gracia que de vos reeben. ✠ 8. On, enaxí, *Sènyer*, com la vostra sancta deitat ama la memoria angelical[3] qui en vos remembra, enaxí amats lur enteniment per so car entén la gran bonea qui es en vos e la gran gracia que reeben de vos: car enaxí com es cosa natural a lur enteniment bonea tota hora que sia entenent vos e la gracia que reeb[4] de vos, enaxí e molt mills encara es cosa natural a la vostra dreturera volentat que am tots aquells qui entenen vos ni los bens que reeben[4] de vos. ✠ 9. *Gloriós Deus!* Enaxí com la memoria e lenteniment dels angels son amats per vostra amorosa voluntat, enaxí, *Sènyer*, es significat al humá enteniment que la vostra acabada volentat ama la volentat dels angels; car en so que la volentat dels angels ama la vostra deitat e ama tot so que vol vostre voler e ama tota la gracia e la benediccio que reeben[5] de vos, e car lur voler es tot en amar e loar e honrar e servir e beneyr vostre voler, per assò es molt gran raó que sien amats per vostre voler.

10. *Ah Sènyer Deus, en lo qual null defalliment no pot caber!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que tot maestre ama sa obra. On, com los angels sien vostres creatures, doncs significat es que la vostra sancta deitat ha molt gran amor als angels; e si home qui es cosa corrumpuda per peccat ama molt sa obra la qual se corromp, doncs, quant més la vostra volentat sancta gloriosa ama los

1. E, e de la gracia e de la benediccio: J, e de la gran benediccio.— 2. E, diuinal.—3. E, angeliqal.—4. E, reseb, reseben *(formes usuals, de* resebre).—5. A, reebem.

angels qui son de simpla natura incorrompable! ℣ 11. Entellectualment entenem, *Sènyer*, que de bon[1] remembrament e de bon enteniment ix bon voler, e de bona voluntat ixen bones obres. On, com los angels agen tam bon remembrament e enteniment e voler, per assò es significat que lurs obres son bones. On, en lacabat vostre voler e en les obres dels angels qui son molt bones, es significada la gran amor que la vostra deitat ha als angels. ℣ 12. *Singular Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que lo bo amic ama tots los bens de son amic; car natural cosa es a amor que am tot lo bé daquell que ama. On, com vostra deitat, *Sènyer*, am los angels de molt gran amor, doncs per assò es significat que vostra deitat ama totes les gracies e tots los bens els plaers e les benahuirances quels angels posseexen en la celestial gloria. On, com lurs glories sien tan grans e tantes e tan durables,[2] e com ells sien per vos amats en totes lurs benahuirances, doncs, qui es qui pogués aestmar la gran amor que vos avets als angels gloriosos!

13. *Vertuós Senyor sobre totes vertuts, graciós Senyor sobre totes gracies!* La segona manera damor es la amor que vostra gloriosa humanitat ha als angels. On, deym que sensualment sentim[3] e entellectualment entellectuejam que los individuus an major amor los uns als altres com son semblants en especia, que no an als altres diverses a ells en especia. On, com assò sia enaxí, doncs significat es que la vostra ánima gloriosa ha molt gran amor als angels semblants a ella en la entellectual natura. ℣ 14. Enaxí, *Sènyer*, com tota la mar es aigua e tota la calor qui es en lo foc es foc, enaxí tota la vostra ánima es amor; car tant sennatura[4] en amor la vostra ánima per raó de la unió que ha[5] ab la divinal natura, que tota la vostra ánima es amor qui ama totes les coses amades per la vostra divinal natura. On, com

1. E, bo *(passim)*.—2. E, e curabes,—3. A,E,J, entenem: M, *sentiamus*.—4. E, se natura.—5. A, manca *ha*.

los angels sien tan amats per lo vostre voler divinal, doncs, qui es qui pogués aestmar la gran amor que vostra ánima beneita ha als angels? ✠ 15. Aitant, *Sènyer*, com es gran la amor que vostra ánima[1] ha als angels, aitant la amor de la vostra ánima dona significacio de la gran amor de son creador. On, com la lig dels crestians atribuesca[2] molt major esser en creatura que neguna de les altres creenses, per assò es significat que molt major noblea atribuexen[2] al creador los crestians, que negunes de les altres creenses: on, per assò es digna de major guaardó la fe dels crestians que neguna de les altres.

16. *Singular Senyor sens par e sens companyó!* Entellectualment entenem que la nostra ánima remembra e entén que la vostra ánima gloriosa remembra e entén tot so que los angels remembren ni entenen ni amen. On, com tants sien los angels e tantes coses sien so que remembren e entenen e amen, e com en tot so que membren e entenen e amen ajen bon remembrament e enteniment e voler, per assò, *Sènyer*, la beneyta volentat de vostra humanitat ama los angels en tot so que lo vostre remembrament los remembra e lo vostre enteniment los entén. ✠ 17. On, com lo remembrament e lenteniment e la volentat de vostra ánima gloriosa sia acabat, e com los angels agen acabament e cumpliment en lur remembrar e entendre e voler, doncs, qui es, *Sènyer*, qui pogués aesmar ne cogitar ni apercebre la gran amor que vostra ánima gloriosa ha als angels per la vostra amor gloriosa?[3] ✠ 18. *Piadós Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que injuriós remembrament e enteniment en home peccador, son gran occasió de gran amor injuriosa; car molts homens amen de molt gran amor moltes coses ab injuriós e defallent remembrament e enteniment e voler. On, com assò sia enaxí, doncs, qui es qui pogués aestmar ni comparar la

1. J, natura.—2. E, atreboesca, atreboexen, *(formes usuals, de* atreboir).—3. E, glorioses.

gran amor que la vostra ánima ha als angels ab dreturer remembrament e enteniment e voler gloriós?

19. *Ah Senyor qui sots mon conort e ma vida!*[1] Entellectualment entenem que los angels per raó del acabament del remembrament[2] e enteniment e voler qui es en ells, son acabats en totes lurs obres: on, per assò dia e nit sens null cessament canten e díen a laor e a gloria[3] de la vostra sancta trinitat: Sanctus Sanctus Sanctus. On, com la vostra ánima, *Sènyer*, sia remembrant e entenent en assò, e remembre e entena que tota la memoria e lenteniment e la volentat dels angels es en donar gloria e laor[4] de la vostra santa trinitat, doncs per assò es significat al nostre enteniment humá que molt fortment e fruentment son amats los angels per vostra ánima gloriosa qui ama tots aquells qui amen e loen vostra deitat vertuosa. ✠ 20. *Gloriós Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que natura damor es amar les obres del amic amat. On, com la vostra humanitat sia tan fortment unida e ajustada ab la deitat, e com la vostra ánima, *Sènyer*, sapia que los angels son creatures vostres e sien amadors vostres e sien amats[5] per la vostra deitat, adoncs es la vostra ánima amadora dels angels ab molt gran amor maravellosa. ✠ 21. *Jhesu Christ Sènyer!* Entellectualment entenem que la gloria que an los angels es molt gran e molt maravellosa. On, tota la gloria que ells an, es amada[6] per la vostra ánima dreturera qui remembra e entén e áma tota lur benahuiransa e lur gloria e tots los bens que reeben de vostra graciosa essencia divina. On, beneyta sia, *Sènyer*, la vostra sancta natura humana qui ha tan gran acabament en amar los angels qui son servidors de la vostra divina natura e de la vostra humanitat santificada!

22. *Misericordiós Senyor remembrable de tots aquells*

1. J, e ajuda.—2. E, del acabat remembrament.—3. E, a gloria e a lausor.—4. E, loor.—5. E, e amats sien.—6. A,J, an seyner amada.

qui de vos se enamoren! La tersa manera damor es com los angels amen la vostra divinal natura. On, deym, *Sènyer,* que entellectualment entenem quels angels remembren e entenen molt fortment e molt gloriosa la vostra simpla unitat e trinitat e totes les vostres qualitats glorioses. On, aitant com es gran e maravellós lur remembrament e enteniment, aitant es gran lur voler en amar tot so que de vos remembra lur remembrament ni entén lur enteniment. ✠ 23. Sensualment sentim e entellectualment entenem, *Sènyer,* que les coses sensuals son als homens empatxament a les coses entellectuals, per lo qual empatxament hom no es poderós de tant amar les coses entellectuals, com sería si les coses sensuals no lempatxaven. On, com home sia molt fortment amant en alcuna cosa entellectual o sensual, jassía que aja empatxament en aquella a amar, doncs, quant més es gran, *Sènyer,* la amor quels angels vos an, com sia so que ells no an empatxament a amar vos per nulla cosa sensual ni entellectual! ✠ 24. Natural cosa es damor que aitant com la ánima continúa pus longament a remembrar e a entendre e a voler so que ama, aitant pus fortment crex la fervor[2] e la amor en so que ama. On, com los angels no cessen de remembrar ni de entendre ni de voler la vostra sancta deitat depús que foren creats entrò[3] ara, ni aquell lur remembrament ni enteniment ni voler no[4] aja fi en vos a membrar ni a entendre ni a voler, doncs, qui es, *Sènyer,* qui pogués aestmar la gran amor quels angels an a la vostra deitat sancta?

25. *Ah[5] sancta vertut, sobre totes altres vertuts excellent e vertuosa!* La quarta manera damor, *Sènyer,* es com los angels son amadors de vostra sancta natura humana. On, deym que membrant e entenent e volent entellectuejam que los sants angels amorosos amen vostra amable humanitat en dues maneres: la una es com amen vostra[6] ánima

1. E, e.—2. E, freuor *(forma usual).*—3 E, dentro.—4. E, manca *no.*—5. E, O: M, *Oh.*—6. E, la uostra.

qui es a ells semblant en entellectual natura, la autra es com amen lo vostre sant cors beneyt qui ha recreada la humana especia. ✠ 26. *Jhesu Christ Sènyer!* En so que ls angels remembren que la vostra ánima remembra e entén e ama tot so que vostra deitat ama, e com los angels remembren e entenen que lo remembrament e lenteniment el voler de vostra ánima sacorda ab lo lur, e com los angels remembren e entenen que la vostra ánima es semblant en natura ab ells, e com ells remembren e entenen que la vostra [1] ánima es unida ab la divinal essencia, adoncs ix, *Sènyer,* tan gran [2] amor de lur remembrament e enteniment a amar vostra ánima, que no basta lo vostre servidor a escriure ni a nomenar ni a cogitar la gran granea damor que los angels an a la vostra ánima beneyta. ✠ 27. Dementre que los angels amen, *Sènyer,* la vostra ánima en esta manera, adoncs remembren e entenen lo vostre cors gloriós unit ab la deitat per la encarnacio del Fill divinal gloriós, lo qual cors remembren e entenen que ha recreat ab sa greu mort angoxosa tot lo mon: on, per assò an los angels conexensa que enaxí com val molt més lo remembrament de la vostra ánima que tots los altres remembraments, e lo enteniment de la vostra ánima val més que tots los altres enteniments, e lo voler de vostra ánima val més que totes les volentats qui son en les creatures, enaxí, *Sènyer,* lo vostre cors gloriós val molt més [3] que totes les coses corporals. On, com los angels remembren e entenen axí [4] lo vostre sant cors preciós, adoncs lo amen tant, que aestmar aquella amor tan gran no basten mos poders ni mes forces.

28. *Ah Sènyer Deus al qual recorrem en nostres cuites e en nostres necessitats!* Sensualment sentim que nosaltres avem en esta present vida empatxament a amar vostra deitat e vostra humanitat segons esguardament de la gran

1. E, que uostra.—2. A, gram.—3. E, ual mes molt.—4. E, enaxi.

amor que los angels[1] vos an. On, com les ánimes dels sants homens trespassats desta vida amen vos segons que los angels vos amen, doncs los sants homens religiosos ni ls altres homens justs, per què an paor de murir? e per què no amen murir per loar vos als infeels, pus que per morir porán més amar vos en lautre seggle que en aquest? ✠ 29. *Gloriós Deus!* Aitant com hom ama més los celestials bens que los terrenals, aitant ama hom pus fortment e pus ferventment;[2] car natura damor es, *Sènyer*, que cresca més per amar coses mellors e nobles, que per les coses defallents vicioses.[3] On, com assò sia enaxí, doncs aitant com hom ama més lautre seggle que aquest, aitant es hom més resemblant als angels en amar segons que ells amen: on, per assò son benahuyrats los homens justs religiosos els ermitans e tots los altres homens justs qui per la gran amor que an al autre seggle an en menyspreament[4] les vanitats daquest mon. ✠ 30. *Vertader Senyor!* Com la mia ánima entellectueja la gran amor quels angels an a vostra deitat e a vostra humanitat,[5] adoncs desija que fos en alcún[6] loc agrest on contemplás tots los jorns[7] de sa vida remembrant e entenent e amant les autèes e los honraments els acabaments de vostra excellent deitat e de la vostra sancta humanitat. Mas, com la mia ánima se remembra e sentén remembrant e entenent que los angels tracten en los homens peccadors e descreents com los aporten a esser vostres servidors e loadors, jassía que los angels amen vos e sien contemplants en vos, adoncs la mia ánima remembra e entén los infeels errants[8] e descreents, e per assò ama la mia ánima e desija com lo meu cors sia per la vostra amor vensut e sobrat per angoxosa mort reebuda per les vostres laors[7] a honrar, en presencia dels errats infeels que no an en amor la vostra amor divina.

1. E, anges.—2. E, feruent.—3. E, uecioses.—4. E, meynspresament.—5. J, uostra sagrada humanitat.—6. E, alcu.—7. E, jors.—8. E, erratz.—9. E, lausors.

¶ CAP. 273. *Com hom contempla en la gran amor que nostre Senyor Deus ha a home.*

DEUS *al qual son donats e atribuits*[1] *tots honraments e totes honors! A vos, Sènyer, sia gloria e honor per tots temps.* Car qui vol encercar ni demanar la gran amor que vos avets a home, cové que als significats de .vj. qualitats demán la amor que encerca, de les quals .vj. qualitats ne son les .iij. atribuydes a la vostra divina essencia gloriosa, e les altres .iij. son atribuydes a ánima racional. Les .iij. qui son a vos atribuydes son, *Sènyer,* volentat e dretura e misericordia, e les .iij. qui son atribuydes a home son memoria e enteniment e volentat. ✠ 2. On, com hom aurá ordonat, *Sènyer,* que encerc la amor que vos avets a home ab les .vj. qualitats damundites, cové que hom entre en lencercament en .ix. coses atribuydes a la vostra sancta deitat, les quals son unitat trinitat infinitat eternitat poder saviea veritat humilitat acabament. ✠ 3. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car per esta art e per esta manera pot hom atrobar la gran amor que vos avets a home. Mas car lo nostre remembrament ni enteniment ni voler no an poder com pusquen reebre tots los significats que vostres qualitats signifiquen de la gran amor que vos avets a home, per assó cové afermar al humá enteniment e atorgar e confessar que molt major sens tota comparacio es la amor que vos avets a home, que no es apercebuda vostra amor per home, per

1. E, atribujetz.

so car tant es gran la amor que vos avets a home, que no pot caber en la ánima dome a esser aquella[1] amor en sa totalitat tota esser remembrada e entesa e volguda per home.

4. *Senyor comensador e faedor de tots bens!* La primera manera on nos tractam damor es com ne tractam per los significats de vostra sancta unitat. On, deym, *Sènyer*, que com la nostra ánima vol remembrant e entenent en la vostra unitat vostre amorós voler e vostra vertadera[2] dretura e vostra dousa misericordia.[3] On, dementre que la nostra ánima vol contemplar la vostra unitat en esta manera, adoncs se remembra que al humá enteniment es significada la gran amor que la vostra sancta unitat ha a home. ✠ 5. On, enaxí com per tota vostra sancta unitat son vostre voler e dretura e misericordia, enaxí, *Sènyer*, vostra unitat es per tota vostra volentat e vostra dretura e vostra misericordia. On, com assò sia enaxí, doncs segons que es gran vostra unitat, es gran vostra dretura en amar home segons que es digna cosa que vostra deitat aja gran amor, e segons que home ha gran necessitat que sia amat per vostra volentat, sí es gran la vostra volentat qui ama com vostra deitat aja misericordia dome. ✠ 6. On, com assò, *Sènyer*, sia[4] enaxí, doncs lo nostre enteniment veu entellectualment la gran amor que vos avets a home en la gran granea de vostra unitat de vostra dretura[5] e de vostra misericordia. On, com lo nostre enteniment entena vos senyor .j. infinit en unitat e en dretura e en misericordia, doncs, qui es qui pogués aestmar la gracia e la amor[6] que

1. A, a aquela.—2. A,J, manca aquest mot.—3. A,E,J, *(sic)*. El sentit sembla haver d'esser: On, deym, Sènyer, que com la nostra ánima vol [contemplar] remembrant e entenent en la vostra unitat, [adoncs membra e entén en ella] vostre amorós voler e vostra vertadera dretura e vostra dousa misericordia. (Cfr. infra, núm. 7): M, *unde dicimus quod quando nostra anima contemplatur in tua Unitate, memoret et intelligat in ea tuam amorosam Voluntatem et tuam Justitiam et tuam dulcem Misericordiam.*—4. E, sia seyner.—5. E, e de uostra dretura.—6. E, la gran amor.

al nostre enteniment es significada de la vostra sancta natura gloriosa?

7. *Ah Jhesu Christ Senyor qui nasquès de la Verge gloriosa!* La segona manera on nos tractam damor es en los significats que reebem[1] de la vostra gloriosa trinitat. On, deym, *Sènyer,* que com la nostra ánima vol contemplar remembrant e entenent vostra sancta trinitat, adoncs remembra e entén que cada[2] de les persones vol e dretureja[3] e ha misericordia en nosaltres egualment sens que la una de les persones no es més que lautra[4] amant ni dreturera ne misericordiosa[5] en nosautres. ✠ 8. On, com voler e dretura e misericordia sien, *Sènyer,* egualment en cascuna de les vostres .iij. persones, per assò es significat al humá enteniment que vostre voler vol que siam amats per cascuna de les .iij. persones, segons esguardament del acabament que cascuna de les persones ha en voler e en dretura e en misericordia. On, com assò sia vist enaxí manifestament al nostre enteniment, doncs, qui es qui pogués aestmar la gran amor que vos avets a home? ✠ 9. Mas car home es cosa finida avent comensament, per assó la amor que hom ha es finida, e per assò quant a esguardament de la amor on nos som amats per vos segons que nos merexen per nos metexs, aquella amor podem aestmar e compendre; mas la amor que vos, *Sènyer,* avets a vos segons relacio de la vostra noblea qui merex que molt sia amant sa creatura, aquella amor tots los remembramens ni enteniments qui son creats no la puríen remembrar ni entendre tota en sa totalitat.

10. *Creador Senyor del cel e de la terra e de tot quant es!* La tersa manera on tractam de la vostra amor es com ne tractam en los significats de vostra infinitat. On, deym que com la nostra ánima contempla la vostra amor en la vostra infinitat, adoncs remembra e entén que la vostra

1. J, que nos reebem.—2. E, qada.—3. E, dretura.—4. A,E, lautre.—5. E, ni dretura ni misericordia.

amor es infinida per tota vostra infinitat, en la qual infinitat son vostra volentat e vostra dretura e vostra misericordia infinidament sens null comensament. On com la nostra ánima reeb, *Sènyer*, los significat damundits, adoncs es a ella significat e demostrat que molt es gran la amor que vos avets a home segons ques tany a la vostra amor infinida en voler e en dretura e en misericordia. ℣ 11. Tant es, *Sènyer*, cosa natural e raonable al vostre voler amar, que la vostra amor es major sens tota comparacio que no es la dignitat que home merex a esser amat per vostre voler; car tant es home cosa poca e mesquina, que no es digne que sia amat aitant per vostre voler, com es gran la amor que vostre voler ha a sí metex ni la amor segons la qual merex amar vostre voler: car enaxí com en un home tan solament no caben tots los jenres ni les especies ni ls accidents, enaxí e molt més encara, *Sènyer*, defall hom a esser digne segons vostra dretura a esser amat per vos aitant com segons vostra dretura vos sots digne de esser amat per vos metex. ℣ 12. *Gloriós Senyor!* Entellectualment entenem que ans que nos fossem en esser no remembravem ni enteníem ni amavem[1] vos; e ara com som en esser, moltes e les demés vegades no contemplam en vos. On, com assò sia enaxí, doncs no som dignes que ans que amassem ni no amam vos siam amats de vos; mas car vos sots digne de molt amar per so car merexets aver gran amor, per assò es significat al nostre humanal enteniment que vos avets a nos altres gran amor,[2] per raó de la infinitat qui es en vostre voler e dretura e misericordia, car si gran amor nons avíets, lo vostre voler no sería dreturer a sa dignitat metexa ni a la volentat[3] ni a la misericordia, ni la vostra dretura no sería dreturera a sí metexa ni a la volentat ni a la misericordia, ni la vostra misericordia no usaría[4] en nos altres de sa dignitat metexa.

1. A, no remembrauen ni entenien ni amauen.—2. A,J,M, manca aquest membre.—3. E, manca *ni a la volentat*.—4. A, uzaria: E, husaria.

13. *Rey gloriós, Senyor dels senyors, amor de totes amors!* La quarta manera es com tractam damor en la vostra eternitat gloriosa. On, deym que entellectualment volem remembrar e entendre que vostre voler e vostra dretura e vostra misericordia son eternalment[1] en vos. On, si axí no era vos no seríets cell qui sots, e si no ho erets no seríets deu, e si deu no era en esser nos no seríem re, e assò es cosa impossíbol. ✠ 14. On, com siam certs que nos[2] som res, e com en lo vostre voler siam certificats que vos sots, e com per lo vostre esser sia significat que vostra amor es eternalment en vostra dretura e en vostra misericordia e en vostre voler, per assò es, *Sènyer,* significat al humá[3] entenimment que vos avets a home gran amor; car tant merex vostre voler aver gran amor per so car lo voler ha eternitat, que dreturera cosa es que vostre voler sia molt gran, e car vostra misericordia es en vos eternalment, per assò merex que sia molt gran en amar home. On, com assò sia enaxí, doncs, qui es qui pogués aestmar la gran amor que vos avets a home significada per vostra eternitat durable? ✠ 15. Enaxí com per la apropincacio en que hom es al gran foc reeb hom gran calor, enaxí, *Sènyer,* tant es gran la amor que vos avets a vos metex, que nosaltres ne reebem molt gran amor; mas enaxí com de poc foc no pot hom sentir gran calor, enaxí per so car nosaltres som coses poques e mesquines e sutils[4] e avem culpes e torts, no podem segons esguardament de nosaltres reebre gran amor de vos, per so car la nostra culpa e la nostra frevoltat metexa nos fa indignes de esser molt amats per so car poc valem e poc amam.[5]

16. *Cumplit Senyor ple de tols acabaments, honrat en tots honraments!* La quinta manera es com tractam damor en los significats del vostre maravellós poder. On, deym, *Sènyer,* que entellectualment entenem que enaxí com vos-

1. E, eternal.—2. A,J, no.—3. J, al nostre.—4 E, sotils.—5. A,J, cor poc ualen e poc amen.

tre voler es poderós infinidament en amar vostra volentat e vostra dretura e vostra misericordia, enaxí lo vostre poder pot aver acabat voler e acabada dretura e acabada misericordia. ✠ 17. On, com assò sia enaxí, *Sènyer,* doncs de la vertut que lo vostre poder ha en voler e en dretura e en misericordia infinida e eternal, ix vertut molt gran e molt maravellosa, la qual vertut ama nosaltres per acabat poder e voler e dretura e misericordia. On, com assò sia enaxí, doncs, qui poría aestmar la gran amor que vostre voler nos pot aver e la vostra dretura nos deu aver e la vostra misericordia atretal? ✠ 18. Entellectualment entenem, *Sènyer,* que home no pot amar sobre lo poder de son remembrament e de son enteniment e de sa volentat, axí com la cambra qui no pot reebre la resplandor del sol part sos termens. On, com assò sia enaxí, doncs significat es al humá enteniment que molt major es lo vostre poder en amar home, que no es lo poder dome en reebre la vostra amor; car si tanta damor pudía lome reebre de vos com vos lin podets aver, lo poder dome sería egual en vertut del vostre poder, e assò es impossíbol; per la qual impossibilitat es significat que enaxí com la cambra no pot reebre tota la claror del sol ni no la reeb part sos termens, enaxí home no ha poder que tanta damor pusca reebre de vos, com vos ne podets aver a vos metex e a nos.

19. *Oh vos, Jhesu Christ Sènyer, qui per nosaltres peccadors prenguès*[1] *mort angoxosa!* La .vj^a^. manera es com tractam damor en los significats de vostra saviea vertuosa. On, deym, *Sènyer,* que entellectualment entenem que vostra saviea sab tot vos metex e sab totes les creatures e tots los accidents qui caen en elles. On, com egual sia vostre voler e vostra dretura e vostra misericordia al vostre saber, e com lo vostre saber sia tan gran e tan maravellós, doncs per assò es significada esser molt gran e molt mara-

1. E, preses *(forma usual).*

vellosa la amor que vos avets al vostre poble. ℣ 20. Car enaxí, *Sènyer,* com lo vostre saber se sab gran, enaxí sab gran vostre voler e vostra dretura e vostra misericordia. On, com vostre saber sapia tan gran vostre voler e vostra dretura e vostra misericordia, doncs per assò es significat al nostre humá enteniment quel vostre saber sab que molt es home amat per vos; car si lo vostre saber sabía que home es poc amat per vos, sabría lo vostre saber que en vos no ha gran voler ni gran dretura ni gran misericordia; e assò es cosa impossíbol que vostre saber sapia en vos defalliment de voler ni de dretura ni de misericordia. ℣ 21. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car tant es dreturera cosa al vostre saber que sapia en vos gran voler e gran dretura e gran misericordia, que per assò cové que vostre voler sia molt gran e molt maravellós en amar home. On, com lo nostre enteniment reeb aquesta significacio damor en vostres qualitats, adoncs lo remembrament nil enteniment de la mia anima ni son voler no poden compendre tota la granea de la amor que vos avets a home.

22. *Defenent Rey de gloria ajudable als vostres servidors de lurs mortals enemics!* La .vij^a^. manera es, *Sènyer,* com contemplam damor en los significats de la vostra gloriosa veritat. On, deym que entellectualment entenem que vostra veritat es per tot vos en so que vos sots tot en veritat. On, com assò sia enaxí, doncs la vostra volentat e dretura e misericordia an egualtat ab la vostra veritat, car si nou avíen seríen qualitats fenides e termenades, e assò es cosa impossíbol. On, com la vostra veritat sia major sens tota comparacio que no es la veritat qui es en totes les creatures, doncs per assò es significada al humá enteniment la gran amor que vos avets a home. ℣ 23. Car enaxí, *Sènyer,* com es molt gran veritat que vos avets acabat voler e acabada dretura e acabada misericordia, enaxí es gran veritat que vostre voler sia amable, e vostra dretura fassa coses justes e raonables, e vostra misericordia que aja mercè e

pietat de nosaltres peccadors qui som vostres creatures ens confiam[1] en vostra misericordia. On, com assò sia ver enaxí, doncs per esta veritat es demostrat que vera cosa es que vos avets gran amor a home, e si era cosa vera que vos no aguessets a home gran amor, doncs sería significat que la vostra volentat no amaría la veritat[2] qui es en vostre voler e dretura e misericordia. ℣ 24. On, com sia impossíbol cosa, *Sènyer*, que en vostre voler ni en neguna de les vostres qualitats pusca caer null defalliment, per aquesta impossibilitat e per la possibilitat actual la qual es en lacabament de vostres qualitats, es significat que vera cosa es que vos amats molt fortment home. On, com assò sia enaxí, doncs benahuirats son aquells qui amen vostra veritat es combaten e moren per ella, e malabuirats son aquells qui la vostra veritat creen esser en falsetat, car per la falsetat en que creen son dignes com la vostra veritat los ponesca a infernals penes.

25. *Oh Sènyer*[3] *Deus, qui sots acabament de mos acabaments e solás de mos plaers!* La .viij^a^. manera en la qual contemplam de la vostra amor, es en los significats de la vostra maravellosa humilitat. On, deym que com la vostra ánima fruex en la vostra humilitat sancta qui es egual ab lo vostre voler e dretura e misericordia, que adoncs lo nostre enteniment entén que si en vos no fos major granea de humilitat que no es tota la granea de les creatures, vostra humilitat fora fenida; e assò es cosa impossíbol que en vostra divina natura aja nulla cosa finida. ℣ 26. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com per egualtat qui es de vostra humilitat ab vostre voler e ab vostra dretura e ab vostra misericordia es significada la gran vostra humilitat en la gran granea de vostre voler e dretura e misericordia, enaxí[4] segons la nostra frevoltat e mesquinea e culpa es significada al humá enteniment la vostra gran hu-

1. A, comfiam.—2. A,J, uolentat.—3. E, A seyner.—4. A,E, e axi.

militat com vos plac pendre carn en natura humana; car si la natura humana fos en egual vertut de la vostra deitat, no fora significada la vostra humilitat si bé fossets encarnat en natura humana; e si tota la humana especia no era per peccat original[1] en corrupcio, no fora tant significada en humilitat la vostra encarnacio e passio. ℣ 27. On, enaxí com la pera del trabuquet[2] per raó de son pès dona major colp que la pera del fonèvol,[3] enaxí, *Sènyer,* tant es gran la humilitat per vostra volentat amada e per vostra dretura dreturejada e per vostra misericordia misericordiejada[4] a nosaltres peccadors, que no es cor dome ni lengua ne ulls ni nulla re qui pogués bastar a pensar ni a parlar ni vèer la gran humilitat qui es en vos, per la qual humilitat es significada la gran amor que vos avets a home, car si nol amassets ja per ell nous humiliarets; car impossíbol cosa es que humilitat sia menys damor.

28. *Oh vos, Sènyer Deus, en lo qual es tot mon remembrament e mon enteniment e mon voler!* La .ix.ª manera segons la qual contemplam en vos, es com en lo vostre acabament contemplam la amor[5] que vos avets a home. On, deym que reebent la nostra ánima los significats de vostre acabament qui es major que tots los altres acabaments, e reebent la nostra ánima lacabament de vostre voler e de vostra dretura e de vostra misericordia, adoncs reeb la gran significacio damor la qual vos avets a home. ℣ 29. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com vostre voler e vostra dretura e vostra misericordia an acabament divinal, enaxí an acabament en amar home; mas axí com home no pot compendre tot láer ans es comprès per láer, enaxí home no ha dignitat que pusca merèxer a esser tant amat com vostra essencia divina; e assò es, *Sènyer,* per raó del vostre voler acabat e dretura on auría defalliment si

1. E, no fos per peccat origenal.—2. E, de trebuquet.—3. E, fenouol.—4. A, e per uostra dretura e per uostra misericordia misericordieya.—5. A,J, es com lo uostre acabament contemplam ab la amor.

vos amavets tant home on ha defalliment, com vos metex on ha tot acabament; mas car vostre voler e dretura e misericordia an en vos acabament, per assò amats vos home segons ques cové al vostre acabat voler e dretura e misericordia. ℣ 30. On, beneyt siats vos, *Senyor Deus:* car aitant com home ama més vos que nulla autra cosa, aitant es pus aparellat com reeba[1] major amor de vos: car axí com lo gran vaxell ha major àparellament sensualment de reebre en sí gran quantitat daygua quel poc vaxell, enaxí entellectualment gran remembrament com vos remembra e gran enteniment com vos entén e gran volentat com vos ama ha major aparellament de reebre gran amor de vos, que no ha la ánima qui ha poc de remembrament[2] e enteniment e voler en son Senyor Deu.

¶ CAP. 274. *Com la humanitat de nostre Senyor Deus Jhesu Christ ama lumán lynatge.*[3]

H *Deus eternal qui sots gloria sobre totes glories e honor sobre totes honors!* Qui vol encercar, *Sènyer,* la gran amor que la vostra sancta humanitat ha a nosaltres, cové que la encerc ab les .iij. vertuts que son en la vostra sancta ánima gloriosa, so es memoria e enteniment e volentat, e ab la memoria e lenteniment e la volentat[4] de la nostra ánima. ℣ 2. On, com sia cosa, *Sènyer,* que la amor que la vostra[5] humana natura ha a nos altres fassa a encercar per esta manera damundita, covè

1. E, resebra.—2. E, poc remembrament.—3. E, Con la humanitat de nostre seynor Jhesu christ ama nosaltres peccadors.—4. E, manca: *e la uolentat.*—5. E, que uostra.

que aquest encercament departescam en .ix. maneres: la primera es com encercam la dita amor en la unitat divina, segona en la vostra trinitat, tersa en les vostres qualitats divines, quarta en la vostra ánima, quinta en lo vostre cors, sexta en les qualitats de vostra humanitat, sèptima en la vostra bonea, octava en la viltat e la mesquinea qui es en nosaltres, novena en la gran necessitat e en lo gran mester que nos vos avem. ❧ 3. Mas car la vostra ánima, *Sènyer*, ha major vertut remembrant e entenent e volent en amar nosaltres que no ha la nostra ánima en membrar ni entendre ni voler la gran amor que vos avets a nos, per assò cové que nostra ánima remembre e entena e vulla afermar que molt major sens tota comparacio es la gran amor per la qual som amats per vostra ánima gloriosa, que no es la amor que nos podem contemplar membrant ni entenent ni amant de vostra humanitat vertuosa.

4. *Ah Sènyer ver Deus qui benahuyrats los vostres benvolents!* La primera manera on tractam damor es en la unitat de vostra excellent deitat. On, com la nostra ánima remembra e entén que la vostra[1] ánima remembra e entén .j. Deu esser[2] tan solament, adoncs, *Sènyer*, la nostra ánima entén e remembra que la vostra ánima ha tan gran amor a la unitat divina, que per aquella amor que ha tan gran es la vostra ánima tota en amar nosaltres. ❧ 5. On, beneyta sia, *Sènyer*, la vostra ánima gloriosa: car enaxí com per tota la brasa del foc ha calor, enaxí per tot lo remembrament e lenteniment e la volentat de la vostra ánima ha amor qui ama nosaltres per lo gran remembrament e enteniment e voler que la vostra ánima ha a la unitat de la vostra essencia divina. ❧ 6. On, com la vostra ánima vertuosa, *Sènyer*, sia tan fortment fruent en la unitat de la vostra divina essencia, e segons aquell fruyment ama la vostra ánima nosaltres qui som creatures de

1. E, nostra.—2. E, esser en esser.

vostra deytat, qui es qui pogués aesmar la gran amor que vostra humana natura ha a nosaltres?

7. *Incamiable Senyor perdurable en tots temps!* Segona manera es com tractam de la amor quens ha vostra humanitat per raó de vostra trinitat. On, enaxí, *Sènyer*, com la gran resplandor del sol es occasió a la luna com sia lugurosa[1] en la nit, enaxí la vostra sancta trinitat es raó a la vostra sancta humanitat com am nosaltres, per lo gran remembrament e enteniment e volentat que la vostra ánima ha en amar vostra trinitat sancta vertuosa. ✠ 8. *Gloriós Deu!* Enaxí com la calor es més sentida on pus fortment hom sacosta al foc, enaxí aitant com es gran lo fruiment e la unió que la vostra ánima ha en la vostra trinitat per la encarnacio de la persona del Fill, enaitant, *Sènyer*, cové que sia amadora la vostra ánima de nosaltres per la vertut que reeb de la vostra trinitat. ✠ 9. On, enaxí com la vostra ánima, *Sènyer*, ha raó damar nos altres per la vertut que reeb de vostra sancta trinitat, enaxí ha raó la vostra ánima que am aquell poble qui es loador e bendeidor[2] e servidor de vostra sancta trinitat gloriosa. On, com la vostra ánima per la vertut de vostra trinitat am nosaltres e per sa vertut metexa e per la amor que nos avem a vostra trinitat, e com totes aquestes coses sien tantes e tan grans, doncs, qui es qui pogués aesmar la gran amor que vostra ánima ha a nosaltres?

10. *Oh Senyor*[3] *del qual la vostra amor nos partex de mon cor!* La tersa manera es com tractam de la amor que vostra humanitat ha a nosaltres per raó de les qualitats de vostra essencia divina. On, deym, *Sènyer*, que entellectualment entenem que la vostra ánima remembra e entén e ama vostra infinitat e eternitat e vostre saber e poder[4] e dretura e misericordia e les altres qualitats. On, aitant com la vostra ánima ha remembrament e enteniment en

1. E,J, lugorosa.—2. J, beneidor.—3. E, A seynor.—4. E, poder e saber.

estes qualitats, aitant la volentat ama les dites qualitats. ℣ 11. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com cors es fet per la conjunccio ixent de la materia e de la forma, enaxí tant es gran la amor que la vostra ánima ha a les qualitats divines, que daquella amor tan gran ix vertut molt gran e molt maravellosa de la vostra ánima gloriosa qui ama nosaltres segons que a ella son [rahó] les qualitats divines com vostra ánima am nosaltres. ℣ 12. Car axi com naturalment la caramida es occasió a la agulla com se mova es gir a ella e a la tremuntana, enaxí es cosa natural a la vostra ánima que am nosaltres per raó de la amor que ha a les vostres qualitats glorioses. On, com la raó aja tan gran la vostra ánima en amar vostres qualitats, e com les vostres qualitats sien tan gran raó a la ánima com am nosaltres, e com la vostra ánima aja tan gran raó com am tots aquells qui vostres qualitats amen, doncs, qui es qui pogués albirar ni cogitar la gran amor que ha a nosaltres la vostra humana natura graciosa?

13. *Senyor inmortal qui sots gloria sobre totes glories!* La quarta manera damor es com tractam de la amor quens ha la vostra ánima per raó de sa vertut metexa. On, deym, *Sènyer,* que aitant com la vostra ánima remembra que ella membra e entén e ama vostra deitat, e aitant com vostra ánima entén que ella entén e remembra e ama vostra deitat, ama sí metexa amant lo remembrament e lenteniment e la volentat que ha en la vostra deitat. ℣ 14. On, beneyt siats vos, *Senyor Deus:* car la vostra ánima gloriosa amant vostra deitat ama sí metexa per raó de la gran vertut que reeb de vostra deitat per so car la ama, e amant la ánima sí metexa es amant nosaltres per raó de la gran vertut que la ánima ha en amar vostra deitat e sí metexa. On, com tan gran sia[1] la amor e la vertut que ha la vostra ánima en amar vostra deytat e sa humanitat metexa,

1. E, com sia tan gran.

doncs, qui es qui pogués aesmar la gran amor que vostra ánima ha a nosaltres? ni la vertut nil poder ni la dretura ni la misericordia que ha en amar nosaltres? ℣ 15. Com la vostra ánima gloriosa sia, *Sènyer*, remembrant e entenent totes coses, e com sia remembrant e entenent tot so quels homens fan ni dien per amor de vostra humanitat a loar e a honrar e a servir, e com la vostra ánima sapia tots aquells qui an pena ni treballs ni mort per loar vostra humanitat sancta, e com tants sien los homens qui son loadors de la vostra humanitat, e com tant home naya en sostenga pena e mort; e doncs, *Sènyer*, qui puría aestmar la gran amor que vostra humanitat ha als homens qui an semblansa ab ella en quant especia humana?

16. *Ah Senyor .j. acabat en tots bens, ah Senyor honrat en tots honraments!* La .v.ª manera es com en los significats de vostre cors preciós apercebem la gran amor que vostra humanitat ha a nosaltres. On, deym, *Sènyer*, que entellectualment entenem que vostra ánima gloriosa aitant com es gran sa vertut en remembrar e entendre vostre cors gloriós, aitant es gran la amor que ha a ell: on, per la gran amor que la vostra ánima ha al cors, som nosaltres amats per la vostra ánima de molt gran amor. ℣ 17. Car en so que la vostra ánima, *Sènyer*, ama lo vostre cors, ama tots aquells que en lo vostre cors creen e ama tots aquells quil honren ni qui sopleguen davant la sua ymage pinta en la crou, e tots aquells qui planyen e ploren les dolors e les languors que lo vostre cors sostenc com près greu mort angoxosa per nosaltres peccadors, son[1] amats per la vostra ánima beneyta qui no ha en ublit aquells quil vostre cors loen e honren e adoren. ℣ 18. Com la vostra ánima, *Sènyer*, sia remembrant e entenent que lo cors nostre sia daquella natura on es lo vostre, tant es gran la amor que la vostra ánima ha al vostre cors, que la nostra

1. A, som.

natura ama per amor dell. On, com per totes estes raons e per moltes dautres lo vostre cors sia raó com la ánima am nosaltres, benahuirats son tots aquells qui en lo vostre cors creen ni quil loen ni ladoren ne qui per amor dell a honrar e a servir e a loar moren; car aitant com lo honren nil creen nil loen e aytant com per amor dell an treball ni passio ni mort, daitant son guaardonats[1] segons lur esguardament; encara endemés, que es major lo guaardó[1] segons esguardament e relacio de la raó segons la qual la vostra ánima deu amar segons sa dignitat e son esguardament, que no es lo guaardó[2] que merim per so com amam vostra humanitat. On, com assò sia enaxí, doncs, qui puría aestmar la amor que vos nos avets com es gran?

19. *Pater noster qui es in celis sanctificetur nomen tuum!* La .vj[a]. manera on tractam damor es com ne tractam en los significats de les qualitats de vostra humanitat. On, deym, *Sènyer,* que entellectualment entenem que la vostra ánima remembra e entén e ama totes les qualitats de sí metexa e del cors, so es la bonea e la vertut e la sanctetat e la saviea e la amor e la dretura e la misericordia e la humilitat e la paciencia el poder e la bellea e la nedeetat e les altres qualitats qui son en vostra humanitat. ✠ 20. *Gloriós Senyor!* Aitant com la vostra humanitat reeb gracia de la deitat per lo ajustament e la unió en la qual es ab ella, aitant ha vertut e natura e forsa e poder en amar totes les sues qualitats metexes. On, de aquesta amor que la vostra humanitat ha, *Sènyer,* a ses qualitats metexes, es significada la gran amor que la vostra humanitat ha a tots aquells qui amen les qualitats de vostra humanitat gloriosa. ✠ 21. *Jhesu Christ Sènyer!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que molts homens son enamorats qui amaríen pus fortment e pus ferventment si sabíen que tots los mals els treballs que soferen per amor fossen sabuts

1. E, gasardonats, gasardo, *(formes usuals, de* gasardonar). —2. E, la guasardo.

per aquells qui son amats. On, com entellectualment entenam que tot hom qui am vostra humanitat ne qui remembre ne entena ni am vostres qualitats ne qui aya treballs ne passions per vostra humanitat a loar e a honrar, tot ho sab vostra humanitat; e aitant com ne sab, daitant ama hom en so que sab en hom qui per vostra humanitat a amar treballa e mor: on, com assò sia enaxí, doncs, com pot esser que àls vol hom fer ni tractar sino amar vostra gloriosa humanitat? ni per que vol hom esser loador daltra cosa sino de ses acabades qualitats?

22. *Ah Sènyer Deus qui sots amor e esperansa dels homens justs!* La .vij^a^. manera on tractam damor es com ne tractam segons los significats dels bens qui son en nosaltres. On, deym que entellectualment entenem que tant es vostra ánima acabada en son remembrament e enteniment e voler, que tot lo bé que remembra e entén en nosaltres ama, e segons que es lo bé, sí lama segons que nos som dignes de esser amats per aquell bé, e segons que pertany a vostra ánima que am nos, segons aquella dignitat[1] som amats. On, com tot lo major bé que sia, *Sènyer*, en nosaltres sia com som de natura del vostre cors, e com la vostra ánima remembre e entena aquest bé tan gran per raó de tan gran bé que remembra e entén en lo vostre cors, doncs, qui es qui pogués aestmar aquesta amor tan gran? ✠ 23. Entellectualment entenem, *Sènyer Deus*, que molt es gran lo bé qui es en les obres que son fetes per los sants homens e per los homens justs e religiosos; car molt bé sen seguex del bé que fan membrant e amant e entenent e loant lur Senyor Deu e donant almoynes e fer vigilies e oracions e molts daltres bens. On, com tots aquests bens sien remembrats e enteses per la vostra ánima sancta, doncs, qui puría aesmar la gran amor quen ha la vostra sancta humanitat gloriosa? ✠ 24. On, com segons esta manera, *Sènyer*,

1. E, aquela sua dignitat.

home sia amat de tan gran amor per la vostra ánima vertuosa, doncs bonahuirats son aquells e aquelles qui sesforsen a esser amats per vos faent bones obres; car aitant com son majors los bens que fan, aitant son per vos més amats. On, com sensualment sintam e entellectualment entenam que molt ha hom gran plaer en est mon com es amat per altre, e on mellor es aquell qui ama hom, major plaer ha hom de esser amat, e com vostra humanitat sia mellor que no son totes les altres creatures, doncs, per que fem nulla altra cosa sino bones obres per les quals siam amats per la vostra humanitat graciosa?

25. *Senyor per lo qual mos ulls ploren e mon cor se enamora!* La .viij[a]. manera damor es com tractam damor en los significats de la nostra frevoltat e mesquinea. On, deym que sensualment sentim la nostra viltat e la nostra mesquinea,[1] e entellectualment la entellectuejam. On, com cascú home, *Sènyer*, pusca en sí e en altre sentir e entellectuejar tant de defalliment e de mesquinea, e com la vostra ánima sapia molt més en nosaltres que nos no fem, doncs tot lo defalliment e la mesquinea e la culpa e la corrupcio qui es en nosaltres, es remembrada e entesa per vostra ánima qui sab tot lo bé el mal qui es en nosaltres. ✠ 26. On, aitant, *Sèyner*, com nosaltres som coses vils e mesquines e corrompables e culpables[2] e defallents en forsa e en vertut, aitant es remembrada e entesa per la vostra ánima nostra corrupcio e nostre defalliment. On, aitant com la vostra ánima misericordiosa remembra e entén de nostre defalliment e del acabament qui es en sa dretura, aitant som nos indignes que siam amats per la vostra ánima.[3] On, com la vostra ánima aja molt gran amor a nos altres per la gran piadosa[4] dousa misericordia, doncs, qui puría aestmar la gran amor que ha a nosaltres vostra humanitat santa amorosa? ✠ 27. On, beneyta sia, *Sènyer*

1. E, misquinea.—2. E, coupables *(passim)*.—3. E, amor.—4. E, gran sua piadosa.

Deus, aquesta tan gran amor que vostra humanitat ha a nosaltres; car com la vostra ánima remembra e entén la bonea e la excellencia de vostra humanitat la qual ha presa unió ab la vostra deitat, e com la vostra ánima remembra e entén la viltat e la corrupcio e la culpa en que som tuit nosaltres, e com la nostra ánima remembra e entén que la vostra sancta humanitat ama tant nosaltres que tot dia nos remembra ens entén ens ajuda en nostres cuites e en nostres necessitats ens acapta perdó e gracia de la sancta deitat, adoncs es, *Sènyer,* al humá enteniment significada tanta damor, que lenteniment nostre no la pot apercebre tota en sa granea nil remembrament no la pot tota remembrar ni la boca nomenar.[1]

28. *Posseydor Senyor de tots bens e de totes gracies!* La .ix.ª manera es com tractam damor segons los significats de la gran necessitat en que nos avem vos. On, deym, *Sènyer,* que entellectualment entenem que la vostra sancta ánima beneyta remembra e sab totes les nostres necessitats, e sab que nos no avem a qui levem nostres ulls ne en quins fiem[2] sino en la vostra gloriosa deitat e en la vostra sancta humanitat. ✠ 29. On, enaxí, *Sènyer,* com vostra sancta ánima sab que tot lo nostre bé e la nostra esperansa es en la vostra sancta deitat e en la vostra gloriosa trinitat, e si vostra deytat e vostra humanitat no era nos re no seríen ni null bé no auríem, enaxí la vostra sancta humanitat ama tant la deitat e sí metexa e nosaltres, que vol que tota la nostra necessitat e la nostra ajuda e lo nostre bé atrobem en la vostra deitat sancta e en la vostra humanitat acabada en totes gracias. On, com assò sía, *Sènyer,* enaxí, doncs, qui puría aestmar la gran amor que vostra amor nos ha segons que los significats damundits significuen? ✠ 30. Tan fortment, *Sènyer,* ha occasió e raó la vostra humanitat que sia compliment de nos-

1. E, anomenar.—2. E, ni en quins confiem: J, ne a quins fiem.

tres necessitats, que per assò volc esser en est mon pobra e aontada e menyspreada e venuda e turmentada[1] e volc murir per nosaltres peccadors a salvar. On, com assò sia enaxí, si[2] per vostra humanitat nos qui no som re a esguart de vostra humanitat som tant amats, doncs raó sería que nos amassem tant vostra humanitat qui tant val e qui es a nosaltres tan necessaria e tan ajudable, tro que per amor de vostra humanitat sostenguessem[3] molts treballs e moltes ontes e moltes tribulacions que[4] murissem per loar nostre Senyor Jhesu Christ.

¶ CAP. 275. *Com es tractat de la amor quels angels an a sí meteys.*[5]

AH *Deus, Senyor gran maravellós! A vos, Sènyer, sia donada tota gloria e tot honrament.* Com nos ajam en preposament dencercar la gran amor que los angels an a ells meteys, cové que aquell encercament fassam en tres coses, les quals son la vostra gloriosa deitat e la vostra humanitat vertuosa e lesser dels angels. On, aquest encercament cové esser fet en estes .iij. coses ab .iij. coses,[6] so es ab la memoria e lenteniment e la volentat qui es en nosaltres e en los angels. ✠ 2. Car com nos, *Sènyer*, volem remembrar e entendre lo remembrament e lenteniment e la volentat que los angels an a la vostra deitat e a la vostra humanitat, adoncs lo nostre remembrament remembra que lo nostre enteniment aperceb la gran amor que los angels an a sí meteys remembrants ells e entenents e amants vostra sancta deitat e vostra

1. A,J,M, manquen aquests tres participis.—2. E, doncs si.—3. E, sostingesem.—4. E, e que.—5. E, que los angels an a els metexs.—6. A,J, e ab .iij. coses.

gloriosa humanitat; car natura es e propietat de vostra essencia divina e de vostra natura humana, que tota cosa que vulla en elles membrar e entendre e voler, am sí metexa daxí gran amor com es lo remembrament e lenteniment el voler que ha en abdues les vostres natures damundites. ✠ 3. Mas car la nostra ánima, *Sènyer*, remembra e entén que molt major remembrament e enteniment e voler es aquell que los angels an en vos que no es lo remembrament ni lenteniment ni la volentat qui es en vos, per assò cové que nosaltres atorguem e afermem que molt major amor sens tota comparacio an los angels a ells meteys, que no es la amor que la nostra ánima pot remembrar ni entendre dells; car aitant com lo nostre cors es en est mon corrumput per peccat, aitant dona empatxament a la ánima que no pot tant estendre ses vertuts a remembrar ni a entendre ni a voler com fan los angels.

4. *Savi Senyor sobre totes savièes, gloriós sobre totes glories!* Entellectualment remembram e entenem quels angels remembren e entenen vostra gloriosa trinitat e unitat; car natural cosa es a lur remembrament e enteniment que froesquen en vostra deitat:[1] on, per assò lur volentat es naturada en amar so que lur remembrament membra e lur enteniment entén de vostra deitat. ✠ 5. On, per so,[2] *Sènyer*, com los angels son contemplants en vostra deitat remembrants e entenents e amans vostra deitat, per assò son amadors de sí metexes damor molt gran e molt maravellosa, la qual amor que ells an a sí meteys devalla e vé de la vertut que ells reeben del remembrament e del enteniment e de la volentat que an en vostra sancta deitat gloriosa. ✠ 6. Car enaxí com la bella dona quis mira en lo mirall vertader e per les belles faysons que lo mirall li representa ama sí metexa, enaxí, *Sènyer*, los angels tant an gran plaer del remembrament e del enteniment e de la volentat

1. J, santa deitat.—2. E, per ayso.

que an a vostra deitat, que adoncs an amor a sí metexes segons que an gran membransa e gran conexensa e gran amor en la vostra essencia divina. On, com los angels ajen tan gran membransa e entenensa e amor en vos, doncs, qui es qui pogués aesmar la gran amor que ells an a sí meteys?

7. *Ah vos,*[1] *Sènyer Deus, qui posseyts la amor de mon cor e les vertuts de la mia ánima!* Entellectualment entenem que los angels son remembrables e entenens e amants en les qualitats de vostra gloriosa essencia divina, contemplants la vostra infinitat e eternitat e poder e saber e amor e dretura e misericordia e acabament e les altres qualitats. On, segons que los angels an gran vertut en contemplar vostres qualitats, son amadors dells meteys. ℣ 8. Car segons que los ulls corporals, *Sènyer,* poden reebre la resplandor del sol, segons aquella resplandor se representa a ells lo sol esser lugorós, ja sia que lo sol sia molt pus resplandent[2] que los ulls corporals no son poderosos de reebre la resplandor. On, com assò sia enaxí, doncs per esta significacio sensual podem apercebre la gran amor quels angels an a sí meteys, per la contemplacio que an en vostres qualitats les quals son molt pus acabades e majors que ells no poden membrar ne entendre. ℣ 9. Mas car los angels, *Sènyer,* no amen nulla cosa tant com vos ni la amor que an a vos no cessa ni no an null empatxament a amar vos, per assò la amor que an a sí meteys no cessa ni no an null empatxament a amar sí meteys, per so car lur memoria e lur enteniment e lur volentat no an null empatxament a contemplar vostres qualitats. On, com assò sia enaxí e com nosaltres ajam empatxaments molts[3] en esta present vida de contemplar vostres qualitats, doncs los homens justs, per que an paor de mort pus que en est mon no an la vertut en amar vos ne sí metexes segons que la aurán en gloria quant hi serán?

1. E, O uos.—2. A, sia pus resplandent molt.—3. E, molt.

10. *Ah Senyor Deus qui sots amor e plaer dels vostres amadors!* Entellectualment entenem que los angels remembren e entenen e amen la vostra sancta humanitat gloriosa. On, per la gran vertut que reeben membrant e entenent e amant vostra humanitat, es ixent vertut molt gran e molt maravellosa de lur remembraça e lur sciencia e de lur volentat en amar sí meteys. ✠ 11. On, beneyta sia, *Senyor*, la vostra humanitat gloriosa: car enaxí com es al sol cosa natural que enlumén e demostre sa resplandor a tots los ulls quil veen, enaxí es cosa natural a la vostra sancta natura humana que fassa amar als angels lur esser metex per la contemplacio que an en vostra humanitat; car si dome ix amor a sí metex com remembra e entén sa bonea metexa, doncs, quant més ix vertut dells a amar sí meteys membrants e entenents e amants la gran bonea de la vostra humana natural ✠ 12. On, com los angels, *Sènyer*, ajen remembrament e conexensa de la vostra humanitat segons sa noblea e sa bonea, e los angels sien amadors de vostra humanitat segons sa bonea e sa noblea, e los angels sien amadors de vostra humanitat segons la bonea e la vertut quen remembren e nentenen, segons assò es significat al remembrament e al enteniment de la mia ánima que molt es gran la amor que los angels an a ells meteys, per la vertut que reeben de la vostra humana natura en so que la remembren e la entenen e la amen.

13. *Digne Senyor de tota honor e de tota granea e de tota vertut!* Entellectualment entenem que les qualitats de vostra humanitat son remembrades e enteses e amades per los angels, los quals remembren e entenen e amen més la bellea e la bonea e la dretura e la misericordia e la saviea e la humilitat e la paciencia e les altres qualitats de vostra humanitat, que no fan totes les qualitats de les altres creatures. ✠ 14. *Jhesu Christ Sènyer!* Tant an gran abundancia de vertut e de noblea les qualitats de vostra humanitat, que a tots los angels qui les remembren e les entenen e les

amen donen gracia e vertut com sien amadors dells meteys. On, com los angels tan fortment e tan ferventment sien fruents[1] vostres qualitats e més fruesquen de vertut en vostres qualitats que no fan en totes les qualitats de les altres creatures, doncs, qui poría aesmar la gran amor quells an a sí meteys per la contemplacio que an en vostres qualitats? ℣ 15. On, com los angels ajen tan gran amor a sí meteys per la gran vertut que reeben de vostres qualitats, e doncs, que fan, *Sènyer*, los homens religiosos nils homens justs, e no van tant honrar e loar les vostres qualitats als infeels entrò[2] que per via de martiri sien en gloria ab los angels amadors de sí metexes per occasió de la mort, la qual es occasió damar hom sí metex com la mort es reebuda per occasió de loar e servir vostres qualitats?

16. *Liberal Senyor gloriós, en tots bens abundós!*[3] Entellectualment entenem que los angels an tan alt e tan excellent e tan acabat remembrament e enteniment, que tot so que ells son en materia e en forma e en la conjunccio entellectual de lur entellectual materia e forma, tot ho remembren eu entenen, e totes lurs qualitats e lurs vertuts, totes, *Sènyer*, les remembren e les entenen. On, segons que ells an gran remembrament e enteniment en totes estes coses, segons assò es gran la volentat que ells an a sí meteys a amar e a voler. ℣ 17. On, com sia cosa, *Sènyer*, que los angels ajen natura e vertut que lur remembrament e enteniment sia actualment e continuament e no sia en potencia tant ni quant a membrar e a entendre sí metex, e com ells sien en ells meteys tan nobles e tan acabades creatures, doncs, qui es, *Sènyer*, qui pogués aestmar ni albirar la gran amor que ells an a lur esser metex? Car aitant com los angels valen sobre home en est mon e aitant com an major remembrament e enteniment que home, aytant es major la amor que an a ells meteys que no es lo

1. A, feruents.—2. E, dentro.—3. E, ahondos.

remembrament ni lenteniment que nosaltres en est mon avem de lur remembrament e enteniment. ✠ 18. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus,* qui tan gran amor e tan maravellosa avets creada en los angels: car ja sia assò que lo remembrament e lenteniment qui es en home sia a les vegades en potencia e a les vegades en actu, e per tot assò no román que home no aja a sí metex molt gran amor; e com los angels tota hora sia lur remembrament e enteniment e voler en actu, doncs, qui es qui lur amor pogués aestmar ni conèxer?

19. *Remembrable Senyor dels vostres amadors!* Enaxí com vos avets ennobleíts e avertuats los angels en amar sí metexes, enaxí, *Sènyer,* los avets ennobleyts e avertuats e naturats que sajen molt gran amor los uns a los altres: car enaxí com cascú dels angels ha gran amor a sí metex per lo gran remembrament e enteniment que ha del bé que membra e entén en sí metex, enaxí cascú dels angels ama lautre de molt gran amor per raó del gran bé que la .j. del autre remembra e entén. ✠ 20. Car en so que Gabriel remembra e entén lo gran bé e la gran gloria que es en Sent Michel e en tots los altres angels, per assò la volentat de Sent Gabriel ama en Sent Michel e en los altres angels tot so que son remembrament hi remembra e son enteniment hi entén, e assò metex fa Sent Michel e los altres angels en Sent Gabriel, e tots los angels samen la .j. lautre per esta manera. On, com assò sia, *Sènyer,* enaxí entés e remembrat[1] segons los significats de vostres qualitats e de les qualitats dels angels, doncs per assò es a la nostra ánima significada la gran amor que los angels an los uns als altres. ✠ 21. *Gloriós Senyor!* Aitant com per defallent remembrament e enteniment e voler en est mon fa defalliment desamar e aírar .j. home contra altre, aitant es significat, *Sènyer,* al humá enteniment per lacabat re-

1. A,E, remembrant.

membrament e enteniment e voler, que los angels an gran amor los uns als altres: car enaxí com aquest mon es loc don los homens an defalliment en membrar e en entendre[1] e en voler, enaxí paradís es loc on los angels an acabat remembrament e enteniment e voler.

22. *Inmortal Senyor perdurable sens comensament e sens fi!* Per la sensualitat[2] e la entellectuitat que nosaltres avem en est mon de la alteracio que fa la amor quens avem los uns als altres, la qual alteracio se forma e sengenra per mutacio de locs e per alteracio de temps, per aquella sensualitat e entellectuitat, *Sènyer,* es al humá enteniment significada la amor que los angels san los uns a los altres, per so car lur amor no saltereja nis camía per camiament ni per alteracio de loc ni de temps. ℣ 23. Car enaxí com la corrupcio que lo cors humá ha en sí metex es occasió que corrompa a la ánima en peccat son remembrament e son enteniment e son voler per raó de la materia sensual qui es corrompable la forma sensual, enaxí, *Sènyer,* per raó de la vertut de la materia dels angels qui no es corrompent la forma dels angels, es raó e occasió com los angels no ajen alteracio en lur amor per so car lur remembrament ni enteniment ni voler no es alterat ni camiat. On, com assò sia enaxí, doncs segons assò es significada lur amor per so car lur remembrament ni enteniment ni voler no es alterat ni camiat. On, com assò sia enaxí, doncs segons assò es significada lur amor, qui tant ha durat e tant durará sens null cessament e sens nulla alteracio, que molt es gran e maravellosa. ℣ 24. *Honrat Senyor!* Aitant com la mia ánima ha defalliment per ublidament e per innorar, aitant ha defalliment en amar; car la occassió per que ublida e innora li es occasió que no am so que ublida e innora. On, si la mia ánima ama tant lo rey mon senyor lo qual tan sovín ublida e en lo qual tantes coses innora, doncs, quant

1. A, e entendre.—2. A,J, per sensualitat.

més amen los angels los uns los altres qui no an natura ne proprietat per la qual sobliden ni agen innorancia los uns dels altres!

25. *Ah Sènyer Deus qui la mia ánima sanctificats purificant son remembrament e son enteniment e son voler!* Entellectualment entenem que la amor quels angels an a lur esser metex e la amor que los uns an a los altres, es per raó del ordonament[1] qui es en lur remembrament e enteniment e voler; car tot quant remembren ni entenen ni volen dells meteis, tot ho remembren e ho entenen e ho volen ordonadament.[1] ✠ 26. On, com assò sia significat al nostre humá enteniment, e com sensualment sintam e entellectualment entenam que hom en est mon ama sí metex o altre ab molt gran amor, jassía que la amor que ha sia ab desordonat remembrament e enteniment e voler adoncs com ama so qui es vil més que so qui es noble, doncs per assò, *Sènyer,* en que[2] nos entellectuejam dels angels e de nosaltres meteis, es significada al nostre enteniment que es en molt gran granea e noblea la amor que los angels an a ells meteys. ✠ 27. *Vertuós Senyor!* Com lo vostre servidor entellectueja la gran amor que los angels an los uns als altres e la amor que cascú ha a sí metex, adoncs es molt desijós[3] com pogués tant amar com ells amen; mas com me remembre que aquest mon no es loc on hom pusca tant amar com los angels amen per so com noic[4] pot hom tantes coses membrar ni entendre com ells fan, per assò, *Sènyer,* la mia ánima desija ab vos esser en la gloria vostra[5] per tal que amás vos e tot so qui de vos es, e que amás madona Sancta María e tots los angels els sants de paradís[6] e sí metexa ab ordonat remembrament e enteniment e voler.

28. *Remembrat e reclamat e adorat Senyor per tots los pobles!* Entellectualment entenem segons los significats de

1. E, ordenament, ordenadament, *(formes usuals, de* ordenar).—2. J, en so que.—3. E, desirós *(passim).*—4. E, cor no yc.—5. E, uostra gloria.—6. E, parays *(passim).*

vostres qualitats e de les qualitats dels angels, que los demonis son remembrats[1] e enteses per los angels; mas tant es ple lur remembrament e lur enteniment e lur voler de vos e de sí metex e de nosaltres a remembrar[2] e a entendre e a voler, que no pot caber en lur volentat desamor ni mala volentat a aver als demonis; car si los angels los airaven sería significat que fos mal voler en los angels e per aquell se combatessen ab los demonis. ❧ 29. Enaxí, *Sènyer*, e molt mills encara sens tota comparacio, com vexell plen[3] daigua, enaxí los angels son tots plens damor. On, ja sia assò que ells remembren e entenen los demonis esser peccadors e culpables, per tot assò no an natura de desamar aquells ni no an natura que ells amen, pus que ells son peccadors e culpables; e que assò sia enaxí es significat per les qualitats vostres e dels angels e per les qualitats dels demonis en dues maneres: la una es com los angels no poden ne deuen desamar nulla cosa per raó de la gran amor qui es en ells e per so car los demonis son vostres creatures, laltra es per so car si los amaven amaríen coses indignes de esser amades e si ho fayen sería lur amor defallent.[4] ❧ 30. Com lo vostre servidor, *Sènyer Deus*, entellectueja com per la gran amor qui es en los angels no an natura[5] de desamar ni dayrar los demonis ni no an natura quels amen, adoncs la mia ánima se remembra e es significat a son enteniment que per so car son remembrament ni enteniment ni son voler no son plens damor, per assò cau en ella ira e desamor a les coses qui son dignes de esser desamades e a les coses qui no son dignes de esser amades, e es amadora de les coses qui no son dignes de esser amades.[6] On, com aquest mon sia loc on hom ha tan vil e tan culpable remembrament e enteniment e voler, doncs, quan será, *Sènyer*, aquell dia gloriós que iré[7]

1. A, remembrants.—2. E, membrar.—3. E, ple *(passim)*.—4. J, en defalliment.—5. E, qui es en los angels los angels no an natura.—6. A,J,M, manca aquest membre.—7. E, aquel glorios dia que jo ire.

amar acabadament en lautre seggle la vostra gloriosa essencia divina?

¶ CAP. 276. *Com es tractat de la amor que los benahuyrats angels an als homens.*

DEUS *gran maravellós piadós plen de mercè!* Com nos ajam en preposament de encercar la gran amor que los angels an a nosaltres, cové, *Sènyer,* que la amor encerquem ab la memoria e lenteniment e la volentat qui es en los angels e en nosaltres,[1] lo qual encercament cové esser fet en .iiij. coses: primera es vostra gloriosa deitat, segona es la vostra bonahuirada humanitat, tersa es lesser angelical, quarta es lo vostre esser metex. ✠ 2. On, enaxí com lome qui per la escala devalla dels locs auts en locs[2] baxes descaló en escaló, enaxí, *Sènyer,* los angels amen la vostra deitat sobre totes coses, e de la vertut de la amor que reeben amants vostra deitat, amen vostra humanitat, e aprés amen sí meteys e puxes amen nosaltres; mas la amor es enaxí que nos mou dells en qual que loc ni temps sien, e assò es per la gran vertut que vos avets posada en lur remembrament e enteniment e voler. ✠ 3. *Gloriós Senyor!* Enaxí com la materia[3] corporal per culpa corromp forma, enaxí home per son defalliment no pot ensems remembrar ni entendre ni voler so que los angels ensems remembren e entenen e volen. On, axí com la materia entellectual per la gran dignitat que ha en sí metexa no priva de forma entellec-

1. E, manca *e en nosaltres.*—2. E, en los locs.—3. J, la nostra materia: M, *nostra materia.*

tual, enaxí, *Sènyer*, los angels tant son acabats e cumplits damor, que en .j. temps amen vos e vostra humanitat e amen sí metexs e nosaltres, la qual amor que ells an aguerem[1] nosaltres, si no fos nostre pecat per lo qual fo corromput lo remembrament e lenteniment el voler humá.

4. *Ah benigne Senyor qui benahuirats los vostres benvolents!* La primera cosa en la qual encercam la amor que los angels an a nosaltres, es com encercam en la vostra deitat los significats qui signifiquen a nosaltres la amor que an los angels a home. On, com assò sia encercat enaxí en vostra deitat, cové, *Sènyer*, que encerquem la dita amor ab la composicio dels .iiij. elements qui significants lurs qualitats endressen lo nostre enteniment a encercar la dita amor, los quals significats son elementals, axí com láer qui reeb la calor del foc e laygua la humiditat del áer e la terra la fredor de laygua e lo foc la sequetat de la terra, e per assò componen cors enaxí que la .j. element noy pot esser menys del autre ni abans que lautre, jassía quel cors reeba major quantitat dels uns elements que dels altres. ¶ 5. On, com la nostra ánima, *Sènyer*, entellectueja enaxí,[2] adoncs aperceb e entén que enaxí com en .j. temps los elements componen cors e que en lo cors no ha un element menys del autre, enaxí los angels en un temps remembren e entenen e volen vostra deitat e vostra humanitat e sí metexes e nosaltres: car enaxí com en lo cors elementat caben en .j. temps aquests .iiij. elements, axí en lo ángel caben en un temps les .iiij. amors damundites; mas enaxí com lo foc es sobre láer e láer sobre laygua e laigua sobre la terra, enaxí, *Sènyer*, los angels an natura en lur remembrament que remembren vostra deitat sobre totes coses e vostra humanitat sobre totes creatures e sí metexs[3] sobre nosaltres, per so car no som dignès dementre que som en est mon que tant siam

1. E, agrem.—2. A, manca *enaxi:* J, ara entellectueja.—3. A, metex.

remembrats com ells; e assò metex se seguex de lur enteniment e de lur voler. ✠ 6. On, enaxí com lo cors elemental es sobject que en ell sien ensems calor e fredor e sequetat[1] e humiditat, e sens estes .iiij. qualitats no puría esser compost de materia e de forma, enaxí, *Sènyer*, lo esser angelical es sobject on es amor qui ama continuadament sens null cessament vostra deitat e vostra humanitat e lur esser metex el nostre; e si assò no era enaxí, sería significat que lur remembrament ne enteniment ne voler no auría acabament, e si no era en los angels acabament, sería significat al humá enteniment que en vostres qualitats agués defalliment, e assò es cosa molt impossíbol que en vos aya null defalliment.

7. *Ah misericordiós Senyor en lo qual la mia ánimas confía e espera!* Entellectualment entenem que los angels remembrant e entenent e amant vostra unitat e vostra trinitat reeben gracia e benediccio de vostra deitat, per la qual gracia e benediccio remembren e entenen e amen home en quant es .j. e en quant es .iij. coses, so es cors e ánima e espirit, e la ánima es .iij. coses, so es materia e forma e la conjunccio entellectual, e lo cors es altres .iij. coses, so es materia e forma e la conjunccio sensual. ✠ 8. On, per so com lur remembrament e enteniment e volentat es fruent en vostra unitat e trinitat, per assò som nos remembrats e enteses e amats per los angels en unitat de substancia e en .iij. coses en substancia, jassía assò que sia molt gran diversitat enfre la unitat e la trinitat que remembren e entenen e amen en vostra deitat, e la unitat e les .iij. coses que remembren e entenen e amen en nos altres. ✠ 9. On, enaxí com lome qui es molt fortment enamorat remembra so que ama com veu alcunes coses semblants a la cosa amada, enaxí, *Sènyer*, los angels tant son fortment enamorats de vostra deitat qui es una en .iij.

1. E, sequedat.

persones, que cascún de nosaltres qui som una substancia en .iij. coses som molt forment amats e remembrats per los angels. On, enaxí com lamic ama la semblansa que la cosa amada li significa, enaxí los angels amen nosaltres qui en quant som una substancia e la substancia es en .iij. coses, significant[1] que vostra sancta deitat es una en substancia e es .iij. en persones.

10. *Rey regnant totes les aigues e les terres e los cels!* Entellectualment entenem que los angels remembren e entenen e amen les qualitats de vostra acabada deitat: on, per assò, *Sènyer,* es significat al nostre enteniment que per la amor que los angels an a vostra bonea son ells bons, e per la amor que an a vostra saviea son savis, e per la amor que an a vostra dretura son dreturers, e axí de les altres qualitats. On, com los angels sien bons e savis e amables e dreturers, per assò es significat que amen nosaltres, car si amor nons avíen sería significat que no son bons ni savis ni dreturers[2] ni amables, e si no ho eren sería significat defalliment en ells. ℣ 11. On, enaxí com los angels amen home per so car es .j. e es .iij. coses, e per la unitat e la trinitat qui es en ell es significant vostra unitat e vostra trinitat, enaxí, *Sènyer,* los angels amen los homens qui son bons ni savis ni amables ni dreturers ne misericordiosos per so car signifiquen les vostres qualitats, e aitant com los homens son mellors ne an pus acabades vertuts, aitant més signifiquen vostres qualitats, e aitant com pus fortment signifiquen vostres qualitats, aitant son pus fortment amats e guardats per los angels. ℣ 12. On, aitant com es, *Sènyer,* significada a la nostra ánima la gran amor que los angels an, daitant es la nostra ánima ubligada e encarregada com de son poder sia amant los angels: car axí com los angels amen home per so com home significa vostra unitat e vostra trinitat demostrant sí metex[3] e sig-

1. M, *significamus.*—2. A, dretures.—3. E, metexs.

nifica vostres qualitats essent ell vertuós, enaxí los homens qui amen vos deuríen amar los angels per so car lur substancia es una e es .iij. coses e per so car los angels an grans vertuts per significuar la vostra unitat e trinitat e lacabament[1] de vostres qualitats.

13. *Excellent Senyor sobre totes altèes e noblèes!* La segona cosa en la qual encercam la amor quels angels an a home, es en los significats de vostra humanitat gloriosa. On, deym, *Sènyer*, que entellectualment entenem que los angels remembren e entenen e amen la vostra sancta natura humana: on, per la gran vertut que nex en lur remembrament e enteniment e voler adoncs com son contemplants en vostra humanitat, son molt fortment remembrants e entenents e amants en nosaltres qui som homens en natura semblants a la vostra humanitat vertuosa. ✠ 14. Car axí com los angels an natura e raó damar sí metexes membrants sí metexes esser de semblant natura de la vostra ánima molt membrada e entesa e amada per ells, enaxí son los angels, *Sènyer*, molt fortment occasionats damar nosaltres per so car la nostra ánima es en semblant natura de la vostra e lo nostre cors es semblant en natura ab lo vostre. On, enaxí com vostra humana natura fa los angels amar sí metexes per so com ells amen vostra humanitat, enaxí la vostra humanitat dona natura als angels que amen home pus que home es semblant de la vostra humana natura. ✠ 15. Sensualment sentim e entellectualment entenem, *Sènyer*, que natural cosa es a home qui ama que am la cosa[2] que son amic ama. On, com assò sia enaxí e com sia significat al humá enteniment que los angels remembren e entenen que vostra humanitat ama tant home que volc per salvar home murir, per assò es significat al nostre enteniment que molt es gran la amor que los angels an a home, pus[3] que hom es tant amat per vos e

1. E, aqabament.—2. E, que am tot so que am la causa.—3. A, e pus.

pus que los angels amen de tan gran amor vostra humanitat graciosa.

16. *Ah Sènyer Deus qui atenets toles quantes coses prometets!* La tersa cosa en la qual encercam amor es lesser angelical. On, deym que entellectualment entenem que los angels remembren e entenen la nostra ánima esser de semblant natura dels angels: car axí com los angels son en substancia qui es de materia e forma entellectual, enaxí, *Sènyer*, ánima dome es substancia de materia e de forma entellectual, e enaxí com la substancia angelical es remembrable e entenent e amable, enaxí es la ánima racional avent memoria e enteniment e volentat. ℣ 17. On, com sensualment sintam e entellectualment entenam que natural cosa es amor esser enfre los individuus qui son en .j. genre e en una especia, doncs per assò es significat que los angels amen los homens de molt gran amor per so car la ánima racional es semblant en natura ab los angels. On, com les besties e los homens peccadors seguesquen lur natura e lur proprietat en amar aquells qui son ab ells en una especia, doncs, quant més, *Sènyer*, los angels amen los homens com sia cosa que los angels sien creatures molt raonables e molt sanctes[1] e molt savies e molt acabades! ℣ 18. *Gloriós Senyor!* Enaxí com los angels amen home per so car la volentat dels angels no es contra lur remembrament ni lur enteniment, enaxí per contrari seny los demonis desamen los homens per so car lur voluntat desama so que lur remembrament remembra e enteniment entén en home: on, per so, *Sènyer*, los demonis son molt airables los homens per so car son molt fortment entenents e remembrables en los homens; car aitant com lur remembrament basta a remembrar e lur enteniment a entendre home, aitant lur volentat sestén a desamar home. On, com cada .j. dels demonis aja major poder de re-

1, E, sentes.

membrar[1] e dentendre que no an tots quants homens ha en est mon, doncs, qui es qui pogués albirar ne aesmar la gran malvolensa que los demonis an als homens?

19. *Vertuós Senyor sobre totes vertuts, poderós Senyor sobre totes forces!* Entellectualment entenem que los demonis enaxí com lur remembrament e lur enteniment per creacio an vertut, enaxí, *Sènyer,* lur voler accidentalment per culpa e per peccat, per[2] lo segón moviment on va, ha mala volentat a tot so que los demonis remembren de vostra deitat e de vostra humanitat e de los angels e de les nostres ánimes e de totes coses; car aitant com remembren e entenen; aitant desamen. ℣ 20. On, com vos, *Sènyer,* aguès creats los angels qui ara son demonis, adoncs lur remembrament membrá e lur enteniment entès que vos los avíets creats, e per assò lur remembrament no pert la vertut de remembrar ni lur enteniment no pert sa vertut en quant entendre; mas car la volentat lur volc esser semblant a vos, per assò lur volentat[3] ha perduda accidentalment sa vertut, e per assò desama tot so que los demonis membren ni entenen; e car del remembrament e del enteniment dels demonis no exí[4] bona volentat adoncs com foren creats, per assò son punits en aitant que la volentat es contraria al remembramemt e al enteniment, e per assò los demonis son enversats e desnaturats per culpa e per peccat. On, com assò sia enaxí, doncs per assò avets vos, *Sènyer,* creat home qui es arbre enversat, per tal que posseesca la gloria que los demonis an perduda. ℣ 21. On, com los demonis sien membrants e entenents que nosaltres som vostres creatures e que som apellats a la vostra gloria la qual ells an perduda, e com los demonis, *Sènyer,* agen remembrament e enteniment que ells no poden donar dan a vos ni als angels ni a nulla altra cosa sino tan solament a home, e com lur volentat sia tan gran a fer mal, doncs per assò es

1. E, de membrar.—2. E, e per.—3. E, la uolentat lur.—4. A,J, ix: M, *exivit.*

significat que los demonis an molt gran mala volentat a home per la qual sesforsen aitant com poden de fer mal a home.

22. *Poderós Senyor graciós, ple de pietat e de mercè!* La quarta manera es com encercam en esser humá la amor quels angels an a home. On, deym que entellectualment entenem que los angels an remembrament e enteniment que en est mon no ha nulla creatura qui valla tant com home. On, com la volentat angelical aja natura e propietat, *Sènyer,* que am so que la memoria remembra e lenteniment entén esser noble e de bona disposicio, per assò es significat al humá enteniment que home es amat per los angels. ✠ 23. En so que los angels remembren e entenen que home es vostra creatura e es creat per tal que vos conega e lou e ador e beneesca e servesca, per assò es significat que los angels an molt gran amor a home; car tant es gran la primera entencio que los angels an, *Sènyer,* a amar vos, que la segona entencio que an en amar home per esta manera es molt gran occasió a ells en amar home; car per esta manera es molt gran occasió a muntiplicar gran amor; car segons que la amor que an a nos es gran, segons aquella es gran la primera entencio que an en vos a amar, e segons aquell esguardament cové esser gran la segona entencio a esser amat home per los angels. ✠ 24. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car tant son occasionats los angels damar home, que per assò ajuden a home en ses cuites e en ses tribulacions e lendressen a via de veritat, e si la lur ajuda no era, ja home nos puría deffendre del demoni qui es a home mortal enemic, ne si los angels no ajudaven tan fortment a home, ja home no faría tant de bé com fa ne esquivaría tant de mal com esquiva.

25. *Ajudable Senyor humil gloriós!* Entellectualment entenem que los angels remembren e entenen los homens qui son peccadors e culpables, axí com Sen Michel qui ha remembransa e entenensa en los pecats que ha fets ne

que fa en Pere; car si aquells pecats Sen Michel no membrava ne no entenía, no auría acabat remembrament ni enteniment, e lo demoni qui es ajudable als peccats a fer, auría pus acabat remembrament e enteniment que Sen Michel, e assò es cosa impossíbol. ℣ 26. On, jassía so que los angels sien remembrants e entenents en los homens peccadors, per tot assò no s seguex que lur volentat desam los peccadors, car si ho fayen, los homens peccadors no seríen ajudats per los angels; mas es ver, *Sènyer*, que ls angels desamen les obres que fan los peccadors, mas no desamen en ells nulla cosa que sia obra vostra ni creada per vos. ℣ 27. Car si los angels desamaven los peccadors en cors e en ánima e lur cors e lur ánima sien creatures vostres, doncs la volentat angelical sería contraria al remembrament e enteniment angelical, car lur remembrament remembra e lur enteniment entén que lo cors e la ánima dome es vostra creatura; e car la volentat angelical no pot esser, *Sènyer*, contraria al angelical remembrament e enteniment, per assò los angels no desamen los peccadors en quant la especia ni la substancia en que son, mas desamen tan solament les males obres que fan per accidents anants per lo segón moviment.

28. *Oh vos, Sènyer Deus, qui sots tresor de la mia ánima e qui sots cumpliment de mes amors!* Entellectualment entenem que mala volentat e desamor significa passio e defalliment. On, si los angels avíen mala volentat als homens peccadors, auríen passio e auríen volentat defallent e seríen noables[1] e dampnoses als homens peccadors, e si ho eren null home peccador no auría franc voler ques lexás del peccat ne feés[2] bones obres; car per la gran frevoltat qui es en home caúda per peccat e per la gran malvolensa[3] que los demonis an a home e per la desamor que ls angels auríen a home, null home peccador no poría lexar lo pec-

1. E, nosables.—2. E, ni que fees.—3. E, mala uolensa.

cat ni poría fer bones obres. On, com molts homens peccadors sesmenen e fan bé, per assò es significat que los angels no an mala volentat als homens peccadors. ✠ 29. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significada la gran amor que los angels ans als homens justs qui son en penetencia e sens peccat; car si los angels no desamen los peccadors en quant lur esser, mas que desamen lo peccat que los homens fan, doncs, qui poría aesmar la gran amor que ls angels an als homens qui no fan peccat e fan tot lo bé que poden? ✠ 30. *Piadós Senyor!* Tant son los angels acabats en amor e tant son endressats a amar, que en nulla cosa no amen nulla re sino segons ques covè, ni nulla cosa qui sia digna de esser amada no ubliden ne innoren a amar: on, per assò lur amor no es semblant a la amor de mi peccador; car jo si un hom me fa alcuna cosa quem venga en greuge, encontinent la mia volentat se mou a desamar lo cors e la ánima daquells[1] qui son vostres creatures. Mas no es, *Sènyer*, dels angels enaxí; car no desamen[2] sino tan solament les obres qui son de peccat. On, com los angels ajen tan gran endressament a amar e com home sia en est mon tan desendressat a amar, doncs, quant será, *Sènyer*, aquell dia que la mia ánima irá amar los angels de semblant amor a la lur en la presencia de la vostra gloriosa gloria divina!

1. E, daquel: M, *illius*.—2. E, desament.

¶ CAP. 277. *Com es tractat de la amor que hom ha a Deu en est mon e en lautre.*

OH *Deus,*[1] *qui sots amor de mes amors e plaer de mos plaers!* Com nos ajam, *Sènyer,* en preposament de encercar la amor que home ha a la vostra sancta deitat gloriosa, cové que aquest encercament fassam ab .iij. de vostres qualitats membrant e entenent e amant, les quals .iij. vostres qualitats son infinitat eternitat acabament, lo qual encercament cové esser fet en .iij. coses, les quals son vostra gloriosa substancia e les vostres simples persones e les vostres acabades qualitats. ✠ 2. Car aitant com la nostra ánima, *Sènyer,* porá membrar ni entendre vostra substancia e vostres persones e vostres qualitats, daitant porá[2] la nostra ánima amar vostra gloriosa essencia divina en sa unitat e en sa trinitat e en ses qualitats, segons que la ánima porá remembrar la infinitat e la eternitat e lacabament qui es en vostra substancia e en vostres persones e en vostres qualitats. ✠ 3. Car enaxí com forma sestén e sengranex segons que la materia crex e multiplica en lo cors elementat per generacio, segons assò, *Sènyer,* es significat que la volentat e la amor que hom vos ha es gran, segons que lo remembrament e lenteniment son grans en contemplar la infinitat e la eternitat e lacabament qui es en vostra essencia divina vertuosa. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol aver gran amor a la vostra deitat, cové que engranesca son remembrament a molt remembrar e son enteniment a molt entendre en la vostra gloriosa deitat.

1. E, A Deus.—2. E, poyra.

4. *Oh Sènyer Deus en lo qual los meus desigs els meus pensaments vetlen e están!* Entellectualment entellectuejam que la ánima dome remembra e entén que la vostra simpla substancia es infinida e eternal e acabada. On, aitant com hom pot remembrar que la ánima remembra vostra substancia, e aitant com hom entén que la ánima entén vostra substancia[1] infinida e eternal e acabada, daitant la ánima remembra e entén la amor que la volentat ha a vostra gloriosa substancia. ✠ 5. On, com la ánima del home remembra e entén que ella no basta a remembrar ni a entendre tota la infinitat e la eternitat e lacabament qui es en vostra substancia, adoncs, *Sènyer,* la ánima remembra e entén que la volentat e la amor que la ánima ha a la vostra substancia, es amor finida e termenada per raó del remembrament qui no pot remembrar ni lenteniment entendre tota la infinitat e la eternitat e lacabament de la vostra substancia gloriosa. ✠ 6. *Gloriós Deus!* En so que la ánima es remembrable e entenent que ella no remembra ni entén tot dia e tota nit en la infinitat ni en la eternitat ni en lo acabament de vostra substancia e remembra e entén[2] en altres coses, adoncs, *Sènyer,* la ánima remembra e entén que son voler no fruex continuament ne assiduosament en amar vostra essencia gloriosa. On, dementre que la ánima no froex en vos membrant ni entenent ni volent, es defallent son remembrament e son enteniment e son voler, lo qual defalliment es caút en la especia humana accidentalment per lo peccat del primer pare, car si Adam no peccás, nulla ánima dome no partira son remembrament ni son enteniment ni son voler de vos.

7. *Savi Senyor en totes coses, poderós Senyor en tots poders!* Entellectualment entenem que en lautre seggle lo nostre remembrament no aurá lempatxament en membrar vostra infinitat ni vostra eternitat ni vostre acabament, ne

1. A,J,M, manca aquest membre.—2. A, entenen.

lenteniment atretal, enans la anima justa es acabadament remembrable e entenent en la vostra substancia infinida eternal acabada. ℣ 8. On, car la memoria, *Sènyer,* e lenteniment acabadament fruesquen en gloria[1] en vostra substancia e en sa infinitat e eternitat e acabament, per assò la volentat de la ánima en gloria acabadament ama en la vostra substancia so que la memoria acabadament hi remembra e so que lenteniment acabadament hi entén. On, com assò sia en axí, doncs per assò es significat que la amor que nos avem en est mon a vostra substancia, es de molt[2] poca quantitat segons esguardament de la amor que la ánima gloriosa del home just ha a vos en gloria. ℣ 9. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus,* qui tan ordenadament avets posada la volentat dome en est mon a esser franca en vos a amar per tal que pusca aver mèrit de gloria o de pena: car si lo remembrament avía en est mon tan gran vertut a vos a remembrar com ha en lautre seggle, e si lenteniment tant vos entenía en est mon com fa en lautre, ja la volentat no auría franc voler a fer bé ne a fer mal, ni no sería nulla volentat que àls amás sino vos per raó del remembrament e del enteniment que no seríen sino en vos, e si axí fos sería aquest mon desordonat pus hom no ic guaanyás[3] mèrit com fos digne de perdurable benahuiransa.

10. *Ah lugor de totes lugors e resplandor de totes resplandors!* Entellectualment entenem que los feels crestians son contemplants membrants e entenents en les vostres .iij. persones adoncs com fruexen en la paternitat e la filiacio e la processio qui es en la vostra deitat sancta unida de .iij. persones infinides e eternals e acabades en una infinitat e en una eternitat e en un acabament. ℣ 11. En so que cascuna de les .iij. persones es infinida e eternal e acabada e la ánima dome es fenida en son remembrament e en son enteniment e en son voler, per assò, *Sènyer,* no

1. A,J, manca *en gloria.*—2. E, es demostra(?).—3. E, guasaynas.

es de natura de vostres persones ni de natura de les .iij. vertuts de la ánima que so que es infinit sia tot fruít per so qui es finit e termenat; car sil fruiment que la ánima fa en vostra trinitat era tan gran com la infinitat e la eternitat e lacabament de vostra trinitat, doncs covenría o que vostres persones fossen finides o que les .iij. vertuts de la ánima fossen infinides, e assò es, *Sènyer*, cosa impossíbol que vostres persones sien fenides ni les .iij. vertuts dánima dome sien infinides. ℣ 12. On, com assò sia enaxí, doncs segons assò es significat que la nostra ánima no pot bastar a tant[1] a remembrar ni a entendre ni a amar com abasta la vostra sancta trinitat a esser infinida e eternal e acabada. E encara endemés, *Sènyer*, que la nostra ánima es tan occupada[2] en los delits[3] daquest mon e es tam corrumpuda per peccat en son temembrament e enteniment e voler, que per assò lo poder que ha ánima en potencia de remembrar e entendre[4] e amar vostra trinitat, no vol adur en actu per raó del poder que ha actual en remembrar e entendre e amar les vanitats e les mesquinèes daquest mon, per les quals la ánima ublida e innora vostra trinitat gloriosa.

13. *Misericordiós Senyor piadós gloriós!* Entellectualment entenem que en lautre seggle major vertut ha la ánima de remembrar e de conèxer la paternitat e la filiacio e la processio qui es en vostra trinitat, que no ha en est mon vertut ni forsa de fruír vostra trinitat; car en lautre seggle la ánima fruex[5] de tota la vertut e la forsa qui li es donada per creacio, e en est mon non pot de tanta vertut fruír com li es[6] donada per creacio. On, per assò en est mon no ha loc la ánima dementre que sia ab lo cors, com remembre ni entena tanta de infinitat ni de eternitat ni dacabament en vostra trinitat, com fa en lautre seggle. ℣ 14. On, per so, *Sènyer*, com en lautre

1. E, aytant.—2. E, acupada.—3. E, desigs.—4. A, e de entendre.—5. E, fruix.—6. E, li n es.

seggle ánima no ha null embargament a remembrar ni a entendre vostra gloriosa trinitat, per assó ix de son remembrament e de son enteniment tan gran amor en amar vostra trinitat, que tota aquella volentat es amor, axí com tot lo foc qui es tot en calor; mas car en est mon ánima dome aja molts embargaments a membrar e a entendre vostra sancta trinitat, per assò la volentat no pot esser acabadament en contemplacio damar vostra sancta trinitat gloriosa, a esguardament del acabament que ha en lautre seggle. ✠ 15. *Gloriós Senyor!* So per que en general los infeels[1] sacorden leugerament a creure en vostra unitat e no en vostra trinitat, es per so car no dupten en honrar vos creén[2] vos esser .j.; mas car dupten que nous feessen desonor si creyen que fossen .iij. deus, per assò dupten en creure trinitat. On, so per que en general en est mon los errats no volen creure vostra trinitat e creen vostra unitat, es per defalliment dels homens qui nous saben tant amar per una cosa com per autra: on, tot assó esdevé per defallent remembrament e enteniment. Mas en lautre seggle, *Sènyer,* no es enaxí per so car aitán acabadament ha la ánima son remembrament e son enteniment e son voler en vostra sancta trinitat, com en vostra unitat gloriosa.

16. *Eternal Rey de gloria qui sots Rey de tots reys e gloria de totes glories!* Entellectualment entenem que ánima dome es en aquest[3] mon contemplant en vostres qualitats remembrant e entenent. On, segons que la ánima sesforsa a metre tota la vertut de son remembrament en remembrar e tota la forsa de son enteniment en entendre vostre poder e voler e saber[4] e dretura e misericordia e les altres qualitats, segons aquella vertut es la volentat amadora de la vostra gloriosa essencia divina. ✠ 17. Mas, car la memoria nil enteniment, *Sènyer,* no agen tanta de

1. E, infeses.—2. J, creent.—3. E, est.—4. E, saber e uoler.

vertut que tota la infinitat ni la eternitat ni lacabament qui es en vostre poder e en les altres qualitats pusquen compendre, per assò la volentat no pot tant amar vos en vostres qualitats com vos sots digne de esser amat per elles e en elles. ✠ 18. Si ánima dome, *Sènyer*, agués vertut ni propietat per la qual pogués tant remembrar e entendre e amar en vostres qualitats com ha en elles de infinitat e de eternitat e dacabament, fora significat que vos agrets creada ánima de egual vertut de la vostra vertut, e assò es, *Sènyer*, cosa impossíbol; e car hom no ha reebuda vertut tan gran en creacio com les vostres qualitats son grans, e com la vertut del home se sia accidentalment corrumpuda per peccat, per la qual corrupcio la memoria no ha tanta de vertut en membrar ni lenteniment en entendre com agra si peccat no fos, per assò es significat al humá enteniment que la volentat del home en est mon fort es poca a amar vostres qualitats segons lesguardament ni la relacio on vostres qualitats son dignes de esser amades e loades.

19. *Passient Senyor ple damor e de pietat!* Si en est mon ánima dome es empatxada e destorbada a remembrar e a entendre e a amar la infinitat e la eternitat e lacabament qui es en vostres qualitats, en lautre seggle no es enaxí; car tant es la ánima glorificada e avirtuada e agraciada en son remembrar e en son entendre e en son voler membrant e entenent e amant la infinitat e la eternitat e lacabament qui es en vostres qualitats, que la amor daquest mon no es res a esguardament de la amor que hom vos ha en lautre segle. ✠ 20. *Gloriós Deu!* Com la mia ánima entellectueja la infinitat e la eternitat e lacabament qui es en vostres qualitats, adoncs es significat al enteniment que la vertut e la natura que la ánima reeb per creacio en son remembrament e en son enteniment e en son voler es tal natura e tal vertut, que de part so que vos hi creats la ánima no ha natura de ublidar ni de inno-

rar ni de desamar; car si ho avía sería significat que en les vostres qualitats no fos infinitat ne eternitat ni acabament: on, per assò es significat que la ánima per accident esdevengut del segón moviment, pren natura dublidar e de innorar e de desamar. ✠ 21. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car dementre que la mia ánima contempla vostres qualitats enaxí, adoncs les vostres qualitats signifiquen al meu enteniment que en gloria, on la ánima es purificada en son remembrament e en son enteniment e en son voler, que aurá compliment de remembrar sens ublidar e de entendre sens innorar e de amar sens airar: car enaxí com vexell on no cap pus daigua tant es ple, enaxí tant será plena la ánima benahuirada en gloria de remembrar e de entendre e de amar, que noy porá caber ne entrar[1] ublidament ne innorancia ni mala volentat. On, com assò sia enaxí, doncs benahuirats serán tots aquells qui axí amarán vostres qualitats, e malahuirats serán cells dinfern qui tan gran amor e tan nobla perdrán.

22. *Amable Senyor del qual les mies amors nos volen nis poden partir!* Com som remembrant e entenent en la amor quels homens, *Sènyer*, vos an en est mon, adoncs es significat a la mia sensualitat e a la mia entellectualitat entellectualment, que la amor que hom vos ha en est mon es amor molt poca e molt mesquina e molt defallent; car sensualment sentim e entellectualment entenem que en .j. temps vos ama hom e no en altre, e en .j. temps vos ama hom més que en altre,[2] e per alcunes coses vos ama hom més que per altres. ✠ 23. On, com la amor que hom vos ha, *Sènyer*, en est mon sia enaxí, doncs significat es que ella ha defalliment en sí metexa; car si era amor acabada no salteraría nes minvaría si vos hom en est mon turmentavets ni treballavets, ni no crexería més per .j. do que[3] donassets que per altre; car tant sots vos, *Sènyer*, digne

1. E, intrar.—2. A,J,M, manca aquest membre.—3. A, quo.

de esser amat, que la ánima se deuría tant umplir de la vostra amor tro que no pogués minvar ni més non hi pogués caber. ✠ 24. Mas, car home ha son remembrament e son enteniment e son voler pus fortment en les vanitats daquest mon e en los plaers dest mon[1] que no ha en la infinitat e en la eternitat e en lacabament qui es en vostres qualitats, per assò, *Senyor*, com hom vos demana alcuna cosa e no la li donats, adoncs nous ama tant com faría si la li donavets, e on més li plaen les coses que li donats més vos ama. Mas si los homens avíen cumpliment en lur remembrament a remembrar e en lur enteniment a entendre la infinitat e la eternitat e lacabament qui es en vostres qualitats, adoncs vos amaríen aitant per uns dons com per altres, e aitant sils donavets so queus demanen com si res[2] nols donavets, e aitant vos amaríen en un temps com en autre.

25. *Misericordiós Senyor ple damor e de plaer!* Com entellectueja la mia ánima la amor que an los sants en gloria a la vostra gloriosa deitat, adoncs es significat al meu enteniment per les vostres qualitats, que la amor quels homens benahuirats vos an en gloria es amor acabada sens null defalliment; car tant an ple, *Sènyer*, lur remembrament e lur enteniment e lur voler de la infinitat e de la eternitat e del acabament qui es en vostres qualitats, que no desijen més amar, ni no remembren ni entenen en la amor queus an, esser null defalliment. ✠ 26. *Gloriós Senyor!* Si la amor dels sants de parays crex com lur gloria crex per los bens qui crexen en est mon fets e tractats per ells, aquella amor no crex sens creximent de lur remembrament e de lur enteniment e de lur voler; car si ho faya sería significat que fos buyt lur remembrameut e lur enteniment e lur voler damor. Mas no es, *Sènyer*, enaxí: car enaxí com qui estenía la jerra[3] plena per tal que més daigua hi cabés,

1. E, del mon.—2. E, re.—3. E, iera.

enaxí, *Sènyer,* la vertut de la memoria plena de membrar e del enteniment ple de entendre e de la volentat plena damar, estenets vos per tal que més pusca la ánima membrar e entendre e amar e gloriejar. ✠ 27. *Dreturer Senyor!* Enaxí com a les ánimes dels homens justs multiplicats lur remembrament e enteniment e voler segons que muntiplica en est mon lo bé guis seguex de so que ells an fet en est mon, enaxí a las ánimes infernades[1] multiplicats lur remembrament e lur enteniment e lur voler esser contrari a lur remembrament e enteniment, per tal que multiplic lur pena quils ponesca dels mals qui cada dia crexen per les males obres que ells an feites en est mon. On, com assò, *Sènyer,* sia enaxí, doncs benahuirats son aquells qui fan en est mon coses on perdurablament se seguex bé, e malahuirats[2] son aquells qui fan obres on cada dia se seguex mal.

28. *Oh vos Senyor e posseídor del meu remembrament e del meu enteniment e del meu voler!* En axí com largent ha major vertut quel plom, e laur que largent, a esser alongat e examplat, enaxí, *Sènyer,* la ánima ha natura que pus fort sestén e sexampla son remembrament e son enteniment e son voler en contemplar vostres qualitats, que no fa membrant ni entenent ni amant les qualitats de les creatures: car enaxí com laur per so car es pus noble metall que largent pot esser més examplat e estès, enaxí la ánima dome ha pus vertuós remembrament e enteniment e voler a fruír en vostres qualitats, que no ha com usa de les creatures. ✠ 29. On, beneyt siats vos, *Sènyer:* car enaxí com hon se complany per alcuna nafra o dolor o per fam o per set o per alcuna tribulacio, enaxí lo vostre servidor se complany es plany per amor qui no dona a son cor los desirers nils suspirs[3] nils pensaments, ni als ulls no dona los plors ni les lágremes[4] qui son donats per

1. E, infernals.—2. E, mahuyratz.—3. E, sospirs.—4. E, lagreges.

les vostres amors, ni la sua boca no nomena ni no loa ni no adora ni no honra son creador segons que forsa d amor vos fa loar e honrar als vostres enamorats servidors. ✠ 30. *Gloriós Deus!* On més la mia ánima sesforsa en molt remembrar e entendre vostres honraments e vostres valors, pus fortment, *Sènyer*, crexen mes amors, e on pus fortment crexen mes amors més son grans mes langors[1] e mos pensaments, e on pus fortment mon cor ni mon cors ni ma ánima an treball per amors, pus fortment la mia ánima sadelita en los afanys e en los treballs e en les dolors que amor li dona. On, com assò sia enaxí, doncs plaer de mes amors son les dolors que amor me dona amant son gloriós Deu.

¶ CAP. 278. *Com es tractat de la amor que home ha en est mon e en lautre a la sancta humana natura[2] de nostre Senyor Jhesu Christ.*

AH *Deus acabat en tots acabaments e honrat[3] en tots honraments!* Com nos ajam en prepòsit de encercar la amor que hom ha a la vostra humanitat sancta, cové, *Sènyer*, que lencercament fassam en .iij. coses, les quals son vostra ánima e vostre cors e lurs qualitats, lo qual encercament cové esser fet ab les .iij. vertuts de la ánima qui reebent[4] los significats de les .iij. coses damun dites adoncs com encercam la amor que nosaltres avem a la vostra gloriosa humanitat. ✠ 2. Car segons que la ánima del home, *Sènyer*, es remembrant e entenent en lo vostre

1. E, lagremes.—2. E, natura humana: J, humanitat: M, *Humanitatem*.—3. E, honratz.—4. J, rebent.

sant cors gloriós e en la vostra ánima vertuosa,[1] segons aquell remembrament e aquell enteniment es la volentat poderosa damar vostra humanitat gloriosa, e aitant com la ánima del home ha empatxament et occasió en libertat de innorar e de ublidar[2] vostra humana natura, daitant la volentat se pot girar a amar altra cosa que no es la vostra natura humana. ✠ 3. On, com lo remembrament e lenteniment dome, *Sènyer*, no age tan gran aparellament ni tan gran endressament en contemplar vostra humanitat en est mon com an les ánimes qui son en lautre seggle, per assò es significat e demostrat que aitant com ánima dome ha major oportunitat e ha major endressament de remembrar e de entendre[3] en lautre seggle que en aquest, daitant es significat que les ánimes amen més en gloria la vostra humanitat que en est mon.

4. *Savi Senyor en totes savièes, graciós en totes gracies!* Sensualment sentim e entellectualment entenem quels jueus no amen la vostra gloriosa humanitat per so car lur remembrament no la remembra ni lur enteniment no la entén en aquell honrament e en aquella vertut on la vostra humanitat es digna de esser remembrada e entesa e amada. ✠ 5. On, com los jueus, *Sènyer*, no remembren ni no entenen la vostra humanitat segons que deuría esser remembrada e entesa, per assò la volentat dells no la pot amar; e car la memoria cuida remembrar e lenteniment cuida entendre en la vostra humanitat defalliment e corrupcio e peccat, per assò la volentat daquells desama vostra humanitat e desama tots aquells qui honrament li atreboexen[4] e ama tots aquells qui viltat e corrupcio li atriboexen. ✠ 6. On, com la vostra sancta humanitat gloriosa sia pus digna de esser honradament remembrada e entesa que no son totes les altres creatures per tal que pus

1. J, afig: e en uostres qualitats: M, *et tuas qualitates*.—2. E, e en libertat de oblidar e de innorar.—3. E, e entendre.—4. A,J,M, manca aquest membre.

honradament sia amada, e car los jueus en major desonor e en major viltat remembren vostra humanitat que nulla autra creatura e més la innoren e més la desamen, per assò es digna cosa que lur remembrament e lur enteniment e lur voler sia pus vil e pus servu[1] e pus avilat que negú dels altres homens. On, si los crestians acabadament e honrada, *Sènyer*, remembraven e enteníen e amaven vostra humanitat, remembraríen e entendríen la viltat en que los jueus remembren vostra humanitat e la desamor que us an, e si los crestians assó remembraven e enteníen, acabadament amaríen vostra humanitat, e si acabadament la amaven, constrenyeríen los jueus que remembrassen en vostra humanitat so que noy membren e quey entenessen[2] so que noy entenen per tal que la amassen en so don la desamen.[3]

7. *Ah Sènyer Deus quil meu remembrament avets pres a remembrar vostres honraments!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que los sarraíns amen vostra humanitat en so que creen e entenen que fo concebuda de Sant Espirit e creen que vostra humanitat fo en est mon sens tot peccat; mas per altra manera desamen, *Sènyer*, vostra sancta humanitat en so que no li atribuexen aquella vertut e sanctetat per la qual vostra humanitat es mellor e es pus honrada, so es a saber, com es unida ab vostra deitat e com es occasio a la reparacio del mon. ✠ 8. On, enaxí, *Sènyer*, com es significat al humá enteniment que los sarrayns no amen vostra humanitat acabadament per so car descreen en ella so per que ella[4] es pus acabada e pus nobla e mellor, enaxí per lo defalliment que los sarrayns an a amar la vostra humanitat, es significat al humá enteniment quels crestians no amen acabadament ni fruentment la vostra sancta humanitat qui es lur restaurament; car si acabadament vos amaven, tant remembraríen e tant entendríen e

1. E, ser *(forma usual)*.—2. E, entesecen.—3. E, desament.—4. A, so que ela.

tant vulríen com los sarrayns amassen vostra humanitat acabadament, tro ques disputaríen ab ells els induríen[1] a vèer veritat per longues demostracions continuadament demostrades per necessaries raons vertaderes. ✠ 9. *Gloriós Deus!* Tant es nobla cosa membrar e entendre vos esser ver Deus e ver home e esser mort per home en quant sots home, que daital remembrament e enteniment deuría exir[2] tal amor e tal fervor a amar vostra humanitat, que per aquella amor agués hom tanta de caritat[3] als sarraíns que no duptás hom ni agués paor de mostrar a ells lonrament de vostra sancta humanitat honrada sobre totes creatures; mas car los crestians ab poc remembrament e enteniment fruesquen en vostra humanitat segons que deuríen, per assò, *Sènyer*, la volentat lur en vos a amar, no es daquella fervor ni daquella amor a honrar vostra humanitat segons que deuría, e per assò romanen los sarraíns en lur error[4] e vos sots desonrat en quant sots home en lur remembrament e enteniment e voler, el remembrament e lenteniment el voler[5] de nosaltres crestians no es en aquell acabament que deuría esser.

10. *Oh vos, Sèyner, en lo qual van e venen mes amors e mos plaers!*[6] Sensualment sentim e entellectualment entenem que en est mon son diverses sectes que no amen la vostra sancta humanitat, axí com tartres eretges[7] ydolátrics ginoys e de moltes altres sectes qui adoren lo sol e les besties e les serpents e fan a aquells la reverencia que deuríen fer a vostra deitat e a vostra humanitat. ✠ 11. On, com la vostra humanitat, *Sènyer*, no sia remembrada ni entesa ni amada per totes estes gents damundites, e com tota la especia humana sia encarregada de remembrar e entendre e amar vostra sancta humana natura per so com murí e ac molt de treball per recrear aquella, per assò es significat al humá en-

1. E, tro que sesputarien ab els els endurien.—2. E, ixir.—3. E, karitat.—4. E, erros.—5. A,J,M, manca aquesta repetició.—6. A, e plaers.—7. E, iretjes *(passim)*.

teniment que tota la mellor obra que hom pogués tractar ni procurar en est mon, sería que hom se esforsás a remembrar e a entendre e a voler la art e la manera per la qual aquelles gens qui no remembren ni entenen ni amen vos, queus remembrassen eus entenessen eus amassen, per tal que vos aguessets lonrament queus tany aver de les creatures, e que en loc de vos los infeels no honrassen lo sol ni les besties ni les serpents. ℣ 12. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com los infeels no amen la vostra humanitat per so car han defalliment[1] en lo remembrament e enteniment e voler de lur ánima, enaxí, *Sènyer,* per so com los crestians no amen daquella fervor que deuríen, son los infeels damundits ublidosos e innorans e no amans la vostra sancta humana natura, la qual natura ha tant fet per lo poble dels crestians, que ha encarregat lur remembrament e lur enteniment e lur voler com la fassen remembrar e entendre e amar als pobles qui no la remembren ni la entenen ni la amen.

13. *Bo Senyor sobre totes bonèes, gran Senyor sobre totes granèes!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que en est mon ha molts crestians qui son molt culpables e molt peccadors de molt[2] greus peccats. On, com assò sia enaxí, doncs lurs greus culpes donen significacio que ells no an amor a vostra humanitat segons que deuríen, car si amor li avíen no amaríen sino so que vostra humanitat ama ni no ublidarien so que vostra humanitat membra. ℣ 14. On, beneyta sia la vostra humanitat, *Sènyer:* car enaxí com lo pintor qui a la figura fa aitants dornaments e de afaisonaments com pot per tal que sia bellament vista a les gents, enaxí la vostra sancta divina natura ha aornada[3] la vostra sancta humana natura en tal disposicio e en tal estament de vertuts, que digna cosa es que sia per tota la especia humana membrada e entesa e amada. Mas tant es gran lo

1. E, per so cor á defaliment.— 2. E, molts.— 3. E, ornada.

defalliment el peccat nostre, que per assò desmembram so que deuríem membrar e membram so que deuríem ublidar, e per assò amam so qui no es digne de esser amat[1] e desamam so qui es digne de esser amat. ✠ 15. *Piadós Senyor pacient!* Com ajam encercada la amor que hom ha en est mon a la vostra humanitat gloriosa e com no la ajam atrobada en los jueus, ni los sarrayns a vostra humanitat no agen amor acabada, ni en los crestians peccadors no sia aquella amor que deuría, ni en los tartres ni en los eretges ni en los ydolátrics[2] ni en les altres sectes, e doncs, *Sènyer*, on es anada ni que ses feita la gran amor que tuit deuríem aver a la vostra humanitat sancta qui tant nos ha amats e qui tan carament nos ha comprats e qui tan gran loc nos té ab la vostra misericordia divina?

16. *Gloriós Senyor sobre totes glories,*[3] *misericordiós sobre totes misericordies!* Qui vol amar la vostra gloriosa humanitat,[4] covè, *Sènyer*, que son remembrament sia semblant en remembrar so quel remembrament de vostra humanitat remembra, e covè que lenteniment sia semblant en entendre al enteniment de vostra humanitat, e covè que lo voler vulla so que vostre voler humá vol;[5] car natura es damor que lamic remembre e entena e vulla so que remembra e entén e vol lamat. ✠ 17. On, com la vostra humanitat, *Sènyer*, sia remembrant e entenent e amant dretura e misericordia e humilitat e lealtat e paciencia e les altres vertuts, covè que aquell qui vol amar vostra humanitat, que sia remembrant e entenent e amant les vertuts damundites, e qui acabadament vos vol amar, covè que pus que vostra humanitat membrava e entenía e amava[6] les grans dolors e les greus langors e la mort angoxosa que covenía sostenir per nosaltres peccadors, que remembre e aja entencio

1. E, manca aquest membre.—2. E, nils ireties nils ydolatrics.—3. A, glorios.—4. A, gloriosa misericordia humanitat: J, gloriosa e misericordiosa: M, *gloriosam et misericordem*.—5. A, el sentit está trencat: la llissó que donam es la de E.—6. E, membra e entena e ama.

e voler a soferir los treballs e la mort que vos sostenguès per amor dels vostres pobles. ℣ 18. *Vertuós Senyor!* Enaxí com la vostra gloriosa humanitat dementre que era en aquest[1] mon enfre nos, remembrava e entenía e volía nosaltres deliurar dels treballs e de les mans del demoni, en axí, *Sènyer,* qui vol amar vostra natura humana cové que dementre que es en est mon sia remembrant e ententiu[2] e volent de loar e de honrar e de servir e de adorar e de reclamar[3] e pregar e graír la vostra natura humana gloriosa.

19. *Oh vos, Senyor Deus, qui sostenits los cels e les terres e les mars e totes creatures!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que en null poble no ha homens qui tant amen la vostra humana natura com ha en lo poble dels crestians; car per la gran amor que los crestians an a la vostra humanitat, son més homens dorde e mes homens religiosos en lo poble dels crestians, que no son tots los altres[4] religiosos qui son en los altres pobles. ℣ 20. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat, *Sènyer,* que los homens religiosos aitant com lur remembrament e enteniment e voler es en lo remembrament e lenteniment el voler de vostra humanitat, aitant aquells son pus religiosos e mellors que los altres homens; e assò es per la vertut que pren lur remembrament e enteniment e voler, del remembrament e enteniment e voler[5] de vostra humanitat qui aquells remembra e entén e ama. ℣ 21. Enaxí com drap o correg[6] que hom estén e tira tant[7] com pot per tal que sia bastant, enaxí, *Sènyer,* los bonahuirats religiosos estenen e examplen aitant com poden lur remembrament e lur enteniment e lur voler en molt a remembrar e a entendre e a voler lo noble el vertuós el gloriós remembrament e enteniment e voler de vostra humanitat gloriosa. On, per assò los homens religiosos an vertut e forsa sobre nosaltres

1. E, est.—2. E,J, entenent.—3. E, e reclamar.—4. A,J, tots altres. 5. A,J, manca aquesta repetició.—6. A,E, coreg.—7. E, aytant.

lecs homens en paciencia e en tribulacio[1] e en menysprear les vanitats e les glories mundanes e en contemplar la celestial gloria.

22. *Ah gloriós Deus qui lo vostre servidor endressats en les vostres laors e en los vostres honraments!* Si es null home malalte e vol esser sá, e si es null home desamat e vol esser amat, e si es null home en treball e vol aver pau,[2] e si es null home pobre e vol esser ric, e si es null hom aontat e vol esser honrat, venga, *Sènyer,* remembrar e entendre e voler so que remembra e entén e vol vostra humanitat vertuosa qui ha tanta de vertut en sí, que tots los bens dona e tots los mals aleuja a aquells qui membren e entenen e volen acabadament so que ella acabadament remembra e entén e ama. ✠ 23. Si hom es trist e vol esser alegre, e si hom es vil e vol esser honrat, e si hom es perdent e vol guaanyar, e si hom es flac ni frèvol e vol esser forts e vigorós, e si hom es sutze e vol esser purificat, e si hom es mort e vol aver vida, aja, *Sènyer,* en sa ánima la vostra humanitat beneita remembrant e entenent e amant aquella; car la vostra humanitat es la font de tota purificacio e de tota nedeea[3] e de tot abundament de gracia e de benediccio, a tots aquells qui en ella s confíen ni en ella amen. ✠ 24. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car tant es gran lonrament e la vertut e la gracia que vos avets[4] donada a la vostra humanitat gloriosa, que enaxí com ciri[5] bé ardent enlumena[6] tota la cambra o enaxí com lo sol enlumena tot aquest mon, enaxí, *Sènyer,* e molt mills encara la vostra humanitat gloriosa enlumena tot remembrament qui la remembra e endressa tot enteniment qui la entén e enamora tota volentat qui la vol.

25. *Ajudable Rey de gloria a totes creatures!* Enaxí com sensualment sentim e entellectualment entenem que una

1. E, en paciencies e en tribulacions.—2. A,J,M, manca aquest membre.—3. E,J, nedea.—4. E, que auets,—5. A,E, siri.—6. E, enlumina *(passim).*

gota daigua es poca cosa a esguardament de la mar, enaxí, *Sènyer*, entenem entellectualment que la amor que hom ha en est mon a la vostra humanitat gloriosa, es molt poca amor segons esguardament de la amor quels sants an en gloria a la vostra humanitat qui es gloria de lur gloria. ℣ 26. Car tant es lo cors del home corrumput[1] e tant ha mester les coses sensuals, que la ánima no pot aver lo gran aparellament a amar la vostra humanitat segons que an los sants de parays qui no an necessitat de les coses sensuals ni no an null embarguament a remembrar ni a entendre ni a amar la vostra humanitat resplandent lugorosa. ℣ 27. On, gloria e laor sia a vos, *Sènyer Deus,*[2] e a tot quant de vos es: car enaxí com per defalliment de poder en saviea e en saber e en vertut hom ha poder de fer peccat, enaxí per so car en est mon hom pot remembrar e entendre e voler altra cosa qui no es la vostra humanitat, per assò es la amor que hom ha a la vostra humanitat fort[3] poca a esguardament de la amor quels sants an en gloria a vostra humanitat sancta, la qual no pot esser privada de lur remembrament ni de lur enteniment ni de lur voler.

28. *Rey dels reys e Senyor dels senyors!* Entellectualment entenem que la vostra humanitat val molt més sens tota comparacio que no fan totes les altres cretures: on, per assò es pus digna de esser més amada que totes les altres creatures. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat que tot home qui vulla loar vostra humanitat als infeels, la deu loar més per entencio com ella sia loada e membrada e entesa e amada, que no per so que los infeels sien convertits; car aitant com vostra humanitat val més que los infeels, daitant es hom ubligat que aja la primera entencio a loar vostra humanitat e que la segona entencio aja en convertir los errats. ℣ 29. On, com assò sia en axí, doncs per assò es significat, *Sènyer*, que null home qui

1. E, en est mon corromput.—2. A, gloria e laor sia seyner a uos deus: E, gloria e benediccio sia a vos seyner deus.—3. E, molt.

aja entencio ni volentat de predicar los infeels per la vostra amor, no es escusat si bé ha opinió que non pusca negún convertir;[1] car la major amor que ell deu aver a loar vos que no a convertir los errats, lo obliga daitant, com es mellor cosa loar vostra humanitat que convertir los errats; mas car los homens qui poc amen vostra humanitat nos pensen que poguessen convertir los errats, per assò cuiden esser escusats de loar a ells vostra humanitat gloriosa. ✠ 30. Enaxí com lome qui ha opinió que no convertís negú dels errats si bé los preicava els amonestava, no es excusat per so que ha en opinió, e assò es per so car la amor queus deuría aver lobliga, enaxí lome qui ha paor de murir si loava vostra humanitat als infeels, no lescusa la paor de la mort; car la gran amor queus deuría aver lo obliga a tant[2] amar, que per paor de mort no deuría estar de donar laor[3] de la vostra humanitat qui per salvar nosaltres volc murir. On, com assò sia enaxí, doncs segons assò es significat que tant es gran la amor que hom vos deuría aver, que nulla cosa no escusa hom a loar la noblea nel honment que la vostra natura humana ha reebuda e reeb de la vostra gloriosa essencia divina.

1. E, openio *(passim)* que no pusca negu conuertir.—2. E, aytant.—3. E, loor *(forma usual d'ací a avant)*.

¶ CAP. 279. *Com hom es ubligat a amar totes aquelles coses que Deu ama.*

DEUS *savi poderós! A vos, Sènyer, sia gloria e honor per tots temps e a tot quant de vos es:* Car en so que vos avets creat home per vos amar, per so[1] es significat al nostre enteniment que home es ubligat a amar totes aquelles coses que vos amats, la qual ubligacio cau en tres coses, so es saber, en la memoria e en l'enteniment e en la volentat del home. ✠ 2. Mas, car la vostra volentat, *Sènyer,* es pus vertuosa e pus poderosa a amar més coses e a amar aquelles pus fortment e pus acabadament e pus continuadament[2] que no pot caber en nostre remembrament ni en nostre enteniment ni en nostre voler, per assò, *Sènyer,* es significat al nostre enteniment que home no es ubligat a amar so que vos amats sino segons la vertut e la forsa de son remembrament e de son enteniment e de son voler. ✠ 3. On, com nosaltres no puscam, *Sènyer,* amar so que vos amats sino segons la vertut e la forsa que la ánima ha en son remembrar e en son entendre e en son voler, per assò cové que parlem e tractem en est capítol de la forsa e de la vertut que nos avem en amar so que vos amats en vostra deitat e en vostra humanitat e en vostres obres e en los homens justs e en los sants de gloria e en les altres creatures.

4. *Vertader Senyor pie de veritat e de mercé!* La primera raó es com entenem parlar d'amor en la vostra essencia divina. On, deym que entellectualment entenem, *Sènyer,* que segons que la vostra[3] gloriosa essencia divina es

1. E, per ayso.—2. E, continuament.—3. A, que segons la uostra.

excellent e nobla e gloriosa e bona e acabada en sa unitat e en sa trinitat, segons aquella noblea e aquell honrament se tany es cové que sia amada per sí metexa; car si nos altres qui som creatures som tenguts damar les creatures segons que valen, doncs, quant més vos, *Sènyer*, sots tengut damar vos metex com siats creador noble[1] e excellent sobre totes creatures! ✠ 5. On, com vos, *Sènyer*, siats amador de vos metex, e com vos ajats creat home e li ajats tants dons donats e tantes gracies li ajats fetes, e com vostra deitat sia tan digna de esser amada, per assò es tot hom obligat de remembrar e dentendre e de amar vostra deitat, e car vostra deitat molt es per vos amada e molt es digna de esser amada e molt ha donat a home, per assò es lo remembrament ubligat a molt remembrar e lenteniment a molt entendre[2] e la volentat a molt amar la vostra gloriosa deitat amorosa. ✠ 6. On, com la ánima, *Sènyer*, qui es poderosa de remembrar e no vol membrar, e es poderosa dentendre e no vol entendre, e es poderosa de voler e no vol voler vostra unitat, e aferma .ij. deus esser, un bo e altre mal, o aferma que la vostra trinitat gloriosa no es en vostra deitat, adoncs desama en vostra deitat so que vos hi amats, e car es ubligada a amar so que vos amats e no ho ama, per assò es culpable e digna de penes perdurables.

7. *Simple Senyor sens tota composicio!* La segona raó on entenem a parlar damor, es de la vostra humanitat vertuosa la qual prenguès[3] de la Verge gloriosa.[4] On, entellectualment entenem, *Sènyer*, que vos amats de molt gran amor la vostra humanitat preciosa, car si de molt gran amor no la amassets ja nous forets encarnat en ella. On, com assò sia enaxí que vostra humana natura es molt amada per la vostra dreturera natura divina, per assò es significat al humá enteniment que lo remembrament e lenteni-

1. A, e noble.—2. A, a entendre.—3. E, preses *(forma usual)*.—4. J, aflg: madona Sancta Maria.

ment el voler de nostra ánima son en ubligacio damar la vostra humanitat gloriosa. ✠ 8. Car per so, *Sènyer*, com la vostra humana natura es amada per vostra deitat, e car la vostra humanitat es digna de esser amada, e car lo mon sia recreat per ella, per assò lo nostre remembrament es ubligat a remembrar e lo nostre enteniment es ubligat a entendre e la nostra volentat es ubligada a amar vostra humanitat, la qual obligacio es gran segons que la ánima ha avinentea ni aparellament de remembrar e de entendre e de voler vostra humanitat beneyta. ✠ 9. On, com los demés crestians, *Sènyer*, no remembren ni entenen la vostra humanitat, per assò an opinió que sien escusats a amar vostra humanitat si no la amen segons que amar la puríen si la remembraven e la enteníen. On, com assò nols escusa pus que membrar e entendre la poríen sis volíen, e assò es per so car lo voler nos pot escusar pus que aya poder de fer remembrar ni entendre, nil membrar ni lentendre nos poden escusar per lo voler pus que lo voler vol segons que la cosa es membrada e entesa, doncs per assò es culpable lur ánima per privada memoria e enteniment e voler. Mas es, *Sènyer*, ver que la vostra misericordia acorre al defalliment de totes les .iij. vertuts de nostra ánima qui no fruexen de vos segons que deuríen, la qual misericordia no perdona als infeels per so car desamen e descreen la vostra humanitat sancta.

10. *Ah Senyor font e flum e mar de mes amors e de mes langors!* La tersa raó on entenem parlar damor es de les vostres qualitats acabades. On, entellectualment entenem que vos sots de vostres qualitats metexes amador, segons que es significat al humá enteniment que vos amats vostra infinitat e vostra eternitat e vostre poder e vostra saber e vostre voler e vostra dretura e vostra misericordia e vostra humilitat e vostra paciencia e vostre acabament e totes vostres vertuts e qualitats. On, com assò sia, *Sènyer*, significat al humá enteniment, per assò es significat al

humá enteniment que home es ubligat a remembrar e a entendre e a voler vostres qualitats vertuoses. ✠ 11. On, com assò sia enaxí, doncs los sarrayns qui creen que vos no sots essencialment en est mon, no amen vostra infinitat per so car li atriboexen[1] fi e termenacio, e los naturals qui no creen que vos ajats esser, aquells, *Sènyer*, no amen vostra eternitat, e aquells qui dien que tot lo mal vé de vos, no amen la vostra dretura, e aquells qui afermen impossíbol cosa esser que vos siats deu e home sens corrumpiment de la deitat, aquells no amen lo vostre poder per so car li atriboexen[1] defalliment e fi, e aquells qui no amen creure que vos siats encarnat, no amen los significats de vostra gran amor e de vostra gran misericordia e de vostra gran humilitat e de vostra gran paciencia, e car no amen los significats de vostres qualitats, per assò no poden esser amadors de vostres qualitats ni de vostres vertuts. ✠ 12. On, com vos siats, *Sènyer*, amador de vostres qualitats metexes e com vos amets los significats daquelles, per assò tots aquells qui no volen reebre los significats de vostres qualitats desamen en vostres qualitats so que vos amats en elles, e per assò es significat al humá enteniment que aquells son desamats per vos, la qual desamor significa al nostre enteniment que ells desamant[2] so que vos amats sinfernen en foc perdurable.

13. *Ob vos, Senyor, qui sots consolacio e repòs e conort de mos plors e de mes langors!* La quarta raó on entenem a parlar damor es de les vostres obres. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que tot home ama sa obra: on per assò es significat al humá enteniment que vos amats la vostra obra metexa. On, com assò sia significat enaxí, doncs per aquesta significacio aital es demostrat que lo nostre remembrament es obligat e lo nostre enteniment atretal, a remembrar e a entendre les vos-

1. A, atriboxen.—2. E, que els desamen.

tres obres per tal que la volentat les am, pus que vos les amats. ℣ 14. On, aquells qui no amen la multitut de la pluja o la poca quantitat daquella, e desamen massa calor o massa fredor o massa vent o poc vent, e desamen malautía e treballs e mort e les autres coses que vos donats e fets per punir nosautres e per usar de vostra justicia, aquells, *Sènyer*, no amen vostres obres e son contraris a vostra justicia; e aquells qui son envejosos dels bens que vos fets a alcuns homens, aquells son desamans la vostra misericordia e les vostres obres. ℣ 15. On, com assò sia enaxí e com nosaltres siam,[1] *Sènyer*, los desamadors de vostres obres per esta manera, doncs benahuirats son aquells qui dels peccadors se trien e sesforsen a amar e a aver paciencia en tot so que vos los treballats nils turmentats en est mon, e aquells qui no amen so que vos obrats e fets en ells ne noy an paciencia, aquells son privats de la vostra amor, la qual privacio significa que lur loc es en pena perdurable.

16. *Recreador Senyor benfactor nostre!* La quinta raó on entenem parlar damor es en la vostra laor.[2] On, entellectualment entenem que vos amats esser loat per vostre poble: on, per so car nos entenem que vos amats laor, per assò cau en la nostra ánima ubligacio com sia remembrant e entenent vostra laor per tal que la volentat am vostra laor. ℣ 17. On, axí[3] com de dues veres preposicions ix falsa conclusio a vegades, axí dels homens qui amen més lur laor que la vostra ix entencio que aprés de lur fi sien amats en gloria per vos. Car axí com qui diu: Tot home es animal, negú ase no es home, doncs negú ase no es animal;[4] axí doncs,[5] com la falsa conclusio[6] se forma falsament en lo desordonament de abdues les preposicions, enaxí la falsa entencio que hom ha que sia honrat

1. E, e com nosaltres peccadors siam.—2. A,J, amor e laor.—3. E, enaxí.—4. J, negu ase es animal.—5. E, On axi.—6. E, conclosio *(passim)*.

aprés sa mort en gloria, ix del fals remembrament e de la volentat vana la qual an los peccadors vanagloriosos en est mon adoncs com remembren e amen més en la lur laor que en la vostra. ℣ 18. Car enaxí com per lo desordonament de les .ij. preposicions senjenra falsa conclusio, en axí, *Sènyer*, per desordonat remembrament e voler senjenra falsa entenció e falsa opinió: on, per assò los homens peccadors an entencio si bé fan peccat e perseveren en lo peccat, que sen isquen[1] tota ora ques vullen e an entencio que alcún temps será que ells aurán lo voler. On, en assò son enganats, car tuit an aital entencio e jens tuit no pervenen a lo voler que cuiden aver, car si ho fayen seguirsia que tots los peccadors se salvassen, e assò es cosa impossíbol segons los significats de vostra justicia e de vostra saviea.

19. *Ah Senyor qui de les vostres honors avets enamorat ab la vostra amor les amors del*[2] *vostre servidor!* La .vj.ª raó on entenem parlar damor es en lo vostre honrament. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que los reys els princeps e los alts barons daquest mon amen e volen esser honrats per lurs vasalls. On, com assò sia sentit e entellectuejat per home, per assò es significat, *Sènyer*, al humá enteniment que vos amats vostra senyoría e volets quel vostre poble vos fassa reverencia e honor a son poder e segons lo gran cárrec que vos li avets donat de vos honrar e servir. ℣ 20. On, com vos, *Sènyer*, siats molt pus digne de esser honrat que nulla creatura e com vos vullats esser pus honrat que nulla altra cosa, doncs aquells malvats peccadors qui honren més e temen més lur senyor terrenal que vos, no amen so que vos amats, la qual amor que ells an a lur senyor terrenal es de desordenar[3] lur remembrament e enteniment e voler, e per assò lur senyor terrenal les demés vegades es enganat e decebut per aquells

1. E, esquen.—2. E, de.—3. E, desordenat.

qui ab desordonat remembrament remembren e ab desordonat enteniment lentenen e ab desordonat voler lamen. ℣ 21. Aquells e aquelles, *Sènyer*, que pus suvín e pus ferventment e pus continuadament remembren lur honrament quel vostre, son aquells qui més amen entendre en lur honrament que en lo vostre. On, com ells amen més honrar sí metexes que vos e com vos amets e vullats més esser honrat que ells, es doncs significat que ells no amen so que vos amats adoncs com més remembren e entenen bells ornaments e grans honors e laors fetes a ells, e an en ublit e en menyspreu les reverencies e laors[1] e honors e honraments que vostre voler vol que sien fetes a vos. On, com assò sia enaxí, doncs segons assò es significat al humá enteniment de quals son més, o domens justs o de peccadors.

22. *Senyor qui enamorats tots los vostres amadors e guaardonats tots los vostres servidors!* La .vij. raó on entenem parlar damor es en los sants de parays. On, entellectualment entenem que vos amats de molt gran amor nostra dona Sancta María verge gloriosa e amats los angels els prophetes e los apostols e los martirs els confessors e tots los sants de gloria: on, per assò car[2] a nos es significat que vos los amats, per assò es significat al humá enteniment que nos som ubligats en amar aquells en so que vos hi amats. ℣ 23. On, aquells qui descreen en la Verge gloriosa e en los apostols e en los sants e no fan la reverencia ni la honor que vos volets quels sia feta, aquells, *Sènyer*, desamen so que vos amats e no amen so que vos amats e desonren e menyspreen e blastomen so que vos loats e amats e honrats. On, com assò sia enaxí, doncs es significat que aquells qui no amen ni honren los sants de parays qui en est mon an vos amat e honrat e qui per vos son en gloria amats e honrats, que no sien ab ells en gloria ni en

1. E, e les loors.—2. E, com.

lur companyía, enans cové que sien en altre loc en lo qual no sien amats ne honrats. ✠ 24. On, com la ley dels crestians am e honre e lou e colga e reclam los sants de parays més que neguna lig de les altres,[1] per assò *Sènyer*, es significat que la lig dels crestians es vera en so que contén[2] en sí que més son amats per ella en est mon los sants que vos amats e qui en est mon an vos amat, que nos conté en nulla autra creensa.

25. *Jhesu Christ Sènyer, Pare poderós de totes coses!* La .viij.ª raó on entenem a parlar damor es en les vertuts que vos avets donades a home. On, deym, *Sènyer*, que sensualment sentim e entellectualment entenem que molt son a home gran bé les vertuts qui son en home, car sens aquelles vertuts home re no valría; car si no avía hom fe caritat esperansa saviea dretura fortitudo tempransa,[3] hom no sería digne de negún bé. On, com assó sia enaxí, doncs per assò es significat que vos amats les vertuts damundites e totes les altres vertuts daquelles ixents e dirivades. ✠ 26. On, com assò sia enaxí, *Sènyer*, que vos siats amador de les vertuts qui son en home, doncs per assò es significat al humá enteniment que la nostra ánima es ubligada a remembrar e a entendre e a voler les vertuts que vos amats, pus que vos les amats e pus que ab elles home es amador e servidor e loador de vos, e sens elles hom no pot vos amar ni pot esser amat per vos ni no pot esser endressat a anar per les carreres per les quals hom pervé a la celestial gloria. ✠ 27. On, aquells qui més e pus sovén remembren e entenen e volen los vicis[4] que les vertuts, aquells son, *Sènyer*, ergullosos e cobous e omayers[5] e glots e luxuriosos avents[6] mala volentat e accidia e los altres peccats daquests dirivats. On, com assò sia

1. E, On com en la ley dels crestians sien mes amatz e honratz e loatz e coltz e reclamatz los sans de parays que en neguna de les altres leys.—2. E, conte.—3. E, trempansa *(forma usual)*.—4. E, uiscis.—5. E,J, homeyers.—6. E, auetz: J, auent.

enaxí, doncs aquests aitals qui no amen so que vos amats e amen so que vos no amats, infernen sí meteys opinans que sien amats adoncs com son desamats, pus que poden esser amats per vos e no amen fer les obres per les quals puríen esser amats.

28. *Ah Senyor qui amant multiplicats a mon cor ma amor e al meu cors sa langor!* La .ix.ª manera on entenem a parlar damor es en les creatures. On, deym que entellectualment entenem que vos amats les creatures en quant la cosa qui es per vos substancialment creada en elles, car si vos no les amassets no les agrets creades: on, com les ajats creades es significat que per vostre voler son amades. On, com assò sia enaxí, doncs segons assò es significat que nos som ubligats a amar en les creatures so que vos amats en elles. ✠ 29. Enaxí, *Sènyer,* com per creacio es significat al nostre enteniment que vos amets les creatures,[1] enaxí per ordonacio es significat que vos amats les creatures les unes més que les autres; car més amats los angels e los homens que los vegetables. On, aquells qui amen més los vegetables[2] e los metalls e los animals inracionals que los angels nils homens, aquells no amen en les creatures la ordonacio que vos hi amats, e per assò no son amats per vos, pus lur voler no ama segons lo ordonament que ama lo vostre voler. ✠ 30. *Gloriós Senyor!* Aquells qui desamen lur pruxme[3] e volen sa mort e sa dampnacio e son dan, aquells no amen en aquell so que vos hi amats; car vos amats lo cors e la ánima per so com son vostres creatures, mas no amats los[4] peccats nils falliments qui accidentalment caen en aquell. On, bé[5] pot hom desamar en son pruxme los peccats los qual vos hi desamats, mas null hom no es licenciat en desamar en son pruxme nulla cosa que vos ajats creada en aquell[6] ni do-

1. A, manca aquest membre.—2. A,J, qui amen los uegetables mes.—3. J, prohisme.—4. E, uos los.—5. E, ben.—6. E, ajatz en aquel creada.

nada, enans es hom ubligat en amar[1] so que en aquell es amat per la vostra gloriosa volentat divina.

¶ CAP. 280. *Com hom es ubligat a amar Deu[2] per so com ell ama home.*

OH *Deus, Rey de gloria, Pare de vertut e de misericordia!* Com ánima dome, *Sènyer,* se remembra en la amor que vos avets a home, adoncs enjenra lenteniment qui entén que home es ubligat a amar vos, pus que es amat per vos. On, per la generacio que la memoria fa al enteniment e so que lenteniment entén, ix la volentat de la memoria e del enteniment a amar la vostra essencia gloriosa. ℣ 2. On, com assò sia enaxí, doncs ab les .iij. vertuts de la ánima, *Sènyer,* cové que encerquem la amor la qual vos devem aver per so car vos nos amats, lo qual encercament se departex en .ix. parts: vegetables, animals inracionals, peccadors, loc,[3] temps, materia, forma, sensualitat, entellectuitat. ℣ 3. On, enaxí com lo mariner sendressa en son viatge per les ensenyes de la estela e de les terres, enaxí, *Sènyer,* nosaltres preposam a esser endressats en est encercament damor per les .ix. coses damundites; mas enaxí com lo savi náutxer ha mester a reebre les dresseres els significats demostrats per les coses en quels significats e les dresseres se demostren, enaxí lo nostre enteniment enluminat de la vostra gracia, es mester que sapia reebre los significats damundits, per tal que puscam atrobar la amor que encercam.

4. *Ah vertuós Senyor qui avets enamorat lo vostre ser-*

1. E, a amar.—2. E, nostre seynor deus.—3. A, locs.

vidor ab la vostra amor! La primera part ab que encercam amor es en[1] los vegetables. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que los vegetables on més los costoex[2] hom els laura els guarda, pus fortment fructifiquen e adúen fruit a aquels qui ls conrèen,[3] car natura an que on mills son pensats e conreats[3] més de fruits[4] e més de bé fassen. ✠ 5. On, com los vegetables qui no an remembrament ne enteniment ni voler en aquells lauradors qui dells pensen, donen e reten als lauradors més de fruit per so car son pensats que no faríen si pensats no eren, doncs, quant més, *Sènyer,* home qui ha memoria a remembrar e enteniment a entendre e volentat a amar la amor que vos li avets, es encarregat damar vos, pus que vos sots amador e benfactor nostre! ✠ 6. *Gloriós Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que los homens qui son en aquest[5] mon rics e honrats son pus mals e pus peccadors que altres homens. On, com aquells ajen en est mon reebuts[6] més dons e més gracies de vos que los homens mesquins pobres vils de baxa má, e ells sien pus pijors daltres, doncs aquells, *Sènyer,* son contraris en obra als vegetables qui donen més de fruit a lur senyor on pus son pensats ni costoíts.[7] On, com assò sia enaxí, doncs segons assò es significat que los homens rics honrats peccadors ergullosos amadors de la vanagloria mundana, son pus vils que los vegetables qui son menys de raó e denteniment.

7. *Compliment Senyor de tots mos desigs e de totes mes amors!* La segona paraula ab que encercam amor es en los animals inracionals. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que les aus e les besties qui son salvatges e esquives, adomda hom e fa hom maneres feent[8] plaer a aquelles, e on hom més les maneja e més de plaers hom los fa, més conexen e més amen hom e més fan per

1. A,J, ab.—2. E, costex: J, conre.—3. E, conresen, conresatz, *(formes usuals, de* conresar).—4. E, de fruyt.—5. E, est.—6. E, resebut.—7. J, conrats.—8. E, e fa maneres fasent.

hom. ✠ 8. On, com les aus e les besties qui son animals sens raó e sens enteniment, amen hom per so car an ymaginacio que hom les am, com pot esser, *Sènyer,* que aquella lur vertut ymaginativa qui es tam poca vertut a esguardament de la ymaginacio e de la raó qui es en home, ha major forsa en amar los homens, que no ha la vertut quels homens an en lur ymaginativa e en lur raó a amar vos, lo[1] qual remembren e entenen que los ha amats[2] e los ha honrats sobre totes creatures? ✠ 9. La raó ni la desmostracio, *Sènyer,* per que es significat al humá enteniment que home peccador no ama tant vos com los animals inracionals fan lur senyor, es peccat e culpa; car tant es cosa contrariosa e mala peccat e culpa a creatura on sia, que de pejor[3] condicio la fa que neguna de les altres creatures per vil que sia, en lo qual peccat no sia ne culpa:[4] on, per assò la vertut ymaginativa que los animals inracionals an a amar lur senyor per so car an en ymaginacio[5] que sien amats per lur senyor, aquella ymaginacio es pus forts e pus leal e pus endressada, que no es la raó qui es en lome peccador. On, per assò, *Sènyer,* los animals inracionals amen mes lur senyor, que no fan los homens peccadors lur creador.

10. *Oh vos, Sènyer, qui sols sanador de la langor del vostre servidor!* La tersa cosa on encercam amor es los homens peccadors. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que los homens peccadors amen los uns los altres; car si hom es enamorat dalcuna fembra e son remembrament li remembra e son enteniment li entén que ell es amat della, adoncs son voler será major e pus fervent en aquella, car natura es damador que aitant com la memoria membra e lenteniment entén que es amat, aitant deu esser amant. ✠ 11. On, com la amor que los homens peccadors an amants peccat sia amor falsa e desviada de vera amor, e com aquella amor sia tan gran en los homens

1. E, la.—2 A,J, animats.—3. E, pijor.—4. E, ni colpa no sia.—5, E, an ymaienacio.

peccadors que per sobre dabundancia[1] damor an fam e set e calt e fret e pobrea e treballs e penes e mort, doncs, com pot esser assò ne qui[2] es, *Sènyer,* que los homens justs no amen pus[3] fortment e pus fervent vos, que los homens peccadors no amen les fembres ni les fembres los homens, com sia cosa que los homens justs pusquen membrar e entendre que vos amats[4] vertaderament home e sots mort per home e avets honrat home sobre totes creatures? ✠ 12. Qui vol vèer maravella sobre tota maravella ni estranyedat sobre tota estranyedat,[5] venga vèer, *Sènyer,* com de remembrament e de enteniment de home e de fembra peccadors ix major volentat a amar la un lautre, que no fa del remembrament e lenteniment que los demés homens an a membrar e a entendre la amor que vos los avets; car no es nulla maravella ni nulla estranyedat qui fassa acomparar a aquesta, que de corromput remembrament e enteniment pusca exir major volentat e major fervor que de vertader remembrament e enteniment. On, com assò sia en axí, doncs significat es que enaxí com lo malvat príncep qui ha gran poder de fer bé ha gran poder de fer gran mal com senclina[6] a fer mal, enaxí per peccat lo remembrament e lenteniment del home peccador, la vertut que poden aver a amar[7] vertaderament, poden aver a amar falsament e corrumpuda.

13. *Amador Senyor de veres amors, piadós Senyor de mes langors!* La quarta raó on encercam[8] amor es de loc. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que los elements amen lur loc, car los leugers amen los locs auts e per assò son movents a amunt, e los elements fexucs se mouen[9] a avall per so car amen los locs bays.[10] ✠ 14. On, com negú dels elements no age natura ne proprietat ni vertut de remembrar ni dentendre, e com cascú

1. A, sobre hundancia.—2. J, que.—3. E, molt pus.—4. ametz.—5. E,J, estraynetat *(passim).*—6. E, saclina.—7. E, amor.—8. E, en la qual ensercam.—9. E, son mouens.—10. E, baxes.

element desig son loc com no es en aquell, axí com lo foc qui com es en loc baix[1] desija los locs alts, doncs, quant més es lo voler del home ubligat a amar vos qui sots son cumpliment e son acabament segons que remembra nostre remembrament e entén nostre enteniment! ℣ 15. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus:* car si peccat no fos, enaxí com los elements que continuament amen lur loc e tot lo moviment que fan fan[2] per tal que pusquen venir a lur loc, enaxí fora tota la ánima continuament[3] amant vos. Mas tant es gran lo defalliment qui es caút en home per peccat e per culpa, que ja sia que la memoria remembre e l enteniment entena vos e la amor que vos nos avets, per tot assò la voluntat humana no es amant en vos quax re a esguardament que fora si peccat no fos.

16. *Vertader Senyor gloriós ple de mercè!* La quinta raó ab la qual encercam amor es temps. On, deym que .iij. temps son los quals an concordansa enfre ells metexs com sia temps departit en .iij. parts, la qual concordansa es, *Sènyer,* primerament enfre lo temps present e lo temps esdevenidor e so que lo temps esdevenidor se cové a esser temps present, e per assò lo temps present covése a esser temps passat, lo qual temps pretèrit es ixent de la conveniencia dels .ij. temps primers, sens la qual conveniencia sería cosa impossíbol que lo temps pretèrit fos en esser. ℣ 17. On, com sia feit concordament enfre lo temps present e l esdevenidor, jassía que no agen raó ne enteniment ni voler, mas quel present desija les coses esdevenidores e les esdevenidores les presents, e com vos, *Sènyer,* siats amador nostre, e com home sia avent raó e enteniment e voler, doncs, quant més deu hom esser volenterós de esser ab vos qui volets e amats nos! ℣ 18. *Gloriós Deus!* Enaxí com per defalliment de vertut qui es en home, les coses esdevenidores no poden totes esser en present, ans

1. E, en los locs baxs.—2. A,], manca aquest mot.—3. E, continuadament.

cové que priven alcunes de celles qui son en present axí com una forma ne priva altra, enaxí home, *Sènyer*, en est mon no pot en .j. temps posseyr la amor que deuría aver segons la amor que vos li avets, e assò es per corrumput remembrament e enteniment e voler: car axí com la memoria com remembra una cosa cové quen ublit altra en so que amdós los remembraments de coses diverses noy poden esser ensems, enaxí lo voler dome en est mon no ha vertut ne forsa que capia en ell la gran amor la qual cap en lo voler dels sants de gloria.

19. *Ah Senyor en lo qual nos confiam de gracia e de benediccio!* La .vj.ª raó es de materia. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que materia es sobject a la contrarietat qui es enfre forma e privacio quis contrariegen en so que la forma ama actualitat e contrasta a esser[1] en potencia per so car més ama esser en actu que en potencia; e la privacio es a assò cosa contraria per so car destroex la forma qui es en actu per tal quei meta la forma qui es en potencia, car assò es natura de privacio ques concort e sacost pus fortment ab la forma potencial que ab la actual, car la potencial es pus luny de esser e la actual es pus prop de esser. ✠ 20. On, com privacio am més en la materia la forma qui es potencial que la forma qui es en la actual, e com per so sia la forma actual en corrupcio e la forma potencial en generacio, e com materia sia, *Sènyer*, sobject a estes dues contrarietats, doncs home qui ha raó e enteniment e voler, deu esser sobject a la amor que vos nos avets amant vos qui nosaltres amats; car si materia es obedient a privacio en so que corromp la forma actual per la potencial, jassía que la actual sia pus prop a la materia que la potencial en so que mills es la materia demostrada per la actual que per la potencial, doncs, quant més la

1. E, contrasta esser.

nostra amor deuría amar vostra volentat que nos ama! ✠ 21. Mas enaxí com privacio met contrast en la materia per raó del contrast que fa esser enfre forma actual e potencial, enaxí, *Sènyer*, peccat met corrupcio enfre la memoria e lenteniment ab la volentat, car la memoria remembra que vos amats home e lenteniment ho entén, mas la volentat per so car ama altra cosa més que vos, cau en corrupcio, e per la corrupcio cau contrast enfre ella e lenteniment, per lo qual contrast cau en totes .iij. les vertuts corrumpiment.[1] On, enaxí com la forma potencial per generacio corromp la actual e la actual forma per sa privacio se corromp la materia en ella, enaxí la volentat dome peccador corrompent sí metexa per peccat, corromp la memoria e lenteniment, e la corrupcio de la memoria e del enteniment priva la volentat daver amor a son gloriós creador.

22. *Celestial Senyor abundós dins lo qual totes creatures son termenades!* La .vij^a^. raó es de forma. On, deym que natural cosa es a forma que on pus bella es e pus es ornada ni de bella disposicio, pus fortment, *Sènyer*, dona plaer a la vista sensual com es vista sensualment; e assò metex es de la vista entellectual com entellectueja forma entellectual. ✠ 23. On, com assò sia enaxí, e la forma sensual qui es creatura e es cosa no avent raó ni enteniment de sí metexa, emperò sí dona gran plaer a la vista corporal, doncs, quant més, *Sènyer*, la nostra volentat deuría vos amar, pus que la memoria remembra e lenteniment entén que vos sots acabament de tots bens amador e creador de nosaltres! ✠ 24. *Misericordiós Senyor!* Si lamant ha ira e desplaer molt gran com lamat no li fa semblant damor, doncs significat es que lamant deja aver molt gran plaer com lamat li fa bella cara e bell semblant damor. On, com la nostra memoria, *Sènyer*, no remembre e lenteniment no

1. E, corompiment.

entena que vos fassats als vostres amadors[1] null semblant de desamor, enans la memoria remembra e lenteniment entén la gran amor que vos avets a home, doncs, com pot esser que home no usa de la natura damor en son creador de egual fervor o de major en son creador que en les creatures?

25. *Gloriós perdonador qui alegrats mon cor en les coses que jo desig de mon senyor!* La .viij.ª raó es de sensualitat On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que lenfantó poc en lo comensament més ama sa nudrissa[2] que son pare ni sa mare, per so com la nudrissa li fa més de sos plaers que no fa lo pare ni la mare. ✠ 26. On, si en linfantó poc ha amor segons esta manera jassía que en ell no sia raó ni enteniment, doncs, quant més nosaltres on es raó e enteniment deuríem amar vos, com siam membrants e entenents que no es nulla cosa per qui tant siam amats ni agraciats ni ajudats ni beneficiats com per vos, ni no es negú qui tant nos perdó com vos, ne qui tant[3] nos endrès com vos, ne qui tant nos sufira com vos, ne qui tanta de pena ni de dolor ni tan greu mort aja soferta per nos com ha vostra gloriosa humanitat! ✠ 27. *Misericordiós Senyor!* Usatge es dinfant qui plora que enans calla e enans senamora per la persona quis pensa que més lo am que no fa per altra, e pus abrivadament demana e quer es met en la faula[4] de sa mare o de sa dida que no fa a nulla autra persona qui tanta damor no li demostra. On, com assò sia enaxí e com los homens, *Sènyer*, peccadors amen més altres coses que vos, per assò enans se consolen per altre que per vos e més se confíen[5] en altre que en vos. On, tot assó[6] es molt gran defalliment que hom am tant ni més nulla cosa com vos, pus que hom sab e entén que per nulla cosa no es tant amat com per vos.

28. *Ah Sènyer qui sots plaer de mon voler e consolacio*

1. E, [seruidos] amadors.—2. E, cor la nodrissa *(passim)*.—3. E, ne tant.—4. falda.—5. E, fien.—6. E, com ayso.

de mos esper! La .ix.ª raó se diu de entellectuitat. On, deym, *Sènyer,* que sensualment sentim e entellectualment entenem que natura es denteniment que on pus fortment ha conexensa de la cosa bona e bella, que la volentat més la ama: car axí com es propria cosa a forma que demostra materia, axí es propria cosa a la volentat que so que enteniment conex bo e noble, que la volentat ho am. ✠ 29. On, com enteniment humá entena que no es nulla cosa pus cuvinent ni mellor com amor de creador a creatura e de creatura a creador, e com lenteniment entena que no es nulla cosa que tant am creatura com fa lo creador, ni nulla creatura no es tant amada per son creador com es home, doncs, com pot esser, *Sènyer,* que la volentat humana no ama més son creador que les creatures? On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car aquesta desvariacio damor la qual nos avem major a creatura que a creador, dona significacio que es esdevenguda per peccat, car si peccat no fos ja home no fora desnaturat a amar més creatura que son creador. ✠ 30. *Vertuós Senyor!* No es null hom per enemic que sia daltre hom, qui no pogués esser son amic si molt lo volía amar e si molts de plaers li vulía fer. On, com hom de enemic mortal pot fer amic coral, e com vos, *Sènyer,* null temps no siats estat enemic dome, ans ajats home amat tots temps, doncs, on[1] vé assò ni en ques pren que home ama ni pot amar[2] nulla cosa més ni tant com vos? Par me, *Sènyer,* que enaxí com vos amats més home que nulla creatura, que enaxí home que am mes creatura que vos, que sia menys digne a amar vos que creatura: car enaxí com la terra es per raò de sa ponderositat menys digna dels locs alts que dels bays, enaxí hom qui ama més so que vos amats menys, es indigne[3] damar vos més que so qui no es son gloriós Deus.

1. E,J, don.—2. J, ni uulla amar.—3. A, digne.

¶ CAP. 281. *Com hom ama aquells qui amen nostre Senyor Deus.*

AH *Deus gloriós vertuós poderós Senyor sobre tots senyors!* Qui vol esser, *Sènyer,* encercador de la amor que hom ha a aquells homens qui vos amen, cové que ab les .iij. vertuts principals de la ánima fassa lencercament en .ix. coses: en laor en oracio veritat humilitat dretura esperansa penitencia almoyna paciencia. ✠ 2. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com los .v. senys sensuals son estruments[1] ab que hom encerca les coses sensuals, enaxí aquestes .ix. coses damundites son sobject e aparellament a la ánima dome com remembránt e entenent e volent encerc e atrob la amor que los homens an a aquells homens qui vos amen. ✠ 3. Car enaxí com los homens mundans vanagloriosos an en menyspreament e en escarn los bonahuirats religiosos els altres homens justs qui vos amen e honren per so car ubliden e innoren les .ix. coses damundites, enaxí, *Sènyer,* aquells qui amen los vostres benahuirats servidors, son amadors daquells per so car en les .ix. coses los remembren els entenen els volen.

4. *Oh vos, Sènyer Deus, qui sots digne de tota gloria e de tota vertut!* La prima[2] part en la qual encercan amor es de laor com deym[3] que natura es damic que loa son amat. On, com sensualment sintam e entellectualment entenam homens dorde e clergues e homens religiosos e hermitans[4] e daltres homens justs asats[5] qui nit e dia donen laor de vostres noblèes e de vostres honraments, per assò, *Sènyer,*

1. A, estrument.—2. E, primera.—3. E, On deym: J, con diem: M, *igitur dicimus.* - 4. E, e homens ermitans.—5. J, e sants.

deym que aitant com nos remembran e entenem que ells son vostres loadors, daitant es occasionada e ubligada[1] nostra volentat que sia amadora daquells qui son vostres loadors. ℣ 5. Car natura es de volentat que am tots aquells qui son remembrats e qui son enteses esser vostres loadors, e natura es que consciencia sia ubligant la volentat a amar aquells qui vos loen. On, per so car es cosa natural per lo remembrament qui remembra e lenteniment qui entén[2] e com aja[3] ubligacio en la volentat, per assò es, *Sènyer*, la volentat en dues maneres occasionada que am tots aquells qui son vostres loadors,[4] les quals dues coses son de part la natura que pren la volentat de la memoria e del enteniment, e de part la consciencia qui manant ubliga la volentat que fassa so a que la memoria[5] e lenteniment la naturen. ℣ 6. On, enaxí, *Sènyer*, com lom[6] es occasionat a amar aquells qui vos loen per so com son vostres loadors e vostres amadors, enaxí es hom ubligat a esser loador e amador daquells qui vos loen e amen. On, com sensualment sintam e entellectualment entenam que los homens mundans de nulls homens no diguen tan volenters mal com dels clergues e dels homens religiosos, per assò es significat que los homens mundans no son amadors ni benvolents dels vostres servidors.

7. *Gran Senyor sobre totes granèes, noble Senyor sobre totes noblèes!* La segona raó don entenem parlar damor es de oracio. On, deym, *Sènyer*, que los homens qui vos amen, vos adoren e us reclamen e s confíen[7] e sesperen en vos. On, qui vol amar aquells qui vos adoren[8] cové que remembren e que entenen les oracions e les pregueres que ells fan a vos: car enaxí com es cosa natural a[9] oracio que do fruit, enaxí es natural cosa a la volentat que am aquells qui son adorants e reclamants e gracies faents a vos.

1. A, ubliga.—2. A, qui u enten.—3. E, caia.—4. J, amadors e loadors.—5. A, J, so que aquela memoria.—6. E, com hom.—7. A, e us confien.—8. E, qui uos adoren [e us reclamen].—9. A, manca *a*.

℣ 8. Car natural cosa es segons entellectual natura que lo remembrament e lenteniment do vertut e proprietat a la volentat que am aquells qui vos adoren; car tant es, *Sènyer*, gran la gracia e la vertut que la memoria reeb com remembra e lenteniment com entén la oracio quels homens religiosos fan a vos els altres homens justs, que per aquella vertut e aquella gracia la volentat se complex tota de gracia e de vertut en amar tots aquells qui vos adoren ni reclamen. ℣ 9. Mas car los homens mundans vanagloriosos remembren quels homens religiosos son homens pacients e homens qui no reten mal per mal, e com los homens daquest mon amadors amen e envejen lurs richèes e lurs bens, per assò, *Sènyer*, forsen e constrenyen e roben aquells, e per tal que agen a les gents escuses son maldeidors[1] daquells. On, tot assò esdevé per so car lur remembrament no remembra ni lur enteniment no entén la gran vertut qui es en lo remembrament ni en lenteniment ni en lo voler daquests[2] benahuirats qui vos adoren eus reclamen.[3]

10. *Vertuós Senyor pare de vertut, gloriós Senyor pare de totes glories!* La tersa raó se diu de veritat. On, deym que entellectualment entenem que vos sots veritat, e car vos sots, *Sènyer*, veritat, per assò son molts homens justs en est mon qui son servus e sotsmeses de veritat per so car veritat remembren e entenen e amen. On, qui aquests homens servus de veritat vol amar, cové quels remembre els entena en la veritat en que son, per tal que la volentat am so que la memoria remembra e lenteniment entén. ℣ 11. On, com siam sensibles e com entenam manifestament que en null poble no son tant amats ni honrats homens religioses com en lo poble dels crestians, per assò es significat que aquells religiosos remembren e entenen e amen pus fortment veritat que neguns altres religiosos qui

1. E, mal didors.—2. E, daquels.—3. E, e reclamen.

sien en altre poble; car per so car més amen veritat son dignes de més esser amats e honrats e temuts. E si axí no fos e fos lo contrari, doncs los homens religiosos qui més remembren e entenen e amen veritat seríen menys amats e honrats e temuts, e si assò era enaxí sería significat que vos no sots acabat en dretura ne en saviea ne en poder ni en ordonacio, e assò es, *Sènyer,* cosa impossíbol. ℣ 12. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car per esta impossibilitat es significat que veritat es que vos sots .j. en trinitat e que sots encarnat en la Verge gloriosa; car si no era impossibilitat e era possibilitat[1] so qui es possíbol sería cosa impossíbol que vos fossets acabat, e que so qui es més digne de esser amat fos menyspreat e que so qui es indigne de esser amat for més preat, e si axí era sería veritat en viltat e falsetat en honrament, e assò es cosa impossíbol.

13. *Ah sancta resplandor de totes resplandors, ah*[2] *lugor gloriosa de totes lugors!* La quarta raó se diu dumilitat. On, deym, *Sènyer,* que sensualment sentim e entellectualment entenem que aquells qui vos amen amen humilitat, e aquells qui vos no amen amen ergull. On, qui vol amar aquells qui vos amen, cové que remembren e entenen humilitat e ergull, e egualment lur remembrament e lur enteniment guarden ergull e humilitat; e si assò fan, adoncs la volentat amará humilitat e desamará ergull, e amant humilitat amará los homens humils qui vos amen. ℣ 14. *Gloriós Senyor!* Enaxí com qui encenía un ciri en abdosos sos caps[3] covenría que abdosos[4] los lums sajustassen per so com la .j. se mouría en vés lautre, enaxí, *Sènyer,* com hom remembra e entén humilitat,[5] adoncs es son voler occasionat a amar vos qui sots font de humilitat, e per la amor que hom ha a vos se mou lo voler a amar aquells

1. E, e era possibol causa.—2. E, manca aquesta interjeccio.—3. J, per tots dos caps.—4. E, ab.ij.: J, tots dos.—5. A,J, remembra humilitat e enten.

humils religiosos els homens justs qui vos amen: car enaxí com es cosa natural a voler ergullós que no am nulla cosa sino sí metex tan solament, la qual amor ha a sí metex falsament, enaxí es cosa natural a voler humil que am tota cosa on aja humilitat. ✠ 15. On, beneyt siats vos, *Sèyner Deus:* car enaxí com es natural cosa al plom que son moviment lo luny dels locs alts, enaxí ergull ha natura contraria; car volent ergull anar als locs alts va als locs bays, enaxí com humilitat qui movénse als locs bays puja als locs alts. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol amar los homens qui vos amen, no menyspreen[1] les gonelles velles[2] de vil drap qui pujen com les vermelles noves enfresades devallen, ni no menyspreu[3] pobretat de viandes ni de menyspreament daquest mon, car aquella pobretat humilía hom a les coses baxes per so que hom pug a les coses altes a les quals no pot pujar ergull ab les riquèes[4] ne ab los delits mundans.

16. *Dreturer Senyor, cumpliment de tots acabaments!* La quinta raó es dita de dretura.[5] On, deym que sensualment sentim e entellectualment[6] entenem, *Sènyer,* que vos sots dreturer: on, tots aquells homens qui amen vos son dreturers, e tots aquells qui amen dretura son amadors daquells qui vos amen. ✠ 17. Car en so, *Sènyer,* que hom ama vos es hom amant dretura, e amant hom dretura remembra hom e entén aquells qui an dretura, e remembrant e entenent hom aquells qui an dretura, vol hom e ama aquells per raó de la volentat que ama en ells dretura, e per assò sots vos mijá en so que sots dretura; car per la amor que hom ha a vostra dretura, ama hom tots aquells qui vostra dretura amen. ✠ 18. On, com assò sia enaxí, doncs dretura amen aquells qui son punits per dretura com amen aquell[7] qui dretureramen los ponexen.[8] Mas aquells qui

1. menyspreu(?).—2. J, los gonells uells.—3. E, meynspreen.—4. E, richeses.—5. A, es dita dreturera: J, es dita dretura.—6. A, entellectual.—7. aquells(?).—8. J, punex.

desamen los reys els princeps qui dretureramen los ponexen, aquells, *Sènyer*, no amen dretura e son amadors dinjuria, la qual amor priva en ells per so car no amen vos qui sots cumpliment de tota justicia, car si vos amaven amaríen tots los vostres officials dreturers qui per vos en est mon tenen dretura.

19. *Oh vos, Sènyer Deus, qui sots esperansa e consolacio de tots nosaltres!* La .vj^a^. raó se diu desperansa. On, deym que natural cosa es al amic quis confía e sespera[1] en lamat: on, per assò, *Sènyer*, tots aquells qui a vos[2] amen, cové de necessitat que en vos ajen confiament e esperansa; car si en vos no sesperaven nis confiaven, impossíbol cosa sería que us amassen. ✠ 20. On, enaxí com es cosa natural que voler ix de remembrement e de enteniment, enaxí, *Sènyer*, la amor que hom ha a aquells qui vos amen ix del remembrament e del enteniment que hom ha esperant en vos, e del remembrament e del enteniment que hom ha[3] en aquells qui an confiament e esperansa; car tant es gran la vertut que ix de la memoria e del enteniment com la ánima remembra e entén esperansa en vos e com remembra e entén en aquells qui en vos sesperen es confíen, que tots aquells ama qui en vos an esper[4] e confiansa. ✠ 21. On, com lo vostre servidor, *Sènyer Deus*, sia remembrant la vostra gran misericordia e son enteniment la entena e sa volentat la vulla, per assò lo vostre servidor, al qual es gran necessitat vostra misericordia, se confía en la vostra gran misericordia[5] gloriosa, e confiantse en ella, ama e loa e beneex tots aquells qui en vostra piadosa misericordia an confiament e esperansa: car enaxí com segons cors natural láer reebent calor del foc escalfa laigua sobrel foc reebent laygua humiditat del áer, enaxí per gracia e benediccio que vos donats a la mia ánima com remembra e entén e

1. ques confiy e sesper(?): J, quis confie e sespera.—2. E, qui uos. —3. A,J,M, manca aquesta linya.—4. J, esperansa.—5. E, en la uostra misericordia.

ama esperansa en la vostra misericordia, ama tots aquells qui en la vostra misericordia sesperen es confíen.

22. *Benigne Senyor graciós amorós!* La setena raó se diu de penetencia. On, deym que tot home qui am vos ama penitencia: on, tots aquells qui amen penitencia son amats per aquells qui remembren e entenen e amen penediments de lurs peccats e qui fan dejunis e romeríes e afliccions[1] e les altres coses semblants a aquestes. ℣ 23. On, com assò sia enaxí, doncs aquells homens lecs[2] qui amen penitencia, son amadors dels bonahuirats religiosos qui fan penitencia e afliccions per lurs[3] peccats e per los nostres e qui ploren lurs peccats e los nostres; e si tant es que alcú dels religioses avent bona entencio fa errada en aver alcuna opinió desordonada de alcún home lec, e sil home lec, *Sènyer,* lama acabadament, amará sa bona entencio e nol desamará per la opinió que avía desordonada per defalliment de saviea. ℣ 24. Mas, com los homens lecs, *Sènyer,* loen los homens dorde religiosos e no amen fer penitencia, adoncs es la amor defallent per defallent remembrament e enteniment e voler; car si avíen a ells a membrar, acabat remembrament e acabat enteniment et acabat voler, amaríen tota la penitencia que los religiosos fan, e amant los lecs lur penitencia ab acabat remembrament e enteniment, seríen, *Sènyer,* amadors de penitencia; car de la volentat del remembrament e del enteniment de la ánima qui acabadament remembra e entén la penitencia dels benahuirats religiosos, ix volentat acabada qui ama penitencia.

25. *Graciós Senyor complit en totes gracies e en totes valors!* La .viij^a^. raó se diu dalmoyna. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que aquells amen vos qui fan almoyna per la vostra amor. On, qui vol amar aquells qui vos amen, cové, *Sènyer,* que remembre e entena

1. E, afleccions *(passim).*—2. E, lexs.—3. E, los lurs.

aquells qui fan almoyna segons lur poder ni segons ques cové; car més dalmoyna fa, *Sènyer*, hom on més vos ama, e major es lalmoyna del hom pobre que del ric, e per assò segons que es gran la almoyna, sí es gran la amor, e segons que es gran la amor, sí deu esser amat aquell qui fa la almoyna[1] per aquells qui volen amar aquells qui vos amen. ✠ 26. Si los homens qui prenen almoyna amen més la almoyna que prenen que aquells qui la donen, aquells, *Sènyer*, no amen acabadament aquells qui vos amen; e assò es per so car pus fortment e pus sovín remembren la almoyna que demanen que vos, e per assò amen mes la almoyna que cells qui la almoyna donen. Mas si los homens qui demanen per la vostra amor membraven e enteníen e amaven més vos que so que demanen, amaríen aitant o més aquells qui vos amen, com los dons que dells prenen. ✠ 27. On, com assò sia enaxí, doncs segons assò es significat al humá enteniment que aquells qui la almoyna amen més que los qui la almoyna donen, no amen acabadament, e per lo defalliment de la amor qui es en ells, seguexse, *Sènyer*, que acabadament no amen vos, e per so car amen vos defallentment, ha defalliment en lur remembrament e en lur enteniment, e per lo defalliment aquest esdevés moltes vegades[2] que desamen aquells qui moltes vegades los[3] an donat, per so car alcunes poques de vegades lur dien de no, la qual desamor nols auríen si remembraven ne enteníen[4] los dons que nan reebuts.

28. *Passient Senyor ple de tot ensenyament e de tota cortería!*[5] La .ix^a^. raó se diu de paciencia. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que aquells qui vos amen, amen paciencia en lur pobrea e en lur malautía e en lurs treballs e en lurs viltats e en los menyspreaments en los quals hom los ha per la vostra amor; car natura es, *Sènyer*, de bon amic[6] que aja aitanta de pacien-

1. E, qui fa almoyna.—2. E, de uegades.—3. E, lur.—4. E, e entenien.—5. E,J, cortesia.—6. E, de bo amic.

cia per son amic[1] com es la amor que ha a son amat. ✠ 29. On, qui vol esser amador daquells qui vos amen, sia amador, *Sènyer*, daquells qui an paciencia en est mon en los mals e en los treballs que per la vostra amor sostenen. On, com assò sia enaxí, doncs aquells qui turmenten e treballen e enganen e escarnexen e aucíen aquells qui amen paciencia, no son amadors daquells qui vos amen; e assò es per so car en lur remembrament e en lur enteniment no usen de paciencia, per la qual privacio de paciencia privada en lur remembrar e en lur entendre, priva paciencia de lur voler, per lo qual voler priva amor en ells en quant no amen los homens pacients turmentats e treballats per ells. ✠ 30. *Gloriós Senyor!* Enaxí com temps no pot hom recobrar ni comprar sino ab temps, en axí amor no pot hom aver sino ab paciencia: car enaxí com hom[2] pec innorable qui vol esser savi no pot cobrar lo temps que ha perdut a esser savi, menys de temps que meta en apendre e en esser savi, enaxí, *Sènyer*, los homens impacients si volen amar aquells qui vos amen, no poden aquells amar sino ab semblant paciencia de lur paciencia: car axí com un temps se recobra per altre temps, axí una amor se recobra per altra amor e una paciencia per altra paciencia. On, com assò sia enaxí, doncs lo vostre servidor ama paciencia per tal que paciencia lo fassa esser amador daquells qui son amadors de vos qui sots mon amador gloriós Deus.[3]

1. E, amat: M, *amato*.—2. E, lom.—3. E, deu.

¶ CAP. 282. *Com hom tracta de la art e de la manera per la qual hom se pot enamorar*[1] *de son Deu gloriós.*

DEUS *.j. donant acabament a tota unitat e a tota pluralitat!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que en est mon ha hom art et manera per la qual hom pusca usar del offici en que es. On, enaxí com hom ha mester art a son offici e sens art hom no sería en offici, enaxí, *Sènyer,* aquells qui volen amar vos cové que prenen art per la qual vos sapien amar eus pusquen amar. On, si al pellicer o al sabater o al juglar es donada[2] art per tal que sia lur mester, doncs, quant més deu hom encercar art per la qual sia vostre amador e vostre loador, e majerment com hom sia tan fortment ubligat a amar e servir son gloriós Deu! ¶ 2. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol aver art de vos a amar cové que encerc aquella art ab les .iij. vertuts de la ánima, lo qual encerquament, *Sènyer,* cové esser fet en .ix. coses les quals son aquestes: potencia vegetable, potencia sensitiva, potencia ymaginativa, potencia racional, potencia mutiva, potencia e actualitat, primera entencio e segona, acabament e defalliment, solicitat[3] e contemplacio. ¶ 3. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com la art de fustería está en les aynes[4] e en la saviea del fuster e en la materia, so es lo fust, enaxí art de vos a amar está primerament en la vostra gracia e en les .iij. vertuts de la ánima qui la gracia reeben, e les .ix. coses damundites

1. E, e de la manera que hom pot auer a enamorar se. — 2. E, es dona. — 3. J, soledat: M, *solitudo.* — 4. E, ahines.

son estruments on hom ha manera a enamorarse de vos com hom reeb los significats de vostres qualitats e los significats de les .ix. coses damundites.

4. *Ah Senyor*[1] *al qual nulles coses no poden esser amagades, ah dreturer Senyor per lo qual totes coses son jutjades!* La primera raó se diu de la potencia vegetable. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que la potencia vegetable viu per lo temprament[2] de les .iiij. qualitats generals, so es calor e fredor e humiditat e sequetat; car com les dites .iiij. qualitats son, *Sènyer,* desordonades en alcún[3] cors vejetat, adoncs es en corrupcio la potencia vegetable en aquell cors. ℣ 5. On, qui vol aver art ne manera, *Sènyer,* en vos a amar, cové que aja continencia e abstinencia en son menjar e en son beure e en les altres coses sensuals, per tal que les .iiij. qualitats tenguen ordonada la potencia vegetable a esser sobject endressat e aparellat com vos siats amat per home; car si la potencia vegetable es desordonada per sobre abundancia[4] de viandes o per poques o per sobre o per pocs negocis sensuals, adoncs la dita potencia es occasió al corrompiment e al destruiment de la art per la qual hom de vos se enamora. ℣ 6. Car com hom destrúu, *Sènyer,* atempransa en la potencia vegetable, adoncs es fet contrast enfre los senys sensuals e los entellectuals, e per aquell contrast la ánima no ha aparellament ordonat com tenga en actu son remembrament en vos a remembrar ni son enteniment en vos a entendre ni son voler en vos a amar; mas com la vegetable es de bona disposicio, adoncs ha la ánima aparellat sobject en lo cors com sia remembrant e entenent e amant son Senyor Deus.

7. *Celestial Rey de gloria inmortal e incamiable!* La segona raó se diu de la potencia sentitiva. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que la po-

1. E, A seynor [acabat].—2 E, latrempament.—3. E, alcu.—4. A, sobre hundancia.

tencia sensitiva viu per lo endressament dels .v. senys sensuals los quals la servexen. On, qui vol esser amador vostre cové que endrés, *Sènyer,* lós senys sensuals ab los senys entellectuals: car axí com la potencia vegetable sendressa per les .iiij. qualitats generals, enaxí los .v. senys sensuals sendressen per los .v. senys entellectuals, e per lo endressament dels senys sensuals es endressada la sentitiva a esser ordonat sobject a la ánima com ella[1] tenga en actu la memoria en vos a membrar e lenteniment en vos a entendre el voler en vos a amar. ✠ 8. Mas, com los senys sensuals no son endressats per los entellectuals, adoncs es la potencia sensitiva dona de la potencia racional, e per la servitut en la qual es la racional, la sensitiva se[2] desordona a esser sobject a la memoria e al enteniment e a la volentat, e la memoria e lenteniment e la volentat se desordonen en la potencia racional la qual no ha sobject ordonat on pusca membrar ni entendre ni amar son creador e son Deu. ✠ 9. Mas, com la racional potencia es dona de la sensitiva, adoncs en tot so que la sensitiva ou[3] ni veu ni odora ni gusta ni sent, es la racional membrant e entenent e amant son creador e son Deu, e com la sensitiva es dona de la racional, adoncs en tot so que la sensitiva ou e veu e odora e gusta e sent, es la racional ublidant e innorant e privant damor a son Senyor Deu. On, com assò sia, *Sènyer,* enaxí, doncs qui vol aver art ni manera de vos amar, aja art e manera per la qual fassa dona la potencia racional de la potencia sentitiva, per tal que la racional aja poder de remembrar e dentendre son Deu, car sil remembra e lentén, de necessitat cové que la volentat lam el vulla.

10. *Senyor gran en tots honraments e en totes honors!* La tersa raó se diu de la potencia ymaginativa. On, deym que la potencia ymaginativa segons que continuadament[4]

1. E, com en ela.—2. A, manca *se.*—3. E, que la sent e ou.—4. E, continuament.

usa de les coses temporals sensuals a ymagenar, segons aquella continuacio e segons aquell ús la ánima savea e sacustuma a ublidar e a innorar son creador e la gloria de paradís, e per assò la volentat no ha art ni estrument ab que desam les coses temporals ni ab que sia amant la vostra gloriosa essencia: car en axí, *Sènyer*, com accidentalment home collèric esdevé fleumàtic[1] com usa més de les viandes fredes e humides que les caldes e les seques, enaxí accidentalment la ánima sacustuma a enamorar segons que es gran la ymaginacio en la cosa amada. ✠ 11. On, enaxí com lo ters mou[2] de la figura primera la conclusio vera ha significacio meitadada[3] de ver e de fals, axí, *Sènyer*, com la ymaginativa més e pus suvín tracta de les coses mundanes que de les celestials, adoncs falsament enamora la volentat del home de les coses mundanes, jassía que a les vegades la memoria vos remembre e lenteniment vos entena: car axí com daquestes dues proposicions ix vera conclusio, so es: Alcún hom es escrivá, e tot escrivá es animal, doncs, alcún hom es animal; e axí com la conclusio diu ver e significa falsament que alcú home no sia animal, enaxí, *Sènyer*, la ymaginacio ymagena veritat com ymagena les coses daquest mon; mas car per sa ymaginacio les coses mundanes son més amades que vos, adoncs son falsament ymaginades per raó de lonc e de continuat remembrament e enteniment usants de les coses mundanes e no fruents de lur creador. ✠ 12. On, qui vol, *Sènyer*, enamorar la sua ánima de vos, desfassa la falsa ymaginacio que hom ha en les creatures adoncs com la ymagitiva es pus serva de la sensitiva que de la racional: car en axí com la falsa significacio en largument despar e desana com hom lo ters mou muda en lo primer mou, axí com qui diu: Tot home es sensible e tot sensible es animal, doncs, tot home es animal:

1. E, flaumatic.—2. M, *modus*.—3. J, meltadada.

on doncs, es significat que impossíbol cosa es que alcún home no sia animal. On, axí com aquesta significacio sendressa en lo primer mou e nos pot endressar en lo ters, enaxí qui vol endressar son remembrament e son enteniment e son voler en aver art de vos a amar, remova la ymaginacio de la superflua quantitat de temps la qual ha en ymaginar[1] los delits mundans e ymagén[2] en la viltat del mon, per tal que la memoria remembre e lenteniment entena e la volentat am la gloriosa vostra essencia beneyta e les acabades calitats qui son en ella.

13. *Ah Senyor cuminal a pobres et a rics, atrobat en tots temps, desijat per tots pobles!* La quarta raó se diu de la potencia racional. On, deym que entellectualment entenem que los .v. senys entellectuals servexen la potencia racional, per los quals sendressa a remembrar e a entendre e a voler vostra essencia gloriosa; mas axí com lo enteniment dome reeb falsa forma con aferma per vostre saber predestinacio e no tracta de vostre poder ni de vostra saviea ni de vostra volentat acabada, enaxí, *Sènyer*, la potencia racional vos remembra eus estén eus vol falsament com la sentitiva es dona della e com los senys entellectuals son servus e catius dels senys sensuals. ✠ 14. Car axí com lenteniment innora franca volentat e vostra justicia e vostre acabament com guarda predestinacio tan solament per vostre saber, axí la raó com es serva de la sensitiva e ama vos[3] més per la sensitiva que per vos metex ne per sí metexa, adoncs vos ama falsament per so car falsament remembra e falsament entén e falsament vol. On, axí com hom endressa son enteniment en la predestinacio com hom remembra e entén predestinacio ab lacabament de vostre poder e saber e voler e ab la vostra dretura e misericordia, enaxí, *Sènyer*, endressa hom la racional potencia com hom ama més membrar e entendre e voler vos per

1. A, en la qual an a ymaginar.—2. E, ymajenen.—3. A, axi com la rao com es serua de la sencitiua ama vos.

vos metex que per nulla altra cosa, e com ama més remembrar e entendre e voler per la proprietat de la racional potencia que per la proprietat de la potencia sensitiva. ✠ 15. On, com assò sia, *Sènyer*, enaxí, doncs qui vos vol amar sapia aver art e manera com la potencia racional sapia vestir e afigurar de vertader remembrament e enteniment e voler, lo qual vestiment e afigurament se fa com la raó fruex[1] de la gracia de son creador segons la natura e la proprietat que son creador ha dada a son remembrar e a son entendre e a son voler, la qual natura e proprietat es contraria ab la natura accidental de la qual la raó vest e afigura son remembrament e son enteniment e son voler com ama vos per la segona entencio e ama les coses sensuals per la primera entencio.

16. *Dreturer Senyor amorós vertuós gloriós!* La quinta raó se diu de la potencia mutiva.[2] On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que la potencia mutiva es la potencia quis mou actualment e potencialment com so qui es en potencia aduga en actu e so qui es en actu aduga en potencia, sia que sia la cosa sensual o entellectual. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol vos, *Sènyer*, amar,[3] cové que sapia aver art e manera per la qual ublic e empresó tan fortment la potencia mutiva a la potencia racional que no obeesca[4] a la potencia sensitiva sens licencia de la potencia racional. ✠ 17. On, com la potencia mutiva sia, deveída[5] enfre .ij. moviments, so es moviment entellectual e moviment sensual, e com lo moviment entellectual sia mogut per la raó e lo sensual sia mogut per la sensitiva, per assò, *Sènyer*, qui vol esser amador vostre, cové que lo moviment sensual sia mogut per lo entellectual segons la natura de la potencia racional, a la qual es naturat e donat remembrament e enteniment e voler per tal que sia amant son creador, e segons que re-

1. A, se fruex.—2. E, motiva *(passim)*.—3. E, qui uol seyner uos amar.—4. E, obesesca.—5. E, deuesida.

membra e entén e ama son creador, que mova la sensualitat a donar laor e gloria de son creador. On, qui per esta art e esta manera sab menar[1] ab.ij. los moviments de la potencia mutiva, adoncs fa venir lo bé qui es potencialment, en actu, e lo mal qui es en actu priva de la actualitat e fal esser en potencia. ℣ 18. Mas com los homens peccadors, *Sènyer,* no amen vos, adoncs la mutiva fa son sensual moviment movedor qui mou lo entellectual moviment a vanitats e a peccats: on, adoncs es axí com si lo molí tornava a enrere e faya[2] moure la bestia a enrere e que la bestia fos moguda el molí fos movedor de la bestia. On, axí com aital molí sería mulí contrari a son moviment e al moviment de la bestia, enaxí la sensitiva com mou la raó e la raó no mou la sensitiva, adoncs la memoria ne lenteniment nil voler no an moviment ordonat, e per assò nos moven a vos a amar ne a servir, e per assò la potencia mutiva fa, los mals qui son potencialment, esdevenir en actu, e priva[3] los bens de lur actualitat e fals esser en potencia.

19. *Savi Senyor en totes saviès, graciós Senyor en totes gracies!*[4] La .vj.ª raó se diu de potencia e de actualitat. On, deym que enaxí com les coses sensuals son en quantitat les unes majors que les autres e mellors e pus belles, enaxí entellectualment los uns remembraments e los uns enteniments e les unes volentats son majors e pus ordonades e pus vertuoses que les autres. On com assò sia enaxí, doncs qui vol esser amador vostre sapia pendre art e manera ab sí metex com do a sa ánima bell e noble e gran e vertuós remembrament e enteniment e voler; car aitant com potencialment está vertut en la ánima per la qual la ánima pot entellectualment aver bo e bell e ordonat remembrament e enteniment e voler actualment, aitant es lome poderós daver art e manera com aja amor

1. E, sab manera.—2. E, fasia.—3. A,J, manca aquest mot.—4. A,J, en totes les sauiees gracios.

a son creador. ℣ 20. *Gloriós Deus!* Enaxí com en materia dargent o daur están potencialment moltes formes, enaxí en la ánima dome está potencialment molt de remembrament e molt de enteniment e molta damor. On, axí com lo bo maestre sab adur belles formes en actu de la pessa del argent o del aur, e assò fa per la art que ha en aquell offici, enaxí, *Sènyer,* qui vulía aver art en vos a amar[1] poría adur en actu molts bells remembraments e moltes nobles sciencies e molts fervents volers; mas enaxí com lo pagés ol home orb[2] de la pessa del aur[3] no sabría trer una[4] bella figura, enaxí los homens peccadors tant son aorbats e tant son enamorats de les vanitats daquest mon, que no saben aver manera com vos sapien remembrar ni entendre ni amar. ℣ 21. *Sanctificat*[5] *Senyor!* Enaxí com la nau pot hom carregar aitant com hom se vol, enaxí, *Sènyer,* la ánima aitant com hom se vol la pot enamorar de vos: car axí com la nau ha locs per los quals hom pot metre en ella so don hom la carrega, enaxí la memoria e lenteniment son carreres e portals on la ánima pot hom umplir damor; e en axí com hom buida la nau com hom ne trau[6] per la porta so on ella es plena e carregada, enaxí buida hom la ánima de la vostra amor com hom no li fa remembrar e entendre vos segons la vertut que ha potencialment en vos a remembrar e a entendre; e enaxí com la nau pot hom carregar e umplir[7] de ques vol, enaxi pot hom umplir[7] la memoria e lenteniment el voler de ques vol; e enaxí com les unes naus son carregadas de mellor mercadería que altres, enaxí les unes ánimes remembren e entenen e volen mills e més ferventment[8] que les altres.

22. *Creador Senyor benfactor, en tots bens abundós!* La .vij.ª raó se diu de les dues entencions. On, deym que natura es damor que am més la cosa amada [per la prime-

1. E, en uos amar.—2. E, orp.—3. E, argent.—4. E, nula.—5. E, Sentificat *(passim, de* sentificar).—6. E, com ne trau.—7. E, complir.—8. E, uolen mils e mes e pus freuentment.

ra que per la segona entencio], axí com lome que ama més vida que pa, car lo pa ama per so que viva, on la vida es amada per la primera entencio e lo pa per la segona; e aquesta amor es, *Sènyer,* en home continent atemprat[1] en sa vianda. Mas del home glot e embriac es tot lo contrari, car aquell ama viure per so que pusca molt menjar e beure. ✠ 23. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol aver art e manera en vos amar, am, *Sènyer,* vos per la primera entencio e am totes coses altres per la segona entencio a esguardament de la amor que ha a vos; car natura es de la volentat que més ama e més vol e més desija la cosa membrada e entesa per la primera entencio que per la segona. On, per assò los homens peccadors com pus fortment e pus suvín sien remembrants les vanitats daquest mon que en la celestial gloria, per assò la volentat ama més so que més es remembrat e entès. ✠ 24. On, si la volentat del home es més amant aquest mont qui es vil e àvol e corromput, e aquesta amor ha per so car aquest mon es més membrat e més entès que lautre qui es seggle noble perdurable gloriós sens nulla corrupcio, doncs, quant més es aparellada la volentat damar vos si era qui ab la primera entencio amás[2] vos qui sots sens tota comparacio senyor pus digne de esser amat per la primera entencio, que no son totes les creatures ni per la primera entencio ne per la segona! On, com assò sia, *Sènyer,* enaxí, doncs los malvats[3] homens qui amen sí meteys per la primera entencio e vos per la segona, aquells no son dignes de vos amar ne dignes que vos los amets ne que per nulla cosa sien amats, e per assò[4] car an amor desordonada son impacients e son falses e traydors e enemics de vera amor.

25. *Vertuós Senyor, font de vertut e de gracia!* La .viij.ª raó se diu dacabament e de defalliment. On, deym que

1. E, e atrempat.—2. A,J, ama.—3. A, malts: J, mals.—4. E, e per so.

sensualment sentim e entellectualment entenem que acabament e defalliment son dues coses contraries quis conexen la una per lautra. On, qui vol aver art e manera, *Sènyer,* de vos amar, fassa son remembrament remembrar acabament e defalliment per tal que lenteniment entena la cosa on es acabament e la cosa on ha defalliment, e la volentat am la cosa acabada e que no aja amor al defalliment. ✠ 26. On, per so com natural cosa sia a la volentat que am acabament e no es de sa natura que am defalliment, e com aquesta natura e proprietat sia, *Sènyer,* en la volentat [segons] cors natural per raó de la dignitat que acabament ha sobre defalliment en so que acabament ha dignitat que sia amat e nou ha defalliment,[1] per assò com la ánima tracta remembrant e entenent en acabament e en defalliment, adoncs la ánima senamora dacabament. On, com assò sia enaxí, doncs qui aquesta art vol aver damar acabament, remembre e entena lo vostre acabament e lacabament que vos avets donat a les creatures, e remembre lo defalliment qui es accidentalment caút en les creatures per obra de peccat; e si assò fa, doncs[2] aurá art e manera per la qual la sua volentat senamora de la vostra acabada deitat gloriosa. ✠ 27. *Gloriós Senyor!* Aitant com la memoria pus longament e pus suvín e majors coses e pus novelles e pus diverses remembra, aitant es major lo remembrament, e assò metex se seguex del enteniment: on, segons que la memoria sestén en remembrar e lenteniment en entendre, sís fa la volentat en amar. On, com aquest LIBRE DE CONTEMPLACIO sia, *Sènyer,* art per la qual hom senamor de vos, per assò es alongat en tants capitols e en tantes raons novelles e diverses, e com los capitols e les raons sien en acabament, per assò la volentat on més lo remembrament e lenteniment están en aquest LIBRE, se forma art e manera a la volentat que senamor[3] de vos.

1. E, e no á defaliment.—2. E, adoncs.—3. E, que son amor.

28. *Ah Senyor qui volets tot so que avets en poder e podets tot so que volets voler!* La .ix.ª raó se diu de solititat[1] e de contemplacio. On, deym que qui vol aver art e manera de vos amar sia solitari per tal que mills pusca son remembrament e son enteniment contemplar en vos, per la qual contemplacio la volentat aja major aparellament damar vos. On, axí còm natura dona al bou que culla la erba e puxes que la remuc e la mastec, e assò fa natura per so car lo bou no auría temps que masteguás[2] com pex tota la herba que ha mester, enaxí, *Sènyer*, per art e per manera pot hom cullir ab los .v. senys sensuals los significats qui signifiquen la vostra noblea, e puxes cové que hom sasol per tal que ab los .v. senys espirituals hom vos pusca contemplar. ✠ 29. On, com solititat,[3] *Sènyer*, sia pus semblant cosa e pus acostada a contemplacio entellectual que no es companyía de gents, e com les coses sensuals dementre que son presents embarguen les .iij. vertuts de la ánima e los .v. senys entellectuals adoncs com la ánima vol contemplar en vos, per assò aquell qui vol amar vos cové que sius vol amar ferventment e devota de tota la forsa de son remembrament e de son enteniment e de son voler, que sapart e que sia sol alcunes vegades per tal que les .iij. vertuts pusquen mills esser en lur vertut e en lur forsa. ✠ 30. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com hom ha poder de asoliar ses sensualitats, enaxí ha hom poder de asoliar sa ánima de les obres mundanes per tal que hom lo acompany[4] ab la vostra gloriosa essencia divina e ab vostres obres per contemplatiu remembrament e enteniment e voler. On, per assò los hermitans en lo comensament de la contemplacio e puxes los monges els autres religiosos, an aportada[5] e asoliada lur ánima de les coses sensuals asoliant lurs sensualitats e

1. E, solitut: J, solitat.—2. E, masteges.—3. A, sollicitat.—4. E, la acompayn.—5. J, apartada (En el m.s. A, una má posterior corretgi el mot *aportada* en *apartada*).

apartant de la vanagloria mundana la qual es contraria a contemplar la vostra gloriosa essencia divina.

¶ CAP. 283. *Com home ama loar nostre Senyor Deus Jhesu Christ.*[1]

OH *Deus gloriós eternal vertuós, en tots poders poderós!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que laor se departex en dues maneres, so es a saber, laor entellectual e laor sensual. Laor entellectual es, *Sènyer,* com hom remembra e entén e ama alcuna cosa o les qualitats o les obres daquella; laor sensual es com hom ab la boca loa la cosa remembrada e entesa e amada. ℣ 2. On, com laor se departesca en estes dues maneres damundites, per assò es significat al humá entenimen que laor entellectual per una manera es mellor que la sensual, e la sensual es per altra manera mellor que la entellectual. So per que la laor entellectual val més, *Sènyer,* que la sensual, es per so car la ánima pot més membrar e entendre e amar vos que la paraula nous pot loar, e major vertut ha la ánima en membrar e en entendre e en amar que lo cors no ha en parlar; e so per que la laor sensual es mellor que la entellectual, es per lo profit comú, car lome qui loa vos preicant a les gents fa caber[2] la laor en moltes ánimes. ℣ 3. On, com assò sia enaxí que laor se departesca en laor entellectual e en laor sensual, e com la una laor valla més per una manera que lautra e laltra valla més per lautra[3] manera, doncs per assò cové que pus nos volem contemplar en la amor que hom ha a donar laor de vos, que fruescam en vos de laor

1. E, nostre seynor jhesu christ.—2. E,J, saber: M, *esse.*—3. E, per altra.

entellectual e de laor sensual per tal que siam entellectualment e sensualment loadors[1] vostres.

4. *Eternal Senyor en tots temps al qual son fets tots honraments!* Qui entellectualment e sensualment vol esser loador vostre, cové que apoder e avigor son remembrament e son enteniment e son voler en vos a loar e a beneyr; car per so com vos, *Sènyer,* sots senyor digne de grans laors e de grans honors, per assò es mester que aquell qui vos vol loar, queus lou de tota la vertut de sa ánima e de son cors, lo[2] qual vos loa de tota sa forsa entellectual com la memoria e lenteniment e lo voler donen tota lur forsa en vos a loar, per la qual forsa entellectual se mou tota la forsa sensual a vos a loar e a beneyr. ℣ 5. Car enaxí com sensualment .j. cors se mou per altre, enaxí, *Sènyer,* sensualment e entellectualment se fa moviment compost de entellectuitat e de sensualitat en vos a loar e a servir com la ánima ha tot son remembrament e son enteniment e son voler en vos a loar. On, com assò sia enaxí, doncs nos a laor e a gloria de vos nos mouem entellectualment e sensualment en vos a loar en .viij. coses, so es saber: en la vostra[3] deitat, en so qui no es vostra deitat, en les obres de vostra deitat, en les obres qui no son de vostra deitat, en lesser de vostra humanitat, en so qui no es vostra humanitat, en les obres qui son de vostra humanitat, en les obres qui no son de vostra humanitat. ℣ 6. Mas car la nostra laor entellectual ne sensual nous puría loar, *Sènyer,* en estes .viij. coses segons la laor qui a vos pertany, per assò es significat que la laor que nos podem donar en estes .viij. coses es molt poca a esguardament ques tanyería que vos fossets loat e beneít per acabat remembrament e enteniment e voler e per acabada sensualitat, lo qual acabament no pot hom aver en est mon ple de defalliment e de corrupcio e de culpa.

1. E, loodors.—2. E, la.—3. A,J, manca *en la uostra.*

7. *Ah Sènyer Deus qui remembrant vostres honraments multiplicats*[1] *mos pensaments!* La primera laor se diu de la vostra essencia divina gloriosa. On deym que entellectualment entenem que la nostra ánima remembra e entén e ama vostra unitat e vostra trinitat fruent en vostra infinitat e vida e eternitat e poder e saviea e amor e simplicitat e gloria e acabament e les altres qualitats. On, aitant com la ánima, *Sènyer*, ha vertut ni forsa ne fruiment en vos per esta manera, daitant es loable la vostra deitat sancta. ℣ 8. On, com la ánima sia finida en fenit remembrament e enteniment e voler, e com vostra unitat e vostra trinitat e totes vostres qualitats sien, *Sènyer*, sens nulla fi, per assò la cosa fenida no pot loar tant com es la cosa infinida; car si la mia ánima podía tant loar com cosa infinida es digna de esser loada, doncs la mia ánima sería infinida en son remembrar e en son entendre e en son voler, e assò es cosa impossíbol que creatura sia sens comensament ni sens terminacio. ℣ 9. *Gloriós Deus!* Com la boca del home vos loa sensualment dién que vos sots un deu tan solament e que sots una trinitat simpla gloriosa e que sots infinit e viu et eternal e poderós e savi e amable e simple e gloriós e acabat en totes vertuts, adoncs, *Sènyer*, la boca parla diccions e paraules fenides en temps e en quantitat; mas so que les paraules significiquen es infinit e sens quantitat e sens temps. On, com assò sia enaxí, doncs, qui puría aestmar la gran laor on vostra deitat es digna de esser loada? ni la poca laor que hom ne diu per defallent sensualitat qui no basta a parlar infinidament en loar essencia e qualitats sens tota fi?

10. *Beneyt Senyor qui la nostra benahuiransa sots e la nostra gloria!* La segona laor se diu de so que vos no sots. On, deym, *Sènyer*, que entellectualment entenem que la ánima loa vos cóm remembra e entén e ama que vos no

1. A, e multiplicats.

sots materia ni forma ni cors ni cosa alterable ni mortal ne corrumput, ni no avets null constrenyiment ni null defalliment ni nulla passio. On, enaxí com la ánima vos loa entellectualment com remembra e entén e ama so que vos sots, enaxí vos loa entellectualment com remembra e entén so que vos no sots e la volentat vol que no siats nulla cosa avent defalliment. ✠ 11. *Gloriós Senyor!* Com hom parla e diu que vos no sots cosa material ne formal ni nulla cosa on caia defalliment, adoncs vos loa hom sesualment; mas la laor no es bastant per so car la boca no pot tant pronunciar ni continuar la paraula ni negar que vos no sots neguna de les coses damundites, com es veritat continuada en vostra essencia gloriosa no esser neguna de les coses damundites; car infinidament e eternalment es veritat que vos no sots nulla cosa avent defalliment, e la paraula no pot tant dir com es ver que vos no sots so que no sots. ✠ 12. *Verlader Senyor!* Com en Pere loa entellectualment o sensual en Guillem entenent o pronunciant que en Guillem no es bestia, adoncs es major la laor quen cogita on diu,[1] que no es la veritat que cogita o que parla;[2] car si en Guillem no es bestia per una natura e per una diversitat, no román per tot so que ell no aja moltes coses semblants en natura e en proprietat ab la bestia, axí com materia e forma e cors e corrupcio e comensament e fi e passio e mort. Mas de la laor que hom entén e diu[3] de vos, *Sènyer*, no es enaxí, ans nes tot lo contrari; car molt més sens tota comparacio es veritat cosa que vos no sots les coses damundites, que no es la laor que la ánima dona de vos membrant e entenent e volent, e lo cors parlant que vos no sots les coses damun dites.

13. *Singular Senyor sens par e egual*[4] *gloriós en son regne!* La tersa laor se diu de vostres obres. On, deym que la ánima qui remembra e entén e vol vostres obres, adoncs vos

1. E, en diu.—2. E, e que parla.—3. E, ni diu.—4. E, sens par egual.

loa membrant e entenent e amant aquelles. On, com la ánima entellectueja que vos avets creat lo mon e vos lavets ordonat el sostenits e lendressats, e vos sots aquell on es dretura e misericordia e pietat e mercè e humilitat e paciencia, adoncs la ánima vos loa, mas nous pot tant loar com vos obrats; car majors e més e mellors son les obres que vos fets, que no es la ánima en son membrar ni en son entendre ni en son voler. ✠ 14. *Humil Senyor!* Com lome loa vostres obres sensualment e diu que vos sots tot sol creador e senyor e benfactor e tot dreturer e tot piadós e axí de les altres qualitats, adoncs la boca no pot tant nomenar com vos podets obrar; car vostres obres son en tota la totalitat dels jenres e de les especies e de los individuus en quant reeben de vos gracia e benediccio, e la paraula no basta a tantes coses a nomenar, axí com la ánima qui no basta a tantes coses a membrar ni a entendre ni a amar. On, com assò sia enaxí, segons assò[1] es significat, *Sènyer,* que si una gota daigua es poca cosa a esguardament de tota la mar, encara sí es[2] pus poca sens tota comparacio la laor a la qual hom pot bastar a donar de les vostres obres glorioses. ✠ 15. *Dreturer Senyor!* Enaxí com hom no pot bastar a loar vos en vostres obres per granea de laors,[3] enaxí los uns homens qui loen[4] los altres no poden bastar a poca laor vertadera a donar los uns dels autres; car si en Pere diu que en Guillem es bo maestre de fer castells o torres,[5] la laor que hom li dona més ment que no diu ver, car lo castell o la torra nos pot fer menys de materia, e en Pere no es poderós de fer la materia si no la forma artificial tan solament; encara, que en Pere no ha feyt sí metex qui es maestre de la forma artificial: on, com assò sia enaxí, doncs més es loat en Pere en lo castell o en la torra que no es so qui es en lo castell per en Pere. Mas de vos no es enaxí, ans nes, *Sènyer,* lo contrari; car molt

1. E, doncs segons ayso.—2. E, encara es.—3. E, de loor.—4. A, los uns qui loen.—5. E, tors.

més sens tota comparacio ha en sola una flor que vos fets, que no poden[1] aestmar ni parlar tots quants homens aestmen ne parlen.

16. *Endressador Senyor dels vostres benvolents a benahuiransa perdurable!* La quarta laor se diu en les obres qui no son vostres. On, deym que com la ánima remembra e entén e vol que vos no fets peccat, adoncs la ánima vos loa remembrant e entenent e amant, lo qual loament, *Sènyer*, es entellectual; mas car[2] los peccats els falliments qui son, ánima no pusca tots membrar ni entendre, e car vos no ajats fets[3] negú daquells peccats, per assò es significat que ánima dome nous pot tant loar com vos sots digne de esser loat per so car no fets peccat. ✠ 17. *Gloriós Senyor!* Com hom parla e diu que vos no sots injuriós ni fals ne omayer[4] ni mentider[5] ni fornicador ni enganable, e assò metex dels altres vicis,[6] adoncs vos loa hom, *Sènyer*, sensualment que vos no fets negú dels peccats damundits; mas car vos segons vostra dignitat faríets a loar en tots quants peccats se fan dient e nomenant aquells afermant que vos non fets negú, e car null hom ni tots los homens nol poríen dir per raó de la multitut dels peccats quis son[7] fets es fan es farán, per assò no es null home qui pogués bastar a loar vos segons la laor qui cové esser dita de vos. ✠ 18. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com nulla laor no basta a loar vos, enaxí tota laor es sobre bastant a loar home; car si en Pere loa en Guillem dient que no es traidor ni luxuriós, per aventura en Guillem es estat traidor o luxuriós e en Pere quil loa no ho sab; o si en Guillem no es traidor ni luxuriós sensualment, per aventura es ho entellectualment membrant e entenent e volent tracio e luxuria, e si ho es no es digne de esser loat; o si tant es, *Sènyer*, que en Guillem no sia ne sensualment ne entellectualment traidor ne luxuriós, per aventura es envejós o ladre o glot o alcún vici ha.[8]

1. E, porien —2. A,J, manca *car*.—3. E, feyt.—4. E, homesier.—5. J, mençonager.—6. E, uiscis *(passim)*.—7. E, qui son.—8. E, manca *ha*.

On, com null hom no sia sens peccat alcú, doncs tot home com es loat e dit que no es mal, es sobre loat.

19. *Savi Senyor en totes savièes, honrat en tots honraments!* La .vª. laor se diu de la vostra humanitat gloriosa. On com la ánima dome vostra humanitat loa remembrant e entenent e amant, e com contempla membrant e entenent e amant que vostra humana natura es en unió ab la deitat, adoncs la vostra humanitat es loada entellectualment; mas la laor no es tan gran com pertany a la vostra humanitat vertuosa, car molt major sens tota comparacio es la vertut e la noblea que ha vostra humanitat en la unió de la deitat, que no es so que la ánima dome no[1] pot membrar ni entendre ni voler; car tots los angels ni totes quantes ánimes son no poríen tant donrament e de vertut membrar ni entendre ni voler en vostra humanitat com es la vertut e la excellencia qui es en ella. ✠ 20. *Vertader Senyor!* Com hom loa sensualment vostra humanitat sancta dient que ella es unida ab creador e que ella es mellor[2] sens tota comparacio que no son totes les creatures, adoncs la laor no es bastant a la vertut ne al honrament qui es en vostra humanitat gloriosa: car enaxí com vostra humanitat sobre puja totes creatures en valor e en noblea, enaxí, *Sènyer,* totes les creatures no poríen dir tanta de laor de vostra humanitat com a ella tanyería. On, com assò sia en axí, doncs, qui es qui pogués bastar a loar vostra humanitat piadosa? ne qui puría aestmar la gran noblea que vostra humanitat significa de son creador qui tan nobla creatura ha creada? ✠ 21. On, com sia cosa, *Sènyer Deus,* que nulla creatura ni totes creatures no poguessen bastar entellectualment ni sensualment a donar laor de vostra[3] humanitat gloriosa, doncs benahuirats son, *Sènyer,* aquells qui son loadors de la vostra sancta humanitat de tota la forsa de lur remembrament e de lur enteniment e de lur voler

1. ne(?)—2. E, es molt melor.—3. E. de la uostra.

e de tota la forsa de lur sensualitat, e benahuirats son aquells qui per loar vostra humanitat son pobres e son turmentats e morts, e benahuirats son aquells qui ab vers plors e ab veres lágremes son loadors de la vostra humanitat qui vertaderament plorá[1] e murí per so car vertaderament ama nosaltres peccadors. On, com aitals loadors sien beneyts per esta manera, doncs maleyts[2] son, *Sènyer*, aquells qui son blastomants e escarnidors de la vostra humanitat digna de totes honors.

22. *Ah Senyor qui sots e fos e serets ans de temps e aprés de temps!* La .vj^a^. laor se diu en so qui no es vostra humanitat. On, deym, *Sènyer*, que en Pere o en Guillem, e axí dels altres individuus, no son la vostra humanitat; car la vostra humanitat es aquella qui es benahuyrada a esser unida ab la deitat e nou es nulla altra creatura, car los altres individuus racionals son creats per aver benahuiransa en vostra deitat e en vostra humanitat, e la vostra humana natura tan solament es creada per aver benahuyransa en esser unida ab deitat e per donar benahuirança als sants de gloria. ✠ 23. *Humil Senyor!* Com vos ajats tant donrarament benahuirat sobre totes creatures a la vostra humanitat gloriosa, e com los falsos jueus blastomen e desonren aquella e an en opinió que en ella sia la viltat que ells se cuiden, e com los sarrayns no agen creensa que vostra humanitat sia unida ab la deitat ni no aja recreat lo mon, doncs los feels[3] crestians, *Sènyer*, deuríen esser dassò molt vergonyosos e molt represes per so car no van loar vostra humanitat que vos avets tan honrada e exausada e no reprenen los infeels qui aquella en lur[4] falsa creensa en tan gran viltat desonren; car so qui es pus nobla cosa a vostra humanitat li menysconexen e atribuexenli so qui li sería pijor cosa e més de dampnatge si privava en ella. ✠ 24. *Graciós Senyor!* Avilant e menys-

1. A, plura(?).—2. J, malauenturats e maleyts —3. A, fels.—4. A, an en lur.

preant los infeels vostra humanitat gloriosa, an entencio que honren vostra divina essencia, la qual ells avilen e menyspreen pus que avilen e menyscreen[1] aquella creatura per la qual la vostra divina natura es pus fortment significada en sos acabaments e en ses noblèes e en sos honraments que per totes les altres creatures. On, com ells sien menyspreants[2] so que vos més amats e més preats, e com ells desamen so per que[3] vos mills vos demostrats a nosaltres en vertuts e en noblea, doncs impossíbol cosa es, *Sènyer*, que ells sien per vos amats ni honrats, car no es natura damic que am ne honre aquell qui avila e desonra son amat.

25. *Ah Senyor qui enamorats mon cor de les vostres amors e alegrats mi dels vostres plaers!* La .vij.ª laor se diu de les obres de la vostra humanitat. On, deym que com ánima dome entellectueja membrant e entenent e amant que la especia humana es honrada en lo major honrament que pot aver per la vostra humanitat que es ajustada ab la deitat, adoncs, *Sènyer*, la ánima es loant vostra humanitat loant e entenent e amant; mas molt major sens tota comparacio es lo bé el honrament que tota la especia humana ne reeb, que no es so que la ánima ne pot membrar ne entendre ne voler. ✠ 26. Enaxí, *Sènyer*, com laor entellectual no pot bastar a loar les obres de vostra humanitat, enaxí e menys encara hi pot bastar laor sensual; car totes les creatures no puríen dir ni escriure tant de bé com es lo bé ni la benahuiransa qui es tractada e ordonada e endressada per la vostra humanitat gloriosa; car tant es gran cosa vostra humanitat per la raó[4] de la unió que ha ab vostra deitat, que totes les creatures no puríen dir tanta de laor della com es solament un significat que ella dona de vostra deitat en alcuna qualitat, ni totes les creatures no puríen dir la gran ajuda que vostra humanitat fa en est mon a

1. E, descreen.—2. E, meynspreats.—3. A,J, so que uos.—4. J, per rao.

nosaltres nil bé que a nos es esdevengut per so car som per ella recreats. ℣ 27. *Celestial Senyor!* Qui es qui pogués tant loar vostra gloriosa humanitat com es la gloria que ella dona als sants de parays? ni la pena infernal de la qual nos ha reemuts[1] per sancta recreacio? No es, *Sènyer,* nulla natura entellectual ni sensual en home qui bastás a loar entellectualment ni sensualment la vostra gloriosa humanitat: on, com assò sia enaxí, doncs beneita sia ella qui es major e mellor que la laor qui pot esser dita della, e beneits sien tots aquells e aquelles qui son loadors de tota lur entellectuitat e sensualitat, de les obres de la vostra humanitat graciosa.[2]

28. *Rey dels reys, Senyor*[3] *dels senyors, amador dels vostres servidors!* La .viij.ª laor se diu en les obres qui no son de vostra humana natura. On, deym que com hom vol vostra humanitat sancta loar ab loament entellectual e sensual, adoncs membra e entén e vol e parla[4] hom que anc vostra humanitat no feu ni fa ni fará peccat mortal ni venial, car tant ha acabada entellectuitat e sensualitat en vertuts, que no es null peccat poc ne gran quey pogués caber. ℣ 29. *Honrat Senyor!* Enaxí com paranla com es dita e ha presa figura o axí com pera com es lansada e ha presa dressera es[5] impossíbol cosa que no sia estada la fi- e la dressera pus que estada es, enaxí, *Sènyer,* e molt mills encara sens tota comparacio la vostra humanitat gloriosa tant fo creada en gran purificacio e en gran acabament e en gran honrament, que impossíbol cosa fo e es e será de fi en fi, que null peccat ni nulla culpa ni nulla errada ni null defalliment pusca caer en ella. On, assò es gran maravella, que axí ímpossíbol cosa sia a la vostra humanitat qui es creatura, fer peccat; car[6] es impossíbol cosa a la vostra deitat qui es creador, fer pecat. ℣ 30. Qui ama, *Sènyer,* esser vertader loador de la vostra humanitat,

1. E, resemuts.—2. J, gloriosa.—3. E, e seynor.—4. A, parha: J, par a: M, *dicat.*—5. E, e es.—6. E, com.

lou vostra humanitat a aquells qui la desloen, car molt pus fortment es loada vostra humanitat quant[1] es loada a aquells qui la desloen, que no es quant[1] es loada a aquells qui no la desloen, e molt pus fortment e pus autament es loada vostra humanitat com son amic la loa ab paor de mort e ab afanys e ab plors e ab treballs als infeels, que no es com es loada sens treballs e sens paor e com es loada sens null perill sensual. On, com tant sia digna cosa de esser loada vostra humanitat, com pot esser, *Sènyer,* ni don vé ni en ques pren que totes maneres no[2] son preses on ella sia loada en totes maneres e en tots locs on no es loada, a gloria de vos qui sots nostre gloriós Deus?

¶ CAP. 284. *Com se tracta de la manera segons la qual los homens mundans an major amor a les coses mundanes, que no han a nostre Senyor Deus.*

H *Deus acabat en lo qual no ha null defalliment*[3] *ni culpa! A vos, Sènyer, sia feta reverencia e honor per tots temps:* Car com nos vullam encercar la amor quels homens mundans an al seggle e la amor que no an a vos, cové que aquest encercament fassam sensualment e entellectualment, lo qual encercament cové esser fet, *Sènyer,* ab les .iij. vertuts de la ánima en .ix. coses les qual son: possessions, aver, viandes, delitaments,[4] belles fembres, parens, honrament, ornaments, mal. ℣ 2. On, com les coses qui son amades en est mon sien moltes e diverses, per assò en les .ix. damundites encercar volem

1. E, com.—2. A, ne.—3. A, no á defaliment.—4. A,J, belris.

qual cosa es més amada en est mon, o vos o les coses damun dites, la qual major amor atrobarem, *Sènyer*, membrant qual cosa es en est mon més membrada e més entesa, car la cosa qui pus fortment e per més homens es més e pus suvín membrada e entesa, aquella es de necessitat més amada que la cosa qui no es tant membrada ni entesa. ✠ 3. On, enaxí com sensualment hom mesura un fust ab altre qual es major, enaxí entellectualment nos mesurarem[1] membrant e entenent encercant[2] amor qual cosa es més amada en est mon, o vos o les coses damun dites. On, tot aquest encercament fem, *Sènyer*, per entencio que menyspreem[3] lo mon qui no es digne de esser més amat que vos, e que menyspreem los amadors del mon per tal que amem los vostres amadors.

4. *Loat Senyor per tots los sants de gloria!* La primera raó quis diu damor es en les possesions. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que en aquest mon son amades[4] vinyes e camps e castells e viles e ciutats e principats e regnats e emperis e preladíes. On, remembrant e entenent, *Sènyer*, aquesta cosa, cové encercar si tants homens amen vos com fan les possessions damundites, e cové encercar si tant ferventment vos amen com fan les possesions. ✠ 5. On, com hom aperceba les coses entellectuals ab les sensuals e com amor sia cosa entellectual, per assò cové encercar la amor ab la sensual natura. On, deym *Sènyer*, que molt més sens tota comparacio veem que son homens quis moven a amunt e a avall e a totes parts[5] e per tots locs a ajustar possessions, que a loar ne a beneír vos. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat que més son los remembraments e los entenimens qui tracten de possessions, que no son aquells qui tracten dels vostres honraments. On, com assò sia enaxí, doncs per aquesta sensualitat aital es significat que

1. J, mesuram.—2. A, e encercant.—3. A, quens meyspreen.—4. A,J, amadors.—5. E, e de totes parts.

la volentat es major e en major quantitat en les coses més remembrades e enteses, que en la cosa qui tant no es remembrada ni entesa. ✠ 6. On, com la mia ánima sia, *Sènyer,* remembrant e entenent que per .j. home qui vos am ne son .C. qui amen possessions, e com remembra e entén que molt més sens tota comparacio sots vos bo en crear una flor o una formiga o una gleva de terra que no son bones ne profitoses totes quantes possessions son posseídes per home, adoncs la mia ánima se comensa molt fortment a maravellar, car molt hi cap gran maravella e molt es gran estranyedat que creatura ne creatures sien més ni tant amades que creador.

7. *Creador Senyor del cel e de la terra e de tot quant es!* La segona raó damor se diu daver. On, deym, *Sènyer,* que sensualment sentim que en est mon més vegades ic son nomenats diners e tresors de coses movents, que no sots vos, e més son los libres on hom escriu e més son los escrivans qui escriuen e més son los comtadors de diners, que no son los homens qui vos nomenen ni los libres on vos sots escrit e los homens qui comten vostres laors. ✠ 8. Encara sentim, *Sènyer,* sensualment que per una fam o una set o una malautía o una pobrea o una ancia o una mort que hom aja per la vostra amor ne son aúdes .C. e per una .C.[1] On, com assò sia enaxí, doncs per assò la sensualitat aquesta que sentim dona significacio que la ánima qui es en lo cors qui més tracta de moneda que de vos, pus fortment e pus ferventment es amant e remembrant e entenent en aur e en argent e en coure e en bestiar e en blat e en les altres coses daquest semblant, que no es en vos. ✠ 9. On, com la mia ánima cogita, *Sènyer,* la vostra valor e la vostra auta senyoría e la viltat e la mesquinea qui es en lo tresor qui es cosa morta e sens raó e es cosa que hom ha a lexar, adoncs se maravella la mia ánima de

1. M, *pro divitiis.*

totes les forses de sa entellectualitat; car la major estranyetat qui esser pusca, es que major volentat e més volentats e pus fervents e pus diligents volers isquen de memoria que remembre e de enteniment qui entena aur e argent on no ha memoria ni enteniment ni voler, que no fa de memoria e de enteniment qui son Creador e son Deu[1] remembra e entén. On, com[2] la mia ánima ses molt fortment, *Sènyer*, maravellada daquesta tan gran maravella, adoncs es remembrant e entenent que aquesta estranyedat tan gran es en aquest mon, per so car la major estranyetat qui esser pusca es peccat en creatura.

10. *Passificant Senyor los vostres benvolents!* La tersa raó damor se diu dels plaers que hom ha mundans en viandes. On, deym que sensualment sentim que més[3] nomena hom bon pa e bon vi e bona carn e bona salsa e bon pex e bona fruita que bon deu, e més encerca hom los plaers quis troben en totes estes coses damundites, que no fan los plaers que la ánima ha en amar vos e en moure lo cors a nomenar vos. On, com assò sia, *Sènyer*, enaxí, doncs per aquesta sensualitat es significat al humá enteniment que més ánimes son que remembren e entenen e amen més vegades e pus ferventment les coses damundites, que lur creador. ✠ 11. Car si més ánimes membraven e enteníen Deu que les viandes damundites e si més vegades e pus ferventment lo remembravem e lenteníen, lo cors més vegades nomenaría Deus glorios que pa ne vi saborós: car axí com naturalment un cors es mogut vés la dressera on lo empeny altre cors, enaxí si la ánima molt vos remembrava e molt vos entenía e molt vos amava, més vegades vos faría nomenar e loar al cors, que no faría lo pa nel vi ni les altres viandes. ✠ 12. On, com lo pa el vi e la carn e les altres viandes sien creatures, e com elles se pervertesquen en corrupcio, e com delles senjenren pos-

1. E, son deu e son creador.—2. A, manca aquest mot.—3. A. falta *mes*.

termes e malenanses e fems e daltres coses qui seríen sutzes a dir e a escriure, e com los plaers que donen sien plaers breus e vans e leugerament passats, e com totes estes viandes no sien de natura entellectual, e com vos, *Sènyer,* siats entellectual natura e siats eternal e infinit e creador e senyor de totes coses, doncs, don vé esta natura tan contraria ni aquesta bestialitat en la ánima que ama més amar los plaers sensuals que los entellectuals? ni per que ama més membrar e entendre so qui no es son creador ni es a ella semblant en natura, que son creador e son deu e son amador?

13. *Ah Senyor qui salvats e endressats lo vostre servidor en les vostres amors!* La quarta raó damor se diu de delitaments. On, deym que sensualment sentim que los homens daquest mon an molt gran plaer e grans delits en cassar e en ballar e en estruments e[1] en cavalcar e en jugar e en riure e en assolassar[2] e en los altres plaers dest semblant. On, com la mia ánima, *Sènyer,* cogita en esta sensualitat, e com lenteniment aestma quals homens son més ni quals vegades son més, o los delits que hom ha en les coses damumdites o en amar vos e loar vos, adoncs es la mia ánima certificada que més son los homens e més son les ores els dies en que son los delits temporals amats, que no son los homens nels dies ni les ores on vos sots amat per nosaltres. ✠ 14. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com dues preposicions concordants signifiquen de necessitat la conclusio, enaxí la mia memoria com remembra e lo meu enteniment com entén les coses sentides, adoncs es significat que molt pus fortment son amats los vans delits daquest mon, que no sots vos qui sots acabat en tots bens; car qui comtava les paraules quels reys els princeps els cavallers els altres dien nomenants[3] cavalls e austors e falcons e cans e balls

1. E, o.—2. J, solassar.—3. A, dien e nomenans: E, dien nomenatz.

e cansons e dons e armes e batalles e jocs e les altres coses dest semblant, per una parauła que hom pogués comtar, *Sènyer*, daquells qui vos loen ni nomenen, ne poría hom comtar .x. daquells qui amen los delits temporals. ℣ 15. On, qui vol vèer maravella sobre totes maravelles, vengas maravellar, *Sènyer*, com gran oradura e part tota fullía · es que hom sadelit pus fortment en lo volar del falcó o en lo córrer del cavall o en lo sò que fa lo budell en lo laút, que no fa en les obres qui son fetes per vostre acabat poder e saber e voler. On, qui no ha plorat ni plant sos peccats de son pruxme, venga davant aquests qui an major plaer en membrar e en cogitar en les besties e en les aus que en lur creador, e an major delit en anciure e nafrar[2] homens, que en sanar ni en ajudar; e com serán denant ells, ploren tant e criden tro que los malvats pecadors se desperten e vejen en que sadelitan e vejen qual plaer perden.

16. *Creador Senyor beneyt gloriós!* La .v.ª raó damor se diu de la amor que hom ha a les fembres. On, deym que sensualment sentim que hom ama tant les fembres que per la gran amor que hom los ha, ha hom fam e set e calt e fret e treballs e molts de perills, e molts homens son qui despenen[3] tot quant an e qui per la gran amor quels an[4] moren per amor delles. ℣ 17. On, com la mia ánima, *Sènyer*, mena cogitant sa memoria e son enteniment ymaginant les coses sensuals quels homens fan per les fembres e les coses que fan per amor de vos, adoncs es significat al humá enteniment que major volentat an los homens e major fervor en amar les fembres, que en amar vos; car la memoria lur remembra pus continuadament e lur enteniment les entén pus diligentment[5] que no fan lur creador, e per assò cové de necessitat que la volentat dels homens sia pus assiduosament e pus coratjosament en elles que en

1. E, folia.—2. E, e en nafrar.—3. E, quei despenen.—4. E, que an.—5. E, deligentment

vos; car si axí no era sería demostrat, *Sènyer*, a la sensualitat que més son los homens qui despenen per vos e qui moren per vos e treballen per vos, que aquells qui moren e despenen per les fembres. ℣ 18. On, com vos, *Sènyer*, siats senyor tan alt e tan excellent[1] e tan maravellós e tam pur e tan gloriós, e com la final raó per que los homens amen les fembres sia occasió a tanta de sutzetat e a tanta de putrefaccio e de corrupcio e de legea, e com la dita occasió sia occasió de tants de mals e de perills e de falcíes e de engans, com pot esser, *Sènyer*, tanta de malediccio ni de orbetat que més son amadors de soll e de luxuria que les vostres qualitats acabades glorioses?

19. *Liberal Senyor abundós en tots bens, misericordiós ple de totes gracies!* La .vj^a^. raó se diu de la amor que hom ha a sos parens. On, deym, *Sènyer*, que sensualment sentim que més ama hom sos fills e sos parents que son Deu, e més son aquells qui lurs fills e lurs parents amen, que no son aquells qui Deu amen més que lurs fills ni lurs parents; e que assò sia ver, la sensualitat nostra ho significa e ho demostra manifestament. ℣ 20. Car axí com sensualment sentim que més es amat aur que plom e forment que ordi, en axí, *Sènyer*, sentim que més obres son fetes e més vinyes plantades e més viatges[2] feits per la amor que hom ha a sos fills que a vos; car si vos erets per major amor amat e per més homens que los fills dels homens, la sensualitat nostra sentría que més seríen les gents negociants en vostres laors e en los vostres honraments, que en lurs fills; e com aquesta sensualitat aital no sia sintida per nosaltres, doncs per assò es significat que més son amats infantons pocs despoderats sens enteniment e raó vormosos[3] sutzes vinens a peccat e a culpa, que vos qui sots lo mellor esser el pus noble qui sia ni pusca esser. ℣ 21. On, com los fills els parents com hom es mort amen més los diners e la roba

1. E, eccellent *(forma usual)*.—2. J, marges.—3. E, uormoses: M, *scabiosi*.

quel defunt, e com los homens quis moren amen més los fills que vos, e com los fills nils parents a aquells no pusquen ajudar a lur mort nils pusquen perdonar lurs peccats ne al dia de resurreccio nols pusquen resuscitar, e com vos, *Sènyer,* siats poderos savi e volenterós de totes coses,[1] e com vos a la sancta passio ajats recreada la humana especia, per assò qui vol vèer maravella sobre tota maravella vajan[2] la vèer en aquells qui amen més lurs enfants que vos. On, en veritat vos dic, *Sènyer,* que com lo vostre servidor contempla vos en esta manera, que per poc[3] no ix de son seny e no son tots sos jorns en ira e en dolor e en plor per la gran desonor quels homens fan a la vostra amor gloriosa adoncs com sobre ella amen nulla amor viciosa.[4]

22. *Gran Senyor sobre tota granea, forts Senyor sobre totes forces!* La .vij^a^. raó damor se diu donrament. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que los homens en general majorment entenen en lur honrament que en lo vostre; car molt més son, *Sènyer,* los homens qui treballen per esser honrats, que no son aquells qui treballen per vos a honrar, e més e majors son los treballs els afanys els perills que hom ha per honrar[5] sí metex o son senyor terrenal, que no son los treballs nils afanys[6] nils perills que hom ha per honrar son creador e son deu. ℣ 23. On, com assò sia, *Sènyer,* enaxí, e com vos siats deu eternal infinit acabat tot poderós bé, subirá bé, e com home sia creatura molt vil e molt mesquina cosa a esguardament de son deu, e com home sia sac de fems e sia corrumput en peccat, doncs, on vé assò ni que pot esser que la mala contraria volentat del home ama més lo honrament del home que de vos? nil malvat remembrament humá, per que, *Sènyer,* remembra pus fortment honrament de creatura que de creador? nil malvat enteni-

1. E, de totes estes causes.—2. A,E, uaien.—3. E, que en per poc.—4. A, uicosa: J, ni cosa.—5. E, a honrar.—6. A, afans.

ment, per que no entén pus ententivolment en los vostres honraments que en los honraments que a home no pertanyen? ¶ 24. Si vos, *Sènyer,* fossets en esser per home e que home fos per sí metex, fora bo que home fos honrat sobre vos; mas com assò no sia enaxí, e com vos ajats creat home per honrar més vos que sí metex, doncs, com es home tan desastruch que més ama membrar e honrar[1] sí metex que vos? ni com pot esser quel papa els cadernals els religiosos[2] els prelats els princeps, lo poder quels avets donat en honrar vos nol meten en vostre honrament? Car daitant com ells an lo poder en honrar vos e no usen daquell, daitant vos fan esser desonrat en lo sant loc de Jherusalem e en lo cor dels homens infeels qui en falses prophetes creen e qui ydoles e serps[3] adoren e honren a semblansa com si eren aquelles coses deu creador nostre.

25. *Oh vos Deu sant gloriós amador daquells qui amen vos!* La .viij.ª raó damor se diu dornaments. On, deym, *Sènyer,* que sensualment sentim e entellectualment entenem que més homens e fembres sens tota comparacio entenen en ornar[4] lurs vestiments e lurs cares[5] e lurs cavalcadures e lurs cambres e lurs palaus, que no son los homens qui entenen en ornar[6] e en purificar lurs animes de vertuts, per tal que en lurs vertuts sia significada e revelada al humá enteniment la noblea del creador. ¶ 26. *Gloriós Deus!* Qui ama ab fervent voler los ornaments[7] sensuals, com pot esser que no ama pus fortment los ornaments de vertuts entellectuals? Car la ánima qui ama quel drap sia de bella color, e la cara de la fembra sia bella, el costat sia delgat e cordat, e les sales sien grans e pintades, no es aquells ornaments que ama; car totes aquelles coses son sensuals que ama e ella es cosa entellectual. On, si en so que ella no es, ama bellea e ornament, com pot esser que no ama ornament e

1. E, que mes ama honrar.—2. E, relegioses.—3. E, serpes.—4. E, honrar.—5. E, carres.—6. A, hornar: E, honrar.—7. E, honramens *(passim, per* ornaments).

bellea en lo remembrament que remembre vertuosament e en lenteniment que entena verament e en la volentat que am acabadament? Car totes .iij. aquestes vertuts son la ánima e la ánima es aquestes .iij. vertuts. ℣ 27. Si la ánima del home peccador vanagloriós ama los ornaments sensuals, e si en lo palau alcún hom faya sutzetat,[1] encontinent auría gran animositat com la sala denejás daquella sutzetat; e si en la cara o en lo mantell de la dona bé enfresada e ornada caya nulla taca de sanc o de pudrit, molt ententivolment aquella taca sería daquell loc moguda. Doncs, com pot esser, *Sènyer*, que les ánimes dels homens justs no veen la gran legea e la gran contrarietat del ornament la qual es en est mon en so que son ydoles adorades e serps, e vos qui sots nostre recreador Jhesu Christ ic sots menyspreat e blastomat per los jueus?[2] E doncs, *Sènyer*, es nulla cambra ni null palau on pus lejament pogués estar una bassa de fems, com fan aquestes coses en lo mon ni enfre los feels crestians?

28. *Deus qui sots solás e conort de les mies amors!* La .ix.ª raó se diu de la amor que hom ha a mal. On, deym, *Sènyer*, que sensualment sentim e entellectualment entenem que lo mal es més amat en est mon quel bé; car si lo bé era més amat quel mal, més de bé faríen los homens que de mal, e més homens seríen bons que mals: on, com més de mals e de peccats[3] fassen homens que de mercè, per assò es significat que lo mal es més amat quel bé. On, com lo bé sia de part vos[4] e lo mal no sia de vos, per assò es significat que mal es més vegades e per més homens remembrat e entès e volgut que vos. ℣ 29. On, com vos siats, *Sènyer*, subirán[5] bé e com peccat e mal sien coses les pus vils qui esser pusquen, ben fort[6] me maravell com pot esser tant de defalliment en ánima dome que més vegades e pus ferventment remembra e entén e ama mal e peccat, que lo vostre bé ni

1. E, alcu hom fasia sutzetat.—2. J, per les gens.—3. E, e [mes] de peccat.—4. E, de part de uos.—5. E, sobirá.—6. E, be fort.

la vostra gloria on no ha null defalliment; car peccat ni mal no an dignitat ni natura per[1] que dejen esser remembrats[2] ni enteses ni volguts per ánima dome, sino tan solament per tal que la ánima ne conega lo bé e lacabament qui es en vos e per vos en les creatures. ✠ 30. *Gloriós Deus!* Molt home cuida més amar bé que mal e es enganat en so que ama[3] mal cuidant amar bé; car tots aquells qui amen aver so qui nols cové, son amadors de mal, car mal sería si avíen so que nols cové: on, com los homens sien més[4] e amen pus fortment so que nos cové que no son aquells qui amen so quis cové, doncs més son los homens qui son amadors de mal que de bé. On, com assò sia enaxí, doncs, que será de nosaltres peccadors, *Sènyer*, on es tan gran defalliment que tantes coses amam més que vos? Que fa, *Sènyer*, la vostra dousa misericordia e nons endressa[5] a amar vos per sa dousa pietat? Ni que fan nostres ulls e no ploren aquests defalliments tants e tan grans?[6] Ni nostre cor per que nos penet e no clama mercè e perdó a son misericordiós Deu?

1. E, manca *per*.—2. A, remembrants.—3. E, en que ama.—4. A, manca *més*.—5. A,E,J, nos endressa: M, *cur non dirigit nos*.—6. E, tan grans e tans.

¶ CAP. 285. *Com es tractat de la gran amor qui es enfre nostre Senyor[1] Jhesu Christ e nostra dona Sancta María verge gloriosa.*

DEUS *humil excellent, gloria de totes glories e resplandor de totes resplandors!* Qui vol encercar, *Sènyer,* la gran amor qui es de vos a nostra dona e de nostra dona a vos, cové que sia encercador de la dita amor ab remembrament remembrant vos e nostra dona, e ab enteniment entenent vos e la gloriosa,[2] e ab volentat amant vos e la misericordiosa; car sens aital manera e aital encercament no poría hom atrobar ni conèxer la dita amor. ℣ 2. *Jhesu Christ Sènyer!* Com vos siats dues natures ensems, so es saber, natura divina e natura humana, per assò cové per fina forsa que lo nostre encercament sia en dues maneres departit:[3] la una es de la amor qui es enfre la vostra natura divina e la verge gloriosa, lautra es de la amor qui es enfre la vostra humanitat sancta e la verge amorosa; car la amor qui es, *Sènyer,* enfre vos e la gloriosa, es per una manera en quant vostra[4] divina natura e es[5] per altra manera en quant la vostra natura humana. ℣ 3. *Gloriós Deus!* Enaxí com ab la vista sensual encerca hom la figura de sa cara en lo mirall sensual, enaxí, *Sènyer,* cové que ab les .iij. vertuts de la ánima encerquem en granea entellectual la gran amor que vos e nostra dona Sancta María vos avets la .j. al autre; mas car la amor que vos avets a nostra dona es molt major sens tota comparacio que nos

1. E, seynor deus.—2. J, e la gloriosa Verge.—3. E, depart.—4. E, [la] uostra.—5. A, es e.

altres no puríem membrar ni entendre, per assò cové afermar que molt major es la amor que román a la qual nos no bastam a membrar ni a entendre, que no es la amor que nostre remembrament ne[1] pot membrar e nostre enteniment ne[1] pot entendre.

4. *Ah Sènyer Deus gloriós qui ab la vostra amor honrats mes amors!* La primera manera damor es la amor qui es enfre vostra deitat e nostra dona verge gloriosa, beneyta sia ella. On, deym que com la mia ánima entellectueja la amor qui es enfre vos e nostra dona, adoncs la memoria significa al enteniment que .iij. coses son en esser qui valen molt més que totes les creatures, les quals .iij. coses, *Sènyer*, son la vostra sancta deitat e la vostra humanitat gloriosa e nostra dona Sancta María misericordiosa. ℣ 5. On, com sia natura damor que am lamat segons la valor del amic, e com sia natural cosa, *Sènyer*, a la vostra deitat que am segons la granea que tany esser en la amor que ha vostra essencia divina, e com madona Sancta Maria sia aprés son Fill mellor que no son totes les creatures, doncs com la mia ánima contempla, *Sènyer*, natura damor e la gran noblea qui es en vostra deitat e en nostra dona, adoncs es significat al meu enteniment que major se demostra la amor que la mia ánima no pot membrar ni entendre ni voler. ℣ 6. *Gloriós Deus!* Per la gran materia daigua representada a vista sensual sentim[2] veiblament la mar, [e] es significat[3] sensualment que en la mar ha més aigua que no ha en un pou tan solament: on, per semblant comparacio, *Sènyer*, es de la amor entellectual qui es enfre vos e nostra dona: car axí com sensualment veem que la mar es major quel pou, axí entellectualment entenem que la volentat que vos avets en amar la gloriosa es major que totes les creatures, el remembrament e lenteniment el voler que la gloriosa ha en amar vos es major

1. E,J, no. — 2. A, sentiment. — 3. E. per la gran materia daygua [que] representa la uista sensual sintent ueiblament la mar es significat.

que no es tot lo mon: car axí com aprés son Fill val més lo remembrament e lenteniment de nostra dona que tots altres remembraments e enteniments, enaxí cové de necessitat que son voler ha major vertut en amar vostra deitat, que no es la vertut qui es en les altres creatures. On, com assò sia enaxí, doncs, qui puría aestmar aquesta amor enfre vos e nostra dona segons sa granea e sa vertut?

7. *Creador Senyor del cel e de la terra e de tot quant es!* Com vos, *Sènyer*, ajats donada a nostra dona tanta de vertut que son remembrament e son enteniment e son voler agen major granea que tots los altres remembraments e enteniments e volers, doncs per assò nostra dona més e pus vertuosament e pus fervetment fruex son remembrament e son enteniment e son voler en vostra unitat e en vostra trinitat e en lesser de vostra substancia e en totes vostres qualitats, que no fan totes les altres creatures. On, com nostra dona aquesta cosa sia remembrant e entenent, e com sia remembrant e entenent que ella concebé per obra de Sant Espirit la persona del Fill gloriós, doncs, qui puría aestmar, *Sènyer*, la gran amor que ha a vos nostra dona gloriosa? ✠ 8. *Vertuós Senyor!* So que jo pusc dir ne escriure de la amor que vos avets a[1] nostra dona e nostra dona ha a vos, es com dic e com escriu que aprés la amor de son Fill, major amor es que no son totes les altres amors de les creatures. On, aquella majoría damor que jo dic, no es tant dita ni tant escrita com es entesa, ni no es tant per ma ánima entesa com es la granea de la amor; car si jo tantan podía[2] pronunciar ni escriure, doncs la amor no sería tan gran com jo dic ni escriu, car sería egual ma paraula e ma letra en granea ab la amor que jo dic que es major en vertut que no son totes les creatures en nombre ni en granea. ✠ 9. A vos,

1. E, en.—2. E, tanta podía: J, tant podia.

Sènyer Deus, sia gloria e laor[1] per tots temps, car molt ho avets bé ordonat: car axí com la amor de la vostra humanitat e de la vostra deitat es major que tota la amor de les creatures, enaxí volets que la amor de nostra dona qui es fembra sia major que totes les altres amors. On, enaxí com tots los homens avets honrats en la gran amor de Christ qui es home, enaxí avets honrades totes les fembres en la gran amor que avets ni fets a nostra dona Sancta María qui es fembra verge gloriosa. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus;* car més amats e més sots amat per nostra dona e per son Fill que per totes creatures, e on més amats, més sots amat en ella e en son Fill e pus fortment ennobleíts[2] vostres creatures e pus noble creador e major vos demostrats de la amor qui es en nostra dona e en son Fill.

10. *Oh Pare poderós! A vos, Sènyer, sia feta reverencia e honor per tots temps e a tot quant de vos es*: Car si un diner daur pot més valer que molts de coure, e si una pera preciosa pot més valer que moltes daltres, e una ciutat més que molts castells, e .j. home més que molts homens, doncs significat es, *Sènyer*, que vos avets poder de molt més amar nostra dona e nostra dona vos, que totes les autres creatures: car enaxí com del diner del aur poría hom fer tantes pesses que venríen eguals cascuna ab los diners del coure, en axí si era cosa que fer se pogués que la amor que vos e nostra dona vos avets se pogués partir en parts diverses, cada part seria major que neguna de les amors qui es en les creatures. ✠ 11. Car qui totes les coses sensuals ajustava en faya un cors, en aquell cors no atrobaría tanta de vertut com ha en lo vostre cors gloriós per raó[3] de la encarnacio que prenguès en ell[4] la

1. E, lausor.—2. A,J, ennobleex.—3. J, com ha en lo cors glorios de la uerge Maria per rao. (En el m.s. A una má posterior corretgí la llissó del text en el sentit de la del J, ab la qual consona la de M).—4. J, manca aquest mot.

persona del Fill, e si tots los angels e totes les ánimes eren una ánima o un ángel avent tota la vertut que tots an, enfre tots no poríen compendre tan vertuosa ánima ni tam bona com es la ánima de nostra dona verge gloriosa; car tota la vertut dels angels ni de les ánimes no bastaría a la ánima ajustada de tots los angels e de totes les ánimes, a remembrar ni a entendre ni a voler tant en la vostra deitat [e humanitat][1] ni en sí metexa, com fa la ánima tant solament de nostra dona Sancta María; car si tots los angels e totes les ánimes eren ensems una substancia, no puría aquella substancia membrar ni entendre ni voler tanta de vertut com fa la verge gloriosa qui membra e entén e ama que ella es la donzella don vos vos encarnàs e lo mon recreàs, per la qual encarnacio e recreacio foren e son mills significades vostres qualitats que per nulla autra cosa.

12. On, com tant sia, *Sènyer*, gran e excellent la amor qui es enfre vos e nostra dona, benahuirats son tots aquells e aquelles qui son loadors e amadors[2] e servidors de la verge gloriosa, e malahuirats son aquells e aquelles qui la verge gloriosa desamen e menyspreen e desconexen e qui li neguen la honor qui es en ella e li atriboexen so que no es en ella. On, com assò sia enaxí, doncs lo vostre servidor, *Sènyer*, se dona e sofer de totes ses forses sensuals e entellectuals a esser amador e loador e servidor de la verge gloriosa.

13. *Misericordiós Senyor ple de misericordia e de pietat!* La segona manera damor es dita de la amor qui es enfre vostra gloriosa humanitat e nostra dona vertuosa. On, deym, *Sènyer*, que com la mia ánima contempla la gran pobretat[3] que nostra dona sostenc e ac en vostra humanitat a enfantar e a nudrir, adoncs lo meu enteniment vol reebre falsament falsa significacio opinant que vos no amassets molt nostra dona en so com[4] no li donàs riquèes qui

1. E, manca e *humanitat*. (En el m.s. A, fou afegit al marge posteriorment).—2. E, amadors e loadors.—3. E, paubretat *(passim)*.—4. E, que.

de treball e de pobrea la traguessen; mas com la mia ánima es remembrant en la natura damor, e com vos amàs més nostra dona com li donàs pobrea e paciencia que no feerets si li donassets riquea, adoncs es significat al humá enteniment que on més per vos a nudrir nostra dona treballava, més vos amava e més era per vos amada. ✠ 14. En so que vos, *Sènyer*, com fos en la crou pujat per nosaltres peccadors a salvar e vos pogrets comanar nostra dona a esser guardada per molts nobles homens e vos no comanàs ella sino a Sen[1] Johan tan solament, per assò par que vos no amassets molt la verge gloriosa; mas aquesta falsa ymaginacio desaparec[2] adoncs com lumá enteniment vol reebre la vera[3] semblansa damor que vos li feès major com la comanàs a .j. home sol que si a molts[4] la comanassets; car si a molts fos comanada per esser guardada, fora significat que nous fiassets[5] tant en ella ni en sa vertut, ni a ella no fora tant de mèrit com fo com guardá sí metexa de tot peccat ab la sancta vertut que de vos e per vos avía reebuda. ✠ 15. *Jhesu Christ Sènyer!* Com vos lexàs nostra dona en est mon aprés la vostra passio e no laus en pujàs en gloria ab los angels, adoncs par que vos no la amets[6] tant com feerets si ab vos lan pujassets en gloria; mas com bé, *Sènyer*, la mia ánima cogita ne perpensa la vostra saviea, adoncs es significat al humá enteniment que molt major amor feès a nostra dona com la lexàs sajús entre nosaltres, que no feerets si sempre laus en pujassets; car aitant com ella fo fonament e conservament dels apostols e de la sancta fe que vos tan carament compràs, aitant més crexíen[7] tots los mèrits de nostra dona, e on més crexíen, més la nostra dona era amada per vos qui ordonàs com sos mèrits fossen grans.

16. *Recreador Senyor benfactor nostre!* Enaxí com a la verge gloriosa fo feta especial gracia per concepcio[8] de

1. E, sent.—2. E, desaparesc.—3. E, nostra.—4. E, mots.—5. E, que nous en fiassets.—6. E, amassets.—7. E, crexen.—8. E, consebcio.

Sant Esperit, enaxí es gran raó que fos feta gracia a nostra dona com per paciencia e per bones obres guaanyás gran merits en gloria; car si axí no fos fora per una manera per vos amada e per altra desamada, e car ella es per vos, *Sènyer*, amada per totes maneres, per assò volguès vos que nostra dona fos a la vostra sancta passio, e que plorás la greu mort angoxosa que sosteníets, e que vos la amassets per sos plors e per lo menyspreament en que les gents la avíen e per les empentes que li donaven en la pressa com a vos se volía acostar e no podía. ℣ 17. *Gloriós Senyor!* Si vos vos volguessets, bén pogrets[1] vos pendre mort e passio sens que la verge gloriosa noi fos ni no ho vis; mas per la gran amor que vos li avíets e li avets, volguès que ella vis vostra mort e que la plorás.[2] On per assò car vos amàs sos plors, amàs que ella plorás per so que més vos amás e vos pus fortment la occasionassets[3] de molt amar e que molt fos amada; car natura es damic que son amat vol que veja ses dolors axí com vol que veja son honrament e ses valors. ℣ 18. *Dreturer Senyor!* A demostrar que nostra dona vos amava fortment volgués[4] que fos a vostra passio, car los apostols vos fugiren e vos desempararen e ella per la gran amor queus avía anc nos partí davant vostre cors qui muría per nosaltres. On, axí com lo vostre cors, *Sènyer*, per nafres e per escampament de sanc muría, enaxí la nostra dona gloriosa muría per abundancia damor e de dolor que avía de son Fill gloriós, mas vos no vulíets que murís per tal que en est mon més continuás ses amors en amar e en plorar son Fill gloriós.

19. *Governador e sostenidor Senyor del cel e de la terra e de tot quant es!* Natural cosa es daquells qui ben samen que la un remembrament remembra lautre e la un enteniment entén lautre e la un voler vol lautre, e aitant com

1. A, pogres.—2. A, que ploras.—3. J, la ocasio naguessets.—4. E, uolgues uos.

més valen los .ij. remembraments en lur remembrar e los .ij. enteniments en lur entendre, aitant son grans los .ij. volers en amar. On, com lo remembrament vostre e de nostra dona sens null cessament se remembren la un lautre, e lo vostre enteniment sens nulla innorancia sentena ab cell de nostra dona, doncs, qui es qui pogués aestmar la gran amor qui es enfre vos e nostra dona, e majorment[1] com lo vostre remembrament e cell de nostra dona agen major vertut en remembrar la .j. lautre, e lenteniment vostre atretal e de nostra dona ajen major vertut en entendre la un lautre que no es tota la vertut que an les altres creatures? ✠ 20. On, beneyta sia, *Sènyer,* la gran gloriosa amor qui es enfre vostre voler[2] e cella[3] de la verge gloriosa: car axí com abdós los remembraments molt se remembren e los .ij. enteniments molt se entenen,[4] enaxí los dos volers molt se volen e samen. On, com assò sia en axí, doncs beneyt siat vos, *Sènyer Deus;* car molt si demostra gran la vostra vertut en crear tan nobles .ij. remembraments e dos enteniments e dues volentats; car molt major es demostrat gran e acabat vostre poder e vostra saviea e vostra amor e les autres qualitats en crear tan nobles dos remembraments e qui tant se remembren[5] e en crear dos enteniments qui tant se entenen e en crear dos volers qui tant se volen, que no son per tot so que an creat en les altres creatures. ✠ 21. *Jhesu Christ Sènyer!* Enaxí com es gran la volentat que vostra ánima ha en amar nostra dona, enaxí es gran en amar tot so que ella ama; e assò metex ha en proprietat e en natura, *Sènyer,* la volentat de nostra dona qui ama tot so que vostre voler ama: on, per esta conjunccio damor los .ij. remembraments remèmben cascú so que lautre membra, e los .ij. enteniments la .j. entén so que entén lautre. On, com assò sia enaxí,

1. E, majerment *(passim)*.—2. volentat (?)—3. E, sela: J, aquella.—4. E, entenent.—5. E, en crear tan nobles .ij. remembramens qui tant remembren.

doncs, qui es qui pogués aestmar la gran amor qui es enfre vos e nostra dona gloriosa?

22. *Oh vos, Sènyer, qui sots gloriós sobre totes glories!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que natura sensual aitant com pus fortment es acostada, aitant pus fortment ha natura de crèxer e de multiplicar[1] amor enfre dues persones. E que assò sia ver manifestament se prova es demostra en la fembra qui ama molt més son fill que son net o son parent; e assò es per raó com son fill li es pus acostat per natura sensual que son net ni son parent. ℣ 23. On, com assò sia enaxí, e com null ajustament sensual no sia tan conjunt ni tan ajustat en proprietat ni en natura com lo vostre cors gloriós ab lo cors de nostra dona gloriosa, doncs, qui pot albirar ni pensar, *Sènyer*, la gran amor qui es enfre vos e la verge gloriosa? Car en axí com abdues les ánimes, so es la vostra e la ánima de la verge, samen es remembren e sentenen més que no fan nulls autres remembraments ni enteniments ni volers, en axí tant vol[2] vostre Fill gloriós pendre pura carn de la verge e tant lan poc pendre per son poder e sabé[3] pendre per son saber, que no es nulla natura corporal qui tant se covenga ab altra com fa lo vostre cors gloriós el cors[4] de la verge gloriosa. On, aitant com la conjunccio es gran, daitant es significat al nostre enteniment que es gran la amor qui es enfre vos e nostra dona. ℣ 24. On, beneyt siats vos, *Sènyer;* car en so que sensualment e entellectual[5] es fet tan gran concordament enfre vos e la verge, e com cascuna de les natures vostra e de nostra dona[6] entellectuals e sensuals sien en tan gran sanctetat e en tan gran purificacio, doncs diré a la mia ánima, *Sènyer*, que ella no pot remembrar ni cogitar ni apercebre ni entendre ni amar una part de les mil milia[7] segons les quals puría esser de-

1. E, montiplicar.—2. E, uolc.—3. E, e la sabe.—4. E, e lo cors.—5. E, entallectualment.—6. E, e com cascuna de les natures uostres de nostra dona.—7. E, de les M.ª M.ª

partida en granea la gran amor qui es en vostra humanitat e en nostra dona.[1]

25. *Ah Senyor qui beneficiats e ajudats a vostres creatures!* Entellectualment entenem que enaxí com la vostra humanitat e cella de nostra dona gloriosa sobrepujen en vertut e en noblea e en bonea totes les altres creatures, enaxí, *Sènyer,* lo vostre cors el cors de nostra dona sobrepujen en bellea tots corses e totes figures sensuals. E assò metex se seguex, *Sènyer,* de la vostra ánima e de la ánima de nostra dona; car tota bellea ni la purificacio ni la nedeetat[2] de totes creatures entellectuals, no fa acomparar ab la bellea ni ab la nedeetat ni ab la purificacio de la vostra ánima ni ab la ánima de nostra dona. ✠ 26. Tant es benahuiransa[3] sobre totes benahuirances, *Sènyer,* la benahuiransa que ha vostra humanitat per so car es unida ab deitat, e tant es benahuiransa sobre benahuiransa vostre cors gloriós a la nostra dona gloriosa, que per assò totes les benahuirances qui anc foren ni son ni poden esser, no puríen bastar a tant que fossen enfre totes tant dacabament ni tanta de benahuiransa com es la benahuiransa e lacabament qui es en vos e en nostra dona gloriosa. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat que la major amor qui pusca esser creada es la amor qui es enfre la verge gloriosa e son Fill gloriós. ✠ 27. On, beneyt siats vós, *Sènyer Deus:* car enaxí com vos vos demostrats[4] mellor e pus noble creador en lo sol e en la luna que en les creatures qui no son creades en tan nobla disposicio, en axí vos demostrats al humá enteniment mellor e pus noble creador en la amor qui es enfre la vostra humanitat e la verge gloriosa. On, aitant com la vostra amor e de la verge es major e mellor que totes altres amors, daitant, *Sènyer,* vos demostrats mellor e pus noble creador.

28. *Ah Senyor qui agraciats los agraciats e qui benahui-*

1. A,J, manca *e en nostra dona.*—2. E, nedetat: J, netedat *(passim).*—3. A, benahuirada: J, beneyrada: M, *beata.*—4. E, com uos demostratz.

rats los benahuirats! Sensualment sentim e entellectualment entenem que nostra dona Sancta María es colta e celebrada e solempniada e dejunada e loada e reclamada per molts pobles.[1] On, tot assò significa la gran amor que vos, *Sènyer*, avets a nostra dona; car lo gran honrament en lo qual la fets esser significa la amor que li avets, e car les gents se confíen es reclamen es comanen a nostra dona quels acapte gracia e benediccio e perdó, per assò es significat que nostra dona ama vos de molt fervent amor; car si nou faya[2] no sería digna cosa que les gents en tan gran honrament e confiament e honor la aguessen com la an. ℣ 29. Tant es gran la amor que avets,[3] *Sènyer*, a vostra Mare gloriosa, que tots aquells qui la amen e la loen[4] e la honren e qui la reclamen e la preguen e qui en ellas confíen,[5] tots aquells son amats e honrats e guardats e salvats e gloriejats per vos. E assò metex es de la nostra dona; car tant vos ha gran amor coral, que tots aquells qui son Fill adoren e reclamen e preguen e honren son amats e mantenguts e guardats per nostra dona, beneita sia ella e tots aquells qui ella amen e honren e servexen. ℣ 30. On, com assò, *Sènyer*, sia enaxí, doncs per assò lo vostre servidor culpable peccador en presencia del vostre altar e de la figura de la sancta crou[6] e en presencia de la figura de nostra dona verge gloriosa, se dona es presenta sensualment e entellectualment de esser loador e servidor de vostra humanitat gloriosa e de la vostra Mare qui los seus amadors guarda ab ulls de misericordia, per tal que aja pietat è mercè dells son Fill e son gloriós Deu.

1. E, es colta e celebrada per moltz pobles.—2. E, si no o fasia.—3. E, que uos auetz.—4. E, ni la loen.—5. E, qui en elas confien e sesperen.—6. A,J, e de la uostra figura e de la sancta crou.

¶ CAP. 286. *Com es tractat de la gran amor qui es enfre nostra dona Sancta María e los benahuirats angels qui son en la celestial gloria.*[1]

OH *Deus creador pare senyor qui sots lugor de totes lugors e resplandor de totes resplandors!* Qui vol esser encercador e demanador de la gran amor qui es enfre nostra dona e ls angels, cové que ab .iij. vertuts de la ánima encerc la dita amor en .viij. coses, les quals son, *Sènyer*, vostra deitat, vostres obres, vostra humanitat, les obres de vostra humanitat, nostra dona Sancta María, les obres della, los angels, lurs obres. ✠ 2. On, beneyt siats vos, *Deus;*[2] car tant son en memoria e en enteniment e en voler les .viij. coses damunt dites per nostra dona e per los angels, que lo nostre remembrament no poría tanta damor membrar nil nostre enteniment no poría tanta damor entendre com les .viij. coses damunt dites son membrades e enteses e volgudes per nostra dona e los angels. On com assò sia enaxí, doncs no cové, *Sènyer,* que nos siam encercadors sino de la amor qui pot tan solament caber en nostre remembrament e en nostre enteniment e en nostre voler. ✠ 3. On, com nos proposem a entrar en aquest encercament qui es tan gran per raó de la amor que encercam que es tan gran[3] e tan nobla e tan maravellosa, per assò, *Sènyer,* se cové que la dita amor cerquem de tota la dita forsa de nostre remembrament e enteni-

1. E, qui es enfre nostra dona sancta Maria verge gloriosa e los angels glorieiatz en gloria.—2. E, seyner deus.—3. E, tan gran [rao] (?).

ment e voler per tal que nostra ánima pusca aver conexensa de la gran granea damor que encerca; car aitant com ánima sesforsa que ús de gran remembrament e de gran enteniment e de gran voler, daitant pot esser enluminada de so que encerca.

4. *Agradable Senyor compassient de les nostres dolors!* La primera raó damor se diu de la vostra deitat. On deym que entellectualment entenem que nostra dona Sancta María remembra e entén e ama vostra gloriosa deitat ab molt gran e excellent remembrament e enteniment e voler: on, per la gran granea de fruiment la qual es en la nostra dona membrant fortment e entenent manifestament e amant ferventment[1] vostra deitat, reeb nostra dona molt gran gracia en molt a membrar e a entendre los angels, e per lo gran remembrament e enteniment que ha en los angels, ha maravellosament, *Sènyer*, gran amor a aquells. ✠ 5. Entellectualment entenem, *Sènyer*, que los angels remembren ab molt gran remembrament vostra gloriosa deitat e ab molt excellent enteniment la entenen e ab molt gran amor la amen, e per assò es significat al nostre enteniment quels angels an molt gran amor a nostra dona; car tant es gran la vertut e la gracia e la gloria que reeben de la deitat com frúen en ella, que per aquella fruicio an molt gran e molt maravellós remembrament e enteniment en los bens e en los honraments e en les gracies de nostra dona, e per assò lo angelical voler es molt gran e molt fervent e molt ardent en amar nostra dona qui es digna de esser amada ab molt animat voler. ✠ 6. *Honrat Senyor maravellós!* Daitant com vos valets més que creatura, daitant sots pus digne de esser més amat que creatura; mas car vos valets més que creatura, per assò creatura no pot tant amar son creador com fa lo creador sa creatura.[2] On, per semblant comparacio, *Sènyer*, per so car nostra dona val sobrels an-

1. A, e feruent: J, e fruent.—2. A,J, com fa son creador la creatura.

gels, per assò los angels no poden tant usar damor en amar nostra dona com nostra dona fa en amar los angels, jassía assò que nostra dona sia pus digna de esser amada quels angels; car si los angels amaven tant nostra dona com ella fa los angels, doncs seríen eguals en la vertut damar ab nostra dona, e assò es cosa impossíbol.

7. *Oh vos, Senyor, qui sots remembrat e entès e amat per tota la mia ánima!* La segona raó damor se diu, *Sènyer,* de les vostres obres. On, deym que entellectualment entenem que nostra dona Senta María remembra e entén e ama les vostres obres; car natura es damor que lamic ama les obres de son amat. On, com nostra dona sia remembrant e entenent quels angels sien vostres creatures e vostres servidors, per assò la volentat de nostra dona ama fort[1] coralment los angels. ✠ 8. *Vertuós Senyor!* Com los angels sien vostres fervents amadors e vostres leyals servidors e com ells sien remembrants e entenents en les vostres obres e com ells sapien que nostra dona es vostra creatura amable e honrable vostre esser gloriós, per assò, *Sènyer,* es significat que los angels an molt gran amor a nostra dona Sancta María, la qual amor que ells an a la verge gloriosa es axí gran com lur remembrament pot bastar a membrar e lur enteniment a entendre que nostra dona es molt nobla e molt excellent creatura creada per vos, Deus gloriós. ✠ 9. *Graciós Deus!* La amor que nostra dona ha als angels ni els angels an a ella, no es semblant a la amor que nos avem los uns a los altres en est mon; car tant avem poc e corrumput remembrament e enteniment, que non pot exir gran voler qui am acabadament ni segons la natura damor; car aitant com membram una cosa, aitant ublidam altra, e aitant com entenem una cosa, aitant ne innoram altra, e per assò, *Sènyer,* la volentat com una cosa ama, altran desama, e per assò la volentat es defallent en est

1. E, molt.

mon a amor[1] segons esguardament de la gran amor qui es enfre nostra dona e los angels.[2]

10. *Rey dels reys e Senyor dels senyors!* La tersa raó damor se diu de la vostra humanitat. On, deym que entellectualment entenem que la nostra dona gloriosa ha molt gran remembrament e molt gran enteniment en amar[3] son Fill gloriós: on, amant vostra humanitat, occasió ha[4] a remembrar e a entendre e a amar los angels qui amen e qui honren e servexen son Fill gloriós. ✠ 11. *Honrat Senyor!* Entellectualment entenem que los angels an molt gran amor a la vostra humanitat gloriosa segons que ja avem provat. On, en so que los angels an molt gran remembrament e enteniment e voler en la vostra humanitat, per assò, *Sènyer*, an molt gran remembrament en membrar e molt gran enteniment en entendre e molt gran voler en amar la vostra Mare gloriosa, la qual amen de tota la vertut de lur voler per so car de tota la vertut de lur remembrament la remembren e de tota la vertut de lur enteniment la entenen. ✠ 12. On, beneyta sia vostra humanitat gloriosa, *Sènyer Deus*, qui es tan gran occasió a nostra dona e als angels damor; car nostra dona ama molt fortment los angels per so com son Fill adoren e loen e honren e servexen e obeexen,[5] e los angels an molt gran amor a nostra dona per so car es mare de la humanitat que ells tant amen, la qual es en natura entellectual semblant a ells e es unida ab lo creador quils ha creats e benahuirats a celestial gloria.

13. *Recreador Senyor qui sots gloria de totes glories!* La quarta raó damor se diu de les obres qui son de vostra humanitat sancta. On, entellectualment entenem, *Sènyer*, que la vostra gloriosa humanitat glorieja los sants de parays e pregua la sancta deitat per nosaltres peccadors quens do benahuiransa a celestial gloria. On, com la nos-

1. E, a amar.—2. A,J, qui es enfre la amor de nostra dona e los angels.—3. E, en amar e uoler.—4. E, manca *ha*.—5. E, obesexen.

tra dona gloriosa sia remembrant e entenent e amant vostres obres, ama los angels qui membren e entenen e amen les obres de vostra humanitat sancta. ❧ 14. Enaxí com nostra dona ama de molt gran amor los angels per so car son amadors de les obres de son Fill gloriós, enaxí amen, *Sènyer*, los angels nostra dona Sancta María per so car ella ama les obres de son Fill qui es lur senyor poderós del cual reeben gracia e benediccio e gloria la qual posseyrán infinidament sens tota fi e sens nulla alteracio. ❧ 15. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus;* car com les obres de vostra humana natura sien molt pus altes e pus nobles sens tota comparacio que no son totes quantes bones obres son fetes per les creatures, doncs segons que les obres son grans e nobles, segons aquella gran granea e noblea, *Sènyer*, son les obres occasió a nostra dona com sia amadora dels angels e com sia amada per los angels. On, com assò, *Sènyer*, sia enaxí, doncs, qui puría dir ni albirar la gran amor qui es enfre nostra dona e los angels.

16. *Vertader Senyor ple de veritat e de benediccio!* La quinta raó damor se diu de nostra dona Sancta María. On, deym que entellectualment entenem que nostra dona remembra e entén e ama sí metexa; car tant es noble esser e tant es gloriosa cosa nostra dona Sancta María en sí metexa, que digna cosa es que son esser gloriós sia remembrat per son remembrament vertuós e que sia entès per son enteniment savi en tots sabers e que sia amat per son voler acabat en totes amors. On, com nostra dona, *Sènyer*, sia enaxí amant son esser metex, adoncs ha raó e occasió que am los angels qui no cessen a remembrar e a entendre e a amar son esser gloriós. ❧ 17. *Amorós Senyor!* Enaxí com vos avets donada vertut al sol que sia enluminant tot lo mon, enaxí avets donada vertut a nostra dona Sancta María que sia remembrada e entesa e amada per los angels; e enaxí com avets donada vertut als ulls sensuals que reeben la resplandor del sol, enaxí avets donada

vertut al remembrament dels angels que remembren nostra dona e lur enteniment que la entena e lur voler que la am en tot so que nostra dona es remembrant e entenent e amant. ✠ 18. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus;* car per so com lo remembrament de nostra dona remembra tots los remembraments dels angels qui lo remembrament della remembren, e per so car nostra dona entén tots[1] los enteniments dels angels qui son enteniment entenen, e per so car la volentat de nostra dona ama tots volers dels angels qui tot lo voler de nostra dona volen, per assò nostra dona ha raó e occasió com sia amant los angels, e dona molt gran raó e occasió als angels com la amen e la honren molt pus fortment que nos no podem significar ni parlar ni escriure.

19. *Simple Senyor sens tota corrupcio qui sols amor de mes amors!* La .vj[a]. raó damor se diu de les obres de nostra dona gloriosa. On, deym que entellectualment entenem que nostra dona remembra e entén e ama les laors els honraments e les oracions que fan[2] a son creador e a son Fill gloriós: on, per assò, *Sènyer,* ha gran occasió damar los angels en so que remembra e entén e ama lo remembrament e lenteniment el voler que los angels an en[3] les qualitats e en les vertuts acabades de nostra dona que en ella remembren e entenen e amen tanta de saviea e de forsa e damor e de dretura e de misericordia e de sanctetat[4] e de tota bonea. ✠ 20. Com los angels sien remembradors e entenedors e amadors de les excellents vertuts de nostra dona, aitant, *Sènyer,* com nostra dona froex en vos de ses vertuts e aitant com usa en los angels e en vos de ses qualitats, daitant donen les qualitats de nostra dona occasió als angels com sien loadors e amadors della. ✠ 21. On, com enteniment dome no pogués cogitar ni apercebre la gran raó et occasió que nostra dona ha en

1. E, falta aquest mot.—2. A, fa.—3. A,J, e.—4. E, sentetat.

amar los angels qui les sues obres amen, ni la occasió que los angels an ni la raó en amar nostra dona no pogués hom aesmar ni perpensar, e assò per so car molt més sens tota comparacio remembra nostra dona en sa obra e en los angels e los angels en lo bé que ella fa, que nosaltres no podem remembrar ni entendre, doncs per assò defall, *Sènyer*, lo nostre remembrament a tant remembrar el nostre enteniment a tant entendre e la nostra volentat a tant amar[1] com es tan solament occasió damor[2] lo remembrament de nostra dona a amar los angels e a esser amada per los angels.

22. *Oh celestial Senyor qui sots sant dels sants e gracia de totes gracies!* La .vij.ª raó damor se diu de los angels. On, deym, *Sènyer*, que entellectualment entenem que los angels son remembrants e entenents e amants que lur esser es molt noble esser per creacio e per entencio e per obra: per creacio com son molt nobles creatures, per entencio per so car son per servir vostra deitat e vostra humanitat e nostra dona, per obres per so com fan e tracten molt de bé. On, com los angels agen de sí meteys aital remembrament e enteniment e voler, per assò an vertut e manera e raó com amen nostra dona de molt gran amor. ✠ 23. Com nostra dona, *Sènyer*, sia remembrant e entenent que los angels son creatures creades a perdurable benahuiransa e com ells sien de tan simpla e de tam pura natura, per assò ha nostra dona molt gran occasió damar los angels; car aitant com remembra e entén nobla e pura e benahuirada lur natura, daitant es occasionada sa volentat com sia amadora dels angels. ✠ 24. On, com los angels remembren e entenen que lur esser es remembrat e entès e amat per nostra dona ab molt gran remembrament e enteniment e voler, per assò, *Sènyer*, lur angelical voler[3] ama molt fortment nostra dona gloriosa e la nostra

1. A,J, a tant a remembrar e lenteniment a tant a entendre e la nostra uolentat a tant a amar.—2. A,J, damar.—3. A,J, ualor.

dona ama molt los angels per so car en quant natura entellectual son semblants creatures de la sua ánima sancta gloriosa.

25. *Oh vos, Sènyer, qui fos concebut de la gracia de Sant Espirit!* La .viij.ª raó damor se diu de les obres que fan los angels. On, deym que entellectualment entenem que los angels remembren lur bon remembrament qui nostra dona remembra e so que nostra dona vol que ells remembren, e entenen que lur bon enteniment entén nostra dona e so que vol nostra dona que sia entès per lur enteniment. On, com assò sia enaxí, doncs per assò lo angelical voler ama nostra dona de molt gran amor. ✠ 26. *Gloriós Deus!* Entellectualment entenem que tant es nobla cosa lo remembrament de nostra dona, que tot so que de bé los angels fan en obeyr vos e en amar nostra dona e en amar sí meteys e nos altres, tot lo remembra lo remembrament de nostra dona; e assò metex, *Sènyer,* entén lenteniment de nostra dona, e per assò lo voler gloriós de nostra dona per la vertut del remembrament e del enteniment de nostra dona e per la vertut de sí metex, es occasionat a molt amar los angels. ✠ 27. On, com en tot quant fan, *Sènyer,* los angels ajen amor e plaer, e com tot so que fan sia amat per nostra dona, e com tot so que nostra dona membra ni entén ni ama dels angels siat[1] amat per los angels, e com tantes coses sien fetes per los angels, doncs, qui poría comparar ni albirar ni aestmar la gran amor qui es enfre nostra dona verge gloriosa e los sants angels gloriosos en gloria perdurable?

28. *Ah Senyor qui ames aquells qui tu amen e qui honres aquells qui son tos honradors!*[2] Com lo vostre servidor, *Sènyer,* es contemplant en la gran amor qui es enfre nostra dona gloriosa els angels gloriosos, e com remembra e entén la vil amor desordonada daquest mon la qual a esguar-

1. E, sia.—2. E, seynor qui amatz aquels qui uos amen e qui honratz aquels qui son tos honradors.

dament de la amor qui es en lautre seggle no es res, adoncs lo meu voler no ha en amor la amor daquest mon per so car lo remembrament remembra e lenteniment entén que les coses sensuals empatxen hom que no pot tant amar en est mon la milena part com fa en lautre on no ha null embargament ni null empatxament a amar. ℣ 29. So per que hom no pot tant amar en est mon com en lautre, es, *Sènyer*, per lo remembrament qui en est mon no pot membrar en un temps plurals coses e diverses[1] ni lenteniment no les pot entendre, e per assò la volentat no pot amar moltes coses diverses a amar en un temps. Mas de la amor del autre seggle no es enaxí, car madona Sancta María e los angels en tots temps e aprés temps an remembransa e enteniment a la vostra deitat e a ses obres, e a la vostra humanitat e a ses obres, e al esser de nostra dona e a ses obres, e al esser angelical e a ses obres; e per assò la volentat ama e pot amar totes les coses membrades e enteses. ℣ 30. *Gloriós Deus!* Com lo vostre servidor remembra e entén que null remembrament ni enteniment no pot aver lacabament damunt dit en est mon, e com jo sia remembrant e entenent que vostra sancta humanitat gloriosa remembrava en est mon e entenía com ic[2] era axí com fa ara en gloria, car si nou feés no fora acabada en son remembrar ni en son entendre, per assò, *Sènyer*, es significat al meu enteniment que molt mellor e pus noble creador vos significats eus demostrats per la vertut que avets creada e per la gracia que avets feta a la vostra humanitat tan solament, que no fets per tota la vertut e la gracia qui es donada a les altres creatures per lur Senyor Deu.

1. E. diuersis.—2. E, hic.

¶ CAP. 287. *Com hom tracta de la amor que nostra dona Sancta María verge gloriosa ha a nosaltres e nos a ella.*

AH *Deus honrat sobre tots honraments, acabat en tots acabaments!* Com nos ajam preposat que siam encercadors de la gran amor que nostra dona Sancta María verge gloriosa ha a nosaltres peccadors e la amor que nosaltres avem a ella, cové, *Sènyer,* que lo dit encercament fassam ab .iij. vertuts de la ánima, lo qual encercament cové esser fet en .iij. coses, la qual una es en la amor[1] que nostra dona ha a nosaltres, segona en la amor que nosaltres avem a nostra dona, tersa en la amor que nos altres peccadors no avem a nostra dona. ✠ 2. *Gloriós Deus!* Com sia[2] remembrant de la gran excellent amor que nostra dona Sancta María ha a nosaltres, adoncs es significat que ell[3] no poría apercebre ni entendre la granea de la amor que nostra dona ha a nosaltres: car axí com es impossíbol cosa quels meus ulls poguessen vèer tota la forma del firmament ne de la terra, e assò es per la gran granea del firmament e per la brevitat de la mia vista, enaxí, *Sènyer,* e molt més encara es cosa impossíbol que la mia memoria pogués membrar nil meu enteniment entendre la gran amor que nostra dona ha a nosaltres. On, com assò sia enaxí, doncs per assò propós que no tracte desta primera part, car non puría a avant anar. ✠ 3. Enaxí com jo no he poder ni forsa dencercar la gran amor que nostra dona ha a

1. E, una en la amor: J, una de les quals una es en la amor.— 2. E, com jo sia.—3. A,E, el (eu(?)=jo).

nosaltres, enaxí, *Sènyer*, com me so[1] remembrat, tant es poca la amor que nosaltres avem a nostra dona segons la gran amor que li deuríem aver, que no poría bastar lo meu entèniment a entendre aquella poca quantitat: car enaxí com la vista sensual no abasta a vèer les cames[2] nels ulls del briant tant son poques coses, enaxí la mia memoria no pot membrar nil meu enteniment no pot entendre[3] la poca quantitat de la amor que li avem; e car la mia boca no pogués nomenar la poca quantitat damor ni les mies mans no la poguessen escriure, per assó preposam que no tractem en est capítol sino de la tersa raó la qual tracta de la amor que deuríem aver a nostra dona, la qual no li avem.

4. *Senyor misericordiós per lo qual la mia ánima es endressada en son remembrar e en son entendre e en son voler!* La tersa raó quis diu damor es dita de la amor que nosaltres peccadors no avem a nostra dona. On, deym, *Sènyer*, que tant es nostra dona regina alta coronada de nobla corona, que de sa natura es e de sa vertut que nulla ánima[4] no la ama qui sia membrant e entenent e volent peccat. On enaxí com assò es cosa natural e racional, enaxí es cosa natural e raonable a la ánima del peccador que no am nostra dona dementre que membra e entén e ama peccat.

5. On, enaxí, *Sènyer*, com dues coses corporals no poden caber en un loc tan solament, e assò es per so car la una empatxa loc a la altra, enaxí tant es gran la amor don[5] nostra dona es digna de esser amada, e tant es vil e poc e culpable lo remembrament qui peccat remembra, jenerant lo enteniment quil peccat entén, ixent la volentat qui peccat ama del remembrament e del enteniment, que no es la ánima endressada ni aparellada que pusca en sí contenir amor a nostra dona, car la ànima es tam poca e tan vil en

1. E, me son.—2. E, no basta a ueser els cames.—3. A,], la memoria no pot membrar nil meu enteniment nou pot entendre.—4. A, que [noblament e alta sia amada e] nuyla anima.—5. E, de [que].

son remembrar e en son entendre e en son voler, que la dita amor no y pot caber. ✠ 6. On, com assò, *Sènyer*, sia enaxí, e com tants homens sien en lo mon qui peccat remembren e entenen e amen, e com negú daquells no am nostra dona dementre lur ánima peccat membra e entén e ama, doncs, qui puría aestmar la privacio damor qui es en los homens qui peccat remembren e entenen e amen? Car aitanta damor priva en ells com ells son e com es lo remembrament e lenteniment e la volentat que an en obres de peccat.

7. *Ah Jhesu Christ qui nostra dona amats ab molt excellent amor maravellosa!* Sensualment sentim e entellectualment entenem quels jueus no amen nostra dona, enans la blastomen e la desamen e la menyspreen dients e afermants e creens que son Fill gloriós no fo concebut de Sant Espirit, ans fo fill dome, e no es unit ab la deitat, e dien que fo home fals mentidor[1] e enganador e es lome qui feu més de mal e de pecat que null home qui anc fos. ✠ 8. On, com los jueus sien dients e creents en totes estes coses, doncs significat es al humá enteniment quels jueus no amen nostra dona Sancta María; car tota la major noblea el major honrament e la major gloria qui es en ella, ubliden a membrar e innoren a entendre e desamen volent so qui no es en ella ni en son Fill gloriós, e no membren ni entenen ni amen so qui es pus car e pus amat per nostra dona gloriosa. ✠ 9. On, com los jueus sien, *Sènyer*, enfre los crestians e parlen e participen ab ells, e los crestians los loguen[2] les cases on ells tan grans blastomíes dien de nostra dona, per assò es significat que los crestians no amen nostra dona daquella amor que deuríen ne de la qual nostra dona es digna de esser amada; car si los crestians acabadament amaven nostra dona, remembraríen e entendríen les desonors que li fan e li dien los jueus, e

1. E,J, mentider.—2. E, lur logen.

preicaríen aquells e convertir los hien, o si fer nou podíen[1] no seríen ab ells partipants ni comprarien ni manllevaríen dells ni nulles coses nols vendríen nils logaríen, e pendríen alcuna manera per la qual ols jueus se convertissen o no fossen enfre los crestians desonradors de nostra dona ne de son Fill lo qual jueus aucieren a la pus vil e a la pus aontada mort que pogueren.[2]

10. *Dreturer Senyor en totes vostres sentencies, conexent Senyor de tots nostres falliments!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que los sarrayns amen nostra dona per una manera e desamenla per altra. On, la manera segons la qual la amen, es, *Sènyer*, en so que la loen que fo verge ans del part e aprés del part e que concebé de la Paraula de Deu e dien que son Fill fo propheta e dien que ella fo molt bona dona e que fo sens peccat; lautra manera on los sarrayns no amen nostra dona es com neguen que la persona del Fill no sencarná en ella ni fo deu e home ni no recreá lo mon. ℣ 11. On, com la mia memoria sia remembrable en la amor quels sarrayns an, *Sènyer*, a nostra dona e en la amor que no li an,[3] adoncs es significat al meu enteniment que molt major sens tota comparacio es la noblea el honrament e la vertut e la gloria e la gracia quels sarrayns ubliden e innoren e no amen en nostra dona, que no es lo bé que en ella remembren ni entenen ni amen: car axí com la mar es major que una gota daigua, enaxí molt més encara sens tota comparacio es major so en que los sarrayns no amen ni no loen ni no honren nostra dona, que no es so en que la amen e la loen.[4] ℣ 12. On, com los crestians sien remembrants e entenents totes estes coses damunt dites, si ells amaven, *Sènyer*, nostra dona acabadament, adoncs rependríen los sarrayns dels falliments que fan contra nostra dona e contra son Fill gloriós amat della molt gloriosament e cara.

1. E, no podien.—2. E, pogren.—3. A, que no han.—4. A, laoen.

On, com sia natura damor que al amic fa pendre e cercar totes maneres com pusca servir o atrobar son amat, si los crestians amaven acabadament nostra dona, totes maneres pendríen e cercaríen com poguessen adur los sarrayns a convertiment, per tal que honrassen e amassen nostra dona e que en aquell loc sant on son Fill tant la honrá e tant soferí[1] per nosaltres, fos nostra dona e son Fill amada e honrada per lo poble dels crestians. Mas car poc tractam de la honor e del honrament de nostra dona segons que deuríem, per assò no ajustam nostre poder a esser .j. poder, ans lo deveím[2] el departim per diverses parts, e per assò alcunes de les parts qui volen honrar nostra dona no an poder donrar aquella segons que honrar la vulríen.

13. *Oh vos, Sènyer, qui mon cor*[3] *complits*[4] *damors e mon cors de langors!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que en aquest mon ha moltes sectes domens qui no amen nostra dona Sancta María, axí com tartres e ydolatrics qui[5] les ydoles e les besties e les aus e les serps adoren a semblansa de Deu. On, tot assò fan per so car lur ánima no remembra ni no entén ni no ama nostra dona ni la noblea ni la vertut nil honrament de nostra dona; car si nostra dona en sa vertut ni en son honrament remembraven e enteníen e amaven, ja no seríen adorants ydoles ni aus ni serps. ✠ 14. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com lome senamora dalcuna cosa remembrant e entenent la bellea el honrament e la bonea daquella, enaxí los tartres e los altres infeels priven damor, la qual no an a nostra dona, per so car no remembren ni entenen la gran bellea e la gran nedeea[6] e virginitat de nostra dona nil seu gran honrament ni la sua bonea, la qual dona nostra, *Sènyer,* amaríen si en ella membraven e enteníen lo bé ni la vertut qui es en ella. ✠ 15. On, com assò sia enaxí, doncs si los crestians amaven acabadament nostra dona

1. E, sofiri.—2. E, deuehim.—3. A, mos huyls.—4. E, umplitz.—5. A, axí com trartres ydolatrics e qui.—6. E,J, nedea.

Sancta María digna de esser amada ab amor acabada, doncs apendríen la letra e lo lenguatge[1] dels infeels e iríen a ells fer membrar e entendre a ells nostra dona e sa vertut e son honrament, per tal que lur voler amás nostra dona acabadament. On, com sien en lo poble dels crestians, *Sènyer*, tants sants religiosos covinents a apendre diverses lenguatges e a demostrar e a provar los honraments de nostra dona, e com lo Sant Pare Apostoli els cardenals dels bens de la esgleya sien tant abundosos[2] a fer les messions; doncs aquell Papa e aquells cardenals e aquells princeps e aquells religiosos qui en lur temps tractarán aquest honrament tan gran a nostra dona, serán en gloria molt amats e honrats per nostra dona e per son Fill gloriós.

16. *Ah eternal Senyor qui erets com res no era! A vos, Sènyer, sia gloria e laor per tots temps.* Sensualment sentim e entellectualment entenem quels crestians amen nostra dona en quant la remembren e la entenen en son honrament e en sa bonea e en sa vertut; mas car lur ánima ha més potencialment vertut en remembrar e en entendre e en amar, que no es la vertut actual la qual an los crestians amant nostra dona per actual remembrament e enteniment, per assò es dit que los crestians no amen nostra dona quax res. ✠ 17. Car si los crestians amaven lonrament de nostra dona segons lo poder que an damar en potencia, seríen, *Sènyer*, actualment tan fortment remembrants e entenents en nostra dona e en sos honraments, que tal sería la amor e la volentat que li auríen que lo sant loc on nasc nostra dona e lo sant loc on concebé de Sant Espirit e lo sant sepulcre on nostra dona esquinsá sos vestiments e tirá sos cabells e escampá ses lágremes per lescampament de la sanc de son Fill gloriós, aquells locs seríen dels crestians e sería y[3] honrada nostra dona e son Fill gloriós

1. E, lo lenguatje e la letra.—2. E, aondosos.—3. A, seria hi.

en aquell loc on nostra dona fo tan aontada e son Fill tan turmentat. ✠ 18. *Gloriós Deus!* Com la mia ánima vol remembrar e entendre en la gran amor que nostra dona ha a nosaltres peccadors, adoncs remembra e entén que nostra dona de tota la forsa[1] de son remembrament remembra nosaltres, e de tota la forsa de son enteniment es ententiva en la nostra salut, e de tota la forsa de son voler vol lo nostre bé e la nostra salvacio; car si axí no era sería significat que nostra dona no auría acabat remembrament ni enteniment ni voler. On, com nostra dona sia acabada en totes ses vertuts, doncs, quant será, *Sènyer,* aquell dia gloriós quel poble dels crestians ensems sesforsarán[2] a remembrar e a entendre e a voler los honraments de nostra dona e en los volers[3] de nostra dona!

19. *Deus vertuós qui lo vostre servidor avets convertit a amar les vostres honors!* Null home qui sia amador de falsía e dengán e de tracio ni de luxuria e de homey e de cobea e dira e de null altre vici, no es amador de nostra dona. On, com tot lo mon sia, *Sènyer,* ple domens qui amen los peccats damundits, qui es, doncs, qui pogués aestmar ni comtar los homens qui no amen nostra dona? ✠ 20. *Vertuós Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que al foc on hom més si acosta més sescalfa, e a la neu on més hom si acosta més si refreda:[4] on, per semblant comparacio, *Sènyer,* es significat al nostre enteniment humá quels homens on més acosten[5] lur ánima a remembrar e a entendre e a amar humilitat e castedat et continencia e verginitat[6] e dretura e misericordia, pus fortment acosten lur ánima a remembrar e a entendre e a amar nostra dona, e on pus fortment lunyen lur ánima de les vertuts damundites, pus fortment sacosten als vicis damundits per los quals nostra dona es pus ublidada[7] e in-

1. E, sa forsa.—2. E, sesforsen.—3. E, los honramens de nostra dona en los uolers.—.—2. E, mes refreda.—5. A,J, on mes sacosten.—6. E, uergenitat.—7. E, es ublidada.

norada e desamada. ✠ 21. On, qui vol vèer e esser cert[1] si nostra dona qui tant ama nosaltres peccadors es més amada que desamada per nosaltres, comens a comtar, *Sènyer,* los homens qui son amadors de vertuts els homens qui son amadors de vicis, e com los aurá comtats guart quals son més, car adoncs porá conèxer si nostra dona es per més homens e en més de locs e més vegades membrada e entesa e vulguda, que ublidada e innorada e no vulguda ni amada.

22. *Oh vos, Sènyer Deus, qui sots tot lo meu desig e tota la mia esperansa per so com vos complits mos plaers e atenets tot*[2] *so que mon esper espera!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que molts son los homens qui juren nostra dona e quis perjuren, e molts son los homens[3] qui la blastomen e qui la desonren; e que assò sia ver, *Sènyer,* la nostra sensualitat ho sent per vista e per oyda, e la nostra entellectuitat ho sab remembrant e entenent e apercebent. ✠ 23. On si aquells homens qui nostra dona juren e quis perjuren e qui la desonren e la blastomen, amaven, *Sènyer,* nostra dona, nos perjuraríen pus jurada la aguessen ni no la desonraríen ni la blastomaríen; car no es natura damor que hom jur so que ama e que a sient sen perjur, ni amor no dona a hom nulla propietat per la qual la cosa amada hom vil tenga ni desonre ni blastom ni aja en menyspreament, enans es veritat cosa que totes aquestes coses caen en home per la contraria cosa damor. ✠ 24. Si la nostra dona gloriosa, *Sènyer,* era molt amada per aquells qui oen les paraules e les desonríes els perjuraments e les blastumíes que los homens dien de nostra dona, ja aquells no callaríen, enans los maldeidors els perjurs[4] rependríen e castigaríen e menassaríen; e com los sarrayns qui no amen tant nostra dona com los crestians, ajen presa constitucio que tot hom qui diga mal de nostra dona muyra, doncs,

1. A,J, qui uol veer cert.—2. E, manca *tot.*—3. A,J, molts son homens.—4. E, los mals didors e perjurs.

com pot esser, *Sènyer*, quels crestians qui tan fortment son obligats a amar nostra dona, tan leugerament so passen com hom diu mal della?

25. *Oh vos, Sènyer Deus, qui sots comensament e fi de totes coses!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que molts homens e los demés homens com nomenen[1] Jhesu Christ que tot simplament sens altre honrament lo nomenen. On, si aquells eren molt enamorats de nostra dona, tota ora que nomenassen son gloriós Fill, honradament lo nomenaríen e diríen: nostre Senyor Deus Jhesu Christ; car tot lo major plaer que hom pot fer a nostra dona es com hom ama e honra son Fill gloriós. ✠ 26. *Vertuós Senyor!* Si en la esgleya o en los altres locs com hom ou nomenar Jhesu Christ hom sajonollava e besava la terra a reverencia e a honor del sant Nom de Jhesu Christ, adoncs sería significat, *Sènyer*, que amaríen aquells nostra dona gloriosa, car en altra manera hom no la pot amar si son Fill no li honra e si son Fill no ama e no adora e no prega; e si los angels e les ánimes de parays adoren e loen e honren sens[2] null cessament lo Fill de la verge gloriosa en la gloria celestial, doncs bé sería raó que nosaltres qui som coses vils a esguardament dels angels, en aquest mon qui es vil a esguardament de la gloria perdurable, deguessem fer reverencia al Nom de Jhesu Christ com lo oym nomenar. ✠ 27. *Piadós Senyor!* Si los homens qui tot simplament nomenen Sancta María, amaven nostra dona acabadament, tota ora que la nomenassen la nomenaríen honradament dients: nostra dona Sancta María, o la Verge gloriosa, o la Mare de Deu misericordiosa, o la dona Avocada nostra, e axí dels altres noms honrats a ella pertanyents; e si los homens qui oen nomenar nostra dona Sancta María la amaven ab acabat remembrament e enteniment e voler, totes les vegades que la

1. A,J, no nomenen.—2. A,J, e sens.

oyríen nomenar, remembraríen e entendríen e amaríen sos honraments e sos plaers, e totes aquelles vegades salegraríen en ella e en ella se confiaríen en totes lurs necessitats.

28. *Jhesu Christ Sènyer gloriós qui honrats e amats tots aquells qui son amadors e honradors de la verge gloriosa!* Aquells qui no creen los[1] .xiiij. articles qui son en la sancta Fe cathòlica, enans son descreents e contraris a aquells, aquells son, *Sènyer*, los homens qui no amen nostra dona, car si la amaven amaríen so que ella pus fortment ama, so son los .xiiij. articles; car en aquells se pren tota la gracia e la benediccio de la nostra dona amorosa e de son Fill gloriós. ℣ 29. Aquells e aquelles qui no son obedients als .x. manaments ni no tenen aquells, son, *Sènyer*, desenamorats de nostra dona; car si la verge avocada nostra amaven, amaríen los .x. manaments e obeyríen vos en aquells. On, com tants sien los homens qui no creen en los .xiiij. articles qui son en la sancta Fe crestiana ni no obeexen als .x. manaments los quals donàs a Moysèn, doncs, qui poría comtar quants son los homens qui no an amor a la Verge gloriosa? ℣ 30. *Gloriós Senyor!* Com la mia ánima salbira nis pensa com gran raó an tots los pobles damar e donrar e de loar nostra dona Santa María, e com malbir com moltes son les jents qui a nostra dona misericordiosa no fan nulla reverencia ni nulla honor ni no li an nulla bona volentat, sapiats, *Sènyer*, que adoncs so[2] molt fortment maravellat com pot esser tant de defalliment en los homens qui no remembren ni entenen ni amen la dousa Mare de nostre Senyor Deus Jhesu Christ.

1. E, en los.—2. E, son.

¶ CAP. 288. *Com es tractat de la amor que hom ha a sa lig.*

DEUS *gloriós del qual prenen gracia e benediccio tots acabaments e totes vertuts!* Qui vol encercar la amor que los homens an a lur lig, cové que ab les .iij. vertuts de la ánima fassa hom lencercament en .ix. coses, les quals son, *Sènyer*, vostra deytat, vostra humanitat, los apostols, los .xiiij. articles, los .x. manaments, fe, raó, paradís, eretgía. ✠ 2. Car aitant com hom continúa son remembrament e son enteniment en les .ix. coses damundites, daitant pus fortment senamora son voler de la lig e de la creensa en que es: car axí com hom sensualment senamora dalcuna cosa sensual remembrant e entenent aquella ab longa perseveracio de remembrar e dentendre en aquella, enaxí, *Sènyer*, entellectualment se pot hom enamorar de sa lig e la pot hom amar segons que hom fa contemplar son remembrament e son enteniment en les .ix. coses damundites. ✠ 3. Car enaxí com vèer bella figura es occasió a la volentat que am aquella figura, enaxí, com la memoria remembra e lenteniment entén la vertut e lacabament que es en les .ix. coses, adoncs aquella vertut e aquell acabament que hom entellectueja enamora la volentat: car enaxí com en lo mirall sensualment es representada la figura, enaxí la vertut e la noblea de les .viiij. coses es representada en la memoria e en lenteniment per tal que la volentat am la vertut e lacabament significat en les .ix. coses per lo remembrament e per lenteniment. On, com assò, *Sènyer*, sia enaxí, doncs qui vol encercar e atrobar si es

1. E, .ix. causes.

amador de sa lig, cové que per la art[1] e per la manera damundita ho encerc; car sens aital encercament e manera nou poría atrobar ni apercebre.

4. *Ah Deus poderós liberal abundós en lo qual me confiu*[2] *de totes mes necessitats!* La primera raó se diu, *Sènyer*, de la vostra sancta deitat. On, deym que entellectualment entellectuejam que vos donàs ley a Moysè per tal que lo poble d'Israel fos benahuirat a benahuirança gloriosa perdurable, e car la ley fo carrera don covenc que fossen elets a posseyr gloria, per assò com la ánima remembra e entén la gran gracia que vos feés al poble[3] a qui donàs la lig per esser en dressament de salvacio, adoncs l'enteniment aperceb la gran noblea de la lig qui es occasió de salvacio, per lo qual apercebiment la volentat es occasionada com sia amadora de la lig qui es occasió de salvacio. ✠ 5. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car en axí com vos avets honrat e ennobleyt animal racional sobre los vegetables e sobre los animals inracionals per so car avets creat home ab raó, la qual raó no es en los vegetables ni en los inracionals, en axí avets amats e honrats e agraciats e ennobleíts los homens als quals avets donada lig sobre aquells qui son menys de lig. On, com la mia ánima remembra e entén com gran bé es a home aver raó e com gran privacio de bé es en les creatures qui no an raó, e com remembra e entén que axí gran bé o major e axí gran gracia reebé home de son creador com reebé lig, com es com reebé raó de son creador, adoncs, *Sènyer*, lo meu voler ama axí ferventment la lig en que es, com la raó que ha en sí. ✠ 6. *Graciós Deus!* Als vegetables ni als inracionals no es noable a ells l'esser en que son ni no conexen que hom diga que mellor cosa fos[4] no esser que l'esser en que son; mas dels homens qui son menys de lig no es en axí, car aquells qui moren[5] menys de vera creensa e de vera fe, molt mellor cosa lur

1. A, sa art: J, aquesta art. — 2. E, me confi: J, me confie. — 3. E, boble. — 4. E, ni no coue que melor causa fos. — 5. J, qui moren e son.

fora sens tota comparacio que no fossen, que no es com son, jassía so que ajen natura racional. On, com hom remembra e entén que per lig es hom aparellat e endressat a tan gran benahuiransa, e per privacio de lig ha tan gran malediccio, e a privacio de tan gran gloria hom pervé infinidament, adoncs ha hom, *Sènyer*, conexensa de la gran gracia que vos fets a tots aquells qui son en lig, per la qual conexensa es la volentat occasionada damar la lig remembrada e entesa en sa vertut e en sa noblea.

7. *Misericordiós Senyor a tots aquells qui misericordia demanen!* La segona raó se diu de la vostra humanitat gloriosa. On, deym que remembrament e enteniment entellectuejen[1] que la persona del Fill sencarná en carn que près de la Verge gloriosa segons que avem provat sa enrere, e assò fo per tal que fos en general donada ley a tota la especia humana: car enaxí, *Sènyer*, com donàs especial lig al trip de Israel, enaxí la lig nova que donàs per recreacio, es lig general en so que tot lo mon se recreá e tot home qui en la lig vulla esser hi pot esser. On, com assò sia en axí, doncs per assò es significat que la lig vella es lo fonament e la ley nova es lo fruit. ℣ 8. E so per que[2] es significat al humá enteniment que la ley vella es rayl e la nova es lo fruit, es per so car la ley vella es donada[3] en especial sensualitat e entellectuitat, e la ley nova se dona a jeneral sensualitat e entellectuitat. On, com lo general sia sobre lespecial,[4] per assò es digna cosa que la lig nova sia lo fruyt de la especial; encara, que la ley nova denuncia aquell metex qui es la gloria a la qual hom va per ley a benahuirada benahuiransa, e la lig vella denuncia Moysè qui es creatura apellat a esser benahuirat en la gloria daquell qui la ley nova dona e denuncia. ℣ 9. On, enaxí com lanell del aur on es lo robís dona occasió a la volen-

1. A, entellectuejam: E, entallectuejan: J, On deym que remembrant e entenent entellectuejam.—2. A,J, E per asso per que.—3. E, fo donada.—4. J, es sobre lo especial.

tat com lam adoncs com la memoria lo remembra e lenteniment lentén, enaxí e molt mills es, *Senyor*, occasionada la volentat del home crestiá com remembra e entén la noblea el profit[1] de la ley en que es, ni com aquella ley es donada per la persona del Fill qui sencarná, ni com per donar aquella lig covenc que tan nobla creatura com la vostra humanitat nescampás sa sanc nin presés mort ne passio.

10. *Remembrador Senyor del vostre servidor, amador Senyor del vostre amador!* La tersa raó se diu dels sants apostols. On, com ánima[2] dome remembra e entén[3] en los sants apostols e en lurs obres, ni com ells foren, *Sènyer*, espirats de Sant Espirit lo dia de Pentagosta[4] per so que examplassen la lig nova, ni com ells per crèxer lo poble dels crestians foren turmentats e morts, adoncs la volentat del feel crestiá es occasionada damar molt fortment la lig qui per tan nobles sants[5] com los apostols fo denunciada et preicada et amada. ℣ 11. Car aytant com la memoria remembra e lenteniment entén la noblea dels apostols els mals els treballs que soferiren, e aitant com[6] es membrada e entesa la gracia que agren com foren illuminats de gracia de Sant Espirit, e aitant com es membrat e entès que los apostols no convertiren lo mon per espaa mas per predicacio tan solament, e aytant com es membrat e entès que los apostols nò agren cura de posseyr los bens nils delits daquest mon ans amaren pendre mort per exausar la Fe cathólica, daitant, *Sènyer*, la memoria e lenteniment obliguen la volentat com sia amadora de la lig cristiana. ℣ 12. Qui vol amar sa lig sia remembrant e entenent en lo gran honrament en que son los apostols els martirs qui muriren per honrar la sancta lig romana; car sensualment sentim e entellectualment entenem que en est mon no ha nulls homens tan honrats aprés lur mort com son los apos-

1. E, nil profit.—2. E, com [la] anima.—3. A,J, manca *e enten.*—4. J, Pentecoste.—5. E, sens.—6. A,J, manca *com.*

tols[1] e aquells qui la lig per lo mon preicaren; car per ells fan les gents dejunis e romeríes e festes e moltes oracions e moltes almoines e molts daltres bens. On, com en null altre poble nulls homens[2] no sien tan honrats com son los apostols en la ley dels crestians, per assò es significat a la volentat cristiana que pus ubligada es per vista sensual e entellectual a amar sa lig, que no es nulla altra volentat en amar la fe ni la creensa dels autres pobles.

13. *Honrat Senyor ple de tots honraments e de tots apoderaments!* La quarta raó se diu del .xiiij. articles. On, deym, *Sènyer,* que qui vol amar la sanc'a Fe catòlica, cové que per fe[3] o per raó men son remembrament e son enteniment per los .xiiij. articles; car aitant com la ánima contemplant remembrará e entendrá en los .xiiij. articles, daitant la volentat será occasionada a amar aquells; car segons que la memoria se porá esforsar a remembrar el enteniment en entendre la vertut e la noblea e la excellencia dels articles, será esforsada e avertuada la volentat en amar los articles en lur vertut e en lur honrament. ℣ 14. Com los .xiiij. articles sien, *Sènyer,* a nosaltres coses entellectuals, aquells qui volen remembrar e entendre per raons necessaries, cové que reeben los significats de les coses sensuals per tal que pusquen rebre[4] los significats de les vostres qualitats, les quals donen significats al humá enteniment per raons necesaries que los .xiiij. articles son en vera veritat; e si tant es que per aquesta manera pusquen reebre membransa e enteniment los homens dels .xiiij. articles, adoncs la volentat de necessitat será obligada a amar los .xiiij. articles, e amant los .xiiij. articles será obligada a amar la sancta lig romana. ℣ 15. *Gloriós Senyor!* Si alcú home de gros enginy o qui no sapia letres no pot aver conexensa dels .xiiij. articles remembrant e entenent en aquells raons necessaries, cové, *Sènyer,* que

1. E, com son apostols.—2. J, ne niguns altres homens.—3. E, que o per fe.—4. E, que pugen resebre.

contemple aquells per volentat occasionant remembrament e per remembrament occasionant volentat,[1] e guartse que no ajust lo remembrament e lenteniment a occasionar la volentat;[2] car pus lenteniment hi fos e per lenteniment la volentat no pogués amar los .xiiij. articles per raons necessaries, seguirsia que la volentat desamaría so que lenteniment no puría entendre, e si ho desamava desamaría la lig fundada per los .xiiij. articles e sería descreent aquella. On, per assò, *Sènyer*, consell als homens nescis que seguesquen altra manera on los .xiiij. articles pusquen contemplar, so es quels contemplen ab voler e ab remembrament; car daquestes dues vertuts se forma fe, axí com de enteniment e de remembrament se forma raó necesaria; car la volentat pus que noy sia demanat enteniment, ama so quel remembrament remembra, e per esta manera formas fe a amar so que no entén. On, com assò sia enaxí, doncs per manera de fe pot hom amar los articles e per los articles sa lig, la qual amor es de molt gran mèrit.

16. *Oh vos, Deus vertuós, qui lo vostre amador avets endressat en los vostres honraments e en les vostres laors!* La quinta raó se diu dels .x. manaments. On, deym, *Sènyer*, que enaxí com sentim sensualment que cors se compòn de materia e de forma, enaxí entellectualment cové de necessitat que acabada lig sia composta dels .x. manaments que vos donàs a Moysèn[3] e dels .xiiij. articles quis contenen en la ley dels cristians: car axí com cors no sería res menys de materia e de forma, enaxí acabament no poría esser en lig menys de .x. manaments e dels .xiiij. articles.

17. On, com la mia ánima remembra que los .x. manaments sensualment no signifiquen tam bé la celestial gloria com fan los .xiiij. articles, per assò es significat al humá enteniment que enaxí com forma sajusta ab materia per demostrar la materia, que enaxí los .xiiij. articles sien for-

1. A,J, per uolentat occasionant uolentat.—2. E, occasionant la uolentat.—3. E, Moyzes.

ma que demostren los .x. manaments. On, com la mia ánima contempla, *Sènyer,* los .x. manaments per esta manera, e remembra e entén que los .x. manaments son la rayl dels .xiiij. articles e son donats a Moysès per la vostra sancta divina natura, adoncs sent en la mia ánima ubligada la mia volentat a amar los .x. manaments per los quals la mia volentat es obligada a amar la sancta lig cathòlica. ℣ 18. *Vertuós Senyor!* Com la mia ánima remembra e entén que los .x. manaments son manats ab molt gran raó e ab molt gran dretura e ab molt gran saviea, adoncs sent la mia volentat obligada a amar obediencia, per la qual obeesca la mia ánima los .x. manaments membrant e entenent e amant totes les coses manades e vedades per los .x. manaments. On, com assò sia enaxí, adoncs sent la mia ánima que ama vertuts per tal que pusca esser obedient als .x. manaments, e obedient la mia ánima a los .x. manaments, remembra e entén la mia ánima que la volentat ama la sancta lig cristiana edificada sobre los .x. manaments.

19. *Acabat Senyor en tots acabaments, honrat Senyor per tots honraments!* La .vj.ª raó se diu de fe. On deym que vera fe nos pot formar en vera lig menys de raó: car en axí, *Sènyer,* com lo cors del home no poría anar ordonadament ab .j. peu tan solament, enaxí la carrera de paradís nos cové que sia sens rahó; car si en fe estava e no en raó, sería significat que la carrera agués en sí defalliment, e si defalliment avía no poría hom anar per ella a acabament.[1] ℣ 20. On, en quant deym, *Sènyer,* que vera fe no pot reebre forma menys de raó, es dit en quant cové esser raonable cosa e vertadera que so que la ánima no pot entendre que ho crea, pus so que entendre no pot es cosa vera e cosa digna de esser creeguda e entesa; car si la cosa qui es vera era creeguda e no era raó que fos creeguda

1. E, acabadament.

mas entesa, doncs sería significat que nulla cosa creeguda no fos a vos plaent ni agradable. On, com aquells qui creen falsament so que no entenen creen contra raó en so car creen esser ver so qui ver no es, per assò cové que hom aja raó de creure la veritat que son enteniment no pot entendre: car enaxí com raó se forma en lenteniment qui entén so qui es ver, enaxí raó se forma en lo voler com ama e vol la fe vera que lenteniment no pot entendre. ℣ 21. On, com assò sia, *Sènyer*, enaxí, doncs com la ánima del feel crestiá ha fe que sia vera sa lig en aquelles coses que no pot entendre, adoncs ama sa lig per fe, la qual amor es digna e leguda jassía que no la pusca entendre; car si hom no fos[1] ubligat a amar sino so que entén, doncs fe no agra mèrit, e los homens qui lurs lics[2] per raons necessaries no entenen, no foren ubligats a amar lur lig, e si lig no amassen no foren en lig, e si en lig no fossen no foren en carrera de salvacio, e si axí fos fora significat que en lo donador de lig e en lo creador de fe agués defalliment, e assò es cosa impossíbol.

22. *Oh vos, Sènyer Deus, qui als vostres servidors ajudats en lurs tribulacions!* La .vij.ª cosa se diu de raó. On, deym que aquells qui per raons necessaries remembren e entenen los .xiiij. articles,[3] aquells, *Sènyer,* amen lur lig per raó necessaria; car tant ha gran vertut la memoria que remembra e lenteniment qui entén los .xiiij. articles per significacions e per demostracions don se formen raons necessaries, que de necessitat se cové per fina forsa que la volentat sia amant los .xiiij. articles, e amant los .xiiij articles es amant la lig formada dels .xiiij. articles. ℣ 23. On, beneyt siats vos, *Senyor Deus,* car molt ho avets bé ordonat: car enaxí com fe dona major mèrit que raó com hom creu so que no entén, enaxí raó dona e multiplica pus fortment amor com hom ama so que entén, que no fa fe com ama[4] so

1. A,J, nos fos.—2. E, lur lig.—3. J, articles de la fe.—4. E, que no fa fe com hom ama: J, que no fa com ama.

que no entén. On, axí com per fe guaanya hom més de mèrit que per raó, enaxí per altra manera guaanya hom major mèrit per raó que per fe, so es per multiplicada amor pus fortment e en major quantitat per raó que per fe; e si axí no fos agrets fet tort al enteniment, car si enteniment no pogués tan gran mèrit donar a la ánima per entendre com fa la volentat per amar so que lenteniment innora, doncs fora significat que enteniment humá fos pus profitós en sa innorancia que en son apercebiment, e si axí fos fora significat que lenteniment valgués més per defalliment que per acabament, e assò es, *Sènyer,* cosa impossíbol. ✠ 24. *Gloriós Senyor!* Com lenteniment se forma en falsa raó opinant que entena so que no entén, on[1] sil enteniment avía mèrit en quant cuida entendre que la secta falsa apellada lig sia vera, doncs enbades[2] sería creada fe en home; car pus per enteniment figurat falsament hom guaanyás mèrit, no calgra que hom agués fe en so que no entén, mas que hom opinás que tot so que afigura son enteniment verament o falsa fos en veritat; e si per esta manera, *Sènyer,* fos cosa possíbol que lig fos amada meritoriament,[3] fora impossíbol cosa que lig fos carrera dacabament, e si no ho fos[4] fora significat que en vos agués defalliment dacabament.

25. *Jhesu Christ Senyor noble gloriós! A vos sia gloria e benediccio per tots temps:* Car la .viij.ª raó se diu de paradís. On, deym, *Sènyer,* que com la ánima remembra e entén la gran gloria de paradís e remembra e entén que hom no pot anar a paradís sino per lig vera creeguda o entesa, adoncs, *Sènyer,* la volentat senamora de paradís, e per lenamorament que ha de paradís enamoras de la lig qui es carrera e via de paradís. ✠ 26. *Gloriós Senyor!* Enaxí com la memoria remembrant e lenteniment entenent[5] son occasió a la volentat com am la lig, enaxí la volentat amant so qui es de paradís remembrat e entès, es occasió a la me-

1. M, *tunc.*—2. E, debades.—3. E, meretoriament.—4. E, e si o fos. —5. A,E, enten.

moria e al enteniment que entena so que ella ama en parays e so que ama en la via de parays. On, com assò sia enaxí, doncs com los homens qui son honrats e beneficiats per la lig[1] romana son negligents a honrar e a crèxer la sancta fe romana per los negocis sensuals los quals an en les temporals coses, adoncs es significat, *Sènyer,* que ells no honren lur lig segons que deuríen, lo qual honrament no li fan per so car an defallent remembrament e enteniment e voler en la gloria de parays. On, com la gloria de paradís sia acabada, per assò es significat[2] que null home no es digne que sia en gloria avent defallent remembrament e enteniment e voler. ✠ 27. *Misericordiós Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que en est mon ha moltes sectes e moltes creenses que son contraries a la sancta lig cathòlica qui es la carrera de paradís. On aquells crestians qui no son remembrants ni entenents ni desamants les sectes e les creenses contraries a la carrera de parays, com porán anar per la carrera de parays? Car significat es, *Sènyer,* al humá enteniment que axí com anar a paradís sia ab remembrament e ab enteniment e ab voler qui negociejen e tracten de la via de parays, enaxí es significat que aquells qui no remembren ni entenen ni desamen les sectes qui son contraries e embargament a la via de paradís, no vajen per la via de paradís pus que sien ubligats e qui son poderosos a aquelles sectes a contrastar e a remembrar e a entendre e a desamar.

28. *Ah Deus forts qui los bonahuirats feels crestians deliurats e guardats com an vés vos feel remembrament*[3] *e enteniment e voler!* La .ix.ª raó se diu, *Sènyer,* de los homens qui creen en error. On, deym que entellectualment entenem[4] que los eretges els descreents amen tant lur creensa en la qual an fals remembrament e enteniment, que coltell ni es-

1. E, per la sancta lig.—2. A,J, per asso es acabat e significat.—3. A,J, esguardament.—5. E, que sensualment sentim e entellectualment entenem.

paa ni foc ni nulla pena que hom los fassa nols pot partir lur volentat daquella error en que son. ✠ 29. On, com de fals remembrament e de fals enteniment isca en los errats tan gran volentat en amar tant lur falsa error, que per nulla pena que hom lur fassa nols pot hom partir, doncs, de quant més es ubligat, *Sènyer*, lo remembrament e lenteniment dels crestians qui son en veritat honrats per la Fe romana, que dells isca gran volentat a molt amar e a honrar la sancta Fe romana! On, en quant los crestians no descreuríen lur lig per nulls treballs ni per nulla mort, son semblants en fervor damar lur lig ab los errats qui atretal se faríen: on, quant a assò nols vensem damar. Mas si nosaltres crestians anavem per lo mon preicar e esputar ab los infeels e no duptavem a soferir fam ni set ne malautía ni turments ni mort, adoncs sería significat que del nostre remembrament e enteniment exiría major amor a amar la nostra lig, que del remembrament e del enteniment[1] dels errats, on no ix tan gran voler quils fassa coratjosos ni gosables de preicar lurs errors enfre nos. ✠ 30. On, com vos, *Sènyer*, ajats tant honrat e amat lo poble dels crestians sobre tots pobles, doncs placiaus que avertuets tant lur remembrament en remembrar los honraments[2] de la sancta[3] Fe cathòlica e lur enteniment en entendre aquells, tro que la amor dels sants religiosos e dels altres homens justs sia tan gran e tan fervent sobre tots volers dentrò que per tots los locs del mon sien loadors e benditors de la vostra sancta unitat e trinitat e encarnacio a gloria e a laor de la sancta Fe cathòlica edificada e honrada e ornada ab escampament de sanc qui exí de vostre[4] sant cors gloriós e dels sants apostols e dels martirs qui foren morts per donar gloria e laor de lur gloriós Deu.

1. E, e enteniment.—2. A,J, los remembraments els honraments.—3. A,J, de sancta.—4. E, qui ixi del uostre.

¶ CAP. 289. *Com es tractat de la amor que home ha en aquest mon, e de la amor*[1] *que an los sants de paradís en gloria.*

OH *Deus amat sobre totes amors, oh Deus vulgut sobre tots volers!* Qui vol encercar e atrobar la amor que hom ha en est mon e la amor del autre seggle, covénse, *Sènyer,* que la dita amor cerc e demán ab les .iij. vertuts de la ánima en .ix. coses, les quals son composicio,[2] alteracio, veritat, granea, relacio, loc, temps, gloria, acabament. ✠ 2. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus;* car com hom entellectueja amor en totes estes .ix. coses damundites remembrant e entenent la amor daquest mon e del autre, adoncs la amor safigura es demostra al humá enteniment segons los significats que la ánima dome vol reebre de les .ix. coses damundites: car enaxí com sensualment materia es demostrada per forma, enaxí la amor per demostrar sí metexa al humá enteniment se forma entellectualment en los significats donants damor en les coses damundites. ✠ 3. On, axí, *Sènyer,* com la forma sensual demostra als ulls corporals la materia, enaxí la amor daquest mon se demostra al remembrament e al enteniment e al voler; mas car ha diversitat enfre lo remembrament e lenteniment el voler, per assò ha diversitat al demostrament que amor fa de sí metexa a les .iij. vertuts de la ánima; car al remembrament se demostra amor jenerant lo remembrament lenteniment e donant eximent al voler,

1. A,J, que home ha a aquest mon e la amor.—2. E, posicio.

e al enteniment se demostra reebent jeneracio de la memoria e donant lenteniment eximent al voler, e al voler se demostra ixent del remembrament e del enteniment. On, com lo remembrament remembra la diversitat daquest mon e lautre e lenteniment la entén e la volentat la vol, adoncs la amor es afigurada en est mon en una figura diversa de la figura de la amor qui es en lautre seggle.

4. *Simple Senyor sens nulla composicio e sens nulla alteracio!* La primera raó se diu de composicio. On, deym que con la ánima dome vol remembrant e entenent los significats damor segons composicio mundana, adoncs remembra e entén que la amor daquest mon es composta dánima e de cors; car en so que la ánima en est mon no pot membrar ni entendre menys de cors, per assò no pot amar sens ajuda del cors qui cové de necessitat que sia sobject e estrument a la ánima com tenga actualment ses vertuts en actu en lo cors adoncs com remembra e entén e vol. ✠ 5. On, enaxí com mul es compost de generacio[1] de cavall e de somera, enaxí amor daquest mon es composta dánima e de cors. On, enaxí com la figura e la natura del mul pren tersa forma e tersa natura del cavall e de la somera en so que no es al cavall ni a la somera semblant en figura ni en natura, car no enjenra, enaxí, *Sènyer*, la amor que hom ha en aquest[2] mon pren tersa forma diversa de la forma de la ánima e del cors; e enaxí com lo mul per so car lo cavall val més que la somera pren major forma que sa mare e pus poderós cors, enaxí la amor que hom ha en est mon composta del cors e de la ánima pren mellor forma e pus nobla que la natura del cors per raó de la vertut de la ánima qui es mellor que la vertut del cors; e enaxí com lo mul no pot pendre tam bella forma ni tan nobla natura com cella del cavall, e assò esdevé per lo defalliment de la forma e de la natura de la somera qui es

1. E, per jeneracio.—2. E, est.

leja e vil forma a esguardament del cavall, enaxí la forma e la natura de la amor que hom ha en est mon no es de tan nobla natura com la ánima, e assò es per raó de la part que té de la natura del cors qui es cosa vil e corrumpuda a esguardament de la natura de la ánima. ✠ 6. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat al humá enteniment que la amor daquest mon no es de tan gran quantitat ni de tan gran vertut ni noblea com es la amor que los sants an en gloria: car enaxí com lo cavall, per so car compòn figura de mul en la somera, no pot donar tan nobla figura com sí metex per la vil figura[1] e natura de la somera, enaxí, *Sènyer*, la ánima no pot en actu aver tant de remembrament ni denteniment ni de voler com es la vertut sua potencialment; car si lo cors li pudía bastar a tant com ella ha en vertut potencialment de remembrar e dentendre e de voler, major remembrament e enteniment e voler auría molt que no ha; car la viltat del cors la embarga a remembrar e a entendre e a voler segons sa vertut, axí com la natura de la somera embarga lo cavall[2] que no pot fer fill en ella de tan nobla natura com faría en egua. On, enaxí com la natura de la somera fa mellor fill en lo mul que sí metexa, e assò per raó del cavall, en axí lo cors usa de major vertut que la sua metexa adoncs com es sobject a la ánima com en ell[3] tenga ses vertuts en actu. On, com assò sia enaxí e com los sants de gloria ajen en actu lur remembrament e enteniment sens lo cors e aprés la resurreccio lo cors será glorificat per tal que la ánima pusca sens empatxament del cors remembrar e entendre e voler, doncs per assò es significat que sens tota comparacio es molt major e mellor la amor que los sants an en gloria, que la amor que hom ha en est mon.

7. *Inmortal Senyor incamiable ferm sens nulla alteracio!*

1. E, e ayso per la uil figura.—2. A,J, manca *lo cavall.*—3. A,J, manca *ell.*

La segona raó se diu dalteracio. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que com hom met vi en vinagrera, que la sabor daquell pren forma segona, so es que la sabor primera erat bona e puys[1] alterejas en forma corrumpuda. On, per semblant comparacio se pot entendre, *Sènyer*, de la amor que hom ha en est mon; car per so car lo cors es de[2] la natura dAdam e en ell près corrupcio, per assò com vos en lo cors metets la ánima, adoncs la ánima está costretament en aquell cors e no pot usar ni fruyr de sa vertut tota[3] a remembrar ni a entendre ni a amar, e per assò alterejas sa amor en menor forma de sa vertut e de son poder potencial. ℣ 8. Car[4] enaxí com linfant pocúlul no ha cors que pusca portar gran fex, enaxí, *Sènyer*, lo cors humá tant es cosa vil e corrupta per peccat, que no pot esser en est mon sobject a gran remembrament ni a gran enteniment ni a gran voler, e per assò la ánima no pot en ell ni ab ell ni per ell aver tan gran remembrament ni enteniment ni voler actualment com ha potencialment; e per assò com la ánima en est mon remembra e entén e ama, alterejas son remembrament e son enteniment e son voler en poca quantitat la qual no ha de sa natura, ans cau en ella aquella alteracio accidentalment per raó del ajustament que fa ab lo cors qui es en vertut cosa poca e mesquina. ℣ 9. On, beneyt[5] siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com lo bon vi[6] com es mès en bon vexell no saltereja de sabor ni de color en alteracio vil, ans pot esser lo vexell tam bo que mellora lo vi en color e en sabor, enaxí, com[7] la ánima del home just vertuós trespassa daquest mon en lautre, adoncs es alterejat son remembrament e son enteniment e son voler en molt major vertut que era[8] la vertut della com venc en lo cors, e assò es per raó de les bones obres que ha fe-

1. E, e puxes.—2. A,J, manca *de*.—3. E, de tota sa uertut.—4. A,J, con: M, *Nam*.—5. A, beneys.—6. A,J, com lo uj.—7. A, manca *com*.—8. E, que no era.

tes ab lo cors en est mon per la vostra amor: car axí com vos, *Sènyer*, per creacio e per gracia donats a la ánima molt gran vertut en remembrar e en entendre e en voler potencialment com la ajustats ab lo cors, enaxí per mèrit de les bones obres que hom fa en est mon, donats actualment en lautre seggle gran vertut a la ánima de molt a remembrar e a entendre e a amar. On, com assò sia enaxí, doncs, qui poría aestmar la granea de la amor que an los sants en gloria a esguardament de la poca amor que hom ha en est mon?

10. *Vertader Senyor don tota veritat reeb gracia e benediccio!* La tersa raó se diu de veritat. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que la amor que hom ha a aquestes coses mundanes, majorment les ama hom ab la segona entencio que ab la primera; car amar los vegetables els animals inracionals e los metalls e les coses dirivades daquestes, més vegades e per més homens son amades per la segona entencio que per la primera. On, com sia natura de vera amor que sia amant o amada per la primera entencio, per assò, *Sènyer*, tota cosa qui sia membrada e entesa e volguda per la segona entencio es quax no re amada a esguardament de la cosa membrada e entesa e amada per la primera entencio. ✠ 11. On, com sensualment sintam, *Sènyer*, e entellectualment entenam que los homens mundans e peccadors amen vos ab la segona entencio e sí metex ab la primera e amen los uns los altres en la major forsa per la segona entencio, e com sintam e entellectuejem que més ha en aquest mon domens peccadors que de justs, doncs per assò es significat que la amor que hom ha en est mon més está[1] en falsetat e en poca quantitat damor, que no fa en veritat ni en gran quantitat damor. ✠ 12. *Gloriós Senyor!* Axí com en la mar cab més aigua que en lo pou,[2] enaxí

1. E, mes nesta.—2. A, en pou.

de veritat més ne cab en lo remembrament e en lo enteniment e en lo voler que los sants an en gloria, que no fa en lo remembrament ni en lenteniment ni en lo voler que hom ha en est mon; e per assò de la primera entencio damor més ne cab en los sants de paradis que no fa en nosaltres, e en nos cab més de la segona entencio damor que no fa en los sants de gloria. On, com assò sia enaxí, doncs per los significats de veritat es demostrat que molt major sens tota comparacio es la amor que an los sants en gloria, que no es la amor que nosaltres avem en est mon.

13. *Poderós Senyor honrat vertuós!* La quarta raó se diu de granea. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que la amor que hom ha en est mon es molt poca en so no poden caber[1] molts homens ni grans coses; car tant es, *Sènyer,* poca cosa nostre remembrament e nostre enteniment, que non pot exir gran voler ni gran amor; car en est mon non pot[2] hom remembrar ni entendre ni voler diverses coses ensems, ni noi viu hom molt per que no ha hom temps a remembrar ni a entendre ni a voler longament, ni so que hom remembra ni entén ni ama nou pot hom ab tanta de memoria membrar ni ab tant denteniment entendre ni ab tant de voler amar com es tota la totalitat de la cosa en la qual hom remembra e entén e ama. ✠ 14. Car enaxí com lome sedejant remembra alcuna font e entén e vol, e no remembra ni entén ni vol totes les altres fonts ni tots los altres locs on ha aigua, car si ho faya remembraría e entendría e vulría tots los pous e les fonts els flums[3] qui son e assò es impossíbol, enaxí, *Sènyer,* com hom ama en est mon no ama hom mas una cosa en un temps membrada e entesa e volguda. On, com tantes[4] sien les coses en est mon, doncs per assò es significat en aquest mon que no es

1. E, es molt poca [cor enaxí com en la cambra qui es molt poca] no poden caber. (Els mots *en so* están borrats y sustituits per lo afegit). —2. E, no pot.—3. E, floms.—4. E, totes.

loc de molt amar a esguardament de la amor qui es en lautre seggle. ✠ 15. *Gloriós Deus!* Enaxí com les coses daquest mon son poques en vertut e en noblea, enaxí es poca la volentat qui les ama, e car una estela es, *Sènyer,* major que tots los vegetables nils animals nils metalls ne tota[1] la terra ni la mar, doncs axí es cascuna de les ánimes e dels angels de gloria major en vertut e en noblea, que no son totes les coses sensuals daquest mon, car si axí no fos fora significat que major vertut agren les esteles en granea sensual que los sants de paradís en granea entellectual, e assò es cosa impossíbol, car si cosa possíbol fos foren pus vertuoses en granea corporal les coses sensuals que les entellectuals en granea esperitual, e assò es impossíbol. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significada la gran amor quels sants an en gloria, car major es la amor que la .j. ha al autre o que a molts, que no son totes les amors daquest mon.

16. *Honrat Senyor al qual son fetes totes reverencies e totes honors!* La .v.ª raó se diu de relacio. On, deym que la amor daquest mon segons que sensualment sentim e entellectualment entenem, ix damic e damat. On com los demés homens daquest mon sien amadors de vils coses e de poc profit e de poca valor, e com les coses amades no sien dignes que ab gran remembrament ni enteniment ni voler sien amades, per assò es significat, *Sènyer,* al humá enteniment, segons relacio del amic e del amat, que la amor no ha natura ne proprietat per la qual pusca esser gran en vertut ni en noblea. ✠ 17. Car enaxí, *Sènyer,* com es cosa natural que de poc remembrament senjenra poc enteniment e de poc remembrament e enteniment ix poc voler, enaxí es cosa natural que de vil amador e de cosa vil amada senjenra poca damor.[2] On, com los homens sien vils en amar los plaers els delits de menjar e de beure e de ves-

1, A, que tots vegetables nils animals ne tota.—2. E, poca amor.

tirs e de fembres e dels altres delits sensuals, e com aquells plaers amats sien coses vils e qui poc duren e leugerament trespassen e poc de fruit aporten, per assò es significat que la amor es poca en aquells qui son amadors dels delits daquest mon. ✠ 18. On, com assò sia enaxí, e com los sants en gloria no ajen amor a nulla cosa on aja defalliment, enans so que amen tot es ple e acabat en vertut, doncs segons assò es significat que la amor daquest mon es molt poca e molt vil segons relacio de la gran amor que los sants an en gloria; car major vertut ha, *Sènyer*, sola una de les ánimes qui son en gloria en remembrar e en entendre so que ama, que no an enfre totes les ánimes qui son en est mon; car en est mon no ha nulla ánima qui pusca aver en actu son remembrament ni son enteniment ni son voler sens ajuda del cors on es defalliment, e en gloria totes les ánimes quey son remembren e entenen e amen sens que nulla cosa corrumpuda nols es sobject com per ella ajen en actu lur vertut.[2] On, com assò sia enaxí, doncs, qui puría aestmar la gran granea que la amor quels sants an en gloria es molt major[3] que la amor que hom ha en est mon?

19. *Creador Senyor en totes coses, graciós Senyor en totes gracies!* La .vj.ª raó se diu de loc. On deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que per raó dels locs qui son molts en aquest mon e luny los uns dels altres, per assò los homens no son poderosos que tots samen ensems; car tant son los uns luny[4] dels altres, que nos poden vèer ne oyr ni remembrar ni entendre, car los homens qui son a ponent nos poden amar ab los qui son a levant, nils homens qui son a tremuntana nos poden amar ab los qui son a migjorn;[5] car lo remembrament den Pere qui es a ponent no pot membrar ni son enteniment no pot

1. E, e lenjenrament.—2. E, lurs uertuts.—3. E, qui poria aestmar la gran granea que [ha] la amor quels sants an en gloria com es molt major.—4. E, luyns.—8. E, mic jorn.

entendre en Guillem qui es a levant, e pus lo remembrament ni lenteniment noi pot esser, per assò la volentat den Pere no pot amar en Guillem ni la volentat den Guillem no pot amar en Pere. ✠ 20. *Piadós Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que en una ciutat o en una cambra ha persones quis volen mal e qui no an amor los uns als altres per so com nos remembren ni sentenen en manera que lurs volentats ajen amor les unes a les altres. On com assò axí sia,[1] doncs segons los significats de locs los quals reeben remembrament e enteniment,[2] es significat, *Sènyer,* al nostre enteniment que la amor daquest mon es en molt poca quantitat de vertut e de bonea. ✠ 21. On, com assò, *Sènyer,* sia enaxí, doncs segons assò es significada la amor quels sants an en gloria que es molt gran e molt maravellosa; car los angels e les ánimes dels sants homens on se volen son[3] e en tot loc samen e en null loc on sien no an remembrament ni enteniment ni voler los uns contrals altres, enans an los uns als altres concordansa en lur remembrar e en lur entendre e en lur voler, e per assò no pot privar amor en ells ni noy pot esser desamor, la qual amor priva en nosaltres per so com som luny los uns als altres[4] e los uns remembraments son contraris dels altres e los uns enteniments son contra los altres, e per assò les volentats nos poden concordar a amar les unes les autres.

22. *Oh vos, Sènyer Deus, lo qual temps no pot compendre!* La .vij.ª raó se diu de temps. On deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que la amor que hom ha en est mon no es en tots los temps,[5] car null home no pot amar en lo temps passat ni en lo esdevenidor; car la amor que hom ha al amat actualment, cové estar en

1. E, sia enaxí: J, sia axi.—2. E, segons los significats de loc los quals reseben membrant e entenent.—3. E, on que uolen esser son.—4. E, per so cor som los huns luyns als altres.—5. A,J, no es tot lo temps.

lo temps present. On, com hom dorm e com ha ira e mala volentat, no ama ni en lo temps present ni en lo esdevenidor ni en lo passat, e assò es per so com lo voler que ix del remembrament ni del enteniment desama so que desamant remembra e entén. ℣ 23. On, com lo temps present en que hom ama, *Sènyer*, en est mon sia tan poca cosa, e com hom aja en est mon[1] tantes vegades malautía e ira e ublidament e innorancia, e com la meitat de son temps hom dorma en est mon, doncs, qui puría aesmar la poca quantitat damor que hom ha en est mon? car tant es poca cosa en sí lo temps que hom ha en amar en est mon, que noi pot caber gran amor per so car lo temps on hom pot amar no es sobject gran on gran amor pusca caber[2] per gran e per continuu[3] remembrament e enteniment e voler, car la cosa poca no pot esser continent de major cosa de sí segons cors natural creat. ℣ 24. On, beneyt siats vos, *Sènyer;* car no es enaxí de la amor que los sants an en gloria: car axí com lo firmament no cessa en son moviment nit e dia, enaxí los sants de paradís no cessen a amar per so car lur remembrament no cessa de remembrar ni lur enteniment dentendre ni lur voler de voler e damar. On, com assò sia, *Sènyer*, enaxí, doncs malahuirats son aquells qui per la amor daquest mon qui tant poca es, perden la gran amor qui es en gloria sens fi amor nobla e maravellosa gloriosa en tots acabaments.

25. *Senyor gloriós sobre totes glories, gran sobre totes granèes!* La .viij.ª raó se diu de la gloria. On deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que la amor que hom ha en est mon dona moltes de passions e dangusties e de treballs sensualment e entellectualment: sensualment que lo cors sen plora en languex en treballa en enmalaltex en ha fam e set e calt e fret, en mor[4]a vegades per les coses molt amades, e la anima na molts de pensa-

1. E, en est mon aja.—2. A,J, on hom amor gran pusca caber.—3. E, continul.—4. A,J, mors.

ments e moltes dancies e moltes de ires e molts de mals esperituals. On, com la amor daquest mon don a hom sensualment e entellectualment tants de mals, per assò, *Sènyer*, es significat que la amor daquest mon qui tants de mals dona, es àvol e mesquina a esguardament de la amor qui es en gloria qui totes glories dona e no dona nulla passio. ℣ 26. Car la amor daquest mon no pot esser sens passio e sens treball del amic e del amat; car si per una manera dona plaer al amic, per altra dona treball e mal al amat, e si per una manera dona plaer al amat, per altra manera dona mal e treball al amic, e on la amor més crex ni major es, majors mals e majors treballs dona. On, beneita sia, *Sènyer*, la amor quels sants an en gloria; car on major es, majors plaers e majors glories dona e no treballa ni malmena lamic ni lamat, enans es gloria e plaer de cascú. ℣ 27. *Gloriós Senyor!* Molt amic ha pena[1] en est mon qui li sería plaer si sabía que son amat sabés la amor que son amic li ha ne si sabía los mals que per ell sosté nels plaers que li entén fer: on, per assò so qui es pena[2] al amic li sería gloria si era sabut per lamat que lamat sabés sa amor, e car per defalliment de saber qui no es en lamic qui no sab del amat que sapia la gran amor que li ha, so qui li es gran pena li sería gran plaer. On, per assò es significat, *Sènyer*, que la amor que los sants an en gloria es molt gran amor, per so car lamat no innora la amor del amic, ni lamic no innora la conexensa del amat.

28. *Acabat Senyor en tots acabaments ple de tots endressaments!* La .ix^a^. raó se diu dacabament. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que null hom qui am en est mon nulla cosa qui sia en est mon, no porá complir[3] daquella son voler, car com aurá aquella aúda sempren volrá autra e puxes autra:[4] on, per assò es significat que la amor daquest mon no es amor acabada, pus

1. E, á pena per amor.—2. A,J, so qui li es pena.—3. E, nula causa qui sia daquest mon no poria complir.—4. A,J, e sempre autra.

que la volentat no pot per ella aver acabament en so que desija; car si amor era acabada, la amor que hom ha en est mon a la cosa amada, pus que la agués, no desijaría reebre acabament en altra cosa. ✠ 29. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com la elemental materia com ha enjenrada la forma qui no la demostra en aquell demostrament acabat que la materia desija, e per assò corromp la forma e enjenran altra cercant la forma acabada, e tant no enjenra formes ni corromp que pusca atrobar la forma acabada que encerca; enaxí la volentat tant no cerca en est mon son acabament en les coses mundanes quel pusca atrobar, e per assò no fa sino desijar e encercar e no pot atrobar so que encerca per so car en loc e en temps e en coses on ha defalliment encerca so on no es son acabament. ✠ 30. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus,* car no es enaxí del autre seggle: car enaxí com la materia elemental en cors humá glorificat aurá la forma qui la demostrará[1] acabadament, e per assò la materia no corromprá aquella forma, enaxí los angels e les ánimes qui son en gloria an remembrament e enteniment tan acabat, quel voler ix acabadament, enaxí que àls no ama mas so quel remembrament remembra el enteniment entén en la presencia de lur Senyor gloriós Deu.

1. E, qui la demostrada.

¶ CAP. 290. *Com es tractat de la amor quel cors ha a la ánima e la ánima al cors.*

AH *Deus creador e Senyor, pare gloriós! A vos, Sènyer, sia feta reverencia e honor per tots temps.* Car qui vol encercar la amor qui es enfre lo cors e la ánima, cové[1] que encerc la dita amor ab les .iij. vertuts de la ánima en .ix. coses les quals son aquestes: entencio, faedor, materia, forma, final raó, vejetativa, sentitiva, ymaginativa, racionalitat; car aquestes .ix. coses, *Sènyer*, son qualitats qui donen significacio al humá enteniment de la amor qui es enfre lo cors e la ánima, la qual significacio es coneguda com la ánima vol reebre los significats sensuals e entellectuals membrant e entenent e amant. ¶ 2. Mas, per raó, *Sènyer*, de la gran conjunccio el gran acostament e la gran unió qui es enfrel cors e la ánima en compondre .j. animal racional, per assò la dita amor es molt fortment amagada al humá enteniment per raó de la diversitat de la primera entencio e de la segona qui sacosten molt fortment a compondre una amor en la qual apenes pot esser significat al humá enteniment diversitat esser enfre la amor sensual e la amor entellectual ni enfre la primera entencio ni la segona. ¶ 3. Mas com hom asubtila molt fortment son enginy[2] e son enteniment e sab aver conexensa de la natura de la primera entencio e de la segona, adoncs es poderós daver conexensa de la amor que lo cors ha a la ánima ni la ánima al cors, car pus hom sapia conèxer en la ánima

1. E, coue se.—2. E, engin.

com ama per la primera entencio ni com ama per la segona e del cors atretal, adoncs pot apercebre[1] e conèxer lo amat e lamant per la primera entencio e per la segona. On, com hom ha aúda, *Sènyer,* aital conexensa, adoncs ha hom conexensa qual es lamat ni qual es lamic, e per la conexensa que hom ha del amic e del amat ha hom conexensa de la amor qui es enfrel cors e la ánima.

4. *Oh vos, Sènyer, qui sots amor e plaer del mon*[2] *voler!* La primera raó se diu de la entencio. On deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que dues son les entencions, so es a saber, entencio primera e entencio segona, e cascuna daquestes[3] .ij. entencions, *Sènyer,* pot esser e entellectual e sensual. On com hom ha conexensa daquestes .ij. entencions qual es primera ni qual es segona ni qual es sensual ni qual es entellectual, adoncs ha hom conexensa de la amor qui es enfre lo cors e la ánima. ✠ 5. Car com lo cors ama la ánima per tal que pusca viure e que pusca aver los delits temporals, adoncs lo cors ama la ánima per la segona entencio e ama sí metexa[4] per la primera; e com la ánima ama lo cors per tal que pusca tenir ses vertuts en actu e pusca fer bones obres, adoncs ama la ánima sí metexa per la primera entencio e ama lo cors per la segona. ✠ 6. On, com la ánima, *Sènyer,* ama lo cors ab la primera entencio e ama sí metexa ab la segona, adoncs es lome peccador e es la ánima serva dels cors el cors es senyor de la ánima; mas com la ánima ama sí metexa per la primera entencio e ama lo cors per la segona, adoncs es lome just e dreturer e vertuós; car lo cors per so com es corrumput per peccat, no es digne que sia amat per la primera entencio, mas per la segona, per tal que sia sotsmès a la ánima; e com lo cors ama sí metex per la segona entencio e ama la ánima per la primera, adoncs es lome just e ama dejunis e affliccions e continencia e pa-

1. E, pot hom apercebre.—2. E, de mon: J, del meu.—3. E, destes. —4. E, metex. *(borrada posteriorment la* a *final).*

ciencia et abstinencia. Mas com lo cors ama sí metex ab la primera entencio e ama la ánima ab la segona, adoncs ama injuriosament, car lo cors per so car es corrumput per peccat, no es digne per sí ni per la ánima sia amat per la primera entencio dentrò que sia mort e puxes resuscitat e glorificat; car adoncs com será glorificat será digna cosa que sia amat per la primera entencio lo cors axí com ara es digna la ánima que sia amada per la primera entencio.

7. *Ah faedor Senyor de tots bens e de tots acabaments!* La segona raó se diu del faedor. On deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que .ij. son los faedors don entenem[1] parlar, so es faedor sensual e faedor entellectual. Lo faedor sensual se mou a fer obra artificial ab la mutiva sensual, e aquest faedor es, *Sènyer,* lo cors del home qui fa castell o nau o altra figura sensual; e lo faedor entellectual es la ánima quis mou ab[2] la mutiva entellectual a figurar entellectualment membrant e entenent e volent alcuna obra sensual o entellectual, axí com afigurar[3] ymaginant figura de nau o de justicia o d'amor o de misericordia o de humilitat. ✠ 8. On, com assò sia enaxí, doncs com lo cors se mou, *Sènyer,* a obrar coses sensuals per tal que la ánima fassa almoynes e fassa so que vos avets manat, adoncs ama lo cors la ánima per so car li aparella les coses com ella aja just e vertader e misericordiós[4] e obedient remembrament e enteniment e voler, car tota la mellor richea que ánima pusca aver en est mon, es acabat remembrament e enteniment e voler; e com pot moure lo cors a aquelles coses on son remembrament e son enteniment e son voler poden seguir la obra de acabat remembrament e enteniment[5] e voler, e com la ánima forma son remembrament e enteniment e voler[6] en les viandes e en les necessitats que ajuden e sostenen lo cors que no muyra

1. A,J, com entenen.—2. A, a.—3. E, figurar.—4. E, e misericordios e uertader.—5. A,J, enteniment e remembrament.—6. E, e son enteniment e son uoler.

ne sia malaute, adoncs la ánima ama lo cors per so com remembra e entén e ama so qui es necessari al cors. ℣ 9. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com la una má ajuda a lautra e la .j. peu al altre, e axí dels altres membres, enaxí lo cors e la ánima sajuden la .j. al autre, e per assò ama la .j. lautre.[1] Mas tota ora cové que so que la ánima el cors fan, queu fassen a esguardament del altre seggle e no a esguardament daquest; car si nou fayen no samaríen ordonadament: car axí com aquest mon es fet e creat per esguardament del autre e lautre nou es a esguardament daquest, enaxí cové que la ánima el cors la amor que san e so que fan, que tot se fassa per esguardament del autre seggle.

10. *Excellent Senyor del qual reebem gracia e benediccio nos e totes les creatures!*[2] La tersa raó se diu de materia. Sensualment sentim e entellectualment entenem que home es compost de dues materies, so es materia sensual e materia entellectual. On, la materia sensual es atribuída al cors e es observada per atemprades humors e atemprades qualitats, e es dit que per so es observada e sostenguda com es observada en ella forma per la qual se[3] demostra, e es dit que com la forma se corromp, que adoncs la materia se desordona per sa[4] desordonacio de les .iiij. humors e de les .iiij. qualitats; e la materia entellectual es atribuída a la ánima la qual es observada e guardada per vertuós remembrament e enteniment e voler en ella afigurat,[5] e es dit que ella es corrumpuda e destruída com peccat es afigurat en son remembrament e en son enteniment e en son voler. ℣ 11. On, com lo cors se mou a assò que tots los .v. senys sensuals e totes les forces daquells dona e ofer a la ánima com ella aja ordonat e vertuós remembrament e enteniment e voler, adoncs, *Sènyer,* la ánima es amada

1. A,J, manca aquest membre.—2. E, del qual reseben gracia e benediccio totes creatures.—3. E, manca *se.*—4. E, per desordenacio.—5. E, afigurar.

per lo cors, e com la ánima vol remembrar e entendre les .iiij. humors e les .iiij. qualitats e vol atemprar aquelles per tal que la materia elemental no destroesca la figura corporal, adoncs la ánima ama lo cors, car sens aital remembrament e enteniment e voler, la materia corporal no poría observar la figura sensual. ✠ 12. On, beneyt siats vos, *Sènyer Jhesu Christ:* car com sia gran amor enfre lo cors e la ánima, jassía so que aja molt gran diversitat de natura e de proprietat enfre la materia sensual e la materia entellectual, e com lo nostre cors sia semblant en natura elemental ab la materia del vostre cors gloriós, e la nostra materia entellectual atretal[1] ab la vostra ánima sia semblant, doncs, quant nosaltres deuríem esser amadors de la vostra humanitat gloriosa, la qual humanitat ama tant per recreacio tota la natura humana, que per recrear la entellectual materia e la sensual qui es en especia humana, volc esser pobre e treballat e turmentat de greus treballs e de mort angoxosa!

13. *Formador e ordonador Senyor de tots bens e de totes gracies!* La quarta raó se diu de forma. On deym, *Sènyer,* que sensualment sentim e entellectualment entenem que home es compost de dues formes, so es forma sensual e forma entellectual. On com lo cors aparella ses sensualitats e les ofer a la ánima com aja son remembrament e son enteniment e son voler figurat en virtut e en amor e encaritat[2] de sí e de son pruxme, adoncs es lo cors amador de la ánima; e com la ánima afigura en son remembrament e en son enteniment e en son voler com la figura corporal sia observada en sanitat, adoncs la ánima es amadora del cors. ✠ 14. On, com la ánima, *Sènyer,* no pusca en est mon aver ses vertuts en actu menys del cors, e com la malautía del cors sia embargament a la ánima que no pot aver tam bé ses vertuts en actu, e com per lo departiment que la

1. E, autretal.—2. E, quaritat.

ánima fa del cors se corrompa e sia privada la forma sensual del home, per assò ha molt gran amor enfre lo cors e la ánima, car negú no vulría perdre so que ha. On per assò es home paorós de mort e de malautía e de cativitat e de les altres coses qui son embargament al afigurament sensual e entellectual. ✠ 15. On, com sia, *Sènyer Deus*, tan gran differencia enfre la forma sensual e la forma entellectual, e com tan gran amor sajen lo cors e la ánima per so car neguna destes dues natures no vulría privar de sa forma, doncs, com pot esser, *Sènyer*, que nosaltres no amam molt fortment lo vostre esser gloriós qui es vida de nostra natura sensual e de nostra natura entellectual per creacio? ni com pot esser que la vostra natura humana no es molt amada per nosaltres pus que ella es vida nostra per recreacio? Car enaxí com la ánima ama molt fortment lo cors[1] per so car per ell pot afigurar sa memoria en remembrar e son entèniment en entendre e son voler en voler, enaxí, com lo cors ama la ánima molt forment per so car ella li es occasió com aja figura de usar en ses sensualitats,[2] e com la vostra deitat, *Sènyer*, e la vostra humanitat sia molt pus fortment occasió de tot lo bé qui es afigurat en home sensualment e entellectualment, com pot esser esta maravella tan gran que home no ama molt fortment e molt fervent la vostra deitat gloriosa e la vostra humanitat sancta?

16. *Espiritual Senyor colt celebrat per tots los pobles!* La quinta raó se diu de la final raó. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que la final raó perque vos avets creat home es per tal que sia vostre servidor e vostre loador e vostre conexedor, e que ab totes les forses de les sues sensualitats e de les sues entellectuitats vos servesca per tal que reeba de vos gracia e benediccio a esser benahuirat a perpetual gloria. On, axí com

1. A, color (correegit sobre *color*): M, *corpus*. — 2. E, usar de ses sensualitats.

al foc es donada natura danar a amunt, enaxí natural natura avets vos donada a les sensualitats e a les entellectuitats de reebre gracia[1] e benediccio de vos; mas axí com foc accidentalment se mou a avall, enaxí, *Sènyer*, accidentalment per obra de peccat les sensualitats e les entellectuitats saclinen a peccat e a obres que son contraries a benahuirada vida. ✠ 17. On, com la ánima, *Sènyer*, remembra e entén e ama la final raó per la qual es creada, e ama e vol venir a la final raó, adoncs ama sí metexa e los senys sensuals per tal que ab lo cors pusca pervenir a la acabada benahuiransa, e com lo cors es obedient a la ánima, adoncs ama son voler e ama la dita benahuiransa donán totes ses sensualitats a la ánima com per aquelles aja aparellament com vinga[2] a la final raó per la qual ha reebuda creacio e honor sobre tots los vegetables e los animals inracionals. ✠ 18. Com lo cors ama los delits temporals e la ánima sublida de la final raó per la qual lo cors e ella an reebuda creacio, adoncs, *Sènyer*, la ánima nil cors no an amor ordonada la .j. al autre, e assò es per so car no samen per la final raó per la qual an reebuda creacio: car axí com la sabor se altereya en lo paladar del home malaute com sent contraries coses en so que sent amargor en so qui es dous, enaxí saltereya la amor del cors e de la ánima com no samen per la final raó segons la qual son creats adoncs com amen vanagloria e los vans delits daquest mon amants obres de peccat. On, com assò sia enaxí, doncs enaxí com la dousor de la mel es contraria cosa de la sabor que sent en ella lo paladar malaute, en axí so que par amor enfre cors e ánima dome peccador, es desamor.

19. *Liberal Senyor abundós en tots bens e honraments!*[3] La .vj.ª raó se diu de la potencia vegetable. On, deym, *Sènyer*, que sensualment sentim e entellectualment entenem

1. E, enaxí natura auets uos donada a les sensualitats de resebre gracia.—2. E, uenga.—3. E, ahondos en totz honramens.

que la potencia vegetable es en hom occasió per la qual home es sensible de fam e de set e de calt e de fret. On, com home ha set, adoncs la ánima es remembrant e entenent e volent aigua, e segons que es gran la set qui es en home, segons aquella quantitat es la ánima remembrant e entenent e amant la cosa qui es necessaria a la potencia vejetable. On, com la potencia uegetable sia atribuída al cors, e com memoria e enteniment e volentat sien vertuts de la ánima, per assò es significat que la ánima ama molt fortment lo cors. ℣ 20. On, enaxí com la ánima ab molt gran diligencia[1] es remembrant e entenent e volent ab molt fervent voler les necessitats del[2] cors sedejant, com pot esser, *Sènyer*, qué lo cors no es axí aparellat estrument a la ánima en ses necessitats? Car enaxí com lo cors enmalautex per lo consumament qui es fet de humiditat en la potencia vegetable, enaxí la ánima enmalautex com sublida de vos a remembrar e de vos a entendre e de vos a amar. On, axí com ánima molt ferventment remembra e entén e ama aigua per dar humiditat al cors, enaxí sería gran raó que lo cors treballás en totes aquelles coses segons les quals la ánima agués aparellament e endressament de vos molt a remembrar e a entendre e a voler. ℣ 21. On, com lo cors, *Sènyer*, no fa tan fortment son dever en vés la ánima com la ánima fa en vés lo cors, per assò es significat que la ánima ama molt pus fortment lo cors que lo cors no fa la ánima:[3] on, aitant com la ánima es pus semblant en natura ab amor que lo cors, daitant es pus endressada a amar quel cors. On, com assò sia enaxí, doncs daitant com la ánima se desendressa de vos a amar per la amor que ha al cors, daitant se demostra culpable e enjuriosa; car com lo cors del home es malaute e es sedejant, si adoncs la ánima es pus fortment remembrant e entenent e desijant aigua que vos, adoncs ama més lo cors que sí metexa, e el cors

1. E, deligencia.—2. E, de.—3. A,J, a la anima.

ama més sí metex que la ánima. On, com assò sia enaxí, doncs, qui puría aesmar la servitut ni la cativitat en que la ánima es caúda per amar lo cors?

22. *Creador Senyor de totes coses sensuals e entellectuals!* La .viij.ª raó se diu de la potencia sentitiva. On, deym, *Sènyer,* que sensualment sentim e entellectualment entenem que la sentitiva ama en alcuns homens tant sí metexa, que nulla altra cosa no ama tant. On, per assò es significat que la ánima ama més aquella sentitiva, que no fa nulla altra cosa, per so car pus sovín la remembra e la entén e la vol que no fa altra cosa. ℣ 23. On, com assò sia enaxí, doncs enaxí com linfantó qui ama tant laucell que lestreny tant tro que laucíu, enaxí, *Sènyer,* com hom ama més sí metex que vos ni que son pruxme, adoncs la ánima ama tant en lo cors ses sensualitats, tro que en peccat laucíu per desordonat remembrament qui membra més lo cors que vos ni que son pruxme, e lenteniment desendressat qui entén més en les necessitats del cors que en los vostres honraments, e la volentat vol pus ferventment [1] lo cors que al cors no tany ni que a ell no es necessari, e no vol amar vos qui sots pus digne de esser amat que totes creatures. ℣ 24. On, tots los homens, *Sènyer,* qui amen segons cors de la potencia sensitiva, an amor vil e desordonada per raó de la anima qui vilment e injuriosa remembra e entén e ama les coses vils sobre les coses nobles. On, qui vol sí metex guardar daquesta amor, fassa tant tro que no sia amador segons lo cors de la sentitiva, ans am segons lo cors de la potencia racional qui costreny lo remembrament a més remembrar e lenteniment a més entendre e la volentat a més amar les coses excellents e nobles que les coses vils corrompables.

25. *Oh vos, Sènyer, qui avets ornada ma ymaginacio a ymaginar novelles raons e novelles demostracions!* La .viij.ª

1. E, fortment.

raó se diu de la potencia ymaginativa. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que com la ánima ymagena remembrant e entenent e amant les coses qui son necessaries[1] al cors, adoncs es la ánima amant lo cors per so car met sa ymaginacio en aquelles coses que pertanyen al cors, e com lo cors mou sos .v. senys sensuals per tal que la ánima pusca ymaginar les coses sensuals per les quals la ánima sendressa a remembrar e a entendre e a amar les coses espirituals, adoncs es significat que lo cors ama la ánima. ℣ 26. *Gloriós Senyor!* Enaxí com la candela donant clartat a altruy[2] destroex sí metexa, enaxí totes les vegades que la ánima ymagén pus forment les necessitats del cors que les sues, es amant lo cors e destruent sí metexa; e assò metex, *Sènyer*, es del cors, car tota hora quel cors plora e dejuna es mou a treballats moviments per tal que la ánima ymagén les coses a ella necessaries, es lo cors destruyt per vivificar e per purificar la ánima. Mas en assò ha differencia daitant, car la mortificacio que lo cors fa per la purificacio de la ánima es vertuosa, e la mortificacio que la ánima fa per la vivificacio del cors es culpable e injuriosa. ℣ 27. Car com la ánima ymagena pus sovín e pus ferventment bells vestiments e grans delits[3] de viandes e belles fembres e grans riquèes e grans honraments que justicia ni paciencia ni misericordia ni amor ni saviea ne humilitat ne veritat, e axí de les altres vertuts, adoncs la ánima encolpa e ensutza sa ymaginacio en son vil remembrament e enteniment e voler; mas com la ánima, *Sènyer*, ymagena penitencia e dejunis e romeríes e afflicciens e plors e continencia, adoncs avertuex sa ymaginacio en vertuós remembrament e enteniment e voler.

28. *Ah Senyor graciós qui la mia racionalitat avets agraciada en esser serva dels vostres honraments!* La .ix.ª raó se diu de la potencia racional. On, deym que entellectual-

1. A, e entenent les coses e amant qui son necessaries.—2. E, donant clardat al autruy.—3. A, desigs: M, *delectationes*.

ment entenem que com la ánima usa de son vertuós remembrament e enteniment e voler, que adoncs ha la ánima vertaderament amor a sí metexa e al cors, e lo cors atretal a ella;[1] car tant es nobla cosa, *Sènyer*, la racional potencia com usa de sa vertut vertaderament en remembrar e en entendre e en voler, que no pot esser amant falsament ni pot esser amada falsament per lo cors sobject al remembrament vertuós e vertader, e[2] al enteniment e al voler atretal. ℟ 29. Car enaxí com lo sol ha de sí metex sa resplandor, axí es, *Sènyer*, natural cosa a la raó amar[3] vertaderament totes les vegades que aja endressat en sa natura son remembrament e son enteniment e son voler; e enaxí com es cosa natural a la luna que reeba resplandor del sol al qual es natural cosa que do resplandor a la luna, enaxí es cosa natural al cors que am la ánima tota hora que sia sobject a son vertuós remembrament e enteniment e voler: car enaxí com es impossíbol cosa a la luna no luyr totes les vegades que reeba resplandor del sol, enaxí es cosa impossíbol quel cors no am la ánima pus que es sobject a la racional potencia com en ell[4] aja vertuós remembrament e enteniment e voler. ℟ 30. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com la gran calor tira a sí la menor, enaxí la gran vertut qui es en la ánima com ha en la racional potencia vertuós remembrament e enteniment e voler, tira la vertut corporal a esser amadora de la vertut de la ánima; mas enaxí com gran fredor consuma poca calor, enaxí, com la potencia racional está en vil remembrament e en vil enteniment e en vil voler, adoncs la malea e la corrupcio qui es caúda en lo cors per peccat fa alterar la vertut del cors en vicis e en peccats e en culpes amant lo cors més sí metex que la ánima, e per so es la ánima pus fortment[5] occasionada de remembrar e dentendre e de voler

1. E, e lo cors á atretal a cla.—2. A,J, manca *e*.—3. A, axí es seyner natural cosa la rao a amar.—4. A, com ella.—5 E, la anima es pus fortment.

les coses sensuals que les entellectuals, on per assò es ublidosa e innorable e no amable son gloriós Deu.

¶ CAP. 291. *Com se tracta de la amor que hom ha a saviea.*

DEUS *poderós gran excellent maravellós!* Qui ama saviea cové que am les rayls e los sobjects de saviea dels quals direm alcuns, so es a saber, memoria enteniment[2] volentat possibilitat silogisme ymaginacio seny ordonacio actualitat continuitat significacio, e les altres coses dest semblant; car totes estes coses damundites, *Sènyer,* covenen esser amades e tractades per aquells qui son amadors e enqueridors de saviea. ✠ 2. Car enaxí com la resplandor del sol está en la roda del sol, enaxí en les .xj. coses damundites está saviea[3] com la pensa del home va per elles segons la vertut ni la proprietat daquelles: car enaxí com làer reeb del foc la calor per so car participa ab ell, e laigua reeb humiditat de làer per raó de la participacio en la qual es ab ell, enaxí, *Sènyer,* la pensa del home reeb conexensa e saviea com participa ab les coses damundites segons vertuts e proprietats de cascunes e segons vertut e proprietat de la pensa humana. ✠ 3. On, enaxí com hom aitant com es pus prop al foc aitant reeb més calor dell, aitant, *Sènyer,* la ánima reeb més de conexensa e de saviea on pus fortment e pus ferventment e pus continuadament sacosta a les .xj. coses damundites: car axí com la potencia vegetable qui es en les rayls del arbre desots la terra afigura sobre[4] la terra fulles e flors e fruits, enaxí les coses damundites afiguren

1. E, so.—2. A,J, e enteniment.—3. A,J, enaxí les .xj. coses damundites en eles esta sauiea.—4. E, desots.

sciencia e saviea en ánima dome; e enaxí com laygua reeb color de son continent, enaxí la saviea e la sciencia es afigurada en la ánima segons la manera e la disposicio en que tracta en les .xj. coses damundites segons diversitat de natura e de proprietat substancial e accidental la una de la autra.[1]

4. *Remembrador Senyor dels vostres amadors membrants gracies e benediccions!* La primera raó se diu de memoria. On deym, *Sènyer,* que qui vol ni ama saviea, covése que sapia usar de son remembrament segons la vertut que vos li avets donada en les coses passades a remembrar: car enaxí com memoria engenra enteniment e enaxí com volentat ix de memoria e de enteniment,[2] enaxí memoria forma en la ánima del home saviea e conexensa[3] com hom remembra les coses qui son passades; car per lo remembrament que hom ha de les coses passades, ha hom conexensa de les coses presents e de les coses esdevenidores significades per lo remembrament que hom ha de les coses passades. ✠ 5. La segona raó se diu de enteniment. On, deym que qui ama saviea, cové que guart son enteniment que no sia forsat ni costret ni tresportat en altra cosa que no sia de sa natura: car axí com los ulls sensuals no poden vèer com se para nis met nulla cosa enfre ella e làer, enaxí lenteniment no pot afigurar saviea en hom com lo[4] trau de sa natura ni com hom lo forsa a entendre so qui no es natural cosa a entendre al enteniment segons la manera contraria al enteniment a entendre: car enaxí com es contra lo moviment de laigua moviment a amunt, axí es contraria cosa al humá enteniment que pusca nulla cosa entendre pus que ell no sia menat per sa natura a entendre e a saber la cosa que hom vol conèxer e entendre: car axí com absencia de lúu[5] representa tenebres, axí privada libertat e enteniment costret en sa natu-

1. E, de lautre.—2. E, manca aquest membre.—3. A, de sauiea e de conexensa.—4. E, la.—5. E, luyn: J, lum.

ra priva sciencia e conexensa de enteniment. ℣ 6. La tersa raó se diu, *Sènyer*, de volentat. On, deym que qui vol ni ama saviea cové que sapia usar de son voler; car si hom ama saviea e son voler no ama les coses on se forma es demostra saviea, poc val la amor que hom ha a saviea: car enaxí com de fals [1] remembrament senjenra fals enteniment, e enaxí com de fals remembrament e de fals enteniment senjenra falsa volentat, enaxí, *Sènyer*, com la volentat es amant saviea e com no ama les coses don se forma saviea ni com no ha fervor en continuar en aquelles, adoncs lo voler falsament vol saviea; mas axí com de ver remembrament senjenra ver enteniment e dells ix ver voler, enaxí volentat ama vertaderament saviea com ama et com continúa ferventment en amar les coses on [2] s'enjenra en home saviea e conexensa.

7. *Poderós Senyor sobre tots poders, vigorós Senyor sobre totes vigors!* La quarta raó se diu de possibilitat. On, deym que qui ama ni vol aver saviea, [3] covénse per fina forsa que aferm possibilitat en so que vol conèxer ni saber; car affermant possibilitat encerca lenteniment si la cosa que hom vol saber es possíbol o impossíbol, car sens affermacio feta ab possibilitat hom no pot aver conexensa de la impossibilitat, car dementre que hom afferma possibilitat es afigurat al humá enteniment si la cosa que hom aferma possíbol es possíbol o impossíbol. On, com assò sia enaxí, doncs enaxí com de forma e de materia safigura cors a la vista sensual, enaxí, *Sènyer*, de coneximent en so [4] qui es possíbol e impossíbol safigura al humá enteniment per raons necessaries saviea e conexensa. ℣ 8. On, com hom vol aver conexensa per raons necessaries si es resurreccio o no, adoncs cové que hom aferm possibilitat cosa esser resurreccio, e com hom afferma possibilitat, adoncs encerca lenteniment affermant la possibilitat resu-

1. E, fays.—2. E, don.—3. A, sauiea auer.—4. A, manca *en so*.

rreccio, e dementre que enaxí encerca, atroba que enaxí possíbol cosa es resurreccio com creacio, e com lenteniment per possíbol cosa esser creacio atroba possíbol cosa resurreccio, adoncs encerca resurreccio per final occasió encercant qual es la final raó per que es resurreccio: on encercant lenteniment la final raó, adoncs es afigurat ab ell lo demostrament de resurreccio en la vostra dretura e en lo vostre acabat poder e saber e voler; car si resurreccio no fos, fora significat al humá enteniment defalliment en vos de justicia e de poder e de saviea e de voler. ✠ 9. On, com afferma hom impossíbol cosa esser dia de resurreccio sens que dabans hom no ha affermada la possibilitat, adoncs empresona hom, *Sènyer,* son enteniment, per la qual presó no pot hom aver[1] conexensa del dia de resurreccio, car no encerca ni pot encercar la resurreccio en altra possibilitat ni en lacabament de les vostres vertuts pus que enans aferm la impossibilitat que la possibilitat: car enaxí com embargament de vista sensual es fet per tancament dulls, enaxí embargament de enteniment es fet com hom met denant la possibilitat impossibilitat; car enaxí com los ulls no poden vèer dementre que estíen clucs, enaxí lenteniment no pot conèxer ni entendre nulla cosa per raons necessaries dementre que la impossibilitat está afermada davant la affermacio de possibilitat: car enaxí com la forma del home qui está sobre laigua es enversada en laigua, enaxí saviea e conexensa es falsament enversada e afigurada com lenteniment reeb falsa figura per affermada impossibilitat denant e abans que affermada possibilitat, car natural cosa es a lenteniment que entena com la possibilitat es afermada davant la impossibilitat, axí com es cosa natural a la pera anar a avall; e enaxí com la pera se mou contra son moviment natural com se mou a amunt, enaxí lenteniment se forma de falsa figura accidentalment contra

1. E, no pot auer.

substancial natura, com la impossibilitat va primera e la possibilitat derrera en la preposicio afermada..

10. *Demostrador Senyor de veritat demostrant los significats significants la verital!* La quinta raó se diu de silogisme. On, deym que qui vol ni ama saviea que[1] covè que am e vulla la natura e la proprietat com silogisme[2] demostra e significa saviea al humá enteniment; car com hom encerca e demana a saber e a conèxer alcuna cosa, primerament covè que form aquella cosa en son remembrament e en son entenitenimentt e en son voler e afigur aquella cosa esser la conclusió de so que encerca, e si tant ses que la conclusió[3] no sia afiguradament significada al humá enteniment per raons necessaries, covè que hom pos denant aquella conclusió dues preposicions que demostren per raons necessaries al enteniment la figura de conclusió manifestament. ✠ 11. Car qui vol encercar ni saber per raons necessaries vos si sots encarnat o no, covè que davant aquesta questio meta hom dues termenacions, so son dues preposicions: la primera es, *Sènyer*, vos si sots poderós o no de esser home e deus ensems,[4] la segona es si avets raó ni occasió que ho siats o no, e si hom atroba en vostre poder tanta de vertut que puscats ensems esser deu e home, covè que hom pas a la segona preposicio e que hom encerc segons los significats de vostra saviea e de vostra amor e de vostra humilitat e de vostra dretura e misericordia e de les altres vertuts, vos si avets occasió ni raó segons les damundites vertuts de esser deus e home o no, e si hom atroba aquestes dues figures afigurades en lo humá enteniment, adoncs deu hom afigurar en son enteniment la figura de la conclusió necessaria; car si poder e raó avets de esser home, de necessitat es que siats encarnat en natura humana. ✠ 12. Mas si tant fos, *Sènyer*, que vos aguessets poder de esser deus e home[5] ensems, e segons la natura de vostres vertuts no

1. E, manca *que*.—2. E, don silogisme: J, com lo silogisme.—3. A, J, e si tant es aquella conclusio.—4. E, *afig:* o no.—5. E, home e deu.

naguessets raó per que ho fossets[1] e fos la encarnacio contraria cosa a les vostres vertuts, adoncs sería afigurat al humá enteniment que la conclusió[2] nos poría afigurar de les dues preposicions segons veritat demostrada per raons necessaries; mas com les dues preposicions no son contraries a la conclusió, adoncs safigura per elles la conclusió en lumá[3] enteniment de figura entellectual dirivada e ixida damdues les preposicions per raons necessaries, axí com sensualment es cors afigurat per dirivada corporalitat de materia e de forma.

13. *Oh vos, Sènyer, que la ymaginacio del home just fets serva de vertuós remembrament e enteniment e voler!* La .vj.ª raó se diu de ymaginacio. On deym que a qui ama[4] ni vol saviea cové que sapia tenir sa ymaginativa ordonada e endressada segons la natura e la proprietat e la natura[5] e la vertut que vos li avets donada; car natural cosa es, *Sènyer*, a la ymaginativa segons la natura e la gracia que ha reebuda de son creador, que ymagén ordonadament[6] la primera preposicio e puis[7] la segona e puxes la conclusió, e assò per tal que lenteniment pusca primerament entendre la primera preposicio e puxes la segona e puxes se forme en ell la conclusió per acabada conexensa e demostracio: car enaxí com conjunccio se forma dajustament de materia e de forma, enaxí saviea se forma en lenteniment qui entén la conclusió entesa per les dues preposicions ymaginades per la ymaginacio qui les ymagena per tal que les ufira[8] al enteniment. ✠ 14. Car com la ymaginativa, *Sènyer*, entellectualment ymagena lo vostre cors gloriós en la hostia sacrada, adoncs cové que ymagén lo vostre poder primerament si pot[9] fer segons la vertut de vostre poder, e com aurá assò ymaginat e aurá al enteniment offert so que ymagena, lenteniment entendrá si pot[9] fer o no, e com aurá

1. E, fessets.—2. E, conclosio *(passim)*.—3. E, en humanal.—4. E, que qui ama.—5. J, manca *e la natura*.—6. A, ordonament.—7. E, puxes.—8. E, ofira.—9. E, si s pot.

lenteniment reebut en la primera preposicio so que la ymaginacio ymagena, cové que la ymaginativa se mova es mut a ymaginar la segona preposicio, so es, sis cové segons les vertuts de vostra deitat e de vostra humanitat que la hostia sacrada deja esser segons raó vostre cors gloriós, e com lenteniment aurá reebut per la ymaginacio veritat de la segona preposicio,[1] adoncs la ymaginacio cové que ymagén la conclusió per tal que lenteniment fruesca e ús de saviea en abdues les preposicions e en la conclusió de sciencia e de saviea. ✠ 15. Mas com lome nesci descreent ymagena afermant que la hostia no pot esser contraria cosa ne diversa de so que les sensualitats afermen e senten, adoncs la ymaginativa no ymagena a lenteniment la primera preposicio ni la segona, e per assò lenteniment no ha ab que afigur en sí metex la conclusió vertadera, car la ymaginativa no ymagena sino coses sensuals com hom aferma so que sent e no contrasta a sa sensualitat ab ymaginacio ymaginant vostre poder e la raó e la ordonacio quis seguex com lo vostre cors gloriós es la ostia sacrada. On, enaxí com saviea e sciencia es en los homens quis seguexen les arts sensuals, enaxí, *Sènyer*, saviea e sciencia entellectual es en home qui sab aver la art entellectual per la qual fassa la sua ymaginativa ordonat estrument al enteniment com per ella se pusca ajudar a entendre e a saber les coses entellectuals.

16. *Savi Senyor en totes savièes, sabidor*[2] *Senyor en tots sabers!* La .vij.ª raó se diu de seny. On deym que qui ama sciencia ni saviea cové que sapia aver seny en triar e reebre lo bé e esquivar[3] lo mal. On, com seny estía en la potencia racional potencialment, qui vol aver, *Sènyer*, seny sapia endressar la potencia racional en tal manera que lo seny qui está en ella potencialment sapia adur en actu: car enaxí com largenter es poderós per sa art dadur en actu

1. E, de la segona conclosio.—2. E, sabedor.—3. E, e en esquiuar.

la forma qui potencialment es en la pessa del argent, enaxí home es poderós per discrecio de adur en actu lo seny qui potencialment está en la potencia racional. ℣ 17. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com riquea se forma es demostra per molt guaanyar e per poc despendre, enaxí seny se forma en home per usar més de la natura de la potencia racional que de la natura de la potencia sentitiva; e en enaxí com pobrea se forma es demostra en home per poc guaanyar e per molt despendre, enaxí fullía e privacio de seny se demostra en home com hom usa més de la natura sensitiva que de la racional. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol aver saviea ni sciencia[1] aja, *Sènyer*, ab que la sapia ajustar e aver: car enaxí com la caramida endressa los mariners en lur viatge, enaxí seny endressa home a aver saviea. ℣ 18. Car axí com es natural cosa a la agulla ques gir a la tramuntana per la natura de la caramida qui es tocada ab la agulla, enaxí es natural cosa a la potencia racional que endrès hom a saviea pus que hom fassa a ella esser obedient la potencia sentitiva; e enaxí com pot hom[2] forsar e desviar ab la mà la agulla que no ús de sa natura nis gir a la tremuntana, enaxí pot hom forsar la potencia racional ab la sentitiva que no endrès hom a aver seny ne saviea: car axí com la agulla no será endressada nulla vegada que hom la tenga costreta que nos gir a la tremuntana, enaxí la racional potencia[3] nulla hora que la sentitiva sia dona della, no aurá endressament de donar seny a home, e per la privacio de seny hom no aurá endressament a reebre sciencia ni saviea.

19. *Ordenador Senyor de tots honraments, vertader Senyor en totes veritats!* La .viij.ª raó se diu de ordonacio. On deym que qui vol ni ama aver saviea, am ordonacio, car ordonacio es cosa per la qual hom posa primer, en mig e en la fi,[4] so quis cové, e ordonacio es cosa que fa estar les

1. E, sauiea en sciencia.—2. E, com hom pot. —3. A,J, manca *potencia*.—4. E, e el mig e en la fi.

coses nobles sobre les coses vils, e ordonacio es a hom occasio e demostracio e endressament com per ella hom sapia conèxer per una sensualitat autra sensualitat e per una sensualitat una entellectuitat e per una entellectuitat altra entellectuitat e per una entellectuitat una sensualitat. ✠ 20. On, axí com se forma, *Sènyer*, jeneracio en animal e en vejetable per ordonacio de qualitats e de compleccions, enaxí, com hom los .v. senys sensuals e los .v. entellectuals ordona ab les .iij. vertuts de la ánima en les .v. potencies de la ánima, adoncs se forma en home per aquella ordonacio saviea en home; e enaxí com per desordonades qualitats e compliccions se forma en los animals e en los vegetables corrupcio, enaxí se forma innorancia en home e peguea per privada ordonacio en les coses damundites. ✠ 21. On, qui no ha saviea per raons necessaries ne saber, *Sènyer*, si vos sots en esser o no, si ho vol saber ni conèxer aja ordonacio en les coses damuntdites: car enaxí com de galles e de guma e de vidriol e daigua se forma tinta, enaxí conexensa e saber se forma de ordonacio formada en .iiij. coses, ço es, sensualitats e entellectuitats e les .iij. vertuts de la ánima; car com la ánima ab les .iij. vertuts de sí metexa ordena los senys sensuals els entellectuals en les .v. potencies, adoncs es endressada a reebre los significats que les sensualitats donen a les entellectuitats que vos sots en esser. On, la discrecio e la manera per que hom sab conèxer los significats e reebre per uns[1] significats altres significats, es la cosa qui forma en hom saviea e conexensa.

22. *Oh vos, Sènyer, qui fets tot so queus volets e volets tot quant fets!* La .ix.ª raó se diu dactualitat. On, deym que qui ama saviea ni sciencia cové que am la manera e la art per la qual la saviea e la sciencia qui está potencialment en home, com venga en actualitat, e com será en actu guartse[2] que la tenga en actu e que no torn en potencia:

1. A,J, los uns.—2. E, guart s om.

car enaxí com la vegetativa qui es en lo pa e en lo vi e la carn no pot a hom donar sustentacio dementre que es en actu la forma de pa e de vi e de carn entro[1] quel pa e la carn salterejen en carn el vi en sanc, enaxí, *Sènyer*, la sciencia e la saviea qui está potencialment en ánima dome no donen a hom fruit tro que son en actualitat. ✠ 23. On, com assò sia enaxí, doncs si alcún home crestiá vol saber letra aràbica, remembre e entena que aquella letra que vol saber está en sa ánima[2] potencialment, e si la vol saber cové que sapia remembrar e entendre e que vulla voler ferventment[3] la manera e les condicions per les quals so que está potencialment vé en actualitat; e si assò fa convenrás, *Sènyer*, de necessitat que la cosa qui está potencialment venga en actu, car si no u faya,[4] no sería en home potencialment nulla cosa. Mas molt home pererós ab poca de fervor vol saber so que no sab e no sab membrar ne entendre ni voler[5] ferventment la art e la manera per la qual so qui está en home vé potencialment en actu. ✠ 24. On, enaxí, *Sènyer*, con lome[6] qui un bastó posa en lo seu dit per mig loc[7] del bastó e lo bastó adès leva la un cab adès lautre per so com está en la mijanía, enaxí molt home pererós ama saviea ab poc remembrament e ab poc enteniment e ab poc voler, e per assò so que aprèn adès esdevé un poc en actu e adès torna per ublidament en potencia, e per assò nos pot formar en ell la forma de saviea. Mas enaxí com lo bastó posat en lo dit sen iría sempre a la una part de tot en tot si no era posat en la mijanía, enaxí qui en actu vulía aver gran remembrament e gran enteniment e gran e[8] ardent voler en la art e en la manera per la qual saviea vé de potencia en actu, se covenría que saviea vengués per fina forsa de potencia en actu.

1. E, dentro.—2. A, en esta anima: J, en anima.—3. E, e que uula ueser freueniment: J, e que uulla feruentment.—4. E, fasia.—5. E, ni uol uoler.—6. E, com home.—7. E, per lo mig loc.—8. A, manca aquesta conjunctiva.

25. *Ajudable Senyor a tots aquells qui en les vostres forces e en la vostra misericordia se confíen!* La .x. raó se diu de continuacio. On, deym que qui ama saviea cové que am continuacio en les coses on se forma saviea, so es a saber, en la memoria e en lo enteniment e en la volentat: car enaxí, *Sènyer,* com laygua fa senyal en la pera per longa continuacio de son moviment en ella, enaxí e pus fortment saviea se forma en ánima dome[1] qui continuament remembra e entén e ama e ymagena los significats que donen les coses sensuals e les entellectuals. ✠ 26. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com la forma de la nau es observada per los claus qui aquells fusts don la nau es composta fan estar conjunts los uns ab los altres, enaxí saviea en home es formada e observada com la memoria e lenteniment e la volentat e la ymaginativa están continuament[2] en los significats que les coses sensuals e entellectuals significquen; e enaxí com la forma de la nau se destroex com los claus hom arranca de la nau, enaxí, *Sènyer,* saviea perex e priva en ánima dome com cessa sa memoria de remembrar e son enteniment en entendre[3] e son voler damar e sa ymaginacio de ymaginar los significats damun dits. ✠ 27. On, beneit siats vos, *Sènyer:* car enaxí com la vejetable potencia reebent quantitat[4] de les coses baxes pujant aquella en los locs alts dona creximent al arbre, enaxí es natura dánima dome; car aitant com lescolá té més son remembrament e son enteniment e son voler e sa ymaginacio en la lissó, aitant la aprèn e la entén mills. E que assò sia ver, manifestament ho sentim entellectueján[5] en so que lescolá sab mills la lissó com la li ha hom repetida que com la ou del maestre; e .j. escolá sab enans una lissó[6] que altre per so car ha en aquella lissó més de remembrament e denteniment e de voler que altre.

28. *Ah vos, Sènyer, qui sots carrera e endressament als*

1. E, do home.—2. E, en continuament.—3. E, de entendre.—4. A, quanitat.—5. E, en entallectuejan.—6. E, la lisso.

sants qui son apellats a perdurable benahuiransa! La .xj.ª raó se diu de significacio. On, deym que qui ama ni vol saber saviea, cové que am reebre los significats don se forma saviea e sciencia en home: car enaxí com per color es significada superficients[1] e per superficients es significada la qualitat de la forma e per la forma es significada e demostrada la materia, enaxí entellectualment es significada infinitat per granea e vida per sciencia e eternitat per durabletat e axí de los altres significats. ℣ 29. *Gloriosa Trinitat!* Enaxí com generacio sensual significa cors, enaxí entellectualment infinitat dona significacio de la persona del Pare; e enaxí com la memoria dona significat que ella enjenra lenteniment, enaxí paternitat significa filiacio; e enaxí com memoria e enteniment donen significat que voler es ixent de abdues, enaxí la paternitat e filiacio donen significacio que ix della processió qui es dita la persona del Sant Espirit. On, qui aquestes coses vol saber ni conèxer, *Sènyer,* ni semblants daquestes, sapia membrar e entendre e voler los significats que les qualitats signifiquen: car enaxí com es demostrat cors sempre que forma e cors son ajustats, enaxí encontinent que la ánima membra e entén e ama los significats de les qualitats, remembra e entén e ama saviea formada e afigurada en la ánima membrant e entenent e amant los recomtats significats. ℣ 30. *Misericordiós Senyor!* Qui ama saviea ni saber, remembre[2] e entena e am aquest LIBRE DE CONTEMPLACIO; car aquell qui aquest LIBRE sab remembrar e entendre e amar, pot esser savi en les coses sensuals e en les entellectuals e pot confondre e destruír en sa ánima tota error e tot malvat pensament e tota temptacio[3] e tot mal vici; e assò metex pot fer, *Sènyer,* en la ánima de son pruxme e pot aver saviea e manera de molt amar e honrar e servir e loar et adorar son gloriós Deu.

1. E, superficiens *(forma usual).*—2. A, e remembre.—3. A,J, contemptacio.

¶ CAP. 292. *Com hom ama aver honrament.*

H *Deus liberal abundós en vertuts e en honraments!* Qui vol amar honor e honrament, covénse que la dita honor e honrament encerc ab les .iij. vertuts de la ánima en .ix. coses, les quals son: loc temps riquèes pobretat venciment ornaments senyoría saviea forma. On, com hom aurá cercada, *Sènyer,* sa honor e son honrament en estes .ix. coses damundites ab les .iij. vertuts de la ánima, encerc si les dites .iij. vertuts[1] son en la ánima ordonadament o no; car si en les .ix. coses damundites son ordonadament, adoncs porá conèxer que ha honor e honrament, e si noi son ordonadament, porá conèxer que no ha honor e honrament.[2] ℟ 2. Car si la memoria, *Sènyer,* remembra e lenteniment entén e la volentat ama en les .ix. coses damundites so qui es de natura e de proprietat e de honor e de honrament, adoncs porá membrar e entendre que es honrat son remembrament e son enteniment e son voler en so que la ánima remembra e entén e ama; mas si la ánima remembra e entén e ama en les .ix. coses so qui no es de natura ni de proprietat ni[3] donor ni donrament, adoncs pot hom conèxer aquell qui no es amador donor ni donrament, enans ama contraria cosa de honor e donrament. ℟ 3. *Gloriós Senyor!* Enaxí com les coses sensuals an diversitat ab les coses entellectuals, en axí ha diversitat honrament sensual ab entellectual; car los uns homens an honrament sensual e los altres lan entellectual: on, aitant com les coses entellectuals valen més que

1. E, si les .iij. dites uertutz.—2. E, pora conexer sa desonor e son desonrament.—3. E, manca el mot *ni.*

les sensuals, aitant més val honor entellectual que sensual. On, axí com honrament sensual está en lo cors e en los senys sensuals, enaxí la honor el honrament entellectual está en los senys entellectuals e en les .iij. vertuts de la ánima; e enaxí com los honraments entellectuals valen e son plus[1] nobles que los sensuals, enaxí les desonors els desonraments entellectuals son pus vils e pus noables que les desonors e les viltats sensuals. On, com assò sia, *Sènyer*, en axí, doncs qui per estes coses sab menar son remembrament e son enteniment e son voler, adoncs pot conèxer si es honrat o si es desonrat sensualment o entellectualment.

4. *Remembrat Senyor per tots los pobles!* A vos, *Sènyer*, sia honrament e honor feta[2] per tots temps e a tot quant de vos es; car la primera raó se diu de loc. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que los homens son honrats los uns més que los altres en los locs sensuals, axí com en esgleya o en taula o en plasses[3] o en lacostament del rey, e axí dels altres locs, car los uns an[4] pus honrats locs quels altres. On, si aquells qui son honrats sensualment volen aver honrament entellectual, honren lur remembrament e lur enteniment e lur voler en los locs entellectuals, so es a saber, en dretura e en misericordia e en lealtat e en veritat e en paciencia e en humilitat e en les altres vertuts. ✠ 5. Car si lo cors está honrat sensualment en alcú dels locs damundits e la ánima remembra e entén e ama luxuria o injuria o falsía o ergull o alcún altre vici, adoncs es la ánima desonrada en son remembrar e en son entendre e en son voler, e es vista e entesa per vos que ella es en desonor e en viltat per la qual lo cors no es digne de esser honrat ni de reebre nulla honor sensual pus que la ánima sia en viltat e en desonor;[5] car pus que la part major e mellor es en viltat, nos cové que la part me-

1. E,J, pus.—2. E, sia honor e honrament feyt.—3. E, com en la esgleya o en la taula o en les places.—4. E, hi an.—5, A, e en desonor [entellectual].

nor sia en nulla honor ni en null honrament. ✠ 6. On, com assò sia enaxí, doncs qui de ver en ver ama, *Sènyer*, honor e honrament, covè que honre son remembrament e son enteniment e son voler en vos a remembrar e a entendre e a voler e a loar e a servir; car per esta manera será son remembrament membrán vertuts, e son enteniment e son voler atretal aurán honrament vertuosament, e lo cors, pus que lo remembrament e lenteniment el voler serán honrats, será digne del honrament sensual. On, enaxí com lautre seggle es loc donrament vertader en presencia de la vostra gloria, enaxí aquest mon es loc de desonor com no remembra ni entén la ánima vostra essencia gloriosa don vé tot honrament e tota gracia e tota benediccio.

7. *Oh vos, Sènyer Deus, qui honrats tot lo meu enteniment com entén los vostres honraments!* La segona raó se diu de temps. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que los homens no son honrats en esta present vida en tots temps, car en un temps son honrats e altre[1] no. On, qui en tots temps vol esser honrat, aja honrat remembrament e enteniment e voler en vos a membrar e a entendre e a voler. ✠ 8. Car si la ánima dome, *Sènyer*, honra son remembrament en remembrar vos e son enteniment en entendre vos e son voler en voler vos, lo cors no pot aver nulla desonor ni null desonrament, enans on més lo cuidará[2] avilar e ahontar e desonrar, pus fortment lonrará e lexaltará e lennobleyrá; car tant es gran la honor el honrament que la ánima reeb de vos com vos remembra eus entén eus ama, que lo cors qui es ajustat ab ella no pot aver nulla desonor ni nulla honta. ✠ 9. Car per so, *Sènyer*, com lo cors es sobject a la ánima qui vos remembra e entén e ama, per assò reeb lo cors tan gran honrament, que nulla cosa no li puría donar desonor; e enaxí com la ánima honra vos membrant e entenent e amant, axí honra sí

1. J, e en altre. —2. E, enans on hom mes lo cuyda.

metexa donrat remembrament e enteniment e voler, e honrant sí metexa honra lo cors sobject a honrat[1] remembrament e enteniment e voler; e car la ánima membra e entén e ama vos on no cau temps, per assò temps no li pot dar desonor pus que ella en tots los temps sia membrant e entenent e volent en les honors e en los honraments de son creador e de son Deu.

10. *Ah Senyor ric abundós acabat en tots bens e en totes glories!* La tercera raó se diu de riquea. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que los homens mundans remembren e entenen e amen riquèes sensuals per tal que sien honrats sensualment en est mon. On, aquells qui amen honrament per riquèes sensuals ab desonrat remembrament e enteniment e voler, aquells son amadors donrament sensual e no amen la honor nil honrament entellectual; e per assò com an riquèes ajustades, e cuyden esser honrats e son desonrats. ✠ 11. Car la memoria qui falsament remembra e lenteniment qui entén per falsíes e la volentat qui ama engans per tal que pusca enganar les gents e pusca aver les riquèes,[2] aquelles .iij. vertuts, *Sènyer,* qui salterejen en vicis son occasió al malvat ric que sia desonrat sensualment e entellectualment: sensualment en so car[3] les jens lo blastomen en díen mal el menyspreen e lescarnexen, e los pobres sen clamen per so car sa ánima no ha remembrament ni enteniment ni voler com tracte de les riquèes segons que tany a hom honrat; la desonor entellectual es en los pensaments e en les cogitacions quels homens an del malvat ric hom e de la desonor qui es en sa ánima per vil desordonat remembrament e enteniment e voler, e vos e los angels qui sabets, *Sènyer,* vil e desonrat e indigne de tota honor e de tot honrament lo malvat ric hom. ✠ 12. *Dreturer Senyor!* En axí com lo cors del home es enversat com té los peus a

1. A,J, honrrar.—2. E, lurs riqueses.—3. E, en so que.

amunt el cap a avall, enaxí honrament es enversat com hom lo vol aver més per multiplicament daur e dargent e de possessions, que per multiplicament de vertuts; car natural cosa es que aduga desonor multitut de riquèes posseydes ab malvat remembrament e enteniment e voler: car enaxí com lome foll fa mal ab lo coutell on nafra e aucíu, axí ánima qui sia ab malvat remembrament e enteniment e voler fa desonor ab riquècs, e on les riquèes son més, major es la desonor e la viltat que fa ab ells[1] a sí metexs e a altres.

13. *Oh vos, dreturer Senyor, qui oyts les veus els clams que los homens pobres fan dels rics!* La quarta raó se diu per pobrea, la qual se departex en .iij. estaments domens. La una es los homens qui an riquèes sensuals e sonne pobres entellectualment en so que lur ánima no remembra ni no ama ni no vol aquelles ab remembrament ni ab enteniment ni ab voler desonrat: on, aquests, *Sènyer*, son pobres en lur ánima dels bens temporals, per tal que lur ánima sia honrada en los bens celestials membrant e entenent e amant aquells. ℣ 14. La segona manera de pobretat es en los monges e en los religioses qui an possessions. On, aquells amen pobretat en coses propries e an riquèes en les coses comunes: on, aquests honren lur ánima com li fan remembrar e entendre e amar comunitat dels bens temporals e menyspreen les riquèes apropriades. Mas es ver, *Sènyer*, que alcuns daquests desonren lur ánima en comunitat de lurs riquèes, car amen més la riquea que an en comú que s deveesca[2] en propries parts, que no que les parts sien comunes, e per assò son ladres desonrats desonrant lur cumuna riquea la qual es fundada[3] per entencio que sia pobretat en parts apropriades. ℣ 15. La tercera manera, *Sènyer*, es dels homens de religio qui an pobretat comuna e propria, axí com los frares menors los preicadors e los hermitans. On,

1. A,E, ab els: J, ab elles.—2. E, deuesesca.—3. E, fondada.

aquests amen pobrea sensual per tal que pusquen honrar lur ánima en membrar e en entendre e en amar lur creador e en lur recreador; car per so com los bens temporals embarguen la ánima a contemplar son Deu, per assò desemparen en lur remembrar e en lur entendre e en lur voler los bens temporals dels quals son pobres, pus que nols amen posseyr per tal que nols embarguen a posseyr los celestials bens als quals hom pervé honrant son remembrament e son enteniment e son voler en les vertuts per les quals home es digne de reebre gracia de son Deu gloriós.

16. *Poderós Senyor en tots poders! Beneyt siats vos e tot quant de vos es.* Car la quinta raó se diu de venciment. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que los homens amen honrament en esser vencedors los uns dels altres sensualment e entellectualment. On, qui ama, *Sènyer,* esser vencedor sensualment, aja manera com sapia ordonar sa ánima en son remembrament e en son enteniment e en son voler, car per aquesta manera e ordonacio satroba manera e carrera per la qual hom es vencedor sensualment; car ab les .iij. vertuts de la ánima sendressen los senys sensuals a art e a enginy e a manera com sien vencedors dels altres senys sensuals qui no son ordonats ni endressats per ordonat remembrament ni enteniment ni voler. ✠ 17. Qui ama, *Sènyer,* honrament en esser vencedor entellectualment, am son remembrament e enteniment e voler e[1] sciencia lealtat e paciencia e humilitat e veritat e dretura e les altres vertuts; car com hom endressa les .iij. vertuts de la ánima a aquestes vertuts, adoncs sendressen per elles los .v. senys entellectuals los quals son vencedors dels autres senys entellectuals qui no son endressats per les vertuts damundites e son destorbats e mortificats per culpes e per torts[2] e vicis; car per so com vertut es pus forts cosa que falsía e saviea que

1. E, manca *e.*—2. E, e torts.

innorancia e humilitat que ergull e lealtat que traicio e axí de les altres vertuts e vicis, per assò es significat que la forsa que an major les vertuts quels vicis, es per raó de la ánima qui es endressada a esser forts per ordonat remembrament e enteniment e voler, axí com es febla per lo contrari. ✠ 18. *Gloriós Senyor!* Aquell qui sab conèxer los significats sensuals e los entellectuals e sab aquells remembrar e entendre e voler, ama honor sensual e entellectual com vol destruír les falses significacions sensuals e entellectuals; mas aquells qui volen honrament en esser vencedors ab les falses significacions los significats vertaders, e ab les falses raons les veres, e ab los vicis volen vensre[1] les vertuts, aquells cuiden esser vencedors e son vensuts: car enaxí com no es natural cosa que la menor forsa sensual vensa la major, enaxí no es natural cosa ni raonable que los vicis sien vencedors de les vertuts, enans es, *Sènyer*, cosa natural que la forsa sensual febla enfortex hom ab vertuts en tal manera que vens la gran forsa sensual, la qual se combat contra vertuts ab vicis e ab peccats.

19. *Oh*[2] *Sènyer Deus, qui la mia ánima avets ornada de novelles raons e de novells pensaments!* La .vj.ª raó se diu dornaments. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que los homens amen ornaments sensuals e entellectuals per tal que sien honrats los uns enfrels altres. On, aquells qui amen, *Sènyer*, honrament sensual, ornen lur cors de bells vestiments e amen belles cavalcadures e amen bell arnès e les altres coses dest semblant, e tot assò fan per tal que sien honrats per los bells ornaments que porten. ✠ 20. Qui ama honrament entellectual, aquell orna[3] sa ánima de vertuts remembrant e entenent e amant vertuts e remembrant e entenent vicis desamant[4] aquells: car enaxí, *Sènyer*, com los ornaments sensuals embelleexen[5] lo cors el tenen honrat, enaxí la ánima es purificada e em-

1. E, uenscre.—2. E, A.—3. A,J, ama.—4. E, e desamant.—5. E, enbelexen.

bellida e ornada[1] per vertuts, la qual tenen honrada; mas com hom ama los ornaments sensuals més que los ornaments entellectuals, adoncs ama hom més esser honrat sensualment que entellectualment. On, per assò ornant et honrant lo cors, desorna e desonra hom la ánima ab malvat remembrament e enteniment e voler, e per assò pren a hom axí com a la folla fembra qui pinta sa cara e cuidas embelleyr[2] e enlegeexse en so que ella no sap amagar a les gents les colors ni les maestríes ni les sab tam bé ni tan[3] endressadament posar com natura orna faysons. On, semblant manera es dels homens qui més amen esser honrats[4] per los ornaments sensuals que per los entellectuals, car cuiden honrar si meteys es desonren.[5] ℣ 21. Car com lome o la fembra se orna es pinta, adoncs aquell ornament significa als altres homens que lur ánima ama luxuria e vanagloria e ergull e no membra[6] ni entén ni ama vos ni la gloria celestial. On, per assò donen significacio que la ánima es privada dornament entellectual, e per assò son pus forment enlegeyts per la legea de la ánima que per la bellea del cors; car aytant com la ánima es pus bella creatura e pus nedea quel cors, daitant es hom pus fortment enlegeyt per la legea de la ánima que per la bellea del cors; car null cors no pot aver tan gran bellea com ha la ánima legea qui aja vil e culpable e desordonat remembrament e enteniment e voler; car més pot esser figura entellectual enlegeyda per culpa e per peccat, que figura sensual enbelleyda per aur ni per color ni per pintura. On, com assò sia enaxí, doncs les fembres qui saornen[7] per esser belles, se desonren per so car donen significacio que amen[8] luxuria e vanagloria e an malvat remembrament e enteniment e voler en vés lur creador e lur marit e lurs parents.

1. A, aornada.—2. E, enbelir.—3. E, tant.—4. E, ornats.—5. E, cor com cuyden honrar si metexs els se desonren.—6. E, e que no membra.—7. E, sornen.—8. E, que eles amen.

22. *Senyor dels senyors, gloriós sobre totes glories!* La .vij.ª raó se diu de senyoría. On, deym, *Sènyer,* que sensualment sentim e entellectualment entenem que los homens daquest mon amen senyoría per tal car amen honrament; car senyoría es occasió a home que sia honrat sobre sos servidors e sobre sos vasalls. On, qui ama esser honrat per senyoría, aja ordonat remembramemt e enteniment e voler en la senyoría per la qual vol e ama honrament. ✠ 23. On, lo rey ol príncep qui ama honrament per son senyoratge, aja, *Sènyer,* remembrament e enteniment e voler com son poble honre vos e per entencio de vos honrar que honre lur príncep, e lo rey honre vos e per entencio de honrar vos vulla esser honrant son poble; car aquesta es la manera per la qual rey reeb honor de son poble. Mas com lo rey malvat ama més honor aver de son poble que la vostra honor e ama esser honrat e no vol honrar ni vos ni son poble ni altre príncep ni altre poble, adoncs aquell es desonrat en la vostra saviea qui sab que ell no es digne de null honrament, e es desonrat com les gens lo menyspreen en lur remembrament e enteniment e voler. ✠ 24. *Gloriós Senyor!* Los reys nils princeps com amen aver honrament per los homens justs a esser senyors daquells, jassía que sien de poca quantitat en nombre, aquells amen major honor e major honrament que los reys nils princeps qui volen esser senyors de molts pobles e de moltes gents e no fan forsa en la viltat daquells, car pus honrat es lo rey en esser senyor dun home bo e just, que de esser senyor de .C. peccadors;[1] e los homens qui son servus, *Sènyer,* e volen esser senyors, aquells amen desonor cuidants amar honrament: car enaxí com es natural cosa que lo rey natural es honrat com es senyor, en axí es contraria cosa donrament com lo vasall es senyor de son natural senyor.

1. E, de .j. home just que de esser seynor de .C. homens peccadors.

25. *Savi Senyor en tota saviea, vertuós Senyor en tota vertut!* La .viij.ª raó se diu de saviea. On, deym que los uns homens amen saviea per tal que sien honrats dels bens temporals, e los altres la amen per tal que per ella sien honrats en la celestial benahuiransa. On, los homens qui amen saviea per entencio que ajen lonrament daquest mon, son, *Sènyer,* los homens qui aprenen dret per tal que sien rics e honrats ab los reys els princeps e ab les gents; e los homens qui amen honrament celestial, aquells son los homens qui aprenen teología per tal que sapien honrar al Rey[1] de gloria. ✠ 26. On, com sensualment sintam e entellectualment entenam que los homens qui aprenen dret sien molt més que los qui aprenen teología, e com molts sien los homens qui aprenen theología per tal que sien honrats sensualment dels bens temporals, e com lonrament sensual no sia quax res a esguardament del honrament entellectual, doncs, com pot esser, *Sènyer,* aquesta maravella que més son los escolans qui aprenen per entencio que sien honrats sensualment, que los escolans qui aprenen per entencio donrar vos e de esser honrats per vos en los honraments qui null temps no aurán[2] fi? ✠ 27. *Gloriós Senyor!* Tot lo major honrament que hom pot fer a sa ánima es que hom son remembrament e son enteniment e son voler fassa estar en vos e en los vostres honraments; car aitant com vos sots honrat sobre totes creatures, aitant honra hom sa ánima com la fa remembrar e entendre e amar en la sciencia per la qual hom aja saviea de vos a membrar e a entendre e a amar. On, com assò sia enaxí, doncs, per qual raó, *Sènyer,* son més libres escrits e cartejats per entencio que hom sia honrat que per honrarvos? ni per que los maestres qui mostren la sciencia per la qual hom es honrat sensualment, son més amats e mills pagats que los maestres qui mostren la sciencia on vos sots honrat?

1. E, lo rey.—2. E, no aura.

28. *Loat Senyor, beneyt,*[1] *amorós!* La .ix.ª raó se diu de fama. On, deym que los homens amen bona fama per tal com[2] fama qui sia bona dona honor e honrament. On, com fama sia deveyda[3] en dues parts, so es fama sensual e fama entellectual, e car honrament sia deveyt en estes .ij.es parts metexes, per assò los homens qui amen honrament sensual son amadors de fama sensual, e los homens qui amen honrament entellectual son amadors de fama entellectual. ✠ 29. *Excellent Senyor!* Enaxí com en lauberc demana hom la mayor viltat qui es en aquell adoncs com demana lo fems de la casa, enaxí aquells qui amen aver fama de les gens per tal que sien honrats, amen la pus vil cosa qui es en home; car tant es home avilat e corrumput per peccat, que no es digne de null honrament ni de nulla laor[4] quant a esguardament de sí metex; car home de nulla cosa no ha tam poc com ha de bonea en quant so qui de sí es, e assò es per so car ha més de mal en quant de sí metex que no ha altra cosa;[5] car tota la bonea que home ha, *Sènyer,* ha de vos e per vos e en vos, e tota la corrupcio e la culpa e la viltat que ha, ha de sí metex.[6] On, com assò sia enaxí, doncs qui ama esser honrat e ama laor e fama de les gents, ama que sia feta honor a la pus vil cosa qui sia e a la menys digna donor e donrament segons la entencio per la qual lonrament e la honor ama e demana. ✠ 30. *Honrat Rey de gloria!* Com lo malvat príncep ama que sa fama sia espandida per son regne e per los altres regnats,[7] adoncs cuida voler sa honor e son honrament e vol sa desonor; car tal lo conex vil per fama que nol conexería si ell no trametía laor[8] de sí per los regnats e per les provincies;[9] car com hom cuida que sia ver so que los falsos loadors dien del príncep vanagloriós e hom vé a ell e veu lo contrari, adoncs reeb

1. E, glorios beneit.—2. E, cor.—3. E, deuesida.—4. E, loor *(forma usual d'ací en envant, en lloc de* lausor *forma usada fins ara.*—5. E, que no ha de nula altra causa.—6. A, metexa.—7. E, e per los altres regnes e per los altres regnats.—8. E, loors.—9. E, prouensies.

lo rey major desonor que no feera si parlat non fos. E encara més,[1] *Sènyer.* Com hom diu laor dàvol príncep, adoncs lo desonra hom el fa desonrar; car hom remembra e entén que la laor quen diu no es vera, e per assò lo rey pren desonor en lo remembrament e en lenteniment daquell qui falsament lo loa e fal desonrar a aquells qui per so car noen parlar remembren e entenen los falliments del malvat príncep a tort loat, per so car ama més sa laor que la laor de son dreturer Deu.

¶ CAP. 293. *Com es tractat de la amor que hom ha a sanitat.*

AH *Deus savi en totes savièes qui sots amor e acabament de totes amors e sanament de mes langors!* Qui vol ni ama sanitat covése que am les rayls e les occasions per les quals vé sanitat, e cové que aya conexensa de les occasions e les raons per les quals vé malautía, les quals occasions de sanitat son .xxxvij. demostrades e significades dintre .viij. demostracions e divisions.[2] ℣ 2. *Gloriós Deus!* La primera divisio es de unitat en animal racional; segona es de dualitat, so es natura sensual e natura entellectual; ters es dit[3] de les .v. potencies qui son en home, les quals son vegetativa[4] sensitiva ymaginativa racional mutiva; quarta divisio es, *Sènyer,* dita de la potencia vejetable a la qual son atribuídes .viij. coses, so son .iiij. qualitats: calor fredor sequetat humiditat, e les altres .iiij. son: apetitiva[5] retentiva digestiva dispulsiva; la quinta divisió[6] se diu de la sentitiva a la qual son atribuíts los .v. senys corporals; .vj.ª divisio se diu de la ymaginativa a la qual

1. E, endemés.—2. E, deuesions e demostracions.—3. A, es lo dit.—4. A, uegetiua.—5. A,E, apetatiua.—6. A, rao.

son atribuídes .iiij. potencies, so es: la vegetable e la sensitiva e la racional e la mutiva; la .vij.ª divisió se diu de la potencia racional a la qual son atribuídes .viij. coses: .iij. vertuts de la ánima e los .v. senys entellectuals; la .viij. divisió se diu de la potencia mutiva a la qual son departides .iiij. coses: vejetativa sensitiva ymaginativa racional. ℣ 3. On com les .xxxvij. occasions sien comptades dintre les .viij. divisions damundites, doncs qui ama, *Sènyer*, sanitat sapia menar son remembrament e son enteniment e son voler per les .viij. divisions damundites continents les .xxxvij. occasions e rayls de sanitat sensual e entellectual; car per esta art e per esta manera pot hom apercebre e conèxer e amar sanitat sensual e sanitat entellectual membrant e entenent e amant sanitat e membrant e entenent malautía sensual e entellectual.

4. *Singular Senyor sens par e sens companyó!* La primera divisió se diu dunitat humana en[1] individuu humá.[2] On deym, *Sènyer*, que sensualment sentim e entellectualment entenem que home es .j. individuu[3] compost de natura sensual e de natura entellectual. On, qui ama sanitat sapia membrar e voler sanitat sensual e sanitat entellectual per tal que la unitat nos corrompa; car com hom ha defalliment en saber membrar e voler sanitat sensual e entellectual, adoncs no sab amar sanitat de cors ne de ánima nils sab conjúnyer ni observar ensems ni no sab observar la sanitat de son cors ni de sa ánima ni sab sanar son cors de malautía sensual ni sa ánima de malautía entellectual. ℣ 5. La segona divisió se diu, *Sènyer*, de la dualitat departida en natura sensual[4] e en natura entellectual. On, com hom sia deveyt en estes dues natures[5] e sia compost delles, per assò es a hom cosa possíbol que sia sà en la una natura o en les dues. On, qui ama sanitat corporal enserc la mem-

1. A, manca el mot *en*.—2. J, manca *en individuu huma*.—3. A, indiuiduu huma.—4. A, els mots *en natura sensual* foren afegits al marge posteriorment..—5. A, [en] aquestes natures: J, en aquestes natures

brant e entenent e amant en la natura sensual, e qui ama sanitat en la ánima sapia membrar e entendre e voler la natura entellectual e les occasions per les quals es endressada a sanitat. On, la malautía sensual se pren en la materia elemental qui per destorbades humors saclina a corrompre la forma de sanitat, e la malautía entellectual es de part corrumput remembrament e enteniment e voler. ✠ 6. On, com assò sia enaxí, doncs qui ama sanitat corporal, sapia, *Sènyer,* membrar e entendre e voler les coses corporals per les quals sendressa la potencia vejetable, e guartse que los .v. senys sensuals no sien desobediens a la racional potencia qui ordona la vejetable potencia per discrecio dordonat remembrament e enteniment e voler entrant e ixent en home naturals coses sensuals per gustament o [1] per odorament o [1] per oyment o per vista o per sentiment; e qui ama ni vol sanitat en la ánima sapia remembrar e entendre e amar vos, e sapia aver conexensa de son membrament per qual occasió vos remembra ni son enteniment per qual occasió [2] vos entén ni son voler per qual occasió [2] vos vol, car per aquesta conexensa se forma sanitat en ánima racional.

7. *Eternal Senyor sens fi e sens comensament!* La tersa divisió se diu de les .v. potencies qui son en home. On, deym que qui ama sanitat sapia membrar e entendre e voler la ordonacio coneguda per les .v. potencies per la vertut que an reebuda de lur creador; car com hom sab, *Sènyer,* tenir la vegetable a esser ordonat sobject a la sensitiva e la sensitiva [3] a la ymaginativa e la ymaginativa a la racional, e la mutiva es ordonat moviment legut per la potencia racional, adoncs es home ordonat a contenir e a observar sanitat sensual e entellectual. ✠ 8. Car enaxí com lestrument [4] artificial sensual fet per home es ordonat e endressat a la final raó per que es fet com lo maestre usa

1. A, e.—2. A,J, per qual enteniment.—3. E, e a la sinsitiua.—4. E, lestament.

dell ab ordonat remembrament e enteniment e voler, en axí, *Sènyer*, home qui es estrument naturat per cors de natura sensual e entellectual qui an reebut esser e ordonament per lur creador, es home en sanitat per son creador corporalment e esperitualment, per so car lome sab tenir en sí les .v. potencies segons la vertut que an e segons lur offici que an en donar sanitat a home; mas enaxí com la obra que hom ha feyta artificialment se corromp es destrúu com hom tracta della per contrari tractament del tractament on[1] ha reebut ordonament, enaxí home enmalautex corporalment e espiritualment com tracta contra la natura[2] de les .v. potencies e contra lordonament en que vos les avets ordonades en home. ✠ 9. On, enaxí com lestrument se desordona per alcún desordonament de sos membres, enaxí totes les .v. potencies se desordonen e senmalautexen per lo desordonament de la una o per més duna: car enaxí com tots los membres dels cors son enversats com home té lo cap a avall e los peus a amunt, en axí totes les .v. potencies son desendressades a desordonament com alcuna delles es enversada e gitada[3] del ordonament en que vos la avets posada. On, com assò sia en axí, doncs qui ama, *Sènyer*, sanitat, sapia membrar e entendre e amar lordenament de les .v. potencies, lo qual ordonament se pren com la potencia racional es dona de totes per tal que sia endressada a remembrar e a entendre e a amar son honrat Deu gloriós.

10. *Senyor sant vertuós, en tots honraments noble!* La .iiij.ª divisió se diu de la potencia vegetable. On, deym, *Sènyer*, que sensualment sentim e entellectualment entenem que de les .iiij. qualitats generals, les .ij. ne son actives e les dues passives. On, aitant com la calor e la fredor an[4] accio major sobre la humiditat e la sequetat, daitant hal cors més de corrupcio e de malautía; e aitant com se fa

1. E, don.—2. A,J, con tracta la natura.—3. E,J, girada.—4. A, en.

datemprament enfre totes les .iiij. qualitats[1] que noy aja gran accio ni gran passio, daitant es lo cors del home en major sanitat. On, aquesta cosa es contrari significat de la potencia sensitiva e de la racional; car aitant com la racional ha major senyoría e més daccio sobre la sensitiva, daitant es la ánima sana en son remembrament e en son enteniment e en son voler, e assò es per so car la potencia sensitiva fo occasió al primer home com li corrompe son remembrament e son enteniment e son voler. ✠ 11. *Amat Senyor!* Enaxí com la vegetable potencia senmalautex en lo cors humá per la sobre accio que les dues qualitats actives an sobre les dues passives, enaxí senmalautex es corromp com la una qualitat activa sobre puja lautra més que nos cové en aver accio sobre la contraria qualitat passiva. On, com assò sia enaxí, doncs qui ama, *Sènyer,* sanitat corporal, si ha massa de la calor natural cové que sapia membrar e entendre que vulla voler com menuc poc e que beva molt, car per molt beure coses humides e fredes senjenra humiditat e fredor qui contrasten a la calor natural que no destrúa per sequetat son sobject privant de la humiditat. On, aitant com per molt boure e per menjar[2] poc la humiditat es multiplicada e la sequetat[3] es mortificada, daitant es feta ajuda a la fredor com aja egual accio en sa qualitat a ella sobjecta, com ha la calor a la sua metexa; e per assò car abdues les accions se egualen[4] e sacosten a atemprament, es feta sanitat en cors dome. ✠ 12. *Vertuós Senyor!* Si la vegetable potencia es malauta per sobre abundancia de fredor, cové que hom vulla saber membrar com menuc més que no beva; car per so car les coses que hom menuga no an tanta de humiditat com an les coses que hom beu, per assò, *Sènyer,* ab poc beure e ab molt menjar vivifica hom la calor natural e mortifica hom la fredor, e per lo creximent de la natural

1. E, enfre totes .iiij. les qualitatz.—2. E, manjar.—3. A,J, e sequetat.—4. A, eguaylen.

calor e per lo minvament de la fredor crex la sequetat e minva la humiditat, e car la calor puja e la fredor baxa e la sequetat crex e la humiditat minva, acostense les qualitats a atemprada continencia en potencia vegetable, per lo qual atemprament se seguex sanitat en cors humá.

13. *Poderós Senyor de fer remembrar mon remembrament e de illuminar*[1] *mon enteniment e denamorar mon voler!* Qui ama sanitat corporal, cové, *Sènyer*, que sapia remembrar e entendre e voler les .iiij. potencies qui servexen la potencia vegetable, les quals son: apetitiva[2] retentiva digestiva[3] dispulsiva; car si la apetitiva demana e reeb més de vianda que no pot la retentiva retenir ni la digestiva coure ni la[4] despulsiva gitar, covenrà per fina forsa que lo cors sia malaute, e si la apetitiva menys de vianda demana que no ha mester la retentiva ni la digestiva ni la expulsiva,[5] aitam bé sera occasió a la malautía de la vejetable potencia la appetitiva. ✠ 14. *Gloriós Senyor!* Enaxí com lo pastor es occasió a la mort de les ovelles com mescla los lops ab elles, enaxí la potencia apetitiva es occasió del destruiment de la retentiva e de la digestiva e de la expulsiva[6] com desija a menjar o boure[7] contraries coses de sanitat observada en potencia vegetable o en massa o en poca quantitat de vianda: car axí com la final occasió es occasió sobre les .iij. occasions, enaxí, *Sènyer*, tot lo bé o tot lo mal qui vé en la vegetable de sanitat o de malautía, vé de la appetitiva en la retentiva e en la digestiva e en dispulsiva,[8] e de totes .iiij. les potencies es formada segons cors natural sanitat o malautía en la potencia vejetable. ✠ 15. *Gloriós Senyor!* Enaxí com lo maestre qui vol fer nau o alcuna altra cosa[9] artificial, mesura sensualment les quantitats dels fusts segons los locs de la nau covinents a reebre los fusts de egual quantitat ab los locs, enaxí, *Sènyer*, qui ama sani-

1. E, enluminar *(passim)*.—2. A,E, apetatiua *(passim)*.—3. E, degestiua *(passim)*.—4. A, manca *la*.—5. E, dispulsiua.—6. E,J, dispulsiua.—7. E, o a beure: J, e boure.—8. J, e en la dispulsiua.—9. E, forma.

tat sensual cové que entellectualment son remembrament remembre remembrar e son enteniment sapia entendre e son voler vulla amar la egualtat e la mesura de les viandes e la qualitat daquelles segons ques cové a la appetitiva e a la retentiva a retenir e a la digestiva a coure e a la dispulsiva[1] a deliurar. On, qui aquesta manera e art sab aver en estes coses, adoncs pot afigurar forma de sanitat en la potencia vegetable.

16. *Sanctificat Senyor qui los meus pensaments cumplits dels vostres honraments!* La .v.ª divisió se diu de potencia sensitiva. On, deym que si la potencia sensitiva es malauta e hom vol aquella sanar e guarir, cové que ab les altres potencies hom do sanitat als .v. senys corporals per los quals es servida la potencia sentitiva: car enaxí, *Sènyer*, com ab la una mà ajuda hom a lautra,[2] enaxí ab la una potencia ajuda hom a sanar e a guarir lautra. On, qui vol sanar la potencia sensitiva, ordén[3] e endrès la vegetable en ses qualitats e en ses humors e fassa la ymaginativa ymaginar en les occasions on[4] se pren la malautía e la sanitat, e fassa a la racional membrar e entendre e voler com do moviment a la mutiva en tal manera que la sentitiva aja sanitat. ✠ 17. *Singular Senyor!* Si la potencia sentitiva cové esser sanada curada e endressada ab les altres potencies, doncs cové que hom do sanitat e endressament a les altres potencies per tal que per la sanitat e per lendressament daquelles hom pusca dar sanitat a la potencia sensitiva; car si les altres potencies son desendressades e malautes, la potencia sentitiva es malauta e desendressada[5] en lo desendressament e en la malautía de les altres; e enaxí com la una mà no pot esser ajudada per la altra pus que aquella sia malauta, enaxí la potencia sentitiva malauta no es endressada a esser sana pus que les altres potencies son desendressades. ✠ 18. Car com lo vejetable se desordona

1. E, espolsiua.—2. E, *afig:* e ab la .j. peu hom aiuda al autre.—3. E, horde.—4. E, don.—5. A, desendrossada.

es corromp per la desordonacio de la appetitiva e de la retentiva e de la digestiva[1] e de la dispolsiva, adoncs se enmalalautex la sentitiva per la malautía de la vegetable a ella sobjecta; e aquesta cosa metexa se esdevé de la ymaginativa com se desordona[2] en sa ymaginacio, e de la raó atretal com se desordona en son remembrament e en son enteniment e en son voler; e assò metex se seguex, *Sènyer*, de la mutiva com se desordona en son moviment sensual e en son moviment entellectual. On, axí com un cors tocant ab altre com es mogut mou son moviment altre cors, enaxí es de les .v. potencies on home es compost: com la una se mou a desordonament, sís fan totes les altres, e com una se mou a ordenament e a sanitat, sís fan totes les altres.[3]

19. *Rey franc sobre totes franquèes, noble sobre totes noblèes!* La .vj.ª divisió se diu, *Sènyer*, de la potencia ymaginativa. On, deym que qui ama sanitat en la potencia ymaginativa, cové que endrès les altres potencies per tal que la ymaginativa sia endressada a ymaginar so que ymagena: car enaxí com lo cors se enmalautex per la corrupcio que fa la materia de la forma corporal, enaxí la ymaginativa senmalautex de la malautía entellectual com ymagina desordonadament e contra raó e veritat alcunes coses no necessaries a esser imajenades e esser dampnoses a esser ymaginades, sia que sien coses sensuals o entellectuals. ✠ 20. *Gloriós Senyor!* Com la potencia vejetable es malauta per sobre calor o per sobre fredor, adoncs la ymaginativa senmalautex o sensualment o entellectualment o ensems en ab.ij. les natures; car si hom ha malautía de calor ymaginará per aventura que la malautía sia de fredor, e per la ymaginacio aital amará coses caldes la volentat, e assò metex se seguex del contrari; o si la ymaginativa ymaginava[4] que sia de calor, ymaginará fredor o en massa quantitat o en poca, e per assò enmalautex pus fort la potencia

1. E, digistiua.—2. A, con se desornada.—3. A,J,M, manca el segón membre de la comparança.—4. E, imajená.

vegetable, e assò metex de semblants coses; e si la ymaginativa molt ymagina la mort, adoncs dará occasió a la vejetable de major passió, e si la malautía crex per desordonada ymaginacio, adoncs la ymaginativa es malauta,[1] e si la ymaginativa ymagina a la sensitiva los delits daquest mon, adoncs la sensitiva se mou a ells[2] a aver, e per lo moviment daquella enmalautexse la ymaginativa; e axí de les altres coses sensuals. ✠ 21. *Honrat Senyor!* Enaxí com la potencia ymagenativa senmalautex en los .v. senys corporals com trop[3] ymagena en los delits daquells, enaxí senmalautex en la potencia racional e en la potencia mutiva adoncs com per falsa[4] ymaginacio se mou la racional a desordonat remembrament e enteniment e voler. E com assò sia enaxí, doncs qui vol ni ama aver sanitat en la ymaginacio sensual, guartse que la vegetable ne la sentitiva no li sien occasió daver folla ymaginacio; e qui ama que en les coses entellectuals sa ymaginativa sia sana, guartse que la ymaginacio no sia occasió a la raó com se mova a foll remembrament e a foll enteniment e a foll voler; e com la ymaginativa irá imaginant a aventura, fassala hom estar en occasió per tal que la raó occasionadament aja bon remembrament e enteniment e voler, e si la ymaginativa es ujada[5] e treballada per massa ymaginar les coses qui occasionadament son remembrades e enteses e volgudes, fassala hom anar una pessa a aventura per tal que repòs: car enaxí com lo cors molt treballat per sobre moviment ha mester a reposar, enàxí la ymaginativa ha mester a reposar en vensre com ha massa ymaginat, car enaxí com lo cors reposa en estacio, enaxí la ymaginativa reposa en ventura.

22. *Compliment Senyor de tots compliments, honrat Senyor en*[6] *tots honraments!* La .vij.ª divisió se diu de la potencia racional. On, deym que com la potencia racional es serva e la potencia sentitiva es dona, adoncs ha, *Sènyer*, la

1. E, adoncs es la ymajenatjua malauta.—2. E, a eles.—3. A, trob.—4. E, fola.—5. A,E,J, huiada.—6. A,J, de.

potencia racional malaute son remembrament e son enteniment e son voler: car axí com lo demoni reeb falsa fornia com se transfigura en forma corporal, enaxí la potencia racional ha transfigurada sa forma com la sentitiva es dona della, e per la transfiguracio la memoria se transfigura a[1] falsament a remembrar e lenteniment a falsament a entendre e la volentat a falsament a voler; la qual falsa figura de remembrar e dentendre e de voler es malautía de la potencia racional. On, com assò sia enaxí, doncs[2] qui ama ni vol sanitat de la potencia racional fassa tant que ella sia dona de la potencia sentitiva, per tal que aja la dreta forma en la qual son creador la ha creada. ✠ 23. Car enaxí com la figura sensual vertaderament es representada a la vista sensual, enaxí la forma racional es vertaderament en la potencia racional com reeb los significats de les vostres glorioses qualitats. On, com la racional potencia es serva, *Sènyer*, de la sentitiva,[3] adoncs es desendressada a reebre los significats de les vostres qualitats: on, aquell desendressament es la malautía e la culpa e lo peccat de la potencia racional qui no froex dacabat remembrament ni enteniment ni voler en los significats de vostres qualitats: car axí com lo infeel qui descreu resurreccio per lo cors que veu podrir dejús la terra e no veu sensualment aquell resuscitar, ni la sua memoria no remembra los significats de vostre poder ni de vostra saviea ni de vostre voler, ne son enteniment aquells significats no entén, ni la volentat nols ama, e tot assò esdevé per so car la sensitiva en lome infeel es dona de la raó, enaxí en tot home peccador es la raó malauta que no pot reebre los significats de vostres qualitats remembrant ni entenen ni amant pus fassa dona la sensitiva de la racional potencia. ✠ 24. On, enaxí com en la potencia vejetable cau malautía sensualment per la transfiguracio de forma en les .iiij. potencies qui la ser-

1. A,J, manca *a*.—2. A,J, adoncs.—3. E, sinsitiua *(forma usual)*.

vexen, enaxí cau malautía en la racional com les tres vertuts se transfiguren accidentalment en forma de peccat: car enaxí com la transfiguracio de la apetitiva qui no desija so qui es necessitat a la vejetable, es occasió a la malautía de la vegetacio, e assò metex es de la retentiva qui no retén so que deuría retenir, ni la digestiva no cou so que deuría, ni la dispulsiva no deliura so que deuría, e tot assò es occasió a la malautía per la potencia vegetable, enaxí entellectualment es occasió de malautía a la racional potencia com la memoria se transfigura a remembrar so per que[1] no es creada a remembrar[2] e no membra so per que es creada a membrar; e assò metex se seguex, *Sènyer*, del enteniment e de la volentat. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol donar sanitat a la racional potencia cové que sapia membrar e entendre e amar la forma vertuosa de la sanitat de la potencia racional, que aquella observ e guart per tal que nos transfigur en la forma de peccat, la qual deu esser membrada e entesa per tal que la volentat no la am.

25. *Creador Senyor, amador, vertader, gloriós!* Entellectualment entenem que los .v. senys entellectuals son servidors de la potencia racional. On, com aquells son vertaderament en actu, adoncs es sana la potencia racional, e com aquells son malautes e son actualment en peccat, adoncs es la potencia racional en corrupcio e en culpa e en peccat: car enaxí com ajustament de materia e de forma es composicio de cors, enaxí occasió de la sanitat de[3] la potencia racional es sanitat en los senys entellectuals, e malautía de la raó es[4] occasió de malautía en senys espiriuals usans de vicis e de peccats. ✠ 26. Com la malautía de la racional sia, *Sènyer*, en transportat e en transfigurat[5] cogitament e apercebiment e consciencia e subtilea e animositat, doncs la sanitat de la racional potencia es la contraria cosa

1. A, so que: J, so a que. — 2. E, membrar. — 3. E, e de. — 4. A, os. — 5. A, sia seyner transportat e transfigurat.

daquella transportacio e afiguracio, so es cogitament e apercebiment e consciencia e subtilitat e coratgía usants e fruents en dretura e en misericordia e en santetat e humilitat e en paciencia e en acabament e en les altres vertuts per acabat[1] remembrament e enteniment e voler. Doncs com assò sia enaxí, doncs qui ama sanitat en los senys entellectuals aja tal voler exit e dirivat de tal remembrament e enteniment, que la cogitacio cogit en so per que ha reebuda creacio, so es la[2] final raó per que vos la avets creada; e assò metex se seguex dels altres senys entellectuals. ℣ 27. Enaxí com lo cors humá per moltes[3] occasions sensuals se enmalautex, axí com per fam e per set e per nafres e per calt e per fret e per altres coses semblants a aquestes, enaxí, *Sènyer*, cascún dels senys entellectuals an moutes occasions[4] on enmalautexen la racional potencia; e enaxí com lo cors ha moltes occasions de esser sanat per contraries coses de les occasions per les quals es malaut, enaxí los senys entellectuals an moltes occasions per les quals poden donar sanitat a la potencia racional. Mas com los homens peccadors amen sanitat entellectual tan solament al un seny e no al autre, o la amor que an a la sanitat no ix de gran remembrament ni de gran enteniment, adoncs no son remembrades ni enteses ni amades segons ques convenría nis tanyería les occasions per les quals hom pot donar sanitat als senys entellectuals e per ells a la racional potencia.

28. *Honrat Senyor en tots honraments, poderós en tots apoderaments!* La .viij.ª divisió se diu de la potencia motiva. On, deym que la sanitat o la malautía sua está en les altres .iiij. potencies, car la potencia mutiva no es altra cosa, *Sènyer*, sino tan solament lo moviment de la potencia vejetable e de la sensitiva e de la ymaginativa e de la racional: car enaxí com temps[5] es enjenrat en lo moviment

1. A,J, acabament e.—2. A, manca *la*.—3. E, Enaxi en lo cors humanal per moltas —4. E, an moltes de occasions.—5. A, con en temps.

del firmament, enaxí la potencia mutiva es dirivada del moviment al qual et ab lo qual e per lo qual se moven les .iiij. potencies: on, com les .iiij. potencies sien diverses en natura per so car les unes son sensuals e les altres entellectuals, per assò es devesit et different lur moviment, car les unes se moven sensualment e les altres entellectualment: on, per assò cové que la mutiva potencia sia deveída e partida[1] enfre moviment sensual e moviment entellectual. On, com assò sia enaxí, doncs segons assò es significat que la mutiva pot esser en un temps sana sensensualment e malauta[2] entellectualment, e assò metex en lo contrari seny. ✠ 29. On, com assò sia enaxí, doncs com la vegetable e la sensitiva an moviment a corrupcio, adoncs es la mutiva aquell moviment daquella mala sanitat sensual, e com la ymaginativa e la racional se moven a peccat, adoncs es la sentitiva malauta e corrumpuda per so car ella es aquella cosa on la ymaginacio se mou a ymaginar peccat, e la mutiva es lo moviment entellectual on[3] la raó se mou a remembrar e a entendre e a voler peccat. ✠ 30. On, qui ama sanitat en la potencia mutiva, cové que fassa tant tro que ordón[4] que la vegetable sia ordonat sobject a la sensitiva e la sentitiva a la ymaginativa e la ymaginativa a la racional, car per esta manera e per esta art, *Sènyer*, está la mutiva en sanitat sensual e entellectual; e assòs pren per so car la racional potencia poseex e senyoreja les altres[5] potencies e no lexa moure le mutiva sensual menys de liberacio e de manament de la mutiva entellectual discrecionada e ordonada e licenciada e moguda per ordonat remembrament e enteniment e voler fruent[6] en les altèes e en los honraments e en les laors e en les glories de lur gloriós Deus.

1. E, departida.—2. A, malautía.—3. A, en.—4. E, orden.—5. J, en les altres.—6. E, fruens.

¶ CAP. 294. *Com es tractat de la amor sensual e de la amor entellectual.*

DEUS *creador damor e de vertut qui los bonabuirats apellats a bonabuiransa gloriosa!* Qui ama aver conexensa damor sensual e damor entellectual covè que ab les .iij. vertuts de la ánima sapia encercar les occasions e les rayls de les quals pren forma la amor sensual e la amor entellectual; car com la ánima sab, *Sènyer,* de sa vertut en les coses sensuals membrant e entenent e volent aquelles, adoncs pot aver conexensa de la amor sensual; e assò metex se seguex de la amor entellectual. ✠ 2. On, com assò sia enaxí, doncs les rayls e les occasions damor sensual están, *Sènyer,* en los .v. senys sensuals e en les .iiij. compleccions, la qual amor se forma en la volentat qui ama les coses occasionades a esser membrades e enteses per la natura dels senys sensuals e de les .iiij. compleccions; e la amor entellectual son ses rayls e ses occasions en los .v. senys espirituals, la qual amor se forma en la volentat de la ánima qui ama les coses membrades e enteses. ✠ 3. *Gloriós Deus!* Totes les rayls e les occasions don se forma la amor sensual sajusten en un subject a aquelles occasions e rayls com per elles sia observada aquella amor per la natura daquell sobject, lo qual sobject es la potencia sensitiva; e assò metex es, *Sènyer,* de la amor entellectual qui ha son sobject aparellat[1] on reeba les occasions e les rayls a formar amor entellectual[2] segons la proprietat daquell sobject, lo qual sobject es la potencia racional·

1. E, apropriat.—2. A, entellectuals.

On, com assò sia enaxí, doncs la amor sensual es com la memoria membra e lenteniment entén les coses que son sentides per la natura de la sensitiva, e la volentat ama en aquelles so quey es membrat e entès; e la amor entellectual es com la memoria membra e lenteniment entén les coses qui son entellectuejades per natura de la racional potencia, e la volentat ama so que la memoria remembra e lenteniment entén siguent la natura de la potencia racional.

4. *Oh vos, Sènyer, qui los meus pensaments molt honrats totes hores que vostres honraments per mi son remembrats!* Vos sabets que amor sensual es accidental en lo voler qui vol so que la memoria membra e lenteniment entén en los senys sensuals e les[1] .iiij. compleccions. On, la amor es, *Sènyer*, natural en la sensualitat per so car mou de coses corporals, e es accidental en la volentat per so car voler es de natura entellectual; mas com la memoria remembra e lenteniment entén los plaers qui son per vèer e per oyr e axí dels altres senys, per assò la volentat cové amar so qui plaentment e agradablement es sentit per los senys sensuals. ✠ 5. *Vertuós Senyor!* Sensualment sentim que no es natura que la aigua córrega per pus alt loc que la font don ix; mas entellectualment entenem que accidentalment pot hom fer artifici qui será occasió a la aigua com córrega per pus alts locs que lo loc de la font; e que assò sia ver lo nostre enteniment ho entellectueja com ymagena que sia fet un pou aprés la font on sia reebuda laigua de la font e al sol del pou que mova un conduit prim don pas aitant[2] daygua com es la aygua que ix de la font e pug més damunt[3] daquell pou e per lo pes de laygua del pou ample sobre puja laigua del conduit prim on no será tan gran pes, e puxes[4] que sia fet altre pou de semblant manera qui reeba laygua del conduyt segons aquella altea e

1. E, e en les.—2. E, aytanta.—3. E, mes amunt.—4. A, puexes.

que al segón pou sia feyt altre conduyt qui sobre ell reeba laygua, e dassò fassa hom tants pous los uns pus alts quels altres tro que laigua pug en los locs alts on hom la vol[1] pujar. ✠ 6. On, enaxí, *Sènyer*, com per obra artificial pot hom fer còrrer laigua per pus alt loc que la font don ix, enaxí accidentalment e artificialment pot hom fer artifici entellectual ab la memoria e ab lo enteniment qui pujarán la amor sensual sobre les rayls on ix; car com hom remembra e entén les coses sensuals esser vils e coses frèvols a esguardament de les entellectuals, adoncs la raó sobrepuja aquelles accidentalment avent la primera entencio a amar les coses entellectuals e la segona a les coses sensuals. On, enaxí com laigua qui va sobre la font va contra cors natural e va per cors artificial, enaxí les coses sensuals com son amades de vera amor son amades contra cors natural artificialment per artifici entellectual.

7. *Divinal Senyor qui illuminats lo meu enteniment totes les vegades quei entén*[2] *los vostres honraments!* Entellectualment entenem que la amor que hom ha entellectualment pren comensament e eximent de la potencia racional, la qual forma naturalment la forma entellectual ab les .iij. vertuts afigurades en ella e ab los .v. senys entellectuals qui della prenen forma e natura: car enaxí, *Sènyer*, com segons cors sensual lonc e ample e pregont se formen es naturen en la natura corporal, enaxí e molt mills se forma membrar e entendre e voler e cogitar e apercebre e consciencia e subtilea e coratgía de la natura de la racional potencia, e com totes aquestes coses usen de lur natura sens embargament de les coses sensuals, adoncs es formada e afigurada la forma damor entellectual. ✠ 8. *Humil Senyor!* Enaxí com natural cosa es al foc ques mova a amunt, enaxí es cosa natural a amor entellectual que am mellor de sí, so es son creador. On, com la ánima pus fortment e pus su-

1. E, la desija.—2. J, que ell enten.

vín e pus ardentment ama son creador que sí metexa, adoncs va a amunt, e com remembra e entén e ama més e pus suvín sí metexa que son creador, adoncs va la amor a avall e fa son moviment contra sa natura metexa per so car nos mou a amunt, pus que son creador qui es sobre ella no ama tant com sí metexa. E assò metex se seguex, *Sènyer*, com pus sovín la ánima membra e entén e ama les coses sensuals que son creador e sí metexa; car les coses sensuals son dejús les entellectuals[1] creatures e lo creador es sobre totes lesc reatures. ✠ 9. On, com assò sia enaxí, doncs enaxí com lo foc es costret en lo cors elementat compost dels .iiij. elements e no pot pujar a amunt segons que pujaría[2] si ab los elements fexucs no era conjunt ni compost, enaxí, *Sènyer*, la ánima del home peccador qui ama les vanitats daquest mon, no usa de la natura de la amor entellectual com ama més les coses sensuals que les entellectuals ni com ama més sí metexa que son creador; enans enaxí com lo foc qui es en la pera quis mou a avall se mou en aquella pera contra sa natura, enaxí la ánima ama[3] contra amor entellectual natural com ama més so qui es sensual que so qui es entellectual e com ama més creatura que creador.

10. *Amorós Senyor qui enamorats lo meu voler totes les vegades que ama los vostres honraments!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que la amor sensual no pot pujar sino per devallament de la amor entellectual, so es a saber, que la volentat la ánima vulla aclinar per remembrar e a entendre les coses sensuals e per lo remembrament e lenteniment que la ánima fa en aquelles, la volentat que senamor daquelles. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significada la gran noblea que ha major la natura entellectual que la sensual. ✠ 11. On, com assò sia enaxí, doncs segons assò es significada lescala al humá en-

1. A,J, actuals.—2. E, poria.—3. E, [ua].

enteniment per la qual puja la amor sensual, ni per la qual devalla la amor entellectual ni per la qual puja; car la escala, *Sènyer*, on puja la amor sensual sobre sa natura, es com la ánima saclina a remembrar e a entendre e a amar les coses sensuals ublidant e innorant e desamant les coses entellectuals, lo qual ublidament e innorancia e desamor es la escala on devalla en culpa e en peccat la amor entellectual per so car fa pujar la amor sensual a esser en major dignitat que no li cové en est mon. La escala on puja lamor entellectual es com remembra e entén e ama les coses entellectuals sobre les sensuals. ✠ 12. On, com assò sia enaxí, doncs entellectualment entenem, *Sènyer*, que aquestes dues escales se formen per les dues entencions; car si la amor entellectual per la primera entencio devalla amar la amor sensual, adoncs cau en peccat la sensual e la entellectual, car aitant com puja aver honrament en est mon la amor sensual per so car es amada per la primera entencio, aitant devalla en lo peccat[1] la amor entellectual e la sensual; e aitant con la amor sensual ama sí per la segona entencio e ama la entellectual amor per la primera, daitant será pujada en gloria la amor sensual; e daitant com la amor entellectual devalla amar per la segona entencio la amor sensual, daitant puja sí metexa en gloria e la amor sensual.

13. *Oh vos gloriós agradable Senyor qui ab lo vostre plaer enamorats mon voler!* Com la ánima fa estar la amor entellectual sobre la amor sensual, adoncs ha la ánima[2] vertaderament amor entellectual a les coses entellectuals e a les coses sensuals; car la memoria vertaderament remembra e lenteniment vertaderament entén les coses entellectuals o sensuals membrades o enteses, e per assò son vertaderament amades. ✠ 14. Mas com la ánima, *Sènyer*, fa estar la amor sensual sobre la amor entellectual per des-

1. E, en peccat.—2. A,J, amor.

ordonat remembrament e enteniment, adoncs lo voler qual que cosa am, sia sensual o entellectual, falsament ho ama; car de desordonat remembrament e de fals enteniment[1] no pot exir ordonat voler: car enaxí con lo mirall tort representa falsament tota figura per desordonament qui es fet de[2] plom en lo vidre, enaxí tot so que vol ni ama volentat ixent de desordonat remembrament e enteniment, ama falsament e viciosament. ℣ 15. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol formar ni aver vera amor e ordonada en les coses sensuals e en les entellectuals, cové, *Sènyer*, que primerament endrès son remembrament e son enteniment a membrar e a entendre en les coses sensuals e entellectuals, per tal que la volentat se pusca formar de vera amor e de ordonada, amant vos sobre totes creatures e amant més les creatures entellectuals que les sensuals.

16. *Eternal Senyor qui sots comensament de tots comensaments!* Enaxí com la amor sensual se forma en la volentat del home per vèer belles figures e belles colors e belles faysons e bells ordonaments,[3] enaxí, *Sènyer*, la amor entellectual se forma e senjenra en la volentat del home com remembra e entén saviea e dretura e misericordia e leyaltat e humilitat e veritat e paciencia e continencia e les altres vertuts dest semblant. ℣ 17. On, com assò sia enaxí, e com sensualment sintam que molt més son los homens qui tracten daver plaer a la vista sensual[4] per belles figures e per bells ornaments e per bells edificaments e per richèes, que no son, *Sènyer*, los homens qui amen aver plaer per remembrar e entendre vertuts, doncs per assò es significat que en la volentat del home pus suvín e pus continuadament y pren[5] generacio e forma la amor sensual que la amor entellectual. ℣ 18. On, com la amor sensual sia a hom occasió de peccat e de vanitat, e com les coses on

1. E, car de desordonat e de fals remembrament e enteniment.—2. E, del.—3. E, hordonamens: M, *ornamenta*.—4. J, corporal.—5. E, hi pren.

hom sadelita amar[1] aquelles damor sensual se corrompen e safollen, e com les vertuts on hom ha plaer amant aquelles entellectualment no sien occasió a peccat ni no venguen en corrupcio, doncs, qui viu anc, *Sènyer,* tan gran maravella com es que més ni tants sien los amadors damor sensual que los amadors damor entellectual? e majorment com a la volentat sien pus prop en natura e en proprietat les coses entellectuals que les sensuals? e com pus digna cosa sia e pus[2] raonable amar e voler una vertut entellectual que no es amar totes quantes coses son sensuals?

19. *Ob Senyor ab lo qual los meus pensaments son e están!* Enaxí com amor sensual viu e dura per plaer e per bon saber dels .v. senys sensuals, enaxí la amor entellectual viu e dura per lo plaer e lo bon saber que an los .v. senys entellectuals. On, com hom molt més sens tota comparacio pusca cogitar e apercebre e consenciejar e asubtilar e voler que no pot vèer ni oyr ne odorar ni gustar ne sentir, doncs, com pot esser, *Sènyer,* que hom no ama tant los plaers entellectusls com los sensuals, com sia cosa que hom pusca aver molt més de los plaers entellectuals que dels sensuals, per so car son més e majors e mellors? ✠ 20. Car enaxí com .j. cors es major que altre e un home val molt més que altre e .j. ferre es pus forts que altre, enaxí e molt més encara .j. seny entellectual ha major vertut e mellor e pus forts e pus profitosa a entellectuejar, que no an tots los .v. senys sensuals a sentir. On, com assò sia enaxí, doncs segons axò es significat al humá enteniment que molt es culpable[3] lo voler qui ama més la amor sensual que la amor entellectual; car mellor e pus nobla cosa es entellectuejar cogitant saviea o amor o dretura o lealtat o veritat[4] o alcuna altra vertut, que no es usar sensualment de totes les coses sensuals veent ni oent ni odorant ni gustant ni tocant. ✠ 21. En so que la .j. seny

1. E, a amar.—2. E, o pus.—3. E, coupable.—4. E, o ueritat o leyaltat.

sensual no dona plaer a home segons lo plaer que dona lautre, es la amor sensual major que no fora si tots los senys sensuals per una manera tan solament donassen plaer a home. E assò metex se seguex, *Sènyer*, dels senys e de les vertuts entellectuals; car .j. plaer ha hom per entendre altre per voler[1] e .j. per entendre justicia e altre per entendre misericordia: on, tot assò es per so car ha diversitat enfre los senys sensuals e enfre los entellectuals e les coses sensuals e les coses entellectuals. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat que lur diversitat es per tal que la amor sia major en home: on, per assò es significat que vos avets voler que vol que hom aja gran voler per so que hom aja gran amor: on, com la major amor está potencialment en les coses entellectuals que en les sensuals, com pot esser aquest falliment en nosaltres, que major amor fem esser actualment per amar les coses sensuals que per amar les coses entellectuals?

22. *Gran Senyor sobre totes granèes, humil sobre totes humilitats!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que enaxí com lo cors se corromp es destrúu e safolla es podrex[2] per lo departiment que la ánima fa dell adoncs com hom se mor, e assò es per so car la ánima dementre que es en lo cors es lo cumplimenl daquell, enaxí la mort[3] e la corrupcio el destruiment de la ánima es com lo remembrament e lenteniment el voler se partexen de vos e están en les vanitats daquest mon; e assò es, *Sènyer*, per so car vos sots acabament de la ánima. On, com assò sia enaxí, doncs enaxí com hom ama ab molt gran amor sensualment que lo cors no caja en corrupcio ni en mort, com pot esser assò ni en ques pren que hom no ama de molt gran fervor entellectual que la ánima no partesca de vos son remembrament ni son enteniment ni son voler. ✠ 23. So per que es maravella sobre tota maravella com la ánima

1. A, e per uoler.—2. E, e podrex.—3. E, la amor.

no esquiva tan fort sa corrupcio[1] del cors, es per so car lo corrumpiment que fa lo cors se fa fora de la ánima e la corrupcio de la ánima se fa dintre sí metexa per corrumput remembrament e enteniment e voler. On, com assò sia axí, doncs, com pot esser assò que la ánima no ha major amor entellectual a sí metexa que no es la amor sensual qui es en lo cors? En veritat vos dic, *Sènyer,* que assò es de les majors maravelles que esser pusquen; car la bestia qui no ha raó sab amar més sí metexa que altra bestia, en so que esquiva pus fort sa mort, que no fa la mort de sa par bestia. On, la ánima qui es cosa raonable e de mellor natura que no son totes quantes coses son sensuals, com pot esser, doncs, que no ha major amor entellectual que sensual? ℣ 24. On beneyt siats vos, *Senyor Jhesu Christ:* car tant es[2] enversada e girada la ánima per la corrupcio del cors e per lo peccat qui caec[3] en ell en lo primer pare, que lo seu enversament e la sua corrupcio es amar més la amor sensual que la amor entellectual. On, per tal que la ánima agués endressament en son remembrar e en son entendre e en son voler per tant que ama més[4] entellectualment que sensualment, per assò volgués vos, *Sènyer,* esser encarnat en le Verge gloriosa, e volguès esser pobre e mort per tal quens donassets exempli com sabessem aver major amor entellectualment que sensualment.

25. *Gloriós Senyor en lo qual gloriejen tots los sants de gloria ab totes lurs glories!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que molt gran contrast es enfre la amor sensual e la amor entellectual, lo qual contrast es fet en la memoria e en lenteniment e en la volentat;[5] e assò es, *Sènyer,* per la gran conjunccio qui es feta enfre lo cors e la ánima e per les grans necessitats que an cascú dels senys sensuals e dels senys entellectuals de posseyr la memoria e

1. E, com fa la corrompcio.—2. E, ses.—3. E, cae.—4. E, per tal que amas mes.—5. A,J, lo qual contrast es fet enfre la anima e lenteniment e en la uolentat.

lenteniment e la volentat: on, per assò se mou contrast enfre los senys sensuals e los entellectuals; car los sensuals vulríen tota la ánima posseyr a remembrar e a entendre e a voler les coses a ells necessaries, e assò metex volen los senys entellectuals a lur[1] necessaries metexes. ℣ 26. On, com lome, *Sènyer*, aja franc voler, en donar son remembrament e son enteniment e son voler, vullas a les necessitats corporals o a les espirituals, a qual que home aclí son franc voler, a aquell dona forsa e vigoría sobre son contrari, car qual que part lome ne prenga, aquella vens tota ora. On, com sia natural cosa de mellor e de major e de pus noble que vensa e apoder menor de sí, com pot esser que la amor sensual nos vens[2] més vegades en home que la amor entellectual? ni com pot esser que home no dona pus fortment e pus suvín a la amor entellectual son franc voler que a la sensual? ni per que lo franc voler qui es la pus nobla creatura qui es en home se dona e sempresona es sotsmet[3] sí metex a la amor sensual qui no es digna que tan nobla creatura aya ni posseescha? ℣ 27. On, com los demés homens daquest mon donen lur franc voler a la amor sensual, per assò senclina aitán fortment home a amar les coses sensuals com saclina la balansa tro al sol per lo major pes que i es posat. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat, *Sènyer*, que com lo franc voler es encativat en la amor sensual, que nol pot cobrar la amor entellectual sino ab major quantitat vertuosa que la quantitat sensual per la qual hom dona son franc voler a la amor sensual. On, com assò sia enaxí, e molt home nesci amador de les coses sensuals no sapia egualar[4] ni afíger segons ques cové tanta de quantitat entellectual sobre la sensual, per assò voler vulría exir[5] de presó e no sab voler ni vol voler la manera com ne pusca exir.

28. *Oh vos, Sènyer, quim fets cogitar en la vostra noblea*

1. J, lurs.—2. A,J, com pot esser aquela amor sensual que nos uens. —3. E, o sotzmet.—4. A, eguaylar.—5. E, ixir *(passim)*.

per tal que mon voler am vostres honraments! Com sia molt gran differencia enfre la amor sensual e la amor entellectual, per assò es different la jeneracio e la corrupcio de la amor sensual ab la jeneracio e corrupcio de la amor entellectual, car la generacio de la amor sensual es, *Sènyer*, com la forma corporal se forma remembrant e entenent e volent en la ánima, e la generacio de la amor entellectual es com la forma entellectual se forma en la ánima remembrant e entenent e volent; e la corrupcio sensual es com la ánima ha[1] corrumput remembrament e enteniment e voler ama les coses sensuals, e la corrupcio de la amor entellectual es com membra e entén vertuts e la volentat desama aquelles. ℣ 29. *Misericordiós Senyor!* Enaxí com lo vostre servidor sà enrere doná totes les sues forces sensuals a amar sensualment les vanitats daquest mon, ara, *Sènyer*, en presencia del vostre altar ajenollat denant[2] lo senyal de la sancta crou leva ses mans e sos ulls al cel clamant dient demanant misericordia e mercè a son honrat creador perdonador creador, porfirent[3] e donant a ell totes les forces de sa sensualitat e de sa entellectuitat per esser amador e servidor damor entellectual; e car vos sots, *Sènyer*, piadós e ajudable a tots aquells qui en vos se confíen, e com les forses entellectuals son majors e més e pus nobles que les sensuals, per assò se confía lo vostre servidor e sespera a esser de tot en tot servu e servidor e sotsmès e posseyt de la amor entellectual. ℣ 30. On com vos, *Sènyer*, siats lo pus dreturer rey que anc fos e com en tots temps siats dreturer e com alcún rey moltes devegades tenga dretura a son poble, doncs jo qui son vostra creatura e vostre servidor clam a vos mercè, *Sènyer sant gloriós*, que vos me fassats dret e raó de les mies sensualitats qui tantes vegades e tan lonc temps e de tan greus injuries an injuriades les mies entellectuitats, les quals he donades e ofertes a

1. E, a: ab(?).—2. E, donant.—3. E, profirent.

amor entellectual per tal que sia en tota sa vida remembrant e entenent e volent son gloriós Deu.

¶ CAP. 295. *Com se tracta de la amor que hom ha a sanctedat.*

OH *Deus sant dels sants qui sots vertut de totes vertuts e gracia de totes gracies!* Qui vol ni ama sanctetat cové, *Sènyer*, que la encerc remembrant e entenent e amant en les qualitats sanctes, so es a saber: dretura misericordia humilitat veritat castedat continencia paciencia esperansa e les altres qualitats daquest semblant. ✠ 2. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car com hom encerca les dites qualitats ab vertader remembrament e enteniment e voler, adoncs les dites qualitats e les .iij. vertuts de la ánima formen en home sanctetat: car enaxí com per lajustament de materia e de forma se compòn cors, enaxí per lajustament de les qualitats e de les .iiij. vertuts se forma e senjendra sanctetat en home. ✠ 3. On, beneit siats vos, *Sènyer:* car enaxí com materia ha forma potencialment en sí metexa, enaxí la ánima dome per gracia vostra potencialment ha santitat en sí metexa; car en so que es possíbol cosa a la memoria membrar e al enteniment entendre e al voler voler les damundites qualitats, per assò la santetat está possibolment en la ánima qui ha poder de remembrar e de entendre e de voler les qualitats qui formen sanctetat en la ánima qui les remembra e les entén e les ama.

4. *Eternal Senyor qui durats en los vostres acabaments!* Entellectualment entenem que natura e proprietat es de dretura qui sia en home, que com hom la remembra e la entén e la ama que forma e enjenra en la ánima santetat, e

natural e propria cosa es a la ánima que reeba sanctetat de dretura pus que la membra e la entén e la ama: car enaxí com es natural cosa als .iiij. elements que enjenren e componen lo cors [dos][1] per accio e los altres per passio, enaxí es, *Sènyer*, propria cosa e molt mills encara que dretura enjenre en ánima santetat, e la ánima que reeba la santetat de dretura pus que la remembre e la entena e la am per la influencia de la vostra dretura. E assò metex se seguex de les altres vertuts. ℣ 5. *Gloriós Senyor!* Tant es nobla cosa vostra excellent dretura, que per assò tota ánima que sia remembrant e entenent e amant dretura, de necessitat cové que sia dreturer son remembrament e son enteniment e son voler, e per assò formas, *Sènyer*, dretura en ánima dome de forma entellectual, e per la forma que dretura fa en la memoria e en lo enteniment e en la volentat, formas sanctetat de necessitat en la memoria e en lo enteniment e en la volentat: car enaxí com es cosa impossíbol que materia sia senes forma, enaxí es cosa impossíbol que nulla ánima qui remembre e entena e am[2] dretura, que sia menys de sanctetat. ℣ 6. Molt home peccador, *Sènyer* vulría esser sent, mas la volentat que ha a santetat es falsament amadora de so que vol; car pus que lome peccador no remembra ni no entén ni no ama dretura, jassía[3] que vulla esser sent, per tot assò no es sent, car no pot esser sent pus no ama santetat segons que fa a amar: car axí com en los demonis priva santetat per so car volgren enjuria adoncs com volgren esser semblants a vos e no fo en ells sanctetat ja fos[4] que volguessen aver semblant santetat de la vostra, enaxí los homens peccadors contraris a dretura no poden aver sanctedat ja sia que la volguessen aver, pus que lur ánima remembrant e entenent e volent es contraria cosa a dretura.

7. *Misericordiós Senyor al meu remembrament e al meu*

1. E,J, manca el mot *dos* qui en A fou afegit posteriorment.— 2. A, ama.—3. E, per·ayso jassia.—4. E, jas fos.

enteniment e al meu voler! Entellectualment entenem que possíbol cosa es a home membrar e entendre e amar misericordia. On, com la ánima membra misericordia, adoncs la memoria es afigurada de misericordia, e com lenteniment entén e la volentat vol misericordia, adoncs la misericordia es en lenteniment e en lo voler. On, per assò es santetat en la memoria e en lo enteniment e en la volentat que ensemps an misericordia; car de necessitat cové, *Sènyer*, que tot remembrament e enteniment e voler sia sant pus que ensems ajen misericordia. ✠ 8. Car tant es nobla e excellent e alta e vertuosa e sancta la vostra misericordia, que tota ánima es santa pus que misericordia remembra e entén e ama; mas sil home peccador vol esser sent e ama misericordia e no la remembra segons que faría a membrar ni la entén segons que faría a entendre, per assò no la pot voler ni amar segons que misericordia fa a amar, e car misericordia no amen segons veritat, per assò si bé los peccadors amen esser sants, no son sants pus que no an misericordia. ✠ 9. Car si los peccadors, *Sènyer*, amen que vos lur ajats misericordia e ells en lurs pruxmes no remembren ni no entenen ni no amen misericordia, enans an cor dur e cruel en vés lur pruxme, doncs no amen ni no volen de ver en ver misericordia; car pus que tota misericordia pren comensament de la misericordia qui es en vos, de necessitat cové que qui vostra misericordia vol aver, que sia misericordiós a son pruxme: car enaxí com es cosa natural a la vostra misericordia que tota misericordia sia della e per ella e en ella, enaxí es natural cosa a la vostra misericordia que no sia en neguna ánima qui no aja misericordia de son pruxme, pus que sia raonable cosa que misericordia li aja.

10. *Homil Senyor al vostre peccador al qual vos lexats remembrar e entendre e voler!* Entellectualment entenem que per remembrar e entendre e amar humilitat pot hom aver santetat. On, com possíbol cosa sia a home membrar e

entendre e voler humilitat, doncs possíbol cosa es a tot hom aver santetat pus que aver la vulla; car natural cosa es, *Sènyer*, a la vostra humilitat que form humilitat en tota ánima qui la humilitat remembre e entena e ame,[1] e natural natura pren humilitat dome per gracia de la vostra humilitat que fassa esser sant tot remembrament que hu-humilitat remembre e tot enteniment qui la entena e tota volentat qui la vulla. ℣ 11. Mas com la ánima, *Sènyer*, remembra e entén[2] humilitat e la volentat no la ama, adoncs la memoria ni lenteniment no an dignitat daver humilitat pus que la volentat no la ama; car humilitat no ha natura que form en lo remembrament ni en lo enteniment de ver en ver si la volentat no ama humilitat: car enaxí com hom no pot esser format en especia humana menys de .iij. coses, so es cors e ánima e la conjunccio dabdues, enaxí humilitat nos pot formar de ver en ver en ánima dome menys que totes les .iij. vertuts no tracten de humilitat. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat que en lo remembrament que humilitat remembra e en lo enteniment qui la entén no pot esser santetat pus que lo voler sia ergullós e no am humilitat. ℣ 12. Car tant es gran ajustament e tant es feta gran unió, *Sènyer*, enfre memoria e enteniment e voler, que noy pot caber .ij. contraris, so es saber, que en la .j.[3] o en los .ij. se forma[4] la vertut e en lautre vici, enans cové que ensems ajen forma virtuosa en so que fan o forma viciosa; e aquesta natura de unió e de conjunccio an per raó car totes .iij. les vertuts son ubligades a significar vostra gloriosa trinitat de persones, les quals fan ensems lo bé e la vertut qui es fet per lur bonea e per la lur excellent acabada natura qui es una e tres en natura.

13. *Vertader Senyor qui endressats lo meu enteniment en honrar vostre honrament!* Entellectualment entenem que

1. A,E, remembra e entena e ama.—2. E, entena.—3. A, con la .j.—4. forme (?).

possíbol cosa es a home membrar e entendre e voler veritat. On, per esta possibilitat aital[1] entellectuejam, *Sènyer*, que possíbol cosa es a home aver sanctetat si aver la vol; car natural cosa es a veritat ques form en lo remembrament de la ánima qui la remembra e lenteniment qui la entén e en la volentat qui la ama; e car la veritat creada e remembrada e entesa e amada ha gracia de la veritat qui la ha creada que do santetat a tot so on sia formada, per assò pot esser tota ánima sanctificada pus sia veritat en son remembrar e en son entedre e en son voler afigurada.[2]

℣ 14. On, beneyta sia, *Sènyer*, la vostra veritat sancta: car aitant com la ánima del home es pus forment e pus suvín e pus continuadament remembrant e entenent e amant veritat, daitant més se forma pus noblament e pus acabadament veritat en aquell remembrament e enteniment e voler; e aytant com la veritat[3] es major e pus nobla, aitant més, *Sènyer*, se forma per la veritat major sanctetat en la memoria e en lo enteniment e en lo voler. On, com assò sia enaxí, doncs aitant com es a hom possíbol cosa aver gran remembrament e enteniment e voler a veritat, daytant hom ha[4] possibilitat daver santetat. ℣ 15. On, com assò sia enaxí, doncs aquells, *Sènyer*, qui esperen aver sanctetat en est mon o en lautre, per que no an afigurat remembrament e enteniment e voler en veritat? e aquells qui son vergonyosos de dir la veritat qui es en vos, per que cuiden esser sants? ni aquells qui per paor no gosen nomenar veritat de los vostres honraments, com cuiden esser sants davant vos?[5] ni aquells qui amen més falsetat que veritat, per que loen ni honren sí metex e avilen e maldíen los homens qui son servus e obedients a veritat? ni aquells qui creen falsetat, per ques guaben[6] de santetat? ni aquells qui veritat remembren e entenen e veritat no amen, per que cuiden esser bons? ni

1. E, altal.—2. A,J, manca la paraula *afigurada*.—3. A, com la uertut.—4. E, a hom.—5. A,J, dauant nos: E, denant uos.—6. J, gauben.

aquells qui veritat no remembren ni entenen,[1] com cuiden aver sanctetat en la presencia de la vostra veritat?

16. *Senyor alt sobre totes altèes qui sots gloria sobre totes glories!* Enaxí com longea e amplea e pregonea componen cors sensualment e menys destes tres coses cors no puría esser, enaxí, *Sènyer,* saviea entellectualment se compòn destes .iij. coses sens les quals no puría esser en esser[2] en humana especia, les quals .iij. coses son memoria e enteniment e volentat. ✠ 17. On, com la memoria, *Sènyer,* membra que lo enteniment entén e la volentat vol que ella membre so que lenteniment entén e so que la volentat vol, e com lenteniment entén que la memoria membra e la volentat vol so que ella entén,[3] e com la volentat vol que la memoria remembre e lenteniment entena so que ella ama ni vol dreturerament, adoncs se forma saviea en la ánima dome, e per la saviea quis forma en la ánima formas santetat en la ánima remembrant e entenent e volent saviea; car natural cosa es, *Sènyer,* a la ánima on es saviea que sia en son remembrament e enteniment e voler sanctetat, car tant es nobla cosa remembrar e entendre e amar saviea, que no pot esser sens sanctetat en lo remembrament qui la remembra e en lenteniment qui la entén e en la volentat qui la vol.[4] ✠ 18. Mas car los homens peccadors no saben formar ni no volen aver saviea en lur remembrar e entendre e voler, per assò afiguren innorancia en lur remembrar e en lur[5] entendre e en lur voler, e per assò priven la forma de sanctetat de lur remembrament e de lur enteniment e de lur voler, car si la memoria remembra e lenteniment entén so qui es bé e so qui es mal e so qui es ver e so qui es fals, si la volentat no ama lo bé e la veritat que la ánima remembra e entén, e no aíra e no desama lo mal e la falsetat que la ánima remembra e entén, ja la santetat no porá

1. E, ni aquels qui ueritat uolen e ueritat no remembren ni entenem.—2. J, manquen els mots *en esser.*—3. E, so que el enten.—4. E, ama.—5. A,J, manca *en lur.*

caber ni esser en son remembrament ni en son enteniment ni en son voler.

19. *Oh vos, Sènyer, qui als vostres servidors donats cast remembrament e enteniment e voler!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que enaxí com los .iiij. elements adúen les formes potencials en actu en los vegetables e en los animals, e assò fan per lo componiment e per lo ordonament que an enfre ells meteys, enaxí, *Sènyer*, remembrament qui remembre[1] e enteniment que entena e volentat qui vulla castedat, fan esser castedat en lo remembrament qui la castedat remembra e en lenteniment qui la castedat entén e en la volentat qui la castedat ama. On, com per esta manera castedat es formada[2] en la ánima dome, adoncs la castedat forma sanctedat en la ánima qui ha cast remembrament e enteniment e voler. ✠ 20. Com home e fembra, *Sènyer*, sia compost de natura sensual e de natura entellectual, per assò la sanctetat se forma en la una natura pus que en lautra, e assò es per so com la una natura pot aver major castedat que la autra; car com la bona dona remembra e entén e ama castedat jassía que sensualment no la pusca aver per so car ha marit, adoncs es casta pus fortment entellectualment que sensualment, e per assò formas la vertut en la entellectuitat pus fortment que en la sensualitat; e com la mala fembra remembra e entén e ama luxuria e lo cors daquella no ha aparellament que la luxuria fassa, adoncs es privada castedat en la ánima daquella, per la qual privacio priva vertut e sanctetat en lo cors corrumput en peccat per corrumput remembrament e enteniment e voler. ✠ 21. *Gloriós Senyor!* Com lo vostre servidor en lo temps passat aja sa entellectuitat e sa sensualitat corrumpuda en lo soll de luxuria e per assò aja privada sanctetat de totes ses entellectuitats e de totes ses sensualitats, per assò prega e adora e reclama, *Sènyer*, lo vostre

1. A,E, remembra.—2. E, es forma.

servidor son gloriós Deu que si fer se podía, que agués la forma de castedat entellectualment e sensualment per tal que agués sanctetat entellectualment e sensualment.

22. *Eternal Senyor en tots honramenis e en totes vertuts!* Enaxí com les formes artificials se formen per lo maestre qui artificialment fa e forma aquelles formes ab .iij. coses, so es son poder e son saber e son voler, enaxí, *Sènyer,* se forma e senjenra entellectualment continencia en remembrament qui remembra e en enteniment qui entén e en volentat qui ama continencia. On, com la continencia es formada en home per esta manera, adoncs se forma la continencia en santetat per sanctificat remembrament e enteniment e voler. ✠ 23. *Vertuós Senyor!* La occasió per que hom ha tan sovín fam e set e cobeejansa de les viandes saboroses, e la occasió per que hom ha tan gran apareliament daver aquelles, es per so que hom aja gran aparellament e gran occasió daver continencia, per tal que suvín pusca hom formar e aver sanctedat venguda de potencia en actu per figurada continencia en la actualitat; car aitant com hom ha gran temptacio de menjar e de beure superfluament o delicadament, e aitant com hom ha suvín aquestes temptacions, daitant es hom amonestat en son remembrament e enteniment e voler daver continencia per tal que per continencia aja sanctetat en lo remembrament e en lo enteniment e en lo voler. ✠ 24. Mas car lo homens peccadors, *Sènyer,* remembren e entenen pus suvín e pus continuadament los plaers e los delits que senten en les viandes menjant e bevent e en les altres coses sensuals per los altres senys sensuals, per assò la volentat daquells no ama tant continencia com fa los delits e los delitaments daquelles coses; car la volentat tota ora saclina e sabandona a aquelles coses qui més e pus suvín son remembrades e enteses, e per assò son los homens peccadors per sobre menjar e beure o per altres sensualitats, e son malautes e moren ans que no morríen, e

son pus pobres e pus pererosos que no seríen, e amen més lo plaer dun présec a menjar o dun anap de ví[1] a boure, que no fan la sanctetat ni la vertut que la ánima pot aver remembrant e entenent e amant continencia. On, com assò sia enaxí, doncs qui ama continencia mesur entellectualment qual val més, o sanctetat en remembrament e enteniment e voler per continencia, o plaer en lo carcanyell[2] per menjar e beure[3] les coses saboroses.[4]

25. *Passient Senyor al remembrament injuriós*[5] *e enteniment e voler de vostre servidor!* Enaxí com de .j. loc en altre hom se mou per lo moviment de la potencia mutiva sensual e per aquell moviment hom pervé en lo loc que desija, enaxí, *Sènyer*, com hom mou la potencia entellectual mutiva que mova lo remembrament a remembrar e lenteniment a entendre e la volentat a amar paciencia,[6] adoncs pervé hom a paciencia en so que paciencia pren forma en lo remembrament qui la remembra e en lenteniment qui la entén e en la volentat qui la vol. ℣ 26. On, com paciencia sia occasió a dretura e a misericordia e a humilitat e a les altres vertuts, per assò, *Sènyer*, ha tanta de sanctetat e de vertut paciencia que tot remembrament qui la remembre e tot enteniment qui la entena e tota volentat qui la am fa esser santificat e agraciat de son gloriós creador, lo qual tan suvín e tantes de vegades dona a hom tribulacions en est mon per tal que hom aja sovín occasió de remembrar e dentendre e damar paciencia, per tal que hom aja sovén occasió de reebre sanctetat en son remembrament e en son enteniment e en son voler; car aitantes vegades e aitán fortment com hom remembra e entén e sent en est mon treballs e passions, aitantes vegades e aitán fortment es significat a la ánima com aja sanctetat en son remembrar e en son entendre e en son voler membrant e entenent e

1. E, de .j. enap de ui: M, *unius poculi vini.*—2. M, *palato.*—3. E, o beure.—4. J, afig: *e dolces al paladar.*—5. E, al injurios remembrament. —6. E, potencia.

amant paciencia. ℣ 27. Mas car los homens peccadors impacients remembren e entenen e desamen los mals que an per tal que ajen occasió a aver paciencia, e car ells no membren ni entenen ni amen paciencia, per assò, *Sènyer*, priven sanctitat de lur ánima aitantes de vegades com an tribulacions e impaciencia. On, com tantes sien e tan grans les penes e les tribulacions que hom ha en est mon, e com hom tan fortment sia impacient per elles, doncs, qui es qui pogués aesmar com es gran la sanctetat que hom priva de sa ánima per impaciencia?

28. *Oh vos, Sènyer, qui sots esperansa e consolacio dels vostres benvolents!* Entellectualment [entenem e sensualment] sentim que com la ánima sespera es confía remembrant e entenent e amant en vos, que adoncs se forma esperansa en son remembrament e en son enteniment e en son voler; car si esperansa, *Sènyer*, no era en ánima qui esperansa remembra e entén e ama, doncs sería ánima so que no es e no sería so que es, e assò es cosa impossíbol. ℣ 29. On, com la ánima dome ha de ver en ver esperansa en vos remembrant e entenent e amant esperansa, adoncs la ánima ha sanctificat son remembrament qui esperansa remembra e ha sanctificat son enteniment qui esperansa entén e ha sanctificat son voler qui esperansa ama; mas com los homens amadors daquest mon se confíen e sesperen, *Sènyer*, en nulla altra cosa sino en vos, adoncs aquella esperansa no forma sanctetat en lur remembrament ni en lur enteniment ni en lur voler; car null remembrament qui remembre ni null enteniment qui entena[1] ni nulla volentat qui vulla més altra cosa que vos, no ha dignitat que aja nulla sanctetat per la cosa membrada ni entesa ni amada indigna de donar e de formar sanctetat en la cosa qui la remembra e la entén e la ama. ℣ 30. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus;* car per so car hom tot dia e tantes de vegades e en coses tan ne-

1. A,J, enten.

cessaries va enganat e decebut en les coses temporals en que sespera es confía, per assò, *Sènyer,* ha hom occasionada sa ánima totes aquelles vegades que hom es decebut e enganat en so que sespera · que no aja esperansa sino en vos tan solament; e assò avets vos, *Sènyer,* volgut ordonar per tal que sovín ajam occasió que en vos nos esperem ens confiem, per tal que la nostra ánima aja sanctificat son remembrament e son enteniment e son voler per molta desperansa e per fervent e continuada perseveransa per la qual hom pervé a la celestial benahuiransa en la gloria de nostre Senyor Deus.

¶ CAP. 296. *Com es tractat de la amor que hom ha a oracio.*

H *Deus gran alt excellent maravellós! A vos, Sènyer, sia feta reverencia e honor en los vostres honraments:* Car aquells qui son amadors doracio cové que encerquen oracio ab lo remembrament e ab lenteniment e ab lo voler en atrobar en loc e[2] en temps afliccio acabament defalliment amor humilitat continuacio penediment renunciament dretura esperansa e les altres coses dest semblant. ✠ 2. On, beneyt siats vos, *Sènyer:* car com hom mena son remembrament e son enteniment e son voler per estes coses damundites, adoncs la ánima ha occasió e manera com fassa esser en actu la vertut potencial de son remembrament e de son enteniment e de son voler en adorar e en contemplar son ver Deus gloriós; car si hom de tota la vertut qui es potencialment en sa ánima remembra actualment les coses damundites, adoncs se formará en la ánima

1. E, es decebut e destriat (desfiat(?) en so en que sespera.— 3. E, manca e.

tan gran amor e tan gran fervor de vos adorar e a reclamar, que tot son remembrament e son enteniment e son voler vendrá de potencia en actu adorant e loant e glorificant vos son remenbrament e son enteniment e son voler. ✠ 3. Qui per atrobament, *Sènyer,* vol ennobleyr e crèxer sa oracio, cové que son remembrament remembre e son enteniment entena e son voler am raons e maneres novelles en la oracio e en la contemplacio; car la ánima com remembra e entén e vol coses novelles, pus ubligat e pus costret e pus sotsmès ha son remembrar e ha son entendre e ha son voler[1] a aquelles coses novelles que no a les coses que ja ha usades a remembrar e a entendre e a voler; car per lonc[2] ús daquelles departex son remembrar e son entendre e son voler a altres coses que no proposa membrar ni entendre ni voler. Mas com cerca coses novelles a membrar e a entendre e a voler nos pot de vos[3] altra part virar ne girar son remembrament ne son enteniment ni son voler, e per assò es la contemplacio e la oracio pus fervent e pus devota e pus ardent per abundancia de gran remembrament e enteniment e voler.

4. *Senyor gran qui totes coses comprenets e termenats, e per neguna no sots comprès ni termenat!* Qui ama oracio aja manera e art com per loc sapia crèxer e multiplicar en la oracio son remembrament e son enteniment e son voler; car com hom adora el loc on está es alt e de bella vista, adoncs la vista corporal ha tan gran plaer de vèer les coses baxes dejús sí e vèer la mar e los plans e los castells e les viles e les aigues e les riberes e los arbres, que per aquell plaer la ánima sestén e sexampla en adúu pus fortment en actu son remembrar e son entendre e son voler en la oracio, e per assò es lo remembrament e es lenteniment e es lo voler en mellor e en major actualitat en la oracio, que per lo plaer que ha la vista sensual de la bellea

1. E, á son remembrar e son entendre e son uoler.—2. E, per lo lonc.—6. E, ues.

del loc que veu sensualment. ✠ 5. *Contemplat Senyor!* La raó ni la ocasió per que los sants hermitans elegen e tenen[1] los locs agrests e inhabitables a orar en aquells, es per so[2] car lunyen lurs sensualitats d altres sensualitats animades, car los uns homens torben los altres; car per so que hom ha vist o oyt o sentit en alcún home, es la ánima occasionada de remembrar e dentendre e de voler o dairar aquella cosa sentida, e com la ánima proposa adorar e contemplar non cabausa[3] re tro que ha girat[4] son remembrar e son entendre e son voler en la cosa sentida: on, per assò, *Sènyer*, los hermitans an[5] triats locs agrests e solitaris per tal que lurs sensualitats sien soles e per altres no sien occupades[6] ni embargades a oracio: car enaxí com .j. cors empatxa loc a altre cors, enaxí les unes oracions donen en la oracio embargament a les altres. ✠ 6. Enaxí com lo cel es pus bell e pus noble que la terra, enaxí cové que hom do object a sa vista corporal lo cel; car major vertut reeb la ánima a remembrar e a entendre e voler com hom veu e guarda en lo cel e en les esteles, que no fa com hom guarda en la terra; car aitant com la vista corporal ha noble object en so que veu, aitant la vista[7] occasioneja que la ánima aja en pus nobles coses son remembrament e son enteniment e son voler; e assò es, *Sènyer*, per la gran unió qui es enfre lo cors e la ánima, car no pot aver la .j. noblea ne vertut que lautre non senta.

7. *Amador Senyor dels sants de gloria!* Com hom sia alterable en son estament en est mon, per assò ha hom mellor e pus covinent temps a les unes hores[8] que a les altres; car pus covinent temps es de adorar e de contemplar al matí e al vespre que no es en lo mig dia, e assò es per[9] la sensualitat qui es pus ordonat sobject a la entellectuitat en dejú que en dinat, e com mills es cuita e digesta

1. E, entenen.—2. A,J, e per asso.—3. M, *non potest.*—4. E, uirat.—5. E, an los armitans.—6. E, acupades.—7. A, aitant con la uista.—8. E, causes.—9. A,J, en.

la vianda, major oportunitat ha la ánima de remembrar e dentendre e de voler. E assò metex se seguex, *Sènyer*, de sanitat e de joventut, car vellea e malautía son treballs de les coses sensuals per les quals an embargament a adorar les coses entellectuals. On, com assò sia enaxí, doncs los homens jovens peccadors, per que esperen que pus diligentment adoren com serán vells e malautes que com son sans e jovens? ℣ 8. Com home es blastomat e escarnit e avilat e injuriat per les gents, adoncs es, *Sènyer*, temps que hom vos[1] ador eus contemple; car aitant com la volentat sestén a aver gran fervor a adorar per lo temps covinent e per loc segons que damunt avem recomtat, daytant crex e multiplica la oracio en hom si hom vos remembra eus entén eus ama com es turmentat e malmenat e injuriat: car enaxí com la primera oracio es nobla per granea de gran remembrament e enteniment e voler, enaxí la segona oracio com hom es injuriat es gran e noble per pacient[2] remembrament e enteniment e voler. On, enaxí com laur val més en materia e en forma quel ferre e lo ferre val més per la causa final que laur, enaxí la primera oracio val per una manera més que la segona e la segona val més per altra manera que la primera. ℣ 9. *Gloriós Senyor!* Com la pensa del home va a aventura ymaginant alcunes coses, adoncs es temps dadorar, so es que hom lo traga de la aventura e que la meta en oracio ymaginant les coses profitoses; e com hom ha gran paor o gran ira o gran gog[3] o ha perduda alcuna cosa, adoncs ha, *Sènyer*, hom temps de vos adorar remembrant e entenent e amant confiant en vos e tement vos e loant e agraciant vos; car la ánima aitán vertuós ha[4] son remembrament e son enteniment e son voler si vos remembra e us entén eus ama com es treballada per gran paor o per gran ira o per gran gog, com es com molt vos remembra e us entén eus ama com no ha null treball adoncs com ha

1. A,J, manca *vos*.—2. E, e pascient.—3. E, gaug: J, goig.—4. E, es.

aparellament de vos a membrar e a entendre e a voler: car[1] axí com laur de poca quantitat val més que largent qui es en[2] major quantitat, enaxí lo treballat remembrament e enteniment e voler com vos adoren valen més que lo remembrament e enteniment e voler en major quantitat adorants vos sens null treball e empatxament[3] sensual ni entellectual.

10. *Vertuós Senyor sobre totes vertuts qui sots gloria sobre totes glories!* Qui ama aver gran e fervent remembrament e enteniment e voler, aja, *Sènyer*, affliccio[4] per la qual mortific la potencia sensitiva per la qual sien mortificats los senys sensuals; car per la mortificacio dels senys sensuals son vivificats los senys entellectuals a fruír en vos de fervent remembrament e enteniment e voler. ℣ 11. Car enaxí com la potencia sentitiva senfortex e savigora sobre la potencia racional com la potencia vegetable es bastada e abundada[5] de viandes, enaxí, com la vejetable es mortificada ab dejunis e ab menjar viandes magres e privades de sabors delicades, es mortificada la potencia sentitiva, e en lo mortificament de la sentitiva pren vigoría la racional potencia en molt adorar e reclamar e contemplar e amar[6] son gloriós Deus. Mas axí com lome fleumàtic[7] e gras vulría esser delgat e no vol affliccionar[8] ni turmentar la vegetable potencia, enaxí, *Sènyer*, molts son los homens qui volríen adorar vos ab fervent remembrament e enteniment e voler e no ho poden fer per so car no han fervent voler[9] en mortificar la potencia vejetable quils es empatxament a lur oracio, enaxí com fleuma e molt menjar e beure es empatxament a home esser delgat e magre. ℣ 12. *Gloriós Senyor!* Si molts son los homens qui amen oracio e no amen affliccions segons ques cové a molta oracio, al-

1. A, con.—2. A, manca *en*.—3. E, adorant uos sens nul trebayl e sens nul enpatxament.—4. E, afleccio *(passim)*.—5. E, aondada.—6. E, e amar e contemplar.—7. E, flaumatic.—8. E, afleccionar.—9. A,J, feruent remembrament ni uoler.

cuns homens[1] son qui amen tant oracio, que per la gran amor que an a oracio mortifiquen tant la potencia vegetable que la potencia sentitiva no pot adorar vos continuament ni ferventment per trop dejunar e per massa affliccio, e per la gran feblea que ha, *Sènyer*, la sensitiva no pot esser forts ni ordonat sobject a la potencia racional com tenga en[2] ella oracio actualment e son remembrament[3] e son enteniment e son voler, e per assò aquests homens aitals volen e no poden e tollense ells meteys lo poder, e com cuiden[4] adorar e pregar ells ymaginen fantasíes e coses qui no son del lynatge[5] de la manera doracio, e per assò adoren menys que no faríen e morenne més que non viven[6] si la potencia vegetable podíen ordonar ni sabíen ordonar a esser ordonat sobject a la sensitiva e la sensitiva a la racional.

13. *Amat Senyor per tants amadors, honrat Senyor*[7] *per tants servidors!* Qui ha voler daver gran fervor en sa oracio, sia remembrant e entenent e amant lo vostre acabament gloriós, e remembre e entena e am en aquell poder e saviea e amor e dretura e misericordia e humilitat e acabament e les altres vertuts; car tant pren, *Sènyer*, gran acabament tot remembrament qui lo vostre acabament remembra e tot enteniment qui lentén e tota volentat qui lama per la manera damundita, que per aquell acabament que les vertuts reeben del vostre acabament formen la oracio acabada en gran fervor e en gran devocio e en gran contemplacio. ✠ 14. Com hom remembra e entén e ama acabament en la vostra gloriosa natura humana en totes les vertuts e les qualitats daquella, adoncs se forma, *Sènyer*, acabament en lo remembrament e en lo enteniment e en lo voler, pus de coses acabades tracten: car enaxí com segons cors natural sensual materia e forma componen cors, en

1. E, homens pocs.—2. J, ab.—3. E, com tenga en ela en la oracio actualment son remembrament.—4. E, cuyda.—5. E, de linyatge.—6. E, e morrien mes que no viuen.—7. A, seruidor.

axí segons cors natural entellectual[1] se forma acabament en la memoria qui acabament remembra e en lenteniment qui acabament entén e en lo voler qui acabament ama, e per lo acabament quis forma en lo remembrament e lenteniment[2] el voler, formas acabament en la oracio que hom fa ab acabat remembrament e enteniment e voler. ✠ 15. *Sanctificat Senyor!* Com hom remembra e entén lo defalliment e la frevoltat e la breu vida daquest mon e les coses qui an fi e priven dacabament, e encontinent hom, *Sènyer,* se muda a remembrar e a entendre les coses acabades e les coses qui no an fi, e la volentat ama aquelles e menysprea les coses finides privades dacabament, adoncs es lo remembrament e lenteniment el voler en carrera e en endressament com enjenren gran remembransa e gran conexensa e gran fervor en adorar e contemplar lur honrat acabat gloriós creador.

16. *Amador Senyor de veres amors, gloria de totes glories!* Entellectualment entenem que cada[3] de les .iij. persones divines es amor eternal, e per assò la amor qui es en vos pot esser amor amant e amada[4] eternalment per raó de la diversitat de les .iij. persones, e si vos no fossets en trinitat no pogra esser la forma damor acabada la qual se forma acabada al[5] nostre enteniment com la entén amor amant e amada,[6] e si fos amor e no amás ni fos amada eternalment, no fora amor acabada. On, com assò sia enaxí, doncs qui ama oracio acabadament cové que la vostra amor entena que es amor amant amada eternalment; car on pus lenteniment mills entén la noblea de la vostra amor, pus occasioneja[7] lo remembrament de vos a membrar e la volentat de vos amar e adorar e a reclamar.[8] ✠ 17. Qui ama aver fervent voler a adorar e a reclamar,[9] am, *Sènyer,* humilitat;

1. A. e entellectual —2. E, e en lenteniment.—3. E, gada: J, cada u.—4. E, amant amada.—5. A, el.—6. E, amant amada.—7. A,E, occasio nega.—8. E, de uos amar e a aodorar e reclamar.—9. E, manca *e a reclamar.*

car humilitat ha natura de multiplicar e de pujar oracio com lo remembrament remembra e com[1] lenteniment entén e com la volentat ama humilitat. On, com humilitat aja aquesta natura e aquesta proprietat, doncs aquells qui son amadors doracio remembren e entenen e amen la humilitat de la gloriosa persona del Fill quis humiliá a pendre carn humana, e remembren e entenen e amen com vostra gloriosa deitat sumilía a exoír nosaltres peccadors, e remembren e entenem e amen com la vostra gloriosa humanitat sumiliá a soferir pobrea e penes e mort angoxosa per nosaltres peccadors.[2] ℣ 18. Enaxí com hom malaute per la dolor o la febra[3] que ha se gira en lo lit suvín dun costat en altre, enaxí[4] com home malaute[5] entellectualment per ergullós remembrament e enteniment e voler se deu hom girar a humil remembrament e enteniment e voler per tal que guaresca de la malautía que dona ergullós remembrament e enteniment e voler. On, com hom, *Sènyer*, ha aquesta art e manera en remembrar e entendre[6] sa viltat e sa mesquinea e sa culpa e son peccat, adoncs la volentat se forma es corona de devocio e de fervor a amar oracio per la vertut que reeb del remembrament e del enteniment.

19. *Ah benabuirat Senyor qui los vostres amadors e contempladors apellats a perdurable benabuiransa!* Qui perfetament[7] ni acabada ama oracio, cové que renuncíu[8] al mon e a ses vanitats per tal que exil lo mon e ses vanitats de son remembrament e de son enteniment e de son voler, e que en son remembrament e enteniment e voler pusquen mills caber e esser les vostres qualitats a esser adorades e contemplades e que hom pus fortment pusca amar la celestial gloria e que pus temerosament pusca remembrar e entendre les penes perdurables. ℣ 20. *Honrat Senyor!* En axí com lo vexell buyt es aparellant a reebre qual cosa hom

1. A, manca *com.*—2. A, manca aquest últim membre.—3. E, bebra.—4. A, e enaxí.—5. es malaute(?).—6. E, e en entendre.—7. E, per feytament.—8. E, renonciy: J, renuncie.

se vulla, enaxí, com hom ha buydat lo mon e ses vanitats de son remembrament e de son enteniment e de son voler, adoncs pot hom cumplir son remembrament e son enteniment e son voler doracio e de contemplacio: car enaxí com les coses sensuals fan les unes loc a les altres sensualment, enaxí, *Sènyer*, les coses entellectuals donen loc entellectual les unes a les altres. On, com assò sia enaxí, doncs per assò an los hermitans els homens religiosos presa manera com renuncíen al mon per tal que pusquen aver aparellat remembrament e enteniment e voler a oracio e a contemplacio. ✠ 21. *Gloriós Senyor!* Com hom vol remembrar e entendre la vostra humanitat gloriosa, ni com ella renunciá a los delits e a los honraments daquest mon, ni com no volc renunciar a sostenir los treballs e la mort angoxosa, e com hom per semblant manera remembra, *Sènyer*, en los sants apostols e en los martirs e en los religiosos qui renuncíen als bens daquest mon, adoncs se vivifica la ánima en remembrar e en entendre e en voler oracio, per tal que sia semblant en remembrar e en entendre e en voler ab la vostra ánima gloriosa e ab los sants gloriosos: on, per tal que a assò a remembrar e a entendre e a voler aja hom aparellament, per assò afigura hom e pinta la vostra figura humana e la figura dels apostols e de[1] martirs, per tal que les sensualitats moven a oracio e a contemplacio lo remembrament e lenteniment el voler.

22. *Oh vos, Senyor, qui acorrets als vostres servidors en lurs necessitats e en lurs tribulacions!* Enaxí com sensualment liga hom lo cors per tal que nos mova ni fuja, enaxí per continuada actualitat en alcuna cosa es ligat entellectualment[2] lo remembrament e lenteniment el voler dome. On, qui ama oracio cové que lic son remembrar e son entendre e son voler en actualitat per continuament de remembrada e entesa e amada oracio e contemplacio. ✠ 23. Car

1. J, dels.—2. E, actualment.

aitant com pus continuadament la ánima remembra e entén e ama vostra infinitat e vostra eternitat e vostre poder e saber e amor e les altres qualitats, aytant pus fortment sestén e sexampla entellectualment la ánima en son remembrament e[1] enteniment e voler. On, com assò sia enaxí, doncs axí com lo compte crex en quantitat per afigiment, enaxí, *Sènyer,* oracio crex e multiplica per continuacio de remembrament e de enteniment e de voler feta en remembrar e entendre[2] e voler vostres glorioses qualitats. ℣ 24. On beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car molts son los homens qui an ús[3] e custuma queus adoren sensualment, e remembren e entenen e amen entellectualment altra cosa, e per assò la oracio priva en ells entellectualment per so car an tant en ús de remembrar e entendre e amar los delits daquest mon, e tant an en custuma dublidar e de innorar vos e vostres qualitats, que com cuiden adorar vos entellectualment, lur entellectuitat torna entellectuejar[4] aquelles coses les quals ha acustumades a entellectuejar, e per assò es lur oracio sensual buyda e vagua damor e de devocio e de contemplacio.

25. *Vertader Senyor en totes coses, dreturer en totes sentencies!* Qui ama devocio e oracio[5] e contemplacio, cové que sia remembrant e entenent los falliments que ha fets, per tal que la volentat sen peneda e per lo penediment de la volentat la memoria remembre e lenteniment entena penediment, e per lo penediment format e afigurat en cascuna de les vertuts, la oracio prena forma en cascuna de les vertuts, so es saber, *Sènyer,* que la memoria penedent remembre oracio e lenteniment penedent entena oracio e la volentat penedent am oracio. ℣ 26. Com la memoria, *Sènyer,* remembra los bens que pogra aver fets e los mals que se son seguits com aquells bens no ha fets e com lenteniment ho entén[6] enaxí e com la memoria ho remem-

1. A, ne.—2. E, e en entendre.—3. A, hus: E, an en hus.—4. E, cor ua entellectuejar.—5. E, oracio e deuocio.—6. A, e o enten.

bra e com la volentat se penet com no ha fets aquells bens, adoncs la volentat es occasionada[1] a esser penedent per lo remembrament e per lenteniment, e lo remembrament es occasionat per la volentat a remembrar e lenteniment a entendre oracio, per tal que reeben misericordia e perdó de lur creador. ℣ 27. Mas car los homens peccadors no remembren ne entenen lurs peccats nils bens que pogren aver fets, e remembren e entenen alcuns pocs de bens que an fets, per assò, *Sènyer*, es significat que ells nos peneden de lurs peccats, e pus en lur voler vertaderament no sia penediment, per assò en lur voler no pot esser formada vertadera oracio pus que lo remembrament no remembre ne lenteniment no entena[2] los peccats ni la volentat no sen peneda segons ques covè.

28. *Gran Senyor en honraments e en vertuts e en noblèes e en totes coses!* Qui ama oracio covè que son remembrament remembre e son enteniment entena e son voler am dretura per tal quels senys sensuals e los senys entellectuals sien servus e sotsmesos de dretura, per tal que per la dretura dels senys sensuals e entellectuals lo remembrament aja aparellament a remembrar e lenteniment a entendre e lo voler a amar oracio e contemplacio. ℣ 29. Qui ama ni vol adorar ni contemplar ardentment ni ferventment, *Sènyer*, en vos, covè que sapia formar esperansa en son remembrar e en son entendre e en son voler; car com hom membra e entén e ama esperansa, adoncs, *Sènyer*, esperansa es occasió al remembrament e al enteniment e al voler doracio e de devocio e de contemplacio per remembrada e entesa e amada misericordia e pietat e ajuda de vos, e per remembrat e entès e amat e acabat poder e acabada saviea e acabada amor en vos. ℣ 30. *Dreturer Senyor!* Molts homens se desesperen per so car pus fortment e pus continuadament[3] remembren e entenen lurs peccats

1. A, occazionada.—2. A,J, pus que lo remembrament nou remembra ne lenteniment nou entena.—3. E, manca: *e pus continuadament.*

que esperansa[1] e per assò nous adoren nius preguen nis confíen en vos, e per assò son, *Sènyer,* peccadors per innorancia e per ublidament de la vostra misericordia e de la vostra pietat, e per assò lur remembrament ni lur enteniment ni lur voler no an occasio de adorar lur misericordiós gloriós graciós Deu.

¶ CAP. 297. *Com home ama aver libertat e franquetat.*

DEUS *vigorós poderós en totes forces e en totes vigors!* Qui ama libertat ni franchea cové, *Sènyer,* que la encerc e que la demán a son remembrament e enteniment e voler en tal manera que totes les .iij. vertuts[2] la dita franquea e libertat encerquem en .ix. contrarietats les quals son: sensualitat entellectuitat, esser privacio, senyoría servitut, generalitat especialitat, legut vedat, acabament defalliment, bellea legea, amor desamor, cors natural contra cors natural.[3] ✠ 2. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com la ánima es al cors occasió de vida, enaxí la ymaginacio com ymagena les .xviij. coses damundites les quals van contraries les unes a les altres de dues en dues,[4] adoncs ama hom liberalitat e franquetat ab que la memoria[5] e lenteniment el voler agen formada la ymaginacio en aquella forma per la qual les contrarietats damundites covenen esser ymaginades per ordonat remembrament e enteniment e voler. ✠ 3. Car com hom ama franquetat e libertat remembrant e entenent e amant orde-

1. A,J, manca: *que esperansa.*—2. E, totes .iij. les uertutz.—3. E, les quals son seyner. Sensualitat. entallectujtat. esser. priuacio. seynoria. legea. amor. desamor. Cors natural. contra cors natural. Seruitut. jeneralitat especialitat legut. uedat. acabament. defaliment. belea.—4. E, de does en does.—5. A,J, ab aquela memoria.

namet e egualtat e dretura e vertut en les .ix. contrarietats damundites, adoncs es la libertat e la franquetat amada e desijada ordonadament; mas com hom ama libertat e franquetat e hom desordonadament e enjuriosament e viciosament remembra e entén e ama les coses damundites, adoncs aquella libertat e franquetat que hom ama es falsament amada e desijada.

4. *Homil Senyor als pensaments e a les amors dels vostres servidors!* La primera raó se diu de sensualitat e de entellectuitat. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que com lo cors del home es forsat ni costret en los .v. senys sensuals, que adoncs la ánima desija remembrant e entenent e amant libertat e franquea de vista o de oyr o de odorar o de gustar o de sentir, e assò desija, *Sènyer,* la ánima per la gran amor que ha al cors al qual es passió com es costret en neguna de ses sensualitats. ℣ 5. Com la ánima es costreta ne forsada en negú de sos senys entellectuals e no pot cogitar ni apercebre ni aver[1] consciencia ne subtilea ne animositat segons que vulría, adoncs, *Sènyer,* la ánima remembra e entén e ama franquea e libertat als senys entellectuals, per tal que pusquen usar del offici e de la vertut que vos los[2] avets donada, e lo cors per la gran amor que ha a la ánima vol esser ordonat sobject per tal que la ánima pusca aver en actu ses vertuts en ell, per tal que la ánima per les vertuts actuals[3] pusca aver en actu los senys entellectuals. ℣ 6. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com los vegetables segons cors natural desijen a venir a lur perfeta[4] forma, enaxí lome[5] desija naturalment segons cors natural e cors entellectual com los senys sensuals e entellectuals[6] agen franquea e libertat de lurs forces e de lurs proprietats e de lurs vertuts, e per assò amen totes aquelles coses quils

1. A,J, ni uoler auer.—2. E, lur.—3. A,J, manca: *per les uertuts actuals.*—4. E, perfeyta.—5. E, enaxi home.—6. E, e los entellectuals.

son occasió[1] com lurs vertuts e proprietats venguen de potencia en actu, e aíren e esquiven totes aquelles coses qui lur son occasió del contrari.

7. *Savi Senyor en totes savièes, noble Senyor en tots honraments!* La segona raó se diu de esser e de privacio. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que esser es molt nobla cosa e molt bona a esguardament de no esser, e no esser es cosa molt vil e molt defallent a esguardament de esser.[2] On, com actualitat sia pus acostada cosa a esser que a privacio e com potencia sia pus acostada cosa a privacio que a esser, per assò, *Sènyer*, la ánima ama naturalment franquea e libertat, per tal que la franquea e la libertat[3] li sia occasió de aver son remembrament e son enteniment e son voler en actualitat. ✠ 8. Car enaxí com lo cors del home encarcerat sofer passió com no es en franquea e en libertat[3] fora la càrcer,[4] enaxí, *Sènyer*, la ánima moltes de vegades ha encarcerat e empresonat son remembrar e son entendre e son voler en la potencia; car adoncs com la ánima vol membrar e no pot membrar e vol entendre e no pot entendre e vol amar e no pot amar alcuna cosa, adoncs priva libertat e franquea de la ánima a aver franc remembrament a membrar e franc enteniment a entendre e franc voler a amar. ✠ 9. *Gloriós Deu!* La ánima moltes vegades vol remembrar e entendre e amar vertuts e vol ublidar e desamar los vicis, e com savé que la ánima per longa continuacio e per lonc ús ha encativat e empresonat son remembrar e son entendre e son voler en los vicis ublidant e innorant e no amant les vertuts, adoncs alcunes de vegades desija aver libertat e franquea en lo remembrament e en lo enteniment e en lo voler per tal que pusca contemplar e usar en vertuts. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol aver la libertat[5] en son remembrar e entendre e voler, cové que

1. A,J, totes aqueles qui li son occasio.—2. E, manca aquest membre.—3. A,E,J, liberalitat.—4. E, foral carsser.—5. A,J, liberalitat.

enaxí con per longa continuacio e lonc ús ha empresonat son remembrament e son enteniment e voler en vicis e en peccats, que per longa continuacio e lonc ús fassa franc son remembrament en membrar e fassa franc son enteniment en entendre e fassa franc son voler en amar vertuts e bones obres.

10. *Eternal Rey de gloria, e de totes les vertuts del cel Senyor poderós!* La tersa raó se diu, *Sènyer*, de senyoría e de servitut. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que senyoría es molt pus nobla cosa que servitut, e com franquea e libertat sesguarda es cové pus forment ab senyoría que ab servitut, per assò com la ánima del home ama més senyoría que servitut, adoncs ama libertat e franquea per tal que pusca aver senyoría. ✠ 11. Mas com lo vasall ymagena senyoría e servitut e entén que mellor cosa es senyoría que servitut[1] e remembra e entén e ama dretura e veritat e humilitat e lealtat[2] e les altres vertuts, adoncs ama, *Sènyer*, més la servitut en que es, que no fa la senyoría en la qual es son senyor; car més ama esser vasall vertuós que esser senyor viciós. Mas com lo fals vasall remembra e entén e ama senyoría oblidant e innorant e no amant lealtat ni dretura ni veritat ne humilitat, adoncs ama libertat e franquetat contra[3] la libertat e la franquetat de son senyor, e per assò son los homens a lur senyor falses e enganables e traydors e mentiders. ✠ 12. On, enaxí com la potencia racional desija aver senyoría sobre la sensitiva, e aquest[4] desijament es molt bo, enaxí la franquea e la libertat quel bo[5] senyor desija aver sobre son poble es desig legut e dreturer, e enaxí com no es legut que la potencia sensitiva desig esser franca e dona sobre la potencia racional, enaxí lo malvat[6] vassall no ha legut voler a desijar franquea sobre son senyor; e enaxí

1. A,J. manca: *e enten que mellor cosa es senyoria que servitut.*— 2. E, lialtat.—3. A, e contra.—4. A, en aquest.—5. E, bon.—6. A,J, malaute.

car[1] la pijor servitut qui pusca esser en la ánima es com la racional es serva de la sensitiva, enaxí la pijor libertat e senyoría que la sentitiva pusca aver es com es dona de la racional.[2] On, com assò, *Sènyer*, sia enaxí, doncs per assò es significat que los malvats vasalls qui desijen senyoría sobre lur senyor, desijen la pijor libertat qui pusca esser e la pijor senyoría.

13. *Misericordiós Senyor dels meus vans cogitaments e dels meus culpables volers!* La quarta raó se diu de generalitat e de especialitat. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que pus prop es al individuu especialitat que generalitat: on, per assò com lome ymagena remembrant e entenent les coses qui son generals e comunes e remembra e entén les coses especials, adoncs la volentat ama que so qui es comú que sia especial, e per assò hom desija franquetat e libertat aver en les coses comunes per tal que hom les pusca avallar a la especialitat e a la proprietat per so que mills les posseesca, car molt mills posseex hom en especial que en comú. ✠ 14. Mas com hom, *Sènyer*, ymagena les coses comunes e les coses propries remembrant e entenent e amant dretura e lealtat[3] e veritat e humilitat, adoncs ama hom libertat e franquetat en les coses comunes e en les coses propries segons ques cové dretureramen e vertaderament e vertuosament, e per assò[4] la libertat e la franquea que hom ha en comú, no la desija hom aver en especial per tal car remembra hom e entén e ama justicia e veritat e lealtat, e per assò son homens dreturers e vertaders[5] e almoyners e fan molt de bé. ✠ 15. *Dreturer Senyor!* Los homens peccadors com ymagenen les coses comunes e les coses propries e entenen que la cosa comuna li es pus luny per possessió que la cosa propria, per assò lur volentat ama quels bens e les possessions e les[6] riquèes que son comunes sien propries,

1. E. com.—2. E, de la potencia [racional],—3. E, leyaltat *(passim)*. —4. A, so.—5. E, uertaders e dreturers.—6. A,J, lurs.

e car lur ánima no remembra ni entén ni ama dretura ni veritat ne humilitat ni altres[1] vertuts, per assò, *Sènyer,* amen libertat e franquea[2] en fer propri e especial de so qui es en general e en comú, e per assò son los homens falsos enganadors[3] e robadors e ladres e traydors e cobous e plens de tots vicis e de tots mals.

16. *Oh vos, Senyor Deus, qui lo vostre servidor fets amador del vostre voler!* La .v^a^. raó se diu de les coses legudes e de les coses vedades. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que com a hom son vedats alcuns plaers sensuals, que adoncs la volentat desija e ama franquetat e libertat en aver so que li es vedat, e assò es, *Sènyer,* per la natura de la franquetat qui es en totes les .iij. vertuts:[4] car enaxí com la ánima es franca[5] en remembrar e en entendre so que vol remembrar e entendre, en axí vol esser franca en voler so que francament remembra e entén. On, com les coses vedades sien contraries coses a franquetat e les coses legudes sien acostades e semblants ab franquetat, per assò la volentat ama naturalment franquetat en les coses vedades. ✠ 17. On, com assò sia, *Sènyer,* en axí, doncs moltes de vegades son a hom vedades alcunes coses de les quals hom no avía desig ni volentat abans que fossen[6] a hom vedades, e car la ánima ha franc son remembrament en remembrar e son enteniment en entendre les coses que li son vedades, vol aver son voler franc en fer aquelles: car enaxí com lo remembrar es franc en remembrar e lenteniment en entendre, enaxí lo voler vol aver franquetat en amar e posseyr so qui francament[7] es membrat e entès, e car dabans ans que la cosa fos vedada la memoria no membrava ni lenteniment no entenía servitut ni costrenyiment al voler, per so com la cosa es vedada la memoria membra e lenteniment entén lo costrenyiment

1. E,J, ni les altrea.—2. A,J, liberalitat e franquea: E, liberalitat e francquesa.—3. E, e per ayso son homens falces e enganadors.—4. E, totes .iij. les uertutz.—5. E, francqa.—6. A, fosses.—7. E, francqament.

del voler el voler vol aver libertat aitán gran en aver e posseyr com ha la memoria en remembrar e lenteniment en entendre. ✠ 18. Mas com lome dreturer leal amador de vertuts remembra e entén e ama dretura e misericordia e veritat e lealtat e obediencia e ha consciencia de fer mal e ha plaer de fer bé, adoncs, *Sènyer*, si bé lo voler vol naturalment franquetat en aver e posseyr les coses vedades, adoncs refrena hom son voler per paciencia e per abstinencia e per continencia e per obediencia e per dretura e per saviea e per les altres vertuts, e tot assò es per so car lo voler ama e vol més esser obedient en les coses vedades pus que aja vertuts, que no fa esser franc e esser desobedient a les coses vedades, per la qual desobediencia esdevengués viciós ne injuriós ne desobedient a dreturer manament.

19. *Incomprès Senyor per les coses sensuals e entellectuals!* La .vj.ª raó se diu dacabament e de defalliment. On, deym que com la ánima remembra e entén acabament, que adoncs es molt mellor e pus nobla la volentat que ix de la memoria qui acabament remembra e del enteniment qui acabament entén, que no es la volentat que ix de la memoria qui defalliment remembra e que ix del enteniment qui defalliment entén. On, so per que es, *Sènyer*, mellor la volentat que ix de memoria qui acabament remembra e qui ix denteniment qui acabament entén, que no es la volentat que ix de la memoria qui falliment[1] membra e qui ix de enteniment qui defalliment entén, es per so car acabament ha major vertut en donar acabament a la memoria qui remembra e a lenteniment qui entén[2] que no ha defalliment a donar vertut a la memoria quil remembra e a lenteniment qui lentén. ✠ 20. On, com assò sia enaxí, e com acabament e franquetat e libertat se convenguen en natura e en semblansa, e defalliment e servitut sien coses semblants

1. E, defaliment.—2. A, a la memoria qui[l] remembra e al enteniment qui lenten.

en natura e en semblansa, per assò, *Sènyer*, com la ánima remembra e entén acabament, adoncs ama franquetat e libertat pus fortment e pus vertuosament que no fa com remembra e entén defalliment; car com hom membrant e entenent defalliment ama libertat, no ha tan liberal remembrament e enteniment a donar[1] vertuosa processió a voler, com ha com lo remembrament remembra e lenteniment entén acabament; e si axí no fos e fos lo contrari, doncs fora significat que voler fora pus vertuós en son desijament per remembrat e entès defalliment que per remembrat e entés acabament, e assò es cosa impossíbol. ✠ 21. *Gloriós Deus!* Tant an los peccadors corrumput remembrament e enteniment per peccats, que com cuyden membrar e entendre acabament[2] son membrants defalliment e an opinió que sia acabament so que remembren, e per assò voler ama aver franquea e libertat en les coses vedades e en les coses de peccat per so[3] car lo voler ha presa falsa amor e falsa forma de fals remembrament qui acabament ublida e de fals enteniment qui acabament innora. On, com assò sia enaxí, doncs per contrari seny se seguex en los homens justs.

22. *Savi Senyor en totes savièes, honrat Senyor en tots honraments!* La .vij.ª raó se diu de bellea e de legea.[4] On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que ánima ha major plaer e major bon saber en posar sa ymaginacio e son remembrament e son enteniment e son voler en les coses qui son belles e nedèes[5] que en les coses qui son leges ni sutzes; e assò es, *Sènyer*, per so car la ánima es tan nobla en natura e en vertut, que la ymaginativa qui belles coses ymagena está pus concordantment e pus agradable ab lo remembrament e lenteniment el voler, que no fa com ymagena coses vils e sutzes e de leja e de corrumpuda figura.[6] ✠ 23. On, com assò sia, *Sènyer*, enaxí,

1. E, adorar.—2. A,J, acabadament.—3. A, asso. —4. E, manca *e de legea*.—5. E, nedeses.—6. J, forma e figura.

doncs com sensualment sent hom per vista o per oyda o per odorar o per gustar o per sentir alcuna cosa sensual qui sia leja e sutza, adoncs la ánima desija aver libertat com pusca aver franquea a donar occasió a les sensualitats com sien usants de coses belles e nedèes a vèer e a oyr e a odorar e a gustar e a palpar; e com la ymaginativa ymagena vil e leg e sutze remembrament e enteniment e voler per obres de peccat, adoncs la ánima del home just ha desig e amor a remembrar e a entendre e a voler just e dreturer e nedeu e bell remembrament e enteniment e voler de bellea e de nedea entellectual. ¶ 24. On, com los homens peccadors amen, *Sènyer*, les bellèes sensuals més que les bellèes entellectuals, per assò amen libertat e franquetat a posseyr bells vestiments e bells albercs e belles cavalcadures e bell arnès e belles copes daurades, e no an en memoria ni enteniment[1] la bellea entellectual qui es en dreturer pacient e humil e leyal e vertader e vertuós remembrament e enteniment e voler. On, com assò sia enaxí, doncs per assò amen aver los homens peccadors les bellèes sensuals sobre les bellèes entellectuals, enaxí com los homens justs amen més les bellèes[2] entellectuals[3] que les sensuals.

25. *Oh vos, Sènyer, qui totes coses comprenets e per nulles coses no sots comprès!* La .viij.ª raó se diu damor e de desamor. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que de franc remembrament e enteniment ix franc voler, e de costret remembrament e enteniment ix voler costret. On, com la ánima, *Sènyer*, ymagena entellectualment costret e forsat remembrament e enteniment e voler esser en sí metexa, e remembra e entén que son voler no es tan gran ni tan noble com sería si exía de franc remembrament e enteniment, adoncs la ánima desija aver libertat e franquetat en son remembrament e en son enteni-

1. A, e no en memoria ni enteniment: E, e no an en memoria ni en enteniment.—2. E, beleses *(passim)*.—3. J, espirituals.

ment per tal que son voler prena[1] acabament en aver gran fervor e gran amor per franc remembrament e enteniment. ℣ 26. On, com assò sia enaxí, doncs com la ánima remembra e entén e ama franchament dretura e paciencia e humilitat e lealtat e les altres vertuts, adoncs ama la libertat que ha en son remembrar e en son entendre e en son voler per raó de la amor que ha a vertuts e del avorriment que ha als vicis; e com la ánima per gran amor que ha a vicis ha costret son remembrament a membrar e son enteniment a entendre luxuria e injuria e ira e los altres vicis, e la consciencia li fa ymaginar la viltat del remembrament e del enteniment qui son en cativitat per viciós voler, adoncs la ánima per la ajuda que li fa la consciencia desija que lo remembrament e lenteniment qui son en presó per viciós remembrament, fossen en libertat com poguessen formar voler vertuós amador de vertuts. ℣ 27. *Dreturer Senyor!* Com los homens peccadors amen vicis e peccats e la consciencia remort tant lur remembrament e lur enteniment e lur voler que los peccadors ab costret remembrament e enteniment e voler usen dels peccats e dels vicis, adoncs desijen libertat en lur remembrament e enteniment e voler per tal que la consciencia noy sia e per tal que los plaers senten majors, los quals plaers son menors per la passió que la consciencia lur dona; e car los peccadors sen tendríen per escusats si consciencia no avíen, per assò desamen la consciencia e amen totes les franquèes e les libertats per les quals consciencia priva de actualitat e va en la potencia.

28. *Creador Senyor, pare de totes creatures, gracia de totes gracies!* La .ix.ª raó se diu de so qui es cors natural e de so qui es contra cors natural. On, deym que los homens en alcún temps amen membrar e entendre e voler les coses qui van per cors natural e en altre les coses qui van contra

1. E, prenga.

cors natural. On, com hom ama aver conexensa de so qui es segons cors natural e la memoria no ha remembrament franc a remembrar ni lenteniment no es franc a entendre so qui es segons cors natural, adoncs la volentat ama franquetat e libertat en la memoria e en lo enteniment, e assò metex se seguex, *Sènyer*, en so qui es fora cors natural. ✠ 29. *Gloriós Senyor!* Com los senys sensuals e los senys entellectuals sien en home fenits e termenats dintre certa quantitat sensual e entellectual, per assò es hom obligat que no vulla aver libertat a membrar ni a entendre ni a voler part los termens de sa sensualitat e de sa entellectuitat; car si era leguda cosa, *Sènyer*, que hom volgués més en creatura que vos no volets en ella, sería significat que hom agués major e pus ordonat voler quel vostre, e assò es cosa impossíbol: on, basta tan solament a la ánima que aja la possibilitat que ha reebuda de son creador a remembrar e a entendre e a voler so qui es segons cors de natura o fora cors de natura. ✠ 30. *Vertader Senyor!* Com sia cosa que vos no siats cosa qui sia nis fassa[1] segons cors natural creat, per assò es més e pus nobla la obra quis fa contra cors creat natural que no es so quis fa naturalment per cors de natura. On, com assò sia enaxí, doncs pus termenada e pus empresonada es la ánima a saber tot so quis fa contra cors de natura, que no es a saber so qui es segons cors de natura. On, com nulla ánima qui sia en est mon no pusca saber tot so quis fa segons natura, doncs, quant menys pot saber tot so quis fa contra natura, a demostracio e a magnificencia e a significacio de vos qui sots Senyor Deus nostre![2]

1. E, ni quis fassa.—2. E, nostre seyner deus.

¶ CAP. 298. *Com hom ha amor a ordonacio.*

OH *Deus, gloria de mes glories e plaer de mos plaers e compliment de mos volers!* Qui ama, *Sènyer*, ne vol aver ordonament, primerament cové que ordón en sí metex[1] ses sensualitats e ses entellectuitats, car de ordonades sensualitats e entellectuitats senjenra es compón la tersa ordonacio: car enaxí com materia e forma componen cors, enaxí ordonacio dels senys sensuals e dels entellectuals componen la ordonacio que hom vol aver en aquelles coses en que vol esser ordonat. ℣ 2. On, com assò sia enaxí, doncs qui ama ordonar los senys sensuals e los senys entellectuals per tal que componen la tersa figura dordonacio, aja, *Sènyer*, art e manera com do la primera entencio als senys entellectuals e la segona entencio als senys sensuals, per tal que los senys sensuals sien posseyts per los entellectuals; car si dassò era lo contrari, seguir sia desordonacio sensual e entellectual, e per lur desordonacio enjenrar sia la tersa figura de desordonacio. ℣ 3. On, qui es doncs amador de ordonacio, cové que encerc les .xviij. rayls on se forma ordonacio e cové aquelles .xviij. rayls tant encercar sensualment e entellectualment, dentro que hom les sapia ordonadament remembrar e entendre e amar, les quals .xviij. rayls e occasions dordonacio[2] son, *Sènyer*, .v. potencies qui caen e son en home e les .iij. vertuts de la ánima e .v. senys sensuals e .v. entellectuals.[3] On, com aquestes coses damundites hom sab ordonada-

1. A, metexes —2. A, e ordonacions de occasio.—3. E, e .v. seyns entellectuals.

ment ordonar, adoncs sab hom formar la forma dordonacio.

4. *Honrat Senyor bonrador daquells qui per los vostres bonraments treballen!* Qui ama ordonament sensual cové que ordén la potencia vegetable ab la potencia sensitiva e ab la racional, car com la sensitiva e la racional tracten, *Sènyer*, de lordonament de la potencia vejetable, adoncs los senys sensuals e los senys entellectuals orden de les .iiij. potencies qui servexen e ordonen la vejetable, so es apetitiva e retentiva e digestiva a dispulsiva. ✠ 5. *Gloriós Senyor!* Qui vol ordonacio sensual, ordén la potencia sensitiva ab la potencia vegetable e ab la potencia racional; car com hom ha ordonada la vegetable en les .iiij. potencies qui la servexen e com hom ha ordonada la racional en les .iij. vertuts qui la servexen, adoncs cové la sensitiva esser ordonada en vista corporal e en oyr e en odorar e en gustar e en sentir; car la forma dordonacio qui es feta e figurada en la apetitiva e en la retentiva e en la digestiva e en la dispulsiva, e la figura, *Sènyer*, dordonacio qui es feta en lo ordonat remembrament e enteniment e voler, aquelles dues formes afiguren e formen ordonacio en véer[1] e en oyr e en odorar e en gustar e en sentir. ✠ 6. *Vertuós Senyor!* Qui ama ordonacio ordón la potencia ymaginativa ab la vejetable e ab la sensitiva e ab la racional, car qui ordona la potencia vegetable, la ymaginativa ordona en quant per la ordonacio de la vegetable la ymaginativa sendressa e saparella de venir endressadament de potencia en actu, e qui endressa e lordona, *Sènyer*, la sensitiva, la ymaginativa ordona e endressa en quant li dona aparellament e endressament e comensament com venga de potencia en actu; car los senys sensuals son raó e occasió per que la imagenativa se mou a imaginar; e qui ordena[2] ni endressa la racional, endressa e ordona la ymaginativa,

1. A, e en ueer.—2. E, ordenaua.

car per ordonat remembrament e enteniment e voler es ordonada la ymaginativa a ymaginar ordonadament so qui es ordonadament remembrat e entès e amat.

7. *Eternal Senyor pare de tots temps qui sots acabament de tots acabaments!* Qui ama ordonacio, cové que ordén la potencia mutiva ab les .iiij. potencies, car cascuna de les potencies es escaló on se mou ordonament de la potencia[1] mutiva com los .iiij. escalons están ordonadament[2] los uns sobrels altres: car lo primer escaló on se mou la potencia mutiva es la potencia vejetable e lo segón es la potencia sensitiva el ters es la potencia ymaginativa el quart el pus[3] subirà escaló es la potencia racional. On, com la mutiva ha ordonat moviment, *Sènyer*, per aquests .iiij. escalons ordonats, adoncs se forma en home ordonament per lo ordonat moviment de la potencia mutiva e per los ordonats escalons de les .iiij. potencies. ℣ 8. *Gloriós Senyor!* Qui ama ordonacio entellectual, cové que ordén la potencia racional ab lo ordonament de les .iiij. potencies, car ordonant hom les .iiij. potencies ordona hom la potencia racional, e ordonant hom la potencia racional forma hom ordonament en sí metex e en totes ses obres: car enaxí, *Sènyer*, com los .iiij. elements son[4] ordonats a compondre les coses reebents generacio, enaxí la potencia racional reeb ordenacio per les .iiij. potencies: car enaxí com los .iiij. elements sordonen com cascú usa de sa natura e de sa vertut e de sa proprietat adoncs com laygua es sobre la terra e làer sobre laigua e lo foc sobre làer, enaxí lo remembrament e lenteniment el voler de la potencia racional es ordenat com la racional es sobre totes les potencies; e com dassò es lo contrari, adoncs cau en home desordonacio. ℣ 9. Car enaxí, *Sènyer*, com en la forma sensual elementada cau desordonacio per corrupcio e per so car los .iiij. elements se desordonen en aquella forma per tal que

1. E, on se mou ordenadament la potencia.—2. E, ordenadament stan.—3. A, es pus.—4. A, sor.

e

la priven e ordonense a ordonar altra forma per generacio, enaxí les .v. potencies com ordonadament usen ni fruexen de la vertut que vos los[1] avets donada, adoncs enjenren e ordonen ordonacio, e com per corrupcio accidentalment e[2] per obra de peccat les .v. potencies usen[3] de contraria natura e de proprietat daquella que vos los avets dada,[4] adoncs se forma en ells desordonacio qui priva la forma dordonacio per lo franc voler qui saclina a més a membrar e a entendre e a voler les coses vicioses[5] que les coses vertuoses.

10. *Oh vos, Sènyer Deus, qui sots sens tot defalliment per so car vostres qualitats an tot acabament!* Aquell qui ama ni vol ordonacio sapia aver art et manera com sapia membrar e entendre e voler la vertut e la proprietat de son remembrament, e puxes ordén aquell ab sa[6] vertut e ab la[7] proprietat que daquell remembra e entén e ama e ab la vertut e ab la proprietat que remembra e entén e ama del enteniment e del voler; car per aquesta manera se forma en ánima dome ordonament, e per lo ordonament de la ánima pervé a lordonament dels cors. ✠ 11. *Excellent Senyor!* Qui ama ordonacio cové que sapia ordonar son enteniment ab sa vertut e ab sa proprietat metexa e ab la vertut e ab la proprietat de la memoria e de la volentat; car com totes .iij. les vertuts froexen en vos e usen de la vertut que an reebuda de vos per gracia e per creacio, adoncs ha lenteniment ordonada forma a entendre; mas com les .iij. vertuts se desordonen en so que no froexen en vos ni usen de la vertut ni de la natura que an reebuda de vos, adoncs se forma desordonat lenteniment, e per lo desordonament qui cau accidentalment en lo enteniment en accidentalitat separable, adoncs priva dactualitat lordonament qui es potencialment per accident inseparable en la memoria e en lo enteniment e en lo voler. ✠ 12. *Ama-*

1. E, lur.—2. E, manca aquesta conjunctiva.—3. E, usun.—4. E. lur auetz donada.—5. E, les causes uecioses.—6. E, la.—7. J, sa.

dor Senyor! Qui ama ordonacio aja art e manera per la qual sapia ordonar son voler per ordonat remembrament e enteniment; car com la volentat ama so que la memoria ordonadament remembra e so que lenteniment entén,[1] adoncs pren lo voler forma ordonada, e com la volentat desama la cosa on lo remembrament[2] se desordona a remembrar e lenteniment a entendre, adoncs lo voler se forma a ordonar lo remembrament e lenteniment, e com lo voler ama so qui desordonadament es membrat e entès, adoncs la volentat es desordonada en so que ama,[3] e per assò cau en home desordonacio qui priva de son remembrar e entendre e voler ordonacio.

13. *Savi Senyor en totes coses! A vos, Sènyer, sia gloria e laor per tots temps e a tot quant de vos es:* Car qui ama ordonacio, aja art e manera com son oyment sensual sapia ordonar e endressar ab loyment entellectual, lo qual está en la memoria e en lo enteniment e en la volentat com ordonadament tracten de les coses oydes sensualment; car com vos ajats, *Sènyer,* donades orelles als homens per tal que oyen les coses sensuals, per assò avets ordonada la memoria a remembrar e lenteniment a entendre e la volentat a voler les coses oydes, per tal que per loyment daquelles la ánima aja occasió dordonar sí metexa en aquelles coses per ordonat remembrament e enteniment e voler, e per lo ordonament de totes .iij. les vertuts formas ordonacio en loiment sensual per loyment entellectual. ✠ 14. Qui vol ordonacio ordén sa vista sensual ab la[4] vista entellectual; car com los ulls[5] veen, *Sènyer,* alcuna figura, adoncs deu la ánima moure son remembrament e son enenteniment e son voler a ordonar los ulls sensuals en tal manera, que per la ordonacio daquells la ánima se pusca ordonar a contemplar e a vèer[6] lo creador de la forma sen-

1. E, ordonadament enten.—2. A,J, en lo desordonament e remembrament.—3. E, en so que sama.—4. J, sa.—5. E, hus.—6, A,J, auer: E, ueser.

tida per vista sensual. Mas car los homens peccadors sadeliten tan fortment en vèer les belles figures sensuals que no volen dar part a la vista entellectual com sadelit en vèer lo creador, adoncs la ánima nos pot endressar a ordonar sí metexa ni a ordonar la vista entellectual ne sensual. ✠ 15. Com hom ordona e endressa lodorament per ordonat remembrament e enteniment e voler, adoncs, *Sènyer,* son ordonades les odors a esser occasió com per elles se ordonen les vertuts a contemplar e a amar e a loar lo senyor el creador de les odors. Mas com los homens peccadors amen tant les plaents odors que per elles se mou la ánima a desordonat remembrament e enteniment e voler, per tal que lo cors aja los plaers de luxuria o de menjar o de beure o de les altres coses qui son sobjectes a peccats, adoncs es fet desordonament en la odoracio, e les odors qui son vostres creatures fa hom esser contra lur creador en so que hom les fa subjectes a peccat. On, com assò sia enaxí, doncs, qui puría aestmar la gran colpa que aporta peccat e desordonacio?

16. *Pacient Senyor humil ple de misericordia e de mercè!* Qui ama ordonacio sapia ordonar son gustament ab ordonat remembrament e enteniment e voler; car com la ánima es ordonada en son remembrar e en son entendre e en son voler, adoncs se forma e sordona[1] continencia e abstinencia en home remembrant e entenent e amant aquelles coses qui son bones ni sanes a menjar ni a boure, e per ordonat remembrament e enteniment e voler hom menuga e beu atempradament e covinentment. ✠ 17. *Senyor gloriós!* Qui ama ordonacio en son sentiment, aja ordonada memoria e ordonat enteniment e voler en les coses que vol palpar ni sentir; car per remembrar e entendre e voler ordenadament so que vol tocar ni sentir ha hom esguardament a dretura e a egualtat e a saviea, enaxí com per

1. E, sordena es forma.

desordonat remembrament e enteniment e voler se desordona lo tocament de lome a luxuria e a les altres vanitats e als altres vicis. ✠ 18. *Gloriós Senyor!* Enaxí com los ulls son donats al cors per tal que lendressen per les vies on aquell cors es movable, enaxí lo remembrament e lenteniment el voler es donat al cors per tal que sia ordonat e endressat en totes ses sensualitats; e enaxí com per la corrupcio e la privacio de la vista lo cors ha passió e ha desendressament en son moviment, enaxí com la ánima se desordona en son remembrar e en son entendre e en son voler, adoncs se desordonen es desendressen los .v. senys sensuals: car enaxí com lestrument on hom fa lo ball o la nota se desordena per les cordes qui no son temprades[1] ni ordonades, axí los .v. senys se desordonen per so com les .iij. vertuts[2] no son ordonades.

19. *Ah Senyor qui posseyts lo remembrament e lenteniment el voler del vostre servidor!* Qui ama ordonacio covè que ordén sa cogitacio ab son remembrament e ab son enteniment e ab son voler; car com cogita en so que remembra el remembrament no es ordonat en la cogitacio, lenteniment no entén ni la volentat no vol ordonacio en la cosa cogitada; e assò metex se seguex, *Sènyer,* del enteniment e del voler, car com cascú es desordonat en sí en sa cogitacio, encontinent es occasió a laltre com sia desordonat en la cogitacio. ✠ 20. Com la memoria e la volentat son en la cogitacio pus fortment en actu que lenteniment, adoncs la cogitacio es desordonada en so en que cogita, car remembra e vol so que no entén. On, qui vol ordonar, *Sènyer,* sa cogitacio, fassa tant tro que lenteniment posseesca aitanta de la actualitat com la memoria e la volentat, e enaxí com alcuna cosa sensual es occasió a home que torn orat, enaxí com hom fort remembra e fort ama alcuna cosa que no entén, adoncs es la gran quantitat del remem-

1. E, trempades.—2. E, pus que les .iij. uertutz.

brament e de la volentat occasió a lenteniment com de tot en tot sia potencialment privat de actualitat, e com la ánima ses desordonada enaxí que ha tot[1] son enteniment en potencia e ha son remembrament e son voler en actu ferventment, adoncs es lome orat. ✠ 21. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol guarir ni sanar, *Sènyer*, los homens orats qui per sobre cogitar tornen orats, per alcuns altres accidents si la oradura es possíbol[2] a esser curada, hom la pot curar e sanar per la art on la oradura ses enjenrada, en so que hom sesfors com lenteniment sia en actu en egual quantitat del remembrament e de la volentat, la qual curas fa per mostrament de letra o de paraules escrites a aquells orats qui saben letra e que hom los[3] fassa tant usar a apendre so que no saben tro que ho sapien, car per esta manera vé lenteniment de potencia en actu, o per semblants coses daquestes.

22. *Oh vos, Sènyer, qui enamorats ab lo vostre voler lo voler del vostre servidor!* Qui ama ordonacio sapia ordonar lapercebiment ab ordonat remembrament e enteniment e voler; car com hom sab aver ordenament en so que aperceb ab ordonat remembrament e enteniment e voler, adoncs lo apercebiment ha[4] ordenament en sí, e tot so que aperceb sensualment o entellectualment aperceb vertaderament; car tots los significats qui a lapercebiment se representen, aperceb per lordonament qui es fet en lo remembrament e enteniment e voler. Mas com hom, *Sènyer*, ha son apercebiment desendressat per desordonat remembrament e enteniment e voler, adoncs lo apercebiment com cuida reebre e apercebre los significats, ell no naperceb ni nentén nin conex nin reeb negún ordonadament[5] ni segons veritat. ✠ 23. *Vertuós Senyor!* Consciencia es seny qui sordona e sendressa ab ordonat remembrament e enteniment e voler: car enaxí com los

1. E, que ha en tot.—2. E, es possibol causa.—3. E, lur.—4. E, e.—5. A, ordonament.

vegetables sensualment son enjenrats per los .iiij. elements, enaxí entellectualment vé consciencia de potencia en actu per ordonat remembrament e enteniment e voler; car qui ordonadament remembra e entén e vol, adoncs mou la consciencia com venga de potencia en actu e fassa a hom aver consciencia dels peccats e dels falliments que ha fets. Mas car los homens peccadors no an ordenament en so que remembren ni entenen ni amen, per so son desordonats en consciencia la qual está en potencia e no ha qui la mova ni la fassa venir de potencia en actu.

24. Subtilitat, *Sènyer*, se ordona e sendressa ab los ordonaments qui son en les .iij. vertuts de la ánima; car com la ánima remembra e entén e vol ordonadament en la substancia los accidents, adoncs la subtilitat vé de potencia en actu, e per laparellament que ha del ordonat remembrament e enteniment e voler usa de sa vertut: car axí com la pluja es occasió al blat, axí ordonat remembrament e enteniment e voler es occasió a subtilitat; car axí com lome qui lig tan ivasosament que la ánima no ha temps a membrar ni a entendre ni a voler so que lig, axí subtilea no pot aver temps com venga de potencia en actu com lo remembrament e lenteniment el voler se desordonen.

25. *Excellent Senyor sobre totes glories qui sols vertut de totes vertuts!* Coratgía es seny qui sordena e sendressa per ordonat remembrament e enteniment e voler; car com la ánima ordonadament membra e entén e ama so que hom vol dir o fer o menjar o vestir e axí de les altres coses, adoncs es hom ordonat en totes les coses damundites. Mas com la volentat, *Sènyer*, es menor o major que lo remembrament e lenteniment e per la desagualada[1] quantitat la coratgía es massa en actu o es massa en potencia, adoncs esdevé hom desordonat per sobre poca o per massa animositat enjenrada e afigurada per desordonat re-

1. A,J, desaguaylada.

membrament e enteniment e voler. ✠ 26. On, com assò, *Sènyer*, sia enaxí, doncs qui vol ne ama ordonacio en sa fervor ni en sa animositat, sapia ordonar e atemprar son remembrament e son enteniment e son voler de potencia en actu. Mas com hom per sobre gran volentat remembra[1] so que molt ama, adoncs lenteniment nos pot[2] tant formar ne afigurar en la actualitat com fa la memoria e la volentat, e per assò hom moltes vegades parla o fa so que fa a aventura e sens ordonacio; car pus que lenteniment no pot pendre ordonada figura en actualitat per defallliment de temps e per desordonada volentat e desordonat enteniment, lome no pot aver ordonacio en re que fassa ne diga. ✠ 27. *Ob savi Senyor!* Enaxí com lo bastó que hom mou fortment en làer nos representa ordonadament a la vista corporal, enaxí com a la volentat per gran animositat tira tan fort a sí lo remembrament a remembrar so que ella vol, que a lenteniment nos pot afigurar entellectualment ab vertadera figura la cosa massa volguda e massa remembrada, e per assò lenteniment no pot ni no sab detriar enfre ver e fals; [e] enaxí com los blats son afogats[3] e perduts per sobre pluja alcunes vegades, enaxí, *Sènyer*, per sobre gran animositat lenteniment no pot saber so que sabría si la animositat no era tan gran. On, en axí com lo metge cura collèric[4] ab fredor, enaxí animositat com es massa gran se cura per minvar lo voler e com es poca es curada per multiplicar lo voler, lo qual voler es curat per ublidament e innorancia com es trop gran, axí com es curat per molt remembrar e entendre com es poc.

28. *A Sènyer Deus qui avets enamorades mes amors!* Com ajam demostrat que ordonacio sensual e entellectual sia feta per les .xviij. coses damundites, cové que hom sapia conèxer lo mijá per lo qual es occasionada la ordonacio: car axí com les .iij. vertuts de la ánima son mijá al maestre

1. A,E, hom remembra.—2. E, no pot —3. E. offegats.—4. E, coloric.

qui ordena la nau ab los .v. senys sensuals e ab les .iiij. occasions, enaxí los .v. senys entellectuals son mijá al home qui s vol ordonar entellectualment en vertuts. ✠ 29. On, com assò sia enaxí e com los ordonaments entellectuals vallen[1] més e sien pus profitables que les sensuals, com pot esser, *Sènyer*, que los homens no an art e manera a ordonar sí metexes en les coses entellectuals axí com an art e manera a ordonar les coses sensuals? Mas car majorment e pus fervent[2] e per més homens es amada la ordonacio sensual que la entellectual, per assò apenes veu hom negú qui aja art ni manera com sia ordonat en les coses entellectuals. ✠ 30. *Dreturer Senyor!* Enaxí com vos avets donada vertut a home com pusca ordonar les coses sensuals en los oficis e en les arts e en los mesters a aquest mon necessaris, enaxí avets donada vertut potencialment a home com ordón e endrès lo mon per tal que vaja hom al autre[3] ordonat e endressat; e si assò axí no fos, fora significat que home fos de pejor condicio en lautre seggle que en aquest, e assò es cosa impossíbol. On, com potencialment vos ajats donat poder al papa e als cadernals e als prelats e als religiosos e als princeps crestians com ells poden ordonar que tot lo mon sia en una fe e en una creensa, e aquesta ordonacio sería la mellor qui en est mon fos si era qui de potencia la feés venir en actu, com pot esser, *Sènyer*, que les ordonacions sensuals venen totes de potencia en actu en los artificis, e la dita[4] ordonacio damun dita no vé en actu per tal que sia tan solament lo mon en una fe e en una creensa, a gloria e a laor de la vostra gloriosa natura humana e de la vostra excellent natura divina?

1. A,J, uaylen: E, ualen.—2. E, feruentment.—3. E, en lautre.—4. E, e que la dita.

¶ CAP. 299. *Com hom ama aver bonahuiransa.*

AH *Deus singular en vertut e en acabament e en honrament!* Qui ama ni vol, *Sènyer*, benahuiransa, covè que la encerc ab les .iij. vertuts de la ánima en les vostres vertuts, les quals son: dretura misericordia humilitat saviea honrament veritat amor paciencia acabament, e en les altres vertuts semblants a aquestes. ✠ 2. Car com la ánima, *Sènyer*, remembra e entén e ama vostres vertuts e vostres qualitats, adoncs se forma en la ánima benediccio e benahuiransa; car aitant com la ánima continúa en remembrar e en entendre e en amar vostres qualitats, daitant se forma benahuirat son remembrament e son enteniment e son voler, e aitant com es gran ni fervent lo remembrament ni lenteniment[1] el voler, daitant se forma major la benahuiransa. ✠ 3. On, com assò sia enaxí, doncs beneyt siats vos, *Sènyer*, qui avets donada a home franca volentat[2] per tal que pusca aver de la benahuiransa aitanta com se vulla; car pus que home ha franc voler a remembrar e a entendre e a voler les vostres qualitats, doncs hom ha franc voler per tal que pusca aver benahuiransa; e axí com a null hom no es tolta ni venuda libertat de remembrar e entendre e voler vostres qualitats, doncs enaxí a null hom no es vedada en est mon benahuiransa.

4. *Creador Senyor qui sots voler e amor e dretura!* Qui vol ni ama benahuiransa covè que sia remembrant e entenent e amant vostra dretura; car com la ánima membrant e entenent e amant fruex vostra dretura, forma en lo re-

1. E, e lenteniment.—2. E, ualentat.

membrament e en lo enteniment e en la volentat dretura, e de la vostra dretura e de la dretura formada en la ánima, deriva, *Sènyer*, benediccio e benahuiransa en lo remembrament e en lenteniment e en la volentat. ✠ 5. On, com assò sia enaxí, doncs, per que encerca hom la sua benahuiransa en les esteles e en los signes e en les planetes? Car los corses celestials no an la vertut de benahuirar ni dagraciar los homens quils remembren els entenen els amen, ni dretura nos forma en la ánima qui encerca benahuiransa[1] en lo firmament e en son moviment, enans si forma injuria e ininstancia,[2] car no es cosa raonable ni segons raó que lo firmament do vertut en lo remembrament e enteniment e voler qui es contrari a son creador. ✠ 6. On, com sia a la ánima, *Sènyer*, molt leugera cosa remembrar e entendre e amar la vostra dretura, e com sia a la ánima cosa molt greu e de molt gran treball remembrar e entendre lo cors del firmament e la natura e la art de les esteles, e com la benahuiransa dome sia en vostra dretura e no sia en les esteles, e com vostra obra no sia nulla hora contraria a vostra dretura e sia moltes vegades forsant e constrenyent lo cors e la natura que los corses celestials an sobre los corses elementats, doncs, com pot esser assò, *Sènyer*, ne de ques[3] pren que tanta de fullía ha[4] en aquells homens qui més cerquen lur benahuiransa en les esteles que en la vostra dretura?

7. *Oh vos humil Senyor qui en la mia memoria fets perseverar la vostra amor!* Tant es excellent e nobla la vostra alta misericordia, que tota ánima qui la remembra e la entén e la ama cové aver de necessitat misericordiós remembrament e enteniment e voler, e tota ánima qui aja misericordiós remembrament e enteniment e voler cové de necessitat que aja benahuiransa en son remembrar e en son entendre e en son voler. ✠ 8. On, com sia possíbol cosa

1. E, sa benahuyransa.—2. J, injusticia.—3. A, de quis.—4. J, age.

remembrar e entendre e amar ciutats e viles e castells e tresors sens que la ánima no aurá misericordia en son remembrar ni en son entendre ni en son voler, doncs, per que, *Sènyer*, los demés homens daquest mon encerquen lur benahuiransa en posseyr les coses damundites, que en aver misericordia, com sia cosa que de necessitat tot home aja benahuiransa qui aja misericordia? ℣ 9. *Misericordiós Senyor!* Aitant com hom pus fortment e pus ardentment remembra e entén e ama los delits e les riquèes mundanes, aitant pus fortment priva de son remembrar e de son entendre e de son voler misericordia; e aitant com més priva sa ánima misericordia, aitant[1] pus fortment priva de son remembrament e de son enteniment e de son voler benahuiransa. E com assò[2] sia enaxí, doncs benahuirats son los pobres qui no amen los delits ni les riquèes daquest mon, car aitant com an mester que hom aja misericordia dells, daitant la remembren e la entenen e la amen pus suvín que los malvats rics homens qui per gran abundancia que an dels bens temporals no remembren ni entenen ni amen misericordia. On, com assò sia enaxí, doncs beneyta sia, *Sènyer*, la vostra gran dretura: car axí com los homens rics amen lur bonahuiransa en lo delits e en les riquèes daquest mon, enaxí es raó que ajen menys de bonahuiransa que los homens pobres qui amen més que ells misericordia.

10. *Savi Senyor de tots sabers graciós de totes gracies!* Tant es vertuosa vertut la vostra excellent humilitat, que tota ánima qui la remembra e la entén e la ama ha humil remembrament e enteniment e voler, e car la ánima, *Sènyer*, forma homil son remembrar e son entendre e son voler com fruex de la vostra humilitat, per assò reseb de la vostra humilitat en la humilitat de son remembrar e de son entendre e de son voler gran benahuiransa.[3] On, com assò sia enaxí, doncs qui ama benahuiransa sapia remembrar e en-

1. E, e aytant com mes priva sa ánima de misericordia daytant.—2. A, assia: E, ayso: J, aço.—3. E, gracia e benahuyransa.

tendre e voler la vostra gloriosa humilitat qui es raó de la nostra benahuiransa. ℣ 11. Enaxí, *Sènyer,* com es cosa raonable[1] e natural que benahuiransa se form en la ánima del home qui la vostra humilitat remembra e entén e ama, en axí es cosa natural que malediccio e malahuiransa se forma en la ánima qui remembra e entén e ama la vanitat daquest mon membrant e entenent e amant bells vestiments e bons menjars e delicats vins e delits de fembres e possessió de grans riquèes e de les altres coses dest semblant; car totes aquestes coses enjenren ergull e vanagloria, e ergull e vanagloria formen en la ánima malediccio e malahuiransa com[3] la ánima remembra e entén e ama les coses per les quals vé ergull e vanagloria. ℣ 12. On, com assò sia enaxí, doncs los malvats malahuirats ergullosos, per que cerquen benahuiransa en les rayls e en les occasions dergull e de vanagloria qui son rayls e occasions de malediccio e de malahuiransa? Par me, *Sènyer,* que aquells son encercadors de benahuiransa ab contraries coses de benediccio e de gracia, e per assò com ells cuiden esser bonahuirats e cuiden aver atrobada benahuiransa en los vans delits temporals, e ells son en malediccio la qual se cuiden que sia benahuiransa.

13. *Oh vos, Sènyer Deus, qui aquest mon avets gitat e exilat de la memoria e del voler del vostre servidor!* Enaxí com es natural cosa sensualment que los vegetables se formen[4] per la natura elemental, enaxí, *Sènyer,* es cors entellectual natural que hom pot formar e afigurar en sa ánima saviea membrant e entenent e amant vostra maravellosa saviea, e per la saviea que hom ha en sa ánima pot hom reebre gracia e benahuiransa de la vostra saviea en la saviea qui la vostra saviea remembra e entén e ama. On, com assò sia enaxí, doncs qui ama aver benahuiransa aja art e manera com sapia remembrar e entendre e amar la vostra

1. E, racionable.—2. E,J, pocessions.—3. E, cor.—4. E, forment.

saviea acabada. ✠ 14. *Poderós Senyor!* Molts son los homens qui aprenen e estudíen[1] lonc de temps ab molt fervent remembrament e enteniment e voler en la saviea daquest mon, per la qual hom ajusta riquèes e honraments e delits e vanitats, e cuydense que aquella sciencia que aprenen sia sciencia e saviea per la qual sien benahuirats. On, com ells, *Sènyer*, ubliden e innoren e no amen la vostra saviea qui es font e rayl don diriva tota benahuiransa, e com los homens peccadors aprenen la sciencia e les arts qui son rayls e occasions a la vanitat daquest mon e qui no an natura ni sanctetat[2] ni proprietat que delles senjenre benahuiransa en la ánima qui les remembra ni les entén ni les ama desordonadament, doncs per assò an entencio los homens amadors daquesta sciencia mundana, que so qui a ells es malediccio sia a ells benediccio. ✠ 15. On, com tant home sia apellat savi qui segons veritat es foll per so com ha la sciencia on pervé a malediccio e no ha la saviea on hom pervé a benediccio, doncs, com pot esser, *Sènyer*, que hom los apella savis? Car lo nom es contrari a lurs obres: car enaxí com bé e acabament se signifiquen e s convenen en nom e en qualitat, enaxí es tot nom[3] descovinent a saviea ab tota obra[4] qui enjenre e aduga dampnacio e malediccio. On, com assò sia enaxí, doncs enaxí com injuriosament son dits savis aquells qui fan injuria, enaxí es feta injuria a saviea com es atribuída a aquells on no es, pus que lurs obres priven de lur remembrar e entendre e amar benahuiransa e i meten dampnacio e malediccio e malahuiransa.

16. *Vertader Senyor don tot ver reeb benahuiransa e gracia!*[5] Qui ama gracia ni benahuiransa sia remembrant e entenent e amant lo vostre honrament; car tant es nobla cosa, *Sènyer*, lo vostre honrament, que tot remembrament es honrat qui vostre honrament remembra, e assò metex es

1. E, e qui estudien.—2. E, sentitat.—3. A, non.—4. J, e a tota obra.—5. E, reseb grasia e benediccio.

del enteniment e del voler. On, com assò sia enaxí, doncs tot remembrament e enteniment e voler es benahuirat en quant lonrament e la noblea que reeben honrant lo vostre honrament, e tota ánima es malahuirada en son remembrament qui no remembra e en son enteniment qui no entén e en son voler qui no vol lo vostre honrament. ℣ 17. On, com assò sia, *Sènyer*, enaxí, doncs, com pot esser que los demés homens daquest mon cerquen lur benahuiransa en los honraments daquest mon? E per tal que sien remembrats e enteses e amats per les gents cuiden esser benahuirats per so car cuiden esser honrats, e per assò loguen los juglars per tal quels loen, e despenen e deguasten lur temps e lur sanitat e lur jovent e lurs riquèes, e tot so que ells cuiden que sia benahuiransa es malediccio; car en aital remembrament e enteniment e voler no pot estar benahuiransa, enans hi está malediccio e vanagloria e ergull e peccat.[1] ℣ 18. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car qui vol bonahuirat[2] remembrament e enteniment e voler sia remembrant e entenent e amant molt pus suvín e pus continuadament e pus ferventment los vostres honraments que los seus metexes e no vulla esser honrat sino per honrar los vostres honraments, e remembre e entena com vos, *Sènyer*, sots desonrat en lo remembrament e en lo enteniment e en lo voler daquelles infeels qui nous remembren nius entenen nius amen, e no vol son voler honrar vos en lo remembrament e en lo enteniment e en lo voler daquells infeels qui no us remembren nius honren.[3]

19. *Cumpliment e acabament Senyor de mos acabaments!*[4] Enaxí com accident no pot estar menys de sobject, enaxí nulla ánima qui sia remembrant e entenent e amant les vostres veritats[5] no pot esser sens benahuiransa; car tot re-

1. E, e colpa e peccat.—2. E, honrat e benahuyrat.—3. E, e ueu(?) la son uoler honrar uos en lo remembrament e en lenteniment e en lo uoler daquels qui no uos honren.—4. E, de mos complimens e de mos acabamens.—5. E, la uostra veritat.

membrament qui vostra veritat remembre e tot enteniment qui la entena e tota volentat qui la vulla ha benahuiransa gracia e benediccio: car enaxí com tota vista qui sia veent lo sol cové esser lugorosa, enaxí e pus fortment sens tota comparacio tota ánima qui remembre e entena e am vostra veritat cové esser benahuyrada. On, com assò sia enaxí, doncs qui ama benahuiransa sapia remembrar e entendre e amar la vostra veritat gloriosa. ✠ 20. Com molts sien, *Sènyer*, los homens qui cerquen lur benahuiransa en aus[1] e en aravanys e en sorts ublidants e innorants e no amants la benahuyransa qui es en la ánima qui vostra veritat remembra e entén e ama, doncs aquells cuiden esser bonahuirats en so en que son malahuirats, car si era veritat cosa que bonahuiransa fos en ahuyrs[2] e en sorts e en aravanys, no sería veritat en vos per so car de guardar ahuirs e sorts e aravanys se seguex e senjenra peccat, e si veritat no era en vos, doncs maleyta sería la ánima qui vos remembra ni entén ni ama; e assò es, *Sènyer*, cosa impossíbol que ánima sia beneita e benahuyrada qui remembre e entena e am sa benahuiransa en sorts e en ahuyrs e en aravanys,[3] e que sia maleyta si sa benahuiransa encerca en la veritat de son creador. ✠ 21. *Dreturer Senyor!* Molts son los homens qui creen falsetat e cuiden membrar e entendre e amar la vostra veritat, e per so car cuiden membrar e entendre e amar en vos so que ubliden e innoren e desamen, cuiden esser benahuirats e cuiden esser en carrera per la qual pervé hom a benahuiransa. On, com ells per innorancia se cuiden que so qui es malahuiransa sia bonahuiransa, doncs qui vol esser benahuirat cové que aja[4] tan fervent remembrament e enteniment e voler a membrar e entendre e voler vostra veritat, que sia remembrant e entenent e amant com los malahuirats qui cuiden esser bonahuirats tornen e endressen en la carrera en la qual es remembrada e entesa

1. E, en ausels.—2. E, aurs *(forma usual)*.—3. E, en aus e arauayns.—4. A, aita: J, alta.

e amada la vostra veritat qui es font e flum[1] e mar de gracia e de bonahuyransa.

22. *Vertuós Senyor sobre tota vertut, humil Senyor sobre tota humilitat!* Qui ama gracia ni benediccio sapia remembrar e entendre e amar la vostra amor gloriosa: car axí com tot cors[2] cové esser en calor pus que sia en lo foc, en axí, *Sènyer,* tota ánima qui la vostra amor aja en son remembrament e enteniment e voler cové esser en benediccio e en gracia: car axí com lo sol ha natura que no pot privar de resplandor, en axí tota ánima pren natura de esser benahuirada com met la vostra amor en sa memoria e en son enteniment e en son voler. ✠ 23. On, com assò sia, *Sènyer,* en axí, per que[3] cuida hom aver benahuiransa com met en sa ánima amor que de son remembrament e enteniment e voler gita la vostra amor qui es mare de tota bonahuiransa? Car com hom ha amor a les fembres e als delits daquest mon e a les vanitats, adoncs aquella amor no forma benahuiransa en lo remembrament e lenteniment e la volentat[4] pus que aquella amor no ha benahuyransa ne pus que priva de la ánima la vostra amor qui dona benahuiransa. ✠ 24. On, beneyt siats vos, *nostre Senyor*[5] *Jhesu Christ:* car per so car benahuiransa segons veritat no es en la amor mundana, per assò vos com fos en est mon significàs al vostre poble que la vostra benahuyransa no es en la amor qui dona en est mon riquèes ni honraments e benenances, enans es en la amor qui dona per la vostra amor en est mon pobretats[6] e turments e treballs e mort: on, per assò a significar, volguès vos esser pobre e turmentat e treballat e mort. On, com assò sia en axí, doncs traguense a avant e vejam quals son aquells qui amen ni volen esser benahuirats per la carrera e per la manera damor per la qual vos avets significada al poble crestiá perdurable benahuiransa.

1. E, flom *(passim).*—2. E, [lo] cors.—3. E, doncs per que.—4. E, e en lenteniment e en la uolentat.—5. E, seyner nostre.—6. E, probretats.

25. *Rey dels reys qui benahuirats e agraciats los vostres servidors!* Com hom remembra e entén e ama, *Sènyer*, la gran paciencia qui es en vos en quant vostra natura divina e en quant la natura humana qui es en vos, adoncs se forma en la memoria e en lo enteniment e en la volentat paciencia, e per la forma de paciencia quis forma en lo remembrament e en lo enteniment e en la volentat de la ánima, reeb la ánima de la vostra paciencia benahuiransa en son remembrar e en son entendre e en son voler. On, com assò sia enaxí, doncs qui ama benahuiransa sapia remembrar e entendre e voler la vostra gran paciencia. ℣ 26. *Gloriós Senyor!* Natural cosa es a la vostra paciencia que do en est mon paciencia e benahuiransa a tota ánima qui la vostra paciencia remembra e entén e ama. Mas daquells qui son en infer[1] no es enaxí; car jassía que ells remembren e entenen la paciencia qui es en vos, per tot assò ells no an paciencia en la pena que sostenen per so car no amen aquella pena sostenir. On, bonahuiransa nos forma sino en voler qui am paciencia: car enaxí com los sants de paradís an bonahuyransa per so car lo remembrament e lenteniment el voler que an a vostres qualitats sacorden, enaxí los infernats[2] an pena per la descordansa que ha la volentat ab la memoria e ab lenteniment en so que no ama vostres qualitats per la pena que sostenen, jassía que la memoria remembre e lenteniment entena lacabament de vostres qualitats. ℣ 27. *Humil Senyor!* Com hom ha paciencia per paor de murir o per paor de esser aontat o robat o turmentat, adoncs la paciencia no ha vertut de formar benahuyransa en lo remembrament e en lo enteniment e en lo voler segons la paciencia que hom ha per amor de son creador; car aitant com la ánima ha mellor e pus noble e pus fervent remembrament e enteniment e voler per amar son creador e son recreador [e] per aquella

1. E, infern.—2. E, infernals.

amor[1] ha paciencia, aitant pus fortment, *Sènyer*, es benahuirat son remembrament e son enteniment e son voler. On, com assò sia enaxí, doncs, per que son més los homens pacients per paor que per amor, pus que major es la bonahuiransa qui vé damor que cella qui vé per paor?

28. *Ah Senyor al qual tramet*[2] *ma cogitacio per tal quem aport de vos amor e benahuiransa!* Enaxí com lo vaxell complex hom sensualment dalcuna liquor, enaxí pot hom entellectualment cumplir sa ánima remembrant e entenent e amant lo vostre acabament; car com la memoria remembra lo vostre acabament e lenteniment lentén e la volentat lama,[3] adoncs es plena, *Sènyer*, la ánima dome del vostre acabament en son remembrar e en son entendre e en son voler. On, com assò sia enaxí, doncs com la ánima es plena de son creador, adoncs lo vostre acabament dona benediccio e gracia a lacabament que la ánima pren e reeb del vostre acabament membrat e entès e volgut[4] per ella. ✠ 29. *Dreturer Senyor!* Com pot esser assò ni qual maravella es aquesta qué hom cuida aver benahuiransa remembrant e entenent e amant defalliment, pus que per acabament[5] sia donada benahuiransa e per remembrar e entendre e amar cosa on aja defalliment sia donada malahuyransa, pus que es més amada e entesa e vulguda que la cosa on ha acabament? On, beneyt siats vos, *Senyor Deus:* car si membrar e entendre peccat e desamar aquell dona benahuiransa, doncs significat es que per membrar e entendre e amar los defalliments qui son occasions de peccat do malediccio e pena a la ánima membrant e entenent e amant defalliment ublidant e innorant e desamant lo vostre acabament. ✠ 30. *Gloriós Senyor!* Aitant com més son les riquèes els bens temporals que posseexen los princeps els homens rics que los bens que posseexen los homens

1. E, per amar son creador e per aquela amor.—2. E, trament.—3. A, la ama.—4, A,J, e uolgut e entes.—5. A, pus per que per acabament.

pobres, aitants més de defalliments son donats a la ánima dels princeps e dels homens rics a membrar e no a entendre [e] a no amar que a les ánimes dels homens pobres, car totes aquelles riquèes son en més coses defalliment que acabament; e car los reys els homens rics membren e entenen e amen aquelles e no desamen los defalliments daquelles,[1] per assò formen major malediccio en lur ánima que los homens pobres; e enaxí com lur es donat que pusquen per les riquèes formar major benediccio que los homens pobres qui son membrants e entenents e desamants los defalliments, enaxí los rics se donen a malediccio com no son membrants e entenents e amants los acabaments de vos qui sots lur gloriós Deus.

¶ CAP. 300. *Com hom ama encercar vera amor o falsa.*[2]

DEUS *eternal quius encarnàs per demostrar a nos lo gran acabament de vostres vertuts!* Qui vol encercar ni atrobar, *Sènyer,* qual cosa es amor vera ni qual cosa es amor falsa, cové que encerc la dita amor ab les tres vertuts de la ánima, lo qual encercament cové esser fet en les dues entencions e en los senys sensuals e en los entellectuals en la potencia sentitiva e en la potencia racional; car la potencia sentitiva es la font on es atrobada falsa amor e la potencia racional es la font de vertadera amor. ✠ 2. Lo primer encercament damor fem, *Sènyer,* en lo seny qui es dit doiment. On, deym que si hom ha plaer doyr alcunes paraules o alcuns estruments o alcuna altra veu, que hom que remembre e entena per qual entencio ha plaer

1. E, daqueles riqueses,—2. E, Con hom es ensercador de uera amor e de falsa.

doyr aquella cosa que ama oyr. On, si atroba que la amor que ha a oyr so que ou vé de la primera entencio, adoncs pot esser certificat que aquella amor es falsa e que es sa rayl en la potencia sentitiva, car per lo plaer que hom ha[1] en oyr laors de sí metex o de so que hom ama e car la entencio per que hom nha plaer es la primera, per assò es hom amant sí metex per la primera entencio e ama hom vos per la segona, e per assò formas falsetat en lo remembrament e en lo enteniment e en lo voler. ✠ 3. Mas si aquell qui ama, *Sènyer*, oyr alcuna cosa si atroba en son remembrament e enteniment e voler que aquella cosa es e sia amada[2] per la segona entencio e que vos sots amat per la primera, adoncs pot hom esser certificat que la amor es vertadera; car natural cosa es que tot remembrament e enteniment formen vertader voler pus que lo voler am remembrar e entendre les coses oydes a laor e a gloria de son gloriós Deu: car enaxí com es cosa natural que los peys[3] se formen en laygua e los homens en láer, enaxí es natural cosa a la amor vera ques form en la primera entencio per vos volguda e en la potencia racional.

4. *Oh vos, Sènyer, qui volets voler que mon voler senamor de vostre voler!* Lo segón encercament se fa en la vista sensual. On, deym, *Sènyer*, que com hom ha amor e plaer en vèer belles figures e bells vestiments e belles faysons e bells ornaments e bells vergers e belles cases e les altres coses semblants a aquestes, si hom vol saber si la amor que ha a aquelles coses a vèer es vera o falsa, cové quencerc en son remembrament e en son enteniment e en son voler per qual de les dues entencions ha amor a aquelles coses que ama vèer, e si atroba que per la primera entencio les am vèer, adoncs pot saber que la amor diriva de la potencia sentitiva qui la amor forma falsament sobre la potencia racional. ✠ 5. Mas si tant es, *Sènyer*, que hom

1. A, que hom na.—2. E, que aquela causa sia amada.—3. E, pexs: J, pexos.

atrop en so que ama vèer la segona entencio e en amar vos la primera, adoncs es hom certificat que la amor es amor formada en veritat per so com[1] es en la racional potencia formada per remembrament e enteniment e voler vertader, en so que la ánima so que remembra e entén e ama, ama remembrar e entendre e voler so que lo cors sensualment veu per tal que sia a la ánima occasió com per aquella sensualitat pusca remembrar e entendre e amar son creador. ✠ 6. On, com assò sia enaxí, doncs per aquest encercament aital pot hom conèxer e atrobar que los homens qui per la primera entencio amen vèer belles coses e amen vos per la segona son falsos amadors, e los homens qui amen per la segona entencio vèer belles coses e amen vos per la primera aquells son vers amadors. On, qui la entencio vol conèxer ni atrobar, encercho en les coses que ama vèer segons qual entencio fan relacio; car si les coses artificialment son embellides e ornades per dar laor e vanagloria [e] per posseyr los delits temporals, adoncs es significat que vos sots amat per la segona entencio e les coses belles a vèer per la primera.

7. *Gloriós*[2] *Rey de gloria!* A vos sia gloria e honor e reverencia e laor; car lo ters encercament damor se fa en odorament. On, deym, *Sènyer*, que com hom ama odorar les flors e laumesc e les bones odors, que adoncs cové remembrar e entendre lo voler per qual[3] entencio ama odorar la odor: car enaxí com lo prestador com veu son deutor remembra e entén la quantitat del deute, enaxí deuría tot hom remembrar e entendre com hom ama odors per qual entencio les ama, e aquesta cosa es a home necessaria per tal que hom sapia conèxer la amor que ha a les odors si es amor vera o falsa. ✠ 8. Car com hom, *Sènyer*, odora les bones odors e la memoria no remembra ni lenteniment no entén la amor si es vera o falsa, adoncs les odors trespor-

1. E, cor.—2. E, Glorios seynor.—3. E, tal.

ten e moven los senys sensuals a peccat de luxuria o de alcú altre delitament, e per lo moviment dels senys sensuals mouse la potencia sentitiva a esser dona de la racional e empresona a son moviment los senys entellectuals e la ánima consent[1] a la sensitiva en lo peccat e en la vanitat occasionada per lo gran plaer de la bona odor e non cabausa[2] re la ánima dentro que cau en lo peccat. ✠ 9. On, enaxí com lo prestador fa fer carta per tal que la quantitat del deute no soblit e per tal que no li puxa[3] esser lo deute negat, enaxí, *Sènyer,* encontinent que la sentitiva se mou a amar les bones odors, se deuría moure la potencia racional a encercar la entencio per la qual la sensitiva se mou a plaer e a amor[4] en so que odora, e si la racional atroba que la occasió de la sensitiva sia per la segona entencio, pot la raó esser certificada que la amor es vertadera; e si la raó atroba que la sensitiva se mova al plaer per la primera entencio, cové que la raó tolla a la sensitiva la primera entencio e que la do a sí metexa e que do a la sensitiva la segona entencio: car enaxí com es cosa natural a la sensitiva calor e a la racional entendre, enaxí es natural cosa que la segona entencio sia de la sensitiva e la primer entencio sia de la racional potencia.

10. *Misericordiós Senyor en lo qual la mia ánima se confía daver benahuiransa per perdó e per pietansa!* La quarta carrera per la qual es encercada amor es per gustus. On, deym que tantost[5] com la potencia sensitiva mou la racional a membrar e a entendre e a amar so qui es necessitat a la sensitiva gustar, aitantost la racional potencia deuría moure son remembrament a membrar e son enteniment a entendre la entencio per la qual la sensitiva vol menjar o beure; car si assò no fa, *Sènyer,* la racional potencia non cabausa re dentro que la primera entencio ha presa a sos obs la sensitiva e dona[6] la segona a la racional, e per assò

1. J, com sent.—2. M, *non desistit.*—3. E, puga.—4. E, amar.—5. E, aytant tost.—6. E, e do.

la racional esdevé serva de la sensitiva, e per assò es la amor falsament formada en la racional e en la sensitiva. ✠ 11. E car la primera entencio es tolta a la racional e li es donada la segona[1] entencio, per assò es cascuna falsament amant en so que ama per so car ama ab so qui no es de sa natura. On, per raó de la amor qui es falsa, la sensitiva ama les viandes delicades e menuga e beu massa, e per lo massa enmalautex e es lome sancfús[2] e embriac e deguasta ses riquèes e ven ses possessions e fa roberíes e toltes e engans e molts de peccats, e la ánima es costreta a remembrar e a entendre e a voler so qui es volgut per la sensitiva e no ha laer[3] ni deliberacio com sia remembrant e entenent e volent en so qui a ella es necessitat. ✠ 12. On, com assò, *Sènyer*, sia enaxí, doncs quis vol guardar dest engán e desta amor falsa, cové que sapia aver custuma et manera e certea e ordenacio que com la potencia sensitiva se mou a desijar les viandes que vol menjar e beure, que encontinent la racional potencia se mova a encercar la entencio per la qual la sensitiva se mou a desijar so que ama, e si atroba que la sensitiva se mova per la segona entencio, cové que li consenta a son desijament e guart que no saltereg en la primera entencio, e si la primera entencio ha la sentitiva, cové que la racional la li tolla e que la retenga a sos obs, per tal que la figura damor de la sensitiva e de la racional sia segons veritat afigurada.

13. *Consolador Senyor dels vostres amadors e dels vostres servidors!* La quinta carrera per la qual hom encerca amor es per tactu.[4] On, deym que qui vol encercar ni atrobar si la amor es vera o falsa la qual hom ama tocar, cové que aitantost com la sensitiva potencia se mou per tocar les coses que ama, que aitantost se deu moure la racional potencia a encercar la entencio segons la qual se mou la sensitiva, e si la raó atroba que la sentitiva se mova per la

1. A, per la segona.—2. E, sanfos: J, senfus.—3. E, leser.—4. E, tactus.

primera entencio, cové que la racional mortific son moviment tollent a ella la primera entencio e donantla a sí metexa e donant a la sensitiva la segona entencio, car segons aquesta es mortificada la sensitiva. ✠ 14. *Vertuós Senyor!* Enaxí com la sement cové esser mortificada sots la terra per tal que do vera figura de la forma qui está en ella potencialment, enaxí la racional cové que mortific la potencia sentitiva ab la segona entencio, per tal que la sentitiva aja vera amor en les coses que ama tocar e sentir. Mas com la sentitiva no es, *Sènyer*, mortificada e ha a sí presa la primera entencio e ha donada la segona entencio a la racional, adoncs ha falsa amor en so que ama; car la cosa amada es falsament e per àvol enteniment membrada e entesa e volguda, per que[1] la racional potencia ha corrumput son enteniment e son remembrament e son voler en so que ama. ✠ 15. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car en axí com los vegetables convenen en lurs sements esser mortificats per tal que sien enjenrats, enaxí los senys sensuals cové que sien mortificats per tal que les entellectuals sien vivificades;[2] e axí com lo cors cové murir en est mon per tal que la ánima sen vaja en lautre ab sanctificades e vivificades vertuts, enaxí foren creades les creatures sensuals per tal que fossen ajuda als senys esperituals a esser certificats, per tal que les ánimes posseyssen la gloria que los demonis perderen. On, com aquest estrument aital es, *Sènyer*, axí ordonat per la primera entencio e per la segona, adoncs es la amor que hom ha a los delits sensuals amor vera, e com lestrument es desordonat per lo contrari de les entencions, adoncs es la amor falsa.

16. *Oh Senyor*[3] *de tots senyors, amor de totes amors!* La .vj.ª carrera on encercam amor es cogitacio. On, deym que com hom ama cogitar en alcuna cosa, sempre la ánima se deu moure a encercar remembrant e entenent per qual de

1. A,J, que per.—2. E, uiuificatz.—3. E, A seynor.

les .ij.es entencions ama cogitar, e si cogita en vos per la primera entencio, adoncs pot esser cert que la amor que ha en cogitar en vos es amor vera; car vera cosa es, *Sènyer*, que vos avets creat en home lo seny de cogitar per tal que sia cogitant lo vostre acabament[1] e les vostres vertuts e lo vostre manament. ℣ 17. *Gloriós Deus!* Si tant es que hom aja amor a cogitar alcuna cosa per la primera entencio e que sia cogitant en vos per la segona entencio,[2] adoncs es afigurada falsa amor en la volentat per fals remembrament e enteniment; car tota ora que la cogitacio sia afigurada de les .iij. vertuts de la ánima girades en contraria figura de la figura que an reebuda per creacio, es, *Sènyer*, la cogitacio falsament afigurada, e per assò lo cogitar es fals sobject a la amor qui está en ella, e per la falsa figura del sobject cové que sia la amor falsa e mentidera. ℣ 18. On, com assò, *Sènyer*, sia enaxí, doncs com hom ama per la primera entencio cogitar en vos, adoncs es la amor forts e ferma e durable per raó de la vera figura de son remembrar e de son entendre e de son voler, e per la forma damor qui es verament afigurada en la cogitacio es la ánima forts e poderosa a contrastar a les falses figures damor qui caen en cogitar per falsa entencio e per falsa memoria e enteniment[3] e voler.

19. *Ob vos, Senyor Deus, qui los peccadors fets esser remembradors de la vostra dousa misericordia!* La .vij.a manera on encercam amor es dita dapercebiment. On, deym que com lom per la primera entencio vos ama e vol encercar e conèxer e apercebre per honrar e servir vos alcuna cosa, adoncs es la amor vera en la entencio e en la memoria e en lo enteniment e en la volentat; car la raó ni la occasió, *Sènyer*, per que vos avets donat a home apercebiment, es per tal que ab la primera entencio encerc los vostres honraments e sapia apercebre lacabament de les vostres qua-

1. E, *afig:* e lo uostre honrament. — 2. A,J, manca aquest incís.— 3. E, e per enteniment.

litats significat per les creatures. ✠ 20. On, com lapercebiment, *Sènyer*, per ordonada entencio e per ordonat remembrament e enteniment e voler es ordonat e endressat a apercebre los significats sensuals e entellectuals que les creatures donen del vostre acabat poder e saber e voler e dretura e misericordia e humilitat, e axí de les altres vertuts, adoncs es lapercebiment apercebent so que la volentat vol que lapercebiment aperceba; car tant es gran la vertut que vos avets donada a lapercebiment qui es ordonat e endressat e afigurat damor vera per ordonada entencio e per ordonat remembrament e enteniment e voler, que tot so aperceb qui es dintre ses vertuts e sos termens potencialment e actualment. ✠ 21. Mas com hom, *Sènyer*, ama sí metex per la primera entencio e ama vos per la segona adoncs com hom ama apercebre alcuna cosa en vos o en sí metex o en altre, adoncs es la amor falsament afigurada en lapercebiment per lo qual hom vol apercebre, e car lo remembrament falsament remembra e lenteniment falsament entén e la volentat falsament ama, per assò lapercebiment falsament encerca e ymagena, e per assò es axí com lo mirall tort qui totes les figures qui en ell son vistes representa falsament e torta; car null apercebiment no pot demostrar veritat pus que falsament sia afigurat per falsa entencio e per fals remembrament e per fals voler e per desordonada[1] racionalitat: on, per assò son enganats los falsos amadors, car com cuiden apercebre, ells innoren, e com cuiden innorar, ells aperceben.

22. *Vertuós Senyor qui avertuats tot remembrament qui vos remembre!* La .viij. manera se diu de consciencia. On, deym, *Sènyer*, que qui ama conèxer la amor vera o falsa encerc la e demánla a consciencia; car com hom ama vos per la primera entencio e ama sots vos totes coses per la segona entencio, adoncs es la consciencia en la vera figura

1. E, ordenada.

entellectual en la qual vos la avets creada per la vera[1] figura en que es afigurada vera amor en so que ama per vera entencio e per ver remembrament e enteniment e voler; car en tot so que la consciencia vé de potencia en actu, ama la volentat dretura e misericordia e veritat e les altres vertuts. ✠ 23. Mas com los homens peccadors amen, *Sènyer*, sí meteys[2] o altres per la primera entencio e amen vos per la segona, adoncs se falseja la figura de la consciencia, e per la consciencia qui es falsa, la memoria e lenteniment e la volentat falsament tracten de so que tracten, e de totes aquestes falsetats formas falsament la consciencia en la actualitat en la qual hom la fa estar falsament; e car vos la consciencia ajats posada en vera figura en la potencia e com ajats dada libertat al home com la fassa venir en vera figura en la actualitat, per assò an colpa los peccadors com falsament affiguren la consciencia en la actualitat, a la qual conciencia puríen donar vera fignra si s vulíen. ✠ 24. On, com assò sia, *Sènyer*, enaxí, doncs qui vol ni ama conèxer si ha vera consciencia e vera amor, encerc la primera entencio si es de la potencia racional o de la sensitiva: car enaxí com la figuera com hom la planta a envers fa les branques a avall e a envers,[3] enaxí, com la primera entencio es de la sensitiva e la segona es de la racional, tot so que la ánima consciencieja ni ama consciencia, e ama falsament e contrariosament e contra cors e figura de vera consciencia e de vera amor.

25. *Ab Sènyer Deus qui per abundancia d'amor aleujats als vostres amadors lurs langors!* La .ix.ª raó se diu de subtilitat. On, deym que qui ama conèxer amor vera o falsa, encerc en sí metex per qual entencio ama esser subtil en les coses sensuals e en les entellectuals; car si ama per la segona entencio esser subtil en les coses sensuals per tal que per la primera entencio sasubtil en les coses entellec-

1. E, e per la vera: M, *et per veram*.—2. E, metexs.—3. E, reuers.

tuals, adoncs ha vera entencio e ver remembrament e ver enteniment e vera volentat, e desta veritat formas la subtilitat en veritat, e de la vera subtilitat formas la amadora volentat en veritat. ✠ 26. Car enaxí, *Sènyer*, com es donat lestrument al juglar per la segona entencio e lo sò quis fa en lestrument es per la primera, enaxí los senys sensuals son donats a home per la segona entencio e los entellectuals li son donats per la primera; e enaxí com hom dejús cors fa especia animal,[1] enaxí lo sò es donat al juglar per la segona entencio e lo plaer que hom ha del sò es donat per la primera. On, per semblant manera es donada subtilitat als senys entellectuals per la segona entencio, per tal que hom per la primera entencio sia subtil[2] en les vostres vertut e qualitats per tal que vertaderament hom sia amador daquelles. ✠ 27. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car los amadors de falsa amor fan dassò tot lo contrari, axí com contraria cosa de philosophía sería si hom la especia posava sobrel genus; car home peccador per so car falsa entencio ha en so que remembra ni entén ni ama, per assò ama esser subtil per la primera entencio en les coses sensuals e per la segona entencio en les entellectuals, e fa enaxí com si lo juglar amava subtilitat en lestrument per la primera entencio e en lo sò per la segona, e los homens qui amen lestrument oyr amaven lo plaer daquell sò per la segona entencio e amaven lo sò el ball per la primera entencio. On, tota descordansa e desordonacio se forma, *Sènyer*, en la subtilea que los peccadors amen, per so car donen[3] a la sensitiva la primera entencio e a la racional donen la segona entencio.

28. *Amat Senyor de mes amors, temut senyor per mos pensaments!* La .x.ª raó se diu de animositat en la qual es significada vera amor o falsa. On, deym que qui es animós ni coratjós ni fervent en dir o en fer alcuna cosa, si

1. E, danimal.—2. E, sasubtil.—3. E, en la subtilea per los peccadors cor amen per so cor donen.

vol conèxer ni apercebre si en sa animositat ni en sa fervor ha amor vera o falsa, cové que encerc, *Sènyer*, son enteniment en son remembrament, la primera entencio per la qual de les dues potencies es posseída; car si la primera entencio es posseída per la potencia sentitiva, adoncs pot esser segur que la amor que ha es falsa, e si es posseída per la racional, adoncs pot esser segur que la amor que ha es vera. ℣ 29. Car com la sensitiva posseex, *Sènyer*, la primera entencio, adoncs ha hom fervor e animositat a amar més sí metex que vos e ama hom més los seus honraments e les sues laors que les vostres, e per assò totes les formes don aquesta amor se forma son falses, e per la falsetat daquelles[1] se forma falsa la amor. Mas com la racional potencia posseex la primera entencio, adoncs es la entencio en lo remembrament e en lo enteniment afigurat de vera figura, e per lur vertadera figura forma s en la volentat vera animositat de la qual es significada vera amor. ℣ 30. *Gloriós Senyor!* Enaxí com en los vegetables lo poma presec[2] se forma de mijana forma en color e en sabor enfre poma e presec,[2] e lo mul pren forma mijana en los animals, enaxí se forma en la ánima forma mijana segons la processio de les dues potencies en les dues entencions; car com esdevé[3] que de tot en tot la potencia racional no posseex la primera entencio ni de tot en tot no priva sa possessió de la primera entencio, adoncs la amor es significada a hom mijancerament enfre falsetat e veritat, e assò es per so car la animositat es composta e mesclada dabdues les potencies e de abdues les entencions en la cosa amada, e per assò es molt escur e greu cosa qui aital amor sab conèxer ni jutjar. On, a aital amor a conèxer axí secreta a la sensualitat e a la entellectuitat, ha mester la ajuda de vos qui sots nostre gloriós Deu.

1. A, daquela.—2. E, pressec.—3. E, sesdeue

¶ CAP. 301. *Com es tractat de la amor que hom ha a pobrea e a riquetat.*[1]

OH *Deus, celestial Senyor, qui los vostres loadors defenets e benahuirats!* Qui ama aver riquea o pobrea, cové que la encerc ab les .iij. vertuts de la ánima e ab les dues entencions en les coses sensuals e entellectuals, lo qual encercament cové esser fet en .viij. coses compostes de les .iij. vertuts de la ánima e de les .ij. entencions e de sensualitat e de entellectuitat. ℣ 2. Les .viij. coses on cové esser encercada la amor que hom ha a riquea o a pobrea, son, *Sènyer,* aquestes: riquea sensual ab la primera entencio, riquea sensual ab la segona entencio, pobrea sensual ab la primera entencio, pobrea sensual ab la segona entencio, riquea entellectual ab la primera entencio, riquea entellectual ab la segona entencio, pobrea entellectual ab la primera entencio, pobrea entellectual ab la segona entencio. ℣ 3. On, com tota amor que hom aja a qual que riquea o pobrea s sia,[2] vaja, *Sènyer,* per les .viij. coses damundites, on qui ama riquea o pobrea si vol saber o conèxer[3] si la amor que ha a riquea[4] o pobrea es leguda o vedada, cové que sapia aver conexensa de les .viij. diversitats damunt recomtades; car sens que la ánima no sabia membrar ni entendre les diversitats damundites, la ánima no sab amar riquea o pobrea en aquelles coses en que la ama ni per aquelles coses on la ama ni sab conéxer vertaderament qual cosa es riquea ni pobrea.

4. *Savi Senyor en tots sabers, forts Senyor en tots poders!* La primera raó se diu de la amor que hom ha a les

1. E, a riquesa e a pobretat.—2. A, o pobressia: J, o pobrea sia.—3. E, ni conexer.—4. E, a la riquesa.

riquèes sensuals per la primera entencio. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que los homens qui amen los delits els plaers e les sabors sensuals, que aquells amen aver riquèes de les coses sensuals: on, aquella amor es, *Sènyer,* per la primera entencio segons relacio de la amor que an a sí meteys[1] e a vos, car sí meteys[2] amen per la primera entencio e amen vos per la segona. ✠ 5. E aquesta[3] amor, *Sènyer,* es culpable e desordonada, e per assò tot so qui per aital[4] amor sia amat, es amat viciosament e desordonada; car en so que hom ama los plaers sensuals per la primera entencio, es amada la potencia sensitiva per la primera entencio e la racional per la segona, e per assò seguexse que la racional ama més la sentitiva que sí metexa e ama més les coses sensuals que les entellectuals. On, per assò aitant com més son amades les riquèes sensuals per esta manera, aitant es la amor pus injuriosa e pus viciosa. ✠ 6. On, com assò sia enaxí, doncs enaxí com los .v. senys sensuals per les .iiij. compliccions corrumpudes se transfiguren e camíen lur forma e prenen falsament la forma que prenen, enaxí, *Sènyer,* los .v. senys entellectuals se corrompen per desordonades vertuts. On, enaxí com la fexuguea el pes del cors es al home occasió ques trenc lo cap ol bras com cau dalcú alt loc, enaxí la amor que hom ha a les riquèes sensuals per la primera entencio es a hom occasió com sia corrumput son remembrament e son enteniment e son voler e tots los seus .v. senys entellectuals.

7. *Ob vos, gloriós Deus, qui vivificats e sanctificats tots aquells quius volets!* La segona raó damor es com hom ab la segona entencio ama les riquèes sensuals. On, deym, *Sènyer,* que sensualment sentim e entellectualment entenem que los homens qui ajusten les riquèes e les procuren[5] e puxes les escampen e les donen als vostres servidors e als

1. E, metexes.—2. E, metexs.—3. A,J, aquest.—4. E, altal.—5. E, precuren.

vostres loadors per la vostra amor, aquells amen les riquèes per la segona entencio. ✠ 8. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car la raó ni la occasió per que los homens justs amen les riquèes sensuals per la segona entencio, es per so car amen vos per la primera entencio e amen sí meteys e lur pruxme per la segona entencio, e puys [1] amen sí meteys e lur pruxme per la primera entencio segons que relativament amen los bens temporals per la segona entencio. On, per so [2] com aquests benahuirats amen per esta manera, son vertaders e dreturers e leyals e vertuosos, e son diverses e contraris als injuriosos en aitant com amen sí meteys per la primera entencio e amen vos per la segona e amen les riquèes sensuals e vos egualment per una entencio, e per assò son ladres e falsos e injuriosos e plens de tots vicis. ✠ 9. On, com totes les riquèes sensuals vos, *Sènyer,* ajats creades e donades als homens, cuvinent cosa sería que hom les amás per tal car vos les avets donades e creades e que les vos donàs e les vos retés, lo [3] qual do vos pot hom fer delles si hom ama vos per la primera entencio e que am sí metex per la segona, e que dejús la amor que hom ha a vos, que hom amás sí metex per la primera entencio e amás les riquèes per la segona. On, com tot assò sia cosa molt covinent e molt raonable e com los homens son pus rics de les coses sensuals com les amen per la segona entencio que no son com les amen per la primera, com pot esser, *Sènyer,* aquesta maravella ni aquest falliment en nosaltres, que més son les riquèes que son amades per la primera entencio que per la segona, en so que més son los homens que més amen sí meteis per la primera entencio que cells qui amen vos per la primera?

10. *Sanctificat Senyor sant gloriós!* La tersa raó se diu com pobrea sensual es amada per la primera entencio. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem

1. E, puxes.—2. E, per ayso.—3. E, la.

que los homens qui remembren e entenen los defalliments e les viltats e la breu possessió que hom fa daquests bens temporals, que adoncs la volentat ama aver pobretat de los bens temporals per so car la memoria e lenteniment li signifiquen que am los acabaments e les riquèes qui son en les coses entellectuals. ✠ 11. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car per aquesta amor aital amen los ermitans els ordens pobres pobretat per la primera entencio, per so car aquella amor que an a pobretat per la primera entencio lur fa amar vos per la primera entencio e fals amar sí meteys per la segona, e per assò son contraris en voler los homens qui amen pobrea als homens qui amen riquea, car la amor que an a riquea sensual lur fa amar vos per la segona entencio, axí com la pobrea amada per la primera entencio fa vos esser amat per la primera entencio, e per assò amen més vos que no amen sí meteis ni lur pruxme ni lase nil bou. ✠ 12. On, com assò sia, *Sènyer,* enaxí, e com los homens qui amen les riquèes sensuals per la primera entencio amen més lur ase e lur bou que vos ni lur pruxme, e los homens qui amen pobrea per la primera entencio amen més vos que sí meteys ni lur pruxme ni lase nil bou, doncs los avars rics ben pasts e bé engrexats e bé vestits[1] e bé encavalcats, per que son, *Sènyer,* més envejats[2] que los amadors de pobretat, com sia cosa que la amor dels pobres sia tan excellent, si bés son lurs draps vils e esquinsats e lurs viandes magres, e la amor dels malvats rics sia en tan gran viltat e corrupcio, jassía que sien bé vestits e ajen untades lurs mans de les grasses viandes que menuguen.

13. *Infinit Senyor dins lo qual totes creatures son termenades!* La quarta raó se diu de la amor que hom ha a pobrea per la segona entencio a les coses sensuals. On, deym que aquesta pobrea amada se departex en dues parts: la

1. E, be pasts e be engresxats e ben uestitz.—2. A, enueios.

una es com hom ama pobrea sensual per la segona entencio per so car hom ama riquea entellectual per la primera entencio; lautra es, *Sènyer*, com hom ama pobrea sensual per so car no es amador ni per la primera ni per la segona entencio de riquea entellectual. ✠ 14. On, com assò sia enaxí, doncs la primera part es en los homens religiosos e en los ermitans qui renuncíen als bens temporals per tal que les coses sensuals nols embarguen a amar los bens celestials. On, com ells amen més los bens celestials que los terrenals, e com los bens celestials sien entellectuals e los terrenals sien sensuals, per assò, *Sènyer*, los homens qui renuncíen als bens temporals amen les pobrèes sensuals ab la segona entencio, per tal com la riquea entellectual es amada per ells per la primera. ✠ 15. *Gloriós Deus!* La segona manera damundita es com hom ama pobrea sensual en les coses sensuals per so car no ama, ni per la primera ni per la segona, riquea[1] entellectual. On, aquests homens aitals, *Sènyer*, son los homens qui més amen los plaers els delits que les coses sensuals donen als senys sensuals, que no fan remembrar ni entendre ni voler com ajusten los bens temporals, e per assò son deguastadors e despersecs[2] e malmetedors de lurs riquèes e son pererosos a guardar ni a percassar los bens temporals. On, tot assò fan per so car amen los delits per la primera entencio e les coses on los delits atroben amen per la segona, e la riquea entellectual es ublidada e innorada per ells.

16. *Excellent Senyor vertuós!* La .v. raó se diu de la amor que hom ha a riquea entellectual per la primera entencio. On, deym que enaxí com diners e camps e vinyes e castells e ciutats son riquèes sensuals, enaxí lealtat veritat dretura[3] misericordia saviea humilitat e les altres vertuts, son riquèes entellectuals ab que sien amades per la primera entencio, car si eren amades per la segona en-

1. E, la riquesa.—2. E, despersetz: J, despersechs.—3. A, e dretura.

tencio, seríen de la natura del segón moviment, e per assò no puríen esser vertuts, enans seríen vicis. ℣ 17. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car aquells qui son amadors de la riquea entellectual damundita son molt pus rics que aquells qui son amadors de les riquèes sensuals, e assò es per so car la ánima pus vertuosa e pus acabada es com remembra e entén e ama lealtat o veritat o dretura o alcuna altra vertut, que no es com remembra e entén e ama diners e castells o alcuna altra riquea sensual; car aitant com val més lealtat o veritat que diners ni castells, daitant val més la ánima com remembra e entén e ama lealtat o veritat, que no fa com remembra e entén e ama diners o castells. On, com sia molt mellor riquea la riquea entellectual que la sensual e com tot hom pusca · pus leugerament e pusca aver major riquea de les coses entellectuals que de les sensuals, doncs, com pot esser, *Sènyer*, que més son los amadors de les riquèes sensuals que de les entellectuals? ℣ 18. *Liberal Senyor!* Axí[2] com vos dels bens sensuals qui son a home major necessitat avets més donats comunament, axí com àer aigua foc[3] e sal e ferre e les semblants coses, enaxí, *Sènyer*, avets volgut donar pus largament la riquea entellectual que la sensual, e assò avets vos fet per tal que hom am més so que mellor es e pus profitable. On, com assò sia enaxí, doncs aquells qui amen la riquea entellectual la poden aver, mas molts son aquells qui la sensual amen e aver no la poden: on, beneyts son aquells qui amen so qui més val, pus que enans e més ne poden aver que de so qui tant no val.

19. *Misericordiós Senyor acabat en tota sanctetat!* La .vj.ª raó se diu de la riquea entellectual amada per la segona entencio. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que los homens qui amen saviea per tal que ab ella ajusten e posseesquen les riquèes sensuals,

1. A, pus que.—2. E, enaxí.—3. E, axi com aygua e aer e foc.

aquells, *Sènyer*, amen saviea e les altres vertuts per la segona entencio, per so car son amadors per la primera entencio de les coses sensuals. ✠ 20. On, com assò sia enaxí, doncs enaxí com lo paladar malaute no atroba veritat en so que gusta,[1] enaxí la volentat dels malvats qui amen la riquea entellectual per la segona entencio e la riquea sensual amen per la primera, nulla cosa que lur voler am per esta manera no es amada vertaderament; car pus que la volentat se transfigura en contraria figura de la causa final per la qual es creada, no pot amar segons veritat nulla hora que sia en la falsa figura afigurada per corrumpuda entencio, la qual entencio se corromp en so que a la mellor riquea es donada la vil entencio e a la vil riquea es donada la primera entencio. ✠ 21. On, beneit siats vos, *Sènyer Deus:*[2] car enaxí com la potencia vejetable senmalautex en lo cors del home per lo mesclament de les .iiij. humors quis corrompen[3] en ordonacio e prenen forma de desordonacio, enaxí la racional potencia se corromp per lo desordonament de les .ij. entencions adoncs com hom ama la riquea entellectual per la segona entencio e la sensual per la primera; e assò es per lo mesclament que fan los vicis ab les vertuts: car axí com amar saviea es vertut, axí en aquella vertut cau vici es mescla en ella entellectualment, pus que lenteniment entén que per aquella saviea porà enganar aquell qui no sab la dita saviea.

22. *Singular Senyor sens par! A vos sia gloria e honor per tots temps.* La setena raó se diu, *Sènyer*, de la pobrea entellectual amada per la primera entencio. On, deym que aquells qui amen riquea entellectual per la primera entencio amen pobrea entellectual per la primera entencio: car axí com la riquea entellectual está en bon remembrament e en bo enteniment e en vertuosa volentat e en occasionada ymaginacio e cogitacio licenciadament, enaxí pobrea en-

1. E, guasta.—2. A, on siats uos Seyner deus beneyt,—3. A, qui corrempen.

tellectual está en la ánima qui no ama vanes cogitacions ni vanes ymaginacions ni no ama remembrament ni enteniment ni voler occasionadament o no occasionadament pus que de lur obra nos seguesca null profit. ℣ 23. On, enaxí com pobrea sensual en home religiós significa vertut, en axí, *Sènyer,* la pobrea que hom ama de les coses entellectuals no profitoses e dampnoses significa vertut e sanctetat: car enaxí com les riquèes sensuals son embargament a aver les riquèes entellectuals, enaxí les coses entellectuals vicioses son embargament a les coses entellectuals vertuoses com hom no les desama e no les gita e no les priva de son remembrament e de son enteniment e de son voler. ℣ 24. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car aquells qui son amadors de pobrea segons esta manera, son molt pus rics que no son los rics avars qui amen riquèes sensuals ab la primera entencio e amen les riquèes entellectuals per la segona: car enaxí com la memoria es pus acabada com occasionadament remembra alcuna vertut, que no es com a aventura alcuna vertut remembra, e assò metex se seguex en lo enteniment e en la volentat, enaxí, *Sènyer,* sens tota comparacio es la ánima pus vertuosa com ama aver privar vils coses de son remembrament e de son entendre e de son voler per entencio que bones coses e nobles pusca membrar e entendre e voler, que no es com ama les riquèes entellectuals per la segona entencio per tal que aja les riquèes sensuals que per la primera entencio ama.

25. *Amat Senyor del qual la mia amor no sublida!* La .viij.ª raó[1] se diu de la pobrea entellectual amada per la segona entencio. On, deym, *Sènyer,* que aquesta raó se departex en .iij. parts: la primera es en privada consciencia, segona es per errament[2] de fe, tersa es per privada saviea. On, de la primera se diu com hom priva consciencia de actualitat adoncs com hom la ha mester: on, adoncs

1. A, la .viij.ª amor.—2. A, arrament.

empobrex hom son remembrament e son enteniment e son voler de consciencia; e car los homens peccadors cuiden esser escusats de lurs peccats pus que no nan consciencia, per assò amen pobretat aver de consciencia, la qual amor an a consciencia per la segona entencio per so car amen los peccats per la primera entencio. ✠ 26. La segona part es, *Sènyer*, com los infeels amen pobretat de saviea alcunes vegades per so car la fe que an amen més que no fan la saviea qui per raons necessaries demostren la falsetat de lur falsa creensa, e per assò a les vegades com lenteniment lur vol reebre los vers significats per destruír la falsa fe en que creu la volentat, adoncs ells amen innorar aquells significats per tal que la fe no sia en lur voler destruída. On, com[1] aquests aitals son pobres de vera fe e de vers significats e de veritat e de raons e son creents falsetat la qual amen per la primera entencio amans lur fe més que les raons necessaries de les quals amen pobretat per la segona entencio! ✠ 27. La tersa part se diu, *Sènyer*, de privada saviea, axí com aquell qui desment a les sensualitats e a les raons necessaries per so car ama de tot en tot la vera creensa e la vera fe en que es, axí com lome qui ama més la veritat creeguda per fe, que la sensualitat e les falses raons qui son contraries a veritat. On, aquests qui amen pobretat[2] de raons per esta manera, amen la pobrea entellectual per la segona entencio en les raons e en les questions, per so car amen fe per la primera entencio, per tal que los arguments els falsos significats no priven la fe de veritat.

28. *Essencial Senyor sens tot accident e sens null defalliment!* La gloriosa[3] excellent magnificada vostra humana natura la qual vos prenguès en Nostra Dona Sancta María, aquella, *Sènyer*, com fo en est mon no fo amadora per la primera entencio en la riquea sensual, ans ho fo en la ri-

1. M, manca aquest mot.—2. A, pobretats.—3. E, gloria.

quea entellectual en so que amàs en est mon esser pobre e aontat e molt turmentat en greu mort angoxosa, e tot assò amàs per tal quens mostrassets amar les riquèes sensuals per la segona entencio e les entellectuals per la primera; car si vos per la primera entencio amassets les riquèes sensuals, moltes ne pogrets ajustar e aver e posseyr. ✠ 29. *Jhesu Christ Senyer!* Com vos siats tan noble e tan excellent amador, doncs qui vol amar riquea ni pobretat, cové que fassa son remembrament e son enteniment e son voler semblant al vostre qui tan vertaderament e tan dretureramen amà riquea e pobretat en est mon. On, com assò sia enaxí, doncs lo vostre sotsmès fill de la vostra fembra, en presencia del vostre altar, diu e aferma que tota la millor riquea que hom pot amar es que hom am so que ama vostra divina natura e so que ama vostra natura humana, e la mellor pobrea que hom pot aver ni amar es que hom am pobretat per tal que pusca aver riquea de les coses perdurables. ✠ 30. *Ah gloriós Deus!* E tants son los infeels qui an pobretat[1] de veritat e d'amor en lur remembrament qui veritat ni amor no remembra e en lur enteniment qui veritat e amor no entén e en lur voler qui veritat ni amor no ama! On, com tantes sien les riquèes sensuals e entellectuals en lo poble dels crestians, com pot esser, *Sènyer,* que los crestians no amen tant riquea entellectual en los infeels qui son ab[2] la vostra humanitat e ab vos dintre una humana especia, tro que fassen esser lur ánima richa[3] de los vostres remembraments a membrar e del vostre enteniment a entendre e del vostre voler a voler, adoncs com en la sancta creu la nostra salvacio e recreacio membravets e enteniets e amavets a gloria de la gloriosa natura divina?

1. E, paubretat *(forma usual)*.—2. A, en.—3. E, riqua.

¶ CAP. 302. *Com hom ama aver conexensa de Nostre Senyor Deus gloriós.*

H *Deus poderós qui sots honor de totes honors e honrament de tots honraments!* Qui vol aver, *Sènyer,* conexensa de vostra gloriosa essencia, cové que encerc vos ab les .iij. vertuts de la ánima en .ix. coses, les quals son sanctetat acabament relacio possibilitat differencia significacio fe raó causa final, e en les altres coses semblants a aquestes. ✠ 2. On, gloria e honor[1] e benediccio sia a vos, *Senyor Deus:* car en axí com lo mirall com hom guarda en ell representa a la vista corporal la fas e la figura della, en axí la vostra gloriosa essencia se[2] demostra entellectualment com la ánima membrant e entenent e amant vos encerca en les .ix. coses damundites; e aitant com vos sots en major veritat que les creatures, daitant més sots significat a les creatures. ✠ 3. On, com assò sia en axí, doncs qui vol vos, *Sènyer,* saber e conèxer, sapia aver art e manèra com ab les .iij. vertuts de la ánima vos sapia encercar en les damundites coses, en les quals e per les quals ha hom conexensa de vos ab que la ánima sapia ordonar e endressar sa entencio e son remembrament e son enteniment e son voler membrant e entenent e amant les .ix. coses damundites, en les quals la vostra sancta essencia se significa es demostra al remembrament a al enteniment e al voler de la ánima sancta justa nedea purificada per ordonat remembrament e enteniment e voler.

---

1. E, manca e *honor.*—2 A, manca *se.*

4. *Oh Senyor savi qui demostrats e revelats als vostres amadors vostres proprietats!* La primera raó se diu de sanctetat. On, deym que qui vol conèxer ni saber la vostra gloriosa essencia, cové que remembre e entena e am sanctetat per tal que sanctetat se form en lo remembrament e en lo enteniment e en lo voler; car com en la ánima se forma, *Sènyer*, sanctetat, adoncs ab la sancta forma entellectual que la ánima ha en son remembrar e en son entendre e en son voler, adoncs se representa es demostra a aquella ánima sancta la vostra sanctetat per la qual es significada[1] e revelada la vostra essencia gloriosa. ✠ 5. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com lo metge sana lo cors donant atemprament[2] a les .iiij. humors don lo cors es compost, enaxí entellectualment encerca la ánima vos conèxer sanctificant e purificant son remembrament e son enteniment e son voler. Mas com la ánima vol vos conèxer e no sab afigurar sanctetat en son remembrar e en son entendre e en son voler, adoncs vol vos conèxer ab vil remembrament e enteniment e voler; e car vos siats tan excellent e tan noble en vostra essencia gloriosa, per assò es covinent cosa que vos nous demostrets a aquells en los quals sanctetat es privada de lur enjuriós corrumput remembrament e enteniment e voler. ✠ 6. *Singular Senyor!* Com sia a tot hom[3] possíbol cosa aver sant remembrament e enteniment e voler, e com per aital sanctetat aver hom aja possibilitat de vos a conèxer, com pot esser, *Sènyer*, que tan pocs son los homens qui de ver en ver amen vos conèxer, com sia cosa que la mellor conexensa que hom pusca aver es conexensa de son gloriós Deu? Mas es ver que molts son los homens qui vos volen conèxer, mas no volen afigurar sanctetat en lur remembrar e en lur enteniment, e per assò lo voler no es sant, car no vol acabadament vos conèxer pus que no fa so per que lente-

1. A, sanctificada.—2. E, atrempament *(forma usual)*.—3. E, home.

niment pusca aver conexensa de la vostra essencia divina e sancta.[1]

7. *Gloriós Senyor qui sots gloria de mos pensaments e de mos cogitaments!* La segona raó se diu dacabament. On, deym que qui vol aver conexensa de la vostra essencia divina, cové que remembre e entena e vulla tant en lo vostre acabament dentrò que son remembrar e son entendre e son voler sia en acabament, e com acabament se será afigurat en lo remembrament e enteniment e voler de la ánima, adoncs lo vostre gloriós acabament significar s ha e demostrar s ha a lacabament que la ánima ha en son remembrar e en son entendre e en son voler. On, per lo remembrament e lenteniment el voler que la ánima aurá del vostre acabament, aurá conexensa e saber de la vostra divina essencia acabada. ℣ 8. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car com la ánima fa esser object[2] lo defalliment sensual e entellectual al remembrament e al enteniment, e la volentat com la memoria ha remembrat e lenteniment ha entès lo defalliment de les coses sensuals e entellectuals no ama lo dit defalliment e muda lo remembrament a remembrar e lenteniment a entendre lo vostre acabament e la volentat ama lo dit acabament de tota sa forsa e fal remembrar e entendre de tota la forsa de la memoria e del enteniment, e la memoria fa lo dit acabament entendre e lenteniment lo fa remembrar e voler de tota la forsa e la vertut de la ánima, adoncs es acabament en lo remembrament e en lo enteniment e en lo voler. ℣ 9. *Gloriós Senyor!* Enaxí com hom ha mester tota sa forsa a tendre una[3] forts ballesta, enaxí la ánima qui vos vol conèxer ha mester que fruesca de tota la vertut que vos li avets donada a membrar e entendre e voler lo vostre acabament; car si assò no fa no aurà acabament, ans serà en defalliment, e per lo defalliment no porà reebre del vostre acabament conexen-

1. E, diuina sancta.—2. A, fa object.—3. E, alcuna.

sa de la vostra gloriosa essencia acabada. On, com assò sia enaxí, e com lo vostre servidor aja, *Sènyer*, tant de defalliment en son remembrament e enteniment e voler, doncs si vol conèxer vos cové que de tot son remembrament e enteniment e voler se confíu en la vostra dousa misericordia qui per sa gran pietat me fa membrar e entendre e amar lo vostre acabament gloriós.

10. *Amador Senyor dels vostres amadors, honrat*[1] *dels vostres honradors!* La tersa raó se diu de relacio. On, deym que qui ama aver de vos conexensa, aja art e manera com sapia remembrar e entendre e amar les coses qui fan relacio de la vostra essencia gloriosa; car com la ánima vol remembrar e entendre al mon comensament, adoncs ama membrar e entendre la essencia qui dona al mon comensament, car per la conexensa que hom ha, *Sènyer*, de la cosa comensada, ha hom conexensa de la cosa on lo comensament ha pres esser e esdeveniment. ✠ 11. Enaxí com per pare es significat fill, enaxí per defalliment es significat acabament; car si cosa defallent ha esser, significat es que alcuna cosa sia en esser qui sia acabada, car molt mills es significada posessio de esser en cosa[2] avent acabament que en cosa avent defalliment. Mas enaxí com lo fum no es occasió al foc sino de significar lo foc, enaxí acabament no es occasió que defalliment sia, car si ho era no sería acabament enans sería defalliment. E assò metex es, *Sènyer*, de defalliment qui no es occasió a acabament, car si ho era no sería defalliment. Mas es ver que lo defalliment significa acabament axí com lo foc es significat per lo fum. ✠ 12. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car daitant es diversa la relacio de pare e de fill ab occasionat e occasió en significacio e en demostracio; car pare e fill no pot esser la .j. menys de laltre, e acabament pot esser en vos sens defalliment; mas defalliment no pot esser signifi-

1. E, honrador: M, *honorator*.—2. A, possessio en esser de cosa.

cat sens vostre acabament, ni lo vostre acabament no pot esser significat a nosaltres sens que la ánima no agués conexensa de defalliment. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol vos conèxer, men son remembrament e son enteniment e son voler per les coses qui fan en les creatures relacio de la vostra granea e del vostre poder e de la vostra saviea e de la vostra amor e de la vostra justicia e misericordia e de les altres vertuts.

13. *Oh sancta resplandor sobre totes resplandors, oh vera lugor sobre totes lugors!* La quarta raó se diu de possibilitat. On, deym que qui vol vos conèxer, cové que son voler remembre possibilitat per tal que lenteniment vos encerc afermant possibilitat; car lenteniment menys dafermada possibilitat no pot fer null encercament per so car afermada impossibilitat es empatxament a son encercament. ✠ 14. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com hom encerca les coses sensuals ab la vista corporal, enaxí encerca hom vostra gloriosa essencia ab la vista entellectual; mas enaxí com ab lo clucament dels ulls cessa lo encercament que hom fa sensual, enaxí ab affermar impossibilitat cessa lenteniment que no pot encercar los significats qui signifiquen la vostra gloriosa essencia. On, enaxí com en la composicio del cors animal cové enans esser la potencia vejetable que la sensual, enaxí aquells qui encercar volen vostra essencia divina cové que enans remembren e entenen e amen possibilitat que la impossibilitat; car per les coses qui son afermades esser possibols encerca lenteniment quals coses de necessitat son possibols o impossibols, e per la conexensa que hom ha de les coses possibols e impossibols, ha la ánima conexensa de la vostra gloriosa essencia.[1] ✠ 15. Car si en lo comensament que hom vol encercar vostra essencia divina hom aferma que impossíbol cosa sia que ella sia en esser, adoncs lo enteniment per

1. E, essencia gloriosa.

aquella impossibilitat que ha [1] afermada no pot encercar los significats qui signifiquen que la vostra substancia es en esser, e assò es per so car la memoria nols remembra ni la volentat nols vol reebre; e assò metex se seguex en altres coses.[2] Mas si la volentat, *Sènyer*, en lo comensament vol afermar possibilitat, adoncs lo enteniment encercará si es possíbol cosa o no que vos siats en esser, e la volentat amará tant los significats qui signifiquen vos esser en esser, quels fará remembrar a la memoria els fará entendre a lenteniment, e la memoria per so car remembra possibilitat fará a lenteniment entendre e a la volentat voler los dits significats, e lenteniment los fará membrar a la memoria e amar al voler.

16. *Ah humil Senyor en lo qual tot remembrament pren gracia e benediccio com en vos remembra!* La .v.ª raó se diu de differencia. On, deym que qui vol ni ama aver conexensa de la vostra essencia divina, covè que sa ánima sapia endressar a remembrar e a entendre e a amar la differencia qui es enfre les .iij. proprietats qui son en vostra substancia significades per les vostres qualitats qui diversament son a nosaltres significants les diversitats de vostres .iij. persones; car per so, *Sènyer*, com la vostra infinitat significa en vos alcuna proprietat per la qual sots gran, e la vostra saviea significa alcuna proprietat esser en vostra granea per la qual es viva, e la vostra amor significa en vostra granea viva que es eternal, per assò es significada diversitat de proprietats esser en vostra substancia sancta.[3]

17. *Vertuós Senyor!* Qui vol aver conexensa de vos,[4] covè que sapia membrar e entendre e amar la diversitat qui es en vos[5] significada en les vostres qualitats segons relacio e esguardament de nosaltres, e sapia remembrar e entendre e amar com la differencia qui cau en vostres qualitats segons nosaltres, no cau en elles segons vostre esguarda-

1. A,E, manca *ha*.—2. E, en les altres causes.—3. E, sancta substancia.—4. E, qui uol auer de uos conexensa.—5. A, a uos.

ment; car si a nos par different cosa dretura e misericordia e axí de les altres vertuts, es lo significat diferent per so car les nostres obres son diverses. Mas com en vostra substancia vostra justicia e vostra misericordia sien una cosa sens nulla diversitat, per assò quant a vos no es significada[1] diversitat esser en nulla de les vostres qualitats; mas covenc que lo mon fos creat en tal disposicio, que les vostres qualitats se demostrassen a nos diverses, per tal que per la diversitat fos significada la diversitat de les vostres proprietats qui son .iij. persones diverses. ✠ 18. *Eternal Senyor!* Qui ama vos conèxer, cové que sapia membrar la differencia qui es enfre les coses sensuals e les coses entellectuals e cové que sapia conèxer la differencia qui es enfre una sensualitat e altra e enfre una entellectuitat e altra, e puxes cové que sapia conèxer la differencia de les qualitats e de les proprietats qui son enfre lo creador e les creatures; car membrant e entenent e amant aquestes coses se forma en la ánima dome conexensa e demostracio de la vostra essencia divina.

19. *Obeít Senyor qui exoíts tots aquells qui a vos obeexen!*[2] La .vj.ª raó se diu de significacio. On, deym que qui vol ni ama aver conexensa de vos, cové que sapia membrar e entendre e voler los significats sensuals e entellectuals qui significquen la vostra essencia vertuosa: car enaxí com los .v. senys sensuals significquen les coses sensuals a home com reeba les coses al cors necessaries, enaxí los .v. senys sensuals significquen als .v. senys entellectuals com los entellectuals reeben dells significacions com pusquen aver conexensa de la vostra essencia gloriosa. ✠ 20. Car en so que sensualment sentim e entellectualment entenem que lo mon es .j. e es en .iij. coses, so es, sensualitats e entellectuitats[3] e animalitat, e aquestes coses son lo mon, per assò es significat que lo creador es .j. en .iij. proprie-

1. E, nos significa.—2. E, obesexen.—3. J, sensualitat e entellectuitat.

tats diverses; car pus que vos, *Sènyer*, avets creat lo mon e ses parts a significar la vostra essencia acabada, per assò es significat que lo mon do significacio de la final raó per la qual ha reebuda creacio. E si axí no fos, lo mon significara contraria cosa en la vostra substancia de la final occasió[1] per la qual és creat, e assò es cosa impossíbol; car si fos cosa possíbol que lo mon significás en vos contraries coses de so qui es en vos e que lo mon los signficats agués reebuts per creacio, forets vos creador de vans e de falses significats contraris a vostres qualitats e vertuts e proprietats acabades, e assò es de les grans impossibilitats qui pusquen esser. ✠ 21. *Humil Senyor!* Qui vos vol conèxer, cové que remembre e entena e am los significats qui significquen vostres qualitats; car com hom sab remembrar e entendre e voler so que significa de vos vostra infinitat e eternitat e poder e saviea e amor e dretura e misericordia e humilitat e paciencia, adoncs ha hom conexensa, *Sènyer*, de vostra essencia e de vostres obres. E assò metex se seguex de la vostra encarnacio; car com sab remembrar e entendre e amar encarnacio gloriosa, adoncs ha hom conexensa com vostra essencia gloriosa vol que la persona del Fill sencarnás e que la carn que presés[2] murís e que resuscitás[3] per tal que fossen les vostres qualitats divines significades a nosaltres esser en tot acabament e en tota vertut.

22. *Creador Senyor de la vertut e de la devocio de la amor del amador vestre!*[4] La .vij.ª raó se diu de fe. On, deym que molts son los homens qui an tant defallent remembrament e enteniment e voler, que nous poden conèxer per raons necessaries. On, qui ha aital defalliment en son remembrament e en son enteniment e en son voler, si vos vol, *Sènyer*, conèxer per fe, cové que fortific en vos son voler per tal que am en vos so que son remembrament no

1. E, rao.—2. E, prees.—3. E, e ressucitas.—4. E, del uostre amador.

pot membrar ni son enteniment no pot entendre per raons necessaries. ✠ 23. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car aquells qui vos conexen per aital conexensa, son los homens qui creen auctoritats dels sants prophetes e dels sants homens qui son passats desta present vida. On, com fe sia pus prop a reebre falses actoritats dels falsos homens que no sia[1] raó qui no reeb sino so que li es significat e demostrat per raons necessaries, per assò es molt[2] major mèrit la conexensa que hom ha de vos per fe que per raons necessaries. ✠ 24. Car com la memoria remembra e la volentat ama la veritat que lenteniment no entén per raons necessaries, adoncs ha major mèrit la ánima en son remembrar e en son amar, que no ha com la memoria membra e la volentat ama la veritat que lenteniment entén per raons significades e demostrades per raons necessaries. On, com en la fe dels crestians, *Sènyer*, la memoria e la volentat estíen més en fe que neguna de les altres ligs[3] per so car de més coses tracten que lenteniment no pot entendre per raons necessaries, per assò es significada la lig dels crestians esser mellor e pus guaardonada que neguna de les altres.

25. *Savi Senyor en totes savièes, gloriós Senyor en totes glories!* La .viij.ª manera se diu de raó. On, deym que qui vòl vos conèxer per raons necessaries, cové que la memoria remembre e la volentat am tant les raons necessaries per les quals es significada la vostra essencia gloriosa, dentrò que lenteniment entena per raons necessaries so que la memoria remembra e la volentat ama en la vostra beneyta essencia divina. ✠ 26. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com lenteniment humà pervé a saviea en les coses creades com la memoria e la volentat ferventment e continuadament tracten de genus e de especia e de differencia e de proprietat e de accident, e aquest tractament

1. E, de falces homens que no es.—2. E, es de molt.—3. E, estien mes enfre que en negunes de les altres ligs.

se fa per raons necessaries,[1] enaxí lumà enteniment pervé a certa[2] conexensa de vostra essencia e de vostres qualitats e proprietats e de vostres obres, com la memoria e la volentat ardentment e fervent e continuadament tracten de la vostra substancia e de les vostres proprietats e de les vostres qualitats per raons necessaries; car per lo gran remembrament que fa la memoria e per la gran amor que ha la volentat se forma en lo enteniment conexensa e saviea en les coses damundites. ✠ 27. On, com la mellor saviea que hom pusca aver, *Sènyer,* sia conèxer vos per raons necessaries, per assò la volentat ama més vos on pus lenteniment vos entén per raons necessaries. On, enaxí com la conexensa que hom ha per fe es pus meritoria per una manera, enaxí la conexensa que hom ha per raó es pus meritoria per altra manera, so es a saber, per gran abundancia damor e[3] de fermetat e de devocio. On, com aquest LIBRE DE CONTEMPLACIO per tantes de raons necessaries afigura e forma saviea en lo enteniment e devocio e fervor en la volentat, doncs placia a vos e a la Verge gloriosa qui es font de saviea e de fervor, que aquest LIBRE pervenga en diverses locs e a diverses homens sants vertuosos.

28. *Liberal Senyor al voler qui vos ama, resplandor del enteniment qui vos entèn!* La .ix.ª raó se diu de la causa final. On, deym que qui ama de vos aver conexensa, cové que do a son remembrament e a son enteniment e a son voler la figura e la forma de la causa final per la qual vos avets creada la memoria e lenteniment el voler, la qual causa es, *Sènyer,* que la memoria es creada per vos a membrar e lenteniment per vos a entendre el voler per vos a amar. ✠ 29. Car enaxí com laradre es fet per arar el coltell per tallar, enaxí avets vos creada en la ánima memoria per vos a remembrar e enteniment per vos a entendre e voler per vos a amar. Mas car los homens pec-

1. E, manca aquest incís.—2. A, que ha certa.—3. A, i.

cadors transfiguren e camíen a lur remembrar e entendre e voler la causa final per la qual an reebuda creacio, per assò lo remembrament no sab membrar ni lenteniment no sab entendre ni[1] voler no vol ni sab amar la causa final per la qual son en esser, e per assò los homens peccadors, *Sènyer,* no saben aver conexensa de la vostra essencia divina ni de ses proprietats ni de ses qualitats ni de ses obres glorioses acabades. ✠ 30. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com es cosa possíbol que hom veja ab los ulls e oya ab les orelles per so car la final raó per que los ulls son creats es vèer e les orelles es oyr, per assò es impossíbol cosa que hom pusca oyr ab los ulls e vèer ab les orelles. On, com assò sia enaxí, doncs en semblant manera es cosa possíbol que hom pusca aver conexensa de vostra essencia e de ses proprietats e de ses qualitats e de ses obres, pus que la final raó per que la memoria es creada es remembrar e lenteniment que entena e la volentat que am les damundites coses. Mas com hom priva per obra de peccat la forma de la final raó del remembrament e del enteniment e del voler e hom vol camiar la final raó per que an creacio, adoncs es cosa impossíbol que la memoria ni lenteniment ni la volentat pusquen fruyr de la vostra essencia gloriosa divina.

1. A, ni.

¶ CAP. 303. *Com hom tracta de la amor que home[1] ha a vida e a mort.*

DEUS *viu inmortal gloria e benediccio de totes les vertuts dels*[2] *cels!* Com home sia compost de natura sensual e de natura entellectual e com aja diversitat de la una natura a la autra, per assò, *Sènyer,* qui ama viure o murir cové que la vida e[3] la mort sapia encercar e conèxer ab les .iij. vertuts de la ánima en la natura sensual e en la natura entellectual, per tal que sapia conèxer qual cosa es viure o murir en la natura sensual e en la natura entellectual. ✠ 2. On, com assò sia enaxí, doncs cové que departescam aquest encercament damor en .iiij. parts: la primera es com hom ama vida en la sensual natura e en la entellectual, segona es com hom ama mort en la natura sensual e en la entellectual, tersa es com hom ama vida en la sensualitat e ama mort en la entellectuitat, quarta es com hom ama mort sensual e vida entellectual. ✠ 3. On, qui vol entrar, *Sènyer,* en est encercament, cové que vulla remembrar e entendre los genres e les especies e les differencies e les proprietats els accidents qui son sensualment en la natura sensual e qui son entellectualment en la natura entellectual, e cové que hom sapia reebre los significats dels damundits singulars universals; car per los significats daquells es significada qual cosa es vida o mort en la natura sensual e en la natura entellectual.

4. *Amorós Senyor qui ab la vostra amor abundats mon cor damors e mos ulls de làgremes e de plors!* La primera rahó se diu de la amor que hom ha a vida sensualment e entel-

1. E, hom.—2. E, del.—3. E, o.

lectualment. On, deym que los homens qui amen vida per esta manera, son los homens qui van per carrera mijana e amen aver los bens temporals per satisfer als .v. senys sensuals, e amen los bens e les vertuts entellectuals per satisfer als .v. senys entellectuals. On aquests homens aitals an amor a ben menjar e ben boure[1] e amen bells vestiments e belles coses e amen aver riquèes, e amen veritat e dretura e humilitat e paciencia e an bona entencio en los bens temporals que posseexen. ℣ 5. On, enaxí, *Sènyer*, com es sostenguda e fortificada e vivificada la vida sensual com los .v. senys sensuals an plaer en les coses sensuals per vèer e per oyr e per odorar e per gustar e per palpar, enaxí es la vida entellectual fortificada e sostenguda e vivificada com les .iij. vertuts de la ánima usen de lur vertut en los .v. senys entellectuals per cogitar o per apercebre o per consciencejar[2] o per asubtilar o per animositat de dreturer e vertader e misericordiós e humil remembrament e enteniment e voler. ℣ 6. On, com assò sia enaxí, doncs per assò, *Sènyer*, es significat e demostrat que los homens qui amen vida per la via mijana, no an fervor ni gran ardor a amar vos ni a amar la vida celestial, e assò es per so car la amor que an a la vida sensual los embarga; car per so car lur remembrar e lur entendre e lur voler tracten egualment de los delits temporals ab los bens celestials, per assò la ánima nos pot molt exalsar[3] ni fortificar a molt membrar e entendre e voler los celestials bens on hom viu perdurablement en gloria sens fi.

7. *Oh vos, Sènyer Deus, qui als vostres servidors esponels los secrèts de vostre voler!* Enfre les altres raons per que vos volguès pendre carn humana, es per tal que significassets als homens qui amen la via mijana, que sien amadors pus forment e pus ferventment de la vida entellectual que de la vida sensual, e la significacio aquesta fo, *Sènyer*, en

1. E, e beure.—2. consenciejar.—3. E, exaltar.

so que vos soferís que lo vostre cors gloriós fos en est mon pobre e famejant e sedejant e turmentat e aontat e mort, e volguès que la vostra ánima fos tota plena en son remembrament e en son enteniment e en son voler damor[1] e de dretura e de misericordia e de veritat e de paciencia e de continencia e de humilitat e de totes les altres vertuts. ✠ 8. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car aitant com la celestial vida val més que la present vida mundana, aitant deuría hom més amar la vida entellectual que la sensual: on, per assò[2] car alcún hom per egual quantitat ama la vida sensual e la vida entellectual, per assò volguès vos esser home e volguès molt pus fortment amar la vida entellectual que la sensual, per tal que nosaltres qui som vostres creatures presessem exempli en vos e que amassem molt pus fortment les vertuts entellectuals que los plaers sensuals. On, com assò sia enaxí, doncs, per que dien los demés homen daquest mon que la mellor carrera qui sia en est mon es la via mijana pus que vos avets presa la carrera subirana? ✠ 9. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car per so car los delits els plaers sensuals son molt plaents[3] e agradables als senys sensuals e car les vertuts son molt plaents[3] als senys entellectuals, per assò los homens qui amen los uns plaers els altres egualment dient[4] que la carrera mijana es la mellor via que esser pusca, e car ells no poden entrar ni esser en la via subirana sens lo mortificament dels plaers sensuals, e car ells son amadors dels plaers sensuals en egual quantitat dels plaers entellectuals, per assò no remembren ni entenen ni amen tant la carrera sobirana com la mijana. On, com assò sia enaxí e com la carrera jusana e la subirana se contrariejen, per assò los homens qui son en la via mijana son enfre .ij. contraris, e enaxí com en laigua atemprada[5] daygua freda e calda no es fort sentida fredor ni calor, enaxí en los homens qui

1. A, damar.—2. E, so.—3. E, plasens.—4. E, dien.—5. E, atrempada.

amen la via mijana no son fort significats vicis ni vertuts, per que lur gloria será quax no res en gloria a esguardamen daquells qui son en la via subirana.

10. *Sanctificat contemplat gloriós Senyor al qual los meus pensaments van e venen!* La segona raó se diu de la amor que hom ha a mort sensual e entellectual. On, deym que los homens qui amen mort sensual e entellectual son aquells qui aucíen sí meteys, e los homens qui amen aucíure los eretges e amen que lur ánima vaja en foc perdurable.[1] Aquests, *Sènyer*, son amadors de mort sensual e de mort entellectual: de mort sensual en so que lo cors aucíen, de mort entellectual en so que la ánima va en infern sempre que lo cors es mort. ℣ 11. *Dreturer Senyor!* Aquells[2] qui amen mort de lur sensualitat e de lur entellectuitat metexa, son los homens qui ells meteys se penjen e sembausen es degollen.[3] On, aitals homens son los pus malvats amadors qui sien, car [en] lur volentat es pus injuriós voler que null altre voler; car no es animal inracional que no am viure ni no es negún vegetable qui no conserve[4] sa vida aitant com pot, e lo voler[5] del malvat home qui ama sa mort es contrari[6] a la vostra volentat qui li ha dada vida e es contrari[6] a totes les vertuts de sa[7] sensualitat e de sa entellectuitat. ℣ 12. *Misericordiós Senyor!* Los homens qui amen la mort sensual e entellectual de lur pruxme, aquells son amadors en lur pruxme [de] so que no amen en sí meteys e amen en sí meteys so que no amen en lur pruxme, e per assò es lur remembrament e lur enteniment e lur voler injuriós e viciós. On, com assò sia enaxí, doncs beneyt sia vostre cors gloriós, *Sènyer Jhesu Christ:* car a significar que hom no am la mort sensual volguès vos murir e no volguès auciure, e a significar que hom sia amador de la vida entellectual de son pruxme volguès vos murir sensualment

1. A, aquels.—2. A, daquels.—3. E, os degolen.—4. E, car no es animal inracional que no am uiure. No es nul uejetable qui no conseru. —5. E, e la volentat.—6. E, contraria.—7. A, de la.

per tal que al vostre poble fos per recreacio donada vida entellectual.

13. *Oh vos Jhesu Christ qui per salvar lo vostre poble fòs amador de vostra greu mort angoxosa!* Vos, *Sènyer*, volguès que los sants apostols e los lurs dexebles fossen homens simples e pocs e pobres, e homens qui no auciesen los infeels, per tal que per la mort sensual no murissen lurs ánimes en penes perdurables. On, tot assò feès[1] vos, per so car aquells qui son vostres dexebles son significadors e demostradors de la vostra amor e del plaer que vos avets al vostre poble. ✠ 14. *Gloriós Senyor!* Enaxí com lo gra no pot donar fruit sino es mortificat sots la terra, enaxí hom no pot fortificar los senys entellectuals sens la mortificacio dels senys sensuals. On, com vos, *Sènyer*, amats la vivificacio dels senys entellectuals del vostre poble, per assò amàs e volguès mortificar los vostres senys sensuals[2] e los senys sensuals dels vostres apostols e dels altres martirs, per tal que lurs senys entellectuals fossen fortificats en fortificar los senys entellectuals del vostre poble. ✠ 15. On, com tots los homens qui son sien en una especia humana e com vos ajats presa carn humana e com tants domens sien infeels qui no an en vés[3] vos vertader remembrament e enteniment e voler, per assò alcuns dels crestians no an tan dreturer remembrament e enteniment e voler com amen la mort dels infeels sensualment, com agren los apostols els martirs qui amaren lur mort metexa[4] per tal que ab aquella mort de lur sensualitat fos endressada la sensualitat dels infeels,[5] per lo qual endressament fos vivificat lur remembrament e enteniment e voler en veritat e en carrera don la ánima pervé a vida vera en perdurable benahuiransa gloriosa.

16. *Graciós Senyor a tots los vostres amadors qui en les vostres gracies se confien!* La tersa raó se diu de la vida que

1. E, feses.—2. A, manca aquest mot.—3. E, uert.—4. E, lur mort sensual metexa —5. E, infesels *(passim)*.

hom ama sensualment e de la mort que hom ama entellectualment. On, deym que los homens qui amen per esta manera, son los homens peccadors qui amen viure en est mon per tal que posseesquen los vans delits temporals. On, amant ells los delits de les sensualitats amen vida corporal, e per la amor que an major a la vida temporal que a la celestial, per assò aucíen a la ánima son remembrament e son enteniment e son voler en culpa e en peccat, per so car la fan més membrar e entendre e voler en la vida daquest mon que del altre. ℣ 17. On, com assò sia enaxí, doncs per assò se forma contraria figura damor en la sensual natura e en la entellectual, car per una manera se forma vida en la sensual natura e per altra mort. E assò metex se seguex, *Sènyer*, de la natura entellectual. E tot assò es per la desordonacio que hom ha en amar més viure per posseyr los delits temporals que los celestials: car enaxí com la ánima es vivificada en vertuts com lo cors es afliccionat per fer penitencia per mortificacio de les sensualitats, enaxí lo cors es per una manera vivificat e per altra mortificat com ama hom més lo cors que la ánima. ℣ 18. Car com hom ama luxuria o alcú altre peccat, adoncs la ánima ama viure ab lo cors per tal que pusca membrar e entendre e voler los plaers de luxuria quel cors desija. On, en quant [per] esta manera es amada la vida sensual, adoncs es amada [la mort] per altra manera, so es a saber, que la ánima remembra e entén e vol tan ferventment los plaers de luxuria, que per massa membrar e entendre e voler languex e mor lo cors com no pot aver los plaers de luxuria; e com se esdevé que hom ha la fembra molt amada, adoncs lo cors per sobre usar en luxuria se consuma es guasta[1] e mor, a la qual mort es occasió massa membrar e entendre e voler luxuria. Mas car lenteniment es orbat[2] per sobre voler, per assò la volentat a murir nos pot afigurar tan

1. E, deguasta.—2. E, aorbat.

fort en lenteniment com fa la volentat a viure, jassía so que lo sobre voler sia més occasió de mort que de vida.

19. *Savi Senyor en totes savièes, dreturer en totes coses!* Enaxí com lo cors ama vida sensual per una manera e per altra ama a sa sensualitat mort, enaxí es de la ánima qui ama vida en la entellectuitat per una manera e ama per altra manera mort a sa entellectuitat metexa. Mas daquestes dues volentats diverses nos forma a lenteniment tan fort ni tan declaradament la una com fa la autra; car la amor que la ánima ha a viure per tal que pusca satisfer al cors en sos delits temporals per obra de peccat, aquella volentat e amor es pus remembrada e pus ficada en la memoria que no es la volentat que la ánima ha a fer peccat, e assò es per lo delit qui es pus desijat que lo peccat; e per assò formas més la volentat en lenteniment com desija plaer de luxuria, que no fa la volentat[1] que la ánima ha a murir com ama fer peccat. E com assò sia enaxí, doncs per assò la ánima cuyda esser amant vida e nos cuyda que sia amadora de mort, la qual mort ama en so que ama les occasions per lès quals se corromp en peccat e en culpa son remembrament e son enteniment e son voler. ✠ 20. Car enaxí com lome qui ha aiguanús[2] ama la occasió de sa mort com ama boure aigua en molta quantitat e per moltes de vegades, enaxí ama la ánima sa mort com ama més los plaers del cors que lo multiplicament de ses vertuts. Mas axí com lome ydròpic no cuida amar sa mort com ama beure aigua, enaxí la ánima per la gran volentat que ha donada als plaers corporals, la memoria no remembra ni lenteniment no entén la mort de culpa e de peccat quis forma en la ánima qui ama les occasions de peccat: car en axí com per gran set que ha lo ydròpic en sa sensualitat no ha lenteniment aparellament com lo ydròpic ymagén la occasió de mort, enaxí la ánima tant ses enclinada e sots-

1. A, que no fa com la uolentat.—2. E, ayguanosci: M, *hidropicus*.

mesa a esser serva del cors, que no entén ni membra la occasió de sa mort. ✠ 21. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car tot aquest desordonament vé per lo sobre voler qui forma tant a la memoria e a lenteniment los plaers corporals, que totes les .iij. vertuts se[1] priven de la forma que vos lur avets donada vertuosament e prenen falsa forma accidentalment; car tant vol lo voler los plaers del cors que la memoria no pot membrar ni lenteniment no pot entendre sino en so qui es plaer corporal, e per assò es ublidada e innorada la cosa qui es occasió a la mort o a la vida espiritual; car pus que lo voler pren part sempre encontinent es privada libertat del remembrament e del enteniment e son servus e sotsmesos a la part que pren lo voler, car franc voler nos pot formar ni afigurar sino ab franquea de totes .iij. les vertuts.

22. *Beneyt Senyor qui sots bens sobre tots bens e bonea sobre totes bonèes!* La quarta raó se diu de la amor que hom ha a viure en la natura entellectual e de la amor que hom ha a esser mortificat en la natura sensual. On, deym que aquells qui amen dejunis e affliccions e magres viandes e constrenyiment de lur carn, adoncs amen mort sensual per la gran amor que an a la vida entellectual, per tal que pusquen molt remembrar e entendre e amar vos e tot so qui es de vos e per vos e en vos. ✠ 23. Car enaxí com la ánima amant lo cors més que sí metexa ama la vida corporal e ama la mort de son remembrar e de son entendre e de son voler, enaxí la ánima ama vida a son remembrar e a son entendre e a son voler com ama e vol que lo cors plor sos peccats e dejú e aja fam e set e calt e fret e treballs e mort, per tal que fassa satisfaccio dels falliments que ha fets, e que fassa per amor de vostra gloriosa humanitat so que ella fo[2] per recrear nosaltres peccadors. ✠ 24. On, com aquesta amor aital sia la pus raonable e la

1. A, qui.—2. E, fe: J, feu.

pus cuvinent que hom pusca aver en est mon, per assò, *Sènyer*, los ermitans els sants religiosos e molts altres homens lecs son turmentants lur carn per moltes de maneres, per tal que la ánima pusca vivificar e enfortir son remembrar e son entendre e son voler a donar gloria e benediccio a vos qui sots lur salvador e lur recreador e lur Deu.

25. *Liberal Senyor en totes gracies e en totes benahuiranses!* Tots los mellors homens els pus sants els pus vertuosos qui sien, son, *Sènyer*, aquells qui amen la vida en la natura entellectual e la mort en la natura sensual; car aquells an afigurat lur remembrament e lur enteniment e lur voler en la forma de la causa final segons la qual vos avets creat lo mon e tot quant es en lo mon. ✠ 26. On, com sensualment sentim[1] e com entellectualment entenam que molt més son en est mon los homens qui amen vida en la sensual natura que los homens qui amen vida en la natura entellectual, doncs per assò es significat que innorantment, sens que nos ho cuiden, son més los homens qui amen mort en la natura entellectual que los homens qui amen mort sensual. On, com los homens qui amen vida entellectual sien mellors que los homens qui amen aitant vida sensual com vida entellectual, doncs, com pot esser, *Sènyer*, que pus fortment son escarnits e represos e maldits e forsats los amadors de vida entellectual que los amadors de vida sensual? ✠ 27. *Gloriós Senyor!* Aitant com pus forment los homens qui amen vida entellectual son escarnits e turmentats per los homens qui amen vida sensual, aitant pus forment es occasionada lur ánima com per paciencia e per continencia e per abstinencia e per humilitat viva en son remembrar e en son entendre e en son voler membrant e entenent e volent les vertuts damundites. On, com assò sia enaxí, doncs aitant com més son los amadors de vida sensual, aitant pus forment son occassionats los sants ho-

1. E, sintam.

mens amans vida entellectual com viven en humil e en pacient e en vertuós remembrament e enteniment e voler.

28. *Oh vos, Sènyer, qui als vostres amadors endressats lur remembrar e entendre e voler en les vostres carreres!* Com amor se departesca per estes .iiij. maneres damundites, com se esdevé que los homens nescis, qui estes maneres innoren, amen vida o mort, adoncs amen a aventura e nos saben que samen: car enaxí com lescrivà qui escriu una letra per altra e cuida fer vera letra[1] e fala falsa, enaxí, *Sènyer*, los homens qui no saben qual cosa es vida o mort en la natura sensual e en la natura entellectual, adoncs com cuiden amar vida amen mort e com cuiden amar mort amen vida, e per assò son semblants a les besties en so que amen. ✠ 29. *Gloriós Deus!* Los homens justs amadors de vera vida, aquells fan a lur remembrament remembrar e a lur enteniment entendre e a lur voler amar saviea per la qual sapien conèxer la differencia qui es enfre les coses sensuals e les entellectuals, e enfre la vida sensual e la vida entellectual, e enfre la mort sensual e la mort entellectual,[2] e car aquells an, *Sènyer*, aital conexensa, formas en lur conexensa qual vida es mellor, o la vida sensual o la vida entellectual, ni qual[3] mort es pus dampnosa, o la sensual o la entellectual; e car lo remembrament remembra la veritat dassò remembra[4] e lenteniment la veritat nentén, per assò la volentat ama molt més la vida entellectual que la sensual e ha major paor de la mort entellectual que de la sensual. ✠ 30. *Dreturer Senyor!* Enaxí com la volentat del home peccador devalla com ama més la vida sensual que la entellectual, enaxí devalla son remembrament com remembra e son enteniment com entén més en les coses sensuals que en les entellectuals; e enaxí com la volentat del home peccador devalla com tem més la mort sensual que la entellectual, enaxí devalla lo remembrament com més

1. E, vera escriptura.—2. A,J, manca aquest membre.—3, E, cal.—4. J, que remembra.

remembra e lenteniment com més entén en la mort sensual que en la entellectual. On, com assò sia enaxí, doncs per lo contrari seny puja la ánima del home just amador e servidor e loador de son gloriós Deu.

¶ CAP. 304. *Com es tractat de la amor qui es enfre l príncep e son poble.*

OH *Deus misericordiós en totes gracies, poderós en totes glories!* Qui vol ni ama encercar la amor qui es entrel príncep el poble seu,[1] cové que la encerc ab les .iij. vertuts de la ánima e ab les dues entencions, lo qual encercament cové esser fet sensualment e entellectualment en .viij. graons[2] e cada graó[3] se[4] departex en .ij. escalons. On, remembrant e entenent e volent[5] les .ij. entencions en los .viij. graons els .xvj. escalons, es significada e demostrada e apercebuda, *Sènyer,* la amor qui es enfrel príncep e son poble. ✠ 2. Lo primer graó quis departex en .ij. escalons es, *Sènyer,* la amor que lo príncep ha a vos per la primera entencio e la amor que ha a son poble per la segona entencio, segòn graó es com lo príncep ama son poble per la primera entencio e ama vos per la segona, lo ters graó se diu de la amor que lo príncep ha a son poble per la primera entencio e de la amor que ha a sí metex per la segona entencio, quart graó[6] se diu de la amor que lo príncep ha a sí metex per la primera entencio e de la amor que ha a son poble per la segona, lo .v. grasó se diu com lo poble ama vos per la primera entencio e ama lo príncep per la segona, lo .vj. graó es[7] com lo poble ama

1. E, e son poble.—2. E, grases.—3. E, grasó, grasons *(formes usuals)*.—4. A, manca *se*.—5. A, uolens.—6. E, quarta grasa.—7. E, vj.ª grasa se diu.

son príncep per la primera entencio e ama vos per la segona entencio, lo .vij. graó[1] se diu com lo poble ama lo príncep per la primera entencio e ama sí metex per la segona entencio, lo .viij. graó[2] es com lo poble ama sí metex per la primera entencio e ama lo príncep per la segona entencio. ℣ 3. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com los quatre elements componen .xvj. figures, enaxí son afigurades al humà enteniment .xvj. figures per les quals hom pot apercebre la amor qui es enfre lo príncep e son poble. On, enaxí com les .xvj. figures safiguren per passió e per acció elemental, enaxí los .xvj. escalons damundits safiguren per les .ij. entencions; e enaxí com lo savi mariner sendressa en son viatge per la tremuntana, enaxí en aquest encercament sendressa hom cercant la primera entencio si la ha lo príncep el poble a vos a amar e a loar e a servir, car per nulla entencio altra[3] no es hom digne de vos a amar e a servir.[4]

4. *Ah Deus gloriós qui sots tot lacabament e la benahuyransa de la mia memoria e del meu enteniment e de la mia volentat!* La primera raó damor se diu com lo príncep ama vos per la primera entencio e ama son poble per la segona. On, deym que com lo bonahuirat príncep ordona son remembrament e son enteniment e son voler en tal estament que de la ordonacio que la ánima ha en son remembrar e en son entendre e en son voler se forma amor amant vos per la primera entencio e son poble per la segona, adoncs es la amor en vera figura e es en vertut e en castedat e en sanctetat. ℣ 5. Car tant es gran raó, *Sènyer,* que vos siats amat per la primera entencio, e assò per raó de la vostra excellent bonea, que com la bonahuirada ánima del príncep vos ama per la primera entencio, adoncs se forma en son remembrament e en son enteniment e en son voler vera amor, e de la vera amor formas en les dites .iij.

1. E, vij.ª grasa.—2. E, viij.ª grasa.—3. E, altra entencio.—4. E, ni a seruir.

vertuts dretura misericordia saviea lealtat humilitat continencia abstinencia paciencia e les altres vertuts, e de totes estes vertuts formas en lo remembrament e en lo enteniment[1] e voler del príncep la segona forma damor la qual ha a son poble per la segona entencio per so car ha en amor[2] vos formada e afigurada la primera forma damor per la primera entencio. ✠ 6. On, com lo bonahuirat príncep, *Sènyer Deus,* ama vos per la primera entencio e ama son poble per la segona, adoncs es dreturer e vertader e leyal a son poble e a vos, e servex vos ab son poble per amar vos e servex son poble per la vostra amor. On, com la final raó per que vos avets donada senyoría al príncep sia aquesta, so es a saber, que lo príncep am vos en son poble e am son poble en vos, per assò es benahuirat tot príncep qui pot ni sab ni vol amar per la final raó per la qual es elet a esser príncep e senyor del poble qui li es comanat, per tal que ab ell sapia usar e fruir de la amor on vos volets esser amat[3] e volets que lo poble sia amat per lur príncep.

7. *Savi Senyor en totes coses! A vos, Sènyer, sia gloria e honor per tots temps.* La segona raó damor se diu com lo príncep ama son poble per la primera entencio e ama vos per la segona. On, deym que com lo malvat príncep ama son poble per la primera entencio e ama vos per la segona, adoncs se forma la amor que ha a vos e a son poble en falsa forma e en falsa figura: car enaxí com laucell transfigura la forma de volar en làer com se gira ensubines en vés lo cel,[4] enaxí la ánima se transfigura damar com ama vos per la segona entencio e lo poble per la primera. ✠ 8. On, com assò sia enaxí, doncs per la falsa figura damor qui pren forma falsa segons que damunt avem dit, senversa es gira la memoria en so que remembra e lenteniment en so que entén e la volentat en so que vol, e per

1. E, e enteniment.—2. amar(?).—3. E, falta *amat.*—4. E, en sobines en uert *(passim)* lo cel.

assò totes .iij. les vertuts son transfigurades e transportades[1] e son fora la final raó perque son creades, e per assò, *Senyor*, formas en elles falsía e engán e tracio e luxuria e ergull e injuria e impaciencia e cobeea[2] e ira e los altres vicis dest semblant. ✠ 9. On, com lo malvat príncep ha afigurats en sí tots aquests vicis,[3] adoncs es tan desordonat en son remembrar e en son entendre e en son voler, que no sab amar so que ama e per so met son poble en molts treballs e en moltes de guerres, e fa axí en son poble com fa linfantó poc qui ama tant laucell tro que lestreny tant que laucíu: on, tot assò fa per so car no ha manera ni ordonament del aucell a amar per raó del remembrament e del enteniment e del voler qui no an en la actualitat en que sia ordonacio. On, enaxí com per privada ordonacio en la actualitat on lo remembrament e lenteniment el voler del infant qui aucíu laucell enfre ses mans, es occasionat laucell a morir, enaxí es lo poble occasionat a esser en guerra e en treball per lo príncep qui ama vos per la segona entencio e ama son poble per la primera.

10. *Loat e temut e honrat Senyor sobre totes laors e sobre totes temors e sobre tots honraments!* La tersa raó damor se diu com lo príncep ama son poble per la primera entencio e ama sí metex per la segona entencio. On, deym, que si lo príncep ama vos per la primera entencio e ama sí metex per la segona, adoncs li es leguda cosa que am son poble per la primera entencio e am[4] sí metex per la segona entencio.[5] Mas si tant es quel malvat príncep am vos per la segona entencio e am sí metex per la primera, adoncs ha falsa amor a vos e a sí metex, e per la falsa figura que ha en amar vos e sí metex, formas en falsa figura la amor que ha a son poble com lama per la primera entencio. ✠ 11. *Gloriós Senyor!* En axí com lo pastor quis combat e

1. E, tresfigurades e tresportades.—2. E, cobea.—3. E, On com en lo maluat princep son afiguratz totz aquestz uicis.—4. A, ama.—5. E, falta aquest mot.

mor per ses ovelles ama les ovelles per la primera entencio e sí metex per la segona, per so car ama son senyor per la primera entencio e sí metex per la segona, en axí lo bonahuirat príncep quis combat per son poble e mortifica e aucíu sos delits sensuals per tal que pusca salvar e guardar son poble, aquell príncep ama son poble per la primera entencio e ama per la segona sí metex, e aquesta amor es formada e derivada per so car ama vos per la primera entencio e sí metex per la segona. ℟ 12. On, com assò sia en axí, doncs magnificada e glorificada sia, *Sènyer*, la vostra gloriosa filiacio quis volc encarnar en Nostra Dona Sancta María per tal que la humana natura quen pres amas per la segona entencio sí metexa e amás son poble per la primera, a significar que la vostra deitat amava per la primera e sí metexa per la segona. On, car no es cosa quis convenga que vostra deitat am sí metexa per la segona ensencio e am creatura per la primera, per assò la vostra filiacio qui es natura divina sencarnà en humana natura, per tal que la humana natura que pres murís a greu mort angoxosa per tal que mostrás e significás als prínceps com amassen lur poble per la primera entencio e sí metex per la segona, a significar la amor quels princeps vos deven aver per la primera entencio amans sí metexs per la segona.

13. *Rey dels reys qui posseits e regnats tot quant es!* La quarta raó damor se diu com lo príncep ama sí metex per la primera entencio e ama son poble per la segona. On deym, *Sènyer*, que com lo príncep ama vos per la primera entencio e sí metex per la segona, adoncs la amor que ha a sí metex per la primera entencio e a son poble per la segona, aquella amor se forma en vera forma e en vera figura, car leguda cosa es al príncep que pusca amar sí metex ab la primera entencio e son poble ab la segona, ab que sia amant vos per la primera entencio e sí metex[1] per

1. E, metexs.

la segona. ℣ 14. Mas com lo malvat príncep ama, *Sènyer*, sí metex per la primera entencio e ama vos per la segona, adoncs es la amor en falsa figura, e per la falsa figura en que es formas en falsa figura la amor que ha a sí metex per la primera entencio e la amor que ha a son poble per la segona, e desta falsa figura damor formas que lo malvat príncep ama son poble per la primera entencio e ama vos per la segona. ℣ 15. On, com assò sia en axí, doncs per assò se forma gran treball e gran discordia enfre lo malvat príncep e son poble; car per so com lo príncep ama desordonadament en vos, se forma la amor que ha a sí e a son poble en desordonacio e en vicis e en moltes de falsetats e de engans e de mals, e per falsa amor qui es en lo príncep qui no sab ni vol amar vos ne sí metex ni son poble ordonadament, fa esser falsa amor en son poble, per la qual falsa amor lo poble esdevé en falsetat e en desordonacio e en tracio e en molts de vicis e de mals. On, com assò sia en axí, doncs malahuirats son, *Sènyer*, los princeps malvats qui son occasió a tantes falses amors afigurades en lurs pobles; car aitants com son los individuus en lo poble e aitantes com son les falses figures damor en cascú dels individuus, daitant es occasió lo malvat príncep de les falses amors afigurades per la falsa figura damor en ell afigurada.

16. *Ah Sènyer Deus qui endressats los vostres servidors a loar los vostres honraments!* La quinta raó damor se diu com lo poble ama vos per la primera entencio e amen lur príncep per la segona. On, deym que com lo benahuirat poble ama son príncep per la segona entencio e ama vos per la primera, adoncs se forma la causa final en lur remembrar e entendre e voler, e per la causa final formada e afigurada en les .iij. vertuts, formas en amor, la qual amor reeb forma de veritat, per la cual veritat es formada la amor del poble en saviea e en dretura e en humilitat e en lealtat e en les altres vertuts. ℣ 17. On, beneyt siats vos,

Sènyer Deus: car en[1] lo bonahuirat poble ama son príncep per esta manera, adoncs lo poble es leyal[2] e obedient a lur senyor e amen les gents e obeexen lur senyor e defenen lo de lur poder e salvenli son dret e guardense que no li fassen injuria ni tort; car pus que en lur ánima amen vos per la primera entencio, daquella figura damor se forma en lur ánima que amen lo príncep per la segona entencio per tal que pusquen vos amar per la primera: car enaxí com[3] del arbre nex e diriva a la cals alcún plansó, enaxí del poble qui ordonadament vos ama nex de la amor la amor la qual an[4] a lur príncep. ℣ 18. On, com assò sia, *Sènyer,* enaxí, doncs benahuirat es lo príncep qui es amat per son poble per esta manera, car per aquell poble es salvat e guardat e endressat e ajudat e defès, e mellor esser fa senyor de .M. vassalls qui per esta manera amen lur senyor, que no fa esser senyor de .C. milia homens qui desordonadament amen lur senyor; car aitant com es major lo poble desordonat en amor, daytant més es lur senyor occasionat com sia ab ells en treball[5] e en error. On, com assò sia enaxí, doncs, per que los malvats prínceps amen més aver grans gents desordonades e no endressades a amar, que aver e posseyr poc poble bé endressat e ordonat en amor e en les altres vertuts?

19. *Oh vos, Sènyer, qui lavats la cara del vostre servidor ab làgremes e ab plors!* La .vj.ª raó damor se diu com lo malvat poble ama lo príncep per la primera entencio e ama vos per la segona. On, deym que enaxí com la figura del home es en laygua vana figura e es enversada en so que té los peus a amunt e lo cap a avall, enaxí la amor quel[6] poble ha a son senyor per la primera entencio es falsa amor e es afigurada de falsa figura pus que vos sots amat per lo poble per la segona entencio: car enaxí com null mirall tort no pot vertaderament significar ni demos-

1. A, manca aquest mot: J, com.—2. E, es lo poble leyal.—3. A, cor. —4. E, nex daquela amor la amor que an.—5. E, trebayls.—6. E, del.

trar la figura que en ell es afigurada, enaxí null vassall no pot amar vertaderament son senyor si doncs lo vassall no ama vos per la primera entencio. ℣ 20. *Gloriós Deus!* Com lo vassall ama son senyor per la primera entencio e ama vos per la segona, adoncs la consciencia no[1] pot bé afigurar ni formar en lo remembrament ni lenteniment nil voler del malvat vassall qui desordenadament ama vos e son senyor, e pus que la consciencia no es en actu ni en àbitus en lo malvat vassall, adoncs consent a son senyor[2] com fassa injuries e torts e forses e sobres e guerres e tales e molts de mals. On, per assò, *Sènyer,* es molt príncep enganat per son vassall; car en lo comensament lo malvat vassall dará semblant de molt gran amor al príncep, e lo príncep confiars ha en la amor de son vassall e comensarà guerres e treballs per so car se confía en los vassalls,[3] e car la amor es falsa e desordonada, a la fi afigurars ha en tracio e en falsía per la qual serà contraria a la volentat del príncep com lo príncep aurà major mester son vassall. ℣ 21. On, enaxí com la potencia vejetable se corromp per sobre calor o per sobre fredor, enaxí la amor quel vassall ha a son senyor se corromp com massa lama; car tot príncep es massa amat per son vassall com es amat per la primera entencio e com vos sots amat per la segona. On, enaxí, *Sènyer,* com lo cors humà se corromp es destroex per la calor natural per la corrupcio de la potencia vejetable, enaxí la amor massa gran quel vassall ha a son senyor[4] torna en corrupcio e en privacio com es massa e com ha a vos poca amor. On, com sensualment sentam e entellectualment entenam que més de vassalls son qui fan més coses per lur senyor que no fan per vos e més de treballs e de mort ne sostenen, doncs per assò es significat que aquest mon es pus fortment comprès per falsos amadors que per vertaders.

22. *Eternal Senyor qui cumplits e abundats los meus pen-*

1. E, nos.—2. E, ayso seyner.—3. E, en la uassayl.—4. J, al príncep son senyor.

saments de les vostres honors! La .vij.ª raó damor se diu com lo poble ama son senyor per la primera entencio e ama sí metex[1] per la segona. On, deym que com lo vassall ama son senyor per la primera entencio e sí metex per la segona, que adoncs es la amor bona e vertuosa ab que lo vassall am vos per la primera entencio e son senyor e sí metex per la segona; car si axí no amava, impossíbol cosa sería que la amor fos de vera figura ni que en ella fos neguna vertut en àbitus. ℣ 23. *Dreturer Senyor!* En axí com la final raó se destrúu[2] en lo malvat volpell flac cavaller en la batalla com ha bon cavall e bon arnès per occassió que sia bo en la batalla, en axí la raó final se destrúu en lo malvat vassall com ama son senyor per la primera entencio e ama vos per la segona. Mas enaxí com lo bon cavall el bo arnès del malvat cavaller nos destrúu en materia ni en forma, en axí la amor quel vasall ha a son senyor per la primera entencio nos destrúu en materia ni en forma ab que am sí metex per la segona entencio. Mas en axí com per .j. clau se desferra un cavall e per un cavall se pert .j. cavaller e per un cavaller se pert una ost,[3] en axí per lo destruiment de la causa final se seguex que esdevé e cau en destruiment la amor en la materia e en la foma; car si so qui es vil es occassió del destruiment de so qui es noble, doncs, quant més la causa final qui es mellor que la materia e la forma pot esser lur destruyment pus que sia lo destruiment en la causa final! ℣ 24. *Vertuós Senyor!* En axí com los .iiij. elements sordonen e sendressen a compondre cors elementat, en axí se pot ordonar lo vasall per .iiij. escalons a amar son senyor terrenal, dels quals .iiij. escalons es com lo vassall ama vos per la primera entencio, segón que am son senyor per la segona, ters escaló es que am son senyor terrenal per la primera entencio, quart que am sí metex per la segona. On aquesta es la escala per la qual los sen-

1. A.E, metexa.—2. E. destreu *(passim)*.—3. E, host.

yors son mills amats e servits e ajudats per lurs pobles que per nulla altra manera. Mas es ver que com negú daquests .iiij. escalons se tors nis transfigura de sa forma vertadera, adoncs se corromp es trenca tota lescala damundita.

25. *Remembrat Senyor en totes coses volgut per lo vostre servidor!* La .viij^a^. raó damor se diu com lo poble ama sí metex per la primera entencio e ama son príncep per la segona. On, deym que com lo vassall ha en àbit presa la forma damor e ama vos per la primera entencio e ama sí metex per la segona, adoncs es leguda cosa al vassall que pot amar sí metex per la primera entencio e pot amar son senyor terrenal per la segona; car per so car vos ama lo vassall per la primera entencio, se forma en la amor dretura e veritat e leyaltat e les altres vertuts, e daquelles vertuts pren forma vertuosa la amor quel vassall ha a son senyor e a sí metexs. ℣ 26. Mas si lo vassall malvat[1] ama vos e son senyor terrenal per la segona entencio e ama sí metex per la primera entencio, adoncs se destrúu la escala damundita e afigurense de falsa forma tots los escalons daquella, e per assó es lo vassall fals e enganador en son remembrar e en son entendre e en son voler, e tot quant ama àma viciosament, o per sobre gran quantitat o per sobre poca, e per assò son, *Sènyer,* los prínceps enganats e trayts per lurs falsos vassalls: car en axí com la cara del home esnasat se destroex en la figura,[2] en axí tota amor de vassall es falsa e corrumpuda si no ha de vos[3] a amar la primera entencio. ℣ 27. Car com lo vasall, *Sènyer,* ama vos per la segona entencio e ama sí metex per la primera, adoncs es axí ab son senyor terrenal com lo bestiar qui aucíu o vol aucíure son pastor. On, lo poble qui per esta manera ama son terrenal senyor es maleyt, e lo senyor es en gran treball e en gran mal ab son poble, e es axí com lo pastor qui vol guardar lo bestiar qui vol aucíure son

1. E, malvat uassayl.—2. E, en figura.—3. E, en uos.

son pastor. On, com assò sia enaxí, doncs tot lo major consell quel príncep pot aver es que fassa tant, que son poble am vos per la primera entencio, e no vulla esser amat per lo vassall qui ama vos per la segona entencio e son senyor terrenal, e ama sí metex per la primera.

28. *Oh vos, Sènyer Deus, qui la ánima del vostre servidor fets estar en contemplacio e en amor!* En so que amor vos feu pujar en la sancta crou eus feu soferre .v. nafres, foren significades les .v. figures damor per les quals amor puja e avalla. La primera figura es com lo vassall ama vos per la primera entencio e ama son terrenal senyor e sí metex[1] e son pruxme per la segona; segona figura damor es com lo vassall ama vos per la primera entencio e ama son senyor terrenal per la segona, puxes ama son senyor terrenal[2] per la primera e ama sí metex per la segona; tersa figura es com lo vassall ama vos per la primera entencio e ama son senyor terrenal per la segona e ama sí metex per la primera; quarta figura es com lo vassall ama vos per la primera entencio e ama sí metex per la segona entencio e ama lo vassall de son senyor per la primera; quinta figura damor es com lo vassall ama vos per la primera entencio e ama lo vassall de son senyor per la segona entencio e ama sí metex per la primera. ✠ 29. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus*: car per estes .v. carreres e .v. escales es en vera figura la amor quel vassall ha en vés son senyor, e si neguna de les figures safolla nis destroex, totes safollen es corrompen, e tot lo corrompiment el destruiment[3] daquestes es com lo vassall ama vos per la segona entencio e ama nulla altra cosa per la primera. On, enaxí com la amor del vassall benahuirat va per estes .v. escales diverses, enaxí va la amor quel benahuirat príncep ha a sos vassalls, e segons la manera ques corromp la amor en lo vassall, segons aquella manera es possíbol cosa ques corrompa en lo prín-

1. E, falta: *e si metex.*— 2, A, falta: *per la segona puxes ama son senyor terrenal.*—3. E, destroyment.

cep. ✠ 30. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol conèxer ni saber sil príncep ama o es amat leyalment per lo poble ol poble per lo príncep, sapia, *Sènyer*, remembrar e entendre e voler les .v. maneres damundites; e enaxí com la causa eficients e la materia e la forma an esguardament a la causa final, ajen esguardament primerament si vos sots amat per lo vostre poble per la primera entencio o per la segona; car si per la primera sots amat totes les figures son dretes, e si sots amat per la segona totes les figures damor son falses e desviades de veritat e de la gloria perdurable qui es posseyda per aquells qui amen per la primera entencio lur gloriós Deu.

¶ CAP. 305. *Com es tractat de la amor qui es enfre pare e mare e fill, e marit e muller, e parent e vey, e dun estrany hom ab altre.*[1]

AH *Deus savi qui formats e illuminats la prudencia dels vostres servidors!* Qui vol encercar ni saber la amor qui es enfre pare e fill e enfre marit e muller e enfre parent e parent e enfre vey e vey[2] e enfre senyor e esclau e enfre un hom estrany e altre, cové que aquest encercament fassa ab les .iij. vertuts de la ánima e ab la forma sensual e ab la forma entellectual, e tot aquest encercament cové esser fet en .ix. parts: primera es en la amor quel pare ha al fill, segona es en la amor quel fill ha al pare, tersa es en la amor quel marit ha sa muller,

1. E, Con es tractat de la amor qui es enfre pare e fil. e marit e muler. e de .j. parent a altre. e uesi e uesi. e de .j. hom estrayn. a altre.— 2. E, uesi e uesi *(forma usual)*.

quarta es en la amor que la muller ha a son marit, quinta es en la amor que lome ha a son parent, sisena es en la amor quel parent ha a hom, setena es de la amor quel home ha a son vehí, huitena es de la amor qui es enfrel senyor e son esclau, novena, *Sènyer*, es de la amor qui es enfre .j. hom estrany e' autre. ✠ 2. On, com assò sia enaxí, doncs qui [en] est encercament vol entrar cové que la amor qui es afigurada de figura[2] sensual, sia encercada en la potencia sensitiva, e la amor qui es afigurada de la figura entellectual cové que sia encercada en la potencia racional: car enaxí com laigua es la font de humiditat, enaxí, *Sènyer*, la potencia sensitiva es la font on se atroba es figura la amor sensual; e enaxí com lo foc es la font on está calor, enaxí la potencia racional es la font entellectual on safigura es demostra e satroba la amor entellectual. ✠ 3. *Gloriós Senyor!* Enaxí com cors humà no pot aver sanitat sens lendressament e lordonament e latemprament de la potencia vegetable, enaxí la amor sensual no pot esser ordonada ni endressada en la potencia sensitiva sens lordonament e lendressament de la potencia racional: car enaxí com lo cap es endressament et compliment de tots los membres del cors, enaxí la potencia racional es compliment e endressament de totes les altres potencies.

4. *Creador Senyor benfactor! A vos sia coneguda tota gloria e tota honor.* La primera part se diu de la amor que lo pare ha a son fill. On, deym que com hom ama son fill damor sensual tan solament sens que la amor entellectual no pren ordonacio en la potencia racional, adoncs ama[3] son fill en forma e en figura e en materia en la potencia sensitiva e no lama[4] hom per la final raó qui está en la racional. On, per aquesta amor los homens ornen de bells vestirs lurs infants e desijen a ells riquèes e honraments e los delits corporals.[5] ✠ 5. E car la amor sensual no pren or-

1. A, ne.—2. A, manca *de figura*.—3. E, ama hom.—4. A, la ama.—5. E, temporals.

donacio en la potencia racional, e la potencia sensitiva ha accio en la racional a la qual fa aver injuriós e desordonat remembrament e enteniment e voler, per assò los homens, *Sènyer*, desijen com poguessen fer lurs infants mellors e pus rics e pus honrats quels altres, lo qual desig es format de fals remembrament e enteniment e voler, per so car priva dretura e veritat e lealtat de la amor sensual qui no ama dreturament linfant qui no es digne ne covinent daver aquella honor ni honrament ni daver les riquèes ni les possessions que son pare li ajusta e li procura ab injuriosa amor dirivada de injuriós remembrament e enteniment e voler. ❧ 6. Mas com lo pare primerament forma la amor que ha a son fill en la potencia racional, la qual forma afigura ab dreturer e vertader e ordonat remembrament e enteniment e voler, adoncs se forma la amor sensual en ordonada figura, e per assò amen los homens lurs fills vertuosament e amen e volen e desijen en aquells vertuts e bons nudriments e bones custumes, e per assò son los fills bé nudrits per lurs pares quils nodrexen els acustumen a dreturer e a vertader e a ordonat remembrament e enteniment e voler.

7. *Oh vos, Sènyer, qui sots tresor*[1] *de la mia ánima remembrant e entenent e volent los vostres honraments e les vostres honors!* La segona part se diu damor quel fill ha a son pare. On, deym que com linfantó es poc, que ama més la dida que son pare ni sa mare, e assò es per so com no ha en actualitat[2] lo remembrament e lenteniment on se pusca formar amor qui am més son pare a sa mare que sa nudrissa. On, com linfant es pervengut a edat de .iiij. anys, adoncs comensa a amar mes les coses puerils, les quals son les obres els jocs que fan, que no fa son pare ni sa mare; e assò té entrò a .xv. anys, e de .xv. anys a amunt ama posseyr los bens e les riquèes quel pare e la mare posee-

1. A,J, creador.—2, A,J, entellectuitat.

xen. ℣ 8. On, tota esta privacio damor quel fill ha, *Sènyer*, a son pare, es per la amor sensual quel fill ha a les coses sensuals sens que no ha ordonada amor entellectual. On, per so car lo fill ama son pare en menor quantitat que les riquèes que son pare posseex, lo fill ha[1] injuriós remembrament e enteniment e voler, per la qual injuria remembra e entén e ama pus fortment e pus ferventment sa muller o son fill o sa ballesta o la vinya ol cavall de son pare, que no fa son pare. On, per aquesta amor desordonada quel fill ha a son pare desija lo fill la mort de son pare, e lo pare en sa vellea es decebut[2] e enganat per lo fill en lo qual se confía a ses majors necessitats. ℣ 9. On, com assò sía enaxí, doncs malahuyrat es lo pare quis desix del seu en sa vellea e en lo cosiment[3] de son fill se confía, e maleit es lo pare qui per lo fill fa injuries e torts e sinferna en focs perdurables;[4] e maleyt es lo fill qui son pare, qui es occasió de son esser, ama falsament e qui lengana en sa vellea e laonta e qui aprés sa mort no es obedient al manament de son pare. On, com totes estes malediccions e moltes daltres cayen en lo fill com no ama lo pare ab amor entellectual ordonada[5] en la potencia racional, doncs benahuirat es lo fill qui ama son pare per la amor entellectual qui ordena la amor sensual.

10. *Oh vos, Sènyer Deus Jhesu Crist, qui avets sotsmesa e empresonada la ymaginacio del vostre servidor per tal que ymagén los vostres honraments!* La tersa part se diu de la amor quel marit ha a sa muller. On, deym que com lo marit ama sa muller sensualment sens que no la ama en la racional potencia ordonadament, adoncs es amant sa muller per bella forma sensual e per so que jaga ab ella; on, per assò la orna e la embellex aitant com pot. On, tot assò es occasió de luxuria e de pobretat e de malautía e de jelosía e de mort. ℣ 11. On, com la muller aperceb, *Sènyer*,

1. A,E, ab.—2. E, deseubut.—3. E, causiment.—4. E, en foc perdurable.—5. E, ordena.

que son marit la ama més per la amor sensual que per la entellectual, per assò se pinta es corda es fresa es té com pus gint pot, e [per] assò esdevé lo remembrament e lenteniment el voler de la fembra injuriós e desordonat en la potencia racional e torna ergullosa e viciosa e dona al marit alcunes occasions de gelosía e de luxuria,[1] e per assò son les vertuts del marit desordonades en la natura sensual e en la natura entellectual. ℣ 12. On, com assò sia en axí, doncs per la amor sensual e entellectual qui es [en] desordonacio en lo remembrament e en lo enteniment e en lo voler del marit, ama més lo foll marit que sa muller aja belles celles o bells cabells o blanca cara, que no fa que aja dreturer e vertader e ordonat remembrament e enteniment e voler: on, per assò es, *Sènyer*, lome occassió de son dan e[2] de son mal e de son treball. Mas com lo savi marit ama sa muller pus fortment per amor entellectual que per amor sensual, adoncs ama més que sa muller aja dreturer e vertuós e leyal remembrament e enteniment e voler, que bella cara ni bells cabells ni bells costats.[3]

13. *Ah Sènyer Deus qui avets despertat lo vostre servidor en son remembrar e entendre e voler!* La .iiij.ª part se diu de la amor que la mulller ha a son marit. On, deym que com la fembra ama son marit per la amor sensual tan solament, que adoncs ama[4] marit que sia bell e jove e honrat e bé vestit e qui sia poderós de molt jàer e usar ab ella: on, per assò la muller remembra e entén e ama pus fortment e pus sovín totes aquestes coses, que no fa veritat ni dretura ni lealtat ni continencia ni castedat ni les altres vertuts. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es la fembra viciosa en son remembrar e en son entendre e en son voler, e per lo desordonament que ha en les coses entellectuals, esdevé desordonada e culpable en les coses sensuals. ℣ 14. On, com assò sia enaxí, com se esdevé que

1. E, de luxuria e de gelosia.—2. E, o.—3. E,J, e bel costat.—4, E, uol.

la muller ama en son marit alcuna o alcunes de les coses damundites, o alcuna o alcunes daquelles priven en son marit, adoncs sesdevé a vegades en alcunes de les fembres que so que no atroben en son marit encerquen en altre; car la gran amor que an als delits sensuals e la poca amor que an a les vertuts entellectuals es occassió que la fembra demàn en altre so que no atroba en son marit, car no ha dretura ni veritat ni lealtat en sa ánima ab que sajust. On, com assò sia enaxí, doncs tot lo mellor consell el mellor acort quel marit pot pendre, es, *Sènyer,* que enaxí com la amor sensual aclina sa muller a luxuria e a peccat, que ell fassa a sa muller tant remembrar e entendre e amar dretura e leyaltat e veritat, que per aquelles vertuts se pervertesca a amar les coses entellectuals pus fortment que les sensuals. ✠ 15. On, com assò sia enaxí, doncs benahuirat es lo marit que sa muller sab e pot e vol acustumar a bones custumes, e bonahuirada es la dona qui ama més aver dreturer e vertader e leal e cast e ordonat e vertuós e sent *(sic)* remembrament e enteniment e voler, que aver jove e bell ni ric marit o drut; car aitant com les coses sensuals son vils e corrumpudes e sutzes e pudents, e aitant com les coses entellectuals son vertuoses e nobles, daitant val la dona casta e leyal sobre la malvada fembra horrea e desleal; e aitant com infern es occasió de gran pena e paradís de gran gloria, daitant es nobla la bona dona casta sobre la mala fembra orrea.

16. *Rey de totes resplandors e de totes lugors qui sobre totes vertuts sots vertuós!* La quinta part se diu de la amor que hom ha a son parent. On, deym que com hom ama son parent per la amor sensual sens que la racional potencia no ha en aquella amor ordonada amor entellectual per ordonat remembrament e enteniment e voler, adoncs es lo parent dom amat falsament; car més lama hom en son honrament o en sa riquea o en son poder, que no fa en justicia e en veritat e en lealtat e en les altres vertuts.

℣ 17. On, com assò sia enaxí, doncs per raó de la amor falsa que hom ha a son parent, es hom per son parent ergullós si son parent es ric e poderós e honrat o ama hom e cobeeja[1] les riquèes daquell os confía hom en la riquea e en lo poder daquell; e si son parent es pobre o vil o aontat, adoncs fa a hom vergonya e volría hom que fos mort o que fos en loc que nol vis.[2] On, per totes estes raons e per moltes daltres, *Sènyer*, es hom desordonat en amar sos parents, e per la falsa amor que hom los[3] ha es hom occasió a ells com ells amen hom falsament e enganable. ℣ 18. Mas com los parents son amats per hom per la amor entellectual, adoncs ama hom que sos parents ajen vertuts, e lo remembrament remembra pus forment e lenteniment pus sutilment e la volentat pus ardentment en vertuts, que en les riquèes ni en les altres coses sensuals. On, per assò *Sènyer*, com hom ama sos parents per esta manera aital,[4] adoncs ama més hom sos parents que les riquèes daquells, e per assò ha hom en amar ells dreturer remembrament e enteniment e voler, e es hom a sos parents occasió com ajen a hom amor dreturera e acabada.

19. *Maravellós Senyor qui vivificats e multiplicats la amor del vostre servidor!* La .vj^a^. part es com los parents amen hom. On, deym que com hom es amat per sos parents sensualment e entellectualment, adoncs amen per la primera[5] entencio hom e amen sí meteys per la primera. On, aquesta amor aital dona significacio de passio, la qual passio es en lome amat per la segona entencio per so car la segona entencio es sobject a la primera qui significa accio. ℣ 20. La qual accio an los parents sobre lome amat per la segona entencio: car enaxí com lase per traginar el bou per arar ha passio, en axí es hom en molt gran passio per sos parents tot dia com amen hom per la segona entencio; car nit e dia demanen hom a esser servu e sots-

1. E, cobeseja.—2. J, uis mes.—3. E, lur.—4. A, daital.—5. segona.(?)

mès a totes lurs necessitats, el servici que volen dom es contra veritat e contra justicia e contra raó. On, si hom ha passio de servir altre per ordonada amor entellectual, doncs, quant més ha hom passio quan es sotsmès a homens qui amen hom per desordonada amor sensual e entellectual! ✠ 21. On com assò sia enaxí, e com sensualment sintam e entellectualment entenam que quax tots los homens[1] daquest mon amen lurs parents per esta manera, doncs, per que desija hom, *Sènyer*, ni vol aver molts parents qui ajen molts horaments? Car on hom pus es aparentat e on los parents pus son honrats, e pus fortment es hom pus encativat[2] e empresonat a esser lur servidor e lur procurador a mantenir e a salvar sos parents e les riquèes e ls honraments daquells. Mas com los parents benahuirats amen hom ordonadament per la amor entellectual, adoncs on més e pus honrats e pus rics son los parets dom, pus es hom amat e guardat e salvat per ells. On, com assò sia enaxí, doncs segons assò es significat que molt més val un parent pobre mesquí qui am hom vertuosament, que no fan molts parents rics honrats qui amen hom viciosament e falsa.

22. *Gloriós Senyor sobre totes glories qui sots consolacio de mes amors!* La .vij^a^. part se diu de la amor que hom ha a son vehy. On, deym que com hom ama son vey per la amor sensual tan solament e daquella amor se forma injuriós remembrament e enteniment e voler, adoncs se forma en la amor que hom ha a son vey la segona entencio, e la amor que hom ha a sí metex se forma en primera entencio. On, per assò se forma la amor falsa e enganable, per so com hom ama més lo camp o la vinya o la muller ol bou de son vey que no fa son vey. ✠ 23. On, com assò sia en axí, doncs tot lo pijor enemic que hom pot aver, *Sènyer*, en est mon, es vey qui per esta manera ama; car per so car los senys sensuals usen suvín de los bens de son vey,

1, E, los demes homens.—2. E, pus catiuat.

per assò nit e dia ha hom occasionat son voler com falsament isca dell[1] fals remembrament qui falsament remembra e de[2] fals enteniment qui falsament entén los bens de son vey. On, per assò es hom enganador e traydor e ladre e envejós e enemic de son vey, per lo qual desordonament que hom ha en amar son vey, es hom occasió a son vehy daver malvat e fals e injuriós e irós e impascient remembrament e enteniment e voler. ℣ 24. Mas com hom ama son vey per la amor entellectual ordonada e endressada[3] per ordonat remembrament e enteniment e voler, adoncs es hom amador leyal e vertader, e aitantes de vegades com hom usa, *Sènyer*, de los senys sensuals en los bens de son vey, daitantes de vegades es hom occassionat a aver dreturer e vertader e leyal remembrament e enteniment e voler. On, com los senys sensuals tan sovén e tan continuadament[4] senten los bens del vehy, doncs totes aquelles vegades son occasió los bens e les riquèes a hom com aja veritat e justicia e leyaltat e amor e totes les altres vertuts per ordonat remembrament e enteniment a voler.

25. *Oh vos, Sènyer Deus, qui los vostres amadors honrats e endressats e beneficiats!* La .viij^a^. part se diu de la amor qui es enfre senyor e son esclau. On, deym que si l senyor ama son esclau per la amor sensual sens lordonament de la amor entellectual, adoncs ama desordonat remembrament e enteniment e voler en amar son esclau: car enaxí com justicia es vertut qui forma al humà enteniment la amor qui deu esser enfre un hom e altre sens que la .j. no es per servitut sotsmès a laltre, enaxí, com la amor entellectual es ordonada en lo senyor qui ama son esclau, adoncs justicia afigura e forma al senyor la dreturera senyoría que ell ha sobre son esclau. On, en egual quantitat que lesclau es en servitut, segons aquella deu esser amat per la segona entencio. ℣ 26. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus*, car

1. E, dels.—2. E, del.—3. E, ordena e endressa.—4. E, continuament.

assò metex se seguex en lesclau; car segons lo preu que son senyor ha donat en ell e segons la messió que fa en ell, segons aquella messió e aquell preu es lesclau sotsmès e obligat a son senyor amar e servir.[1] On, sil senyor vol esser més[2] servit per son esclau que lesclau no es ubligat a ell a servir, e si lesclau vol esser pus franc que nos covè, adoncs se forma falsa amor enfre lo senyor e lesclau, la qual falsa amor dona molt gran passió e gran treball a cascú, e assò es per la presencia dels senys sensuals e entellectuals de cascú. ✠ 27. Car per so car los .v. senys sensuals del senyor volen esser servits més que nos covè per los .v. senys del esclau, e los .v. senys del esclau no volen tant servir com se covè los .v. senys del senyor, per assó es molt gran contrast e molt gran batalla enfre lo remembrament e lenteniment del senyor ab lo remembrament e lenteniment del esclau, e per assò, *Sènyer*, la volentat de cascú es la una contra la altra; car la .j. remembrament se contrarieja ab lautre e la .j. enteniment atretal es contrari al autre, per que les volentats convenen esser contraries la una a lautra. On, aquest contrast e aquesta batalla es la pijor que hom pusca aver en est mon.

28. *Excellent Senyor qui la mia entellectuitat as excellenciejada sobre la mia sensualitat!* La .ix.ª part se diu de la amor qui es enfre un hom estrany e altre. On, deym que aquesta estranyedat se departex en dues maneres: estranyedat sensual e estranyedat entellectual. Sensual es com la un home no sent lautre per negú dels senys sensuals; entellectual es com la un home no entellectueja altra per negú dels senys entellectuals. ✠ 29. On, com en Pere ab los senys sensuals sent en Guillem e ama aquell ab amor sensual, adoncs es en[3] Pere estrany a los senys entellectuals den Guillem en quant los senys entellectuals den Pere; e com en Pere ama en Guillem ab amor entellec-

1. E, a amar e a seruir.—2. E, uol mes esser.—3. A, aquel.

tual, adoncs ses entellectuitats son en en Guillem per so car sovín lo remembra e lentén e lama, e per la amor entellectual endressense ses sensualitats com senten en Guillem. On, per aquesta amor aital son los uns homens apariants[1] ab los altres e los uns venen[2] de terres estranyes a los altres. ✠ 30. *Dreturer Senyor!* Enaxí com als homens qui son en terra estranya es amor novella amar los homens e les custumes daquella terra e desamar los homens e les custumes daquella terra on es nat e nudrit, enaxí es cosa estranya a la ánima amar més lo cors que sí metexa, e amar més los plaers els delits del cors que los seus meteys, e amar més mal que bé: car enaxí com a animal racional es donada e apropriada racionalitat, enaxí es cosa estranya a ánima amar peccat e amar més mal que bé e amar més lo cors que sí metexa. On, com assò sia enaxí, doncs per semblant manera es molt gran estranyedat en lo remembrament qui més membra[3] e en lenteniment qui més entén e en la volentat qui més ama aquest mon que lautre, com sia cosa que la final raó per que hom es creat, es per tal que per benahuirada benahuiransa posseesca gloria perdurable en lautre seggle en presencia de son misericordiós Deu.

1. J, aparejans.—2. E, uinen.—3. E, remembra.

¶ CAP. 306. *Com es tractat de la amor que hom ha a sí metex.*

DEUS *creador de totes creatures, gloria de totes glories, vertut de totes vertuts!* Qui vol conèxer ni saber la amor que ha a sí metex qual es ni per que es, cové que encerc la dita amor ab les .iij. vertuts de la ánima en les .iij. termenacions damor, lo qual encercament damor cové esser fet, *Sènyer,* sensualment e entellectualment per tal que hom aja conexensa de la amor que hom ha a sí metex si es sensual o entellectual, ni per qual amor hom ama més sí metex,[1] o per la amor sensual o per la amor entellectual. ✠ 2. On, com assò sia enaxí, doncs cové que hom fassa aquest encercament en .viij. coses: la primera es en la natura sensual, segona es en la contraria natura de la sensual natura, tersa en[2] natura sensual a son pruxme, quarta es en la contraria natura a son pruxme, quinta es en la natura de la racional potencia, sexta es en la natura racional de son pruxme, setena es en la vostra gloriosa essencia divina, huytena es en la vostra sanctificada[3] natura humana. ✠ 3. *Graciós Deus!* Enaxí com lo mirall demostra e representa la figura qui es corporal, enaxí com hom met dintre sa memoria e son enteniment e son voler les .viij. coses damundites, adoncs afiguren e demostren, *Sènyer,* les .viij. coses a la ánima, membrant e entenent e volent aquelles, si lome es amador de sí metex o no, ne si samen sensualment o entellectual, ni segons qual amor sama més o menys, ni qual es la final raó per que sama os desama. On, totes aquestes coses son significades al humà en-

1. A, meteys.—2. E, es en.—2. J, santissima.

teniment per los significats sensuals o entellectuals, lo qual enteniment reeb los significats ab que lo remembrament sia aparellat e endressat a membrar e la volentat a voler.

4. *Oh vos, Senyor, qui sots esperansa de la mia ánima e sots amor del meu cor!* La primera part se diu de la amor sensual. On, deym que com hom remembra e entén e vol les coses qui son necessaries al cors, adoncs es significat al humà enteniment que la ánima ama lo cors per so car remembra e entén e vol les coses a ell necessaries. On, com home sia compost dánima e de cors, e com la ánima ama les coses sensuals qui son necessaries al cors, adoncs es lome amador de son esser metex. ✠ 5. *Honrat Senyor!* Com lo cors ha mester alcuna cosa sensual per tal que pusca satisfer als senys sensuals e a la potencia vejetable e a la potencia sentitiva, si tant es que la ánima aquella cosa necessaria remembre e entena e ama, adoncs es la amor en actu; mas si lo cors ha necessitat dalcuna o dalcunes[1] de les coses sensuals e la ánima aquelles coses necessaries no remembra ni entén ni ama, adoncs la amor està en lo terme mijà. ✠ 6. La raó per ques diu, *Sènyer,* que la amor está en lo terme mijá es per so car no es de tot en tot en potencia ni en actu; car jassía assò que la ánima no remembre ni entena ni no am les coses necessaries per so car ha a tractar daltres coses entellectuals necessaries a la ánima, per tot assò nos seguex que de tot en tot sia privada amor en la ánima e no sia amant lo cors, car aparellada e endressada es que en son temps aurà membrament e enteniment e voler de so qui es al cors necessari; e so per que la amor no es en actu de tot en tot, es car la ánima no tracta en aquell temps, membrant ni entenent ni volent, de les coses corporals.

7. *Senyor graciós qui de novells pensaments endressats lenteniment del vostre servidor!* Enaxí com es alcuna des-

1. E, o alcunes.

conveniencia enfre enteniment e paraula com hom diu: home mort o paret vol càer o vos avets ulls, enaxí ha alcuna conveniencia per contrari seny enfre actu e potencia en formar la tersa figura damor que no sia en los estrems de actu e de potencia, e sia en lo mig terme on sia formada la tersa figura damor la qual sia enfre actualitat e potencia. ✠ 8. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com sensualment[1] de blancor e de negror senjenra es compòn la tersa color, so es vermellor o verdor, enaxí, *Sènyer*, de potencia e de actu qui son dues figures damor, se compòn la tersa figura damor, e tota esta diversitat de la tersa figura damor se forma per so car sa forma priva en les coses qui son de tot en tot en actu e en les coses qui son de tot en tot en potencia. On, enaxí com la substancia incorporal es invisible[2] als ulls corporals en lo cors animat e es vista ab los ulls esperituals per lenteniment, enaxí la tersa figura damor es invisible en la cosa qui es de tot en tot simplement en potencia o en actu e es vista entelletualment per natura potencial qui ha proprietat com esdevenga per ella la cosa actual. ✠ 9. On, com hom ama sí metex en alcuna cosa sensual e la ánima membra e entén e vol aquella cosa, adoncs se muda lo ters terme damor en la actualitat qui es la primera terminacio e figura damor, e com la ánima membra e entén e desama alcuna cosa sensual la qual dabans era amada, adoncs la tercera forma damor se muda en la fí, so es la potencia qui es lestrem terme e figura damor, e priva la amor de la primera terminacio e priva del terme mijà. On, com la amor ses mudada en la potencia per volentat qui desama la cosa sensual, adoncs es significat a home que no ama sí metex en la cosa sensual a ell necessaria.

10. *Ah Senyor molt digne de tota reverencia e honor!* La segona part se diu de la amor qui es contraria a la na-

1. E, sensualitat.—2. E, inuesibla *(passim)*.

tura sensual. On, deym que si la natura sensual se mou a alcuns plaers per vista o per oyr o per odorar o per gustar o per sentir, si la ánima remembra e entén en aquells delits quel cors ama peccat,[1] e la voluntat desama aquells delits e ama abstinencia e paciencia e continencia e dretura e les altres vertuts, adoncs ama la ánima contra la natura sensual, la qual amor ha la ánima a sí metexa: on, amant la ánima sí metexa ama hom sí metex. ✠ 11. Car en so que per continencia e per affliccio e per penitencia[2] e per abstinencia e per justicia e per paciencia esdevé hom vertuós, e per so car per vèer o oyr o odorar o gustar o palpar injuriosament e errantment[3] hom esdevé viciós, per assò, *Sènyer*, ama hom sí metex com ab la racional potencia contrasta hom a la potencia sentitiva e no ama hom seguir los desigs que la sensitiva dona, e obeex hom als consells que son donats e manats per la racional potencia. ✠ 12. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com es possíbol cosa al home que sia amador de sí metex amant al cors les coses que li son necessaries, enaxí es a ell possíbol cosa que am sí metex amant les coses a la ánima necessaries, e car lo cors moltes de vegades ama naturalment alcunes coses sensuals e la ánima no pot consentir a aquelles coses a donar al cors sens culpa e peccat, per assò ama hom sí metex com la ánima es contraria a la amor sensual viciosament amada per la natura de la potencia sensitiva.

13. *Ah Senyor dins lo qual totes coses son compreses e termenades!* La tersa part se diu de la altra amor sensual. On, deym que com en Pere remembra e entén e ama les coses sensuals qui son necessaries an Guillem, adoncs ama en Pere sí metex[4] amant en Guillem, la qual amor es en lo terme mijà; car com en Pere ama que en Guillem aja que menjar e que vestir e que sia satisfet a sa necessitat e fa almoyna a aquell de so que ha mester, adoncs en Pere no

1. E, nul peccat.—2. E, penetencia *(passim)*.—3. A,J, encontinent.—4. A, manca *sí metex*.

membra ni entén ni vol en sí metex, ans membra e entén e vol en en Guillem, e per so com ha bona amor e ordonada an Guillem ix daquella amor altra amor, la qual amor es la amor que en Pere ha a sí metex feent coses que li son meritories. ℣ 14. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car encontinent que en Pere ama e fa almoyna an Guillem e ama en Guillem, per la primera entencio, aitantost comensa a pendre figura en lo terme mijà la amor que en Pere ha a sí metex; car impossíbol cosa es que en Pere am en Guillem per bona entencio que sia privada amor den Pere a amar sí metex; car si assò no fos axí impossíbol e fos cosa possíbol, doncs aitàn[1] luny fora la amor que en Pere ha a sí metex potencialment com fa bones obres, com la amor que ha a sí metex potencialment com fa males obres; e sí assó fos axí, doncs en Pere per fer almoyna ni per amar en Guillem no fora guaardonat per vos, e si no ho fos no forets vos dreturer jutge, e assò es cosa impossíbol. ℣ 15. *Eternal Senyor!* Enaxí com superficients es object a calor e object no es vist per los ulls corporals e es vist per los ulls espirituals, enaxí la amor que en Pere ha a sí metex com ama en Guillem, no es vista en la actualitat del remembrament qui remembra ni del entenimen qui entén ni de la volentat qui vol en Guillem. On, enaxí com corporalment la superficients es mijà enfre color e materia, enaxí està la amor que en Pere ha a sí metex en lo terme mijà com ama son pruxme aitant com sí metex. On, enaxí com hom per color entén superficients e superficients per materia, en axí en Pere per la amor que ha an Guillem se muda a entendre e a conèxer la amor que ha a sí metex amant son pruxme.

16. *Savi Senyor en totes savièes, poderós en tots poders!* La quarta part se diu de la contrarietat de la potencia sentitiva de son pruxme. On, deym que com hom ama tant

1. E, aytant.

son pruxme en les coses entellectuals, que adoncs sesforsa[1] que li mortific les sensualitats qui li son occasió de peccats el fan errar per alcú o alcuns dels senys sensuals; e com hom ama son pruxme per esta manera, adoncs es hom amador de sí metex. ✠ 17. Car com hom remembra e entén los falliments de son pruxme e la volentat desama aquells falliments e vol que en vertuts se pervertesquen e per assò remembra hom e entén e vol com son pruxme fassa dejunis e afliccions e satisfassa als ulls làgremes e plors e al cor suspirs e amors, adoncs es hom amant sí metex; car de tota aquesta amor que hom ha a son pruxme ha hom mèrit, jassía assò que la amor que hom ha a sí metex no sia afigurada en la actualitat ni en la potencia e sia afigurada en lo terme mijà. ✠ 18. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car per assò avets volgut que sien prínceps e clergues qui mortifiquen a nosaltres les nostres sensualitats per tal que ells ajen occasió damar sí meteis; car aitant com los prínceps tenen justicia, aitant mortifiquen a lur poble lurs sensualitats que no fassen peccat, e aitant com los clergues preíquen nosaltres e aitant com ells mortifiquen lur carn per donar exempli a nosaltres, daitant donen a nosaltres occasió com mortifiquem nostres sensualitats. Mas car los malvats prínceps no tenen justicia els malvats clergues díen so que no fan e fan so que no díen, e car nosaltres alargam nostres sensualitats per exempli del alargament que ells fan de les lurs sensualitats, per assò no amen nosaltres, e per so com priva en ells la amor que no an a lur pruxme son desamadors de sí meteis, la qual amor va per la tersa figura damor.

19. *Ah Senyor qui sots secret de mos secrets e qui sots cumpliment de mos cumpliments!*[2] La quinta raó se diu de la amor quis forma per la natura de la potencia racional. On, deym que com hom ama la natura de la racional potencia,

1. A, se forsa: J, se fassa.—2. E, enamoramens.

adoncs remembra e entén e ama dretura misericordia humilitat lealtat veritat e les altres vertuts; car natural cosa es que la racional potencia form totes estes vertuts en la memoria qui la remembra e en lo enteniment qui la entén e en la volentat qui la ama. On, com assò sia en axí, doncs per aquesta manera aital es hom amador de sí metex, car qui vertuts ama sí metex ama. ✠ 20. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus gloriós:* car qui ama la racional potencia, sí metex ama; car amant la potencia racional sotsmet hom la vegetable e la sensitiva e la ymaginativa e la mutiva a la racional, e per so car hom la fa dona de totes les potencies, la racional fa a la memoria membrar e al enteniment entendre e a la volentat voler les coses qui son a les sensualitats e a les entellectuitats necessaries, e per esta accio aital que la racional ha, es hom amador de sí metex. ✠ 21. Mas com los homens peccadors fan dona la sensitiva de la racional per so com amen més los plaers sensuals que les vertuts entellectuals, per assò la racional potencia no pot formar vertuts en la memoria ni en lenteniment ni en la volentat per so car la sensitiva hi ha formats vicis e peccats: on, per assò es hom desamant sí metex com hom sotsmet la racional potencia a la sensitiva e cuidas hom que am sí metex[1] com es amador dels delits sensuals. On, aquesta desamor que hom ha a sí metex va per la segona termenacio e per la tersa figura.

22. *Ah Sènyer Deus qui multiplicats ma consciencia per tal que la mia ánima sia purificada de sos greus falliments!* [La] .vj.ª part se diu de la amor que hom ha a la racional potencia de son pruxme. On, deym que com hom ama tant son pruxme que vol remembrar e entendre com endrès lo remembrament e lenteniment el voler de son pruxme, adoncs ama hom la racional potencia de son pruxme, e per la amor que hom ha a son pruxme, ama hom sí metex; car

1. A, meteys.

dementre que hom ama vertuts en son pruxme, es hom amador de vertuts en sí metex. Mas es la amor que hom ha a sí metex e a son pruxme different en aitant, so es a saber, que la amor que hom ha a sí metex per la manera damundita va per la segona terminacio e per la tercera figura, e la amor que hom ha a son pruxme se forma en la primera terminacio e en la primera figura. ℣ 23. On, so per ques diu que la amor que hom ha a son pruxme va per la primera terminacio e per la primera figura, es per so com en la memoria no ha altre remembrament ni en lenteniment no ha altra conexensa ni en la volentat no ha altre voler actualment mas lo remembrament e la conexensa e la volentat que hom ha en amar son pruxme adoncs com hom àls no remembra ni vol. Mas lo ordonament e lendressament del remembrament e lenteniment el voler de son pruxme, e la raó per ques diu, *Sènyer,* que la amor que hom ha a sí metex com hom ama son pruxme va per la segona terminacio e per la .iij.ª figura, es per so car la amor que hom ha a sí metex es en la substancia de la ánima actualment e es privada en actualitat en la memoria e en lo enteniment e en la volentat, e està en totes .iij. les vertuts potencialment. ℣ 24. On, com assò sia enaxí que hom amant les vertuts de son pruxme sia amant sí metex, doncs aitant com majors e pus nobles vertuts hom remembra e entén e ama en son pruxme, aitant més ama hom sí metex. On, com hom pusca, *Sènyer,* tantes vertuts e tan glorioses remembrar e entendre e voler de la vostra gloriosa natura humana e de nostra dona Sancta María verge gloriosa misericordiosa e de los angels e dels sants de gloria, doncs qui vol amar sí metex, sia membrant e entenent e volent en les vertuts de los sants de gloria.

25. *Senyor humil sobre tota humilitat, piadós*[1] *Senyor ple de tota pietat!* Setena part se diu de la amor que hom ha a

1. E, poderos.

sí metex amant vostra gloriosa deitat. On, deym que com hom remembra e entén e ama vostra deitat gloriosa, adoncs remembra hom e entén e ama vostra infinitat, vostra vida, vostra eternitat, vostre poder, vostra saviea, vostra amor, e les altres vostres vertuts e qualitats: on, per aquesta amor que hom a ha vostres vertuts e qualitats ama hom, *Sènyer*, sí metex. Mas la amor que hom ha a sí metex per esta manera, es formada dintre en la ánima entellectualment, axí com lòs es format sensualment dintre la carn; e car la amor que hom ha a sí metex amant vos no es formada en la memoria ni en lo enteniment ni en la volentat adoncs com vos remembra e entén e ama, per assò es la amor en la segona termenacio formada en la tersa figura per la composicio de la actualitat e de la potencia. ℣ 26. On, per so com lo cors dome es en est mon corrumput per peccat e car la sua forma se corromp e no es glorificada, per assò, *Sènyer*, lo cors no pot esser sobject a la ánima com en .j. temps sia remembrant e entenent e volent vostra gloriosa essencia e sí metexa. On, per assò, *Sènyer*, com lo cors no pot a tant bastar, per assò se forma la amor que la ánima ha a vos[1] en la actualitat qui es la primera terminacio e formas en la primera forma, so es la actualitat, e formas dintre en la ánima en la segona termenacio qui es la tersa figura composta de la actualitat qui es dintre en la ánima on la amor es afigurada e en la potencia de la memoria e del enteniment e de la volentat en[2] la amor que hom ha a sí metex actualment es privada. ℣ 27. *Vertuosa sancta deitat gloriosa!* Com tantes sien e tan grans e tan nobles vostres excellents vertuts e qualitats essencials glorioses, e com hom sia poderós damar sí metex amant vostres vertuts e vostres qualitats, e com hom tant vos pusca membrar e entendre e amar, doncs aitant com hom pot contemplar e fruír en vostres qualitats, aitant pot hom amar sí metex

1. E, a nos(?).—2. on(?).

amant vostra excellent essencia divina perdurable. On, com assò sia enaxí, doncs, que fan les gents ni per que vaga ni cessa lur remembrament de vos a remembrar ni lur enteniment de vos a entendre ni lur volentat de vos a amar!

28. *Ah Senyor al qual van e estàn los meus pensaments e les mies amors!* La .viij.ª part se diu de la amor que hom ha a sí metex com hom ama la vostra gloriosa humanitat. On, deym que com hom remembra e entén e ama la vostra beneyta humanitat, adoncs reeb la ánima tanta damor en son remembrar e entendre e voler, que dintre e defora es tota plena damor; car tant es gran vertut e gran gracia remembrar e entendre e voler vostra humanitat, que enaxí com per tot lo cors es materia e forma, enaxí per tota la substancia de la ánima e per totes tres les vertuts es amor. ✠ 29. On, com la bonahuirada ánima, *Sènyer,* remembra e entén e ama tan fort e tan ferventment e tan suvín los honraments de vostra humanitat vertuosa, qui per honrar ella vol quel cors sospir e plor e que do laors als infeels de vostra humanitat e no dupte[1] mort ni treballs ni passions, adoncs ama la ánima tant lo cors e sí metexa, que per null altre remembrament ni enteniment ni voler nos poría més amar. On, com assò sia enaxí e com tants sien los infeels[2] qui la vostra humanitat santa no honren, e com tants sien los crestians qui a ells la vostra humanitat no loen, doncs per assò es significat que molta es la amor qui priva en lo remembrament e en lo enteniment e en lo voler dels catòlics qui per vostra humanitat gloriosa son tan benificiats e exalsats e honrats e amats. ✠ 30. On, com lo vostre servidor sia, *Sènyer,* tan corrumput e tan enculpat per peccat que no sia digne de amar vostra sancta humanitat gloriosa, clamaus mercè que per so car la vostra humanitat sancta es digna de esser amada e loada e adorada per totes crea-

1. E, dubte.—2. A, los crestians *(tatxat)* infeels: J, los crestians e infeels.

tures, que vos donets gracia al vostre servidor com am vostra gloriosa humanitat tan fortment e tan continuament, que sa ánima no cés de remembrar e entendre e voler los honraments que[1] pertanyen a la vostra benahuirada humanitat, benahuirada sobre totes benahuirances per so car es unida ab la gloriosa essencia divina.

¶ CAP. 307. *Com home ama son amic.*

OH *Deus amorós amador dels vostres amadors! A vos sien glories e honors.* Com hom sia, *Sènyer,* compost de natura sensual e entellectual, doncs qui vol amar son amic acabadament, cové que lam en la sensual natura e en la entellectual, la qual amor cové que hom aja a son amic[2] en vos e per vos remembrant e entenent e amant lamat per amor de vos. ✠ 2. *Gloriós Senyor!* Com lamat es vertaderament amat per lamic, adoncs[3] los senys sensuals de lamic son servidors dels senys sensuals del amat, e los senys entellectuals del amat son servits e amats per los senys entellectuals del amic; car com lamic ama lamat, la memoria remembra e lenteniment entén e la volentat vol les coses necessaries e plaents a lamat. Mas tota[4] aquesta amor cové que sia ordonada e endressada per ordonat remembrament e enteniment e voler en vos a servir e a loar e a honrar e obeyr. ✠ 3. Car si lamic, *Sènyer,* no amava primerament vos, nos puría formar ni afigurar en lo amant[5] vera amor, ni lamat no puría esser amat vertaderament. Mas com lamat ama vos enans e més que nulla autra cosa, adoncs se formen e safiguren .ix. coses enfre les altres en la memoria e en lenteniment e en la

1. A, que tan pertaynen.—2. A,J, a amic seu.—3. A, doncs.—4. A,J, a tota.—5. E, en lamat.

volentat del amic per les quals coses lamic ama son amat vertaderament e acabada, les quals coses son dretura, misericordia, veritat, poder, humilitat, acabament, temps, amat per lamic so que ama son amat, amant lamic cell qui ama son amat.[1]

4. *Dreturer Senyor en totes coses, graciós en totes gracies!* La primera raó se diu de dretura. On, deym que enaxí com sensualment hom devalla del subirà escaló al jusà, enaxí entellectualment entenem que qui vol amar son amic, primerament cové que am vos membrant e entenent e volent, e com aurà amat vos, adoncs amarà dretura; car tot home qui vos sia amant cové de necessitat que am dretura. On, com la dretura se será formada en son remembrament e en son enteniment e en son voler, adoncs la ánima membrarà e entendrà e volrà lamat dreturerament. ✠ 5. On, com assò sia, *Sènyer*, enaxí, doncs per assò es lamat amat per lamic com la ánima dreturerament remembra e entén e ama en lamat dretura; e com lamic membra e entén dreturerament en lamat alcuna injuria e alcún vici, adoncs la volentat del amic desama dreturerament lo vici e la injuria qui es en lo amat. On, per so car la volentat dretament ama lamat, vol privar lo vici e la injuria del amat, per tal car vol en lamat dretura e privacio de injuria. ✠ 6. Mas com lamic ama lamat seu[2] e no es amant en vos, adoncs, *Sènyer*, la amor que ha lamic a lamat es falsa e corrumpuda, car null amic no pot esser vertader si vos no ama vertaderament; car per so car tota ánima es injuriosa qui no ama son creador, per so son remembrar e son entendre e son voler no pot esser dreturer en amar lamat, e per la privacio de dretura formas en ella injuria, e per la injuria formada en lo remembrament e lenteniment el voler del amic afiguras de falsa amor lamic a amar son amat. On,

1. A, J, manca: *amant lamic cell qui ama son amat:* M, *amor erga id quòd amat suus amicus, et amor erga amantes suum amicum.*—2. E, son amat.

com assó sia enaxí, doncs per assò es significat que lamic injuriós es més enemic que amic.

7. *Misericordiós Senyor ple de tota misericordia e de mercè!* La segona raó se diu de misericordia. On, deym que qui vol amar vertaderament ni acabada son amat, cové que primerament afigur e forme en son remembrar e en son entendre e en son voler misericordia, la qual misericordia pren per hàbit forma e figura en lo remembrament e en lo enteniment e en la volentat del amic com lamic primerament vos remembra e entén e ama; car tant es gran, *Sènyer,* la vostra dousa misericordia, que tot hom qui sia vos membrant e entenent e volent ama misericordia, e tot hom qui ama misericordia es amant vos, e tot hom qui am[1] vos e misericordia, ama son amat misericordiosament. ✠ 8. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car per so car lamic ama son amat per la manera damundita adoncs com lamat ha necessaries en alcunes coses, adoncs lamic ha misericordia e pietat a son amat, e si lamat fa alcún falliment contra lamic, adoncs lamic ha misericordia de son amat; car tant es embegut e comprès de misericordia lamic qui en vos ama misericordia, que tot son remembrament membra e tot son enteniment entén e tot son voler vol misericordia. On, per assò lamat en qual que cosas sia, en tot atroba misericordia ab son amic. ✠ 9. Mas com lamic no ama, *Sènyer,* vos e ama lamat, adoncs ha la sua ánima fals remembrament en remembrar lamat e fals enteniment en entendre lamat e fals voler en amar lamat; e com lo amat ha mester misericordia de lamic, lamic qui no ha remembrament ni enteniment ni voler misericordiós ni vertader, no es misericordiós a lamat, car null remembrament no pot esser misericordiós qui en vos misericordia no remembra, ni null enteniment no pot aver misericordia qui en vos misericordia no entén, ni null voler no pot amar mise-

1. E, ama.

ricordia qui en vos misericordia no ama: on, per esta manera son los amats enganats e decebuts per los amants en so ques confíen en lur misericordia a lurs necessitats e en ells gens non troben.[1]

10. *Vertader Senyor en totes veritats, poderós Senyor en totes forses!* La tersa raó se diu de veritat. On, deym que qui vol amar acabadament son amat, cové primerament[2] que en làbit de son remembrament e enteniment e voler meta veritat membrant e entenent e volent vostra veritat; car com la ánima es membrant e entenent e amant vostra veritat, adoncs pren e reeb àbit de veritat en son remembrar e en son entendre e en son voler, per la qual veritat ama lamic son amat vertaderament ab vertader remembrament e enteniment e voler. ℣ 11. On, beneyt siats vos, *Sènyer:* car tant[3] es en gran veritat la ánima qui en vos veritat remembra e entén e ama, que per aquella veritat se forma tan gran veritat en ella a amar son amat, que per nulla falsa figura damor ni per nulla falsetat la ánima del amat nos vens en remembrar ni en entendre ni en amar lamat: on, per assò lamat es vertaderament ajudat e endressat e mantengut e guardat per lamic. On, com assò sia enaxí, doncs benahuirat es lamic qui per esta manera ama son amat, e bonahuirat es lamat qui per aital amic es amat. ℣ 12. Mas com lo malvat peccador, *Sènyer*, ama son amat sens que no es amant[4] en vos, adoncs priva son remembrament e son enteniment e son voler de veritat, per la qual privacio es en hàbit falsetat en son remembrament e en son enteniment e en son voler: on, per assò es lamat amat falsament per lamant; e car tants sien los amadors qui amen falsament e com tan pocs sien los amadors qui amen vertaderament, per assò es significat al humà enteniment que pocs son los homens qui amen vos vertaderament; car si més fossen los homens qui vos amen vertade-

1. E, atroben.—2. A, que primerament.—3. A, quant.—4. E, amat.

rament que cells qui vos amen falsament, foren més los amats vertaderament que los homens amats falsament.

13. *Poderós Senyor a multiplicar e a fortificar mos amorosos remembraments!* La quarta raó se diu de poder. On, deym que qui vol amar son amic cové que sia membrant e entenent e amant lo vostre maravellós poder per tal que la sua ánima aja en àbit poderós remembrament e enteniment e voler, per lo qual poderós remembrament e enteniment e voler lamic pusca amar poderosament lamat membrat e entès e volgut poderosament; car tant reeb la ánima gran poder en son remembrar e entendre e voler com vos remembra e entén e ama, que per aquell gran poder que reeb en hàbit en vos a membrar e a entendre e a voler, ha molt gran poder de remembrar e entendre e voler son amat. ✠ 14. On, com assò sia enaxí, e com los jueus els sarrayns els altres infeels sien nostres pruxmes en especia humana, si eren amats, *Sènyer*, per los crestians ab poderós remembrament e enteniment e voler, seríen preicats e endressats per ells, e lur remembrar e entendre e voler nos vensría per lo frèvol remembrament e enteniment e voler dels infeels qui menassen ab mort sensual per la qual pervé hom a vida entellectual eternal; car en so que lo poder qui es en la ánima afigurat per membrar e entendre e voler lo vostre poder, es pus forts que lo poder qui es en la ánima frèvol per so car ublida e innora e no ama vostre poder, per assò es leugera cosa de forsar e de costrènyer lo poder dels infeels ab lo poder dels feels. ✠ 15. *Gloriós Senyor!* Enaxí com sensualment la potencia vejetable es occasió al cors que sia forts e vigorós com ella está atempradament e ordonada, enaxí la forsa que la ánima reeb en son remembrar[1] e entendre e voler vos es entellectualment occasió com aja vigorós e forts remembrament e enteniment e voler a son amat. On, com assò sia enaxí, doncs

1. A,J, remembrament.

qui vol amar vigorosament ni fortment son amat, aja vigorós e forts remembrament e enteniment e voler en lo poder qui ha creat en home potencialment vigorós remembrament e enteniment e voler, e dona a hom franc arbitre com hom sia poderós daver en actu tota aquella vigoría potencial qui pot esser en lo remembrament e en lo enteniment e en la volentat actual.

16. *Misericordiós Senyor ple de pietat e de mercè!* La quinta raó se diu de humilitat. On, deym que qui vol amar son amic cové que sia remembrant e entenent e volent en vos, per tal que la humilitat qui es en vos form e afigur humilitat en lo remembrament e en lo enteniment e en lo voler del amic qui vol amar lamat; car tant es gran la humilitat gloriosa qui es en vos, *Sènyer Deus*, que tota ánima fa esser humil qui en vos sia membrant e entenent e volent. ✠ 17. On, com assò sia enaxí, doncs benahuirat es lamic qui ama lamat ab homil remembrament e enteniment e voler, e benahuirat es lamat qui es amat per humil remembrament e enteniment e voler; car tant es vertuosa cosa, *Sènyer*, humilitat en memoria e en enteniment e en voler, que les altres vertuts fa esser remembrades e enteses e volgudes, per les quals vertuts es benahuirat qui es amat per elles. ✠ 18. Mas com lamic ama son amat sens que no es humil en son remembrar ni en son entendre ni en son voler, adoncs es format e afigurat ergull en lo remembrament e en lo enteniment e en lo voler del amic, per lo qual ergull es occasionat lamat com aja ergullós e impacient remembrament e enteniment e voler en vés[1] son amic: car enaxí com es molt gran concordament de pau enfre lamic e lamat com ha en lo remembrament e en lo enteniment e en lo voler del amic humilitat, enaxí ha molt gran treball e molt gran occasió de mal e de impaciencia en lo remembrament e en lenteniment e voler del amat com es amat

1. E, uert *(passim)*.

per ánima ergullosa en son remembrar e en son entendre e en son voler: car enaxí com sensualment .j. cors sengenra es forma daltre, enaxí entellectualment .j. remembrament ergullós ne forma altre ergullós; e assò metex es del enteniment e del voler.

19. *Acabat Senyor en tots acabaments!* La .vj.ª raó se diu dacabament. On, deym que qui vol amar acabadament son bon amat, cové que hom primerament sia remembrant e entenent e amant vos per tal que acabament se form es afigur en son remembrar e en son entendre e en son voler; car tant es acabat lo remembrament e lenteniment el voler, que pren e reeb hàbit dacabament per vos esser remembrat e entès e amat, que tot so que en lamat la ánima del amic membra e entén e ama, es remembrat e entès e volgut acabadament. ℣ 20. On, com assò sia, *Sènyer*, enaxí, doncs tot hom qui sia amant son amic[1] per esta manera, ama acabadament e fermament, e sa amor nos camía nis mou nis corromp en vés son amat, per que lamat es bonahuirat com per tal[2] amic es amat; car tot lo major tresor que hom pot aver en est mon, es, *Sènyer*, amic qui am son amic ab remembrament e enteniment e voler acabat per lacabament que ha reebut en vos a membrar e a entedre e a voler; car amic qui sia acabat en son remembrar e entendre e voler, es tresor de son amat en tots acabaments e en totes necessitats qui sien mester a lamat. On, com assò sia enaxí, doncs benahuirats son aquells qui per aitals amics volen esser amats. ℣ 21. Mas com lamic ama lamat sens que son remembrament[3] e son entendre e son voler no ha presa forma ni figura en acabament reebut per vos a esser membrat e entès e amat, adoncs lamic ama son amat ab[4] defallent remembrament e enteniment e voler, per lo qual defalliment es la amor que lamic ha a lamat alterable e movable e de poca fervor e de poca quantitat. On, per

1. E, amat.—2. E, aytal.—3. E, remembrar.—4. A, ad.

assò son los homens amats falsament per los homens qui amen ab defallent remembrament e enteniment e voler, e per assò, *Sènyer*, com los amats son amats per esta manera, com savé a vegades que lamat ha en vés son amic alcú defallent remembrament e enteniment e voler, encontinent sesdevé lamic enemic per lo defallent remembrament e enteniment e voler qui prenen forma del defallent remembrament e enteniment e voler del amat.

22. *Creador Senyor de temps e de totes coses qui son en temps!* La .vij.ª raó se diu de temps. On, deym que qui vol amar son amat, que am vos en la primera e en la mijana terminacio damor; car si la memoria e lenteniment e la volentat no pren hàbit damar vos en les .ij. terminacions damundites, impossíbol cosa es que hom pusca aver hàbit damar son amat en tots temps. ℣ 23. Mas com bom ha pres hàbit damar vos, *Sènyer*, en tots temps, adoncs la amor que hom ha en amar vos forma e afigura hàbit damor en lo remembrament e en lo enteniment e en lo voler que hom ha a son amic.[1] On, per assò es lamic amant lamat en tots temps per diverses figures damor, per justicia o per misericordia o per paciencia o per donar o per prestar o per ajudar o per loar o per endressar o per castigar, e per les altres maneres dest semblant; e aitantes com de figures[2] més e pus sovín se formen e safiguren entellectualment en lo remembrament e enteniment e voler del amant, daitant es pus fortment lamat amat per son amic e daitant es significat al humà enteniment que vos sots amat per lamic qui ama son amat. ℣ 24. Mas com lamic ama, *Sènyer*, lamat sens que no ama vos continuadament per la primera e per la mijana terminacio damor, adoncs lamat no es amat per son amic en tots temps, e si es amat en una cosa nou es en altra: on, per assò lamor que lamant ha a lamat es alterable e camiable e sovén es en privacio, e segons que

1. E, amat.—2. E, com de estes figures.

savé es la amor gran o poca. On, enaxí com temps seguex, *Sènyer*, lo moviment on[1] lo temps es engenrat e lo moviment seguex lo temps, enaxí la amor que lamic ha a lamat seguex alteracio e corrupcio, e la alteracio e la corrupcio seguex la dita amor: on, per assò se seguex que los homens en un temps son amats e en altre desamats.

25. *Amador Senyor dels vostres amadors, honrador Senyor dels vostres honradors!*[2] La .viij.ª raó damor se diu de la amor que ha lamant a la cosa amada per son amat. On, deym que qui vol amar son amat per esta manera, primerament cové que hom enamor sa ánima de vos e en vos; car com la ánima del amic ama, *Senyor*, vos, adoncs ama dretureramen e misericordiosament e vertaderament e vertuosament la cosa qui es amada per son amic.[3] ℣ 26. On, beneyta, sia, *Sènyer*, la vostra amor gloriosa: car enaxí com sensualment se forma e safigura lo cors del home dels .iiij. elements, enaxí entellectualment se forma aquesta amor vertuosa de .iiij. amors, les quals son la amor que ha lamic a vos e la amor que ha a lamat e la amor que lamat ha a la cosa amada per son amic e la amor que lamic ha a la cosa amada per son amat. On, enaxí com lo cors del home no puría reebre forma sensual sens los .iiij. elements, enaxí aquesta amor no puría reebre forma entellectual sens les .iiij. figures damor damundites. ℣ 27. Mas com lamic ama la cosa qui es amada per son amat sens que lamic no ama vos, adoncs la amor que lamic ha a son amat per so car ama so que ell ama, es falsa amor; car pus que lamic no ama vos, no pot dretureramen ni vertadera amar son amat en la cosa amada per lamic e lamat: car axí com la ánima del amic ha injuriós remembramen en ublidar vos e ha injuriós enteniment en innorar vos e ha injuriosa volentat en no amar vos, enaxí ha falsa memoria e enteniment e voler en amar la cosa que son amat ama.

1. E, en.—2. E, honramens.—3. E, amat.

28. *Oh vos, Sènyer Deus, qui sots amador de vera amor e de vera valor!* La .ix.ª raó se diu de la amor que lamic [ha] a aquells qui amen son amat. On, deym que qui vol amar son amat en amar en aquells per los quals es amat son amat, cové que primerament enamor de vos son remembrament e son enteniment e son voler: car enaxí com hom no pot amar lamat si no ama aquells qui lamat amen, enaxí hom no pot amar son amat en aquells qui lamen sens ánima qui sia enamorada en son remembrar e en son entendre e en son voler del creador de sa memoria e de son enteniment e de son voler. ℟ 29. On, com molt home sia amat, *Sènyer,* per altre falsament e enganable, per assò aquell qui vol amar son amat en aquells qui lamen, cové que am primerament vos, per tal que la amor que ha a vos lendrès a amar los amadors de son amat; car si hom no amava los falsos amadors de son amat, hom no sería a son amat vertader amador, e cuidaría amar e desamaría avent bona entencio: car enaxí com lome cech es desendressat en son anar per privacio[1] de sa vista, enaxí, *Sènyer,* es desendressat hom a amar los amadors de son amat com hom no es vostre leyal amador. ℟ 30. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car molt fals amic ama axí falsament los falsos amadors de son amat com ama falsament lamat per sos falsos amadors. On, tot assò endevé per so car vos hom no ama vertaderament; car per assò[2] com vos sots senyor creador infinit eternal acabat en tots acabaments, per assò cové que lamic qui vol amar son amat en los amadors qui son amat amen, que primerament sia amant en vos e puxes en son amat e puxes en los amadors que son amat amen; car en altra manera no pot hom esser a son amat vertader ne leal amador si doncs primerament hom no es amador de son honrat gloriós Deu creador.[3]

1. E, la priuacio.—2. E, so.—3. E, creador deu.

¶ CAP. 308. *Com hom ama son enemic.*

AH *Deus honrat maravellós qui sots honrament e honor de totes valors!* Qui vol amar son enemic, primerament cové que sia remembrant e entenent e amant en vos, per tal que aya dretura e misericordia e humilitat e paciencia e abstinencia e veritat e les altres vertuts, ab les quals vertuts pusca amar son enemic, lo qual enemic no pot esser amat sens remembrament e enteniment e voler vertuós. ✠ 2. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol amar son enemic cové que lam sensualment e entellectualment ab les .iij. vertuts de la ánima, ab les quals hom pot adur de potencia en actu la amor ab que sapia hom membrar e entendre e voler en vos e en les sensualitats e en les entellectuitats de son enemic per ordonat remembrament e enteniment e voler: car enaxí, *Sènyer,* com lo maestral ha art e artifici com artificialment fa venir de potencia en actu les formes potencials, enaxí per aver art e manera pot hom fer venir amor de potencia en actu ab que hom sapia usar e fruir de les vertuts de la ánima. ✠ 3. *Gloriós Senyor!* Qui vol entrar en aquest encercament ni en esta art com hom pot amar son enemic, cové que en .ix. coses entre les altres encerc la dita art e manera per la qual hom pot amar son enemic, les quals .ix. coses son dretura misericordia veritat paciencia humilitat alteracio ymaginacio mortificacio natura. On, enaxí com sensualment cors se compòn de materia e de forma, enaxí entellectualment la amor que hom ha a son enemic es enjenrada entellectualment en la actualitat com hom en son remembrar e entendre e voler met vos e les .ix. coses damundites.

4. *Forts Senyor sobre totes forces, gloriós Senyor sobre*

totes glories! La primera raó se diu de dretura. On, deym que qui vol amar son enemic primerament cové que sia remembrant e entenent e amant vos, per tal ques form dretura en son remembrar e en son entendre e en son voler, per lo qual dreturer remembrament e enteniment e voler pot hom amar son enemic[1] com la memoria dretureramen lo remembra e lenteniment dretureramen lentén; car la volentat cové amar so qui es dretureramen membrat e entès, pus que la volentat es proprietat ixent de la memoria e del enteniment. ✠ 5. On, beneyt siats vos, *Senyor Deus:* car com lamic ha reebuda dretura en hàbit e remembra e entén la enamistat de son amat, adoncs la dretura qui es en lamic fa formar amor en la volentat. On, enaxí com de gran blancor e gran negror senjenra molt bella la tersa color, enaxí senjenra molt gran amor en la volentat del amic com remembra e entén la vostra dretura e la mala volentat de son amat. On, enaxí com accidentalment home collèric[2] esdevé fleumàtic, enaxí la amor del amic, per so car es de dreturera memoria e enteniment e voler, convertex lo remembrament e lenteniment el voler del amat en dretura, per la qual dretura lamic es amat per lenemic. ✠ 6. Mas com hom, *Sènyer,* vol amar son enemic e no afina hom ni forma en dretura son remembrar e son entendre e son voler, adoncs remembra hom e entén la mala volentat de son enemic; e car la volentat mala es remembrada e entesa sens dreturer remembrament e enteniment, per assò la volentat del amic aíra la volentat del enemic, e per assò es la .j. a lautre enemic. On, enaxí com un contrari dona significat daltre, enaxí on pus la memoria remembra e lenteniment entén la mala volentat de son enemic, pus fortment la volentat multiplica sa ira e sa furor contra lenemic.[3]

7. *Ah Sènyer Deus qui la pensa del vostre servidor de-*

1. E, amic.—2. E, coleric *(passim)*.—3. E, len enemic.

fenets de la servitut de la sensitiva potencia! La segona raó se diu de misericordia. On, deym que qui vol amar son enemic, primerament cové que sia remembrant e entenent e amant en vos, per tal que la misericordia qui es en vos form e afigur misericordia en la ánima qui vos remembra e entén e ama; e com la ánima aurà reebut àbit de misericordia en son remembrar e entendre e voler, adoncs remembrarà e entendrà e amarà son enemic ab misericordiós remembrament e enteniment e voler se formará[1] amor en lo voler, per la qual amor lamic será amant son enemic. ✠ 8. On, com misericordia, *Sènyer*, se covenga ab acabament e ab bé en natura e en proprietat, e com durea de cor qui es contrari a misericordia se covenga en proprietat e en natura ab defalliment e ab mal, e com acabament e bé sien ab major forsa e ab major vigoría que defalliment ni mal, per assò la misericordia qui es en lamic qui ama son amic vèns e priva la crueltat qui es en la memoria e en lo enteniment e en lo voler del enemic: on, per assò lamic fa alterar lenemic[2] en esser misericordiós. On, com assò sia enaxí, doncs per assò avets vos fet manament a home que am son enemic per tal que sia hom occasió a ell com sia misericordiós e vertuós. ✠ 9. Car com hom ha misericordiós remembrament e enteniment e voler a son enemic, lenemic remembra e entén bo e misericordiós remembrament e enteniment e voler de son amic, e remembra e entén com ell ha en vés son amic cruel remembrament e enteniment e voler. On, adoncs com lenemic remembra e entén, *Sènyer*, en esta manera, la consciencia ha en lo enemic obert son portal per lo cual vé de potencia en actu e fa privar la crueltat del remembrament e lenteniment el voler del enemic e fal esdevenir ab misericordiós remembrament e enteniment e voler en vés son amic.

10. *Liberal Senyor qui abundats mon cor en amor e mos*

1. A,E,J, *sic.*—2. E, len enemic.

ulls en làgremes e en plors! La tersa raó se diu de veritat. On, deym que qui vol amar son enemic cové que primerament sia remembrant e entenent e volent en vos, per tal que la veritat qui es en vos vesta e form de veritat son remembrar e son entendre e son voler, per tal que sia remembrant e entenent e volent son amic ab vertader remembrament e enteniment e voler. ℣ 11. *Gloriós Senyor!* Com lenemic no remembra ni entén ni no ama vos com remembra e entén son amic, doncs es lamic membrat e entès falsament, e de fals remembrament e enteniment formas fals voler: on, per assò es feta batalla e contrast enfre lo remembrament e lenteniment el voler del amic ab lo remembrament e lenteniment el voler del enemic. On, la ánima del amic se combat es defén ab veritat e la ánima del enemic se combat es defén ab falsetat; e car veritat es de natura e de proprietat de esser e falsetat es de natura e de proprietat de no esser, e car esser ha molt major poder que no esser, per assò es la falsetat vensuda e sobrada per veritat: on, per assò lenemic esdevé amic leyal e vertader en vés son vertader amic. ℣ 12. On, com assò sia, *Sènyer,* enaxí, doncs qui vol fer amic de enemic sapia combatre la falsetat del enemic ab veritat; car veritat es molt pus forts cosa e pus vigorosa que falsetat, car falsetat no ha ajuda sino tan solament de sí metexa e del demoni e de privacio, e veritat es ajudada e mantenguda per vos e per los angels e la Verge gloriosa e per sí metexa e per esser. On, com totes les coses on veritat es ajudada sien pus poderoses que les coses on falsetat es ajudada, per assò es significat al humà enteniment que possíbol cosa es a tot hom que vensa son enemic ab vertader remembrament e enteniment e voler.

13. *Pacient Senyor ple de paciencia e damor!* La quarta raó se diu de paciencia. On, deym que qui vol amar son enemic cové que primerament sia remembrant e entenent e volent en vos, per tal que la gran paciencia qui es en vos

afigur e form àbit de paciencia en son remembrar e en son entendre e en son voler, per tal que lamic pusca membrar e entendre e voler son enemic ab pacient remembrament e enteniment e voler. ✠ 14. Mas com lo amic, *Sènyer,* no es membrant ni entenent ni amant en vos, adoncs no ha qui form en son remembrament ni en son enteniment ni en son voler paciencia, e per assò com se esdevé que la voluntat del amic vol amar lo enemic, la memoria del amic remembra e son enteniment entén la impaciencia del enemic: on, per assò no pot[1] formar paciencia en la volentat del amat si doncs lamic no ha format son voler en hàbit de paciencia per remembrament membrant e per enteniment entenent e per volentat volent la vostra paciencia. ✠ 15. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car com lo enemic impacient remembra e entén que son amic ha en vés ell pacient remembrament e enteniment e voler, adoncs la consciencia mou son voler a reebre forma damor e a privar la forma de desamor de son voler; e com lamic remembra e entén la impaciencia de son enemic e remembra e entén la paciencia de son remembrament e enteniment e voler, adoncs es la ánima molt treballada a aver paciencia, per lo qual treball es digna daver paciencia e de guaanyar mèrit per paciencia e de vensre la impaciencia de son enemic, lo qual venciment es lo major el pus meritori qui pusca esser fet per null autre remembrament e enteniment e voler.

16. *Ah Senyor qui sots en los meus pensaments e en les mies amors!* La .v.ª raó se diu de humilitat. On, deym que qui vol amar son enemic covè que sia remembrant e entenent e amant vos, per tal que la humilitat qui es en vos form humilitat en son remembrar e en son entendre e voler, per lo qual hàbit de humilitat en lo remembrament e enteniment hom sia occasionat e endressat a amar son enemic. ✠ 17. Car enaxí, *Sènyer,* com la gran humilitat vos-

1. E, nos pot.

tra forma e afigura per encarregament de manament afigurat moralment als crestians com vajen preicar los infeels, enaxí la vostra humilitat com es membrada e entesa e amada forma en la ánima dome humilitat per la qual hom se omilíu [1] a amar son enemic; car en so que humilitat vos feu [2] encarnar e murir per home, humilitat forma e demostra a home com se humilíu [3] a murir per son creador a loar e honrar als infeels; [e] enaxí com vos sots escusat als infeels qui an bona entencio en lur fe, la qual escusa es com avets encarregats los crestians com fassen [4] per amor de vos so que vos feés per amor dells, enaxí los crestians no an escusa a no preicar los infeels qui no honren ni amen ni conexen vostra gloriosa trinitat ni vostra natura humana sanctificada gloriosa. ✠ 18. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus*: car com lo amic humil membra e entén lo remembrament e lenteniment el voler ergullós de son enemic amat per ell, e lamic ama tant humilitat que vol esser per son amat ergullós menyspreat, adoncs la humilitat del amic es occasió com fassa privar ergull del remembrament e lenteniment el voler de son amat ei fassa esser humilitat. Mas com los ypòcrites an hàbit dumilitat en la potencia sensual per vestir o per paraules o per menjars, e en la potencia racional an ergullós remembrament o enteniment o voler, [5] adoncs son enemics de tots aquells qui lur ypocrisía [6] conexen e de tots aquells qui nols honren e nols loen e nos depenyen orbs e innorables de lurs falsíes e de lurs ypocrisíes.

19. *Oh vos, Sènyer Deus, qui sots subirà bé de tots bens e subirana honor de totes honors!* La .vj.ª raó se diu dalteracio. On, deym que qui vol amar son enemic cové que aja art e certea per la qual sapia alterar e camiar sa volentat; car com hom remembra e entén la enamistat de son enemic, adoncs lo voler vol pendre figura de enamistat per so car vol exir del remembrament segons que remembra e

1. E, sumilia.—2. E, uos fe.—3. E, someliu.—4. E, fossen.—5. E. e enteniment e voler.—6. A, ipocricia.

del enteniment segons que entén: car enaxí com la memoria remembra e lenteniment entén enamistat e malvolensa esser en lamat, enaxí la volentat del home qui preposa amar vol desamar lamat tro que lamic gira e enversa son voler e vol en lamat contraria volentat del voler quis vol afigurar segons la forma del remembrar e del entendre. ✠ 20. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car qui vol amar son enemic segons la manera damunt dita, cové de necessitat que hom gir e envers son voler axí com hom gira una post de so[1] que va damunt fa hom anar davall; car com la memoria remembra e lenteniment entén que lenemic ha mala volentat, lo voler se vol formar en forma de enamistat per so car ell vol resemblar lo remembrament e lenteniment on es ixent; mas com la racional potencia per discrecio[2] vol amar lenemic, adoncs fa alterar e enversar la volentat en la segona figura e no la lexa[3] formar en la primera figura, la qual formaríen la memoria e lenteniment si la raó no alterava la volentat. ✠ 21. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car per la volentat alterada del amic a lamat, es la volentat del amic occassió com fassa alterar la mala volentat del amat membrant e entenent lamat la gran amor e paciencia de son amic. On, com assò sia enaxí e com molt home vulla amar son enamic e no sapia aver art ne manera en ell amar, doncs sapia membrar e entendre en alterar son voler com son remembrar e son entendre volràn afigurar enamistat en lo voler; car per aquella alteracio de voler es possíbol cosa a lamic amar son enemic e es possíbol cosa de convertir lo enemic a esser amic.

22. *Deus gloriós qui al vostre servidor fets amar e voler son contrariós voler!* La .vij.ª raó se diu de ymaginacio. On, deym que qui vol amar son enemic cové que priu de sa ymaginacio la enamistat que li ha son enemic e meta en sa ymaginacio alcuna escusa a escusar son enemic de la

1. e so(?).—2. E, descrecio.—3. A,J, e no lexa.

mala volentat que ha en vés lamic; car aitant com la ymaginativa soblida de ymaginar la enamistat e aitant com sesforsa a ymaginar alcuna escusa per escusar lamat, daitant la ymaginacio occasioneja la volentat com no sia desamant lenemic. ✠ 23. *Gloriós Senyor!* Aitant com lome malenconi usa més viandes fredes e seques que negunes de les altres viandes, aitant pus fortment crex e multiplica sa malencolía.[1] On, per semblant manera es de la potencia ymaginativa; car aitant com hom lexa a sa ymaginacio ymaginar la enamistat de son enemic[2] e aitant com hom li lexa ymaginar la venjansa que hom vol pendre de son enemic, daitant es pus encativada e pus empresonada la volentat del amat a amar son enemic. On, enaxí com la malencolía es curada e mortificada per contraries coses, en axí la ymaginacio del amat es curada per contraries ymaginacions ymaginades contraries a la enamistat del enemic. ✠ 24. *Vertuós Senyor!* Qui vol amar son enemic cové que constrenga[3] e empresó sa ymaginacio que no ymagén los defalliments qui son en lenemic, e cové que si alcuna vertut o alcú bé ha en lo enemic, cové que aquelles vertuts e aquells bens ymagén aitant com pusca; car per la ymaginacio privada en los defalliments del enemic e per la possessio de ymaginacio en los bens e en les vertuts qui son en lenemic, se forma amor en lo voler del home qui vol amar son enemic. Mas car alcuns homens necis, *Sènyer*, volen amar lur enemic ymaginants los mals els vicis qui son en lurs enemics, e no saben aquells ublidar a ymaginar ni no saben remembrar a imagenar los bens e les vertuts qui son en lenemic, per assò es impossíbol cosa que lamic pusca amar son enemic, pus que sa ymaginacio fa lo contrari de so que es[4] possíbol cosa com lenemic sia amat de son amic.

25. *Oh vos, Sènyer Deus, qui sots tresor de la mia me-*

1. E,J, malenconia.—2 E, del enemic.—3. E, costreyna.—4. E, de so per que es.

moria e del meu enteniment e del meu voler! La .viij.ª raó se diu de mortificacio. On, deym que qui vol amar son enemic cové que mortific ses sensualitats e ses entellectuitats per les quals hom no aja ab que hayr[1] son enemic: car en axí com hom aucíu larbre com aucíu e destroex les rayls,[2] axí mortifica hom lo voler que no ayr son enemic com hom mortifica los senys sensuals e los senys entellectuals e les .iij. vertuts; car mortificant totes estes coses es vivificat lo voler a amar son enemic. ℣ 26. Car si alcú dels senys sensuals e entellectuals es mortificat per la raó qui vol que hom am son enemic, los altres senys sensuals e entellectuals son vivificats a esser estruments on lo voler sia amant son enemic; car si los ulls corporals veen les corporals coses per les quals hom es desamat per son enemic, los ulls espirituals deuen mortificar aquells ulls corporals a no vèer les coses qui son occasió denamistat, e los ulls esperituals deuen vèer entellectualment les vertuts qui son occasió damor e damistat. ℣ 27. *Gloriós Senyor!* Enaxí com lo maestre camía la pera qui nos cové ab lo loc on la vol posar en la paret, enaxí cové camiar .j. seny per altre a mortificar la enamistat e a vivificar la amistat: car enaxí com los senys son diverses e differents lo uns dels altres, enaxí covén[3] esser mortificats aquells per los quals la mala volentat es mortificada, per tal que sien vivificats aquells per los quals amistat[4] e amor es vivificada.

28. *Essencial Senyor acabat en tots acabaments!* La .ix.ª raó se diu de natura. On, deym que qui vol amar son enemic cové que sia remembrant e entenent en la semblant natura qui es enfre lamic e lenemic en so que abdós son duna especia: car enaxí com es cosa natural que los animals inracionals amen més los uns los altres pus que sien duna especia, enaxí la volentat del home qui vol amar son enemic reeb forma damor com la memoria remembra e

1. E, ayr.—2. E, ses rayls.—3. E, couenen.—4. A. amistats.

com lenteniment entén la natura de lenemic semblant en especia ab la natura del home qui proposa[1] esser amic de son enemic. ✠ 29. *Vertuós Senyor!* Qui vol amar son enemic remembre e entena com pus acostada cosa es lo cors e la ánima de son enemic en natura ab lo cors seu e ab la sua ánima,[2] que no es lo malvat remembrar e entendre e voler que lo enemic fa contra son amic; car lo cors e la ánima del amic e del enemic son dintre una especia humana, e linjuriós remembrament e enteniment e voler que lenemic ha en vés son amic, son coses accidentals diverses et differents e contraries accidentalment ab lo vertader dreturer remembrament e enteniment e voler del amic qui ama son enemic. On, com assò sia enaxí e com les aus e les besties[3] an amor a aquells que li son[4] prop en natura e en propietat, doncs lamic, per que dupta a amar son enemic en so en que substancialment es semblant ab ell en natura, per so qui es accidentalment contrari a sos accidents? ✠ 30. *Amorós Senyor!* Enaxí com accidentalment color blanca e negra son contraries la una a lautra, enaxí la ánima del amic qui remembra e entén e ama son enemic es contraria accidentalment en son remembrar e entendre e voler ab la ánima del amic qui remembra e entén e desama son amic. Mas axí com lo drap blanc no es contrari en materia ab lo drap negre, enaxí les ánimes ab.ij. no son contraries en natura substancial, jassía que sien contraries en so que fan la una contra lautra accidentalment. On, com assò sia enaxí, doncs, per que hom desama sa semblant natura substancial per la obra injuriosa accidental desagradable a vos qui sots nostre gloriós Deu?

1. E, preposa.—2. E, ab la sua anima e ab lo seu cors.—3. E, los aucels e besties.—4. E, quils son.

¶ CAP. 309. *Com home tracta de la amor on es acabament e de la amor on es defalliment.*

DEUS *.j. vertuós, ver pare gloriós, en tots acabaments abundós!* Com amor se deveesca[1] en amor sensual e en amor entellectual, per assò aquells qui volen encercar los acabaments els defalliments damor cové que ls encerquen ab les .iij. vertuts de la ánima sensualment e entellectualment; car amor per una manera reeb acabament o defalliment en la sensualitat, e per altra manera reeb acabament o defalliment en la entellectuitat. ✠ 2. On, qui vol entrar en est encercament cové de necessitat que sia vertuós remembrant e entenent e volent vertuts e desamant vicis[2] per remembrament remembrant e per enteniment entenent e per voler desamant vicis e defalliments, car per altra manera, *Sènyer,* hom no puría atrobar amor acabada ni amor defallent; car si lo enteniment encerca acabament en la memoria e nol membra e la volentat no lama, ja lenteniment no porá apercebre qual cosa es amor acabada ni defallent. Mas com lo enteniment encerca amor acabada o defallent en lo remembrament e la volentat ama acabament e desama defalliment, adoncs es endressat lenteniment a atrobar qual amor es en acabament o en defalliment. ✠ 3. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol entrar en est encercament cové que seguesca la regla damundita e cové que lo encercament sia fet en .ix. coses, les quals son, *Sènyer,* la vostra gloriosa deitat, la vostra sanctificada

1. E, deuesesca.—2. A, e uolents uertuts desamant uicis.

humanitat, nostra dona Sancta María, los angels, los apostols, los clergues, los princeps, los homens rics, los homens qui son maestrals.

4. *Gloriós Senyor qui lo meu cor escalfats damor e mos ulls mullats per temor!* La primera raó se diu de la vostra sancta deitat gloriosa. On, deym que entellectualment entenem que vostre poder maravellós e vostre saber vertuós e vostre poder molt amorós an acabament. On, per lacabament qui es en vostre poder e saber e voler es significat al humà enteniment que en vostra amor ha tot acabament e que no y ha null defalliment; car si en la vostra amor gloriosa avía null defalliment, sería significat al nostre humà enteniment que en vos auría defallent poder o saber o voler, e assò es cosa impossibol. ❧ 5. Car lo vostre poder, *Sènyer*, es tan acabat poder que tot so pot que sab vostre saber ni vol vostre voler, e lo vostre saber es tan acabat saber que tot so sab[1] que pot vostre poder e vol vostre voler, e lo vostre voler es tan acabat que vol tot so que pot vostre poder e vol tot so que sab vostre saber per sí metex e per acabat poder e voler. On, com assò sia en axí, doncs la amor que vos avets a vos metex e a les creatures, cové de necessitat que sia amor acabada; car pus vostre poder e saber e voler an egual acabament, impossíbol cosa es que defalliment pusca privar de la vostra amor acabament; car tot so sabets que podets saber e que vol vostre voler que sia sabut per vostre saber. ❧ 6. *Celestial Senyor!* La vostra amor es una cosa en vos sens nulla differencia; mas com los uns homens son justs e los altres homens son peccadors, per assò es significat al humà enteniment que vos amats los uns homens per esguardament de justicia e los altres per esguardament de misericordia. On, si tot hom amassets per justicia no forets amador de misericordia e de perdó, e si tots los homens amassets per

1. E, que tot so que sab.

misericordia fora significat que no forets amador de dretura e de justicia. E si assò fos enaxí, fora significat defalliment en lo vostre voler, e si defalliment fos en vostre voler, sís fora en vostre poder e saber; car lo voler fora defallent per privat acabament en poder qui no puría acabar lo voler, e per privat acabament en saber qui no sabría com lo voler agués acabament en so que ama; e si assò era enaxí, doncs no sería vostre poder e saber e voler cosa divinal, e assò es de les majors impossibilitats qui esser pusquen.

7. *Senyor sant gloriós, qui us encarnàs a significar lacabament de vostres qualitats acabades!* La segona raó se diu de la vostra gloriosa humanitat. On, deym que segons que ja avem provat, entellectualment entenem que vostra[1] gloriosa humanitat es unida e ajustada ab la vostra excellent deitat. On, com assò sia enaxí, doncs enaxí com sensualment la forma corporal es plena per la materia, la qual cumplex la forma per lonc e per ample e per pregont, e la forma cumplex lo loc, doncs entellectualment es significat que la amor gloriosa de la vostra humanitat vertuosa sia acabada e cumplida per lajustament de la vostra acabada amor divina. ✠ 8. Car tant es, *Sènyer*, gran lacabament que reeb de la vostra deitat lo vostre remembrament e enteniment e voler, que en la vostra amor humana no pot càer null defalliment sensual ni entellectual. On, per assò com vos erets en est mon, anc peccat mortal ni venial no caec en vostra humanitat, per que vostra humanitat gloriosa amà en est mon tan acabadament, que anc vostre remembrament nos moc a remembrar ni vostre enteniment nos moc a entendre peccat ni vanitat ab voler volent ni amant peccat ni vanitat ni vanagloria ni negún delit temporal. ✠ 9. *Jhesu Christ Sènyer!* Tant es gran e acabada la amor que vos avets al vostre poble, que per ell volguès esser pobre e turmen-

1. E, que la uostra.

tat e mort, e per la gran amor que vos avets a nosaltres volguès que la hostia torn lo vostre sant cors gloriós e lo vi sacrat torn la vostra sanc preciosa, per tal que vos presencialment siats ab nos e nos siam sanctificats per vos. Encara endemés, *Sènyer*, que vos avets tan gran amor a tota la especia humana, que per humilitat[1] e per treballs e per pobrea e mort que volguès soferir avets encarregat[2] tant los crestians per tal que sien crides als infeels que vinguen[3] a la via de veritat. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus*: car anc crides no foren tam bé logades ni amonestades ni encarregades,[4] ni anc null senyor no fo tam bé escusat a son poble com vos sots si les crides no fan lo manament que vos avets fet sostinent pobrea e fam e set e ontes e tutments e mort, per tal que hom per la vostra amor feés atretal.

10. *Ah senyor humil del qual prenen gracia e benediccio totes humilitats!* La tercera raó se diu de la amor de nostra dona Sancta María verge gloriosa. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que nostra dona Sancta María es molt amada e molt loada e molt pregada e reclamada en est mon, e que en est mon nostra dona Sancta María fa a les gents molts dacurriments[5] e moltes dajudes en lurs necessitats e fa molts[6] de miracles. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat al humà enteniment que la amor de nostra dona es molt acabada e molt excellent amor, car si acabada no era no sería digna nostra dona que fos mare vostra ni que tant fos amada e honrada e pregada per les gents. ✠ 11. En so, *Sènyer*, que nostra dona ac gracia sobre totes fembres de concebre verge e de enfantar verge ver deu e ver home, es significat que en la seua ánima no avía ni ha null defalliment d amor; car si en amar agués defalliment no pogra concebre ni enfantar acabadament.[7] E encara endemés, que per so car nostra dona amà en est mon pobrea e no amà la vanitat d aquest

1. A, humilitats. — 2. A, encargat. — 3. E, vengen. — 4. A, carregades. — 5. E, dacorimens. — 6. E, molt. — 7. E, acabament.

mon nils delits temporals, per assò es significat que en ella ha amor acabada; car aitant com aquest mon e ses vanitats son amades, aitant es significat defalliment en la volentat qui coses avents defalliment[1] ama, car nulla cosa no pot privar damor defallent pus desija ni ama coses avents defalliments. ℣ 12. *Dreturer Senyor!* Tant se complex damor e de plaer nostra dona Sancta María remembrant e entenent e volent vostra deitat gloriosa e son fill gloriós, que defalliment no ha carrera ni portal per lo qual pogués entrar en lo remembrament ni en lo enteniment ni en lo voler de nostra dona Sancta María. On, si tota ánima en est mon ha acabament en son remembrar e en son entendre e en son voler pus que sia remembrant e entenent e amant nostra dona, doncs, com hi vendría assò que nostra dona qui es en gloria on ha tot acabament e qui es membrant e entenent e amant vostra deitat e ses obres e son Fill e ses obres, e que ella agués defalliment en amar? So,[2] *Sènyer*, es cosa impossíbol.

13. *Sanctificat Senyor en totes glories, honrat Senyor en tots honraments!* La quarta raó se diu en los angels. On, deym que per so com los angels vos remembren eus entenen eus volen se forma amor acabada en lur voler, car pus que vos no sots ublidat ne innorat ni desamat per los angels e sots membrat e entès a amat per ells, de necessitat se cové que los angels agen amor acabada; car tant es gran lo vostre acabament, que tot lo remembrament qui l remembra acaba et complex; e assò metex fa a tot enteniment qui lentén e a tot voler qui lama. ℣ 14. *Acabat Senyor!* Com entellectuejam que los demonis remembren e entenen lo vostre acabament sens que lur remembrament no lublida ni lur enteniment no linnora, e com entellectuejam que lur voler no ama en lo vostre acabament so quei remembra lur remembrament e i entén lur enteniment, adoncs

1. A, defaliments.—2. E, ayso: J, Aço.

es significat al humà enteniment que en lo voler dels demonis se forma e safigura defallent amor, car la volentat lur no pot esser acabada pus que no ama lacabament que lur remembrament membra en vos e lur enteniment hi entén; e per lo defalliment qui es format en lur voler formas defalliment en lur remembrar e en lur entendre, car pus acabat sería lur remembrament e lur enteniment si lo voler amava lacabament que la memoria membra e lenteniment entén, que no es com lo voler[1] desama lacabament qui es membrat e entès per los demonis. ✠ 15. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus*: car en so que los angels remembren e entenen e volen vostre acabament, per assò seguex lur voler acabament e vol nosaltres amar e guardar e salvar e defendre del defalliment per lo qual va hom esser sotsmès a penes infinides; e car los demonis membren e entenen acabament e no lamen, per assò lur voler seguex defalliment e desija a privar acabament de là on es e vol hi metre defalliment: on, per assò les demonis son contraris als vostres acabaments[2] e volen nosaltres cativar en perdurables turments e volen nos privar de eternals acabaments; e car los uns homens sien consintents als amonestaments angelicals e los altres sien consintents als amonestaments diabolicals, per assò los uns homens son anants per vies acabades a acabaments perdurables e los altres son anants per defallents carreres a foc e a pena senes fi.

16. *Creador Senyor de tots comensaments, poderós en tots apoderaments!* La quinta raó se diu dels apostols. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que los apostols els altres martirs son en est mon molt amats e honrats e reclamats per les gents; e com assò sia enaxí, doncs per assò es significat que los apostols els martirs an acabada amor, car si avíen defalliment en amar, no sería digna cosa ni raonable que ells en est mon fossen tan

1. A, com voler.—2. E, als vostres acabats manamens.

colts ni tan celebrats ni tan honrats com son. ℣ 17. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com la sement cové enans esser mortificada que pusca fer fruit la vejetable potencia, enaxí lo voler dels apostols e dels martirs e dels sants de gloria covenc que en est mon [fos] mortificant a amar les dolors e les langors e les afflicions e ls treballs e la mort a sostenir per la vostra amor, e cové que lo voler damundit sia mortificat en avorrir e en menysprear les benenances els delits e les riquèes e la vanagloria daquest mon; e assò per so quel voler sia fortificat e vivificat e acabat en la celestial gloria, qui es gloria tal, que en ella no es digna que sia negún voler si doncs no es volent ab acabada amor e ab acabada volentat. On, com assò sia enaxí, doncs per assò volgren los apostols mortificar lur voler en est mon per tal que fos acabat voler en gloria acabada. ℣ 18. *Acabat Senyor!* Tant agren los apostols e lurs dexebles acabat voler en est mon, que més de gents convertiren a la sancta fe catòlica que no an fet de lur temps a ensà tots los crestians qui son estats. On, com los apostols e lurs dexebles sien en nombre de tan poca quantitat a esguardament dels crestians qui de lur temps a ensà son estats, doncs segons assò es significat que ells an aúda en aquest mon pus acabada amor que tots nosaltres. On, com assò sia enaxí, qui poría[1] aesmar lo gran acabament e la gran devocio e la gran fervor qui es en los apostols en amar? ni qui puría aestmar lo gran defalliment qui es en nosaltres en amar? On, gloria e benediccio sia a vos, *Senyor Deus,* e placia a vos que en breu de temps retorn e sia enfre nos la sancta amor e la gran fervor e devocio que los sants apostols avíen en est mon en honrar[2] e servir e loar lur gloriós Senyor.

19. *Ab vertader Senyor qui en la ánima del vostre servidor avets ficats e fermats los .xiiij. articles!* La .vj.ª raó se

1. E, doncs qui poria.—2. A, e honrar: J, a honrar.

diu dels clergues e dels prelats de la sancta fe romana. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que los prelats e los clergues an poder e saber de mostrar e de preicar la via vera als sarrayns e als jueus e als tartres e als altres infeels qui son contraris a la sancta fe cathòlica; car si poder e saber no avíen, sería significat al humà enteniment o que no fossen en veritat o que no aguessen franc voler a servir e a loar vos [e a fer per vos so que vos] ab greus treballs e ab mort angoxosa feés per amor de nos; e si assò era enaxí, sería significat que en vostre voler agués defalliment de voler en so que no auríets ordonat que en los prelats e en los clergues fos poder ni saber per lo qual [lur] voler fos franc a esser acabat en amar e servir vos. ✠ 20. On, com sia, *Sènyer,* cosa impossíbol que en lo vostre voler aja null defalliment, es significat que lacabament qui es en vostre voler ha ordonat com en los prelats e en los clergues sia poder e saber de mostrar veritat als infeels. On, enaxí com vos avets posat en ells poder e saber per so com son molts e per so car an la sciencia, enaxí lo vostre acabat voler ha ordonat com a ells sia franc voler a voler preicar e endressar los errats, per tal que vos siats honrat en ells e ells sien gloriejats e benahuirats en vos, lo qual ordonament ha ordonat vostre voler volent vostra humanitat liurar a pobretat[1] e a mort per nos, per tal que lur voler venga tot franc en amar tant vos, que per vos honrar e per salvar los feels preyquen los infeels sens que no dupten treball ni mort a sostenir per vos. ✠ 21. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car si los prelats els clergues avíen tan gran voler en preicar e en endressar[2] los errats a via de veritat com nan poder e saber, en breu de temps sería tot lo mon de crestians, e car lo voler dels prelats e dels clergues sia en la mutiva entellectual de major quantitat que l voler qui es en la mutiva

1. E, pobrea.—2. E, e endressar.

sensual, lo vostre servidor vos prega e us clama mercè que vos donets tant dacabament al voler sensual tro que segual ab lo voler entellectual en la potencia mutiva, per tal quel voler venga egual ab lo poder e saber sensual e entellectual.

22. *Eternal Senyor gloriós sens fi e sens comensament!* La .vij.ª raó se diu en los princeps e en los cavallers e en lo poble dels crestians. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que los princeps els cavallers e lur poble an poder e saber de conquerre lo Sant Sepulcre de Jherusalem e tots los altres locs que los sarrayns e los infeels posseexen; mas car lur voler, *Sènyer*, es defallent e no ama vos acabadament, per assò es major lo poder el saber que vos lur avets donat, que lo voler quels avets ordonat com francament vulla esser de la quantitat del poder el saber, lo qual ordonament avets fet ab la vostra preciosa sanc que escampàs per amor que nos altres escampassem la nostra per la vostra amor. ✠ 23. *Vertuós Senyor!* No es negún defalliment tan gran ni tan culpable com es defalliment qui sia en lo voler; car defalliment qui sia en poder e en saber no aporta culpa, car escusat es tot hom pus que no ha poder ni saber. Mas com hom ha poder e saber e no vol aver lo voler lo qual pot aver si aver lo vol, aquell defalliment de voler no escusa hom, enans enculpa e acusa lo voler; e assò es per so car la libertat pus fortment está en lo voler que en lo poder ni saber, [1] car qui no pot aver poder e saber en alcuna cosa no ha franquea en aquell poder ni saber; mas qui ha franc voler de usar de son poder e de son saber, aquell voler ha culpa com no vol so que pot fer per acabat poder e saber. On, com assò sia enaxí, doncs segons assò es significat que aitant com es gran lo poder el saber dels crestians, daitant es obligat lur voler a voler la causa final per la qual lur es

1. E, nil saber.

donat acabat poder e saber a ordonar com tot lo mon sia de crestians. ℣ 24. On, beneyt siats vos, *Senyor Deus:* car si vos forsavets lur voler que fos tan gran en fer bé com es lur poder e saber, sería costret lo franc voler, e pus fos costret auría perdut lacabament al qual vé per voler francament segons lacabat e poder e saber; e car vos no sots contrari a nulla vostra creatura e majorment al voler humà qui es de mellors creatures qui sien per creacio, doncs per assò avets vos volgut esser home e murir per home, per tal que nostre voler tot franc per vos a amar, vulla usar del poder e del saber que vos avets a home. Mas car lo voler dels malvats princeps e dels malvats sotsmeses lurs se sia[1] girat en peccats e en defalliments, per assò per defallent voler no pot lo poder ni no sab lo saber dels crestians endressar ni donar tot lo mon a la sancta fe romana.

25. *Beneyt Senyor gloriós acabat en totes amors!* La .viij.ª raó se diu dels homens rics. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que en est mon ha molts homens rics de coses movents e inmovents, les quals richèes poseexen e an e amen tant fortment, que per la gran possessio[2] que an en aquelles riquèes son molts homens pobres avents fretura dels bens temporals quels avars rics posseexen. ℣ 26. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat que en est mon ha molt gran defalliment damor; car los rics amen massa lurs riquèes en so que més les amen quels pobres e més les volen posseyr que no poden posseyr e més namen aver que non deuen aver, e los pobres més amen les riquèes dels homens rics que los homens rics e moltes riquèes amen que no poden aver ni deuen aver. ℣ 27. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car aitant com la volentat dels homens rics ama més les riquèes que la final raó per que les riquèes li son donades, daitant ha la volentat defalliment en so que ama; car aitant com es

1. E, se scia.—2. A,J, processio.

gran la causa final per que son a hom donades les riquèes, daitant se deu formar gran lo voler en amar les riquèes. On, semblant manera es en la volentat dels homens pobres; car daitant deuríen los pobres desijar les riquèes, com es la final raó per que ells son pobres; e car molt home pobre ama e desija majors riquèes que no cové desijar, daitant es defallent son voler en amar e en paciencia.

28. *Savi Senyor en totes savièes, graciós Senyor en totes gracies!* La .ix.ª raó se diu en los maestrals. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que los maestrals se fan engans e falcíes los uns als altres. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significat que los uns als altres no an amor acabada; car si la .j. maestral amava acabadament lautre, lo pellicer no faría null engán en la pell ni l draper en lo drap; enans lo pellicer diría lo defalliment al draper de la pell e lo draper diría al pellicer lo defalliment del drap, e assò metex dels altres maestres e uficis. ✠ 29. *Dreturer Senyor!* Com lo pellicer sia remembrant e entenent lo defalliment de la pell e la volentat vol aver aitant daquella pell com si la ánima en la pell defalliment no remembrava ni entenía, per assò se forma en la volentat del pellicer defallent voler e falsa amor; car lo voler no es semblant en natura ab lo remembrament e ab lenteniment en so que vol contra lo remembramet e lenteniment, en so que vol aver acabat preu de cosa membrada e entesa esser en defalliment. Mas si la volentat del pellicer era volenterosa que agués preu de la pell segons la valor que la memoria membra e lenteniment entén en la pell, adoncs la volentat se formaría damor acabada e sería concordant en natura ab la memoria e ab lenteniment. ✠ 30. On, com tants sien los maestrals els officis en est mon e com tantes sien les falsíes els engans que los uns maestrals fan als altres, doncs, qui poría aesmar, *Sènyer*, tan gran defalliment d amor com ha en est mon, ni com gran mester nos es la vostra gran dousa misericordia ? Car encontinent

quel maestral el mercader comensa a voler major preu quel preu covinent que lenteniment entén e que la memoria membra, comensa lo voler a amar falsament, e encontinent que la ánima comensa a membrar e a entendre com fassa engans e maestríes e falsíes en la cosa don vol més aver que nos cové, en aquella hora se comensa lo voler a afigurar e a vestir hàbit de falsa amor defallent contraria a la excellent amor gloriosa de vostra natura humana qui al dia de la seva passio volc donar major preu que no son totes les altes creatures creades per vos qui sots nostre gloriós Deu.

¶ CAP. 310. *Com hom encerca amor en forma.*

H *Deus gloriós misericordiós piadós!* Qui vol encercar amor en forma cové que lencercament fassa ab les .iij. vertuts de la ánima en les coses sensuals e en les coses entellectuals, lo qual encercament cové esser fet en .iij. formes, forma natural e forma artificial e forma composta de forma natural e artificial, axí com forma en mirall. ¶ 2. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car qui vol encerca amor en estes .iij. figures damun dites, cové que ab ordonat remembrament e enteniment e voier fruesca en vos e que ús ordonament en remembrar e en entendre[1] e voler en los angels e en los demonis e en lo firmament e en los composts dells e en accio e passio e actu e potencia; car si hom avía desordonat remembrament e enteniment e voler en neguna de les coses damun dites, no poría hom atrobar amor en la figura ni en la forma segons la

1. E, e entendre.

qual cové amor esser remembrada e entesa e volguda.[1] ✠ 3. *Gloriós Deus!* Enaxí com la forma natural se cové ab accio e la forma artificial se cové ab passio e la forma mijana se cové ab accio e ab passio per so car es composta d abdues les figures, enaxí, *Sènyer,* amor se forma e safigura en .iij. figures diverses, so es a saber, que amor per una manera safigura en les formes naturals e per altra manera se forma en les formes artificials e per altra manera se forma en la mijana forma damundita. On, com assò sia enaxí, doncs qui vol encercar ni atrobar la figura d amor cové encercar amor en totes .iij. les figures damundites.

4. *Oh vos, Senyor, qui enamorats los vostres amadors dels vostres honraments e de les vostres honors!* La primera raó se diu de forma natural. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que lo moviment del firmament es moviment circular, e lo moviment dels elements es a amunt e a avall per la leugería e per la fexuguea qui es en ells, e los vegetables e los animals se moven a generacio e a corrupcio, e los metalls safiguren de forma natural, e los angels naturalment an forma entellectual. On, totes estes formes damundites son formes naturals. ✠ 5. On, com assò sia, *Sènyer,* enaxí, doncs deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que en lo firmament e en los vegetables e en los metalls no ha amor en figura de remembrar e de entendre e de voler, e assò es per so car no es cosa natural ni accidental que lo firmament nils vejetables nils metalls agen remembrament ni enteniment ni voler. On, com la figura d amor vertadera no pusca esser menys destes .iij. vertuts e com no sien estes vertuts en lo firmament ni en los vegetables ni en los metalls, doncs no cové en ells pus encercar la figura damor ni cové en lur figura cercar amor. ✠ 6. On, com assò sia enaxí, doncs cové que pus amor no es en neguna de

1. A,J, manca *e volguda.*

tes coses damundites, cové que encerquem amor en la figura dels animals e dels angels e dels demonis, e car los animals son diverses en especies e en individuus, per assò *Sènyer*, es la amor qui es en ells diversa; car lom no ama segons la amor dels inracionals, ni en Pere no ama segons que ama en Guillem, ni .j. inracional no ama segons que ama altre inracional; e com assó sia enaxí, doncs segons que son les figures diverses e contraries les unes de les altres, segons aquella diversitat e contrarietat cové que hom sia encercador damor.

7. *Vertader Senyor en tota veritat qui sots pare e senyor de tot quant es!* Entellectualment entenem que la forma angelical no es composta ni corrompable ni generant segons la forma animal qui es composta de dues contraries natures e qui es generant e corrompent; e car la forma humana sia de cors e dánima composta, e com lo cors sia en passio per corrupcio, e la ánima per peccat sia culpable e innorable e airable e ublidosa, e com neguna daquestes coses no caja en los angels, doncs per assò es significat que en la forma angelical ha molt pus acabada e pus perfecta [1] amor que en los animals. ✠ 8. *Amorós Senyor!* Com sia cosa que la figura damor qui es en home sia alterable per raó de la potencia sensitiva qui a vegades es dona de la racional, per assò se seguex que home a vegades ha mellor amor e major que no an neguns dels altres animals, so es a saber, com la racional potencia es dona de la sensitiva. Mas com la sensitiva es dona de la racional, adoncs ha hom pijor amor e pus corrumpuda que negú dels animals inracionals; e com la figura de la angelical amor sia ferma e inalterable, per assò es significat al humà enteniment que del remembrament e enteniment e voler angelical se forma e safigura major amor e pus noble, que no fa del racional remembrament e enteniment e voler; car major amor pot

1. E, perfeyta.

estar en la substancia angelical que no priva de remembrar e de entendre e de voler,[1] que no fa en ánima dome qui per peccat priva tot dia vertuts de son remembrar e entendre e voler. ✠ 9. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car aitant com animal racional es afigurat en semblant natura sensual ab los animals inracionals, daitant safigura la amor en home menor que en los angels; e aitant com home es de semblant natura ab los angels, daitant se forma es significa[2] amor en major noblea e en mellor figura en home que en los animals inracionals. On, com assò sia enaxí, doncs segons assò es significat que axí com los angels an per figura major natura damar, que enaxí los homens han en figura major natura damar e de airar que los inracionals: car enaxí[3] com la ánima dome es pus vertuosa en remembrar e entendre e voler que lespirit de la bestia, axí per desordonacio ánima dome ha major mala volentat que la bestia.

10. *Ah Senyor qui sots conort e consolacio de tots aquells qui en vos se confien!* Enaxí com en gran forma corporal es significada gran forma, enaxí, *Sènyer*, en gran remembrament e enteniment es significada gran volentat. On, com los demonis ajen gran remembrament e gran enteniment, fora[4] gran lo voler en amar si la figura del remembrar e del entendre e del voler nos fos alterada en figura composta de figura natural e de figura accidental, la qual figura salterà com los demonis peccaren volents contra la natura de lur remembrament e de lur remembrament adoncs com volc lur voler esser egual en vertut ab la vostra volentat membrada per lur remembrament e entesa per lur enteniment, que vostre voler los creà e volc que ells no volguessen cosa impossíbol e descovinent. ✠ 11. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com amor priva en los vegetables inanimats naturalment per la privacio de

1. E, e de uoler uos —2. E, es figura.—3. A, que enaxí.—4. E, forma.

memoria e de enteniment e de voler, enaxí priva amor accidentalment en los demonis per la descordansa qui es enfre lur remembrament e enteniment ab lur voler: car en axí com naturalment segons cors entellectual amor se forma e safigura en los angels en la figura de lur remembrament e enteniment e voler per so car lo voler vol so que lur remembrament remembra e lur enteniment entén, enaxí desamor e privacio damor se forma e safigura en lo voler diabolical per so car vol contraria cosa de so que lur remembrament membra e de so que lur enteniment entén. On, com sia tan gran la figura de lur remembrament a membrar e de lur enteniment a entendre, doncs, qui poría, *Sènyer*, albirar ni aesmar com es gran la figura de desamor e la mala volentat qui es en los demonis, ni la privacio damor qui en ells es privada?[1] ℣ 12. *Gloriós Senyor!* Enaxí com en les grans formes corporals cab molta materia, enaxí en gran remembrament e enteniment e voler cab molt gran amor com se concorden totes les .iij. vertuts en vos a molt a membrar e a molt a entendre a molt a voler. On, enaxí com gran amor cab en lo remembrament e enteniment e voler quels angels an en remembrar e entendre e voler vos, enaxí, *Sènyer*, cab molta de mala volentat accidentalment en lo remembrament e enteniment e voler diabolical; car aitant com es gran la figura del remembrament e lenteniment dels angels en vos a membrar e a entendre, daitant es gran lo remembrament e lenteniment dels demonis en vos a membrar e a entendre; e daitant com se forma gran lo voler dels angels en amar so que lur remembrament en vos membra e lur enteniment en vos entén, daitant se forma gran la privacio damor en lo voler diabolical qui no ama re que lur remembrament membre[2] ni lur entement entena de vos ni la gran figura de desamor. On, com assò sia enaxí, doncs,

1. E, qui es en els priuada.—2. A,E, membra.

qui puría aestmar la gran privacio damor qui es en los demonis?

13. *Compliment Senyor de tots · mos pensaments e amor de mos enamoraments e secret de mes amors!* La segona raó se diu de la forma artificial. On, deym que en la forma artificial no cové que encerquem amor en lo firmament ni en los elements simples, per so car home no pot afigurar ni formar nulla forma artificial en lo firmament ni en los elements simples. On, semblant manera se diu del vegetables e dels metalls; car null hom no pot formar ni afigurar en ells forma artificial si doncs los vegetables no son privats de la potencia vejetable, axí com la forma dalcurcí quis pot formar de fust enversat, e forma descac quis pot formar en òs inanimat.[2] On, com assò sia en axí, doncs amor no cal encercar en neguna de les coses damundites segons figura e forma artificial avent remembrament e enteniment e voler. ✠ 14. *Gloriós Senyor!* Dàngel ni de ánima ni de dimoni[3] nos pot formar forma artificial sensual per so car son coses entellectuals. Mas es ver que en la memoria e en lo enteniment e en lo voler pot hom formar forma artificial e entellectual e sensual segons hàbit de sciencia, axí com sciencia de gramàtica o de lògica. On, aquesta forma ha dues figures, la una es formada entellectualment en la ánima per los senys entellectuals, lautra es formada sensualment en los cors per los senys sensuals. ✠ 15. En la materia elemental composta dels .iiij. elements es possíbol cosa que hom form e afigurar formes artificials, axí com en largent en lo qual pot hom afigurar forma dome. On, aquesta forma es artificial e es composta de forma danimal e de forma natural en metall: on, la una forma cové esser atribuída a animal racional accidentalment e la autra cové esser atribuída e la materia de largent naturalment. E

1. E, manca *tots.*—2. E, axí com la forma dalcurci quis pot formar de fust enueitat. e forma descat quis pot formar en os en animat.—3. A, manca *ni de dimoni.*

assò metex se seguex en fer forma de cadaf de cera[1] e en fer forma dome en pera o en fust, o en cambra quis forma de terra e de fust e daigua, o sò fet en estrument quis forma de la nota que lo juglar ha en son cor e de lo sò de les cordes, e axí de la forma del got[2] en lo vidre, e axí de les altres figures artificials. On, com assò sia enaxí, doncs cové que segons estes formes damundites, que hom encerc en sa ánima qual amor es formada membrant e entenent e volent per la amor que hom ha a afigurar e a formar[3] artificialment les formes artificials damundites.

16. *Salvador nostre, Senyor sanctifical gloriós!* Enaxí com la forma natural se departex es differencieja en diverses especies e en diverses individuus, enaxí la forma artificial se departex es differencieja en diverses maneres, en axí com figura dome depinta en paret o entretallada de fust, o figura de cadaf o dolla, e axí de les altres figures. On, enaxí com la artificial figura se differencieja ab lautra en materia e en semblansa segons que lo maestre vol afigurar la figura, en axí amor diversament satroba segons diversa figura de remembrar e de entendre e de voler. ✠ 17. Car segons que la ànima afigura e forma son remembrar e son entendre en afigurar e en obrar nau o castell o alcuna altra forma artificial, segons aquell afigurament del remembrament e del enteniment safigura la amor en la volentat qui pren natura en figura a voler segons que la memoria remembra e lenteniment entén la figura artificial. Mas car moltes vegades sesdevé que la mutiva sensual no pot cumplir ni bastar a afigurar sensualment so que la mutiva entellectual ama afigurar, per assò es amagada e secreta la figura damor en la sensual figura qui no representa la amor entellectual en la figura damor entellectual. ✠ 18. On, com assò sia enaxí, doncs per assò sesdevé que la forma artificial qui está potencialment, es molt mills a

1. M,J, terra.—2. E, cot.—3. A,E, e afermar: M, *et formare.*

vegades afigurada en la mutiva entellectual que en la mutiva sensual, e assò es per defalliment que la sensual mutiva ha en sí metexa o en los sobjets de la sensual figura qui no pot venir tam bé en actu com es afigurada entellectualment en potencia per la mutiva entellectual: on, per assò sesdevé, *Sènyer*, moltes de vegades que les obres artificials son vistes possibols en la mutiva entellectual e per defalliment de la sensual mutiva son impossibols en la actualitat; o a vegades sesdevé que venen en la actualitat, mas no venen en tan acabada forma com la mutiva entelletual les veu. On, per assò la ánima no ama les dites figures tant com son esdevengudes en actu com feya[1] com eren en potencia.

19. *Ah Senyor qui donats a mos ulls làgremes e plors com remembre vostra passio e vostres dolors!* La tersa raó se diu de la mijana forma composta de forma natural e de forma artificial. On, deym que aquesta forma es en est mon en home composta daccio e de passio e de actualitat e de potencia, per la qual composicio amor es atrobada en esta figura per raó de la memoria e del enteniment e la volentat qui safiguran en les formes actuals e potencials e en les formes afigurades per accio e en les formes afigurades per passio. ✠ 20. On, com en lo firmament no caja forma artificial afigurada per home e com los elements simples no sien sobjets a les formes artificials sino en quant se componen los uns ab los altres, doncs per assò, *Sènyer*, no cal que nos encerquem la tersa figura damor en la figura del firmament ni dels elements simples pus que en ells no es la figura composta de forma natural e artificial. ✠ 21. E car la mijana figura es afigurada en los angels e en los dimonis e en los vegetables e en los animals e en los metalls, per assò es cuvinent cosa que en la dita figura encerquem amor; mas segons que les coses son diverses se forma di-

1. A, fayen: J, feyen.

versa la mijana figura, e segons la diversidat de la mijana figura pren forma la amor diversa daltra forma afigurant diversa amor: car axí com la mijana forma composta en lo mirall es diversa a la mijana forma composta en la ánima del maestre qui vol fer nau, enaxí es diversa la amor quis forma per la forma afigurada en lo mirall, ab la amor afigurada en la ánima del maestre qui ama fer nau.

22. *Celestial Senyor qui sots solàs e consolacio de la mia ánima!* Sensualment sentim que la mijana forma es en los vejetables composta de forma natural e de forma artificial; car potencialment está forma de pa en lo munt[1] del forment, e actualment está forma natural en lo gra del forment. On, daquestes dues figures, la una actual la altra potencial, es composta la mijana forma, en la qual cové eser encercada amor qui sia significada segons la natura de la figura on es encercada e atrobada. ℣ 23. *Gloriós Deus!* En los animals es la mijana forma en so que lòs es forma natural e la[2] figura dels daus qui están potencialment en la forma de lòs[3] aquella forma es artificial. On, la forma de lòs es per accio en quant es natural e la forma dels daus qui está en lo òs potencial per accio[4] es per passio de la materia. On, de la accio e de la passio se compòn forma mijana; car si forma mijana no era enfre la forma natural e artificial, impossíbol cosa sería que la forma natural e artificial pogués esser per la passio[5] sobject a la forma artificial. E assò metex es, *Sènyer*, de la forma mijana quis compòn en los metalls per accio e per passio, axí com aur ha forma natural e está sa forma en argent potencialment per obra artificial com per alquimia la forma del argent pervertex hom en forma daur. ℣ 24. On, com en los vegetables e en los animals e en los metalls caja la mijana forma composta de natural forma e dartificial, per assòs seguex que la amor dels homens se departex en amor natural e en amor artificial: car axí com

1. E, mont. — 2. E, e fa. — 3. A, de les. — 4. A,J, manca *per accio.* — 5. E, per pascio *(passim).*

cors es compost dels .iiij. elements, enaxí la mijana forma se compòn de .iiij. coses en les formes naturals e en les formes artificials, les quals .iiij. coses son potencia e actu e accio e passio:[1] car enaxí com sens privacio no poría materia e forma venir de potencia en actu, enaxí la forma artificial no poría esser sens la forma mijana potencialment ni actualment en la forma natural. On, com assò sia enaxí, doncs la forma mijana es mijà per la qual la volentat del home se forma a amar e a voler les coses qui son naturals e les coses qui son artificials.

25. *Oh vos, Sènyer, qui avets avertuat lo tresor entellectual sobre lo sensual!* Enaxí com la mijana figura se forma sensualment en los vegetables e en los metalls segons que damunt avem dit, enaxí entellectualment se forma la forma mijana en los angels composta de la forma natural e de la forma artificial, la qual forma natural es la amor que an en vos a remembrar e a entendre e a voler e a loar e a servir e a obeír; e la amor artificial es la manera que los angels prenen en defendre nosaltres del demoni e endressar nos altres a via de veritat: car enaxí com lome fals pren art e manera artificialment denganar alcún home, enaxí los angels prenen art e manera de endressar nosaltres. ✠ 26. Car en axí, *Sènyer* com natural cosa es als angels vos membrar e entendre e voler e no vos ublidar ne innorar ni desamar, e aquesta natura es en ells per lo confirmament que vos feés dells adoncs com no peccaren e peccaren los demonis, en axí contraria cosa es segons la cosa angelical los peccats que fan los homens qui vos ubliden e innoren e desamen. On, enaxí com lome ha mester art artificial com vol fer sa semblant figura en la paret, enaxí los angels an mester a aver art e manera com per obra artificial donen als homens peccadors remembrament e enteniment e voler segons lur remembrament e enteniment e voler. ✠ 27. *Dre-*

1. E. e pascio e accio.

turer Senyor! En los demonis se forma la[1] mijana figura, car natural cosa es a lur memoria aver remembrament e natural cosa es a lur enteniment entendre vostres noblèes e vostres honraments, e a lur voler no es cosa natural desamar vos, car accidentalment se forma lur voler en diversa figura daquella que reeb per creacio. On, com assò sia en axí, doncs de la forma natural de lur remembrar e de lur entendre e de la forma accidental de lur voler se compòn es forma la mijana forma per la qual los demonis membren e entenen e volen aver art e manera per la qual deceben e enganen los homens, per tal que sien dampnats e vajen[2] en foc perdurable afigurar lur remembrament e lur enteniment e lur voler segons lo remembrament e lenteniment el voler diabolical.

28. *Ah Senyor en lo qual se confía lo vostre servidor com ses vertuts li defallen e sos vicis e ses frevoltats lapoderen!* Com los uns homens sien en est mon justs e los altres peccadors,[3] per assò als uns homens safigura la vostra justicia e als altres la vostra misericordia; e car enaxí com sensualment es cosa natural a la espiga ques forme del gra, enaxí, *Sènyer,* es cosa natural a la vostra dretura que reta guaardó a tot hom qui sia membrant e entenent e volent e loant e tement vostra justicia; e enaxí com es cosa natural a la pera que reeba figura dome per obra artificial, en axí es cosa natural a la vostra dousa misericordia que aja mercè e pietat de tot home qui sia membrant entenent e volent e loant e confiant en la vostra dousa misericordia. On, com assò sia enaxí, doncs enaxí com es dada a home[4] libertat e possibilitat de remembrar e entendre e voler e loar e honrar vostra justicia e vostra misericordia, enaxí pot tot home reebre gracia e benediccio de vostra justicia e de vostra misericordia. ✠ 29. *Dreturer Senyor!* Enaxí com lo marbre no pot reebre la figura del animal en for-

1. E, manca *la.*—2. A, e aien.—3. J, pecs.—4, E, com es a home dada.

ma vegetable ni sensual ni racional, e assò es per so car lo marbre priva de vegetacio e de sensualitat e de ymaginacio e de racionalitat, enaxí los homens peccadors falses qui falsament se confíen en la vostra misericordia no son reebuts per la vostra misericordia; e assò es per so car priva de lur remembrament e enteniment e voler la vertut e la veritat e la purificacio e la nedeetat[1] segons la qual vostra misericordia deu esser membrada e entesa e amada. On, com assò sia enaxí, doncs, per ques confía nulla ánima en vostra misericordia, pus que ha falsa figura en son remembrar e entendre e voler? Car enaxí com la figura del home es vana en lo marbre, enaxí tota ánima qui ab fals remembrament e enteniment e voler se confíu[2] en vostra misericordia ha van[3] remembrament e enteniment e voler. ✠ 30. *Gloriós Deus!* La raó ni la entencio per la qual nos avem tractat dencercar amor en les .iij. figures damor damundites, es per tal que per les diversitats de les figures on se atroba amor en est mon apercebam la figura damor la qual es en gloria perdurable: car enaxí com per los uns contraris hom ha conexensa dels altres e per les unes differencies hom conex les altres, enaxí per la figura damor daquest mon pot hom conèxer la amor de gloria en la presencia de nostre Senyor Jhesu Christ.

1. E, nedesetat: J, netedat. — 2. E, confiy. — 3. E, ua.

¶ CAP. 311. *Com hom ama aver conexensa de la forma de parays.*

AH *Deus poderós en tots poders, savi en totes saviès, amorós en totes*[1] *amors!* Qui vol ni ama aver conexensa de la forma de paradís, cové que encerc la dita forma en .iiij. coses, les quals son lo vostre acabament gloriós e la memoria e lenteniment e la volentat qui es en home, lo qual encercament cové esser fet sensualment e entellectualment en .ix. coses, les quals son, forma natural, forma artificial, forma mijana, temps, loc, generacio, corrupcio, actu, veritat, potencia. ✠ 2. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com hom sensualment encerca sa figura de sa cara en lo mirall, enaxí entellectualment pot hom aver conexensa de la forma de paradís com hom met en son remembrament e enteniment e voler lo vostre acabament membrant e entenent e volent en ell; e com hom, *Sènyer,* ha mès lo vostre acabament en la ánima per la manera damunt dita, adoncs se representa la forma de paradís al humà enteniment com la memoria membra les .ix. coses damundites e com lenteniment cerca en la memoria la forma de paradís. ✠ 3. *Vertuós Senyor!* Enaxí com hom no pot vèer la figura de sa cara menys de mijà, so es lo mirall en ques mira, enaxí la forma de paradís nos no podem vèer en est mon menys de mijana forma, la qual mijana forma es composta de les .ix. coses damundites com la ánima met en sí metexa lo vostre acabament e les .ix. coses per entencio que sia conexent de la figura de paradís. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus*

1. A, tots.

car enaxí com hom veu pus suvín e pus manifestament sa mà que sa cara per so car sa mà[1] es vista sens mijà e la cara hom no pot veure sens mijà, enaxí en gloria veurá hom mills la forma[2] de paradís pus manifestament que hom no fa en est mon lo qual es mijà per lo qual es significada la forma de paradís.

4. *Desijat Senyor per tots los pobles! A vos sia, Sènyer, gloria e honor per tots temps.* La primera raó se diu de forma natural. On, deym que axí com sensualment sentim que en lo sol no es resplandor[3] generant ni corrompent, que en axí entellectualment entenem que la forma de paradís no es jenerant ni corrompent, car si ho era sería lo sol pus vertuós en forma que paradís. On, com assò sia impossíbol, doncs es significat que la forma de paradís es axí natural forma, que no reeb null accident de corrupcio; car si corrupcio reebía sería significat a la memoria e al enteniment e al voler humà que vostre acabament fos defalliment, e assò es impossíbol cosa que vos siats acabament e defalliment. ✠ 5. *Gloriós Deus!* Si la forma de paradís era accidental per generacio covendría que en paradís fossen formes potencialment, e si eren formes en paradís sería en paradís temps e alteracio, e si era enaxí la forma de paradís sería enaxí forma natural e accidental com es aquest mon en que som, e si era axí sería significat que en vos no ha acabament de poder ni de saviea ni damor ni de dretura ni de misericordia ni de negunes altres vertuts; car lo defalliment qui sería en paradís significaría axí defalliment en vostres vertuts, com la obra mal feta e mal ordonada significa defalliment en lo maestre qui la ha feta. ✠ 6. On, com sia, *Sènyer*, cosa impossíbol que en vos pusca aver null defalliment, per assò es significat que la forma de paradís es axí natural forma que no priva de son sobject per null accident, axí com la resplandor del sol qui per null acci-

1. E, la ma.—2. E, sa forma.—3. E, sa resplandor.

dent no priva de son sobject: car axí com vos per vostre poder e saber e voler avets dat a la materia del sol acabament per lo qual la forma no priva en ell ni es possíbol cosa segons cors natural que generacio ni corrupcio sia en la figura del sol, enaxí vostre acabat poder e saber e voler ha donat acabament als sants de gloria que lur gloria sia axí natural que no reeba nulla cosa accidental ni nulla alteracio; car si no era axí, vostre poder[1] e saber e voler auríen major acabament en crear lo sol que en ordonar parays. On, assò es cosa impossíbol en so que lo sol no es daquella dignitat que son los sants de gloria.

7. *Oh vos, Sènyer Deus, qui sots tot lo bé daquest mon e tota la gloria del altre!* La segona raó se diu de la forma artificial. On, deym que si en paradís avía forma artificial covenría quei fos menjar e boure e enaps[2] e escudelles e coutells e vestidures[3] e lits e pintures e entretallaments e cases e les altres formes artificials de les quals hom ha plaers sensuals. On, si la forma de paradís estava en estes figures artificials covenría que paradís fos compost dobres artificials, e si assò era enaxí, sería significat al humà enteniment quel vostre acabament no es acabat en poder ni en saber ni en voler a donar gloria sens forma artificial; e assò es cosa impossíbol que vostre acabament aja en vostre poder e saber ni voler null defalliment.[4] 8. *Gloriós Senyor!* So per que los homens en est mon formen e afiguren les formes artificials es per so car les[5] an mester a lurs defalliments e per so car an sensuals delits en elles e es per so car en est mon nos no som dignes que siam gloriejats en la presencia de la vostra deitat gloriosa. Mas en lautre seggle on los sants de gloria son purificats e sanctificats, en aquell no es nulla necessitat que hom hi sia glorificat ni gloriós per nulla forma artificial; car tant es gran la gloria que hom reeb de la vostra deitat, que no ha hom nulla ne-

1. E, car si axi no era doncs uostre poder.—2. E, anabs.—3. E, uestedures.—4. A, ni defaliment.—5. E, los.

cessitat a reebre gloria de nulla forma artificial, car si hom nagués nulla necessitat, fora significat que vostra deitat no pogués bastar a gloriejar creatura; e assò es cosa impossíbol, car si la creatura no pogués aver cumpliment en son creador, fora significat que vos no sots creador ni les coses creades no an creador, e assò es cosa impossíbol. ✠ 9. *Vertader Senyor!* Enaxí com lome cech no ha ab que reeba plaer de les formes artificials de bella figura, enaxí los sants de gloria, si formes artificials avía en gloria, no auríen memoria ni enteniment ni voler ni no auríen negú dels senys sensuals don reebessen plaer de les formes artificials; car tant es acabat vostre acabament a cumplir de plaer[1] e dacabament lo remembrament e lenteniment e lo voler de los sants de gloria, que no an necessitat que en gloria aja plaer ni gloria de nulla forma artificial per bella que sia. On, com assò sia enaxí, doncs significat es que en gloria no ha nulla forma artificial, car si hi[2] era debades hi sería, e si era en gloria nulla cosa superflua siría significat defalliment en lo vostre acabament.

10. *Ah Senyor al qual do mon voler per tal que am*[3] *vostre plaer!* La tersa raó se diu de la forma mijana composta de la forma natural e artificial de la qual se formen los accidents en les obres que hom fa. On, deym que si en paradís era la forma mijana, que de necessitat se covenría que en paraís agués alteracio e generacio e corrupcio e temps e los altres accidents semblants a aquests. On, si la forma de paradís reebía negú daquests accidents, sería avent defalliment e sería semblant en figura a aquest mon; e si en axí era, doncs sería significat, *Sènyer*, que lo vostre remembrament e enteniment e voler puríen afigurar defalliment en lo vostre acabament, e assò es cosa impossíbol que en so qui es acabament pusca esser membrat ni entès null defalliment. ✠ 11. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car en

1. J, de lur plaer.—2. A, cor si o era.—3. E, que *ab*.

so que nostre remembrar vos membra acabat e nostre enteniment vos entén acabat e nostre voler vos ama acabat, per assò es afigurat significat al humà enteniment que en paradís no ha nulla forma mijanament composta de forma natural e artificial: car enaxí com hom per defalliment de la vista sensual compòn la mijana forma de sa fas e del mirall per tal que la mijana forma sia a hom ocassió com aja conexensa de la forma de sa cara, enaxí si en gloria avía mijana forma covenría que vostra deitat e vostra humanitat ajen a compondre forma mijana ab alcuna altra cosa per so que poguessen donar als sants de gloria forma acabada en gloria; e si axí era, dòncs per sí metexa vostra deitat ni vostra humanitat no bastaríen a dar gloria als sants de gloria. On, com vostra deitat aja major acabament que totes les creatures e vostra humanitat atretal, doncs per assò es significat que vostra deitat e vostra humanitat an acabament a donar gloria acabada a tots los sants de gloria sens que no cal que en gloria sia la forma mijana. ✠ 12. *Dreturer Senyor!* Com los homens amadors dels delits sensuals cogiten en la celestial gloria, adoncs an opinio que en gloria sia la forma mijana; car lo voler ama tant los delits sensuals,[1] que per la gran fervor quel voler ha en los delits sensuals lo remembrament safigura falsament a remembrar e lo enteniment a entendre que en gloria sia so que ama lo voler. On, enaxí com lo vi pren la forma del vexell e la aiga pren la color del vi amerat o pren la color de son continent, enaxí per sobre voler safigura falsament lo remembrament e lenteniment. Mas sil voler amava més vos que los delits nils plaers sensuals, adoncs la memoria safiguraría en son remembrar e lenteniment[2] atretal en son entendre de vera figura, per la qual vera figura la ánima remembraría e entendría e vulría que en paradís no es la mijana sa figura.

1. E, sensualts.—2. A, e en lenteniment.

13. *Sanctificat Senyor qui la mia entencio endressats enamorant mos volers en les vostres bonors!* La quarta raó se diu de temps. On, deym que entellectualment entenem que tota forma on caja temps cové esser de necessitat corrumpuda et avent defalliment. On, si en paradís caya temps, doncs sería corrompent e defallent, e si enaxí era, sería significat que vostre poder ni saber ni voler ni dretura no auríen acabament en formar ni en ordonar paradís pus que paradís agués forma avent defalliment sens culpa; e assò es cosa impossíbol. ✠ 14. *Amorós Senyor!* Si en paradís avía temps seguirsia quels sants de gloria en un temps remembrassen e entenessen[1] e amassen, e en altre temps ublidassen e innorassen e no amassen, e si axí era doncs sería[2] lur gloria corrumpuda e alterable e fenida, e si axí era sería significat defalliment esser en vostres qualitats; e assò es cosa impossíbol que en vostres qualitats aja null defalliment, per la qual impossibilitat es significat que en paradís no cau temps. ✠ 15. Si en paradís avía temps, doncs com en Maymó membraría e entendría e vulría gloriejar en menjar e en beure e en les fembres, covenría que com membraría e entendría e vulría menjar moltó o beure vi o jàer ab na Fàtima, que ublidás e innorás e no volgués menjar mantega ni boure let ni jàer ab na Axa, e si axí era doncs sa gloria sería fenida; e si temps no caya[3] en paradís e que totes aquestes benenances damundites hi fossen, doncs en Maimó en un temps membraría e entendría e vulría e menjaría e jauría e bouría[4] moltó e mantega e vi e let e ab na Fàtima e ab na Axa en un temps jauría, e assò es, *Sènyer*, cosa impossíbol.

16. *Excellent Senyor sobre totes altèes, vertuós sobre totes vertuts!* La .v.ª raó se diu de loc. On, deym que entellectualment entenem que si en paradís avía hom palaus e cambres e locs apropriats on hom agués mullers e vergers

1. E, entesessen.—2. A, e si axi adoncs era seria.—3. E, casia.—4. E, e beuria e jauria.

e lits e les altres coses semblants a aquestes, covenría de necessitat que paradís agués defallent figura; car si en Maymó avía cambres e mullers e vergers apropriats, no auría tan gran plaer en los locs de Mafumet: on, per assò sería encarcerat dintre loc on més de plaers auría. ✠ 17. Enaxí, *Sènyer*, com lo cors sería encarcerat en los locs apropriats on més de plaers auría, en axí li seríen carcre[1] los altres locs com hi sería, pus que en aquells no agués la gloria que auría en son loc apropriat; e enaxí com lo cors sería encarcerat e pres en loc e en locs,[2] enaxí sería la ánima encarcerada e presa en aquells locs e loc, car més e pus suvín remembraría e entendría e vulría del[3] loc apropriat que dels altres. On, com ánima no aja loc ni occub[4] loc, no es de sa natura desijar .j. loc pus que altre. ✠ 18. Enaxí com home a qui hom dona lèsta[5] que prena de dos cavalls qual se vulla e aquell guarda lo cavall qui es de pus bella figura e tría lo mellor, enaxí considerant lumà enteniment so[6] que los sarrayns díen de paradís e so que díen los crestians que en paradís no an palaus ne lits ni vergers ni ha hom paría de fembres, es significat al humà enteniment que molt mellor e pus bella figura es cella de paradís com se representa al humà enteniment segons la fe e la creensa dels crestians, que no es com es representada segons la fe e la creensa dels sarrayns; car los crestians díen que aitant com hom en est mon complex pus fortment son remembrament e son enteniment e son voler en vos a contemplar e a servir, daitant an en gloria los homens major gloria e son pus acostats a vos e reeben major gloria de vos; e los sarrayns díen que aitant com més de bé fan en est mon per amor de vos, daitant reeben major gloria de bells palaus e de belles mullers e de bells vestirs e menjars e vergers e de les altres coses sensuals.

19. *Ah Sènyer Deus qui sots consolacio e plaer de la mia*

1. E, carssre: J, carcer.—2. J, per loc en locs.—3. A, de. —4. E, ocub. —5. M, *eleccio*.—6. A J, per so.

ánima! La .vj.ª raó se diu de generacio. On, deym que si en parays hom menjava ni bevía ni jaya[1] ab fembra, que covenría de necessitat quei fos generacio per la qual senjenrás la potencia vegetable en les coses que hom menjaría ni bouría e don senjenrás la materia per la qual hom jauría ab fembra; e si assò era enaxí, doncs covenría que en paraís agués privacio de formes e que en parays fossen los .iiij. elements don les formes senjenrassen, e si axí era sería paradís semblant a aquest mon, e si ho era auría defallent forma per corrupcio enaxí com ha aquest mon; car tota cosa on sia generacio sensual cové esser corrupcio de forma sensual. ✠ 20. On, beneyt siats vos, *Sènyer:* car si assò damundit era enaxí, doncs covenría que en paradís[2] agués calor e fredor e humiditat e secor, car sens aquestes. .iiij. qualitats noy puría aver generacio, e sens generacio hom noy poría menjar ni beure ni jàer ab fembra; e si axí era que les .iiij. qualitats universals fossen en parays, covenría de necessitat quei fos fam e set e malaltía e mort e passio; e si assò era enaxí, doncs la forma de parays no sería acabada forma, e si no ho era sería significat al humà enteniment que en vos no es acabament de vertuts. ✠ 21. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car com la ánima vol que son enteniment encerc en son remembrament com vos avets creat aquest mon e lautre per tal que sien al humà enteniment significades les vostres vertuts esser en acabament, e com la ánima fa encercar a son enteniment en son remembrament com parays no auría acabada forma si era en ell generacio e corrupcio, per assò lenteniment franc en est encercament atroba en lo remembrament qualitats qui signifiquen lo vostre acabament, e significants vostre acabament lo vostre acabament significa que la forma de paradís cové esser de necessitat acabada, lo qual acabament significa que en paradís no ha generacio ni corrupcio e

1. E, jahia.—2. E, doncs covendria que uendria que en paradis.

significa que en paradís no ha hom paría de fembres ni hom no menuga ni beu en gloria.

22. *Oh vos, Sènyer, en lo qual los meus pensaments sadeliten!* La .vij.ª raó se diu de corrupcio. On, deym que si en paradís nulla forma reebía corrupcio e les formes de paradís componíen[1] la general forma de paradís, doncs la general forma reebría corrupcio en ses formes particulars; e si assò era enaxí, doncs convenría de necessitat que la forma de paradís reebés corrupcio, e si corrupcio rebía sería contraria forma dacabament; e si assò era enaxí sería significat que la forma de paradís fos privada dacabament, e assò es, *Sènyer*, contrari significat al vostre gloriós acabament. ℣ 23. *Gloriós Senyor!* Enaxí com es cosa impossíbol que en paradís pusca hom menjar ni boure ni jàer ab fembra sens generacio, enaxí es cosa impossíbol que en parays pusca hom menjar e boure e jàer ab fembra sens corrupcio de formes; car de necessitat cové ques corrompen les formes de les viandes que hom menjaría e bouría, e de necessitat cové ques corrompés[2] la forma de la materia que hom metría en la fembra com ab ella jauría. On, com assò fos enaxí si axí era, doncs com hom membra e entén e ama lo vostre gloriós acabament, adoncs lenteniment atroba en lo remembrament que lo vostre acabament es tan gran e tan acabat, que per son gran poder e saber e per son vertader dreturer voler ha creada la forma de paradís acabada sens null corrumpiment. ℣ 24. Car si tant era, *Sènyer*, que paradís agués en sí nulla corrupcio, lumà enteniment tant no encercaría vostre acabament en lo remembrament de la ánima, que li pogués atrobar. On, com lenteniment es creat per tal que cerc en lo remembrament lo vostre acabament, e com lo voler es creat per tal que fassa encercar lenteniment en lo remembrament com en ell aperceba vostre acabament, e com lo remembrament sia

1. A,J, componen.—2. A, corrompres.

creat en tal disposicio que en ell es demostrat e atrobat lo significat qui demostra al enteniment vostre acabament, doncs per assò es significat que possíbol cosa es al enteniment que aperceba en lo remembrament per lo vostre acabament que la forma de paradís es sens null corrumpiment. E encara endemés, que pus en infern nulla forma no priva de esser, doncs, quant més es significat que en paradís nulla forma no priu de son esser? Car enaxí com en infern les formes nos corrompen ni priven de la materia per tal que los peccadors sien punits perdurablement a esser significada perdurablement vostra justicia, en axí per gracia en paradís a significar vostra justicia e vostra misericordia perdurablement cové que noy sia forma privada.

25. *Eternal Senyor qui sots acabament de tots acabaments!* La .viij.ª raó se diu dactualitat. On, deym que entellectualment entenem que en paradís no es actualitat alterada per potencia, enans es la forma de paradís axí actualment, que forma potencial no pot esser en ella: car en axí com es cosa innatural que lonc ni ample ni pregont sia en substancia incorporal, enaxí es cosa innatural que en paraís sia forma potencial: car enaxí com la substancia es de natura corporal com reeb lonc ni ample ni pregont, en axí paradís sería de forma corrompable si a sa forma actual estava davant ni detràs forma potencial. ✠ 26. *Gloriós Deus!* Com la materia no ama la forma actual e ha natura com se gir a adur de potencia en actu alcuna forma potencial, adoncs es significat que la materia nos demostra acabadament per la forma actual, e per assò vol pendre la forma qui es en potencia. On, com assò sia enaxí, doncs significat es que tota forma actual es en defalliment, pus que contraria forma o diversa sia en la materia potencialment. Mas de la materia e de la forma de paradís no es en axí, car tant se té la materia per pagada e per acabada per la forma actual, que no desija a pendre nulla altra forma po-

tencial. ℣ 27. On, com assò sia enaxí, doncs[1] si era un libre en una forest[2] on fos escrit que la forma de paradís es actual sens forma potencial, e en aquella forest avía altre libre on fos escrit que la forma de paradís es actual e potencial per menjar e per boure e per jàer ab fembres, e que la potencia vejetable ha dejús sí les .iiij. potencies apetitiva retentiva digestiva dispulsiva, e si venía .j. gentil e legía en aquells .ij. libres, si son voler, *Sènyer*, vulía que son enteniment encercás en son remembrament lo vostre acabament e lacabament de la forma de paradís, adoncs sería significat lo vostre acabament e lacabada forma de paradís en lo remembrament qui remembra que la materia en paradís se té per tan acabada de la forma actual, que no desija privar aquella ni pendre forma potencial.

28. *Ah gloriós Senyor qui us encarnàs per significar a nosaltres lacabament de vostres qualitats glorioses!* La .ix.ª raó se diu de potencia. On, deym que si en parays era la forma potencial, covenría de necessitat que les formes potencials fossen en major quantitat de nombre que les formes actuals: car enaxí com en est mon son més les formes potencials en la materia que les actuals, enaxí seríen en gloria més les formes potencials que les actuals. On, com les formes potencials sien semblants ab privacio e ab defalliment e les actuals sien semblants ab esser e ab acabament, doncs si en parays avía formes potencials sería més la forma de paradís en defalliment que en acabament. ℣ 29. Si en parays avía, *Sènyer*, formes potencials sens privacio de les formes actuals, doncs covenría que lo sobject daquelles formes fos potencial, e si axí era sería parays crexent infinidament, e assò es cosa impossíbol; o si les formes eren potencials en la materia sobjecta a les formes actuals, doncs en Maymó sería en paradís en .j. temps callant e parlant e menjant e bevent e no menjant ni be-

1. A, manca aquest mot.—2. E, aforest *(passim)*.

vent, e sería en .j. temps jaent ab fembra e no jaent, e sería en .j. temps anant e estant, e axí de los altres coses; e tot assò, *Sènyer*, es cosa impossíbol. ✠ 30. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car qui vol encercar ni saber la forma de parays, cové que encerc la dita forma e son enteniment en son remembrament[1] conexent lenteniment vostre acabament e membrant lo remembrament vostre acabament e volent la volentat vostre acabament; e si lenteniment encerca vostre acabament en lo remembrament e la volentat vol e la memoria remembra e lenteniment entén que la forma de paradís signific vostre acabament, adoncs pot esser certificat lenteniment que aquella forma es la forma de paradís. Mas si la forma afigurada en lenteniment es contraria als significats qui signifiquen lo vostre acabament, adoncs lenteniment pot esser certificat que aquella forma no es la forma de paradís, enans es falsa figura afigurada falsament en desordonat remembrament e enteniment e voler per so car no froex en lo vostre acabament divinal.

¶ CAP. 312. *Com hom ama encercar e saber la gran bonea qui es en amor.*

DEUS *bo sobre tota bonea! A vos, Sènyer, sia gloria e bonor.* Car qui vol encercar ni saber la gran bonea damor, cové que en les coses sensuals e entellectuals encerc la amor ab les .iij. vertuts de la ánima membrant e entenent e volent vos e vostres qualitats e les qualitats els significats que vos avets creades e creats en les creatures; car per aital encercament e per aital art pot hom aver conexensa de la amor com es bona cosa e noble

1. E, coue que encerc la dita forma son enteniment e son remembrament.

en sí metexa. ✠ 2. On, com nos no[1] ajam tan vertuosa nostra ánima en remembrar ni en entendre ni en voler com es gran e auta e noble la bonea[2] damor, per assò, *Sènyer*, en nostra ánima no pot caber tanta damor remembrant e entenent e volent com es gran la noblea e la bonea damor: on, per assò cové que nos remembrem e entenam que molt major es amor en noblea e en bonea e en vertut, que no es lo remembrament ni lenteniment nil voler que nos podem aver de la bonea damor. ✠ 3. On, com amor se deveesca en dues parts, so es amor vera e amor falsa, e com la amor falsa sia en sí mala e desordonada, per assò es, *Sènyer*, contraria cosa a la amor vera ordonada; e car nos en est capítol no entenem parlar sino de bona amor, per assò deym que per contrari seny loant la bonea damor pot esser significada la malea e la viltat de la amor qui es vil e mala e falsa.

4. *Oh vos Senyer*[3] *qui sots noble sobre totes creatures!* Qui vol encercar ni saber la gran bonea damor, cové que sa ánima vulla remembrar e entendre la gran amor que cascuna de les .iij. persones divines ha la una a la altra en la vostra sancta trinitat gloriosa; car aitant com la ánima vol remembrar e entendre e amar la amor quel Pare ha al Fill e al Sant Espirit e la amor quel Fill ha al Pare e al Sant Espirit e la amor quel Sant Esperit ha al Pare e al Fill, daitant pot la ánima aver conexensa de la gran noblea e bonea qui es en la vostra amor divina. On, enaxí com nulla ánima no puría tanta damor membrar ni entendre ni voler com es la amor que cascuna de les persones ha a la autra, enaxí nulla ánima no puría tanta de noblea e de bonea e de vertut remembrar e entendre e voler en vostra amor divina com es la vostra amor bona e noble e vertuosa. ✠ 5. Tant es alta e excellent e noble, *Sènyer*, la vostra amor gloriosa, que per sa alta noblea e bonea e vertut

1. A, manca *no*.—2. J, granea.—3. E, seyner deus.

avets volgut crear e ordonar e recrear lo mon; car si la vostra amor no fos, lo mon ja no fora[1] creat ni ordonat ni recreat. On, com nulla ánima no poría remembrar ni entendre ni voler tots los bens ni totes les vertuts qui son esdevenguts[2] de la vostra amor per creacio e per ordonacio e per gracia e per recreacio, doncs, *Sènyer*, qual ni qual ánima ni ánimes puría ni poríen tant fruír de la bonea qui es en la vostra amor com vostra amor es bona e vertuosa? ✠ 6. *Vertuós Senyor!* En tots quants bens son esdevenguts e en tots quants bens son e en tots quants bens serán, es la vostra amor noble e gloriosa; car si la vostra amor no agués volguts ni vulía[3] aquells bens, nengún bé ni neguna vertut no fora. On, com tants sien estats los bens qui son esdevenguts e com tants sien cells qui son e com tants de bens sien esdevenidors e com la gloria dels angels e dels homens justs sia tan gran e com sia amor senes fi en gloria, doncs, qui es, *Sènyer*, qui pogués albirar ni aestmar la excellent bonea qui es en la vostra amor vertuosa?

7. *Amorós Senyor ple de totes veres amors!* Qui vol encercar ni conèxer la gran bonea damor, cové que sia remembrant e entenent e amant la gran amor qui es enfre vostra deitat e vostra humanitat e la gran amor qui es enfre nostra dona Sancta María e son Fill gloriós e la gran amor qui es enfre vostra deitat e vostra humanitat e nostra dona Sancta María, ab la gran amor que los angels els sants de gloria an a la vostra gloriosa deitat e humanitat e a nostra dona Sancta María verge gloriosa. ✠ 8. Tant es amor noble cosa e bona en sí, que natura ha que nulla cosa no complesca tan fort son voler com fa gran amor qui sia remembrada e entesa; car voler sanitat o riquea o bellea o forsa o honrament o alcuna altra cosa, no pot cumplir lo voler menys damor; car si totes les coses damundites hom remembrava e entenía e avía, totes no

1. E, ja lo mon no fora.—2. E, esdeuengudes —3. E, uolio.

compliríen la volentat si doncs lo voler no les amava. On, com assò sia enaxí, doncs, qui puría aestmar la gran valor e bonea qui es en amor? ✠ 9. Tota vertut e tota noblea e tot honrament e tota laor sia donada e atribuída, *Sènyer Deus,* a amor; car amor es lo mijà el misatge[1] qui es enfre nos e vos; car per amor donats e perdonats e endressats e salvats e guardats los vostres amadors els vostres servidors, e ab amor som ab vos[2] e vos ab nos, e amor es lo misatge de nos a vos e de vos a nos. On, com totes estes coses sien tan plaents e tan amoroses, doncs, qui puría albirar ni aestmar la gran noblea damor?

10. *Eternal Senyor sens fi è sens comensament!* Tant es cosa excellent e alta e noble amor, que tota res vens e forsa e apodera, e per nulla cosa no es vensuda ni apoderada com es vertaderament formada en lamic: car enaxí com lo foc ha natura que on hom més de lenya li dona pus fort crex, enaxí es natura de vertadera amor que on pus fortment es turmentat lamic per son amat pus fortment lama, e lamic on més remembra e entén treballs e mort per son amat més lo voler ama lamat e més menysprea los treballs e la mort. On, com assò sia enaxí, doncs, qui puría aestmar ni albirar la gran forsa damor e la gran bonea damor? ✠ 11. Qual cosa es,[3] *Sènyer,* ni que es semblant en valor ni en vertut ab amor? Car amor fa e dona e forma més de riquea en los pobres que en los rics, car pus ric en sens tota comparacio .j. pobre qui am e vulla so que remembra e entén, que no es null rey per ric que sia pus que son voler no am ni vulla so que son remembrament remembra e so que son enteniment entén. On, com assò sia enaxí, doncs, qual cosa pot tant valer com amorós e vertader voler? ni plaer ni bon saber ni solàs ni consolacio, en que pot caer, *Sènyer,* sino en amorós voler? ✠ 12. Tant es gran amor e alta e noble, que tot home ne pot membrar e en-

1. E, missatje.—2. E, som nos ab uos.—3. E, manca *es.*

tendre e voler aitanta com ne vol amar; car amor axí com es gran e noble en vertut e en valor e en bé, axí es gran en quantitat. On, enaxí com la nau en la mar pot hom tota umplir[1] de la mar, enaxí quis vol pot cumplir tot lo remembrament e lenteniment el voler damor. On, enaxí com làer no es vedat a null home, enaxí amor no es vedada a null remembrament ni enteniment ni voler. On, com assò sia enaxí, com pot esser que hom no complex damor tot son remembrament e son enteniment e son voler?

13. *Ah Senyor gloriós en lo qual se confíen los vostres amadors!* Tant es gran cosa e noble amor en animal racional vertader dreturer, que molt major actualitat es aquella en la qual vé lo voler que no es la actualitat en la qual vé la memoria e lenteniment, jassía que en quant potencia sien en egual quantitat per creacio. On, so per que lo voler sobrepuja, *Sènyer*, lo remembrament e lenteniment, es per so car la volentat pot amar so que la ánima no pot membrar ni entendre, axí com del esser vostre divinal que la ánima lo vol e lama qual que cosa ell sia en sí metex, e la memoria nol pot membrar ni lenteniment nol pot entendre.

14. Qual cosa, *Sènyer*, dona tanta de saviea ni de paciencia ni desperansa com amor? Car per amor ama hom saber, e volent hom lo saber pervé hom a saber, e per amor es hom pacient, car amor fa plaer los treballs damor, e per amor es hom en esperansa e en confiansa de so que ama, e enaxí com les coses amades e esperades salonguen es tarden, enaxí amor pus fortment sespera es confía es cuyta a atènyer les coses desijades esperades per forsa damor.

15. Beneyta sia, *Sènyer Deus*, amor: car tot hom la pot aver qui aver la vulla e a null hom qui aver la vol no la pot hom tolre, e amor fa del volpell ardit e del pobre ric e del malaute sà[2] e del cobou larc e del ergullós humil e del vilà ensenyat e del fals leal, e amor, *Sènyer*, té conso-

1. E, homplir.—2. A, se.

lat e alegre lome encarcerat e empresonat, e amor fa tots bens per so car tots los bens son damor. On, com assò sia enaxí, doncs, qual cosa val amor?

16. *Savi Senyor en totes savièes, poderós Senyor en tots poders!* Amor fa hom dreturer misericordiós vertader acabat vertuós bo. On, com totes estes vertuts sien, *Sènyer,* en vos e com amor es a hom occasió que aja totes estes vertuts, doncs amor es tan noble cosa e tan bona en sí, que fa hom aver vertuts semblants a les vostres. On, com assò sia enaxí, doncs, qui puría aestmar la gran bonea que amor ha en sí metexa? ✠ 17. On, beneyta sia, *Sènyer Deus,* amor: car enaxí com vos per amor sots dreturer en les vostres creatures, enaxí amor fa los seus servidors dreturers[1] com amen vos; e enaxí com amor vos fa esser misericordiós a nosaltres, enaxí amor com es en nosaltres en amar vos, fa esser nos misericordiosos e plens de pietat; [e] enaxí com amor vos fa esser vertader a nosaltres, enaxí amor fa tot hom vertader pus que sia servidor de vostra amor. ✠ 18. On, com de totes les altres vertuts sesdevenga assò metex, e com amor sia occasió a tots aquests bens, doncs amor en home es aitán gran en vertut e en bonea com son totes les vertuts don home reeb gracia e benediccio de son creador. On, com vos ajats creada amor en home, doncs beneyt e exaltat e glorificat[2] siats vos, *Sènyer Deus,* qui avets creada tanta de bonea en amor, e beneyts sien tots aquells qui damor son servidors e amadors e benvolens, e placia a vos que lo vostre servidor sia tots temps serv e obedient e servidor de vera amor.

19. *Gloria e vertut e benediccio sia donada e atribuída a vos, Sènyer Deus, e a tot quant de vos es!* Car per amor venen los .v. senys entellectuals de potencia en actu, e per amor son endressats e salvats e guardats, e per amor son més amats que nulles de les coses sensuals; car ánima qui

1. A, dretures.—2. E, e glorificat e exaltat.

sia enamorada de vera amor, més amaría que lo cors perdés totes ses sensualitats que no faría que la ánima perdés ses entellectuitats. Mas dels homens peccadors, *Sènyer*, no es enaxí, car per so com no son amadors de vera amor, amen metre e volen més donar[1] los senys sensuals e entellectuals a peccat e nols volen donar a amor vera qui val sobre totes quantes sensualitats son. ℣ 20. Amor fa restituir[2] als homens lurs injuries, e amor los fa esser penedents de lurs falliments, e amor los fa plorar lurs peccats, e amor los[3] fa fer penetencia els fa turmentar lur cors en afflicions dejunant adorant sustinent fam e set e calt e fret e treballs e mort, e amor fa donar almoynes e fa a hom aver pietat de son pruxme, e amor fa a hom remembrar e entendre les cuytes e les necessitats de son amic, e amor fa a hom ajudar e acòrrer a aquells qui an mester ajuda. On, com assò sia enaxí, doncs, qui puría aestmar los bens qui son en amor? ℣ 21. Tant es, *Sènyer*, amor bona cosa e noble en sí, que ella es lescala per la qual vos devallats a nos e nos altres pujam a vos, e los escalons son de vertuts[4] axí com dretura e misericordia e paciencia e humilitat e saviea e les altres vertuts dest semblant. On, com assò sia enaxí, doncs, qui puría aestmar la bonea damor ni la malea ni la viltat de son contrari qui es la escala per la qual los peccadors desamants e desamats[5] devallen en los infernals turments a sostenir en abís penes perdurables? de la qual escala son escalons[6] injusticia e crueltat e falsetat e ergull e los altres vicis semblants a aquests.

22. *Donador Senyor damor e de dolsor e de plaer!* Tant es amor bona cosa e gran e prop, que tot hom qui amor vol membrar e entendre e voler la pot aver membrant e entenent e volent; e tant es amor bona cosa, que totes les occasions damor son bones e vertuoses e tots los mals e les passions que amor dona son bones e saboroses, e a tot

1. E, e donar.—2. E, restutuir.—3. E, lur.—4. E, son totz de uertutz.—5. E, desamatz e desamatz.—6. E, los escalons.

hom qui sia servidor damor ret[1] amor guaardó, e tot hom qui per amor sespera es confía ateny so que espera, e qui amor ha tot ho ha e qui amor no ha re no ha. ℣ 23. Tant es amor bona cosa e noble en sí, que null remembrament qui amor ublida re no val ni null voler qui amor no ama re no val. On, com sia natura damor que sens ella nulla re no valla, doncs, com pot esser que hom dona son remembrar e son entendre e son voler a desamor e toll lo a amor[2] qui per nulla cosa lo remembrament ni lenteniment nil voler no daría? On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com lome glot per nulla cosa son gustar no daría e dona son gustar a embriagament e a sancfoniment e a glotonía[3] e a leponía, enaxí ánima no daría per nulla cosa son remembrar ni son entendre ni son voler, e com la ánima es en peccat dona son membrar a remembrar peccats e coses vils e dona son enteniment a entendre coses vils e avols e dona son voler a amar vicis e peccats. ℣ 24. Tant es bona cosa, *Sènyer,* amor, que vos volets tota la amor qui es en home e si home nous dona tota sa amor non volets gens, e qui sa amor vos dona tot sí metex vos dona e qui sa amor nous dona re nous dona. On, com assò sia enaxí e com vos vullats tant forment la amor qui es en home, doncs, qui puría aestmar com bona cosa es amor segons que vos significats la bona amor en so que tota la volets, e tot lo sobre pus perdonats si hom nous ho pot donar, e a null hom no perdonats ni donats gracia ni benediccio si doncs nous dona son voler?

25. *Liberal Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que les coses qui son en est mon de major necessitat, daquelles ha hom en est mon major larguea, axí com de terra e daigua e dàer[4] e de foc e de ferre e de sal e de blat e de carn. On, axí com aquestes coses sensualment son pus necessaries, axí son mellors on més son. On,

1. E, rent.—2. A, e toyl la amor.—3. E, e a sanfuniment e a glotunia. —4. E, e de ar.

semblant manera es damor; car per so car entellectualment nulla cosa no es a hom tan necessaria com amor, per assò avets donada a home major larguea damor que de nulla altra entellectuitat, car tot hom ne pot aver aitanta cos vol e no es nulla sensualitat ni entellectuitat don hom aja tan gran libertat a aver com damor. On, com assò sia enaxí, doncs en assò es significada la gran bonea damor; car aitant com pus fortment es a hom necessaria e aitant com hom ne pot més aver, daitant val més que nulla altra creatura. ℣ 26. *Gloriós Senyor!* Aitant com la ánima val més quel cors, daitant la ánima pot més damor reebre e aver membrant e entenent e volent, que lo cors no pot reebre dels .iiij. elements. On, com assò sia enaxí, doncs en assò es significada la gran bonea damor; car si la ánima pot aver més damor que lo cors terra ni aigua ni àer ni foc, doncs la ánima pot mills esser en amor que lo cors en los .iiij. elements. On, com lo cors sia tan fortment elementat, doncs bé es malvat e maleyt lo cor desenamorat! ℣ 27. Com voler e amor sien, *Sènyer*, semblants en natura e en propietat e com voler sia vertut ixent de memoria e de enteniment, doncs per assò es significat que en lo remembrament e en lenteniment pus fortment e pus suvín hi deuría entrar amor en amar les coses entellectuals que les coses sensuals, com sia cosa que memoria e enteniment sien coses entellectuals; mas car peccat e culpa ha tot regirat e enversat lo remembrament e lenteniment el voler del home peccador mundà amant la vanitat daquest mon, per assò entra pus suvín e pus ardentment lo remembrar e lentendre el voler en amar les coses sensuals que les entellectuals.

28. *Oh vos, Sènyer Deus, qui los vostres servidors no ublidats en les lurs*[1] *necessitats!* Tant es gran e alta e noble cosa amor, que no es null home qui la gos acabadament

1. E, en lurs.

metre en son remembrament ni en son enteniment ni en son voler; car si hom acabadament[1] metía amor en son remembrar e entendre e voler, no duptaría hom a soferir null treball ni nulla mort per vos honrar ni servir ni loar ni per dir veritat ni per fer null bé. Mas car los homens veen que si amaven vos acabadament[2] no puríen dar al cors los delits que li donen nil poríen defendre dels treballs e de la mort on lo defenen per so car acabadament no amen, per assò los homens no gosen amar acabadament. ℣ 29. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com lo foc ha natura per calor de donar passio e de consumir, enaxí amor ha natura de mortificar e de languir[3] lo cors. On, per assò enaxí com lome vil e mesquí malvestit pobre nos gosa acostar al honrat príncep, enaxí amor tant es noble cosa e alta e bona, que los homens peccadors vils amadors de les vils coses mundanes nos gosen enamorar[4] damor acabada, e per assò amen més esser desenamorats de vera amor e enamorats de falsa amor, que no fan esser servidors ni loadors de vera amor ni esser agraciats dels bens que amor dona. ℣ 30. Com un home, *Sènyer,* bastaría a reebre en do tot lo mon quil li dava[5] sensualment e com son voler nos gos enamorar tan fortment com enamorar se puría, en assò es significada la gran bonea damor; e com los homens peccadors nos gosen cumplir dacabada amor per so que no fassa amor en ells privar peccat, en assò es significada la forsa damor e la noblea damor e la viltat daquells qui nos gosen enamorar de bona amor. On, com assò sia enaxí, doncs, quant vendrá aquell temps gloriós que serán tan nobles homens e tan vertuosos que no duptaràn a amar ni a reebre amor de tota la forsa damor segons que vos amàs en lo mon com ic fòs tan enamorat que fòs mort per amor e enamoràs tant los apostols

1. E, cor si acabadament hom.—2. E, Mas cor los homens uesen que si amauen acabadament.—3. A, laguir: E, langir.—4. E, en amorar.—5. E, qui li dona: J, que li dona.

que tots languíen e muríen per amor loants e glorificants nostre senyor Jhesu Christ!

¶ CAP. 313. *Com hom ama aver conexensa de la forma de vetlar e de durmir e de sumiar.*[1]

OH *Deus savi poderós qui sols gloria e plaer de mes amors!* Qui ama ne vol encercar la forma de vetlar e de dormir e de sumiar, cové que encerc ab la memoria e ab lo enteniment e ab la volentat en les coses sensuals e entellectuals; car per aital encercament se representa es forma la dita forma al humà enteniment, lo qual atroba la dita forma en lo remembrament com lo voler vol que lo remembrament remembre e lenteniment entena los significats sensuals e entellectuals per los quals es afigurada e formada la dita forma en les figures qui son potencialment e actualment[2] en les coses sensuals e entellectuals. ℣ 2. On, com assò, *Sènyer*, sia en axí, doncs aquest encercament cové esser departit en .v. parts, la primera es dita de la sensualitat qui es potencialment en figura, segona com es actualment la sensualitat en figura, tersa part es com la entellectuitat està potencialment en figura, quarta part es com la entellectuitat actualment está en figura, quinta part es compostament[3] la sensualitat e la entellectuitat an ensems figura potencialment e actualment. ℣ 3. On, com assò sia en axí, doncs per assò son, *Sènyer*, formades e afigurades dues figures, la una figura es simple la qual està en les .iiij. parts damundites, e lautra figura es composta la qual es dirivada e composta de

1. E, e de dormir e de somiar.—2. E, e actual.—3. com(?) compostament.

les .iiij. en la quinta[1] part per la figura comuna als senys sensuals e entellectuals per so car es composta de les sensualitats e de les entellectuitats.

4. *Creador Senyor benfactor nostre!* La primera part se diu de la sensualitat qui está potencialment en figura. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que com hom dorm, que adoncs son los senys sensuals potencialment en figura en so que hom durment no ou ni veu ni odora ni gusta ni sent: on, com aquests senys son en potencia, adoncs es la figura de durmir en actu, per la qual actualitat son privats los senys sensuals de lur actualitat. ✠ 5. On, com assò sia, *Sènyer,* enaxí, doncs com lo voler del hom encercador vol que lenteniment encerc en lo remembrament com los senys sensuals son potencialment com lome es durment, adoncs es significada al enteniment la figura de vetlament e de durmir,[2] e lenteniment aperceb que com lome dorm lo cors ha en sí la figura de vetlar potencialment e la figura de durmir actualment, la qual figura potencial e actual son en lo cors tan solament; car si eren en la ánima axí potencialment e actualment com en lo cors, sería significat que lo cors e la ánima fossen semblants coses sensuals corrompens e jenerants lurs figures; e com la ánima no sia cosa sensual ni sia corrumpuda en figura, per assò es significat que lo cors e sa natura e sa proprietat es la principal occasió per que los senys sensuals están potencialment com lo cors es durment. ✠ 6. Car si en la ánima eren, *Sènyer,* potencialment los senys sensuals en figura com lo cors es durment, seríen lo cors e la ánima una substancia e una natura tan solament, e com los senys sensuals seríen en actu com lom vetlaría, adoncs sería la ánima cosa visible e cosa corporal. On, com sia manifest que en lome vetlant no es la ánima vista sensualment, per assò es significat que los senys sensuals

1. E, e la v.ª part.—2. E, e de durment.

potencials en figura son dintre la natura del cors e son defora la natura de la ánima, jassía que no pusquen venir en actu sens la natura de la ánima.

7. *Sanctificat Senyor gloriós!* Si los senys sensuals qui son en potencia com lome dorm eren axí potencialment en la ánima com son en lo cors, sería de necessitat una la materia corporal e la esperitual,[1] e si la materia era una covenría que la forma entellectual se formás en la materia per generacio e per corrupcio axí com fa en lo cors. On, com la forma corporal está potencialment en en Pere qui será pare den Guillem e la forma de la ánima den Guillem no está potencialment ni actual en la ánima ni en lo cors den Pere pare den Guillem, per assò, *Sènyer*, es significat que lo cors den Pere e den Guillem son coses duna natura e duna especia; mas les ánimes no son semblants en natura ni en especia ab lo cors den Pere e den Guillem. ✠ 8. On, com assò sia enaxí, doncs enaxí com en la forma del datiler está potencialment lo dàtil,[2] enaxí la forma dels senys sensuals están potencialment en lo cors com dorm; e enaxí com la forma del datiler no está potencialment en lo présec[3] ni en en Pere, enaxí la forma dels senys sensuals potencials no están en la ánima potencialment com lo cors es durment;[4] car si per diversitat e per differencia duna vegetable a altre e de .j. vejetable a un animal[5] se seguex que alcunes formes están potencialment en los uns e no en los altres, doncs, quant més, *Sènyer*, se seguex es cové que los senys sensuals no sien en figura potencialment en la ánima com lo cors es durment! ✠ 9. *Savi Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que occasió se departex en dues figures, la una es natural e la autra es accidental: occasió natural es com lo datiler

1. E, e la sperital.—2. E, enaxí com en la forma del datiler esta potencialment en lo datil: J, enaxí com la forma del datiler esta potencialment en lo datil.—3. E, pressec.—4. E, dorment.—5. A, duna uegetable a un animal.

per occasió de corrupcio torna als elements en materia,[1] occasió accidental es com hom talla lo datiler e per lo tallament lo datiler se corromp en figura. On, com assò sia enaxí, doncs segons la occasió natural es significat que los senys sensuals están en figura en lo cors com lome dorm, e per occasió accidental están potencialment en la ánima: on, aquesta potencialitat es dita en la part quinta[2] damun dita.

10. *Vertader Senyor per lo qual los meus ulls ploren el meu cor se enamora!* La segona part se diu de los senys sensuals qui están actualment en figura. On, deym que com lome vetla, que adoncs los senys sensuals son en actu, car null hom no pot vetlar sens que los senys sensuals, o tots o alcuns, no sien en actu. On, com assò sia enaxí, doncs lo vetlament es com los senys sensuals an en actu la figura que dabans avíen en potencia com hom dormía. ✠ 11. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car sensualment sentim e entellectualment entenem que dels .v. senys sensuals los .iiij. poden esser potencialment o actualment en lome qui vetla, los quals son vèer e oyr e odorar e gustar; car sens la actualitat o ab la actualitat daquests pot hom aver la figura de vetlament actualment; mas sens sentiment no es null hom qui pusca vetlar. On, com assò sia enaxí, doncs per sentir es pus fort afigurada la figura de vetlar que per negú dels altres senys, e car dels .iiij. senys ab lo .v. se fa aquesta[3] differencia, per assò es significat que a vetlar es pus necessaria cosa sentir, e a durmir es pus necessaria cosa no sentir. ✠ 12. Car enaxí com vetlar per lo sentir se forma pus fort que per negún altre seny, enaxí, *Sènyer,* en lome qui dorm se forma pus fort durmir per privat sentiment que no fa per negú dels altres senys; car si axí no era, lo sentir sería pus acabat en la actualitat com lom vetla que negú dels altres senys e nou

1. E, en natura.—2. E, en la .v.ª part.—3. E, ab lo .v.ᵉ se fa esta.

sería[1] en la potencia com lome dorm. On, si potencialment era egual lo sentir en vertut ab los altres senys com lom dorm, sería significat que fossen eguals en la actualitat. On, com sensualment sintam e entellectualment entenam que en lome qui vetla ha major actualitat la forma de sentir que negú dels altres senys, per assò es significat que sentir es major en figura en la potencia que no son neguns dels altres senys.

13. *Misericordiós Senyor ple de pietat e de mercè!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que null home no pot vetlar sens que la ánima no aja en actu son remembrar o son entendre o son voler; car si la ánima no avía neguna[2] destes vertuts en actu, impossíbol cosa sería que hom pogués vetlar: car enaxí com lo cors es afigurat de materia e de forma, enaxí vetlament es afigurat de actualitat[3] que ha lo cors en sos senys sensuals e la ánima en ses vertuts. ✠ 14. *Gloriós Senyor!* Enaxí com en los senys sensuals es lo sentir pus occasionat a esser occasió del dormir o del vetlar, enaxí, *Sènyer*, en lo vetlament que lome fa es la volentat major occasió que no es la memoria ni lenteniment; car no es null home qui sia vetlant que de necessitat no aja alcuna volentat, bona o mala; e es possíbol cosa que hom pusca[4] esser vetlant sens que no membra o que membra so que vol membrar o no membrar, o segons que vol entendre o no entendre so que entén o so que no pot entendre. ✠ 15. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car en axí com los senys sensuals son dintre lo cors, sia quel cors sia durment o vetlant, e son[5] fora la materia de la ánima, enaxí les .iij. vertuts de la ánima, sia que sia lo cors vetlant o durment, son dintre la natura de la ánima e no son dintre la natura del cors; car si les .iij. vertuts avíen natura per lo cors e que en lo cors estiguessen[6] potencialment, covenría que com seríen en actu que fossen coses corpo-

1. E, e no sería.—2. E, negunes.—3. E, de la actualitat.—4, E, pot.—5. A, o son.—6. E, estegessen.

rals, e assò es cosa impossíbol segons occasió natural substancial. On, enaxí com en la superficients[1] es mijana terminacio enfre la materia e la color de la cosa corporal, en axí les .iij. vertuts entellectualment son mijà segons occasió accidental que lo cors sia vetlant tota hora que la ánima aja ses vertuts en actu; e enaxí com la superficients[2] nos corromp nis destrúu si bé saltera la color, enaxí la ánima en quant sí ni en quant ses vertuts nos destrúu nis corromp si bé lo cors ha en un temps ses sensualitats en potencia e altre en actu.

16. *Amador Senyor dels vostres amadors!* La tercera part se diu de la entellectuitat potencial. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que com la ánima ha ses vertuts potencialment en lo cors, que adoncs es lo cors durment; car nulla hora, *Sènyer*, que la ánima aja ses vertuts en potencia en lo cors, no pot esser lo cors vetlant, car lo cors no pot vetlar si doncs la ánima no membra o no entén o no vol. ✠ 17. On, com assó sia enaxí, doncs enaxí com lo cors se desperta per los senys sensuals per brugit o per tocament o per fam o per set, en axí les .iij. vertuts de la ánima e los .v. senys entellectuals venen de potencia en actu per los senys sensuals per los quals hom se desperta; e enaxí com per vou o per tocament son los senys sensuals occasió als entellectuals que venguen de potencia en actu, enaxí los senys entellectuals son per cogitar e per apercebre, e axí dels altres, occasió[3] als senys sensuals com venguen de potencia en actu. ✠ 18. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com los senys sensuals son occasió als entellectuals els entellectuals als sensuals com venguen de potencia en actu, enaxí los senys sensuals son occasió als entellectuals els entellectuals als sensuals com venguen de actu en potencia; mas daitant es la differencia enfre la occasió sensual e la entellectual, car los

1. E, on axí com la superficiens.—2. A, superficient: E, superficiens. —3. A,J, es occasio.

senys sensuals son occasió als senys entellectuals per so car la materia elemental es treballada per la actualitat dels senys[1] sensuals e dels entellectuals e vol reposar en durmir, e la materia entellectual no priva la actualitat de sos senys entellectuals per corrupcio ni per passio que aja en sí, si no per la corrupcio de la elemental materia qui no pot durar ni continuar a esser ordonat sobject als senys sensuals ni als entellectuals.

19. *Piadós Senyor de tots aquells qui a vos se reclamen!* La quarta part se diu de la entellectuitat actual. On, deym que sensualment sentim e entellectualment entenem que com la ánima ha en actu sos senys e ses vertuts, adoncs cové que lo cors sia vetlant; car la natura e la proprietat que ha la ánima en ses vertuts e en sos senys entellectuals, fa vetlar lo cors per tal que la ánima pusca usar de sa natura e de sa proprietat actualment. ℣ 20. On, beneyt siats vos, *Sènyer:* car enaxí com forma no puría esser en actu sens materia, enaxí la ánima no puría aver ses vertuts en actu sens que lo cors no vetlás: car enaxí com làer naturalment reeb calor del foc, enaxí lo cors reeb vetlament per la ánima qui vol aver en actu ses vertuts e ses entellectuitats: car enaxí com es cosa necessaria al cors que sia durment per reposar e per vivificar sa natura, enaxí es cosa necessaria a la ánima que lo cors sia vetlant per tal que la ánima pusca per bones obres sanctificar e purificar sí metexa en vos honrar e amar e servir e loar. ℣ 21. On, com assò, *Sènyer,* sia enaxí, doncs entellectualment entenem que lo cors ha passio per tal que la ánima aja ses vertuts en actu, axí com la ánima ha passio per tal que lo cors aja sos senys en actu. On, com home dorm, adoncs ha lo cors accio en la ánima e la ánima ha passio com no pot aver ses vertuts en actu, e com lo cors vetla e la ánima no usa de sa vertut, adoncs ha passio en quant fa obres vicio-

1. A, sens.

ses; e assò metex se seguex en la passio del cors, lo qual ha passio com vetla per tal que la ánima aja ses vertuts en actu, e la ánima dona affliccions al cors per tal que aja vertuós remembrament e enteniment e voler. On, com assò sia enaxí, doncs per assò es significada passio accidental per una manera en la ánima e per altra en lo cors, per la qual passio accidental es significada accio natural per una manera en la ánima e per altra en lo cors.

22. *Honrador Senyor dels vostres honradors, amador Senyor dels vostres amadors!* La quinta part se diu de la sensualitat e la entellectuitat qui es actualment e potencialment ensems. On, deym que aquesta part se compòn es forma de .vj. figures, les quals son: sensualitat, entellectuitat, potencia, actualitat, occasió, ventura. On, aquesta figura aital formada destes .vj. coses, es dita figura de sumiar adoncs com lom sumía alcuna cosa. ℣ 23. Car com los senys sensuals e los entellectuals son, *Sènyer*, enfre potencia e actu e enfre occasió e ventura, adoncs es afigurat lo sompni de les .vj. coses damundites: car enaxí com linfantó com nex e es lo cap defora e tot lo cors es dintre e no es nat de tot ni es privada sa nativitat de tot, enaxí com los senys sensuals e los entellectuals son en partida en potencia e en partida en actu e en partida en occasió e en partida en ventura, adoncs priva del home en partida figura de durmir e de vetlar, e formas de les dues figures la tercera figura la qual es figura de sumiar. ℣ 24. La qual figura, *Sènyer*, se forma en poca[1] quantitat qui es en potencia e en actu e en occasió e en ventura dels senys sensuals e dels entellectuals; car en so que los senys sensuals e los entellectuals no son de tot en tot en potencia ni en actu ni en occasió ni en ventura e son en la mijana terminacio destes .iiij. coses, per assò es al hom qui sumía vijarès e semblant que veja e oya e parle e menuc e beva e que va-

1. E, en la poca.

ja e que sia membrant e cogitant e conexent, e car so qui li es vijarès en durment es vanitat, per assò los senys sensuals e entellectuals reeben falsa figura dintre la terminacio mijana enfre potencia e actu e occasió e ventura, la qual falsa figura se desfà adoncs com los senys sensuals e entellectuals son de tot en tot en la potencia o en la actualitat.

25. *Oh vos, Sènyer Deus, qui posseyts e governats tot quant es!* Com sia significat al humà enteniment que somni[1] se forma e safigura de les coses damundites, per assò es significat al humà enteniment que com los senys sensuals son més en actu e en occasió que los senys entellectuals, adoncs sumía hom més les coses sensuals que les entellectuals, e com hom ha més los senys entellectuals en actu e en occasió que los senys sensuals, adoncs sumía hom més les coses entellectuals que les sensuals. ✠ 26. On, com assò sia enaxí, doncs per assò son los homens, *Sènyer*, sumiants en un temps fembres e menjars e vestirs e riquèes arbres[2] fonts e les altres coses sensuals, e en altre temps sumíen angels demonis ánimes amor saviea e les coses altres entellectuals: car enaxí com lenteniment se corromp per sobre voler, enaxí los senys sensuals e entellectuals se corrompen en figura per poca quantitat de actualitat, e on la actualitat es pus poca, pus poca occasió an les coses a esser sumiades, e on la actualitat es major, major es la occasió que los senys an a afigurar en somnis les coses sumiades segons lo lynatge e la especia daquelles. ✠ 27. Car enaxí com lo major pes en la balansa leva lo menor pes, enaxí, *Sènyer*, los senys qui son en major quantitat en actu e en occasió fan afigurar a la ymaginacio e fan pensar a la pensa de les coses qui son semblants en natura e en proprietat ab los senys qui están més en actu e en occasió, que los senys qui estan menys en actu e en occasió que en potencia e en ventura.

1. A, souin.—2. E, fembres menjars uestirs riqueses arbres.

28. *Alt Senyor sobre totes altèes, excellent sobre totes excellencies!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que segons que les .iiij. humors abunden més en home es hom sumiant en la humor qui més abunda, axí com del home collèric qui sumía pus sovín en foc e en color groga e en batalles que no fa lo fleumàtic.[1] On, assò es per so car la còlera en lome collèric es més en actu e en occasió, e la fleuma es més en ell en potencia e en ventura. Encara, *Sènyer*, se diu que com la racional potencia es més en actu e en occasió en lome qui sumía que no es la potencia sensitiva, adoncs sumía més hom vertuosament que viciosa, e com la potencia sentitiva es més en actu e en occasió que la racional, adoncs sumía hom que fa ladrunicis[2] o que aucíu o que fa alcún vici. ✠ 29. *Gloriós Senyor!* En axí com naturalment, segons que damunt avem dit, sumía hom més en la cosa sensual que en la entellectual o en una sensualitat que en autra o en una entellectuitat que en autra, en axí fora cors natural sumía hom pus fortment en una cosa que en altra per amonestacio angelical o diabolical; car los angels com volen amonestar[3] los homens en durment que fassen bé per tal que com seràn despertats fassen lo bé que an sumiat, e los demonis fan atretal adoncs com amonesten a home en durment que fassa mal com vetlarà. On, aquell qui més porà la pensa e la ymaginacio del home acostar e apregonar en actualitat e en occasió e la porá lunyar de la potencia e de la ventura, aquell vensrà e per aquell safigurarà la forma del somi pus fortment. ✠ 30. *Dreturer Senyor!* En axí com lo mirall es aparellat a demostrar qual que figura hom li present,[4] en axí en lo somni safigura qual que cosa hi caya segons la manera damundita. On, com assò sia en axí, doncs segons assò es significat que en lo temps dels sants prophetes veníen a ells los angels quils anunciaven en somis les coses passades e presents e esdevenido-

1. E, flaumatic.—2. E, ladronicis.—3. amonesten(?)—4. E, li representa.

res per la gran sanctetat qui era en ells, en so que tota hora que dormíen ne sumiaven era la ánima més en actu e en occasió quel cors, e per assò era digna que en ella fos representada la figura de prophecía. Mas com daquell temps a ensà sien los homens pus culpables e com sumíen sempres cuyden que sia veritat so que somíen e gauben se de sanctetat e en lur somi no sien vertaders ni secrets, per assò lur ánima no es digna que reeba spirit de prophecía. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com segons la art damundita es coneguda la figura de dormir e de vetlar e de sumiar, enaxí pot hom aver conexensa de sanitat e de malautía per la dita art damundita afigurada en nostre enteniment per gracia de nostre Senyor Deus.

¶ CAP. 314. *En qual manera amor es termenada en temps e temps en ella.*

AH *Deus savi vertader dreturer poderós!* Qui vol encercar los termens damor cové de necessitat que encerc la termenacio damor ab les .iij. vertuts de la ánima en les coses sensuals e entellectuals e en potencia e actu e en lo temps passat e en lo temps [1] present e el temps esdevenidor; car per esta art e per esta manera se representa al humà enteniment la figura per la qual se demostren los termens damor. ✠ 2. On, com lo temps present sia en actu e lo temps esdevenidor sia en potencia e com lo temps passat ni sia, *Sènyer,* en actu ni en potencia, doncs cové quel temps passat encerquem en la composicio del temps present e del esdevenidor e en la composicio de la actualitat e de la potencia; car pus que en es-

1. E, el temps.

ser es[1] lo temps passat , cové que sia en la composicio de les .iiij. coses damundites, pus quel temps passat no està simplement en sí ni en neguna de les .iiij. coses. ℣ 3. On, com assò sia enaxí, doncs segons assò, *Sènyer,* son afigurades al humà enteniment .iij. figures en les quals convenen esser encercades les termenacions damor, de les quals .iij. figures es la primera la figura del[2] temps present e de actualitat, segona es la figura de la potencia e del temps esdevenidor, tersa figura es la figura on està lo temps passat lo qual[3] es ixent compostament de les dues[4] figures damun dites les quals son figures simples a esguardament de la tersa figura.

4. *Oh vos, Sènyer Deus, qui alegrats e honrats tots los remembraments qui en vos remembren!* La primera figura se diu dactualitat e del temps present, la qual es afigurada de actu e de temps present. On, deym que en Pere ama vos adoncs com vos remembra e entén e ama: on, aquesta figura damor es en actu e en present pus quen Pere àls no membra ni entén ni ama sino vos tan solament. ℣ 5. On, com assò sia enaxí, doncs segons assò es significat que la amor que en Pere ha a vos no es dintre los termens del temps esdevenidor ni de potencia, enans es dintre los termens dactualitat e de temps present. On, com assò sia en axí, doncs segons assò son significades e afigurades al humà enteniment dues terminacions diverses, la una es la terminacio dintre la qual amor es termenada, lautra es la termenacio fora la qual amor es termenada. On, la termenacio on amor es contenguda es, *Sènyer,* la primera figura, e la termenacio on amor es termenada defora es la segona figura. ℣ 6. On, com assò sia enaxí, doncs bonahuirada es la ánima qui sa amor fa termenar dintre la primera figura[5] e defora la segona figura; car com la ánima dintre la primera figura vos remembra eus entén[6] eus vol, adoncs no

1. E, cor pus que es en esser.—2. A, dels.—3. E, la qual.—4. E, does.—5. E, manca aquest mot.—6. E, ous enten.

ha null mijà enfre vos e son remembrament e son enteniment e son voler en so que actualment presencialment no remembra ni entén ni vol sino en vos tan solament, e per lo mijà qui priva enfre vos e la memoria e lenteniment el voler de la ánima, reeb la ánima enaxí gracia e benediccio de vos membrant e entenent e volent, com los ulls reeben lugor e resplandor del sol[1] e de les esteles com guarden en lo sol e en les esteles.

7. *Ah Senyor gloriós qui beneficiats e endressats tots los enteniments qui vos entenen!* La segona figura se forma de potencia e del temps esdevenidor. On, posem que en Pere am vos demà: deym que la amor que en Pere aurà a vos demà, es huy[2] termenada dintre lo temps esdevenidor e dintre la potencia e es termenada defora la primera figura, pus que en Pere demà farà pervertir[3] la segona figura en la primera. ✠ 8. On, beneyts siats vos, *Sènyer Deus:* car per so car en Pere per aquest dia de huy no membra ni entén ni ama vos e es a ell predestinat que demà vos membrarà eus entendrá eus amarà, per assò es afigurat al humà enteniment que la amor qui està en potencia e en lo temps esdevenidor, es termenada dintre potencia e dintre lo temps esdevenidor e es termenada defora actualitat e defora temps present: car axí com sensualment lonc e ample e pregont termenen dintre lo cors que componen, en axí entellectualment amor termena dintre la segona figura com la actualitat e lo temps present priva de lo remembrament e lenteniment el voler; e enaxí com un cors termena defora lo lonc e lample el pregont del altre[4] a ell tocant, enaxí la segona figura termena defora los termens de la primera. ✠ 9. On, com assò, *Sènyer,* sia enaxí, doncs per assò es significat al humà enteniment que la amor qui es dintre la segona figura termenada no val re a esguardament de la amor qui es termenada dintre la primera figu-

1. A, cel.—2. E, J, uuy *(passim)*.—3. A,J preuertir.—4. E, del altre cors.

ra. E assò metex es de la mala amor; car molt pus vil e pijor es com es en la primera figura que no es com es en la segona: car enaxí com la forma actual posseex pus acabadament la materia que no fa la forma potencial, enaxí amor o desamor pus fort es afigurada en la primera figura que en la segona. On, com assò sia enaxí, doncs benahuirats son aquells quis cuiten aitant com poden com la forma damor qui està en la segona figura sia termenada dintre la primera figura.

10. *Misericordiós Senyor qui enamorats e agraciats tots los volers qui vos amen!* La tersa figura se diu de la composicio que fan abdues les figures damundites. On, deym que aquesta figura se compòn es forma de .v. coses, de actualitat, de potencia, de temps present, de temps esdevenidor, de temps passat; e tota aquesta composicio e figura se departex en .vj. terminacions damor: la primera es com en Pere qui es en disapte e ac amor a vos lo divendres, e car en Pere en lo disapte no remembra ni entén ni ama so que en lo divendres remembrà e entès e amà, per assò aquesta figura damor en lo disapte es donada e atribuída en lo temps passat, lo qual temps passat no puría estar en figura sens les .v. coses on la tersa figura es composta.

11. Car la amor que en Pere qui es en lo disapte ac lo divendres, no es simplement en actu ni en potencia ni en temps present ni en temps esdevenidor ni en temps passat, e assò es per so car temps passat no es en actu ni en potencia; mas per la composicio de totes les .v. coses, lo temps passat està en figura lo disapte, car si no fos temps del divendres tro al disapte, no pogra esser enjenrat lo temps passat en lo disapte; car null remembrament no pot ublidar ni null enteniment no pot innorar ni null voler no pot desamar en lo disapte so qui es estat remembrat e entès e amat[1] en lo divendres, menys de temps present e

1. E. manca *e amat.*

esdevenidor e pretèrit e menys dactu e de potencia. ✠ 12. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus*: car enaxí com longuea no poría esser afigurada en cors menys dample e de pregont, enaxí en lo disapte no poría esser afigurada la amor que en Pere ac lo divendres, menys dactu e de potencia e de present e de futur. On, enaxí com en lome collèric se forma còlera en figura per gran abundancia de calor e de secor, enaxí en la dita composicio de les .v. coses damundites se forma temps pretèrit per absencia de actualitat e de potencia e de temps present e de temps esdevenidor. On, enaxí com al hom collèric atribuex hom totes les .iiij. humors per abundancia de còlera, jassía que en ell aja humors contraries a la còlera, enaxí atriboex hom al temps passat tota la composicio qui forma la tersa figura en esta primera termenacio damor.

13. *Ob dreturer Senyor qui ab paor e ab amor purificats la consciencia del vostre servidor!* La segona termenacio damor se diu den Pere qui es en disapte e ama vos en disapte en quant fo vostre amador lo divendres. On, aquesta figura damor se forma en lo disapte per la amor que en Pere vos ac lo divenres; car pus que en Pere ac amor lo divenres e en lo disapte no membra ni entén ni vol nulla cosa qui sia contraria a la amor del divenres, per tot assò, *Sènyer*, la amor de divenres no priva en en Pere, jassia que en Pere lo disabte[1] no sia membrant ni entenent en vos per raó dalcunes altres coses que ell ha mester a membrar e a entendre e a voler segons ses necessitats. ✠ 14. On, en axí com la ánima del home qui dorm ha actualment dintre sí memoria e enteniment e voler, jassía que la forma de remembrar e de entendre e de voler sia en potencia, enaxí la amor den Pere qui es en lo dissapte la qual ac a vos lo divenres, es actualment e presentment en la ánima den Pere, pus que en lo dissapte en Pere no ha

1. A, manca *lo disabte.*

aút contrari remembrament ni enteniment ni voler al remembrament e al enteniment e al voler que ac lo divenres divers al remembrament e enteniment e voler de disapte. Mas enaxí com la forma del remembrar e lentendre el voler no apar en la ánima del home qui dorm, enaxí la amor que en Pere ac lo divenres no apar nis demostra an Pere qui es en lo disapte, pus que la ánima sua[1] no membra ni entén la amor que ac lo divenres. ✠ 15. *Vertader Senyor!* Qui la amor qui fo en divenres priva[2] den Pere lo disapte, doncs no sería differencia enfre en Pere qui no desama vos lo disapte e ama vos lo divenres, ab la amor den Guillem qui ama vos lo divenres e desama vos lo disapte, en so que ac lo disapte remembrament e enteniment e voler contrari al remembrament e al enteniment e al voler del divenres; e si assò era enaxí que aitàn privada fos la amor del divenres en lo disapte en en Pere per diversitat com en en Guillem per contrarietat, doncs seguir sia, *Sènyer*, que vos no sots dreturer. On, com vos siats dreturer es significat que en Pere qui ama vos lo divenres no priva la amor del divenres en lo dissapte si bé en Pere no es membrant ni entenent la amor del[3] divenres. On, com assò sia enaxí, doncs segons assò es significat que amor no priva dun dia a altre per divers remembrament e enteniment e voler, mas per contrari dun remembrament a altre e de un enteniment a altre e de un voler a altre.

16. *Suau Senyor simple amorós!* La tersa terminacio damor se diu den Pere qui es en disapte e amarà vos en lo digmenge[4] membrant e entenent e volent so que membrà e entès e amà en lo divenres. On, deym que la amor que en Pere qui es en disapte aurá lo digmenge,[5] es termenada en lo temps esdevenidor en lo qual està potencialment en figura en lo dissapte. ✠ 17. On, la amor[6] qui està potencialment en en Pere en lo disapte es amor ter-

1. E, que la sua anima.—2. E, priuaua.—3. E, de.—4. E, dimenje: J, diumenge.—5. dicmenje *(passim)*.—6. A,J, com la amor.

menada en totes .iij. les figures; car pus que en Pere no ha desamat en lo disapte so que ha amat en lo divenres, cové que la amor que ac en lo divenres sia actualment en ell en lo disapte, e la amor que ell vos aurà en lo digmenge cové que sia en ell potencialment en lo disapte,[1] la qual amor potencial es composta del temps passat de divenres e del temps present del disapte e del temps esdevenidor del digmenge. On, com assò sia enaxí, doncs la amor del digmenge cové esser termenada dintre .iij. terminacions, dintre lo divenres e lo dissapte e lo digmenge: en divenres per so car en Pere amarà digmenge so que ama divendres, en dissapte en so que actualment es la amor en ell de divenres, en lo digmenge en so que la forma damor qui es en potencia en lo disapte serà en actu en lo digmenge. ¶ 18. Mas la amor que en Pere ac a vos lo divendres no es, *Sènyer*, actualment en lo remembrament ni en lo enteniment ni en lo voler que en Pere ha lo disapte en so que altra cosa membra e entén e vol en tot lo disapte; mas car en Pere en tot lo disapte no remembra ni entén ni ama nulla cosa qui sia contraria a la amor de divenres, per assò la amor de divenres es actualment e es presencialment en la ánima lo disapte, e la amor del digmenge es en lo disapte potencialment presentment e actualment; e si la amor potencial del digmenge no era en lo temps present e en actualitat en lo disapte, sería destruída la forma potencial en lo disapte e la forma actual en lo digmenge.

19. *Amat Senyor honrat graciós gloriós!* La quarta termenacio damor se diu den Pere qui es lo dimarts desamant so que amà en lo divenres en so que en lo diluns fe[2] peccats e fo contrari son remembrament e son enteniment e son voler del remembrament e lenteniment el voler que ac del divendres dentrò al diluns. On, com assò sia en

1. E, coue que sia en el en lo disapte potencialment.—2. A, fo.

axí, doncs la forma damor del divendres el disapte el digmenge priva en lo diluns e en lo dimarts, la qual privacio damor no es potencialment ni en lo temps passat ni en lo temps esdevenidor en lo diluns e en lo dimarts, e es la dita privacio actualment e presentment en[1] en Pere dementre que es en diluns e en dimarts. ℣ 20. On, com assò axí sia, doncs enaxí com la amor que en Pere ac lo divendres se forma en ell en lo disapte, jassía que ell no remembre ni entena en lo dissapte so que ha amat lo divendres, enaxí desamor e mala volentat e peccat està en figura en la ánima den Pere qui es en dimarts, pus lo diluns ha peccat e desamat contra la amor del divendres. On, si tot lo dimarts no membra ni entén ni ama lo peccat que membrà e entès e volc lo diluns, per tot assò no es escusat del peccat, pus que la ánima no ha membrat ni entès ni volgut en lo dimarts contra lo remembrament e lenteniment el voler de diluns. ℣ 21. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car enaxí com cors vegetat o animat termenen dues formes, la una termena per generacio la autra per corrupcio, enaxí la amor qui fo en en Pere del divendres tro al digmenge termena per privacio ab la desamor que en Pere ha del diluns tro al dimercres.[2] On, enaxí com una forma nos pot enjenrar sens corrupcio daltra, enaxí la amor que en Pere ac a vos no pot esdevenir en esser tro que sia privada la desamor que en Pere vos ha lo diluns el dimarts.

22. *Vertader Senyor qui la mia pensa enamores e endresses!*[3] La quinta terminacio se diu den Pere qui es en dimercres[4] e ama so que amà en divendres.[5] On, deym que en Pere en lo divendres[6] remembra e entén e ama so que membrà e entès e amà lo divendres, e membra e entén en lo dimercres los peccats que feu lo diluns. On, la volentat desama aquells peccats e penet se dels peccats e clama

1. A, e.—2. E,J, dimecres *(passim)*.—3. E, enamoratz e endressatz.—4. J, diuendres.—5. E, lo diuenres.—6. dimecres(?).

mercè a vos que li sien perdonats e ama vostra justicia e vostra misericordia e les altres vertuts. ℣ 23. On, com assò sia enaxí, doncs la amor que en Pere ac a vos lo divendres el disapte el digmenge termena en la ánima dintre tro al diluns e al dimarts, e la amor que ha en Pere a vos lo dimercres e lo dijous termena ab la desamor qui fo en lo diluns el dimarts. On, axí com la desamor en lo diluns priva de la ánima la amor del divenres e del disapte e del digmenge, enaxi la amor que en Pere vos ha lo dimercres el dijous priva la desamor que en Pere vos ac lo diluns el dimarts. ℣ 24. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car per esta terminacio .v. van los homens qui adès vos amen adès vos desamen, e son semblants als cans qui menuguen altra vegada so que ressen. On, qual que sia la fi, en aquella fi es afigurada e termenada la amor o la desamor, e car la figura en la fi es dintre la fi e defora les terminacions passades e formades en lo temps passat, per assò, *Sènyer*, si lome mor en bon estament vos li confermats[1] la amor qui safigura en la fi, e si mor en àvol estament confermats[2] la figura de la desamor en la derrena[3] figura e derrerana termenacio: on, per assò es significada gloria o pena perdurable.

25 *Senyor quim languexs em turmentes en so que mos desirers alongues!* La .vj.ª terminacio se diu de temps. On, deym que en axí com amor es termenada en temps segons que avem provat per .v. terminacions damundites, enaxí se prova, *Sènyer*, que temps es termenat en amor o en desamor per esta .vj.ª terminacio: car enaxí com la amor den Pere termena en temps del divenres tro al diluns e la desamor termena de lo dimarts[4] tro al divendres esdevenidor, enaxí temps es termenat en la amor o en la desamor del home mort. ℣ 26. Car enaxí com en aquesta present vida

1. E, confermat.—2. E, confermas.—3. E, derrerana: J, derrera.—4. E, e la desamor termena del digmenje tro al dimecres. E la amor termena de lo dimartz...

amor o desamor termenen e fenexen en temps per so car temps es major que la amor o la desamor daquest mon, en axí, *Sènyer*, en lautre seggle termena temps en amor e en desamor per so car la amor o la desamor es major quel temps. On, la raó per que en lautre seggle temps es termenat, es per so car amor ni desamor no salterejen de potencia en actu ni de actu en potencia, enans estàn actualment presentment sens esdevenidor e passat e sens dia e setmana e més e any. ✠ 27. On, com assò sia enaxí, doncs segons assò es significat al humà enteniment que los sants de gloria no an lur amor termenada en temps, car si ho avíen e temps avía major quantitat que lur amor, doncs lur amor auría fi, e si lur amor era finida, sís sería lur gloria; e assò es cosa impossíbol. On, beneyt siats vos, *Sènyer Deus:* car com amor sia tan noble[1] en sí e tan bona, e com amor sia major en gloria e pus durable que temps, doncs, que fan los homens daquest mon e no amen aver la amor a la qual temps no aurá egualtat[2] ne majoría? ni los malvats peccadors, per que no an en est mon desamor a la desamor qui en los inferns es desamor e mala volentat infinida?

28. *Ah Senyor qui sois acabament de mos acabaments e honrament de mos honraments!* Benahuirats son aquells e aquelles qui la amor de la primera figura estoja e met en la tersa figura damor; car aitant com hom més damor met e estoja en la tersa figura, daitant més amor[3] atroba en la durable gloria; car en Pere on més dies de la setmana posseex amor en son remembrar e entendre e voler membrant e entenent e volent vos, e on pus forts e pus gran e pus fervent es son remembrament e son enteniment e son voler en vos a honrar e a servir, major amor e pus vertuosa aurà en gloria. On, com tot hom pusca amar aitant com se vulla e pus que tot hom la primera figura pusca tresorejar e estojar en la tersa figura, com pot esser, *Sènyer*, que en

1. E, tan nobla causa.—2. A, egultat: E, egaltat.—3. E, damor.

est mon hom fa àls ni tracta dàls mas dajustar amor e destojar en la tersa figura? ℣ 29. *Dreturer Senyor!* Sensualment sentim e entellectualment entenem que no es en est mon nulla cosa qui tan sovín ni tan fortment turment hom e do a hom passio com fa ira e mala volentat. On, com ira e mala volentat sien tan mala cosa, doncs maleyts son aquells e aquelles qui en est mon afiguren suvín ira e mala volentat en la primera figura e aquella estojen en la tercera figura de mala volentat; car aitanta com ne formen en la primera figura nestogen en la tercera figura, e on més ne meten en la tercera figura més son turmentats[1] en lautre seggle per ira e per desamor. ℣ 30. A vos, *Sènyer Deus gloriós,* fa laors[2] e gracies e mercès lo vostre servidor fill del vostre hom e de la vostra fembra, e aoraus e beneex vos humilment a genoils[3] ab cor devot e ab ulls plorosos loant vos e amant vos com vos li avets feta gracia e honor e ajuda dacabar aquesta distinccio damor. On, lo vostre servidor, *Sènyer Deus,* se confía en vos que vos per vostre benigne plaer fassats gracia e ajuda e honor al vostre servidor com traga a cap e a cumpliment ab los .iij. termens damor la distinccio doracio, la qual distinccio sia a gloria e a honor de vos qui sots nostre gloriós Deu.

1. E, turmens.—2. E, loor.—3. E, a jenolons.

TAULA

Pàgines

* * *

Comensa lo v.é Libre

De la .XXXIX.a distinccio: Damor.

Cap. 269. *Com nostre Senyor Deus ha amor a sí metex* 3

Cap. 270. *Com es tractat de la amor qui es enfre la natura divina e la natura humana en nostre Senyor Jhesu Christ* 12

Cap. 271. *Com la humana natura de nostre Senyor Jhesu Christ ama sí metexa* 20

Cap. 272. *Com es tractat de la amor que nostre Senyor Jhesu Christ ha als angels e los angels an a ell* 29

Cap. 273. *Com hom contempla en la gran amor que nostre Senyor Deus ha a home* 38

Cap. 274. *Com la humanitat de nostre Senyor Deus Jhesu Christ ama lumàn lynatge* 47

Cap. 275. *Com es tractat de la amor quels angels an a sí meteys* 56

Cap. 276. *Com es tractat de la amor que los benahuyrats angels an als homens* 65

Cap. 277. *Com es tractat de la amor que hom ha a Deu en est mon e en lautre* 75

Pàgines

Cap. 278. *Com es tractat de la amor que home ha en est mon e en l'autre a la sancta humana natura de nostre Senyor Jhesu Christ* 84
Cap. 279. *Com hom es ubligat a amar totes aquelles coses que Deu ama* 94
Cap. 280. *Com hom es ubligat a amar Deu per so com ell ama home* 103
Cap. 281. *Com hom ama aquells qui amen nostre Senyor Deus* 112
Cap. 282. *Com hom tracta de la art e de la manera per la qual hom se pot enamorar de son Deu gloriós* 121
Cap. 283. *Com home ama loar nostre Senyor Deus Jhesu Christ* 132
Cap. 284. *Com se tracta de la manera segons la qual los homens mundans an major amor a les coses mundanes, que no an a nostre Senyor Deus*. 142
Cap. 285. *Com es tractat de la gran amor qui es enfre nostre Senyor Jhesu Christ e nostra dona Sancta María verge gloriosa* 153
Cap. 286. *Com es tractat de la gran amor qui es enfre nostra dona Sancta María e los benahuirats angels qui son en la celestial gloria* . . . 164
Cap. 287. *Com hom tracta de la amor que nostra dona Sancta María verge gloriosa ha a nosaltres e nos a ella*. . . . . , ... 173
Cap. 288. *Com es tractat de la amor que hom ha a sa lig* 183
Cap. 289. *Com es tractat de la amor que home ha en aquest mon, e de la amor que an los sants de paradís en gloria* 194
Cap. 290. *Com es tractat de la amor quel cors ha a la ánima e la ánima al cors* 206

Pàgines

Cap. 291. *Com se tracta de la amor que hom ha a saviea* 217
Cap. 292. *Com hom ama aver honrament.* 229
Cap. 293. *Com es tractat de la amor que hom ha a sanitat* 240
Cap. 294. *Com es tractat de la amor sensual e de la amor entellectual* 253
Cap. 295. *Com se tracta de la amor que hom ha a sanctedat* 264
Cap. 296. *Com es tractat de la amor que hom ha a oracio* 274
Cap. 297. *Com home ama aver libertat e franquetat* 285
Cap. 298. *Com hom ha amor a ordonacio.* 296
Cap. 299. *Com hom ama aver bonahuiransa.* . . . 307
Cap. 300. *Com hom ama encercar vera amor o falsa.* 317
Cap. 301. *Com es tractat de la amor que hom ha a pobrea e a riquetat* 328
Cap. 302. *Com hom ama aver conexensa de nostre Senyor Deus gloriós* 338
Cap. 303. *Com hom tracta de la amor que home ha a vida e a mort* 349
Cap. 304. *Com es tractat de la amor qui es enfre l príncep e son poble* 359
Cap. 305. *Com es tractat de la amor qui es enfre pare e mare e fill, e marit e muller, e parent e vey, e dun estrany hom ab altre* 370
Cap. 306. *Com es tractat de la amor que hom ha a sí metex.* 381
Cap. 307. *Com home ama son amic* 391
Cap. 308. *Com hom ama son enemic* 401
Cap. 309. *Com home tracta de la amor on es acabament e de la amor on es defalliment.* 411
Cap. 310. *Com hom encerca amor en forma* . . . 422

Págines

Cap. 311. *Com hom ama aver conexensa de la forma de parays* 434

Cap. 312. *Com hom ama encercar e saber la gran bonea qui es en amor* 445

Cap. 313. *Com hom ama aver conexensa de la forma de vetlar e de durmir e de sumiar* 455

Cap. 314. *En qual manera amor es termenada en temps e temps en ella* 465

BINDING SECT. MAY 23 1967

B
765
L8
1906
v.7

Lull, Ramón
Obres de Ramon Lull

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY